TRACTATVS
DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS

IN QVO ITA COPIOSE OMNES SPECIES bonorum per prælatos occasione ecclesiæ comparatorum, per mortem relictorum, Spolia nuncupatorum tractantur, ac subtiliter discutiuntur, vt nihil amplius eorum, quæ ad hanc materiam spectant, desiderari possit,

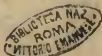

Auctore Excellentissimo I. V. *Doctore*
D. GVLIELMO RODOANO, IANVENSI
a Vernatia,

NVNC DENVO RECOGNITVS ET CORRECTVS.

Index rerum, ac verborum copiosissimus.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

ROMÆ, Ex Officina Bartholomæi Grassi, M. D. LXXXV.

ILLVSTRISSIMO ET REVER.
MICHAELI BONELLO ALEXANDRINO S. R. E. CARDINALI CAMERARIO,

Et RR. PP. DD. Thesaurario Apostolico generali, ac Cameræ Apostolicæ Præsidentibus Clericis, & Cameralibus.

GVLIELMVS RODOANVS I. V. D. S. P. D.

VM aliqua superioribus annis Illustriss. Cardinalis RR. PP. & Magnifici Domini, in materia Spoliorum ecclesiasticorum ex Canonum lectione, Doctorumquè dictis collegissem, dum Neapoli apud Reuerendiss. Sedis Apostolicæ Nuncios causas huiusmodi audirem, eaque, quæ collegeram in quęstiones disposuissem, vt mihimet satisfacerem, & mihi in negociorum huiusmodi suscepta prouincia adiumento essent: Suadentibus amicis, eisque frequenti cohortatione propemodum impellentibus (qui putarunt ex meo illo labore, aliqua ex parte posse negocium ipsum pertractantibus iuuamen afferri) victus, tandem libellum in lucem edere decreui. Sed cum me non fugeret, eum propter doctrinæ, atq; eruditionis exilitatem, nec libere in publicum prodire, nec inuidorum ictus suis viribus propulsare posse, nisi præsentis alicuius magni protectoris clypeo, auctoritateq; niteretur; cuius nomine, tanquam radijs Solis in fronte insignitus, fascinantium oculos perstringeret, ac veluti insigni lorica munitus, ab obtrectatorum morsibus tutus, maledicorum sagittas irritas redderet; In tuo Cardinalis amplissime, vestroq; R. P. & Domini nomine, hoc meum opusculum edere constitui; vestroq;, & Cameræ Apostolicæ præclaro nomini perpetuo dicare: Cõsentaneum enim esse existimaui, vt liber Cameralem materiam continens, in rebus Cameralibus, ab officiali Cameræ compositus, Cardinali Camerario Cameræq; Apostolicæ dedicetur. Suscipite igitur hilari fronte hoc meum munusculum, quod vobis de venatione mea offero, veluti certissimum quoddam signum meæ erga te Cardinalis amplissime, vosque patres, & domini deuotionis, & obseruantiæ: Illud quæso benignis oculis respicite, non secus atque ipse dominus ad parua Abel munera respiciebat, libenterque odorabatur, in signum diuinæ acceptationis. Equidem non ignoro, munusculum propter sui exiguitatem, minime tantis, tantæque auctoritatis viris dignum, Sed quod non potest ex sui qualitate esse conueni-

ueniens, fiat ex offerentis animi sinceritate acceptabile, maxima ego dedissem, si maxima dare potuissem: Confer te igitur libelle hilari fronte, & alacri animo ad Cardinalem amplissimum, tantos patres, & sic magnificos dominos, eisque tui Auctoris nomine supplex, & reuerenter vt decet, Salutem plurimam impertito, eosque, etiam atque etiam rogato, vt te, Auctoremque tuum in clientelam, patrocinium, protectionemque recipiant, perpetuoque foueant.

IOANNES BERNARDINVS PISCINA CAM. APOSTOLICÆ COMMISSARIVS GENERALIS

Candido Lectori S. P. D.

I his plurimum debemus, qui ad communem vtilitatem noui aliquid proferunt, vtique nos etiam, atque etiam Gulielmo Rodoano debere fateamur necesse est, qui libellum de bonis clericorum decedentium, quæ passim Spolia nuncupamus, nuper in lucem emisit. Nam cum materia ista, in foro ecclesiastico satis frequens, a nemine hactenus tacta reperiretur, quinimo non deessent Pontificiæ Sedis momi & detractores, qui rem istam maledictis impeterent, & tanquam rem nouissimam improbarent: modo ita erudite Rodoanus noster illorum originem, & rationes est perscrutatus, eaque diligentia frequentiores quæstiones examinauit, ut iam nemo futurus sit, qui illorum institutum improbare audeat, aut tam agendi, quàm se defendendi legitimas rationes, dubiorumque resolutiones hoc tractatu duce sit ignoraturus. Accipe igitur candide lector opus antea obscurum, nunc huius uiri summo studio, longaque experientia ita enucleatum, vt ad illius, & in dicendo claritatem, & facilitatem, & in quæstionum resolutione veritatem, & doctrinam, nil penitus addi posse existimes. Vale.

GVLIELMVS RODOANVS I. V. D.
Giofredo de Franchis nobili Ianuensi
amico. S. P. D.

GREGIA tua in me beneuolentia, non modo in officijs, quę in me plurima contulisti, sed etiam in cõsilijs dandis omni tempore mihi perspecta; meaq; item singularis in te obseruantia postulare visa sunt, vt rationem temporis, quo ab Vrbe absens fui, tibi exponam. Cum me Nicolaus Fliscus Episcopus Saonen. Nuncius apostolicus in Regnum Neapolitan. secum duxisset, ita me in Auditoris officio apud illum, & illustrem Antonium Scarampum Episcopum Nolanum, ac Nobilem Cyprianum Pallauicinum Archiepiscopũ Ianuensem successores gessi, vt opera mea, cũ cæteris qui eo in foro versantur nõ improbata, tum ijs ipsis Nuncijs ita grata esset, ut multis illi in rebus, neq; ijs sane leuibus, me in consilium adhibendũ ducerẽt. Qui etiam ita in me honorifici fuerũt, qua illorum fuit humanitas, vt summa me illis studia debere cõfitear. Quo toto tẽpore quicquid otij mihi a negocijs datum est (quod exiguum sane fuit) omne illud ad scribendũ contuli. Ac primo librũ de Symonia, multo ante inchoatum, ad finẽ perduxi, Ac Io. Baptistę Cicadæ Cardinali amplissimo nuncupatum edidi, quem laborẽ meũ cum legẽtibus non plane inutilẽ visum sciã, additus est mihi animus, vt ad ea perficiẽda pergerẽ, quæ nonnullis iam annis animo agitauerã. Duos igitur libros scripsi, Alterum cuius subiectum sunt spolia ecclesiastica, Alterum est de rebus ecclesiæ nõ alienandis; in quibus disputationibus de rebus sane nouis, & difficilibus, ita me versatũ puto, vt neq; me laboris in illis suscepti, neq; legentes temporis in illis cognoscendis positi, debeat facile pęnitere. In quibus, vt non omnia, quæ in tam ampla materia, tamq; late patẽte afferri possunt, sum persecutus, Ita summam rei et Capita me amplexũ spero, vt qui scripta nostra legerint, nõ multa desideraturi sint, iterq; illis monstretur, quo ad fontes, vnde hæc hausta sunt, accedere possint. Quem librum spoliorum Illustrissimi Cardinalis Camerarij, & Clericorum Cameræ Apostolicę nomine cõmunitũ, edere constitui: Tum quia nemini magis debetur quàm illis, sub quibus ea quæ literis mandaui, in Regno Neapolitano tractaui, tũ quia tanto nomine ob Inuidorum & maleuolentium calumnijs, eum tutum fore speraui, tibi vero nihil est quod gratias agã pro innumerabilibus in me omniũ temporũ collatis beneficijs. tantã est enim animi tui celsitudo, tanta tamq; prolixa in eos qui se in tuã clientelam, & amicitiam conferunt liberalitas, vt tu nullum finem eos fide, officijs, beneficijs iuuandi facias, vixque illos, non modo se tibi obstrictos confiteri, sed ne quidem gratias agere patiaris. Nihil est nisi vt ego te obseruo, ita me tu perpetuo ames, Nobilibusque Io. Francisco, & Lazaro fratribus tuis, & Pelegro Consobrino iuuenibus candidis moribus ornatissimis, commendatum facias. Vale.

NICOLAVS ANGELIVS I. V. D.

Excellentiss. D. Gulielmo Rodoano I. V. D. amico ac domino suo S. P. D.

A E S T Doctissime Gulielme, vitæ nostræ recta institutio, vt in ocio negociorum, in negocio ocij nostrorum, semper rationem reddere valeamus, ac in vtroque, omnibus semper velle prodesse, idque pro viribus re ipsa efficere. Quod profecto tu recte assecutus es: cum enim per aliquot annos Neapoli apud sedis Apostolicæ Reuerendiss. Nuncios, ac ipsius Iurium Collectores, Assessoris officio functus fueris, quo totius fere Regni illius causæ ecclesiasticæ confluebant, ac eæ potissimum discutiebantur, quæ ad Clericorum, & aliarum ecclesiasticarum personarum defunctarum, Spolia, quæ vocant pertinebãt: tu eo ingenio, & doctrina, ea prudentia & comitate omnia tractasti, vt & Cameræ Apostolicæ iura semper illæsa seruaueris, ac cum Camera ipsa altercantes, semper in aliquo subleuaueris. Et quamuis spoliorum huiusmodi materia apud nostrates Doctores Antiquos & Modernos fuerit pene incognita, ac propterea in earundem causarum decisionibus, Aduocati etiam alias disertissimi, & exercitatissimi dubitarent, ac subsisterent; tu, quæ tua fuerat antea in ocio diligentia (omnia enim Canonum, ac legum abdita perscrutaras, ac fideli memoriæ mandaras) adeo omnia callebas, vt quasi Oedipus, dubia omnia emergentia e re nata enucleares, ac solueres. Modo aliquid ocij nactus, illorum negociorum quasi rationem reddens, ac communi omnium vtilitati consulens, luculentissimum Spoliorum tractatum compilasti, in quo ita docte, & distincte, ita copiose & ornate de illis disputasti, vt nihil penitus quod dici debuerit omissum, nihil quod omitti potuerit dictum, nihil denique non suo loco positum in eo inuenire quis possit: quem modo, (vt, & alias eruditissimũ de Simonia tractatum) typis diligentissime excudi, & publicari fecisti; in quo quantum operis, & studij consumpseris, illorum sit iudicium, qui diu in hac vtriusque iuris disciplina versati, nullos neque Antiquos, aut Modernos Doctores. de hac materia libros, aut tractatus conscripsisse, aut penitus de ijs verba fecisse, iam satis norunt: ac propterea tibi, quasi per ignota antea itinera pererranti, omnia ex intimis ipsorum Canonum penetralibus, exhauriẽda fuere. Vale.

FRANCISCVS RODOANVS ARTIVM ET REI MEDICAE DOCTOR Gulielmo Rodoano fratri S. P. D.

AFVIT apud antiquos omnes præstanti ingenio præditos consuetudo, frater obseruandissime, vt in hoc totis viribus incumberent, vt quampluribus prodeßent, laudabilemque sui memoriam posteris relinquerent: quo in genere cum videam te non sine laude uersatum, tibi, mihi, totique nostræ Rodoanorum familiæ gaudeo, & lætor, quæ cum in ciuitate Ianuæ antiqua fuerit, & nobilis, & propter præclara hominũ Rodoanorum gesta Illustrata, sæpius primarijs ipsius ciuitatis dignitatibus consularibus insignita, triremiumque reipublicæ præfecturis decorata; modo temporum iniquitate fere collapsa, tuis doctrina, & scientia freta, se sua pristinæ amplitudini poße restitui, quotidieque magis illustrari, in spem venit. Cum enim annis ab hinc aliquibus, Doctißimum de Simonia per te compositum tractatum édideris, in quo simoniæ materiam, per innumerabilia scriptorum volumina vagantem constrinxisti, aptißimeq; disposuisti, ac pleraq; apud doctores antiquos maxime controuersa, acutißimis distinctionibus aperuisti, nostræ huius familiæ memoria, apud studiosos omnes quàm maxime enituit. Et propterea cum nouißime ad oppidum Spediam ad te, quem iamdiu non videram; in ædibus Nicolai Rodoani Io. Mariæ nostri consanguinei viri prudentis, & præcipua animi nobilitate, & morum suauitate ornati, apud quem diuerteras alacriter conuolaßem, & incidißem in tuas disertißimas quæstiones in materia spoliorum ecclesiasticorum, & in copiosum eruditumq; tractatum de rebus ecclesiæ non alienan. per te compositum, animo statim concepi, fore vt propemodum ea in lucem edita, familiam nostram magnopere illustrarent, ac Hieronymo nobili genitori nostro (qui nos Nicolaumq; fratrem Vernatia Orientalis maritimæ Liguriæ oppido natos) quæ eius fuit prudentis viri, & optimi patris solertia, & bonitas, a teneris annis in eximijs ciuitatibus penes optimos præceptores liberalibus moribus, & artibus imbui curauit, ac post pueriles annos, te quidem ad canonum, legumque scientiam; me ad philosophiæ, reiq; medicæ studium, Nicolaum vero fratrem ad mercaturam, aliaque regionis nostræ honesta negocia applicuerit, nullis quantumuis maximis impensis parcẽdo, quousque nostrum quemlibet ad propositum finem perduxerit) maximæ gloriæ, & voluptati futura: quippe patris est gloria, filius sapiẽs. Et quia audio de spolijs quæstiones typis impreßas, iam in lucem prodijsse, te vehementer hortor, atque obsecro, vt quamprimum extremam manum tractatui de rebus ecclesiæ non alienan. imposueris, illum ad communem rerum ecclesiarum vtilitatem, ad laudem omnipotentis Dei, imprimi publicarique cures. Vale.

INDEX QVÆSTIONVM
IN OPERE TRACTATARVM.

ELEGANS
TRACTATVS DE BONIS
PER PERSONAS ECCLESIASTICAS
Intuitu Ecclesiæ acquisitis
POST MORTEM RELICTIS
VVLGO SPOLIA
NVNCVPATIS.

AVCTORE EXCELLENTISSIMO
IVRIS VTRIVSQVE DOCT.
GVLIELMO REDOANO.

SVMMARIVM.

1 *IN etymologia vocabuli consistit substantia.*
2 *A diffinitione est sumendum principium.*
3 *Quid sit diffinitio.*
4 *Vnde dicatur verbum spolium.*
5 *Spolia sunt exuuiæ.*
6 *Quid sit spolium numero singulari prolatum.*
7 *Diffinitio spoliorum Ecclesiasticorum.*
8 *In materia spoliorum strictè est, non latè interpretandum.*
9 *Applicatio spoliorum facta Cameræ apostolicæ, est contra Ius.*
10 *Exemptio concessa Curialibus à spolijs per Sixtum Alex. & alios*
11 *Bona acquisita per Clericum defunctum, spectant regulariter ad successorem in beneficio.*
12 *Verba rescripti sunt impropriãda, vt alteri non præiudicetur, etiam si rescriptum sit in fauorem piæ causæ.*
13 *Prædium emptum de pecunia Ecclesiæ, efficitur Ecclesiæ.*
14 *Fructus pro pensione assignati, non percepti tempore mortis pensionarij, remanent ad Ecclesiam grauatam.*
15 *In hæredibus præsumitur continuari dominium.*
16 *Dominium rei legatæ transit recta via in legatarium.*

A Fructus

17 *Fructus percepti debentur hæredibus vsufructuarij.*
18 *Fructus percepti ex præbenda clerici transeunt ad hæredes.*
19 *Fructus pensionum lucrati donari possunt.*
20 *Clericus potest testari de fructibus pensionum.*
21 *In beneficialibus Papa potest præiudicare sine causa.*
22 *Papa potest sine causa imponere pensionem in beneficijs.*
23 *In redditibus Ecclesiasticis Clerici habent illud ius quod est sibi à Papa, & Canone concessum.*
24 *De redditibus Ecclesiæ Clerici disponunt pro victu tantum.*
25 *Decima fructuum datur pro alendis Clericis, & pauperibus.*
26 *Clericus expendens male fructus Ecclesiæ tenetur restituere de suo.*
27 *Distributiones quotidianæ acquiruntur percipientibus etiam quoad dominium.*
28 *Distributiones quotidianæ in aliquibus locis distribuuntur in potu, in pane, & pecunia, & bladis.*
29 *In distributionibus quotidianis bene possunt succedere hæredes.*
30 *De distributionibus quotidianis disponit Clericus, veluti laborator disponit de operis diurni denario.*
31 *Fructus pensionum, etiam non exactarum transmitti possunt ad hæredes.*
32 *Est sancitum à Papa de quanta parte fructuũ Ecclesiæ disponat Clericus.*
33 *Clericus in testamento non potest disponere de rebus occasione Ecclesiæ acquisitis.*
34 *Res empta de pecunia aliena nomine suo est ementis.*
35 *Papa est dominus omnium beneficiorum.*
36 *Diffinitio pensionis.*
37 *Papa pro necessitatibus Sedis apost. solet reseruare fructus beneficiorũ.*
38 *Papa vtitur prouentibus beneficialibus, vti vult.*
39 *Dominium rerum Ecclesiæ est proprie apud Christum.*
40 *Papa Christi Vicarius cum omnimoda potestate.*
41 *De fructibus Ecclesiæ fiunt quatuor partes.*
42 *Papa potest tollere ius quæsitum ex lege sua.*
43 *Papa concedit, & concedere solet monachis licentiam testandi de fructibus Ecclesiarum.*
44 *Clausula Motu proprio facit præsumi Principem uelle.*
45 *Clausula ex certa scientia idem operatur.*
Item facit præsumi, vti absoluta potestate. 1
Item supplet defectum solemnitatum.
Item æquiparatur clausulæ de plenitudine potestatis.
Item supplet defectus inductos à iure positiuo. 2
Item plus operatur, quàm clausula Motu proprio.

46 *Clausula*

46 *Clausula de plenitudine potestatis includit defectum solemnitatis, & æquiparatur Clausulæ ex certa scientia.*
47 *Clausula non obstan. facit præsumi velle prout in rescripto continetur*
Item si sit omissa facit præsumi de contrario
Item facit præsumi contra Ius commune.
Item facit valere rescriptum contra testamentum.
Item tollit Ius tertij.
48 *Romani Curiales exempti à spolijs.*
49 *Papa potest reuocare gratiam post Ius alteri quæsitum.*
Clericus in distributionibus quotidianis, & pensionibus acquirit dominiũ.
50 *Iura prohibentia Clericum testari de fructibus beneficij loquuntur indistincte.*
51 *Reprobatio glosæ in c. præsenti. de off. ordin. quæ distinguit inter fructus simplicis beneficij, & habentis administrationem.*
52 *Papa solet eximere à nexu spoliorum etiam collegia, etiam vniuersitates, imo Ciuitates & regna*
53 *Bulla Pij Quinti edita super spolijs.*

Quæ sint spolia ecclesiastica, & ex quibus proueniant.

QVÆSTIO. I.

VM superioribus Annis in regno & Ciuitate Neapolit. apud Illust. & R. D. Nicolaum Fliscum bonæ mem. Episcopum Sauonen. Sedis apostolicę. Nuntium, & spoliorum, decimarum, ac Iurium Reuerendę Camerę Apostolicę Collectorem, caussas spoliorum ecclesiasticorum cognoscerem, & iudicarem: à doctissimis causarum patronis summis precibus rogat⁹ fui, vt quæ in eo genere actionis collegissem, in cõem omnium vtilitatem differere, & certo quodã ordine disponere vellem. Qua in re & si pręclare intelligebã id opus, tamquam ab alijs, quos tamen viderim non tactũ, difficile fore: spe tamen auxilij diuini quod iunctis manibus precor, amicorũ preces, ac desiderium cõis vtilitatis difficultatẽ omnem, quæ mihi offerebatur, tandem vicerunt: meq; ad istas qõnes paucas pertractandas absq; vlla inanis gloriæ spe, vel intentione quodammodo compulerunt, in quibus, si cui forsan prolixior, quàm par erat videbor, boni amabo consulat, cum enim materia noua sit vt dicebam, operę pretium esse putaui, si rem ipsam altè repetendo, quæcumque in vtramque partem dici pos-

sent proponerem sequendo Baldum dicẽtem, Ferro viam aperit, qui per contraria transit: vt ex multis hinc inde deductis res ipsa patefacta, & illustrata legentium oculis proponeretur.

Quare opus ipsum aggrediendo, vnde nomen istud spolia traxerint, quæ vere sint, ex quibus rebus proueniant, primum discutiam cum in ety-
1 mologia vocabuli substantia consistat, vt ait Bart. & Paul. de Castr. in principio. ff. de Iustit. & Iur. vbi Bart. quia in etymologia vocabuli ait Paul. de Castr. ibi, consistit substantia, per tex. quem allegat. in l. tugurij de verb. sig. & pro intelligentia illius, de quo tractatur, semper ad diffinitionem illius deueniri solet, à qua est semper sumendum princi-
2 pium, vt inquit Cicero in principio officiorum, vt quid sit illud, de quo disputatur intelligamus, quia diffinitio est, quæ ipsius rei, quę diffinitur, qualitatem, & essentiam demonstrat. Ias. in l. nemo potest, de leg.
3 1. sec. lect. num. 17. Idem in l. si quis pro emptore, mihi num. 88. ff. de vsu cap. vbi dicit quòd bona diffinitio habet ponere substantiam dif-
4 finiti. Videtur igitur quòd nomen spolij sit dictum, seu denominatum à verbo spolio, quod significat exuere, vt spoliare se: pro exuere se bonis, vt in l. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. §. fin. Instit. de actio. & l. fin. ff.
5 de his, quæ in fraudem. Et spolia sunt exuuiæ, dicit Cicero pater proprietatis vocabulorum, & latini sermonis, in oratione pro Sexto Roscio, si spoliorum causa vis hominem occidere, &c. & ibi cruenta spolia cupiã detrahere. Idem pro Pomp. cum hunc locum nobis maiores nostri exuuijs nauticis, & Classium spolijs ornatum reliquerint. Idem in officijs aliorum spolijs suas opes augere, &c. Idem pro Curione, an ne de nobis trahere spolia fœderatis licebit, de hostibus non licebit? Idem in Tusculanis quæstionibus, nec quisque è nobis spolia cepit laudibus. Idem in officijs, Salmacida spolia sine sanguine, & sudore.

Vnde spolia possunt dici vestimenta, & indumenta, quibus quis vestitur, induitur, & contegitur. Guido Papa Decis. Gratianopolitan. q. 110.
6 dicit, ꝙ est aduertendum circa istam materiam, quia de illo verbo spolium, prout vulgariter mortuis Prelatis accipitur, non reperitur in Iure ciuili, nec Canonico, sed bene reperitur in Iure diuino. Psalmo. 138. ver. lætabor super eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa: addo item in Psalmo incip. exurgat Deus, vers. Rex virtutum dilecti, & speciei domus diuidere spolia. Ita dicit dominus Petrus in suis notabilibus, & super facto spolij de quo loquitur dudum de Anno 1413. fuit facta transactio inter Priores, & Vicarios perpetuos diœcesis Gratianopolitan. circa modum vtendi dicto spolio, vt constat Instrumento &c. Sed id quod dicit Guido Papa, non videtur verum, quinimo id habetur in tex. in cap. sicut dignum. §. eos. ibi. post mortem eius spolia occu-

palla

passe &c. de homici. Itẽ tex. in l. diuus ff. de bo. damnat. Idẽ habetur in gl. in c. fi. extra de pactis. in ver. Cęsare. ibi si solus hoiem spoliare nõ possit, inueniat sociũ, cũ quo paciscatur, & simul id faciãt, & diuidant spolia.
Verũ est quòd apud canones, vel leges in significatu nostro, verbũ istud non reperi, vnde difficillimũ esset eiusdẽ veram tradere diffinitionẽ, quæ de sui natura in iure satis periculosa esse solet. l. oĩs diffinitio. ff. de reg. iur.
Verum non diffiniendo, sed describendo potius, spolia dici possunt bona
7 quęcunque, a quibusuis personis ecclesiasticis, etiam regularibus, intuitu ecclesię acquisita: iuraque, & actiones, ac fructus inexacti, tempore obitus eorundem relicta: a Ro. Pont. Camerę apostolicę reseruata.
Hanc descriptionem supponunt verã dñi de Rota decis. 855. de probat. in antiq. & decis. mihi 37. in vltimis. de solutio. ambæ incipiunt. Cum Camera apost. vbi habetur, quòd per Papę specialẽ reseruationẽ, Camera recepit spolia decedentiũ prelatorum, ac in bonis, & spolijs per p̃latos relictis, Camera in locum successoris succedit, & debita soluit predecessoris.
Quam descriptionẽ etiam sequi & approbare vr̃ Bertran. in cõs. 21. vol. 3. viso casu. vbi in casu spolij Archiepi Ebredunensis, disputando quid veniat appellatione, & noĩe spolij, dicit: de spolio esse videtur quæcunq; bona, quæ superfuerunt tẽpore mortis Archiepi de bonis ecclesię Ebredunensis, & intuitu illius acquisitã, etiam debita, & quę peti poterant tempore huiusmodi, vt fructus percepti, & alia bona intuitu ecclesię, & bona acquisita ex his vel pecunijs inde redactis, vt ibi per eum.
Et p̃pe Pauli iij. super spolijs est facta q̃dã extrauagãs, antiquas memorãs reseruationes, & cõsuetudines sup̃ spolijs. Sub Dat. Romę anno 1541. 3. Non. Ianuarij Põtifi. anno viij. quę est in fi. descripta, & loquitur de bonis, & rebus spolijs nuncupatis, & sic per verba, quę oĩa coprehendunt.
Et quoad fructus inexactos comprobatur descriptio, per constitutionem Iulij iij. publicatam die 18. mensis Iulij ann. 1551. pont. ann. ij. incip. Regula siue constitutio perpetua &c.
Cęterũ ius spoliorũ fuit ab antiquissimo tpe introductũ, & pro exactione, & perceptione spoliorũ, in varijs prouincijs, & locis noĩe Cam. Apost. varij fuere deputati collectores per Ro. Pont. vt idẽ Paulus iij. in d. sua extrauag. attestatur. variæ diuersorũ Ro. Pontificũ desuper emanarunt literæ, & noĩe Cam. Apost. ab antiquissimo tempore citra, ad oĩmodam Roma. Pontif. dispositionem fuerunt collecta, & exacta, ut affirmat Cardinalis in c. nisi cũ pridem. §. intueri. de renunciat. vbi dicit, q̃d mos spoliorũ prælatorũ decedentiũ, est ab antiquo seruatus. Sequitur Sarnen. in tracta. breuiũ. §. facultas. nu. 17. affirmatur per Rotæ decis. allegatas, & per scripta Io. Calder. in d. suo cons. 1. de pecul. cler. qui scripsit ante Conciliũ Viennen. vti refert. D. Anto. Masse. in libello de Annatis vbi dicit, quòd vsus spoliorũ est antiquissimus, & quòd pro spolijs exigendis habuerunt Ro. Pontifices in prouincijs Collectores, prout adhuc habent,

Et habet in decis. Egid. decis. 755. Et per dicta illius in c. nō liceat xij. q. ij. ibi Papa recipit spolia decedentiū prelatorū &c. facit decis. Boer. 224. vbi disputat ad quē peruenire debent spolia Monachorū morientium, pp auctoritatē quam in reb. ecclesiarum & in beneficialib. Ro. Sedes seu Pōtifex habet maximā, cum bona & fruct⁹ ecclesiarum cuiusmodi sunt spolia, sint oīno ad Papæ dispēsationē & administrationem & in illis Papa sit principalis dispensator. per verba S. Thomę secunda secundę q. 100. per Gaetan. ibidē per Turre. cremata. in summa de ecclesia. lib. 2. c. 113. per eundem sanctum doctorē. 4. d. 25. q. 3. 3. ad sm ibi bona ecclesiæ sunt Papæ aliquo modo &c. Et dicit Bernardus (sm ꝙ refert Gemin. c. fideli de rescrip. in vj.) ꝙ Papa est dispōsator & administrator bonorū ecclesiæ, & illius sunt vti dispensatoris & administratoris, Et idē Bernardus dicit ꝙ bona ecclesiæ sunt Papæ vt administratoris principalis, vt refert Abb. in c. constitutus. 3. col. nu. 13. de relig. dom. habet etiā in cōcil. Lateranē. nouissimo ses. 9. c. de reformatione curiæ, ꝙ fructuū beneficiorū & ecclesiarū plenaria administratio & dispositio pertinet ad Rom. Pontificem.

Hinc est ꝙ Papa fructus beneficiorū, pro tpe vacantium cōcedere solet cuilibet pro libito voluntatis. c. tua. de verb. sig. vbi pro releuatione onerum & debitorū, Honorius Papa III. concedit Epō Tolonen. fructus beneficiorum quę in sua diœcesi per biennij spatium vacare contingeret: Et Tex. in c. si ꝓpter. de rescrip. in vj. vbi propter debita soluēda Bonifacius viij. cōcesserat fructus primi anni beneficiorum qui vacassent per quinquennium per quem tex. ponderatum apparet, ꝙ tales fructus possunt deberi etiam per statutum, cōsuetudinem vel priuilegium vt ibi, vbi Pet. de Anchar. not. ꝙ fructus beneficiorum vacantium pñt concedi ex priuilegio Papę alicui & nō futuris successoribus seruari, vbi etiam per Doct. & per Io. cap. in tracta. de fruct. c. iij. de fruc. sacerdotum tit. 3. nu. ij.

Item & Papa concedit licētiam & facultatem testādi & disponendi de reb. & fructibus ecclesiæ, saltim ex fructibus acquisitis fac tex. c relatum el secundo de testa. per Dec. cons. 512. vbi dicit, an Papa id possit non esse disputandū, quia ꝙ potest est cōis opinio cōiter approbata, per eundē cōs. 157. vbi late per Hostien. in summa. de pęnit. & remis. §. cui confitend. ver. cui Cardinalis per Angel. & Imol. in l. si seruus. ff. de stip. ser. Bal. in l. si quando. C. de inof. testa. & in authen. nisi rogati. C. ad Trebel.

Et rursus mos vel consuetudo Ro. Pont. dandi & concedendi tales. testandi & disponendi indulgentias est, vsque ab antiquissimo tempore seruata, vt colligitur ex licentia episcopi Portuen. tempore Innoc. tertij concessa, ex registris eiusdem Innocentij quæ est in q. de licentia testandi, cæterum Innocen. electus fuit anno Domini, 1198.

Itē Papa cuilibet quotidie super fructib. quorūcunq; bñficiorum reseruat pensionē, pro suæ libito voluntatis, id quod potest auctoritate quā habet in beneficiorū fructibus & in beneficialibus, In quibus tm̄ potest quantum

tum vult.d.clem.vt lit.pend.Doct.in c.quæ in Ecclesiarũ de cõstit. Dec. cons.436.vbi dicit ꝙ Papa ẽt sine causa sed sola sua voluntate sup fructibus beneficiorũ pensionẽ imponit, quia (inquit) in beneficialibus stat Papę pro ratione voluntas.late p Gig.Cacialup.& Paul.de Ro.in eorum tractatibus pensio.vnde si de fructibus & bonis ecclesiarum,oĩbus istis narratis modis distribuit & dispensat Papa,ad cõmodum & vtilitatẽ personarum,videt̃ dicendũ ꝙ in sui quoq; sustentationẽ,suarumq; ac sanctæ sedis apostolicæ.& Rom. ecclesiæ necessitatum subentionem, disponere & distribuere possit per doctrinam fratris August. de Anchona theologi eximij secunda q.art.8.in fi.dicẽtis ꝙ Papa habet potestatẽ rerum temporaliũ ecclesiarum, quantum ad sui & ministrorũ ecclesiæ substentationẽ, necessitatibus,ẽt vnius ecclesiæ subuenit & subuenire potest Papa de reditibus alterius,p Sanctũ Thomam 2. corint.c.xj. lect.ij.in fi.vbi dicit.ꝙ papa pro necessitate vnius patriæ potest accipere subsidiũ ab alijs partibus mundi,& est (inquit) ratio quia ecclesia est sicut vnum corpus, videmus. n. ꝙ in corpore naturali qñ virtus deficit in vno membro, natura accipiens ab alijs mẽbris, subministrat eidem honores & virtutes vt ibi & p eundem clarius ad Philipen. c. 4. lect. 2.circa fi.vbi & hoc inquit est arg.ꝙ Papa põt ab vna ecclesia accipere in subsidiũ aliarũ, & p Gaetan. 2.2.q.187.4.art. ad primũ ex Aug.auctoritate dicentis,omniũ christianorũ,vnã rempublicã esse.vbi dicit ꝙ Papa a quãtumcunq; remotissimis partibus ecclesiæ auferre põt & distribuere in alias ecclesię partes remotissimas.& dicit Anto. de Butr. in d. c. constitutus quẽ sequitur Abb.ibi n.15.vers. aut quæris. ꝙ de rebus vnius ecclesiæ põt Papa alteri ecclesiæ concedere ẽt cum graui præiudicio,& ẽt sine causa, & Eps̃ de fructibus beneficij vacantis & anteq̃ conferat̃,põt.disponere. vt p tex.in c. vnico vt eccles.beneficia &c. vbi Abb.dicit ꝙ id põt ex causa rationabili puta pro soluendis debitis ꝓ ecclesia cõtractis,& habet̃ p eundẽ sanctũ Doct. sub q. 100. art.4. ad primũ in fi. vbi dicit ꝙ Eps̃ põt ex aliqua causa aliquid trahere de fructibus beneficij conferendi,vnde si Eps̃,multo magis Papa qui princeps & ĩ bñficialibus dñs.vbi Gaetan. dicit quod Papa vel p viã vnionis vel charitatiui subsidij põt prouentus vacãtis ecclesiæ sibi applicare, & post alienare,ꝓut opꝰ fuerit & rõ sua fuerit ecclesiasticę pietatis.

Pręterea Romana ecclesia mater est aliarũ ecclesiarũ & alię dicunt̃ eius filię c.1.2.3.12.dist.& pro vtilitate illarum inuigilat,laborat,noctes in somnes ducit, eisq; in earum necessitatibus subuenit tanq̃ mater filiabus, de postul.pręla.c. seq. quo fit vt ita illę tanq̃ filię matri cum opus hẽt,ei debẽt subuenire.l.cũ nõ solũ.§.ipsum.C.de bon.quę lib.quia vt caput subuenit mẽbris ita mẽbra subuenire debent capiti qñ indiget,p doctrinam Paul.de Cast.qui hoc dicit cons.414.j.vol.vbi ẽt dicit,quod Papa potest obligare & alienare bona inferiorum ecclesiarum ꝓ vtilitate & necessitate Ro.ecclesię.Idẽ tenet Bal.in c.1.in prin.nu.5.qui.feud.da.poss.sequitur

Prob. ad Io. monach. in additio. c. si eo tẽpore. de rescrip. in vj. Paris. cõs. 103. lib. 4. pro eodẽ facit, quia princeps sæcularis potest rem priuati auferre ex causa, & alienare l. Lucius. ff. de euictio. ergo multo magis Papa, qui disponendo de re ecclesiæ particularis, potius dicitur disponere sup vsu, quàm super dominio, vt per Paul. d. cons. vbi subdit, ꝙ si Papa contractũ factum per prælatum super rebus ecclesiæ, sua auctoritate validat, multo fortius hoc dici debet quando per seipsum, & pro seipso contrahit. Adde etiam quòd si vult Papa, bona occasione ecclesiæ acquisita, (quę sunt spolia) ad se pertinere, põt, aliàs non, quia liberã hẽt in beneficialibus auctoritatẽ c. 2. in fi. de pręben. Clem. 1. in fi. vt lit. penden. Anto. de Butr. Abb. & alij in d. c. constitutus. de relig. dom. sunt verba Dec. cons. 157. Pro subuentionibus, ẽt sedis apost. Sanctæq; Rom. ecclesiæ, & suis, Papa sibi reseruat ius percipiẽdi fructus aliarũ ecclesiarũ pro tpe vacãtiũ, extrauag. postulasti. & Cũ nonnullæ, la prima, & la scda extrauag. cõmu. de pb. dicit gl. Cle. vnica. de supplen. in ver. reuocari. decis. Egid. 755. idem in c. non licet. 12. q. 2. sequitur Bellenci. in tract. de charitat. subsidio. q. 107. & id pp auctoritatẽ, & præeminentiã quam secundũ omnes cõiter habet in fructib. & bonis ecclesiarũ per But. & alios in c. constitutus. allega. per Archi. in trac. de hære. quòd in reb. ecclesiarũ, & fructib. tantã Papa hẽt præeminentiã, quòd in talib. est dñs quã:ũ ad vsum, quia eis vti põt sicut placet, & decet suã potentiã, & statũ 12. q. 2. bonę. c. per priuilegiũ. 9. q. 3. per Egid. bellamer. 24. q. 1. 26. queritur. vbi dicit, ꝙ Papa rerũ tpalium ecclesiarũ, & clericorũ est dñs, & illis vtitur vti decet suũ statũ, & potentiam: & vlterius secundũ Innoc. c. vt sup. de causa poss. & propr. dñium rerũ ecclesiarũ proprie loquendo, non est apud aliquã ecclesiã, sed apud Christũ, cuius Papa est Vicarius, cũ oĩmoda ptãte in terris, vnde cum Papa aufert rẽ alicui particulari ecclesiæ, dr̃ potius auferre administrationem, quàm dñium c. 2. de donat. quia ipsum dñium est potius penes Papam cũ sit apud Christũ, cuius ipse est Vicarius, vel apud ipsam ecclesiã catholicã, quæ est vnica, cuius ipse est princeps, p Feli. in c. quæ in ecclesiarũ de const. col. 13. nu. 40. vers. prima gl. & doct. d. c. cõstitutus. Dec. d. cons. 414. Et per Petrũ de Anch. cons. 305. quòd licet Papa sup reb. & bonis ecclesiæ, habet plenissimã ptãtem, tñ est verũ, vbi apparet quòd vult ea vti, p Fel. c. q̃ in ecclesiarũ de cõst. Bal. cõs. 175. ꝙ Papa vẽdendo rẽ ecclesię, nõ alienã sed suã vendit, qa res ecclesię suæ sunt, quoad liberã dispõnẽ, p Abb. c. cũ venissent. de Iud. ꝙ Papa q̃diu viuit, dñs est rerũ ecclesiarũ, ſm Host. ibidẽ, & põt oĩa disponere tanq̃ dñs. Fac. qđ dicit Paul. de Cast. d. cõs. 414. 1. vol. quòd cõsiliũ fecit in cã castri Berbẽtanæ ecclesię Auinionẽ. ꝙ Papa obligauit cuidã d. Georg. ꝓ expẽsis factis ꝓ Ro. eccl. quòd dñium rerũ ecclesiarũ est penes Xpum, cuius Immediatus vicarius est Papa, ꝙ ipse facit, ab ipso dño factũ vr̃, quia ipse dñs solus fundauit ecclesiã Ro. aliæ ecclesię particulares fuerũt fundatæ nõ a Xpo, sed a Pe-

tro,& eius successorib. & oém q̃ habent auctoritaté epi in alienatione re rũ ecclesię, habuerũt a Papa, subdés, si d. Georg. expédisset p ecclesia Auinionen. Eps Auinionen. potuisset obligare d. Castrũ,& illud totaliter alienare, Ergo multo forti' Papa p debitis Ro. ecclesiæ, quia dñium est penes Xpum,& Papa est illius Immediatus vicarius,& Papa maioré sibi au ctoritaté retinuit, q̃ epis cõcessit, p iura q̃ ibi late adducit, quia dicit Bart. Soc. cons. 163. visa bulla quòd Papæ volũtati nõ est resistédũ, cũ de factis ipsius dubitare sit sacrilegiũ,& est (inquit) vnicus sol fori iustitiæ, fugãs tenebras, & in eo præsumuntur illa tria concurrere, quæ in actibus hoium considerantur. s. bona voluntas, modi congruitas, concessa potestas.

Merito igitur ex prædictis negari nõ potest, quam possit Papa fructus,& bona (spolia nuncupata) decedentium, clericorum, siue prælatorum suæ dispensationi & dispositioni reseruare.

Notandũ est pterea quòd acquisita p Clericos illicite & cõtra formã sacrorũ Canonũ; vti spolia, noie Cam. Apost. per collectoré post eorũ obitũ pcipiunt per Constitutioné Pij Papę iiij. ad deterrédos clericos ab illicite negotiando,& contractando editã, sub datum Romę Anno 1560. Non. Nouembris Pontif. anno primo incip. Decens. in seq. quæst. descripta.

Eiusdéq; Pij iiij. cõstitutione edita Anno 1564. 17. kal. Nou. Anno v. cõtra quoscũq; bñficia,& ecclesias in cõfidétiã recipiétes,& retinétes in execrationé,& detestationé criminis simoniæ,& cõfidétiæ, p eosdé Collectores Cam. colligũtur,& pcipiũtur, noie eiusdé Cam. oés fructus, iure phibitarũ cõfidétiarũ, in qb. bñficia in cõfidétiã, seu eorũ fructus retinétes sunt cõdénati, vel declarati: put ét noie eiusdé Cam. colligũtur, & pcipiũtur fructus vacãtes bñficiorũ reseruatorũ, a die vacationis, vsq; ad puisioné, vel collationé de illis factã, per cõstit. eiusdé Pij sub dat. die vij. decébris an. 1560. Põtif. anno pri. eidé Cam. pro eius subleuãdis necessitatib. applicati, Iuxta antiquã Rom. Pontificũ hmói fructib. consuetudiné, vt in extrauag. postulasti. cũ nonnullæ. la prima, & la secũda glo. in Cle. vnica de supplen. negli. in ver. reuocari. & per Egid. in alleg. decis. 755. si rector. & in c. nõ liceat xij. q. ij. Ex quib. oibus manifeste apparet, spolia prædicta, ex fructibus beneficiorũ, ac ex acquisitis ex eis nasci, ac prouenire.

Sed res,& bona qualia sunt Calices, Cruces, paraméta, ornaméta, quę quis vel in vita, vel in morte destinauit, aut assignauit cultui diuino, vel bona mobilia, aut immobilia, quæ quis vel dedit, aut assignauit Ecclesię, vel loco Pio, licet prouenerint de reb. quę faciunt spolia, tñ semper obseruaui quòd talia nõ colligerétur vti spolia, nec vti ad Camerã spectãtia, sed vidi illa remanere séper loco Pio, put Pie fuerant disposita. Sed hodie est per Bullã S.D. Pij. PP. V. expresse declaratũ, vt per eã, q̃ est edita anno. 1567. iij. Septébris, q̃ incip. Pius &c. Romani Põtificis &c. quę est in calce de-
8 scripta &c. fac. quòd hétur per Io. Calder. in cons. 1. de pecul. Cler. vbi dicit, quòd verba reseruationis Papę in materia spoliorũ sũt stricté nõ largè

inter-

interpretãda, qa reseruatio talis apostolica ẽ cõtra Ius, & oĩa bona Eccle-
9 siæ dñr, quæ intuitu Ecclesiæ, aut de facultatibus Ecclesiæ acqsiuit defun
10 ct°, vt ĩ c. 1. de testa. ĩ tex. & ĩ gl. a qua reseruatiõe sũt exẽpti curiales Ro.
cu. a Xisto & Alex. & alij ẽt vt in fi. pñtis qõnis. & ĩ bulla Pij iiij. fo. 459.
Sed opponi põt, quòd ista spolia debẽt de iure puenire ad successorẽ in bñfi-
cio vel Eccl. nõ ad Camerã, qa fruct° bñficiorũ ẽt collecti, nõ tñ cõsũpti,
ac bona p eũ ĩtuitu Ecclesiæ acquisita, mortuo clerico bñficiato trãseũt ĩ
successorẽ ĩ bñficio nã successor in bñficio est quasi hęres mortui c. cõue-
11 nior. 23. q. 8. ita dicit gl. c. 1. de solut. & gl. in c. hæc xij. q. 2. in vers. con-
seruari. vbi dicit quòd oĩa cõseruanda sunt successori à morte ꝑdecesso-
ris, & quòd mobilia ꝑdecessoris ptinẽt ad successorẽ, & gl. in c. illud eo-
dem in ver. successor. Spe. in tract. de mod. Genetalis Cõcilij 2. parte, &
successor ĩ bñficio succedit ẽt ĩ acquisitis ĩtuitu Ecclesiæ, vt habetur in c.
relatũ p tex. & Doctor. de testa. dicit. n. tex. Ibi autẽ loco defuncti vn° tãtũ
ẽ ordinãdus, & ea bona sicut & alia ipsius Eccl. ĩ Dei timore dispẽset Hic
ẽ quòd cleric° de his testari nõ põt d. c. relatũ vbi not. Abb. post alios col.
2. vet. nota, & tenemẽti secũda lect. vbi dicit ꝙ acqsita p Canonicũ intuitu
Ecclesiæ, vel ꝑbẽdæ nõ cedũt successori in ꝑbẽda, sed capitulo ipsi° Eccle-
siæ, & decimas debitas Canonico ꝑdecessori non põt exigere Canonicus
successor, qa non dicit ꝑprie successor, sed habebit illas Capitulũ. Fel. c.
qm̃ Abbas. n. vj de off. delega. Idẽ habet in gl. in c. illud. xij. q. 2. vbi aũt
bñficiatus nõ est de cõgregatione aliqua, sed habet bñficiũ oĩno separa-
tũ, puta qa est Rector Ecclesiæ parochialis, vel Præposit°, vel archidiaco
nus nõ beneficiatus a capit. tũc bona acquisita intuitu bñficij cedũt suc-
cessori, nõ capitulo, vbi ẽt ponit rõnẽ diuersitatis, ad idẽ est tex. in c. cum
vos. de off. ord. in fi. cum ibi gl. & optima gl. q̃ iura allegat in c. 1. extra de
solutio. in vers. ꝑdecessoris. ibi est. n. quasi hæres ipsius &c. optimus tex.
in c. ꝑsenti de off. ordinar. in 6. vbi cauet, ꝙ moriẽtibus rectoribus Eccle-
siarũ, vel ministris, bona in ipsis Ecclesijs, dignitatibus, ꝑsonatib°, priora
tibus inuẽta, siue vacationis ipsorũ tpe obuenientia, ex quo in vtilitatem
ipsarũ Ecclesiarũ expẽdi debet, vel futuris reseruari successoribus, nemo
supiorum occupare ꝑsumat, aut in suos vsus cõuertere quoquomõ, nisi
de speciali priuilegio, & moriente Epõ vel sacerdote successori bona re-
seruãtur, & res decedẽtiũ Clericorũ ponũt in manu œconomi, si adsit, si
nõ adsit, erũt in ptãte maiorũ Ecclesiæ, si illi nõ sunt idonei, erũt in ptãte
aliorũ Clericorum, oĩbus deficiẽtibus in manu Metropolitani, nisi adsit
visitator, quia si adsit, habebit ille, Mat. de afflictis, decis. Neapol. 390. &
si ĩ cathedralib°, regularibus, ac collegiatis Ecclesijs Vacãtibus, si collegia
cõuẽtus, aut singularis persona occupat bona relicta, vel tpe vacationis
obueniẽtia sunt suspẽsi ab off. & benef. vsq. ad restitutionẽ, qa debẽt reser-
uari successori c. qa sæpe de electio. in vj. late. Rui. cõs. 156. li. 4. & c. ergo
nec ẽt a Camera apostolica occupari, vel pcipi debẽt, qñ iure stet cautũ ĩ

quos

quos vsus cõuerti,& ad quos puenire habeãt,est Cõs.Bar. Cepol.cõs. 51. inci.ĩ Christi noĩe,quia ius acquisitum nemini auferri debet,vel tolli,nec ẽt Iudęo, vel infideli p Papã, nec tolli p̃sumit̃ p Abb.in c. q̃ in Ecclesiarũ de cõstit.post Innoc.In c.q̃ super his.de voto,& si cõtingeret aliquo casu Papã Ius tollere p̃sumitur hoc p Circũuẽtionẽ, & Importunitatẽ potius
12 q̃ p voluntatẽ fecisse p Fel.in c.cum olĩ 3. & 4.col. de re. Iud.adeo q̃ tali casu verba rescripti potius sunt impropiáda, q̃ ꝓprie intelligenda, ne alteri p̃iudicẽtur trad.Rom.q.334.circa primũ.Deci.cõs.11.col.5.Ias.in.l. ex facto 4.no.ff de vulg. & pupil. Immo potius debent interp̃tari, q̃ nihil operẽtur, q̃ q̃ indebite quis dãnum patiatur, vt not.Ias.post gl.Bar.& alios in.l.fi.§.In cõputatione col.fi.C.de Iur.delib.& hoc ꝓcedit, ẽt si rescriptũ Papæ emanaret in fauorẽ pię causæ, vt in casu nostro in fauorem Cameræ apostolicę, vt ꝓbat Ias.in l.fi.col.vj.ff.de Cõstit.pricip.post Alex. in l.pactum quod dotali col. 2.C. de pact.nã licet viduis pupillis,ac alijs pijs causis multũ debeamus, non tñ adeo, vt alijs p̃iudiciũ inferamus.d. tex.in c.ex tenore de for.cõpet.& in c.nup de dona.ĩter vir.& vxor.Et adeo est verum, quod acquisita p p̃latũ de bonis ac facultatibus Ecclesiæ
13 vadũt ad ecclesiã, vel ĩ ea successorẽ,q̃ ꝓcedit,siue emat res noĩne ꝓprio, vel fraudulẽter noĩne alieno p Abb. in c.1.de testa. vers.not.4.quia p̃diũ emptũ de pecunia p̃bẽdæ,vel Ecclesiæ,adeo efficitur Ecclesiæ, vel succes-
14 soris in ea quod amplius nõ põt illud p̃diũ dari p emptorẽ alicui, etiam intuitu pietatis,licet pecunia potuissẽt dari, qa statĩ fit Ecclesiæ,licet emerit noĩne Ecclesiæ,siue suo,siue alieno,Ang.in sũma in 5.emptio.§.vtrum emptũ p tex.in c.1.& c. inquirendũ de pecul. cler. fac. quia Iulius Papa III.sanctæ memo.p suã cõstitutionẽ, q̃ ad dirimẽdas lites,tollẽdasq; controuersias inter hæredes prælatorũ defunctorũ, ac successores in beneficijs edidit dispositioni Iuris cõis adhærẽdo, & ex mẽte Canonũ sanciendo, statuit fructus inexactos p prælatos defunctos non ad hæredes, sed ad successores ĩ ecclesijs,aut bñficijs puenire aut ptinere debere.id quòd fuerat p prius sancitũ p test. ĩ c. quia sæpe & c.statutũ de electio. in 6. Et allegatur c.præsenti de officio ord.d.lib.6.dicit Io.Copus. in suo tract. de fruc.lib.4.tit.3.c.2.& si fructus beneficij, super quibus fuit assignata, aut reseruata pensio, nõ sint percepti tẽpore mortis pensionarij,imo penderent,remanent apud Ecclesiam tali pensione grauatã, & sic ad successorẽ
15 per Alex.cons.157.2. vol.incip. Reuerendissime dñe,per ea quæ volunt Abb.& Anto. de Butr. in c.fi.ne præla.vic.suas. vbi concludunt,quòd si moriatur Prælatus,qui beneficiũ locauerat,fructus percepti post obitum locatoris,& pẽsio debita ratione fructuũ post obitũ perceptorũ, debeantur successori in prælatura, de quo ẽt per Doct.in d. c. pręsenti.Cacialup. in tract.de pẽsio.q.25.& Gig.eo.q.53.Sec.loco põt opponi de alio:quòd fructus beneficiorũ recolecti tñ,ac spolia huiusmodi vadant non ad Camerã apostolicã, nec ad successores ĩ beneficijs, sed ad hęredes defuncti:

maxime

maxime si bñficiatus decedat testatus, quia fructus bñficij Prælatus, vel bñficiatus videtur facere suos dicit optima gl.in c.psenti de off.od.in.6. in vers.reseruari: vbi distinguit, quòd vel bñficiũ habet administrationẽ, vel quis est simpliciter, & psonaliter bñficiat⁹: q̃a pri.casu de illius fructib⁹ quàmdiu viuit, & sanus est, pôt aliquid dare, moderate tñ: quia cõparatur vsufructuario, cuius ius morte finit: vnde viuẽs pôt suã volũtatẽ facere moderate. Incipiens vero infirmari cõparatur vsuario: & tunc nihil habet nisi vsum, & dicũtur Clerici nõ habere administrationẽ, qñ nõ habent bñficium cui sit assignata dos: vt per Giminianũ d. c.præsenti: & simpliciter beneficiati dicuntur, vt sunt Canonici, & similes, quibus id quod habent obuenit sibi ratione personæ, non quod habeant præbendam in Ecclesia distinctam, quia sic haberent administractionem.

Si vero Clericus sit nõ habẽs administrationẽ, sed psonaliter, & simpliciter bñficiatus, in morte cõparatur vsufructuario, quantũ ad faciendũ fructus suos, & vsufructuarius fructus iã quæsitos ad hæredes transmitit p tex. in l. defuncta.ff.de vsufruct. & de ipsis pôt testari; Ecclesia tñ succedet ei in istis, si decedet sine testõ, & hæc est quasi cõis cõsuetudo, subiũgẽs ibidẽ d.gl.& qđ dictũ est: quòd clericus simpliciter bñficiatus, faciat fructus suos intellige, inquit, de fructibus pceptis, & recõditis, alij vero p iura allegata, ptinẽt ad ecclesiã: vñ si in fructibus acquiritur dñium, si Prælatus illos facit suos, trãsmittũtur isti ad hæredes, in quibus psumi-
16 tur cõtinuatũ dñiũ l.siue possidetis, & ibi Bald.ff.de acquirenda poss.l.si sorori, & ibi Alex.C.de Iure deliberãdi, aut in legatariũ, in quẽ pariter sta
17 tĩ recta via rei legatæ trãsit dñiũ. l. a Titio.ff. de fur.l.vnica.§. in nouissimo. C. de caduc. tol.cũ similibus, & hæredib⁹ vsufructuarij, cũ diximus
18 Prælatum cõparari, debẽtur fructus, si erãt pcepti tenet Alex.cõs.157.2. vol.p tex.in l. defũcta præalleg.et l. Iulianus. §.si fructus, & ibi Bal. ff. de actio.ẽp. Gig. ĩ tract.de pẽs.q.53. Et habere administrationẽ dicitur, qui habet beneficiũ ẽt siplex ꝗ habeat dotẽ: administrationẽ habere dr̃ Papatus, Patriarcha Archieps, Eps, Abatia sęcularis, & parochialis: sine administratione dr̃ canonicus, & alij Rebuff.in pract.in ver. seculare quotuplex.

Fac.optimus textus in c.vnico de Cler. non residen.lib. vj. vbi beneficiatus in fructibus beneficiorum acquirit dñiũ, et facit illos suos, ibi rerũ sic receptarũ dñium nõ acquirat, nec faciat eas suas, Facit, qđ dicit Bar.in l.diuortio.ff.sol.matr.vers. opp. vt sup de vsufru. vbi dicit quòd Canonicus fructus pceptos, & percipiẽdos trãsmittit ad hęredes pro rata anni, quo stetit in beneficio Canonicatus. non enim, inquit, pcipit fructus, tanq̃ simplex fructuarius, sed pp onera Ecclesiæ, quæ sustinet. Idẽ dicit Imol. ibidẽ & glo.ac Bart.in l.j.C.de anno.ciuil. vbi dicit gl. quòd ille tex.& adducta ibidẽ sunt argumẽto, quòd fructus pcepti ex præbenda Clerici, trãseũt ad hęredes dicũt Doct.in c.statutũ.§.assessorẽ de rescrip.ĩ 6. Archid.ĩ c. cõsuetudinẽ ĩ fine de Cler.nõ resid. dicit, quòd ille tex. bene facit pro sen-

tentia

tentia illorum, qui dicunt, quòd Clericus facit fructus beneficij suos. Sed ipse credit, quòd non faciat suos, sed bene habeat eos, quoad vsum, & dispensationem.

Facit quod dicit Specu. in titu. de actio. §. primo vers. Rector. & de fructibus, & interes: vers. pone Prælatus, & in tit. de statu Monac. ver. 58. quæritur. vbi dicit, quòd fructus beneficij à solo separati tempore mortis Prælati, debentur eius hæredibus, vel legatario, & sufficit fructus esse à solo separatos, non reconditos, ad hoc quod debeantur mortuo, est communis opinio Doct. in d. cap. præsenti. de off. ord. per Franc. in cap. si propter num. 5. de rescript. Tiraquel. de retract. tit. 11. §. v. glo. iiij. num. 1. Fac. quia fructus pensionum super aliqua Ecclesia, vel beneficio reseruatorum maturati, & non exacti per pensionariũ, cui debebatur pensio transmittuntur ad hæredes, quibus Ius exigendi præteritas pensiones non solutas competit, per ea quæ dicit Alex. conf. suo 4. Incip. perspectis his in fi. 3. vol. Paul. de Roma. in tracta. pen-
19 sio. viij. quęst. vers. primo ecclesiastica vbi dixit, quòd pensionis fructus lucrati per pensionarium dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt: per tex. in l. ædibus. §. vltimo ff. de donatio. ponit Gig. in suo tracta. de pensio. quęst. 52. vbi ad id probandum multa adducit. Subdens, quòd acquisitum ex pensione non dicitur acquisitum ex beneficio Ecclesiastico, & de pensionibus decursis
20 Clericus testari poterit, de quo nil mirum, quia fructus Ecclesię possunt vendi, & alienari: vnde etiam ad hæredes transmitti cap. fi. ne Prę latus Vic. suas & Clem. prima. §. fin. de rebus ecclesi. non alien. Feder. de Senis. conf. 133. quæritur an Constitutio. in Specul. de hæretic. in principio.

Item fructus contingentes, & obuenientes tempore Sedis vacãtis debentur Ecclesię vel futuro successori per verba tex. c. præsenti de off. ord. in vj. siue vacationis tempore obuenientia, idem in ca. cui vos. eo. & c. quia sępe de electio. in vj. & clem. statutum eo. tit. & dicit Filipp. Fran. ex mente Doctor. in d. cap. præsenti, ꝙ si beneficium habet bona distincta, tunc in illis ac in fructibus succedit successor, secus si nõ habet bona distincta, licet ratione dignitatis plus pcipiat, quàm alij Canonici: tunc enim succedit capitulũ, & si sit Canonicatus succedit in bonis capitulũ, & fructus interim capit per d. Filip. Franc. est decis. Boer. decis. 340.

Et videtur adeo verum, quòd fructus pendentes spectant ad successores in Ecclesia, ꝙ si Sede vacante capitulũ, aut cathedralis, vel collegiatæ, aut regularis Ecclesię illos occupat, est capitulum, & alij occupantes excommunicati, quousq; restituant. d. c. quia sæpe. in quo tex. & ibi glo. apparet ꝙ fructus, & emolumenta iurisdictionis obuenientes tempore Se-

dis

dis vacantis non pertinent ad capitulum, licet ad ipsum spectet iurisdictio, sed ad successorem.

Imo si hæredes Prælati defuncti recollegissent fructus immaturos, ne ad successorem peruenirent Prælatum, tenentur ei ad interesse. not. per Doct. in l. pen. ff. de vsufru. legat. fac. Tiraquel. 2. tit. glo. 4. num. 15. de retract.

Facit Calder. cons. ij. de pecul. Cler. vbi posita quæstione de fructibus dicit, q̄ in fructibus contingentibus post mortem, puta quando decedit clericus ante fructus recollectos, succedit ecclesia.

Et dicit Io. Copus in trac. de fructibus lib. 4. tit. iij. c. i j. q̄ tam fructus à Prælato percepti, qui in bonis eius esse ceperunt, quàm etiam ij, qui tempore vacationis obuenerint, debent futuro reseruari successori.

Et dicit Ruin. in cons. 156. lib. 4. nu. 3. q̄ non licet nec legato de latere nec archiepiscopo accipere fructus, vel bona sedis vacantis, quæ debent futuro reseruari successori.

Item pro rata temporis fructus transmittuntur à Canonico ad successores Bar. in l. diuortio in fine principij sol. mat. vbi Alber. dicit communē, quòd seruatur idem, quòd in vsufructuario scilicet, quòd collecti fiant defuncti & hæredis, pendētes remanent successori per Dida. Couarruuia variarum resolut. lib. 1. cap. 15. num. 12, licet ipse à dicta communi opinione recedat. Vt ego habui, & collegi, ex doctissime notatis, & reportatis per Reuerend. d. d. Filesium de Citadinis nobilem ciuitatis Interamnatis, Episcopum muranum multæ lectionis, summæ doctrinæ, & iudicij, ac singularis probitatis virum præclarissimum mihi vinculo amicitiæ antiquitus coniunctum.

Verum oppositis non obstantibus descriptio spoliorum, seu diffinitio est vera, & firma remanet, quia ad Cameram spectant, non ad successorem, non ad hæredes, nisi in casibus, & per ea, quæ dicuntur infra, nam ista, cum sint beneficialia à beneficialibus dependentia, & introducta de Iure positiuo, sunt omnino ad Papæ dispositionem liberè & ei manualia per Abb. in cap. constitutus de religios. domib. per eundem in sua disputatione, quæ incipit Episcopus col. ij. in quibus Papa potest attenta potestate sua magna sine causa præiudicare per Doctor.
21 in cap. quæ in Ecclesiarum de Constit. sequitur Cacialup. in suo tracta. pension. quæst. 19. col. iij. num. 17. quia Papa concedit beneficialia ad nutum, ad tempus, & sub conditione cap. si gratiose de rescrip. in vj. cap. veniens de filiis presb. cap. quamuis cap. petiisti. vii. q. 1. dictum Abb. notabile. cap. inter quatuor de maior. & obed. vbi dicit, quòd licet Papa non possit procedere, & sententiare contra non citatum, & contra non vocatum, est secus in beneficialibus, in quibus

habet

habet plenariam potestatem. ita etiam notatur in cap. cum olim de re.
iud. quæ cum sint introducta à Iure positiuo, & supra tale ius sit Pa-
pa, merito suo modo de illis habet posse disponere: quia Papa vti
dominus beneficiorum potest etiam sine causa imponere pensionem
22 super fructibus beneficiorum, cum de talibus fructibus possit ad bene-
placitum suæ voluntatis disponere per Doct. in cap. quę in Ecclesia-
rum. de constit. Sequitur Decius cons. 436. col. ij. iij. vol. & in his red-
ditibus ecclesiasticis id iuris habent, & habere debent Clerici, quòd
23 à Papa, & à Canonibus expressim est sibi concessum, & conceditur.
tur. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualit. glo. in cap. res Ec-
clesiæ 12. q. 1. Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescript. in vj.
pulchrè Card. cons. 110. col. ij. & quidem res Ecclesiarum subiacent ad
ministrationi Romani Pontificis, & Prælatorum, à quibus ipsa Ca-
tholica Ecclesia regitur, sic & Canonibus ecclesiasticis ipsum eccle-
siæ patrimonium commissum est, quia bonorum ecclesiasticorum ad-
24 ministratio Romano Pontifici, & eius Canonicis constitutionibus
commissa esse videtur. c. videntes cap. præcipimus xij. quæst. 1. quibus
quidem Canonibus separatim ab Ecclesiæ Aerario conceditur Episco-
pis, & Clericis Ecclesiarum ministris certa portio ex redditibus Ec-
clesiasticis c. de redditibus c. cognouimus c. mos est. c. sancimus xij. q.
ij. S. Tho. secunda secundæ quæst. 185. artic. vij. & quolibet. vj. artic.
xij. refert Couarr. in cap. cum officijs de testa. vers. vltimo hinc po-
test. Quia Canonibus diligenter consideratis colligitur clericos be-
neficia habentes, ex eorum redditibus eos tantum expendere posse,
quantum ad eorum victum, vestitum, cæterosque vsus congruos, &
necessarios sufficiat. cap. fin. 12. quæst. 1. & c. videntes ea. caus. & quęst.
& in principio. 44. dist. tibi ò Sacerdos, inquit Hięronymus, viuere
de Altari permittuntur, non luxuriari, bona etenim Ecclesiarum sunt
proprie Christi patrimonium. cap. cum ex eo de elect. in vj. notat Fel.
& Decius in cap. constitutus de rescrip. Hinc Diuus Bernardus epistola
secunda scribit. denique quicquid præter necessarium victum, ac sim-
plicem vestitum de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrile-
gium est. Secundo clericis omnino permissum est antiquis Canonibus,
redditus ecclesiasticos, qui ad præfatam congruam substentationem
necessarij non sint, in optima, vel aduersa valetudine, in pios erogare
vsus, iuxta illud Lucę primo, quod superest date pauperibus. cap. fi.
16. q. 1. cap. Casellas. cap. Episcopi x. q. ij. nona etenim lex de dandis
decimis Ecclesiæ ministris ex eo iustitiam pręsefert, quod pro con-
25 grua Ministrorum sustentatione, & pro pauperibus alendis datur
ipsa decima fructuum pars. Caetan. 2. 2. q. 87. artic. primo & q. 185.

articulo

articulo 7. cap. decimæ & cap. fin. 16. q. j. Tertio clericus habens beneficium potest liberè disponere de illis reditibus, qui sunt necessarij ad eius honestum sumptum inspecta cuiusque qualitate, si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministrauit, idest, quòd licet aliunde, puta ex patrimonialibus victum habeat, potest nihilominus de fructibus beneficij pro rata sui victus iuxta suam qualitatem sibi concessam disponere. Hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorum ministris per Canones antiquos constituitur. cap. Ecclesias. 13. quæst. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his. de Ecclesiijs ædificand. vel reparand. Sanct. Thom. 2.2. q. 185. artic. vij. in resp. ad ij. Io. maior in quarto sent. dist. 24. q. 17. & q. 20. & idem ipse diceret in his redditibus Ecclesiæ, & beneficij, quos dignissima mercede industriæ, & laboris impensi in Ecclesiæ regimine recipit ipse, qui Ecclesiæ curam gessit ex Bolognino in Anan. cons. 87. vbi ipse Ananias hoc ipsum probat.

Et non desunt, qui opinentur Clericum habentem beneficium vltra sibi necessaria, de redditibus illius in profanos, & voluptuosos vsus expendentem, mortale peccatum committere, & ad illorum redditūum, ita expensorum, & consumptorum restitutionem teneri: ex verbis Hieronymi dicentis, Aliena rapere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur. §. ordinandus 42. distinct. sensit hanc opinionem S. Thom. q. 43. articu. vij. assent. Alex. Halens. 3. p. q. 36. membros. Ricard. à media villa in 4. sent. dist. 45. articu. iij. quæst. 1. Io. maior dist. 24. quæst. 17. dicit hanc opinionem esse communem, quam tandem probat Plaud. in 4. dist. 24. q. iij. artic. vltimo, quibus suffragatur tex. optimus in cap. Episcopus 12. q. 1. & tex. in cap. primo 12. q. iij. pulchrè diuus Bernardus epistol. 42. col. iij. Clamant, inquit pauperes nostrum est, quod effunditis nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis. huic opinioni accedunt Abb. in. c. cum secundum de preb. prima col. Archid. & Dominic. de Sancto Gimin. in summa 44. dist. Fel. in cap. postulasti de rescrip. Ant. Butr. cap. primo, num. 28. de emptio. Sed hæc, atque alia à dictis Doctor. adducta eò tendunt frequentius: vt sit illicita hæc ecclesiasticorum redditūum in profanos vsus distributio, non tamen, vt sit restitutio necessario facienda.
26 Præterea redditus Ecclesiastici, qui supersunt vltra ministrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora: eò quod essent pauperibus erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur; is etenim scribit bona Ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, neque quoad proprietatem: per Card. à Turre Cremata in cap. videntes

num.

numero secundo 12. quęst. 1. Et licet Canon. prius 12. quęst. iij. probet quod accquisita ex fructibus, & redditibus beneficiorum spectent ad Ecclesiam, id quod nemo negat, non tamen ex eo sequitur, ergò Pręlatus fructus sibi designatos malè consumens tenetur restituere, quia licet Thom. & Gaet. secunda secundę quęst. 185. art. 7. dicant hanc consumptionem non posse fieri absque peccato mortali, negant tamen restituendi obligationem, Pręposi. in summa. 44. dist. col. 5. sanctus Thomas in festo quolibet. art. 12. Siluester in summa in ver. Clericus quarto 20. quęritur vbi post distinctiones idem tenere videtur: & in verbo restitutio iij. quæst. 5. Adrianus. in 4. senten. cap. incipientem pro clariori 4. conclusio. Quorum sententia licet benignior sit, & nostris hisce temporibus admittenda, ex totius orbis Christiani consuetudine, quia plurimum iuuatur, vide tamen, & cogita non ne alia opinio forsan esset magis salubris animæ, & corpori, Clericis nostri temporis: quia Abb. in d. cap. cum secundum. nimis affirmatiue dicit, quod Clerici tenentur restituere de suo Ecclesiæ illud, quod male expenderunt de illius redditibus: & propterea cogita bene, quia anima est cunctis rebus præferenda.

Vlterius Canones permittunt, quod distributiones quotidianæ, quæ dantur ministris Ecclesiæ ob laborem, & ob illud seruitium, & ministerium, quod diuino cultui, ac diuinis officijs impedunt, acquirantur & accquisitæ sint, percipientibus, etiam quoad dominium per tex.
27 qui dicit in cap. vnico de cler. non resid. in 6. ad fin. dicunt Domin. à Sancto Gemin. & Franc. ibidem, idem dicit Barba. in cap. fin. col. fi. de pecul. cler. vbi, dicit illum tex. esse singularem. notat. glo. Gulelmi in extrauagan. prima ne sede vacante in extrauagan. communibus in verbo consueuerit, idem dicit Decius cons. 280. col. prima. quorum opino est communis, quam sequitur Paris. cons. 33. vol. 4. col. 2. conceduntur enim istæ distributiones à Canon. Cleris ob illud ministerium quod exhibent altari, & diuino cultui. id quod etiam notatur per Bolognin. in Anan. cons. 87. quia dictæ distributiones aliquan-
28 do, & in aliquibus Ecclesijs consistunt, & distribuuntur in potu, in pane, in pecunia. & in bladijs extrauag. postulasti. & cum nonnullæ de præben. & dignit. extrauag. commun. vnde sic perceptas, & acquisitas, potest Clericus ad libitum suę voluntatis distribuere, ac de eis disponere, & ad hęredes transmittere, quia consanguinei ipsius Canonici bene succedunt in istis distributionibus, nam quotidianæ
29 distributiones non augent Corpus Prebendæ. Sed debentur propter operam personæ arg. l. 1. sec. resp. si mens. fals. mod. dix. l. si duobus. ff. pro soc. §. si in coeunda, & in cap. licet nobis. de præben. videtur

B tenere

tenere lau. in Clem. fin. de pręben. dicens: quod talis seruiens fideliter diuino officio facit fructus suos: & potest sicut laborator de diurno denario disponere: prout refert dominus Florian. ibi, faciunt adducta per Oldra. cons. 118. incipit ex virtute gratia dicit Domin. in d. Clem. quod Clericus potest testari de quotidianis distributionibus. Ita dicit tenere Guliel. in extrauag. Io. 22. Incipit suscepti maxime glo. in ver. consueuit quæ dicit quòd distributiones quotidiane de Iure sunt fructus liberi à decimis, & ita assignantur vt lucrantur, & de istis testare potest Clericus. vltra prædicta faciunt omnia Iura: quæ dicunt. Clericum; maxime non habentem dignitatem, administrationem, vel curam, prout est præbendatus, æquiparari fructuario; de quibus habetur in cap. fin. de pignor. in cap. requisisti de testamentis: sed clarum est, quod fructuarius efficitur dominus fructuum iam recollectorum ff. quibus mod. vsufru. amit. l. si vsufructuarius, & eò mortuo non spectant ad proprietarium, sed ad hæredes fructuarij vt ibi not. Ergo idem videretur de fructibus præbendarum, & multò magis de quotidianis distributionibus: in quibus præbendatus habet maius Ius, vt patet ex iuribus supra allegatis, refert Nicol. de Vbal. in tract. de succes. cler. ab intestato. §. finita tandem vers. sexto quæro. vbi multa in contrarium adducit: quod videlicet in distributionibus quotidianis Clerici vel sacerdotis succedere habet Ecclesia, non heredes defuncti sed dicit quod adducta in contrarium, sunt adducta causa disputationis, non causa decisionis, quia sententia illorum, quia dicunt in distributionibus, & huiusmodi succedere consanguineos, non Ecclesiam in via Iudicij magis preualet, & tenetur, sed de his dicimus infra in q. de facultate prælati in rebus Ecclesiasticis, & facientibus spolia. & in q. de successione Clericorum ab intestato. sed de distributionibus vide quæ dico in q. de potestate Cleric. & in quæst. de successio. Cleric. secula. suis locis.

Idem etiam videtur in fructibus pensionum decursarum, etiam non exactarum: vt in eis accquiratur dominium, & transmitti possint ad heredes, immò quod Ius exigendi præteritas pensiones, non solutas, competat hæredibus clerici defuncti: cui dicta pensio erat reseruata, per ea quæ late aducit Gig. in suo tracta. de pensio. quæst. 52. & 53. vbi questionem ponit, & examinat latè.

Item videtur etiam sancitum, & constitutum a Pontificibus, & Canon. quantum, & in qnanta quantitate, possint Clerici disponere de bonis: ac redditibus Ecclesiæ, quia probatur in cap. ad hæc de testa. quòd Clericus in ægritudine constitutus, potest causa donationis inter viuos, redditus Ecclesiæ in piam errogare causam modo in donatione

vtatur

statur moderamine, si ex ea infirmitate decedat, sed si est sanus, & in bona valetudine, si in pios vsus velit aliquid expendere de bonis mobilibus Ecclesiæ, id potest libere facere, nulla perfinita, vel taxata quantitate, id, quod probatur, in cap. quia lo. vbi glo. 12. q. 5. dicunt, & notant Abb. Anchar. Imola, & Barba. d. ca. ad hæc, & secundum eundem Barba, ibi sec. col. oportet, quod sequatur traditio rei donatę viuente ipso Clerico, qui donat.

Et quod Clericus beneficium Ecclesiasticum habens, proprio testamento non possit disponere de rebus occasione Ecclesiæ acquisitis, est tex. apertus in cap. cum in officijs de testamen. idque procedit etiam si illa bona
33 acquisierit occasione redditus ipsius beneficij per tex. in cap. relatum, vbi Abb. & alij, sed melius per eundem Abb. & latius in cap. cum esses in secunda lect. num. 23. cuius opinio est communiter recepta, & omnium consensu approbata: licet Palud. in 4. sent. dist. 15. q. 3. arg. vj. permittere videatur Clericis libere testari de redditibus beneficiorum, quod manifeste conuincitur per dicta iura, & communem senteneiam, quæ procedit non solum in redditibus, & fructibus collectis ex beneficio: sed & in rebus emptis de pecunia redacta ex eiusdem fructibus, per Barba. in cap. inquirendum de pecul. Cler. num. 7. Bertran. cons. 258. vol. sec. id quod probatur in dicto cap. relatum, & d. c. cum in officijs, vbi passim Doctores: idem dicere videtur Angel. in summa in ver. emptio vers. vtrum emptum, vbi positaq; vtrum emptum pecunia aliena
34 sit ementis: respondit, quod sit, si nomine suo emit l. si ex ea C. de rei vend. fallit in empto pecunia Ecclesiæ cap. pri. 12. q. 3. & sec. q. ver. fixum: quod adeo est verum, inquit, quod si Clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium, amplius non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuisset dare: quia statim prędium fit Ecclesiæ, siue emerit nomine Ecclesiæ, siue suo, siue alieno cap. 1. de pecul. cler. & cap. inquirendum.

Per quæ satis constat, quod Prælati, & Clerici, siue sint defuncti, vel successores in beneficijs, quam habent, aut habuerunt potestatem, & facultatem, in bonis, ac redditibus Ecclesiæ, vel beneficiorum, eam habent a Papa conditore Canonum, & a Canon. & eo modo, forma, qualitate, & conditione, integre, vel limitate, qua Papa, & Canones concesserunt, & concedunt, & non alias, vel alio modo eadem facultate, seu potestate, vti debent. Vnde nihil mirum, si Papa, qui fructus beneficiorum, ac redditus, concedit Pręlatis, ac Clericis, ad sui, & suorum sustentationem, & deducto victu reliqua de fructibus secundum canones distribuere, & dispensare eorum vita durante acquisita, & relicta per eosdem ex dictis fructibus, remansa canonicæ

non dispensata, aut, vt ius erat, non distributa, veluti eorum spolia, ac fructus inexactos, vel pro aliquo tempore decurrendos, Cameræ Apostolicæ, vel pro supplenda negligentia prælatorum in distribuendo, & dispensando, aut pro seruanda canonum ordinatione, aut pro Sanctæ Sedis Apostolicæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subuentionibus reseruat, cui beneficia totius mundi illorumque fructus sunt manua-
35 lia, & ei obedientialia, cap. constitutus de relig. dom. qui illa ad nutum, & sub conditione concedit cap. si gratiose de rescript. in 6. in quibus potest Papa, vt in re sua esse moderator, & arbiter: cap. de his de sepult. & qui potuit concedere totum, partem bene reseruare potuit: quia, qui potuit illud, quod est plus, est etiam dicendum, quod possit illud, quod est minus l. Claudius Fœlix. ff. qui pot. in pign. hab. Bal. in l. conuenticula C. de Episcopis, & cler. Et si potest reseruare partem alicui de fructibus beneficij, veluti est reseruare pensionem, quæ est portio certa dependens a fructibus beneficij, a quo extrahitur, inuenta a
36 Romanis Pontificibus ex rationabili causa: vt per Cacialup. & Gig. in eorum tracta. de pensio. in principio. Item, & partem quoque dictorum fructuum reseruare potest Cameræ Apostolicæ pro necessitati-
37 bus Ecclesiæ Romanæ, & Sedis Apostolicæ: extrauag. cum nonnullæ de præben. & dignitatibus extrauag. commu. la prima, & la secunda & extrauag. postulasti eod. vbi Papa pro necessitatibus Romanę Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ, applicat fructus beneficiorum vacatorum, & vacaturorum ad certum temporis spacium, Cameræ Apostolicæ, qua Papa fructus Sedis vacantis concedit Episcopo diœcesis pro exhonorando Episcopatu debitis. cap. si propter debita de rescrip. & ibi glo. quia dicit Archid. in tracta. de hæresi. incip. sanct. in Christo Patri. vers. & quia tanta, quod in talibus Papa est dominus quantum ad vsum, quia eis vti
38 potest, sicut placet, & decet suam potentiam siue statum per tex. in cap. bonæ rei. 12. quęst. 2. cap. per principalem. 9. q. 3. &c. nunc vero eadem cau. & q. quia dominium rerum ecclesiarum proprie loquendo non est apud aliam ecclesiam: sed apud Christum, secundum Innocen. in c. cum
39 super de causa poss. & proprie. cuius Papa est Vicarius cum omnimoda potestate in terris, vel apud Ecclesiā catholicam, quæ est vnica cap. loquitur 24. q. 1. cuius ipse est Princeps. glo. & Doctor. in cap. constitutus de relig. dom. vbi dominus Anto. dicit quod de rebus Ecclesiasticis potest
40 disponere Papa vt vult etiam sine causa, & Papa de fructibus beneficiorum disponit aliquando, vt debeantur, etiam personę non habenti in eis titulum cap. si propter de rescrip. in 6. cap. si tibi de concess. præben. in 6. extrauag. Ioan. 22. suscepti cum similibus, & secundum antiquos
41 Canones de fructibus beneficiorū fiebant quatuor partes, vna Episcopo: alia

alia fabricæ, tertia pauperibus, quarta sacerdoti, facit illud quod dicit Io. And. in cap. inter cætera extra de off. ordinarij, quem refert Abb. vbi ꝙ optaret: quòd Ecclesia Romana perciperet vigesimam partem redituum Clericorum, ad sustentationem Papæ, & Cardinalium, & abstineret a communibus seruitijs, & a fructibus primi anni, quos recipit a prælatis promouendis. Et nescit, quòd de hoc alijs fuit factus Sermo in Cōcilio Viennensi & Papa pro suis necessitatibus applicat fructus sedium vacantium Cameræ Apostolicæ per extrauag. nonnullæ la prima, & la secunda de præben. extrauag. commu. glo. quæ dicit in Clem. vnica de supplen. negligen.

Facit: quia siue habeas beneficium a Sede Apostolica immediate: siue ab ordinario: omnino a Papa habes, quando authoritate, quam sibi concedit Papa ordinarius confert. cap. vt animarum. de constitu. in sexto clem. ne Romani eo. 27. quæstio. 2. institutiones. Et quando Princeps ex voluntate sua fuit causa vt quis acquireret aliquid, ipse illud idem acquisitum potest sola authoritate auferre, secundum Angel. in l. Antiochensium. ff. de priuileg. cred. vbi dicit: quod princeps sine causa potest alicui auferre rem, quam ipse illi donauit, quia per eundem Angel. in l. lutius. ff. de edilitio. Imperator potest sine causa auferre rem quæsitam ex præscriptione, vel vsucapione, quia talis modus acquirendi fuit inductus ab eo, & ab eo auferri potest sine causa: per Felin. vbi multa allegat cap. quæ in Ecclesiarum de constitu. colum. 16. vers.
42 v. declaratio, & Papa potest tollere ius quæsitum ex lege sua. Paul. de Cast. const. 216. incipit quomodo. Felin. in cap. nouit. viij. colum. de iud. facit, quia Papa solet concedere quotidie ius testandi: etiam monachis de rebus, ac fructibus per ecclesiam acquisitis. Stafil. de litteris gratiæ & Iust. colum. 1. potest enim Papa licentiam Testandi religiosis
43 concedere arg. l. si quando in principio C. de in off. testa. Socinus cons. 13. vol. 1. Franc. in rubrica de testamentis in vj. colum. I as. & alij in authentica ingressi sec. col. de sacr. san. Eccle. C. Baldus in d. l. si quan do Barba. in cap. cum in officijs de testa. col. penul. Cacialup. de pensio. quęst. 19. in fi. Idem Barba. in tracta. de præstan. Card. prima parte quęst. 4. vbi dicit licentiam hanc testandi, a Papa concessam clericis, de redditibus beneficiorum testandi, esse intelligendam ad pios vsus: non alios. Dec. cons. 512. sec. col. vbi dicit hanc opinionem esse communem: & Paulus Tertius in sua constitutione, in materia spoliorum facta, de qua supra attestatur spolia ab antiquissimo tempore citra, nomine Cameræ Apostolicæ exacta fuisse, & inter iura ipsius cam. connumerata, & prædecessores Rom. Pontifices, ac ipsum prælibatum Paulum, de spolijs disposuisse donando, transigendo, & alias diuersimode contra-

ctando,

ctando, ac collectores in varijs prouincijs, & exactores, pro illis colligendis constituisse, & deputasse, ac multas literas sui, ac prædecessorum, super exactione spoliorum emanatas, in quibus continebatur spolia ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere.

Per quę: cum late constet: quod Papa in casu nostro optime potuerit ista acquisita, ista relicta, ista spolia, & istos fructus, Cameræ Apostolicæ reseruare, appropriare, incorporare, & applicare est etiam dicendum quod id voluerit, & expresse mandauerit, vt cum de potestate dixerimus, dicamus de voluntate, quia ista duo perficiunt omnes actus, & si alterum desit, nihil dicitur actum per Bal. in l. omne verbum C. communia de lega. Alexan. cons. 52. num. 27. lib. 4. Nec de Papæ voluntate in hoc est in aliquo dubitandum, tum quia Constitutiones, & leges desuper factæ, id clare dicunt, vt ex illorum inspectione cuilibet constare potest intuenti, tum, etiam: quia in dictis constitutionibus stat clausula motu proprio &c. Quæ de sui natura importat, quod facit principem præsumi velle: per ea quæ notat Bal. in l. omnes in prin-
44 cipio C. de quadrien. præscrip. Item facit præsumi rite factum a Papa Card. in Clem. 2. quæst. 4. de off. ordin. Item stant constitutiones signatæ, cum clausula ex certa scientia, quæ facit præsumi Principem vel-
45 le, etiam si deficiat clausula non obstante tali lege, secundum Bald. in l. omnes pręallegata. Item facit præsumi, vti absoluta potestate. per glo. in cap. ad hoc in ver. elegerint in fin. de rescrip. Item supplet defectum solemnitatum Rot. decis. 234. Papæ in nouis: Item æquiparatur clausulę de plenitudine potestatis: per Innocen. in cap. innotuit de electio. Bal. in l. eos in principio C. de appell. Barba. in cons. 103. & clausula ex certa scientia tollit omnes defectus inductos a Iure positiuo, & plus operatur, quam clausula Motu proprio, vt per Fel. in cap. causam quæ el ij. in quarta colum. vers. quinto nota. de testibus. Item constitutiones stant cum clausula, de Sedis Apostolicæ potestatis plenitudine, quæ includit defectus solemnitatis Specul. in tit. deleg. §. nunc ostenden-
46 dum est, vers. & nota quod si clausula. Et ibi Bal. in aditionibus vers. clausula supplentes: per Alex. cons. 16. col. penul. vol. v. Deci. cons. 116. col. 2.

Item stant cum clausula non obstan. quæ operatur, quod princeps præsu-
47 matur sic velle, vt in rescripto continetur: quæ ommissa faceret præsumi de contrario: per Bar. in d. l. omnes in principio C. de quadrien. præscrip. & in l. Idem Vlpianus. §. sunt & alij. in princip. ff. de excusat. Tuto. per glo. in l. fin. vers. quod si dixit Imperator C. si contra Ius. Item contra Ius commune facit præsumi Principem facere de plenitudine potestatis, & facit valere rescriptum contra testamentum l. si non

non ſpeciali per Bal.in 2. col. verſ. Item dixit Oldra. C.de teſtam. Item tollit iſta clauſula ius tertij, & operatur, q clauſula de plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia per Alex. conſ. 101. vol. primo 6. col.

Sed ab huiuſmodi generali Canonum diſpoſitione, ac particulari extrauagantium conſtitutione, ſuper ſpolijs clericorum, vel Prælatorum æditatum per Romanos Pontifices, Iulius ſanctæ mem. Papa iij. per ſuam quam deſuper edidit conſtitutionem, omnes incolas, & Curiales Vrbis Romæ exceptuauit, ac non comprehendi, nec comprehenſos eſſe declarauit. Et ante eum Sixtus iiij. Alex. Sextus Leo x. Idq; fuit confirmatũ,
48 & approbatum a Pio iiij. per ſuam quam fecit conſtitutionem, ſub tali rubrica Bulla cõfirmationis, & Innouationis, priuilegiorum incolarum, & curialium Vrbis, ſuper libera facultate diſpenſandi de bonis ſuis, edita Anno MDLXI. nonis Februarij: per quam Curiales, & incolæ Vrbis, ſine aliquo timore, & ſecurè viuunt, quia de illorum bonis quomodocunque acquiſitis liberè in teſtamento, aut alia ſibi bene viſa voluntate, contractu, aut diſpoſitione, poſſunt pro libito diſponere omni tempore, & in euentum etiam quod ſine diſpoſitione decedant, ad hæredes ab inteſtato venientes tranſmittunt. In qua etiam conſtititutione Pius, Papa iiij. declarat eoſdem Incolas, & Curiales non ligari nec comprehendi, à conſtitutione per eum ædita, ſuper bonis ex illicita negotiatione, aut alias contra ſacros Canones acquiſita, cuius tenor ad cautelam erit in calce præſentis tractatus deſcriptus.

Et ad contraria pri. & ſec. loco adducta deuenio: quia non obſtant pri. adducta de ſucceſſore in beneficio: qui ſuccedit in fructibus non recolectis, non exactis, & pendentibus, ac in acquiſitis per defunctum occaſione Eccleſiæ, ſunt vera, & regulariter procedunt ex diſpoſitione iuris communis, ſed ceſſant in caſu noſtro in quo ſunt factæ conſtitutiones, & extrauagantes in contrarium, per Romanos Pontifices, iuris antiqui in caſu præſenti derogatorie, quia quotidie cernimus oculis, quòd Papa beneficium concedit vni, alteri vero ſpolia defuncti: per cuius obitum beneficium vacauit, & ſucceſſor gratia beneficij ſibi conceſſi contentus, ſuper iure ſibi vti ſucceſſori ad ſpolia competenti, conquieſcit, vnde noua Iura debent attendi, in eo maximè in quo corrigunt, limitant, reformant, & tollunt ius antiquum l. ideò ff. de legibus.

Nec obſtat illud pari modo, quòd diximus: quòd Papa non præſumitur tollere Ius tertio acquiſitum: quia illud procedit: quando eſſemus in dubio de mente, & voluntate Papæ: quo caſu ſemper fit interpretatio vt non lędat: vt non præiudicet: aut lædat, vel præiudicet minus quàm fieri poſſit, toto titulo: ſi contra ius: vel vtilitatem publicam

publicam l. digna vox C. de legibus. Sed quando sumus in casu, in quo Papa scribit expresse cum intentione praeiudicandi, & ius quaesitum tollendi: prout in casu praesenti: tunc est secus per Corn consi. 81. col. penultima in lib. 4. vbi multa allegat: quia bene id Papa potest: si vult cum simus in beneficialibus: in quibus habet absolutam potestatem vulga. cap. sec. de praeben. lib. 6. Cald. cõsi. 12. Alex. cõs. 101. lib. pri. 5. col. quia in beneficialibus tanta est potentia Papae, quod potest Episcopum pro libito voluntatis de suo Episcopatu ad alium transferre: quia omnia beneficia mundi sunt, manualia, & obedientialia respectu Papalis potestatis. dicit Bal. in l. rescripta colum. 2. & sequen. C. de precibus Imperatori offeren. & ideo potest gratiam reuocare post Ius alteri quaesitum, vt dicit idem Bal. in l. qui se patris colum. penul. C. vnde liber. Socin. consi. 156. pro fundamento in sec. col. & consi. 164. visa bulla in vij. col. nec obstat pariter constitutio Iulij, quia, vt diximus ipsemet illam reformando corrigendo, & tollendo declarauit nolle habere locum in locis: vbi adessent spoliorum, & iurium R. Camerae, collectores, vt per constitutionem illius publicatam sub die octaua Iulij 1551. Anno sui Pontificatus Secundo.

Ad contraria verò sec. loco adducta: quòd fructus inexacti, & spolia relicta per defunctum vadunt ad haeredes suos: non autem ad successorem in beneficio: neque ad Cameram, respondentur, quod id est verum, & procedit in illis casibus: in quibus Clericus facit fructus suos, & quorum dominium acquirit, & in quibus, & quando habet vsufructum, veluti diximus in distributionibus quotidianis, in fructibus pensionum, & huiusmodi: in quibus diximus clericum aequiparari vsufructuario, & acquirere dominium in illis, de quibus habe-
49 tur in cap. fin. de pignor. in fin. in cap. requisisti de testamen. per Hieronymũ Gig. in tracta. de pensio. quaest. 52. & 53. Item de bonis acquisitis ex fructibus simplicis beneficij: de quo per glo. in cap. praesenti de off. ordin. in vj. in verbo reseruari: quae dixit Clericum posse libere testari de bonis ex simplici beneficio acquisitis: cuius opinionem tenuit Ostien. in cap. fina. de pecul. Cler. ex cap. requisisti in fine de testa. hanc opinionem dicunt esse receptam, & approbatam in practica Anto. & Imol. d. cap. fin. quod verò non sit bona opinio, & quod non sit vera illa glo. videtur esse tex. in cap. Episcopus 14. quaestio. 1. vbi probatur Canonicos, qui simplex habent beneficium, non habere bona Ecclesiae, vti propria: sed habere potius ad dispensandum. Item iura quae prohibent Clericum testari de fructibus beneficij, loquun-
50 tur generaliter, & indistinctè, nec obstat text. in cap. requisisti de testamentis, vbi solum probatur: quòd relictum Canonico alicuius

Ecclesię acquiritur Canonico, nec præsumitur ei legatum factum fuisse ex causa Ecclesiæ, ex quibus non videtur, quod glo. opinio procedat, & ita eam reprobat Abb. in cap. cum esses num. 23. in repetitione, & cap. cum in off. de testa. Idem in cap. sec. de deci. & cap. fin. de pecul. Cler. Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescrip. in vj. Innocen. in cap. indecorum de ętat. & qualit. Dom. de S. Gemin. & Franc. in d. cap. præsenti colum. 5. Barba. in tractatu de pręst. Card. parte 1. quęst. 3. num. 80. Idem Barba. in cap. requisisti num 34. de testa. Idem in cap. fin. nu. 14. de pecul. cler. Et hanc opinionem dicunt esse veriorem Imol. in d. cap. fin. Beltran. cons. 288 Ias. cons. 75. vol. 3. Sequitur Didacus Couaruuias in cap. cum in off. de testa. super quo cogita: quia dicit Abb. in cap. fina. præallegat. de pecul. cler. quod illa glo.
51 nunquam sibi placuit, nec est fundata in aliquo Iure, vbi etiam respondet ad iura per eandem adducta, & dicit Cardinalis Zabarella in cap. fina. de pecul. cler. quòd tales distinctiones glo. Iure non probantur. Ideò dixi, cogita, quia Gemin. in d. cap. præsenti de off. ordin. in vj. dicit quòd Clericus non habens administrationem: sed simpliciter, & personaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vsufructuario, quantum ad faciendum fructus suos, & de ipsis perceptis testari potest, & ei Ecclesia succedit, quantum ad hos, ab intestato. quam glo. inquit quidam sic intelligunt, quod quilibet habens beneficium simplex testari possit, quod dicunt falsam esse, & contra Capitulum relatum quòd loquitur in Canonico, & consequenter in habenti beneficium simplex, qui tamen vt ibi patet, testari non potest, & hoc inquit fateor, sed glo. recte intellecta est verissima, & id non dixit. Sed ad hoc, quod beneficiatus possit testari, tria requirit, primo quod non habeat administrationem, secundo, quod beneficium sit simplex, tertio, quòd illud obueniat sibi personaliter tantum, & consequenter tales fructus sint concessi ratione stipendij personalis, quibus concurrentibus potest testari, & aliàs vt ibi per eum. Sed hodie in fructibus, & in acquisitis ex simplici beneficio, testari non valet Prælatus, nisi obtento priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine loci, legitime præscripta, per breue Pij iiij. directum Franc. Odescalsco sub Datum Romæ die 6. Martij 1 60. anno primo. & per aliud eiusdem Pij directum Matthæo minali subdie xxx. Iulij eiusdem Anni 1560. Anno primo: sed ego ex, quo iura allegata pro glo. distinctionem. probare non videntur, adhærerem opinioni Abbatis, & aliorum sequacium, quia magis æqua, & fauorabilis Ecclesiæ videtur, pro qua in dubio semper est facienda interpretatio ad not. in cap. in præsentia de probatio. Felin. in cap. fin. de Iudic. huius opinionis esse videtur Did. Couaru. variarum re-

C solutio

solutio. cap. xv. versi. prius tamen. Isthæc mihi occurrunt dicere ad diffinitionem vel descriptionem spoliorum ecclesiasticorum, sed ad quæ constitutiones in hac materia editæ, se non extendant, & quænam sint personæ, quæ illis non comprehendantur, aut ligentur; dico in quæstione de potestate Clerici, & in quæstione de licentia testandi, & de successio. Clerici ab intesta. secula. vbi in multis locis videbis, tam personas particulares, quàm Collegia officialium Rom. cu.
52 & vniuersitates, quæ sint exemptæ, priuilegijs, & concessione Papæ, à debitis, & solutione spoliorum, quia Romani Pontifices, quæ eorum solet esse erga fideles, & Sedis apostolicæ deuotos liberalitas, seu benignitas, soliti sunt, & solent ab huiusmodi nexibus, & debitorum solutionibus multos, etiam vniuersitates, immo Ciuitates, & regna in totum, vel in partem absoluere, & liberare, prout in prælegatis locis videre est, & meis temporibus vidi motum proprium Iulij Tertij concessionis gratiæ factæ regno Neapolis: per quem mandatur, in regno Neapolitano spolia exigi ab hæredibus prælatorum, & Clericorum defunctorum: si quidem Clerici, vel prælati habuerint in annuis redditibus Ecclesiasticis, computatis etiam distributionibus quotidianis, annuum valorem ducat. centum auri de Camera, Et si spolia, & bona per defunctum relicta, ascenderint ad summam, & valorem ducatorum mille similium. declarando, quòd qui non habuerint in beneficicijs, & bonis prædictum anuum valorem, non comprehendantur, nec comprehensi intelligantur, in constitutionibus super spolijs editis, nec eorum hæredes occasione spoliorum, per Collectores Cameræ apostolicę molestari posse, cũ expressa addita declaratione, quòd in constitutionibus spoliorum, comprehensi intelligantur omnino Clerici, vel Prælati prædicti modo per triennium continuum, vel interpellatum, habuerint in eorum vita, vltra annuum valorem ducatorum centum similium, licet tempore obitus talem redditum non obtinuerint, prout ego sæpe vidi in copijs, & simplicibus scripturis, licet non in authentica, aut forma probante mihi præsentatis, Sub Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub anulo piscatoris Die x. Augusti anni 1550. Pontifi. sui Anno primo. Et alium similem motum vidi felicis recordationis Pauli iiij. eidem Regno, quo mandatur tantummodo spolia exigi, si Clerici defuncti in redditibus Ecclesiasticis habuerint valorem annuum scutorum quinquaginta auri, & relinquerint in bonis tempore obitus, scuta similia ducenta, sub Datum Romæ sub eodem Anulo die xvj. Martij anni 1558. sui Pontificatus anno iij. eodem modo, & forma in causis spoliorum exhibitum mihi, & pręsentatum, quibus gratijs, & concessionibus per obitum prædictorum
Pontificum

Pontificum expiratis, vigore breuium Pij iiij. cum clausulis derogatoriarum derogatorijs signatorum, & expeditorum, meis temporibus spolia indistinctę absque præfatis limitationibus exacta, & recollecta indistinctę fuerunt semper, & vbique in dicto Regno, dictis concessionibus in aliquo non obstantibus. Et id pari modo fuit generaliter statutum per S. D. Pium PP. V. per suam bullam hoc præsenti anno 1567.
53 mense Septembris editam, per quam declarat, & statuit, quòd bona beneficiati relicta, qui in beneficijs, aut in pensionibus non habuerit excedentem valorem XXX. annuorum. Ducat. auri de Cam. non comprehendantur sub spolijs, nec in eis aliquid nomine spoliorum prætendi possit. quæ incip. Romani Pontificis, &c. quæ est in calce pręsentis laboris descripta.

SVMMARIVM.

1 *Lericum negotiatorem, veluti pestem fuge.*
2 *Clericus Mercator Deo placere non potest.*
3 *Clericis est consilium exercere manualia.*
4 *Clericis agricultura permissa,*
5 *Clericus artificiolo, & agricultura sibi victum paret.*
6 *Quæ venatio sit permissa, & interdicta Clericis.*
7 *In Scripturis sanctis piscatores inueniuntur sancti, non venatores.*
8 *Artificia sunt licita Clericis pro sui sustentatione.*
9 *Clericus potest incumbere artificijs, dummodo non se subtrahat a diuinis.*
10 *Quando liceat Monachis conducere terras, & habere ad firmam,*
11 *Ratio quare Clerici seculares possunt necessitate instante habere res conductas, eorum nomine, monachi verò non.*
12 *Licet Clerici non possint conducere, possunt tamen in conducta, in qua succedunt remanere.*
13 *Clerici possunt conducere possessiones recolendas ad sui sustentationem.*
14 *Clericus potest locare animalia, & emere eadem, ad depascendum pascula: quæ ipse habet, ad sui sustentationem.*
15 *Clericus potest emere aquum pullum nutriendum, & rem, vt melioratam vendat carius.*
16 *In casu necessitatis est licitum Clerico negotiari.*
17 *Clerico iniusta tantum negotia sunt interdicta.*
18 *Ratio quare non liceat Episcopis, aduocare.*
19 *Sacerdotes in multis casibus licite aduocant.*
20 *Quę sint personæ miserabiles.*
21 *Clerici sęculares de consuetudine Eccle. possunt exigere pro patrocinijs.*

22 *Hodie sacerdotes per contrariam consuetudinem possunt petere salariũ.*
23 *Clericus habens beneficia ad sui sustentationem, prohibetur aduocare: secus si non habeat.*
24 *Clerici in minoribus; si non habent beneficia ad victum, indistincte aduocare possunt.*
25 *Clerici in minoribus possunt aduocare: ne dum ad sui sustentationem: sed & ad lucrandum.*
26 *Clericus de acquisitis ex aduocatione disponit, vti de patrimonialibus.*
27 *Quæ concurrere habeant, vt Religiosus, vel monachus aduocare possit.*
28 *Clericus potest esse Iudex, etiam in causa criminali, licet generalis officialis esse non potest.*
29 *Tabellionatus officium vile.*
30 *Clericus: siue in minoribus: siue in sacris constitutus; si non habet beneficia ad sufficientiam, potest esse Tabellio.*
31 *Clericus habet cauere a negociatione de qua in cap. fin. de vsu.*
32 *Clericus negociator pestis.*
33 *Dominus eiecit mercatores de templo.*
34 *Clerici est interdicta negociatio sub anathemate.*
35 *Clericus tertio monitus, vt a negocijs abstineat, perdit priuilegium Clericale, quoad bona, si non desistat.*
36 *Differentia inter negociationem, & artificium.*
37 *Quid sit artificium.*
38 *Quid sit proprie negociatio.*
39 *Licet Clericus possit facere artificium, tamen non potest, si Eclesia ei sufficit ad victum.*
40 *Quid sit mercator.*
41 *Clerici non indigentes, non possunt exercere etiam honestas negociationes.*
42 *Vide, quæ honestæ, & inhonestæ negociationes.*
43 *Negocia causa lucri, vel cupiditatis, sũt Interdicta monachis, & Clericis.*
44 *Religiosus non habet neque velle, neque nolle*
45 *Negotiatio, quæ non fit lucri causa, non est probibita.*
46 *In casu necessitatis, est licitum negociari.*
47 *Clericus potest vendi facere vinum in domo, dummodo ipsemet non exerceat Tabernam, aut vendat vinum, sed alter.*
47 *Clericus potest emere victualia pro abundantia tempore famis, pro se, & alijs.*
49 *Emens pro suo vsu, potest vendere propter aliquam necessitatem, pro maiori pretio.*
50 *Quicquid plus iusto pretio appetit homo, turpe lucrum est.*
51 *Quibus modis negociatio licita fit illicita.*

52 *Negocium*

52 *Negocium sæculare non potest diffiniri, quia multiplex.*
53 *Peccatum tale est: qualis est finis; per quem fit.*
54 *Negocians, intēdens principaliter ad lucrum, eijcitur de templo paradisi.*
55 *Vide multas circunstantias quæ faciunt negociationem illicitam.*
56 *Vide casus, quibus licet vendere carius.*
57 *Quatuor requisita ad validitatem contractus emptionis.*
58 *Personæ, quibus creditur: quod leuitate: potius quā liberalitate vendant.*
59 *Negocia sæcularia, prouenientia ex carnis concupiscentia, sunt prohibita.*
60 *Clericis in minoribus, non beneficiatis non prohibentur negocia licita.*
61 *Clerici in minoribus possunt redire ad sæculū, & apostasiam non faciunt.*
62 *Clericus in minoribus habens beneficium, est apostata, si dimittat habitum & tonsuram.*
63 *Bulla Pij IIII. super illicitis negociationibus comprehendit Clericos, etiā in minoribus.*
64 *Quilibet præsumitur negociari causa cupiditatis, non causa necessitatis.*
65 *Vita hominis est prona ad malum.*
66 *Pæna Clerici negociatoris.*
67 *Omne peccatum; quod est contra præceptum legis naturalis, & diuinæ mortale est.*
68 *Non est curandum de verbis: quia accomodanda materiæ.*
69 *Nullus nisi pro peccato mortali excommunicatur.*
70 *An, & quando contrafaciens legi, incurrat peccatum mortale.*
71 *Cum mortali peccato, nemo introibit in gloriam Dei.*
72 *Clerici eo ipso quod contrahunt matrimonium, sunt priuati priuilegio Clericis circa bona concesso.*
73 *Clerici ordinati sine beneficio, possunt agere contra promouentem pro victu.*
74 *Clericus negocians monitus, non cessans, spoliatur clericatu, & beneficio, & traditur curiæ sæculari.*
75 *Peccatum mortale notorium inducit suspensionem, vt quis non exerceat officium suum.*
76 *Paria iudicantur non fieri, & non recte fieri.*
77 *Occultus peccator non tenetur restituere fructus medij temporis.*
78 *Male acquisita prudenter facimus si in eleemosynam damus.*
79 *Acqsita ex illicita negociatione tenemur ī pauperes, & pios vsº erogare*
80 *Nihil tam naturale, quam rem acquirere, de voluntate domini tradentis.*
81 *Licet clericus, non residens priuetur beneficio, non tamen tenetur restituere fructus.*
82 *Verbum, alias, est aduerbium qualitatis, & ibi vide, quod habet plura significata.*

83 *Contra*

83 *Contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil est faciendum.*
84 *Canon multipliciter sumitur.*
85 *Bulla Pij iiij. in præsenti materia edita, est iuris antiqui declaratiua.*
86 *Negociationes sunt interdictæ clericis omni iure.*
87 *Illicite acquisitum dicitur tripliciter.*
88 *Datum ex causa Simoniæ non restituitur danti. sed in aleemosynam eroga ri potest.*
89 *Mulier acquisitum ex meretricio, retinere potest.*
90 *In quibus casibus tenetur ludo lucrans restituere.*
91 *Tractus ad ludum lucrans, non tenetur restituere lucrum.*
92 *Vide remissiue, quomodo, & quando illicite acquisitum restituatur.*
93 *Bulla non comprehendit acquisita: quæ sunt parti restituenda.*
94 *Verba rescripti sunt potius improprianda, quàm intelligenda in præiudicium tertij.*
95 *In rescriptis Papæ semper intelligitur apposita clausula, dummodo non sit alteri Ius quæsitum.*
96 *Lex debet conuenire tempori.*
97 *Fiscus, saccus male ablatorum.*
98 *Turpia, & illicita lucra fiscus aufert.*
99 *Bulla auferens male acquisita clericis, eos punit in eo: in quo delinquunt.*
100 *Verba Bullæ, viamq; contra sacros canones, sunt sublata per aliam bullam Pij quarti.*
101 *Intentio papæ non præsumitur de eo: quod verba non important:*
102 *Papa, & Imperator non potest disponere: quòd stetur dicto vnius Testis in præiudicium tertij.*
103 *Constitutio contra ius naturale non seruatur.*
104 *Vide casus, in quibus illicite acquisitorum, fit restitutio.*
105 *Illicite acquisita restituenda, non comprehenduntur in bulla.*
106 *Bulla comprehendit clericos cuiusuis ordinis.*
107 *Vide quod veniat appellatione clericorum,*
108 *Bulla est male vitæ correctiua, & excitatiua virtutis.*
109 *Bulla comprehendit acquisita cuiusuis temporis.*
110 *Bulla impedit clericum testari de illicite acquisitis.*
111 *Licentia testandi a Sede Apostolica obtenta, habet clausulam de licite acquisitis.*
112 *Quod illicite acquisita spectent ad Camerã; Id declarat Bulla Pauli iiij.*
113 *Bulla Pij iiij. quæ eximit curiales, Cardinales, Prælatos, & officiales, & habentes facultatem testandi a generalitate bullæ edita super illicitis negociationibus.*

Quæ

QVÆ NEGOTIA SINT PERMISSA, aut etiam interdicta Clericis.

QVÆSTIO. II.

SANCTISSIMVS D. D. Pius diuina prouidentia Papa Quartus, curam habens gregis dominici sibi commissi, & præsertim clericorum, & Ecclesiasticarum personarum, quæ vti personæ ad aliorum regimen, & gubernium deputatæ, magis quàm alij, à scandalis cauere, & à peccatis, & delictis magis abstinere debent; quia religiosi, qui nomen sanctitatis habent, perversè agendo, plus nocent in Ecclesia Dei, quàm alij, 85. dist. nemo, & clerici deprehensi in aliquo crimine, plus peccant, quàm laici, per Archid. cap. Arianus, 1. quæst. 1. nu. 33. qualitas enim personæ auget atrocitatem delicti. Arbitrans esse valdè malum, ac scandolosum, quod clerici causa acquirendi, vel lucrandi, sese implicarent mercatutis, mercimonijs, ac sæcularibus negocijs, de quibus scriptum est, nunquàm de manu tua, vel oculis tuis liber psalterij discedat, dicatur ad verbum oratio tua sine intermissione &c. cap. nunquàm de consec. dist. v. & vita clericorum debet versari circa vitam contemplatiuam, non autem de rebus mundanis habere curam, nisi quatenus sunt necessaria ad corporalem vitam 1. quæst. iij. si quis obiecerit. quia dicit tex. in cap. negociatorem. 88. dist. negociatorem clericum, & ex inope diuitem, ex ignobili gloriosum, quasi quandam pe-
1 stem fuge, quia teste Cicerone officium mercatoris non est officium apti, non simplicis, non ingenui, non iusti, non boni viri. Sed versuti, obscuri, astuti, fallacis, & callidi, & vt ait Augustinus, nullus mercator sine fraude ditescit, & lucrum habere non poterit: nisi fraudem fecerit. Et Carthaginenses Mercatoribus distincta statuerunt diuersoria, nec ea illis cum ciuibus volebant esse communia, nec aspectus quidem, concedebatur eis ad secretiora vrbis loca. Græcia autem nequaquam eos intra vrbes recipiebant. Plato vituperat Mercatores: qui optimos coinquinent mores, apud plerasque respub. antiquas lex erat, ne quis mercator Magistratum gereret, nec in senatum, nec
2 in consilium admitteretur. Et ait Crysostomus clericus Mercator Deo placere non potest. Aug. quoque ait Mercatores, pariter ac milites, veram pænitentiam agere non posse. Quòd tamen est intelligendum, quandiu hanc artem iniuste voluerint exercere, quia legitime & canonice mercaturam facere, non est interdictum, idque eo est dete-

rius

rius in clerico, de quo scribit Apostolus, nemo militans Deo implicat se negotijs sęcularibus, id est temporalibus, & mundanis, quantuncunque illa laicis liceant, per Abb. in rub. ne cler. vel monac. ratus inquam prelibatus, sanctissimus, malum esse, & scandalosum, per sonas Ecclesiasticas, quę alijs exemplum probitatis, & religionis, & sanctitatis præbere habent, in hoc vitium prolabi. Simulque ad officium suum spectare: qui gregis, & pastorum curam habet, vniuersali malo huic prouidere Sanctissimam super hoc sub Datum Romæ Nonis mensis Nouemb. anni 1560. Anno sui pontifi. 1. Constitutionem edidit, qua decreuit, & declarauit quæcunq. accquisita per Clericos, & personas Ecclesiasticas, ex illicita negotiatione, vel aliàs contra formam sacrorum Canonum, esse, & intelligi debere spolia, & vti spolia Reu. Cameræ apostolicæ applicanda, & incorporanda, ac applicari, & incorporari recolligi, & percipi debere, accommodatum profecto morbi, & mali qualitati medicamen, & remedium, quia abstinebunt omnino a negotiaturis causa lucri, vel acquisitionis clerici: quando sciant, quòd illa quæ suo labore in huiusmodi, & industria parauerint, post obitum non ad commodum, & beneficium suorum consanguineorum, & hæredum, pro quibus libenter laborant, sed in Cameræ apostolicæ beneficium, & vtilitatem cedent, & erunt profutura alijs, potius quàm suis, cuius constitutionis tenor subsequitur in hunc modum videlicet Pius &c.

Bulla Sanctissimi D. N. D. PII diuina prouidentia Papæ iiij super declaratione Spoliorum.

Pius Episcopus Seruus Seruorum Dei Ad perpetuam Rei memoriam.

Decens Esse censentes, & æquum, vt nos, qui alios in sua iustitia confouemus, Cameræ apostolicæ iura non negligamus, quinimo, ne prætextu incertitudinis, illa ab aliquibus vsurpari, aut super eis, dubia aliqua oriri contingat, ita nostræ declarationis remedium prouideamus, quòd a nemine desuper dubium aliquod deduci possit. Cum itaque, sicut accepimus, a nonnullis vertatur in dubium, an res, & bona, per clericos, etiam in sacris ordinibus constitutos, ex negociatione illicita, aut aliàs contra sacros canones acquisita, vti spolia, vel aliàs ad Cameram præfatam iure legitimo spectare, & pertinere debeant. Nos omnem desuper hæsitationi materiam submouere, ac cauillationibus, & altercationibus

tionibus, ac litibus viam præcludere, & denique malitijs eorum, qui iura dicta Cameræ vsurpare satagunt, obuiare, aliasque in præmissis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, decernimus, & declaramus, omnia, & singula, res, & bona, cuiuscunque qualitatis, & quantitatis existentia, ac in quibusuis rebus, & Regnis, ac dominijs, tam citra, quam vltra Montes, & Maria consistentia, per quosuis Clericos, tam sæculares, quam quorumuis, etiam mendicantium ordinum, ac militiarum regulares, etiam in sacris ordinibus constitutos, cuiuscunque status, ordinis, & conditionis fuerint, ac Archiepiscopali, Episcopali, vel alia maiori dignitate, præfulgeant, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros Canones, quomodolibet acquisita, quæ pro tempore post obitum eorum, qui etiam ex facultate, quam habuerint testandi, condito testamento, vbiuis locorum decesserint, & decedent, aut quibus illos, etiam eis viuentibus, priuari, & eis destitui, contingerit, & præsertim quondam Andreæ Iapiro de Sancto Ioanne Rotundo presbyteri, seu religiosi, extra Romanam Curiam, ad illam forsan veniendo defuncti, hactenus, remanserunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non alios, etiam in quibusuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs Ecclesijs, Monasterijs, Hospitalibus, militijs, ceterisque beneficijs ecclesiasticis, cum cura, & sine cura Sæcularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, successores illa in titulum, commendam, administrationem, commissionem, ac alias quomodolibet pro tempore obtinentes, etiam si ad illa, vigore prioris tituli, ius regrediendi, seu accedendi, & ingrediendi, aliquibus concessum fuerit, spectasse, & spectare, ac sub nomine Spoliorum venire, illaque, vti spolia ad Cameram ipsam pertinentia, perpetuo colligi, & recuperari potuisse, & posse, ac debere, & ita per quoscunque Iudices quauis auctoritate fulgentes, in quacunque instantia, sublata eis quauis, aliter iudicandi & interpretandi, facultate, & auctoritate, iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum & inane quicquid secus, super his a quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contingerit attemptari. Mandantes dilecto filio nostro Guidoni Ascanio, Sanctæ mariæ in via lata, Diacono Cardinali, de Sancta Flora nuncupato Camerario nostro, & eius in Cameratus officio successoribus, Quatenus spolia ipsa, prout alia ipsius Cameræ iura, exigi, & recuperari, ac præsentes inuiolabiliter obseruari faciat, nec permittat Cameram ipsam, vel pro eo, ea Agentes, de super, modo aliquo, molestari, perturbari, aut inquietari. Contradictores quoslibet, & rebelles, per censuras, & pœnas ecclesiasticas,

D appellatio-

appellatione postposita compescendo. Necnon legitimis, super his, habendis, seruatis processibus, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus, aggrauando. Inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus fel. record. Bonifacij Papæ viij. prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis, de duabus dietis, & alijs constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis: nec non ecclesiasticarum, monasteriorum, ordinum, militiarum, & beneficiorum prædictorum, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis, illis, & dilectis filijs illorum capitulis, conuentibus, superioribus, & personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu, & scientia similibus, concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, illorum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ac vice duntaxat, specialiter, & expresse derogamus, contrarijs quibuscunque. Aut, si aliquibus, communiter, vel diuisim, ab Apostolica sit sede indultum. quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostri decreti, declarationis, mandati, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario, contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo sexagesimo. Non. Nouembris, Pontificatus nostri Annó primo.

Fed. Cardinalis Cęsius.

Cæ. Glorierius.

Barengus.

Vnde pro intelligentia materiæ, iudicaui facere ad propositum, aliqua in medium adducere, per quæ apparere posset, circa quæ licitè clerici, & personæ ecclesiasticæ sese possent exercere, & à quibus abstinere, sicque de negotijs permissis eis, & interdictis eisdem quæstionem facere, circa quod per contraria procedendo dico nulla, vel pauca esse negotia, quæ sint clericis, vel personis Ecclesiasticis interdicta, immo videri ea esse concessa clericis: quæ laici facere possunt.

Nam

Nam primo videtur, quod personis Ecclesiasticis sit licitum quæcunque negocia, & artificia etiam manualia facere, etiam quæ personis vilissimis liceant, ac manibus proprijs operari, imò non solum videtur eis licitum, vel permissum, sed præceptum ac præcepto iniunctum per tex. in cap. nunquàm de consec. distinct. 5. ibi enim legitur facito aliquid operis, vt semper te diabolus inueniat occupatum, exemplo Apostolo-
3 rum, qui manib. laborabant, & victum manu quærebant. Fiscellam texe iunco, vel canistrum lentis plecte viminibus, seratur humus, areolę æquo limite diuidantur, in quibus cum olerum iactata fuerint semina, vel plantę per ordinem positæ, aquæ ducantur irriguę. Sic pulcherrimorum versuum spectator assistas, Ecce supercilio cliuosi tramitis vndam Elicit, illa cadens raucum per leuia murmur Saxa ciet, scatebrisque arentia temperat arua. inserantur fructuosi arbores, vel gemmis, vel surculis, vt paruo post tempore, laboris tui dulcia poma decerpas. apum fabrica alueatia, ad quas te mittunt Salomonis prouerbia, dicentis, vade ad apem, & disce: quo modo operatrix sit, & castum opus faciat, texantur & lina capiendis piscibus. Scribantur, & libri, vt & manus operetur cibum, & anima saturetur lectione, & ibi dicit glo. quod in Aegypto nō recipitur Monachus in monasterium: nisi in aliquo opere sit peritus,

Et operari manibus est in præcepto clericis, & religiosis, primæ ad Thessalonicens. operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis, & Aug. lib. de operibus Monachorum, cæterum quis ferat homines contumaces, Idest religiosos, non operantes, de quibus ibi loquitur saluberrimis Apostoli monitis resistentes, non sicut Infirmiores tolerari, Sed sicut fortiores prædicare. Et Apostolus 3. ad Thessalo. si quis nō vult operari, nec manducet, & Infra vult seruos Dei corporaliter operari, vnde viuant, & dicit Aug. prę alleg. loco quid agant: qui operari corporaliter nolunt, scire desidero, orationibus inquiunt vacamus, & psalmis, & lectionibus, & verbo Dei, & dicit glo. Lucę. 12. super illud, vēdite quæ possidetis: non tantum cibos vestros communicate pauperibus: sed etiam vendite, quæ possidetis, non tantum cibos vestros communicate pauperibus: sed etiam vendite possessiones vestras, vt omnibus vestris simul pro domino spretis, postea labore manuum operemini, vnde viuatis, vel eleemosynam faciatis. & ad Corint. 4. Laboramus operantes manibus nostris, Ergo videtur, quod ne dum sit licitum, & permissum clericis, & Religiosis manibus operari. Sed & quod eis sit in pręcepto commissum. Et est text. in cap. clericus el primo & il secundo 91. distin. ibi legitur Clericus victum, & vestitum sibi artificiolo, vel agricultura absque of-
5 ficij sui duntaxat detrimento paret. Clericus quilibet verbo Dei erudi-

 tus

tus artificiolo victum quærat. Item omnes clerici, qui ad operandum validi sunt artificiola, & literas discant &c. est glo. in cap. ad reatum 81. dist. vbi sanctimoniales otiosę esse non debent, & debent facere calatos &c. sequitur glo. in cap. qui venatoribus lo primo 86. dist. quæ dicit, quòd venatio oppressiua, & venatio arenosa est illicita. Item venatio saltuosa quæ fit in syluis, non est licita clerico, etiam, si pauper sit secundum quosdam vt 34. distin. quorundam: quia, inquit, potest aliàs victum quærere. 91. dist. clericus: nam inquit faciat cistas, calatos, & re-
6 tia de conse. di. 5. nunquam: ponere autem laqueum, vel retem sine strepitu, & clamore, & canibus licet etiam clericis, cum liceat Monachis etiã texere linum pro capiendis piscibus, quia dicit tex. & ibi gl. in cap. Esau. ea. distinc quod in sanctis scripturis inuenimus piscatores sanctos, ve-
7 natores non, & dicit glo. in cap. Canonum 14. q. 4. quod clerici possunt emere, rudem materiam, corium, & cartas, & inde facere sotulares, & libros, & huiusmodi vt sic lucrentur victum, quod eis est licitum, allegat tex. in cap. primo 21. q. 1. & 91. dist. quia artificia sunt licita clericis
8 pro sui sustentatione, & legitur in cap. presbyter. 91. distin. quòd presbyter peractis horis, Infirmis visitatis, si voluerit ad opus rurale exeat ieiunus, vt iterum necessitatibus peregrinorum, & infirmorum succurrere possit.

Fac. quòd dicit Abb. in capitulo clerici officia. de vit. & honest. cler. vbi dicit: quòd clericus potest necessaria sibi ad victum quærere ex honesto artificiolo fac. text. capitulo primo de celebratione missarum, & hoc verum per glo. in summa 91. distinct. dummodo per hoc cleri-
9 cus, aut sacerdos non se subtrahat a diuinis officijs, & dicit eleganter glo. in cap. fina. 86. distinct. quod monachi non reprobantur conducere, & habere terras ad firmam cap. dilecti extra de decimis. Sed id eis licitum, quando eis sua non sufficiunt, vt leg. & not. cap. sec. ne cler. vel
10 monach. & 21. quæst. 3. placuit, vel cum ipsimet excolunt non vt inde plus lucrentur, sed vt de fructibus viuant, & dicit Abb. in cap. cum secundum ne cler. vel mon. quod clerici sæculares, possunt suo nomi-
11 ne necessitate instante, res conductas habere, Monachi verò nomine proprio non possunt, & est ratio, quia clerici sæculares possunt habere propria, Monachi verò non, nomine vero Monasterij, possunt habere pro eorum necessitatibus, sicut clerici, vt in glo. & probatur cap. dilecti de decimis, cum similibus, subdens paulò post idem: quod clerico possunt locari omnes obuentiones Ecclesiæ, vbi etiam assignat rationem, quare eadem locatio non possit pari modo fieri laico, dicit enim, laico autem non potest huiusmodi locatio fieri ratione spiritualium obuentionum, ne Ecclesia subijciatur regimini, vel dispositioni laicorum, in-

stante

ſtante tamen magna neceſſitate poſſet fieri talis, vel conſimilis conceſſio laico, non tamen, vt ipſam regat Eccleſiam, ſed vt per alium eam faciat gubernari.

Et dicit glo. in cap. primo ne cler. vel mon. in verbo conductores, quod li-
12 cet clerici non poſſint conducere: tamen ſi ſuccedunt conductori in re conducta, poſſunt remanere in conductione, & conductam exercere vſque ad præfinitum tempus, arg. l. de Curia. ff. de decur. vbi text. not. quod ſi decurio, qui conducere prohibebatur quædam Iure ſucceſſit in conductione, remanet in ea: quod etiam eſt in omnibus ſimilibus ſeruandum, quòd eſt bene notandum ad ſimilia bon. text. in l. 2. verſ. ſed ſi iure. ff. de Fal. conductio enim prædiorum prohibetur clericis propter cupiditatem.

Et dicit Silueſter in ſua ſumma in verbo clericus 3. nu. 2. quod Clericus poſt recipere poſſeſſiones excolendas ad quartam: vel quintam partem, & huiuſmodi, ſeu ipſas conducere ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum arg.
13 d. c. peruenit vbi hoc idem ſentit glo. in verbo auaritiæ cauſa & in cap. clericus 91. diſt. & ſatis concordat Hoſtien. & Abb. in cap. ſecundum ne Cler. vel Monach. poteſt etiam clericus locare animalia, vt oues, & boues, ſcilicet ſi habet ex decimis: vel ſucceſſione: aut alias ſibi data, aut ſi
14 habēs păſcua multa, emit eadem animalia, vt illa depaſcerent ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, & pauperum, non autem ſit emit, vt traderet ad incrementum, vel aliud ageret in fraudem negotiationis ſecundum glo. Ray. & ſum. conſt.

Imò poteſt etiam emere rem clericus: vt eamelioratam, vendat carius, puta equum pullum nutriendum, vel tabulam vt imaginem faciat, quia
15 in talibus non eſt negociatio, ſed artificium not. 14. q. 4. Canonum. cap. nunquàm de conſec. diſt. 5. & de his ſumma conſt. lib. 2. tit. vij. q. 41. & tit. 8. q. 2.

Et dicit notabiliter glo. in ſumma 14. quęſt. 3. quod clericis in caſu neceſſi-
16 tatis eſt permiſſum negociari: vt extra ne cler. vel monach. cap. primo. licitum tamen eſt clericis emere aliquam rem, & rudem materiam, & inde aliquod artificium facere, ſi eis ſua non ſufficiunt. vt 91. diſt. cler. victum & 21. q. 1. cap. primo, & tunc non acquiritur lucrum eis ex negotiatione, ſed ex artificio, talia enim lucra licita erant Apoſtolis 21. q. 1. cap. primo.

Et dicit tex. in cap. primo ne cler. vel Monach. quod clericis tantum in-
17 iuſta non iuſta negotia ſunt interdicta, ibi enim habetur, nec tamen eſt iuſtum negotium eis interdictum, propter neceſſitates diuerſas: quia legimus ſanctos Apoſtolos negotiatos fuiſſe, & in regula beati Benedicti præcipitur prouideri per quorum manus negotia Monaſterij

procu-

procurentur.

Et licet Episcopi, & alij superiores non possint aduocare, & in causis pro alijs aduocationem exercere, neque coram Ecclesiastico, neque coram sæculari Iudice 11.quæst. 1. te quidem 88. distin. perlatum ca. Episco-
18 pus el primo 14.quęst. 5.denique. 21.q.3.per totum,& ratio potest esse, ne persona Episcopi vilis reddatur coram alijs, d. cap. perlatum, & ne verbum Dei, ad quod Episcopus tenetur, impediatur, & quia aduocatus proponit stando l. quisquis C. de postulando, & id esset parum conueniens Episcopo, tamen sacerdotes in multis casibus licite, & iure non repugnante aduocant: in causis pro se ipsis, pro sua Ecclesia, pro per-
19 sonis sibi coniunctis, quando non possunt habere alium Aduocatum, vel non æque bonum cap. fi. de postulando cap. sacerdotibus 15.quęst. 2. cap. vnico. glo. 14.quæst. 5. in cap. denique. Innocen. in cap. primo de postulando: & personæ coniunctæ, pro quibus possunt aduocare, intelliguntur vsque ad quartum gradum, authentica licentia. C. de Episcopis & cler. l. petitionem C. de Aduoca. diuer. Iud. & dicit Abb. in d. cap. fin. 2. col. de postulan. quòd pro stricte coniunctis, & miserabilibus personis poterit clericus contra Ecclesiam, à qua habuit beneficium aduocare, quia magis tenetur quis adiuuare coniunctum: quàm eum, à quo habuit beneficium.

Item potest aduocare sacerdos, etiam pro personis miserabilibus, intelli-
20 gendo miserabiles personas, omnes illas, quę per se proprias causas non possunt ministrare, vel Ecclesiastico auxilio indigentes 86. dist. cap. fin. in fin. & 87. dist. defensionis & C. quando Imper. inter pu. & vi. per totum.

Et non sufficit, quòd miserabilitas sit in habitu, sed est opus quod sit in actu, per text. cap. primo de postulan. qui permittit non indistincte pro miserabilibus personis, sed pro illis, qui causam administrare non possunt: vt quia sunt viduæ pauperes, orphani, & pupilli, ad quorum defensionem Ecclesia tenetur. 87. distinctio. per totum. per Abb. in cap. primo & cap. significantibus de offi. deleg. Diaconi vero, etiam in iudicio sæculari possunt aduocare pro causa sua, vel Ecclesiæ suæ, vel miserabilium personarum. d. cap. primo de postulan. per Speculatorem in titu. de aduo. vbi allegat d. capitulum primum vnde apparet, quod in omni casu possunt aduocare, in quo possunt Sacerdotes coram mero Iudice Ecclesiastico, quod videtur eis indistincte permissum, per Innocen. in d. cap. primo de postulan. vbi dicit in sacris autem ordinibus constituti: & beneficiati non prohibentur coram Ecclesiastico Iudice litigare, nihil tamen quærent pro salario. Sed oblatum
21 sponte recipient 15. quæst. 2. cap. vnico: vbi glo. dicit ꝙ sęculares cle-

rici de consuetudine Ecclesiæ pro impensis patrocinijs, munera exigere possunt. Fac. quia nemo militat stipendijs suis. cap. cum ex officijs de præscrip. facit cap. dilectus de Simonia, & cap. non licet. xi. quæst. iij. vbi habetur quòd aduocatus potest vendere suum iustum patrocinium: pro quo vide glo. in summa xv. quæst. ij. in verbo impensis, quæ dicit post multa in materia, quod Episcopi, & sacerdotes non debent indifferenter aduocare, ne vilescat dignitas ipsorum. 88. dist. perlatum & 14. quæst. v. denique: sed coram Ecclesiastico Iudice, licitè pos-
22 sunt omnes aduocare. sed non possunt petere salarium: si sunt in sacris ordinibus constituti, vt infra eodem cap. primo: derogatum tamen est huic Canoni per contrariam consuetudinem, nemo enim cogitur de suo facere beneficium. x. quæst. ij. precarie. Item dignum est, cum recipere emolumentum qui præstat obsequium cap. caritatem. 12. quæst. 2. Item nemo cogitur stipendijs suis militare d. cap. dilectus de Simonia, cum sit in parte decisa, imo est expressum extra de præscrip. cum ex officijs, religiosi verò, & Monachi, vel regulares, non nisi pro sua Ecclesia debent aduocare, & superiore suo præcipiente. 16. quæst. 1. monachi. Ioan. quod dicit de sacerdote hodie corrigitur extra de postulan. cap. vltimo. Et quia dicimus, quod coram sæculari Iudice possunt aduocare pro causa Ecclesiæ, & Ecclesiastica, est sciendum: quod res, & causa Ecclesiastica, potest dici altero de tribus modis, aut ratione personæ, vt quia persona ecclesiastica sequendo forum rei litigat coram sæculari, aut ratione delicti, vt quia pro sacrilegio Ecclesia voluit conuenire laicum coram Iudice sæculari, id quod potest cap. cum sit generale de foro compet. aut ratione rei de qua agitur: vt quia res est Ecclesiæ per Abb. in cap. primo. de postulan.

Et dicit Abb. in d. cap. primo de postulan. quòd clericus potest esse Aduocatus in iudicio seculari pro persona Ecclesiastica ibi litigante de delicto, seu de rebus Ecclesiasticis, vbi ergo litigantes negocia sæcularia sunt, debet existens in sacris tunc omninò abstinere: nisi in casibus ibi exceptis, & hoc procedit, si constitutus in sacris habet beneficia, ex quibus possit sustentari, si non habet, licet glo. dicat: quod non potest aduocare, sed habet agere contra Episcopum qui eum promouit,
23 vt sibi prouideat: dicit Hostien. & melius, quod si iste clericus de facto egeret, quod sibi licet ex tali aduocatione victum quærere arg. cap. clericus victum 91. dist. Et si dicas quomodo potest egere, cum teneatur Episcopus ei prouidere: respondetur, quòd forte hoc ab Episcopo obtinere non potest, vel propter impotentiam, vel propter indigentiam Episcopi vel aliam causam, nam si propter indigentiam clericus licitè exercet opus rurale cap. primo de celebr. missar.

miſſar. Et licitè emit materiam aliquam rudem, vt illam redigat in formam arg. eorum, quæ notat. glo. in cap. Canonum 14. quæſt. 4. quæ glo. dicit quod poteſt emere corium, & inde facere ſotulares. fortius debet ſibi licere, aduocationis officium exexcere: cum magis conueniat diginiati: & aduocati dicuntur defendere Rempublicam, ſicut milites armatæ militiæ l. aduocat. C. de aduoc. diuerſ. Iud. faciunt verba Abb. in cap. conquerente extra de cleri. non reſiden. verſ. ſed quero quare, vbi dicit: quòd imputandum eſt ſibi, ſi clericus acceptauit beneficium: tunc ſubdens, quærat ergo ſibi victum aliqua induſtria 91. diſt. clericus victum.

In minoribus vero conſtituti: ſi ſunt beneficiati, non poſſunt aduocare
24 niſi ſunt coram Eccleſiaſtico Iudice, quod limita. ſecundum Abb. & Hoſtien. quando habent beneficium ſufficiens ad eorum ſuſtentationem, quia ſi non habent, poſſunt per aduocationem acquirere ſibi, etiam ſi ſint Diaconi, vel Subdiaconi. Si vero non ſint beneficiati poſſunt indiſtinctè, tam coram Eccleſiaſtico, quam ſeculari in cauſa ciuili aduocare. vt per Abb. d. cap. primo de poſtulan. vbi dicit ſi clericus eſt in minoribus: & habet beneficia ſufficientia idem dicendum, quòd de conſtituto in ſacris, quia iſti æquiparantur: vt in tex. aut non habet ſtipendia ſufficientia, & poteſt licitè in vtroque foro aduocare. & dicit Abb. in cap. ſicut te. ne cler. vel Monac. num. 4. quod
25 clericus in minoribus, non perdit clericatum ſuſcipiendo aduocationis, uel procurationis officium, & non ſolum videtur clerico licitum aduocare, & procurare ad ſui, ſuorumque ſuſtentationem: ſed etiam ad lucrandum: per ea quæ dicunt Abb. & alij in cap. ut unus de pecul. Cler. ubi ad acquiſita per clericum habetur conſideratio ad lucra: quæ facere potuit ex doctrina: puta cum clericus eſſet doctor. & ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, & iudican-
26 do. Vbi de taliter acquiſitis clericus diſponit: vti patrimonialibus vt per eoſdem ibidem; faciunt quæ diximus in hac materia in queſtione ex quibus præſumatur clericus acquiſiſſe, & dicit Abb. in cap. ſacerdotibus ne cler. vel monac. quod clericus poteſt, & procurare negotia laicorum, ſi redudant in vtilitatem Eccleſiæ: & ſi clericus negotia laicorum exercet, valet iudicium: ſi non excipiatur, per eundem ibi num. iij.

cauſis vero criminalibus, nullo modo poſſunt clerici aduocare coram Iudice ſeculari cap. ſententiam ne cler. vel monac. 23. q. 8. his a quibus ſi diſt. aliquantos, quidam tamen dicunt eos poſſe pro reis poſtulare, & appellare, & appellationem proſequi. arg. 23. quæſt. v. cap. In eos. ſed eſt tutius in totum abſtinere quia dicit in d. cap. primo de poſtulan.

postulan. quod in causis criminalibus, vbi venit imponenda pœna sanguinis, debet clericus omninò abstinere, vt in d. cap. sententiam, & not. in cap. primo si dist.

Et hoc indubitanter, cum vult esse aduocatus ex parte actoris: quia non posset petere reum puniri sine metu ac periculo irregularitatis, ex quo agit ad pœnam sanguinis quia præstaret auxilium cap. si quis viduam. 50. distinct. Sed dubium est: nunquid possit esse aduocatus ex parte rei, & videtur primo quod sic, quia etiam Ecclesia defendit reos, & pro eis supplicat, ne mortis pœnam patiantur, vel membri abscissionem, vt cap. nouimus de verb. signifi. In contrarium facit, quia fortè propter imperitiam suam accusatus posset succumbere, vel propter astutiam, seu malitiam posset reus iniustè absolui, & sic condemnaretur actor ad pœnam Talionis. vnde quia lingua est nimis facilis &c. l. famosi ff. ad l. Iul. maiestat. tutius est vt clericus abstineat, etiam pro parte rei &c. & alias vt ibi per eum. Religiosus etiam potest aduocare: & procurare duobus concurrentibus, videlicet si vtilitas
27 monasterij exposcat: Et si Abbas mandet, vel imperet per Abb. in cap. ex parte extra de postulan. vbi dicit Abb. ex solo ergo imperio Abbatis: vel ex sola vtilitate Monasterij, non potest Monachus exercere officium aduocati, vel procuratoris, sed requiruntur ista duo coniunctim, & intelligo quòd illis concurrentibus poterit esse aduocatus: ne dum in foro Ecclesiastico, sed etiam sæculari, & subiungit ibi Abbas: quod vtilitas Monasterij intelligitur, si causa quæ aduocatur, vel procuratur sit Monasterij: si vero causa quæ aduocatur, non sit monasterij, sed causa sit alterius, & eam procuret, vel aduocet Monachus causa lucrandi: & lucrum in vtilitatem monasterij conuertendi, puta in soluendo debita Monasterij ære alieno grauati, tenet secundum Ioan. And. quod non sit licitum, tamen Abb. contrarium seruauit. Et pro hoc contrario facit notabile dictum Innocentij in cap. cum 1. & 2. de re. iud. quod monachus potest esse aduocatus: & procurator in causa vnius amici monasterij, & pro amico monasterij Abbate mandante, quia in consequentiam tractatur de vtilitate Monasterij: quia per amicos Monasterij, promouetur vtilitas ipsius, primum tamen dictum, quod videlicet non sit licitum in tali casu aduocare monacho, videtur honestius, & securius. vnde crederem, inquit, quod pro amicis Monasterij posset religiosus esse aduocatus superiore imperante, per dictum Innocen. Sequitur Idem Abb. in cap. sacerdotibus ne cler. vel monach. vbi dicit, quòd monachus de licentia Abbatis potest procurare negotia laicorum amicorum Monasterij: & in consequentiam potest redundare in vtilitatem, & beneficium Monasterij,

quia bene etiam Clericus secularis potest esse procurator vel aduocatus in causis laicorum, si redundat in vtilitatem Ecclesiæ, per eundem ibidem.

Et nedum clericus potest esse aduocatus, vel procurator in causis, sed
28 etiam Iudex: & Iudex deputatus a Principe sæculari, etiam in causa criminali, videlicet ad vnam causam tantùm, per ea quæ dicit Abb. in cap. sed nec. ne cler. vel monac. vbi pro casu allegat tex. in cap. in Archiepiscopatu de rapto. vbi clericus, vel Prælatus potest esse delegatus Principis sæcularis etiam in causa criminali: licet generalis officialis esse non potest. Et dicit idem Abb. in cap. clericus: quòd si prælati sint in consilijs principum, & quæritur ab eis de imponenda pœna in delicto grauissimo pro quo fortè venit imponenda pœna mortis, aut membrorum detruncatio, quod si reus est in causa absolutionis, possunt consulere illum absoluendum, si autem in causa damnationis nullo modo consulant, ex quo casus imminet de præsenti: nisi veniret imponenda pœna corporalis leuis. si autem non imminet casus, tunc benè possunt Prælati de Iure respondere, per Iura quæ ibi adducit. Subiungens ibidem, nota, quòd Prælatus potest esse consiliarius Principis sæcularis, licet non debeat esse officialis iustitiæ exercendæ, vt ibi per eum: nec prælatus, vel clericus incurrit irregularitatem, si suus officialis, cui iurisdictionem demandauit, inflixerit pœnam sanguinis iustitiam exequendo, vt per Abb. in cap. clericis ne cler. vel monac. vbi dicit: quòd Prælatus, qui habet iurisdictionem, debet alicui facere commissionem vt faciat iustitiam, immò, quod etiam possit casum occurrentem delegare, vt inquirat, & iustitiam faciat: vbi vide num. 13.

Item quod videtur plus: clericus, licet officium tabellionatus sit vilissimum in se, & sit officium extraneum ab officio clericorum, cum sit
29 quoddam genus negociationis, & cum tabellio seruus publicus dicatur, seruiendo omnibus, quòd videtur officium sæculare, à quo officio debet clericus abstinere, qui debet intendere circa rempublicam Ecclesiasticam, & spiritualem, non circa mundanam, tamen siue clerici sint in sacris constituti, siue in minoribus, si non habent competentia benefi-
30 cia, aut indigent, possunt exercere officium tabellionis, & tabelliones fieri: tam coram Papa: quam in alia curia: per eundem Abb. in cap. sicut te, ne cler. vel monac. col. iij. & Zabarel. ibidem vbi vide per Abb. etiam in num. 7. an omnes clerici dicantur esse in sacris, & per eundem Abb. in cap. clericis num. 7.

Et clerici admittuntur etiam ad officia, & munera publica, puta ad munera tutelæ cap. peruenit 86. dist. vbi glo. opponit de tex. in auten.

de

lo. rectiss. Episcopis. §. Deo amabiles: vbi prohibetur Episcopo, & monacho, etiam volenti, suscipere onus tutelæ: cui anthenticè est præiudicatum per illum Canonem, vnde hodie non statur dispositioni illius, & concludit, quòd licet personæ ecclesiasticæ, non admittantur ad datiuam tutelam, & testamentariam, tamen admittuntur ad legitimam: & ad tutelam miserabilium personarum omnes clerici, siue monachi tenentur. 88. distinctio. cap. primo & cap. Episcopus gubernationem. vnde cum per supradicta appareat, quòd Clerici possint exercere artificia, opus rurale, facere conductas, aduocare, procurare, iudicare, tabellionatum exercere, onus tutelæ suscipere, & alia negocia pro suo vsu facere, & gerere, videtur clericis indistinctè concessum libere posse negociari, & quæcunque negocia, tam publica, quam priuata exercere. Id quod videtur innuere Io. And. cap. primo ne cler.
31 vel monach. per illa verba: caueat ergo clericus à negociatione de qua in cap. fina. de vsur. quæ negociatio est vsuraria vt ibi: vnde videtur, quòd si cauere tantum habet ab illa specie negotionis, quòd ab alijs abstinere non debeat: imò quòd aliæ ei sint permissæ, quia qui in vno prohibetur, in alio videtur permissus, & habilitatus l. ait prætor vbi Bart. ff. de iudi.

Verùm contrarium esse videtur, quòd immò sit interdum Clericis quòd nullo modo, & nullo quæsito colore possint negociari: & negocia alicuius generis exercere, quia dicit text. in cap. fornicari distinctio. 88. negociari antequam quis sit ecclesiasticus, licet, facto autem Ecclesiastico iam non licet, quia id dicunt Apostolica verba, nemo militans Deo implicat se negocijs sæcularibus, & cantat psalmista Dauid: quoniam non cognoui negociationes: introibo in potentias domini, & subiungit text. in cap. 2. 88. distinctio. proinde huiusmodi, aut ab indignis post hæc quæstibus nouerint abstinendum, & ab omni cuiuslibet negociationis ingenio, cupiditateque cessandum, aut in quocunque gradu sint positi, mox a Clericalibus officijs cogantur abstinere, quoniam domus Dei, domus orationis & esse, & dici debet, ne per officia negociationis potius sit spelunca latronum, & dicit text. cap. Episcopus. Ead. distin. Episcopus, sacerdos, aut diaconus nequaquàm sæculi curas assumant, sin aliter deijciantur. Et in cap. Episcopus el. ij. eod. Episcopus nullam rei familaris curam ad se reuocet, sed lectioni, & orationi, & verbo prædicationis tantummodo vacet. Et clericus negociator est veluti pestis fugiendus. per text. in cap. negociato-
32 rem eod. ibi enim legitur negociatorem clericum, & ex inope diuitem, & ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge, & dicit text. in cap. eijciens eod. quòd dominus eijciens vendentes: & emen-

tes de templo: significauit quia mercator nunquàm Deo placere pa-
33 test. Et Ideò nullus Christianus debet esse mercator, aut si esse volu.n rit, proijciatur ab Ecclesia, dicente propheta. quia non cognoui negotiationes: introibo in potentias Domini: hoc tamen cum moderamine intellige, vt dico supra, quia mercatores Christiani nostri temporis legitime, & canonice negotiantes, non debent istis notis appellari. Subiungens ibi text. sed substantia talium stabilis esse non potest, neque ad bonum proficit. quod de malo congregatur. Quemadmodum enim, si triticum, aut aliud tale cernas in cribro, dum, huc, & illuc iactatur, omnia grana paulatim deorsum cadunt, & tandem in cribro nihil remanet, nisi stercus, sic de substantia negociatorum, nouissime nil remanet, nisi solum peccatum. fac. text. in cap. primo ne cler. vel monach. vbi multa negocia sæcularia enumerantur: à quibus clericos abstinere præcipitur. Et in cap. sacerdotibus eod. interdicitur clericis, ne laicorum res ministrent, vel procurent, cum interminatione quòd si secus faxint, eis non subuenietur ab Ecclesia, & in cap. secundum eod. sub interminatione anathematis prohibetur clericis, ne negocien-
34 tur. Et in cap. sicut te eod. dicit quòd clerici in sacris, compelli debent per subtractionem beneficiorum, vt desistant ab officio Tabellionatus, veluti ab officio sæculari, & in text. in cap. fin. de vit. & honest. cler. dicitur, quod si clericus tertio monitus, à negocijs sæcularibus non
35 abstinet, quoad bona perdit priuilegium clericale, facit cap. 1. 2. & 3. 21. quæst. 3. cap. mollicijs cap. hi qui ea. caus. & quæst. vbi dicitur hi, qui in Ecclesia Domini ad ordinationem Clericorum promouentur, in nullo ab administratione diuina aduocentur, nec molestijs, & sæcularibus negocijs alligentur. & dicit tex. in cap. Canonum. 14. quæst. 4. canonum statutis firmatum est, vt quicunque in clero esse voluerit, emendi vilius, & vendendi carius studio non vtatur, qđ si exercere voluerit, cohibeatur a clero, & notat Abb. in cap. primo ne cler. vel monach. quod clerici non debent exercere negotiationem aliquam, etiam iustam, per Iura quæ ibi adducit.

Quid dicendum ergo in tanta varietate, & diuersitate iurium pro concordatione contrariorum, & intelligentia eorum in materia: dicit Innocen. quem sequitur Ioan. And. in rub. ne cler. vel monach. quod tribus modis sçculare negotium sumitur: primo enim sçculare negocium sumitur pro quolibet actu rerum sçcularium, prout in enumeratis cap. primo eo. à quibus actibus turpibus est abstinendum secundo pro iudicio de rebus sæcularibus, quòd clericis non licet, nisi inter clericos tantum: tertio dicitur sæculare negotium, quod est inter sæculares homines, quòd non licet clericis nisi de his, quæ pertinent ad iudicium
Ecclesię

Ecclesiæ, puta de causis decimarum, iurispatron. & similium. glo. in summa 21. quæst. 3. aliter distinguit, tripliciter, inquit, quis dicitur exercere negocia sæcularia, vno modo, si aliquid ematur, vt carius vendatur, Et hoc non licet, & hæc est materia distinct. 88. per totum, quandoque idem est: quod exercere causas sæculares, & illud etiam non licet clericis: nisi pro certis personis cap. primo extra de postulan. quandoque idem est quod esse procurator rerum sæcularium, siue administrator, nec illud licet clericis cap. 2. ne cler. vel Monac. Quandoque idem est, quòd conducere possessiones a laicis, hoc non est interdictum clericis: quando indigent, quia hoc etiam licet Monachis cap. dilecti extra de decim. Hostien. distinguit aliter, quia sæculare negocium tertio modo est hominum sæcularium, & inter sæculares: & horum aliqua sunt ciuilia, aliqua criminalia: vbi agitur de sanguine, sunt clericis interdicta: in quibus nec etiam vti aduocati pro parte rei comparare possunt. Ciuilia, aliqua spectant ad forum Ecclesiæ tantum, sicut causa matrimonij, legitimationis, iurispatro. & talia tractant clerici iudicando, & non alij, aliqua sunt fori principaliter secularis, de his se non intromittunt clerici, nisi in casibus: vt not. sup. de foro comp. cum sit generale & cap. ex tenore & quæ notat. in cap. primo causa exempli. Abb. in rubrica ne cler. vel monach. distinguit: quòd negotium seculare potest sumi stricte, & large: quia potest dici quicquid peruenit ex carnali concupiscentia, non subiecta freno rationis, & dicitur tunc sæculare, quia per illa omninò videtur sæculare, id est secundum sæculum, mundum, seu carnem, non secundum Deum, & spiritum agere, & tunc prohibetur etiam laicis: & multò fortius clericis: secundo potest sumi magis strictè, vt comprehendat negocium pertinens ad rempub. mundanam, & sæculares homines: quod licet sit permissum laicis: tamen clericis est interdictum, vt negociari. 88. distinct. fornicari & l. placet. C. de Episcopis, & cler. vbi dicitur quòd clerici nihil debent habere commune cum publicis actibus, quia debent clerici attendere circa rempub. spiritualem, & vita clericorum debet versari circa vitam contemplatiuam, non autem de rebus mundanis habere curam, nisi quatenus sunt necessaria ad corporalem vitam, &c.

Ego vltra istas distin. doctorum, puto quòd in hac materia pro faciliori intelligentia sit aduertendum ad terminos, quibus vtuntur Doctor. in materia ista, vt videlicet consideretur illud quod agit clericus: an sit artificium, an negociatio, an causa lucri faciat, an causa necessitatis, an sit clericus in sacris; an in minoribus tantum, án beneficiatus: an sine beneficio competenti, & istis consideratis: credo quòd materia melius

melius intelligetur, & procedit magis de plano. Nam dicit Abb. in cap. fina. de vit. & honest. cler. in fin. quòd est differentia inter negociationem, & artificium, quia artificium non est prohibitum clericis,
56 negociatio sic, per ea quæ habentur 88. distinctio. per totum, & maxime in cap. eijciens. & cap. quoniam non cognoui. quia artificio clericus potest, & debet sibi victum, & sustentationem quærere cap. clericus 91. distinctio. cap. nunquàm de consec. distinctio. 5. dummodo non se subtrahat per hoc a diuinis, & diuinorum celebratione, per glo. quæ hoc dicit 91. distinctio. in summa: dicit enim ibi: vbi autem clerico non sufficit Ecclesia, proprijs manibus sibi quærere victum debet. Iuxta Apostolum, non tamen, quod subtrahatur ab ecclesiasticis officijs, quia clericus non potest per totum diem operam suam locare, cum non debeat officio deesse. 54. distinctio. si seruus, & secundum Abb. dicto loco artificium est; quando quis emit aliquam materiam: & per artificium reducit ad aliquam formam, vt si forte emat vimina, vt fa-
57 ciat canistra, vel emat cartas, & scribat libros, vel emat aliquod lignum: vt faciat aliquam domum: vel emat filum, vt faciat retia: corium, vt faciat sotularia, nam secundum d. Antonium tales non dicuntur mercatores, vel negociatores: sed potius artifices stricte sumpto vocabulo: quia negociari proprie dicitur in commercijs, cap. forus de verb. signifi. Id quod clericis est licitum deficiente stipendio Ecclesiæ, vt per dictam glo. declarat hoc text. in cap. eijciens 98. distinctio. per illa verba quicunque rem comparat, non vt illam integram, & immutatam vendat, sed vt materia sibi sit aliquid inde operando, ille non est negociator, & per Barba. in additio. ad Bar. in l. legatus de leg. tertio vbi dicit: quòd differentia est inter negociatorem, & artificem, quia
58 negociator est ille, qui emit vnam rem, & non mutata forma illam vendit, vt lucretur: artifex, est ille, qui rem emit, & mutata forma vendit, vt qui emit ferrum, & facit enses, cap. paratum 88. distinctio. & not. ad statuta loquentia de mercatoribus: quia isti appellatione mercatorum non continentur, quia mercatores proprie dicuntur à merce, & ideò emptores seruorum, & aliarum rerum, quæ non veniunt appellatione mercis non dicuntur mercatores, vbi vide ad longum pro ista materia, vbi dicit mutuans pecuniam quandoque dicitur negociator, not. Bal. in l. prima C. de exercit. subdens Barbatia, de differentia inter mercatorem, negociatorem, & artificem vide per Feder. de senten. in cons. 197. incipit In Christi nomine, & de artifice vide quòd scripsi inquit post Bart. infra eod. l. ornatricibus, & an appellatione artificum veniat notarius vide Ang. cons. 33. & quis dicatur mercator vide Bart. in tractatu de test. in ver. de mercatore. Idem in l. mariti. C. ad

l. Iul.

l. Iul. de adulter. & in proœmio digestorum Paul. de Cast. cons. 67. viso puncto sup. sequitur specul. in tit. de cler. coniuga. vers. sed quam dices: vbi ponit negocia quæ sint permissa, & licita clericis, & Bar. in l. seruis legatis de leg. 3. & licet clericus Iure permittente possit vti artificio, & artificium facere, debet hoc facere, si Ecclesia ei non sufficiat, & non propter lucrum principaliter. Clem. pri. de censi. & cap. quanquam eo. tit. lib. 6. fac. quòd dicit Abb. in cap. clerici officia. de vit. & honest. cler. tex. in cap. primo de celeb. missa. pulcra glo. in cap. Canonum 14. q. 3.

Negociari vero est, quando res empta non mutata materia alteri venditur, hæc negociatio appellatur, & videtur prohibita clericis per Abb. in d. cap. fin. de vit. & honestate cler. probat optime tex. in cap. eijciens. 88. dist. per verba text. Qui vero rem comparat, vt integram, & immutatam vendendo lucretur, ille est mercator, qui de templo Dei eijcitur &c.
40 Item per text. in cap. pen. eod. vbi quid est aliud negocium, nisi quæ possint vilius comparari, carius velle distrahere, negociatores vero illi abominabiles existimantur, qui iustitiam Dei minime considerantes, per immoderatum pecuniæ ambitum: polluunt merces suas plus periurijs onerando quàm pretijs, tales eiecit dominus de templo dicens, nolite facere domum patris mei domum negociationis, facit lectura text. in cap. quoniam non cognoui eod. & hic dicit Abb. d. loco negociari proprie dicitur in commercijs, cap. forus de verb. signi. A quibus habent cauere: quia dicit text. in cap. clerici officia de vit. & honest. cler. clerici officia vel commercia sæcularia non exerceant vbi Abb. tertio nota. dicit: quòd clerici non debent exercere negociationes: maxime inhonestas. Idem Abb. cons. 6. 2. lib. Alex. consi. 62. quarto lib. & inquit Abb. d. cap. clerici per illud verbum, maxime: Videtur quod etiam honestas negotiationes non possunt exercere, & intellige hoc; quando clerici non indigent, si vero indigeant, bene possunt vti honestis negocia-
41 tionibus, & quærere inde victum manibus 91. distin. clericus victum & cap. primo de celeb. missarum.

Et quis proprie dicatur negociator honestus, seu inhonestus: vide pulchrũ text. in cap. eijciens 88. distinctio. & contra clericum negociatorem vide tex. elegantem in cap. negociatorem clericum ea. dist. nctio. vbi dicitur: quod est fugiendus tamquam pestis, est etiam text. in cap. prouenit 86. distin. vbi dicitur: quòd causa lucri non debent conducere possessiones aliorum. Et dicit in materia specul. §. sed quam dices de cler. coniuga. sed quam dices honestam, vel inhonestam negociationẽ respon. inhonestum, & interdictum eis est publicas tabernas tenere, vt 44. distinct. nulli licet, sed contra C. de Episcopis, & cler. l. 2. sed illud

potest

poteſt intelligi: & concedi propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, vt per glo. in cap. negociatorem 88. diſtinct. quæ dicit. Sed dicimus, quod licet lex concedat clericis tenere tabernam, Canon tamen non permittit xv. quæſt. iij. §. Cum autem, vel dic: quod poteſt habere tabernam propter neceſſariam, & honeſtam negociationem, ex qua etiam cauſa poſſunt clerici præeſſe ergaſterijs, ſeu agaſtarijs, ſeu ſtationibus operarum, vt in eiſdem iuribus. Item eſt eis interdictum
42 vſuras exercere. vt 46. diſtin. ſeditionarios, & cap. ſeq. extra de vſuris. Item inhoneſtum reputo ſi ſit dilanio, ſeu carnifex, vel publicus faber, vel ſi pelles, vel coria parat, & huiuſmodi vilia, & immunda exercet. Clerici autem ſordida tractare non debent, quæ dedecent Eccleſiæ in prophanis extra de cuſtod. Euchariſt. cap. 2. in fin. vel; ſi publicè locat operas ſuas ad arandum, fodiendum, nauigandum, & ſimilia ſordida, vt in præd. §. nouarum. Quæ autem munera ſordida dicantur: habes multa ff. de mun. & hon. l. munerum vſque ad patrimoniorum. Veruntamen non prohibeo ipſos vineas proprias putare, vel fodere, vel domos ſuas reficere, & quodlibet iuſtum negocium decens cum exercere, propter diuerſas eorum neceſſitates, nam legimus Apoſtolos negociatos fuiſſe, & manibus proprijs victui neceſſaria quæſiuiſſe. cap. primo ne cler. vel monach. 11. quæſt. 3. cauendum, & 91. diſtin. §. primo cap. nunquàm de conſec. diſtin. 5. poteſt caniſtos facere, ſeminare, plantare, rigare, arbores inſerere, apum aluearia fabricare, retia texere, libros ſcribere, & ſimilia in dicto cap. nunquam, licet ibi monachi non clerici inſtruantur, vt ibi patet in fin. poſſunt etiam honeſtam mercaturam exercere. C. de Epiſcopis & Cler. l. 2. 1. reſp. & emere honeſtè, & vendere, dum tamen Eccleſias non negligant 91. diſtin. clericus 2. & ex artificio honeſto victum quærere cap. 2. ead. diſtin. inhoneſtum ergo negocium, & turpe lucrum eis inhibetur. 88. diſtin. cap. 2. 91. diſtin. §. primo 23. diſtin. his igitur, honeſtum vero negocium conceditur, vt patet ex præmiſſis: & dicit Cardinalis Zabarela in cap. fin. de vita & honeſta. cler. quod illæ negociationes ſunt prohibitæ Clericis: quæ ſunt conuenientes laicis tantum, pro quo vide Ioan. de Anan. in cap. 3. 2. col. de rap.

Cauſa ergo lucri: aut cupiditatis: nec monachis, nec Clericis negotia ſecularia gerere licet, cauſa verò charitatis ſe negotijs ſecularibus cum debita moderatione ingerere poſſunt, ſecundum ſuperioris
43 licentiam in miniſtrando, & dirigendo. Secundum Sanctum Thomam ſecunda ſecundæ quæſt. 187. §. ad ſecundum: vnde, inquit, dicitur in decretis, decreuit ſancta Synodus nullum deinceps Clericum, aut poſſeſſiones conducere, aut negocijs ſecularibus ſe permiſcere, niſi

si propter curam pupillorum, aut orphanorum, aut viduarum, aut forte Episcopus Ciuitatis Ecclesiasticarum rerum solicitudinem um habere præcipiat, eadem autem est ratio de religiosis, & clericis, quia vtriusque similiter negocia sæcularia interdicuntur, ibi Gaet. interpretando text. Sancti Thomæ dicit. Sed diligenter aduerte ad actus licitos, ad conditiones quatuor in littera appositas, primâ conditio est quòd non ex cupiditate, idest propter lucrum, aut emolumentum aliquod temporale, pro se, vel pro alio hoc faciat, & ratio huius est, quia sic sunt prohibita clericis. secunda conditio est, quia ex charitate, hoc est propter amorem, quo proximus in deo diligitur hoc fiat, & ratio est: quia sic spectat huiusmodi opus ad finem religionis: quæ est perfectio charitatis. tertia est: quod licentia superioris hoc fiat, Et est ratio, quia religiosus non habet neque velle neque nolle, & sic inuenitur statutum ab Ecclesia quoad actum ministrandi. quarta est: quòd cum debita moderatione hoc fiat. non enim omnis modus ministrandi, aut dirigendi decet religiosos, non enim decet religiosos sic dirigere proximorum negocia, aut eis inseruire, vt personaliter sint exactores, & quasi negociorum gestores secularibus tumultibus sese immisceant, sed ita oportet dum necessitas charitatis vrget, vt & ipsi non se implicent sæcularibus negocijs, quamuis tractent illa, & nomen domini in religiosis non blasphemetur, &c. Quia negociatio, quæ fit ex cupiditate, & non ex necessitate non est licita, & lucrum quod prouenit ex ea, turpe lucrum appellatur bonus text. in cap. quicunque 14. q. iiij. quicunque tempore messis, vel vindemiæ, non necessitate, sed propter cupiditatem comparat annonam, vel vinum, verbi gra. de duobus nummis comparat modium vini, & seruat vsque dum vendatur denarijs quattuor, aut amplius hoc turpe lucrum est. Et dicit Barbat. in apostil. ad Bar. l. legatis de leg. iij. quòd qui emit possessiones vt fructus vendat, dicitur negociator per d. Anto. in cap. fin. de vita. & honest. cler. pro quo dicit esse text. in l. si cum villico de institio. Quia dicit Innocen. in cap. magnus in fin. de oblig. ad ratioci. quòd clerici non possunt esse conductores 21. quæst. 3. cap. ij. inquit publicorum vectigalium, vel vbi conducunt vilius, vt locent carius, quòd non licet. C. loca. milites, alias vnam possessionem pro opere manuum suarum licitum est conducere miserabilibus personis, subdens sed non credo: quòd possint conducere villarum reditus, sed solummodo quòd pro suis manibus operetur, alias autem cadit in uitium cupiditatis, & questus, ab ecclesia tamen dicit non est prohibitum conducere. Et vidi sæpe in bannimentis, & ordinationibus Cardinalis Vicarij Papæ & præsertim in editis per Illustriss. Car-

dinalem de Sabellis modernum Vicarium sub die xxx. Octobris 1566. statutum: clerici mercaturam non exerceant, prædia ne conducant, non aduocent, non procurent, artem medendi, & maxime chirurgiam non exerceant. Et alia vt in bulla dictorum bannimentorum, sub die 30. Octobris 1566. incip. Iacobus. in calce descripta, & licet possit opponi, quòd non sit sanctio generalis quę vbique liget, vtpote quia facultas Vicarij Papæ sit sub certis finibus restricta, tamen actio est Roma. Curiæ quę esse habet vniuersalis instructio, quia actus Romanæ Curiæ est vniuersalis instructio. Quia dicit Abb. in cap. secundum ne cler. vel
45 monach. quod negociatio quæ non fit lucri causa non est prohibita clericis, possunt enim vendere, & emere, vt eorum necessitas exigit, non tamen principaliter propter lucrum, ad hoc Clemen. præsenti de censi. & cap. quamquam eo. titu. lib. 6. & dicit ibidem Innocen. quod etiam lucrum non est clericis prohibitum, quando prouenit ex opera seu rebus clericorum. Et Hostien. ibidem subdit: si lucrum proueniat, quasi mercimonium exercendo, non licet, nisi ex causa, secus si necessitas immineret, quia tunc liceret, quia dicit Abb. ibidem, intelligo inquit verum, quod lucrum prouenniens, vel ex opera, vel rebus clerici non sit clerico prohibitum, quando clericus operatur propter lucrum suadente necessitate, aliàs autem non debet clericus, vel monachus taliter negociari, & sic inquit in causa necessitatis intelligo loqui glos. in summa 14. quæstio. 3. quæ dicit: quòd clerici in quantum possunt debent abstinere ab emptione, & venditione, quia illud non facile fit sine
46 peccato, tamen in casu necessitatis permissum est clericis negociari, licitum tamen est clericis aliquam rudem materiam emere, & inde aliquod artificium facere, si eis sua non sufficiunt, & tunc non acquiritur lucrum ex negociatione, sed ex artificio, talia enim lucra licita erant
47 Apostolis cap. primo 21. quæstio. 1. & per alia iura, quæ ibi adducit, quia Ioan. Andreæ, Domin. & Philipp. Fran. in cap. vnico de vit. & honesta. cler. in 6. volunt clericos posse tenere tabernas, & etiam vendi facere vinum in domo, dummodo ipsimet non exerceant tabernam, aut vendant vinum, sed alter, & per Doctor. in cap. indecorum & in cap. clerici de vit. & honest. cler. etiam refert, & sequitur Lamber. de Iure patro. lib. secundo. 26. articu. 9. quæstio. principali pri. partis, Et dicit Bernard. diaz de Luco Hispanus in practica crimi. Cano. in cap. 50. quod negociari clericis causa lucri est prohibitum cap. secundum ne cler. vel monach. vnde in Concilio Chartaginen. 6. ca. 17. sancitum est quòd clericus aliquid excogitans turpis lucri gratia, abijciatur à Clero, ac à communione alienus sit.

Et dicit Abb. secundum Innocen. in cap. primo ne cler. vel monach. quòd

quòd clericus poteſt licite emere victualia, vt abundet tempore fa-
48 mis, exemplo Ioſeph. Gene. 41. vbi emit frumenta pro abundantia multorum annorum, quia ei licitum eſt, id quod procedit etiam, ſi emat non pro ſe ſolum: ſed vt tempore famis alijs quoque vendere poſſit eo pretio, quo tunc venditur ab alijs, quod intellige dummodo faciat bono animo, puta, ne homines terræ ſuæ, & terra ſua deficerent in victualibus, puta quia videbat homines propter abundantiam illa victualia conſumere, vel ad extraneos deferre, vel non habere circa illa debitam curam, & diligentiam: ſi autem nulla vtilitate penſata emat, vt carius vendat, dicit eum peccare, & grauius clericus, quam laicus. 14. quæſtio. 4. quicunque, & cap. primo de empt. & vendit. Colligo inquit ex prædictis concluſionem, quod non eſt licitum emere rem, vt alio tempore illa carius vendatur, ſi hoc principaliter fit propter lucrum, ſecus ſi emptio fit principaliter propter publicam vtilitatem: ſubdens, ſed ego hunc articulum latius exordiendo: dico, reſpectu clericorum indubitanter non eſt licitum emere rem cauſa negociationis, vt integra vendatur cap. negociatorem cap. fornicari 88. diſtinctio. bona glo. in cap. ſi quis clericus 14. quæſtio. 4. ſecundum vero Hugo. & Pau. 14. quæſtio. 4. ſi quis clericus, ſi laicus emit vilius, vt carius vendat, non ex cupiditate, ſed vt ſuis neceſſitatibus prouideat, licitum eſt, vnde etiam ſi emit ſine propoſito vendendi, & poſtea articulus neceſſitatis vendendi occurrat, poterit vendere pro maiori pretio, ſi tantum valet arg. d. cap. quicunque 14. quæſtio. 4. quaſi voluerit dicere quod ille tex. prohibet rem emi, vt carius vendatur propter cupiditatem, ſecus ſit fiat propter aliquam honeſtam cauſam, dicit clare tex. in cap. Canonum 14. quæſtio. 4. quòd Canonum ſtatutis firmatum eſt, vt qui in clero eſſe voluit emendi vilius, & vendendi carius ſtudio non vtatur, quod ſi exercere voluerit cohibeatur a clero, faciunt dicta ſancti Thomæ ſecunda ſecundæ quæſtio. 77. articu. 4. vbi dicit, quod ſi negociatio, quæ fit propter lucrum, ordinatur ad aliquem effectum neceſſarium, & honeſtum, puta ad domus ſuæ ſuſtentationem, vel ad ſubueniendum indigentibus, aut ad publicam vtilitatem: eſt licita, quia capit lucrum pro ſui laboris ſtipendio. Idem dicit, ſi emit rem, non vt vendat, ſed ad ſui vſum, ſi poſtea propter aliquam neceſſitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere pro
49 maiori pretio, ſi tantum nunc valet, quia iſta non eſt negociatio, nam poteſt contingere illam rem plus valere nunc, vel quia in aliquo meliorauit rem illam, vel quia pretium rei eſt mutatum ſecundum diuerſitatem loci, vel temporis, vel propter periculum, cui ſe expoſuit transferendi de loco ad locum. Sed illicitum eſt vbi finem principaliter

paliter constituit in lucro, quando emit rem, vt eam immutatam vendat carius, ad quod faciunt dicta Bart. in l. cætera. §. fin. de leg. primo. vbi dicit, quòd si statutum imponit crimen, ementi frumentum, vt vendat non habet locum in illo, qui emit pro suo vsu, & postea vendidit, quia eò postea non indiguit, vt refert, & sequitur Paul. de Cast. l. 2. in prin. ff. si cer. pet. & de hac quæstione vide Dominum Anto. & Doctor. in cap. in Ciuitate de vsur. & Ioan. de Lignan. cap. fina. eo. tit. per Abb. in cap. nauiganti vltima colum. eo. tit. & Lud. de Rodulfis in tracta. de vsur. q. 33.

Et concludit Abb. d. cap. primo ne cler. vel monach. quod aut quis emit rem, vt carius illam vendat propter cupiditatem, & non licet, ratio, quia quicquid plus iusto precio appetit homo, turpe lucrum est. aut non facit propter cupiditatem, sed ob honestam causam, puta propter
50 sustentationem familiæ, vel quid simile, & tunc vendit rem illam omnino pro maiori precio, non est licitum cap. eijciens 88. distinctio. ratio est, quia aut à principio emit minus iusto precio, aut nunc vendit plus debito, & sic fuit iniustitia, aut tempore emptionis, vel venditionis, quod non licet cap. primo de emptio. & vend. non enim licet ex proposito vendere, vel emere rem minus, vel plus quam valet, not. glo. 10. quæst. 1. hoc ius porrectum, si autem non est omnino integra, sed immutata, tunc benè licet vendere pro precio currenti & reperibili, licet sit maius. Mutatio autem rei potest contingere multis modis: vt puta quando est translata in aliam formam, vel propter mutationem loci, & alias vt ibi per eum, vnde text. in d. cap. eijciens debet intelligi multis modis, & in hoc casu procedunt dicta sancti Doctoris, & Lau. & Hugo. hoc enim casu cessat omnis cupiditas, & iniustitia, & videtur lucrari propter industriam suam, & ob honestam causam, negociatio autem, licet in se aliquando sit licita, tamen ex causa efficitur quandoque inhonesta, & iniusta per Anchar. in repetitione reg. peccatum in vlt. quæst. vers. subiungit & vers. quid de negociationibus lib. 6. vt puta propter cupiditatem 14. q. 4. cap. quicunque: item fit illicita ne-
51 gociatio ex tempore, puta quando sit facta die feriato de ferijs cap. primo in fi. item ex loco cap. primo de immunit. eccles. item fit illicita ex persona puta, quia clerici toto tit. ne cler. vel monach. item ex re, vt per Abb. d. loco.

Et in materia dicunt isti summistæ, & maxime Angel. in ver. negocium quòd negocium sæculare est multiplex, & propterea non potest diffiniri. Sed ex aliquorum enumeratione possumus alia similia iudicare, sicut
52 fit. 25. distinctio. §. criminis appellatio & cap. de liguribus 23. quæst. 5. & cap. primo ne cler. vel monach. dicitur ergo sæculare, primo cum

quid plus iusto appetitur, quòd turpe lucrum est.
em, & munera iniusta accipere, vel dare, & vniuersaliter omnia, per quæ viuit homo sæculariter in peccato, dicitur negocium sæculare d. cap. primo: item dicitur sæculare negocium mercantia, seu negociatio, item omne quòd fit pro lucrando. Sicut artes procurationis causarum, & negociorum factiones, & huiusmodi, vnde dicitur negocium, quasi negans otium cap. forus de verb. sig. §. constat. & sæculare, quia secularibus rebus impenditur, vel secundum glos. 21. quæst. iij. in summa: primo pro mercantia.i. quod emitur aliquid, vt vendatur carius, vel etiam dicitur, quando quis conducit possessiones causa cupiditatis vel lucri, quia, vt refert Bernardinus Diaz de luco hispanus in practic. crimin. Canon. in ver. negociatores, ac alienę rei conductores cap. 50. quòd in concil. Arelaten. habetur ij. cap. 14. quòd si clericus voluerit esse conductor alienæ rei, aut turpis lucri gratia aliquod genus negociationis exerceat, depositus a clero, & a communione habeatur: secundo pro causis sæcularibus tractandis: tertio pro administratione rerum sæcularium. Negotia sæcularia sæcularibus hominibus prohibentur illa quæ sine mortali peccato fieri non possunt. sed clericis, & religiosis sunt interdicta multa cap. primo ne cler. vel monach. Et negociatio, quæ consistit in emendo, & vendendo quæ alio modo vsitatipri dicitur mercantia, de se non est mala, nec illicita secundum Alex. iij. parte summæ tract. de iudicialibus, cum questio. concord. Innocen. cap. primo ne cler. vel monach. Io. And. in rubrica, Abb. d. cap. primo: sed potest fieri illicita ratione circunstantiæ, causæ, personæ, modi, temporis, loci, & commercij, ex circunstantia causæ scilicet quando propter cupiditatem, vel aliquod aliud malum fit, &
33 sic tale peccatum est, qualis finis per quem fit. Vnde ille, qui negociando intendit lucrum, tanquam vltimum finem, & cupit sine labore, & sollicitudine ex auaritia diuitias congregare, eijcietur de templo paradisi secundum Alex. negociari autem propter propriam necessitatem, vel pietatem scilicet ad dispensandum in pios vsus lucrum: vel
34 propter Reip. vtilitatem, vel proximi est causa legitima: quæ facit, vt fiat sine peccato, aliter non. Circunstantia personæ facit illicitam, scilicet si est clericus, vel religiosus, oportet ergo sit sæcularis, qui negociator esse debet. Circunstantia modi fit illicita, scilicet quando exercetur cum dolo, & cum mendacijs, vel alijs pactis, seu periurijs
35 cap. quoniam non cognoui 88. dist. & si sunt peccata mortalia, sicut mendacium, quod dicitur intentione decipiendi proximum, etiam in magna re si posset, vel periurium sic negotiatio est peccatum mortale. Item ex circunstantia temporis scilicet festiui, ab Ecclesia præcepti.

Item ex circunstantia loci scilicet diuino cultui deputati, vt est Ecclesia; vel cœmiterium. In Ecclesia enim non potest fieri sine peccato mortali nisi magna necessitas excuset cap. decet domum dei, de immunit. Eccles. lib. vj. iuncto cap. relinqui nolumus, de custod. Eucharist. & hoc intellige de actuali contractatione rerum, quæ sine strepitu fieri non potest: secus esset in venditione candelarum, quæ sine verbis fit, aut in conuentione alicuius rei emendæ, vel vendendæ postea, quia non esset mortale peccatum. Item ex circunstantia commercij, quod quidem est damnosum Reipub. sicut cum quis emit vilius, vt carius vendat, & cum damno reipub. sicut faciunt illi, qui totum granum emunt, vel omnes merces, & huiusmodi, vt postea vendant modo suo. Si vero commercium est vtile Reip. sicut illud: quando merces portantur de terra, vbi abundant ad terram: vbi deficiunt, vel illud: quod de vna re fit alia, sicut faciunt artifices de lana pannum, de cera candelas, & illud, quo quis conseruat res, quas emit, vt vendat tempore debito, eo quia quilibet non potest statim emere, & sic istis est licitum negociari, & aliæ circunstantiæ adsunt alijs, vt est damnationis, & de eis loquitur tex. in cap. eijciens 88. dist. Scot. in iiij. 15. dist. quæst. ij. art. primo. Thom. secunda secundæ quæst. 77.

Et ille, qui carius vendit, quam emit: si quidem fecit emptionem pro se, & postea processu temporis non indiget, licite potest vendere pro precio occurenti, quamuis sit carius, quam quando emit: quia non ad hoc emit, & lucrum aduenit ratione temporis. Si verò emit, vt vendere tempore, quo carius erit, est licitum, si fecit pro vtilitate terræ suæ, scilicet ne homines postea indigerent, & non inuenirent. Et ipse aliquid lucraretur pro sua, & suæ familiæ sustentatione.

Vel si a casu aliquod emit pro bono foro, & postea inuenit: qui illud vult
56 emere pro cariori, & concurrant quattuor illa, videlicet quòd primo sit scientia ab vtraque parte, scilicet quod nulla sit deceptio ex parte alicuius, & quilibet ipsorum agnoscat rem, & eius qualitatem, & valorem glos. penultima in l. mortis causa. §. fin. ff. de donat. causa mort. secundo, quod adsit libertas voluntatis, quod non faciat ex tali
57 necessitate, quæ excludat rationem voluntarij, id quod quomodo possit perpendi, vel intelligi, vide per Angel. in sua summa in ver. emptio. §. 7. Tertio, quod sit prudens, quia magna mentis leuitas redderet contractum illicitum, vt mulier rusticus, & iuuenis, & similes, quibus non creditur quod ex liberalitate vendant, sed impu-
58 tatur magis leuitati. Et ideo esset restituendum eis, quod minus iusto precio a talibus emptum est, vel plus iusto pretio venditum, ita firmat Imol. in cap. cum contingat de iur. iur. quod limita, nisi

tamen

tamen istę personæ essent sagaces: quia tunc non præsumitur in eis donatio: Bal. in l. secunda. C. de rescin. vend. Abb. in cap. quia plerique de immunit. Eccles. 9. q.

Quarto quod ille: qui vendit, vel emit plus debito, possit donare arg. cap. 2. de dona. quia si ista quattuor non concurrant, non potest vendi: nisi iusto pretio res, nec potest vendi res: quantum emptorem inuenis, interuenientibus istis circunstantijs cum alijs antedictis hoc licet laicis, non autem clericis per Ang. in summa in ver. negocium vers. vtrum.

Si autem fecit emptionem, vt lucraretur tantum sine aliqua vtilitate Reip. immò potius, cum damno, sic peccat mortaliter, vt cap. eijciens allegato, & de istis intellige illud in cap. quicunque tempore. 14.q.4. vbi turpe lucrum dicitur tempore vindemiæ vilius emere, vt carius vendatur. concord. S. Thom. secunda secundę q. 77. non tamen tenetur ad restitutionem talis turpis lucri de necessitate, sed de consilio sic, nisi forte fuisset causa talis excrescentiæ, puta quia totum emit: vt carius postea posset vendere, quo casu teneretur ad recompensam, & satisfactionem damnificatis: si tale damnum incurrissent.

Nec prælatus in vendendis prælaturæ fructibus debet expectare cariorem venditionem, si id faciat causa lucrandi sibi & suis: quia id videtur esse negocium sęculare, & mercantia, cum sæculare negocium mercantia seu negociatio dicatur omne illud, quod fit pro lucrando vt deduco sup. eo. versi item & munera, per Angel. in summa in ver. negocium. Item turpe lucrum, & sæculare id videtur esse negocium quia isto casu prælatus videtur quid plus iusto appetere. Ang. ibidem, non enim est contentus iusto precio, qui non vendit pro currenti precio, & pro precio, quod princeps, vel magistratus mercibus statuit, sed expectat quod tempus venditioni augmentum afferat, vnde turpe lucrum. Abb. cap. primo ne cler. vel. Quia non licet emere victualia vt carius vendantur, quia peccatum est & grauius quidem in clerico quam sit in laico, Innocen. in cap. primo ne cler. vel mon.

Quo conseruando, & non vendendo fructus, & victualia prælatus, ex quo facit forum carum, quia quanto magis abundant victualia, tanto minus venduntur, Et quanto minus abundant, tanto carius venduntur, videtur pauperes emptores damnificare, quibus subsidium afferre ex officij debito tenetur, quia prælatus pater pauperum.

Et licet conseruando prælatus, non potest dici quòd emat, vt vendat: tamen mercatoris, & venditoris conditionem inducit, cuius est cariorem expectare venditionem, & cum det occasionem carius mercandi, & carius vendendi, videtur idem ac si ipse carius venderet, cum paria sint

facere,& faciendi occasionem dare. glo. in l. si ita. §. ea. in ver. interest. ff. de verb. oblig. Et videtur saltim modo indirecto sese sæcularibus negocijs implicare, ꝙ non licet, quia ꝙ directo non est licitum non debet indirecto licere. cap. cum quid vna via. de reg. iur. in vj.

Et ista cum sit sollicitudo in prælato non necessaria, ex quo est causa lucri faciendi, videtur improbanda, per dictum Henrici quolibet. 8. q. 27.

Si vero expectat cariorem venditionem prælatus, non pro lucrando; sed pro bono publico pauperum, vel pro sui ipsius commodiori sustentatione cum sit pauper, & ei non sufficiunt fructus ecclesiæ pro uictu, tūc videtur nedum esse licitum expectare cariorem venditionem, sed etiam emere exemplo Ioseph. Gen. 41. per Innocen. & Abb. in cap. primo ne cler. vel mon. modo tamen non vendat pauperibus, ne pauperibus pauperum sanguine prouidere videatur, vt per Henric. d. quolib. 8. q. 27. vbi dicit ꝙ sollicitudo præter necessaria, si habet finem non vtilitatis proprie sui, & suorum, sed finem pauperum, & boni publici, & sui ipsius in quantum pauper est, & forte fructus illi non sufficiunt, ꝙ non est sollicitudo improbanda, quia hęc est necessitas, in cuius casu est permissum clerico negociatio cap. primo ne cler. vel mon. & si clerico ecclesia non sufficiat, est illi licitum vti artificio, non tamen propter lucrum, vel si sufficiat illi ecclesia sua. Clem. pri. de censi. cap. quamquam eo. tit. lib. 6. glo. cap. Canonum 14. q. 3.

Nec parimodo istud precij augmentum, quòd fructibus attulit ista expectatio, & dilatio est effectum prælati, nam si prælatus in fructibus ac rebus ecclesiæ habet tantum vsum, & tantum percipit, quantum pro sui sustentatione, secundum gradus sui decentiam consumit, si non habet in eisdem dominium, adeo ꝙ etiam in morte de eis prohibito disponere possit, nisi moderate, si habet in vita tantum auctoritatem canonice dispensandi, si de fructibus non potest sibi, vel suis emere, aut acquirere, vt dico infra. in q. de potestate circa fructus &c. & in q. an clericus de fructibus &c. est dicendum ꝙ idemmet ius eandemmet auctoritatem habeat in isto augmento pretij, & non plus, quod habet in fructibus, quum plus iuris non debeat habere in accessorio & dependenti, quàm in principali.

Imo tale augmentum accrescit fructibus, quibus est vel accessorium vel dependens. l. Item si fundi. §. huic vicinus. ff. de vsu fru. glo. pri. circa med. in l. de quibus. & ibi Bart. in rep. in secunda colum. ff. de leg. & ibi Ias. 4. colum. instit. §. sed & si post. vnde est qualitatis, & naturæ cuius sunt fructus, quia augmentū imitatur naturam eius cui accrescit. Socin. cons. 153. incip. pulchra. & cons. 254. visa. vbi ponit quòd debet esse naturæ sui principalis, Et ꝙ idem de vtroque iudicari debet. & augmentum

mentum istud est pars pretij, & pretium eodem iure cum re ipsa censetur, & loco rei succedit. l. sed & si rem. ff. de pet. hæred. & pars cum sit portio totius, eodem iure, quo totum censeri debet, & iudicabitur, & quod de toto iudicatur, de parte quoque illius iudicari debet.

Et in ista prohibitione negociandi, non videntur includi omnes clerici,
59 sed illi tantum, qui sunt in sacris ordinibus constituti, & beneficiati, non autem omnes clerici simpliciter: quia in minoribus constituti non videntur comprehendi a constitutione, quia videntur posse exercere quæcunque negocia sæcularia. Subiungit enim idem Abb. ibidem, ego dicerem, quod negocia sæcularia prouenientia ex carnis concupiscentia, sunt prohibita omnibus clericis, & etiam laicis, sed maxime clericis, nam appetere plus iusto pretio, hæc & similia, indubitanter omnibus sunt prohibita, negocia vero sæcularia stricte sumpta, Idest: quæ licent laici, cum sint mundana, prohibentur ministris altaris, & etiam beneficiatis, vt voluit Hostien. & ex his nota inquit d. cap. primo ne cler. vel monach. quod clericis in minoribus non bene-
60 ficiatis, minime prohibentur negocia sæcularia alias licita, quod tenementi, diligenter: & credo quod sit ratio, quod clericus existens in minoribus id facere possit: quia potest impune redire ad sæculum, &
61 laicare; quia apostasia non conuenit clerico in minoribus, quia impune potest sæculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & si non verbo: saltim facto, exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per Abb. in cap. tuæ de aposta. fallit tamen secundum In-
62 nocen. ibidem si habet beneficium, quia est apostata, si dimittat habitum, & tonsuram, & cogi potest habitum reassumere, vt ibi per eundem Innocen. quem refert Abb. ibidem: sed dic quod immo ex sui generalitate bulla comprehendit omnem clericum, vt dico infra in
63 fine quæstionis, sic ergo habemus, quod negociatio ex cupiditate, & causa cupiditatis, non causa necessitatis, vel alterius vtilitatis, & honestatis prohibetur, & non est licita. Et semper cupiditas ipsa præsumitur, & causa cupiditatis negociari quilibet existimatur, nisi ipsa necessitas probetur per glo. quæ eleganter dicit in cap. primo. 88. distinctio. in ver. conducere, semper inquit intellige causa cupiditatis hoc fie-
64 ri, nisi necessitas probetur: arg. 12. quæstio. 1. cap. primo vbi proba-
65 tur, vitam hominis esse pronam ad malum, vt ibi dicitur. Et pro præsenti materia vide ea quæ eleganter deducit Bart. in l. legatis seruis. de leg. 3. vbi habetur, quòd negociatores dicuntur esse illi: qui cum alijs contrahunt, non qui exercent aliquod officium: vbi contractus non immineret, & quod locatores rõcinorum, vel equorum dicantur, & dici possint mercatores, seu negociatores, & mutuator dicitur mercator,

&

& negociator, si interuenit contractus vltro citroque obligatorius: quia tunc illa est proprie negociatio, & mercatura: vbi tenet, quòd ille, qui nihil aliud facit, nisi quia locat possessiones suas, & conducit possessiones aliorum, quòd non est neque mercator, neque negociator per text. in l. si cum villico de institu. quia oportet, vt quis dicatur mercator, vel negociator, quòd faciat negociationem quæstuariam, ex qua aliquid quæratur. Sed percipere fructus de sua possessione non dicitur aliquid de nouo quærere: vbi subdit quæstionem: an mercator, vel negociator dicatur ille qui semel tantum in vita sua fuit negociatus, vnam uel vnicam tantũ semel fecit negociationem, vel mercaturam, aut negocium: puta si semel emit pannos, & vendidit pannos: & non obstantibus deductis in oppositum per eum, dicit, quòd non dicitur mercator, qui semel mercatur, vel negociator, qui semel negociatur, sed requiritur, quòd exercuerit, & sæpius fecerit per tex. in l. 1. in d. principio. & ibi glo. de tributor. vt ibi per eum: sequitur. d. Petrus de Anchara. in cap. Canonum statuta in ver. quis dicatur mercator, & idem Bar. in rubrica de nauicularijs lib. 11. ibi negociatores vero non proprie dicuntur artifices, quia de iure, gentium quilibet scit emere, & vendere, licet vnus cautius, quam alius, & appellantur negociatores ex frequentia d. l. legatis in principio: nisi consuetudo regionis aliud inducat. Alexan. tamen in d. l. legatis in principio dicit, quòd ille dicitur mercator, qui solum vnam negociationem fecit. Idem Bald. in rubrica. C. de constit. pecu. in fin. qui sub dubio forte videtur tenere, quòd mercator, ita demum sit, si professus est matriculam, & Bald. in proœmio digestorum versi. item fallit in mercatore, vbi videtur dicere, quòd ille dicatur mercator, qui solam vnam negociationem facit, & idem in artifice: & idem Bald. in tracta. de consti. in fin. refert Alex. in additio. ad Bar. in rubrica. C. de nauicul. lib. 11. Corset. in repertorio in ver. mercator: Hæc in laico, & de iure ciuili procedunt.

Sed in casu nostro: quia est interdictum clericis negociari, & negociari clerico est delictum perpetrare de iure Canonico, toto titulo ne cler. vel monach. sunt attendenda superius dicta, & an faciat causa lucri, vel cupiditatis, & auaritiæ, an ex alia causa, & in casu bullæ nostræ quæ generaliter loquitur de illicite acquisitis, veniunt etiam comprehensa acquisita ex vno, & semel facto negocio, ex vna semel tantum facta negociatura, & mercatura, modo fuerit illicita in clerico, & damnata negociatio.

Pœna autem qua clerici negociatores puniri debeant, videtur esse pri-
66 mo peccatum mortale: quia negociari clericis prohibetur sub præce-

pro cap. fornicari 88. distinctio. ibi clerico facto iam non licet cap. Episcopus eo. Ibi Episcopus, sacerdos, Diaconus nequaquam sæculi curas assumant cap. Episcopus eo. el. 2. Episcopus nullam rei familiaris curam ad se reuocet. cap. negociatorem cod. negociatorem clericum, veluti pestem fuge cap. eijciens. nullus Christianus debet esse mercator, & si esse voluerit proijci de Ecclesia debet, & est præceptum per verba domini, nolite facere domum patris mei domum negociationis cap. pen. ead. distin. & per illud, nemo militans Deo implicat se negociationibus sæcularibus in tex. in cap. primo ne cler. vel monac. ibi talia ministris altaris domini, omnino contradicimus, & cap. secundo, sacerdotibus, & clericis tuis publice denunties, ne ministri laicorum fiant, nec iuribus eorum procuratores existant. Idem legitur cap. sed nec eod. tit. ibi clericorum quisquam exercere præsumat. Idem in cap. sicut eod. & fere per totum, & non solum est prohibitum cum præcepto, & per verba præceptiua, sed cum appositione, & interminatione pœnæ excommunicationis cap. secundum eo. tit. & transgrediens præcepta legis diuinæ, vel naturalis, & nonnunquam humanæ ligatur mortali peccato, quia
67 trasgressio præcepti diuini, naturalis, vel humani mortale peccatum est. vt per Abb. in cap. clerici de vita & honest. cler. vbi vide, & secundum glo. Gem. etiam in cap. vt animarum de consti. lib. 6. & Ioan. And. in cap. relatum ne cler. vel monach. & rursus Gem. in cap. perpetuę de electio. lib. 6. quomodo cognosci possit aliquam legem humanam esse præceptiuam, vbi dicunt: quod si constat materiam esse præceptiuam. vt quia est de necessarijs ad iustitiam, aut charitatem, aut diuinam reuerentiam, sic est præceptum, & quod non fiant matrimonia clandestina, vel non communicetur pleno stomacho, nec est de verbis curandum; quia sunt accomodanda materiæ tex. est cum glo. in cap. Ro-
68 go 11. quæst. 3. & tex. in Clem. exiui de paradiso de verb. signi. si vero non constet de materia, & constet de intentione statuentis, quod fuerit præceptiua, est præceptum, quia intentio pręponderat verbis: si vero nec de materia, nec de mente sic constet, est respiciendum ad pœnam: quę contrafacientibus, & transgredientibus imponitur, quia si imponitur pœna spiritualis vt excommunicationis latæ sententiæ, sec. omnes est præceptum, & contrafacere est mortale peccatum, velut est in cap. se-
69 cundum ne cler. vel monach. quia nullus nisi pro mortali peccato excommunicatur 11. quęst. 3. nullus & cap. nemo Episcoporum & cap. primo lib. 6. de senten. excommu. & similiter si imponatur pœna excommunicationis comminatoriæ, idest non latæ, sed ferendæ sententiæ: quia licet aliqui dicant, hoc non esse clarum, tamen vt refert Ioan. de neap. quidā hoc tenent, & bene, quòd tales contrafacientes merentur excom

muni-

municari, & sic mortaliter peccauerunt, & hoc etiam si ab homine: & similiter si imponitur pœna suspensionis, depositionis, vel interdicti; & si imponitur pœna maledictionis eternæ, vel indignationis omnipotentis Dei cap. vnico de stat. reg. & similiter quoad pœnas corporales, est præceptum, si imponitur pœna mortalis, vel mutilationis prout fit per leges, aut statuta ciuitatum. quæ secundum S. Thomam obligant etiam in foro conscientiæ, quia non infertur talis pœna, nisi pro eo quod est valde læsiuum iustitiæ, & similiter, si imponitur pœna grauioris culpæ, vt fit in religionibus: idem autem dico per omnia esse iudicandum de præceptis ab homine, refert Siluester in cap. præceptum in fin. sed vide Abb. in cap. nam concupiscentiam de constitu. vbi facit quæstionem, an & quando faciens contra legem, vel regulam incurrat peccatum mortale, & puto ego negociatorem clericum committere peccatum mortale, non ex eo solum, quòd constitutiones Canonicæ
70 super negociationibus stant præceptiue: sed quia stat prohibitum lege diuina, vt deduximus supra, & quicquid est contra præceptum legis Dei, mortale peccatum est S. Thom. secunda secundæ quæst. 35. 5. ad tertium: & per illud maxime psalmistæ, quia non cognoui negociationes introibo in potentias Domini: quasi innuatur, quod per negociationes incurratur in peccatum mortale, & quia abstinuit, non incurrit, merito introibit, quia cum peccato mortali nemo introibit in gloriam Dei.

Et vltra peccatum mortale, si clericus tertio monitus, non destiterit ab il-
71 licite negociando, perdit priuilegium clericale cap. fina. de vit. & honest. cler. & secundum aliquos, dico, quod si clericus in minoribus negociatur, negocium sæculare non prohibitum laicis, non peccat mortaliter: vel sit coniugatus, vel non: sed si non est coniugatus, potest compelli ad desistendum negociari per priuationem priuilegij clericalis, non quidem illius de quo in cap. si quis suadente Diabolo 16. quæstio. 4. sed illo priuilegio: quo non possunt vexari ab impositionibus, & exactionibus in persona, vel in bonis proprijs l. 2. C. de Episcopis & cler. coniugati verò clerici negociantes non perdunt per negociationem, quia illud non habent, quia ipso facto, quo matrimonium
72 contraxere, eo sunt priuati cap. vno de cler. coniug. lib. 6. & cap. Ioannes eo. religiosi verò, & clerici, qui sunt in sacris, peccant mortaliter cap. secundum ne cler. vel monach. & similiter possunt compelli per priuationem priuilegij clericalis, id quod tantò magis est dicendum, quia fecerunt sibi præiudicium, quando permiserunt se promoueri ad sacros ordines, vel sine beneficio, vel sine sufficienti beneficio, per ea quæ dicit glo. in cap. clericus victum 91. distinctio. & in hoc casu

su, habent etiam actionem contra promouentem, qui habet eis prouidere, & supplere necessaria victui: quoad eis de competenti beneficio prouideatur cap. cum secundum de præben. cap. si quis cum ibi glo.
73 de sim. & quando eis sunt data plura remedia, eo minus eis est licitum se negocijs immiscere, vnde magis peccant. Quod vero clerici in minoribus, vel coniugati, vel non, non perdant per negociationem priuilegium dicti Canonis, si quis suadente, vt videlicet sit excommunicatus illa excommunicatione qui eos percutit, nec etiam fori, vt possint pro criminibus, & excessibus puniri, seu condemnari criminaliter, aut ciuiliter per iudicem sæcularem, id ex eo clare constat; quia clerici coniugati, quos oportet intendere negocijs mundanis & sæcularibus cap. Ioannes præallegato, si in habitu, & tonsura incedunt, illo gaudent: id quod est multo fortius dicendum de clericis in minoribus non coniugatis, quod per negociationem illud non amittant, quando illud retinetur a clericis coniugatis, qui in negocijs intendunt, & intendere debent.

Et dicit Innocen. in d. cap. fina. de vit. & honest. cler. quod clerici primo monendi sunt, vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, & si eas non dimiserint, cum eas forte sine peccato facere possent, clericatu dimisso, spoliabuntur beneficio, & Ecclesijs, si habent, & dimittentur Domino sæculari, hoc modo: quòd ecclesia non defendat eos, quia perdunt priuilegium: quoad iudicium, vel forum, & functiones municipales cap. pen. de cler. coniug. sequitur Io. And. ibidem, qui dicit, si vero non sunt coniugati monentur vt negociationes clericis non conuenientes dimittant, si non dimiserunt, quia forte sine peccato facere possunt clericatu dimisso, spoliabuntur beneficio, & dimittentur Domino sæculari, hoc modo: quod Ecclesia eos non defendat, & secundum Hostien. hanc esse veritatem, quod si moniti non obediunt, nudati sunt omni priuilegio clericali, & etiam curiæ sæculari finaliter sunt tradendi: tamen
74 post pænitentiam, & reconciliationem priuilegium amissum recuperant. Satis credo, quòd clericus incedens in habitu, & tonsura, negociationes exercens, & de hoc monitus non desistens, perdit priuilegium solum quoad illa: illis autem negociationibus dimissis, vti potest priuilegio clericali, sed intellige, vt per Abb. ibidem, qui recitat, & dat plures intellectus ad text.

Item alia pœna videtur puniendus clericus, illicite negocians, quia videtur teneri ad restitutionem ex talibus negociationibus acquisitorum, ex quo existit in peccato mortali, quod de sui natura, si sit notorium, inducit præcisionem, & seu suspensionem a Canone, ne exerceat quis officium suum per d. Anto. in cap. vestra. de cohabit. cler. & mulier.

nec

75 nec valet dicere, vt quidam opponunt, quod ille tex. loquitur in fornicatore tantum, quia loquitur etiam si esset aliud crimen, vt per Innocen. ibi: vel etiam si esset aliud crimen quàm fornicatio. Et paulo post: si crimina, pro quibus eos suspendit, sint notoria per facti euidentiam: idem exponendo tex. dicit Ioan. Andr. ibidem, quia constitutio pœnalis, etiam quoad pœnam extenditur ad casum similem ex identitate rationis, si ratio in ea constitutione est expressa, vt in l. his solis. C. de reuocan. donat. & tex. in l. secunda. §. quod si curatores, & §. quid si deciserant. ff. ad Tertul. refert Angel. in summa in ver. clericus. settimo circa finem: vbi dicit, quod clericus indubitanter obligatus est restituere fructus, quos percepit existens in peccato mortali, si peccatum sit notorium, quia cum sit suspensus, perinde est, ac si non resideret, quia nullum, & inutile idem est cap. inter corporalia de transla. præla. sicut paria iudicantur non fieri, & non rite fieri cap. veniens de presby. non baptizat.

Facit, quia quando clericus committit causam, propter quam meretur
76 priuari beneficio ecclesiastico, licet non sit priuatus ipso iure: antequam feratur sententia secundum Innocen. cap. cum nostris de concess. præben. cap. ex parte. de Feud. per Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum de consti. tamen quamprimum commisit causam efficitur indignus, & sic male fidei possessor: & sic a tempore commissæ causæ tenetur ad omnes fructus restituendos; ita probat tex. secundum Angel. Paul. de Castr. in l. prima C. de his quibus vt indig. licet contrarium videatur probari ex glo. not. in authen. de incest. nupti. in principio in verb. iminere in fine, quæ vult, quod ipso iure perdantur bona a scienter contrahentibus incestas nuptias, & licet requirant sententiam declaratoriam, tamen fructus medij temporis perduntur, de cuius glo. veritate dic: vt in authen. incestas. C. de incest. nup. per Angel. & Bal. ibidem: de occulto verò peccatore subiungit Angel. in sua summa d. loco, cre-
77 do quod non teneatur restituere, quamuis tutius esset restituere: quia & si inutiliter seruiat, quoad se: non tamen quoad alios: aut quoad Ecclesiam.

Et dicit in terminis Innocen. in cap. quia plerique de immunit. Eccles. quod vbicunque aliquid male quæritur, vel ex negociatione, vel extorsione, ex qua tamen restituere non tenetur, prudenter facit, si omnia acquisita in æleemosynas dat 14. quæstio. 5. qui habentis & cap. vl-
78 timo, non tamen damnamus eos, si hæredibus relinquant: si autem illicitas negociationes faciant, vel alias iniuste aliquid quærant sine calumnia alicui facta, sacerdos debet eis iniungere, vt in bonos vsus sic acquisita expendant, puta erogando pauperibus, vel Ecclesijs, vel

alijs

alijs arg. 24. q. iij. si quis cap. de vot. & vot. redenp. cap. magnę. cap. quod super his, sequitur Hostien. & alij vbi Abb. col. antepen. vers. tertia. conclusio ibi dicit: quod exercens illicitas negociationes, vel aliàs iniuste acquirens aliquid sine calumnia alieni facta, tenetur in foro animæ
79 quic quid fuerit inde lucratus in pauperes, vel alios pios vsus erogare arg. xvij. quæst. iiij. si quis contumax & in cap. magnę. Et in cap. quod super his de vot. fac. cap. cum Tu. in fin. de vsur. de hoc quærit Mathe. in Clem. prima de uit. & honest. cler. ubi tenet quod accquisita, & lucrata ex illicitis, & prohibitis negociationibus, tenentur acquirentes in foro animæ dare pauperibus cap. qui habetur pręallegato Abb. in cap. cum sit de Iudęis, tenet quod illud sit de consilio, & non de necessitate, quòd restituatur taliter acquisitum idem tenet Archid. in d. cap. qui habentis 14. quęst. v. dicas ergo, quod ubicunque aliquod male quęritur, uel de negociatione, uel extorsione, ex qua inde tamen restituere, quis non tenetur, prout de acquisitis ex contractibus per eum celebratis illicite negociando, ex quorum forma sibi acquirit, & illi cum quo contrahat, tenetur restituere, prudenter facit, si omnia det in ęleemosynam cap. pęnale cap. non sanè 14. quęst. 5. non tamen sunt damnandi si heredibus relinquant, per Innoc. d. cap. quia plerique unde cum nullo iure probetur, licet sit bonum consilium, ut in pauperes erogetur, ut sic satisfiat in quo fuit delictum, & peccatum, tamen non est de necessitate salutis. Et hoc tenet Cardinalis d. cap. quia plerique & glo. & Ray. in tit. de rapto. §. sed quid de iocarijs: & iudicio meo idem tenet Innocen. d. cap. quia plerique. licet communiter Doctores, qui tenent contrarium pro se adducant, & male, quia, si intelligeretur, quod dicit ipse Innocen. foret necessarium quòd ipse sacerdos debeat ei iniungere, ut in pios usus expendat, quod acquisiuit faciendo illicitas negociationes, aut quod aliàs iniuste acquisiuit sine calumnia alicui facta, certe sibi contradiceret, quia superius ibidem pręmisit, quod ubicunque aliquid male quęritur uel ex negociatione, uel extorsione, ex qua tamen restituere non tenetur, nec damnat eum si hæredibus relinquat: sed ideo oportet intelligatur, quod sacerdos debet ei iniungere, ut restituat pauperibus de bono, & ęquo, non tamen de necessitate, & sic tene quod tali fauet Ius naturale in retentione, propter consensum domini tradentis, nam nihil, tam naturale, ut acquisitio fiat secundum uoluntatem domini tradentis l. nihil tam naturale de reg. iur. §. per traditionem instit. de rer. diuisio: Fac. quod habetur in
80 cap. fin. de sim. & glos. in summa 14. quęst. v. & prima quęst. 1. non est putanda, & in cap. ex transmissa de decim. dicunt enim illę glos. quòd potest ęleemosyna fieri de illicite acquisitis, ubi non datur restitutio

tutio per quæ videtur dicere Abb. in cap. relatum de testam. quod. illicite acquisita per artificium inhonestum, & illicitum, quod si positis clamoribus apparent repetentes: quòd eis debet fieri restitutio, alias fieret distributio per Episcopum inter pauperes arg. in l. nulli. C. de Episcopis, & clericis: quod tamen dictum limita, inquit, procedere, vbi talia illicita acquisita subiacent restitutioni, sed vbi non subiacent restitutioni, licet illicite essent acquisita, cum possit alias clericus pœnitere de peccato sine restitutione, non impeditur, quo minus de his clericus faciat voluntatem suam, Sequitur Nicol. de Vbal. in tracta de succes. cle. ab intesta vers. de acquisitis vere per artificium. Et ad tex. in cap. cum sit de iudæis, vbi dicitur quod assumptus ad officium contra iuris dispositionem, tenetur dimittere officium cum pudore, & acquisita restituere, ad id quod adducit Hostien. dici potest, quod illud est statutum in pœnam, quia assumpsit iure prohibente: & non excedit casum suum: nec obstat similiter tex. in cap. non hanc 14. quæst. v. quia loquitur consultiue, secundum Abb. d. cap. quia plerique, nec est obligatiuum ad peccatum mortale, vel veniale per Abb. in cap. primo de constit. numero 4. vbi vide, quando constitutio quæ continet consilium, non præceptum licet contrauenientes. nec facit contra tex. in capit. contumax 17. quæst. 4. loquitur enim de eo qui ex contumacia, vel superbia Ecclesiæ immunitatem violauerit, extrahendo seruum suum ab ea, qui tenetur soluere Episcopo 90. solidos: nec pari modo obstare videntur tex. in cap. magne & cap. super his de vot. quæ iura allegat Innocen. quia non videntur probare dictum suum. Et sic intelligatur, vt teneatur de necessitate, quia loquuntur de illis, qui uouent: quod si adimplere nequeunt, commutantur vota: adde, quæ adducit Archiep. Floren. secunda parte secundi tit. cap. primo. §. 19. dicit Angel. in summa in ver. clericus ix. vers. vtrum clerici & in ver. restitutio primo vers. turpe lucrum: super quo cogita: pro eo quod dixi de peccato mortali, in quo existit clericus negociator, & quia etiam clerico est prohibita negociatio sub interminatione Anathematis. cap. secundum ne cler. vel monac. quamuis Siluester in ver. clericus quarto. teneat contrarium secundum summam rosel. quia inquit ista forte etiam possent non habere locum in fornicatore notorio, qui indubitanter est suspensus arg. eius quod not. glos. in cap. pastoralis de appella. vbi habetur, quod excommunicatio non subtrahitur redditus, nisi hoc si expressum in sententia, vbi subiungit, quod non residens, non tenetur restituere fructus: nisi condemnetur: quia licet clericus non residens priuetur beneficio, non tamen reperitur arctari, vt fructus restituere teneatur cap. ex parte

de

de cler. non resid. patet de eo, qui per annum non resedit, & occa-
81 sione tituli quem habet, donec priuetur percipit fructus, & si non seruiuit iste, dicendo officium, tamen seruiuit Ecclesiæ vniuersali in ordine clericatus, vbi etiam ponit, in euentum quod clericus sit obnoxius restitutioni, quomodo, & de quibus bonis habeat fieri restitutio.

Verba bullæ sunt prægnantia, & generalissima, & comprehendunt non solum casum, quando clericus acquirit illicite negociando, verum etiam, quando turpiter, iniuste, & male, aliter, & alio modo, quam ex negociatione: id quod aperte demonstrant verba in bulla, ex illicita negociatione, aut alias contra sacros Canones, quomodolibet acquisita, quæ comprehendunt casum acquisitorum ex illicita negociatione, & quemcumque alium, factum præter & contra Canonum dispositionem, nam verbum aliàs, licet habeat diuersa significata, tamen in casu bullæ, stat aduerbium qualitatis, & ponitur aliàs, idest aliter, vel alio modo .l. denique .§. vtrum .ff. de pec. & .ff. de acq. quoti. çstiu.l. prima .§. illud: vel ponitur aliàs, idest alio casu. vt .l. qui in te-
82 stamento .§. mulier. ff. de testam. per magistralem doctrinam Bart. in .l. prima .ff. de cond. & demonstra. vbi dicit, quod significatio talis dictionis, aliàs, deprehenditur facile ex natura orationis, in qua hæc dictio ponitur. Id importat etiam dictio alternatiua, aut, posita ante dictionem aliàs, quæ cum de sui natura tribuit actum cuilibet insolidum, est dicendum, quòd importet etiam acquisita quomodolibet, pari modo, vel vt ex negociatione acquisita dicit Isa. in .l. si ex toto .§. si ita scriptum de leg. primo num. 1. Et intellige contra Canones, idest contra mentem, & verba Canonis, vt per Isa. in .l. non dubium .C. de leg. vbi dicit, quod facere contra Canonem & contra leges, est contra mentem, & verba legis facere, exemplo posito per eum ibi numero primo: vbi etiam dicit quod facere fraudem legi, est quando quis non venit contra verba legis, sed contra mentem, exemplo posito per eum ibidem numero 2. vbi subiungit, quòd committere in legem, vel Canones est quando quis facit de directo contra legem, vel Canones, siue quando facit contra mentem solum Canonis, vel legis, vtroque casu est committere in Canonem vel legem, exemplo per eum numero 3. & per Doctor. in cap. quæ contra de reg. iur. in vj. tex. & Doctor. in .l. contra legis. ff. de leg. Et illud dicitur fieri contra Canones, vel leges, quod non fit secundum formam legis, vel Canonis, exemplo, quod minor contrahit sine consensu tutoris, vel filius sine consensu patris, dicuntur facere contra leges, vel Canones, glos. not. in leg. non intelligitur .§. diuus Hadrianus, & ibi Doctor. ff. de

iur. fiſ. Paul. de Caſtro. in d. l. non dubium numero 8. tex. in l. contra. ff. de pact. quia contra illud, quod lex iubet, aut prohibet, nihil
83 eſt faciendum, late per glo. in l. paciſci. ff. de pactis, vbi ponit de dictione contra. Nec intellige verbum, Canones, ſtricto modo, pro conſtitutione quæ fit in vniuerſali concilio, per glo. cap. Canon. diſt. 3. quaſi conſtitutio videatur pænalis: quia aufert acquiſita, ab hæredibus acquirentium, vnde tamquam odioſa ſit reſtringenda: quia iudicio meo videtur potius large ſumendum, vt appellatione Canonis, hic
84 veniat omnis conſtitutio eccleſiaſtica, vt per Abb. in cap. primo de conſtitut. vt videlicet contineat, etiam ſub ſe quatuor ſpecies, videlicet decretum, decretalem Epiſtolam, dogmata, ſanctionem, interdictum, & mandatum, contra quorum formam. & tenorem aliquid male accquiſitum fuerit, quæ enumerantur 25. q. ij. ſi quis dogmata, vt ſic comprehendantur, non ſolum acquiſita contra formam conſtitutionis conciliaris, quæ. Canon proprie dicitur, ſed etiam acquiſita contra formam cuiuſcunque eccleſiaſticæ conſtitutionis, id quod patet ex eo: quia præſens conſtitutio eſt iuris antiqui declaratoria. patet ex inſcriptione bullæ, per illa verba, nos omnem deſuper hæſitationis materiam ſubmouere &c. decernimus, & declaramus, quod verbum declaramus, videtur iuris antiqui declaratiuum, non noui editiuum arg. ff. de acqui. rer. do. l. ſicut. §. ſed ſi queratur. glo. extrauag.
85 Io. 22. cum inter de verb. ſig. in ver. Deinceps, & deinde per illa verba ſpectaſſe, & ſpectare, ac ſub nomine ſpoliorum venire &c. Et per illa verba principij, ne prætextu incertitudinis illa ab aliquibus vſurpari, aut ſuper eis dubia aliqua oriri contingat, &c. quæ verba demonſtrant Papam velle tollere dubia, & hæſitationes, ac materiam ſpoliorum quomodo intelligatur declarare: vnde non videtur inductiua alicuius pœnæ de nouo, & ſic nec vt odioſa reſtringibilis, quamuis etiam lex pœnalis recipiat aliquando interpretationem extenſiuam vt per Abb. cap. tranſlato. de conſtit. extra eo. quòd magis dicendum videtur, quia negociationes ſunt interdictæ clericis omni iure in decreto. 88. diſt. & 91. 14. q. iiij. 21. quæſt. iij. cap. primo & ſecundo cap.
86 mollicijs cap. hi qui: & in decretal. eſt factus titulus ne cler. vel Mona. tex. in cap. fi. de vit. & honeſt cler. & titulus iſte eſt repetitus in vj.
Vnde bulla, quouis modo illicite, & contra Canones acquiſita comprehendit, & illicite acquiſitum dicitur tripliciter, per Sanctum Thomam quæſt. 32. articulo 7. §. ad ſeptimum: vno modo id quod illicite ab aliquo acquiritur: quod debetur ei, a quo eſt acquiſitum, nec poteſt
87 ab eo retineri, quia acquiſiuit, veluti eſt rapina, furtum, & vſuræ, de quibus homo tenetur ad reſtitutionem. Et propterea de eis inquit

quit eleemosyna fieri non potest.

Alio modo illicite acquisitum dicitur, quod ille, qui acquisiuit retinere non potest, quod tamen non debetur ei: a quo fuit acquisitum, quia accipiens contra iustitiam accepit, & dans contra iustitiam dedit: Sicut, contingit in simonia quod non debet restitui danti, sed in eleemosynas erogari potest. Et eadem ratio est in similibus, in quibus datio, &
88 acceptatio est contra legem. Tertio modo est illicite acquisitum, non quidem, quod ipsa acquisitio sit illicita, sed quia id, ex quo acquiritur est illicitum, sicut patet de eo, quod mulier acquirit per meretricium, lenocinium, & huiusmodi, vt per Gaeta. ibidem, Et hoc proprie vocatur turpe lucrum: quia licet mulier agendo meritricium turpiter agat, & contra legem Dei, in eo tamen quod accipit non iniuste agit, nec
89 contra legem, vnde sic acquisitum potest retinere, nec de eo eleemosyna fieri debet, iuxta illud deuter. 23. non offeres mercedem prostibuli in domo dei tui. Ludo etiam illicite acquiritur, & per aleas aliqua acquiruntur illicite de iure diuino: puta quando aliquid lucraris ab his, qui rem suam alienare non possunt: veluti sunt minores, furiosi, & huiusmodi, & quando aliquis trahit alium ad ludendum ex cupiditate lucrandi, & fraudulenter ab eo lucretur, in quibus casibus te-
90 netur ad restitutionem lucrans, & de eo inquit non potest eleemosynam facere, & dicit Io. de Imol. in cap. primo de pecul. cler. in fin. quòd quis acquisita ex industria in baraterijs, tenetur ad restituendum illis, a quibus extorsit, vt Ibi per eum.

Aliud videtur esse illicite acquisitum ex iure positiuo ciuili: quod prohibet vniuersaliter tale lucrum: de quo lucro sic facto, tenetur ad restitutionem illi, qui sunt tali iure obstricti: nisi forte contraria consuetudo præualeat, aut nisi tractus ad ludum lucratus sit aliquid ab eo; qui traxit, quo casu non tenetur ad restitutionem, quia ille qui amisit, non est dignus recipere. Item turpissime etiam acquiritur il-
91 lud, quod acquiritur per Simoniam, per quam acquirens Spiritui sancto iniuriam facit, de quo inquit potest fieri eleemosyna pauperibus, vel Ecclesiæ, quia non est debitum ei, qui dedit, quia ex quo dedit contra iustitiam, meretur illud amittere, & cui & quomodo debeat tale acceptum restitui, vide per eundem sanctum Doctorem quæst. 100. eadem secunda secundæ artic. vltimo vers. ad quartum: sed de hoc vide, quod diximus in tracta. nostro de Simonia in tit. de dat. & accept. Simoniace restitutione. Gaetan. in suis Commentarijs super d. quæst. 32. d. loco, facit aliquas distinctiones, quomodo intelligi debeat quando aliquid illicite acquiritur, vbi pro intelligentia & præceptio
92 ne materiæ dat regulas. Sed vide materiam tractari per Innoc. Abb,

& alios in cap. quia plerique de immunit. Eccles. vbi ponunt, quomodo, quando, & quibus personis debeat de illicite, & turpiter acquisitis fieri restitutio.

Item sciendum est, ꝙ clericis in sacris, & in minoribus ordinibus competenter beneficiatis est interdictum medicari: nisi gratis, & pro miserabilibus personis, vel consanguineis, in physica medicina, nec tunc vbi posset esse periculum, id quod etiam in claustralibus est districte obseruandum cap. multa ne cler. uel mona. officium uero chirurgi est interdictum omnibus clericis, quia id officium incisionem, & adustionem requirit. cap. sententiam dict. titulo. & cap. tua nos. de homici. in quibus locis, licet non videatur dici nisi de existentibus in sacris, tamen idem potest intelligi de existentibus in minoribus sufficienter beneficiatis, per Abb. d. cap. sententiam. arg. cap. 1. de postul. & contrahit talis clericus irregularitatem, ubi eam laicus non contraheret, quia dat operam rei illicitæ, ut per summistas in uer. medicus. Vnde ex medicina acquisita per clericum, illicite acquisita censeri poterunt.

Sed est uidendum, an comprehendantur in bulla acquisita turpiter, uel illicite de quibus parti læsæ, uel damnificatæ competat repetitio, uel per uiam actionis, uel officium iudicis, quod non uidetur pronunc dicendum, quia de hoc nihil apparet expressum in bulla, & in dubio numquam Papa censetur tollere ius partis, per suam quamcumq. cōmissionem, nisi id expresse manifestet, late per Abb. in cap. quæ in ecclesiarum de const. post Innoc. in cap. quòd super his de uoto &c. id quod est adeo uerum inquit Abb. ibidem, quòd procedit etiam, si ille, de cuius iure agitur esset infidelis, uel Iudæus, & hinc euenit, quòd si aliquo casu contingeret Papam ius tollere, præsumitur hoc per circumuentionem, & importunitatem potius, quàm per uoluntatem fecisse, latè per Fel. in cap. cum olim. iij. & iiij. col. de re. iud. adeo quòd tali casu, uerba rescripti sunt improprianda potius, quàm propriè intelligenda,
94 ut alteri præiudicent. tradit Roman. cons. 334. circa primum. Decius cons. 11. col. 5. Ias. in .l. ex facto 4. not. ff. de vulg. & pupil. immò potius debent interpretari quod nihil operentur, quàm quod indebite quis damnum patiatur, ut Ias. not. in .l. fin. post glos. Bar. & alios. §. in computatione col. fin. C. de iur. deliberan. id quod procedit etiam si rescriptum emanaret in fauorem piæ causæ, probat Ias. in l. fin. col. 7. ff. de constit. princip. post Alex. in .l. pactum quod dotali col. 2. C. de pact. nam licet uiduis, pupillis, ac alijs pijs causis multum debeamus, non tamen adeo debemus, ut alijs præiudicium inferamus, dicit tex. in cap. ex tenore de for. compet. & cap. nuper de donat.

inter

inter vir. & vxor. & in rescriptis Papæ licet non apponatur, vel expri-
95 matur, tamen semper censetur apposita, vel expressa clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, tradit Fel. in cap. Capitulum col. 17. vers. de duabus. de rescrip. fac. tex. in cap. ex tuarum de auctorit. & visu pal. cap. ex parte el tertio & ibi Abb. in secundo nota. de decim. vnde licet sit omissa illa clausula in nostra constitutione, vt posset opponi, tamen nihil refert, quia expressio eorum, quæ tacite insunt nihil operatur. l. conditiones. ff. de cond. & demonstra.

Quamuis possit dici contrarium per verba illa generalia, aliàs contra sacros Canones quomodolibet acquisita &c. & per illa: quæ hactenus remanserunt, remanent, & remanebunt, ad eandem Cameram, & non ad alios spectare & pertinere, &c. quæ importare videntur omnem acquisitionem quomodolibet factam contra Canones esse Cameræ Apostolicæ, & omnem alium excludere, ita, vt legis antiquæ dispositio, tollatur per hanc constitutionem contrariam, id quod potest per ea quæ dicit Abb. in cap. cum accessissent, ij. col. vers. vltimo adduco de constit. Bart. x. col. vers. circa secundum. post Cin. in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. etiam absque facta mentione de prima lege, nisi tamen prima lex haberet clausulam derogatoriam ad secundam, quia tunc esset opus facere mentionem de prima. arg. l. si quis in principio. ff. de leg. tertio & in cap. nonnulli de rescrip. aliqui tamen in d. l. si quis dicunt, quod si loquamur de priuilegio, vel rescripto, vel testamento, quæ sunt priuata lex, sic oportet, quod fiat mentio quando habent clausulam derogatoriam ad secundam, si autem loquamur de legibus vel statutis, vti est in casu nostro, non oportet, quod fiat mentio, etiam si habent clausulam derogatoriam ad se-
96 cundam, per Clem. dudum de sepult. quia cum Papa vel princeps præsumatur omnia scire, videtur scienter velle reuocare statuendo in contrarium. Nec est propterea mirabilis hæc constitutio, cum secundum
97 varietatem temporum debeant statuta humana mutari; quia lex debet conuenire tempori 4. dist. erit. nec pari modo esset mirabile, si e-
98 tiam in istis fiscus apostolicus succederet, cum omnia lucra turpia, & illicita fiscus auferat, & recipiat, quia fiscus est saccus male ablato-
99 rum, & quod Christus non capit, fiscus rapit, per Abb. in cap. cum sit de iud. per tex. in l. latius ff. de iur. fisci. Et Papa ita statuendo vi-
100 detur clericos delinquentes in eo punisse, in quo delinquerunt, quod agere debet.

Sed post hæc scripta, legens bullam Pij iiij. super confirmatione priuilegiorum incolarum vrbis, nec non declarationis literarum, super bonis ex illicita negociatione acquisitis, vidi, quod illa verba contra Sa-

101 cros Canones in Bulla posita remouentur, & per eundem Pium declarando statuitur, quod bulla super illicite acquisitis facta sit, & intelligatur sine dictis verbis, ac si non essent in bulla posita, vnde in illis nulla vis fieri habet quoad curiales, & incolas, in quorum fauorem bullam reformat. Sed pro nunc non recedo à prima opinione, vt per hanc constitutionem Papa non voluerit tollere iura, & actiones tertio competentia, quia primo Papa nihil videtur dicere in bulla, vnde intentio eius non præsumitur de eo, quod verba non important. l.
102 quod constitutum. ff. de testa. milit. tradunt moderni. Papien. in. l. prima in iij. col. vers. tertio fac. ff si quis in ius vocat. non ier. Gomes. in reg. de infir. resig. quæst. 13. num. 3. quia Imperator, & Papa non potest auferre rem suam alicui sine causa: quia Imperator licet habeat iurisdictionem in vniuerso, non tamen habet dominium rerum priuatarum, quæ ab olim fuerunt concessæ occupantibus, instit. de rer. diuisio. quasi per totum: id quod etiam procedit respectu bonorum infidelium, & Iudæorum, nam sine causa Papa, nec Imperator potest auferre bona eis: de quo plene per Innocen in cap. quod super his de vot. licet possit princeps modicam lesionem afferre, vt puta dare debitori dilationem, vt non possit interim conueniri a creditoribus. l. quoties. C. de preci. imper. offer. secus si in totum vellet concedere, vt non possit conueniri aliquo tempore: quia sine causa hoc non potest, vt not. ibi glo. & Innocen. in cap. quæ in ecclesiarum de constit. licet enim secundum Innocen. ibidem, possit imperator mihi tollere actionem, quæ est de iure ciuili per l. ij. ff. de orig. iur. non tamen potest facere, quod iustitia mihi non reddatur, vnde reditur ad primæuum ius, in quo non erant actiones, sed manu regia administrabant iustitiam. Et dicit Bal. in rubrica extra de iudic. in 4. col. & in l. prima. ff. de constit. princip. quod si princeps excedit iustitiam, nunquam præsumitur velle excedere, nisi in modico, non in totum. Et dicit Roman. in sing. suis quod in cap. iudicas humanum. 13. quæst. 9. est casus singularis, quod Papa, vel Imperator non potest disponere, quod stetur dicto vnius testis in præiudicium partis, vide per Abb. d.
103 cap. quæ in ecclesiarum de constit. col. 4. facit in hoc casu quia ille, cui est facienda restitutio, potest esse de alieno territorio, & iurisdictione, & non subditus Papæ, quo casu non potest, nec debet esse comprehensus, vel ligatus constitutione Papæ: qui non est ei dominus. quo casu si Papa ei mandet, vt det rem suam alicui non tenetur ei obedire, per Innocen. in cap. inquisitioni de sent. excom. vbi dicit quod si Papa mandat laico sibi non subiecto temporaliter: quod alicui det rem suam, non tenetur ei obedire, si non appareat aliqua legitima cau

sa

sa obediendi cum non sit ei subiectus temporaliter, refert Abb. d. ca. in ecclesiarum col. 4. vbi dicit, quod hoc dictum facit ad multa. Item potest esse pauper pari modo cui auferre non est de mente Papæ: qui est pater pauperum, quorum causa spiritualiter spectat ad illum extra de prec. cap. nihil.

Item videtur, quod isto casu constitutio esset contra ius naturale: quia transferret dominia rerum de vno in alium: quę nō est seruanda secundum Innocen. quem sequitur Abb. ibi col. pen. cap. plerique de immunit. eccles. vers. tertiadecima.

Item si sit verum, quod acquisita restituenda comprehenduntur in bul-
104 la, & sint debita Cameræ Apostolicæ, nascitur vnum absurdum, quod ille erit obligatus pro eadem re duobus, illi videlicet cui abstulit, cuius auferre non potest per reg. quod meum est, sine facto meo, &c. Et Cameræ Apostolicæ; cui per constitutionem applicatur, quod esse non debet, quia ex verbis bullę non apparet, quod debitor sit a prima obligatione liberatus. Et peccatum violentiæ, & furti nō purgatur, per quascunque manus res furtiua ambulauerit, nisi restituatur domino, cui fuerit subtracta. l. sequitur. §. quod autem. ff. de vsuca. nec est purgatum vicinum, nisi facta restitutione, late glo. in reg. peccatum de reg. iur. in 6. Et iustitiæ partes sunt, alterum non lædere, ius suum cuiq; tribuere. §. iuris instit. de iust. & iure, & iustitia est ius suum vnicuique tribuens eo. vbi glo. dicit quod ne dum non lędere: sed alteri proficere debemus.

Et pro cognitione istorum restituendorum, vide quæ dicit Inocen. in cap. quia plerique de immunit. Eccles. vbi magistraliter dicit: quod restitutio, tunc est semper facienda, vbicumque sit commissum furtum, rapina, oppressio, dolus, vel calumnia. 14. quæstio. 5. cap fin. Et per
105 hæc inquit, comprehenduntur omnes casus, in quibus competit repetitio, siue per viam actionis puta metus causa, vel de dolo, vel consimiles, siue iudicis officio. Idem dicimus, quod tenetur restituere, siue iure naturali tantum, quale est illud, quod debetur seruo. Et ideo inquit de eo non faciat eleemosynam, sed illud restituat obligatus. Item tenetur restituere illi: qui est tutus præscriptione odiosa bona fide. vel etiam exceptione tantum: vbi tamen non fuerit crimen. Item habens exceptionem odiosam, puta Macedoniani tenetur restituere, quia illa exceptio, & illud ius, non est tantum factum in odium creditoris, sed etiam propter bonum publicum, vt vitentur mortes parentum. l. 1. in principio. ff. ad maced. Item tenetur restituere habens aliquid ex donatione minoris, vel ex alio contractu inito, qui nō tenet ipso iure: puta, si in alienatione minoris absit autoritatis Tutoris, vel decretum iudi-

cijs ad hoc enim, inquit, vt quis restituere non teneatur, oportet, quod adsit bona fides, & iustus titulus. item videtur restituendum esse, quando aliquid est vltra debitum exactum, in tãtum quod iudex ex officio suo deberet cogere ad restituendum, & tunc etiam in foro pœnitentiali restituere præcipitur. Item maiores officiales restituere tenentur, si quid indebitum recipiant. 14. quæst. 5. cap. vlt. Item tenetur restituere, qui aliquid est lucratus in ludo, si trahens lucratus est, non si tractus, quia nihil tunc dolo fecisse videtur, & de quæsitis in bello remittit se idem Innocen. ad dicta per eum in ca. sicut extra de homicid. Item hypocrita acquisita per hypocrisim tenetur restituere, quia sub nomine boni Christiani, & per fraudem acquisiuit, quamuis forte non debeat restituere illi qui dedit d. cap. fin. 14. quęst. 5. quia consecutus fuit mercedem suam. subdens ibidem Innocen. quod si princeps facit aliquam constitutionem contra ius naturale, sine causa: puta quòd dominia rerum de vno in alium transferantur, quod non est seruanda, nec in foro animæ, nec in foro iudiciali, vbi etiam dicit, quod cõstitutiones, quę sunt contra salutem animæ, vt de vsuris, & de iuramento non seruandis, seruari non debent &c. pro quo vide Abb. ibidem, qui pulchre Innocentium interpretando materiam declarat in vers. decima quęstio, & vndecima quæstio, duodecima, ac tertia decima, & per totum vsque ad finem, merito ista indebite acquisita, quæ sunt restituenda, non debent in bulla intelligi comprehensa, nec Cameræ debentur, quia dicit Abb. in cap. relatum secunda lect. de testam. in fine, quod si cle-
106 ricus aliqua acquisiuit ex illicita aduocatione, negociatione inhonesta, vel ex ludo secundum Hostien. quod primo sedandi sunt clamores, si qui apparent, quasi velit dicere quod si apparent repetentes, eis primo est indulgendum, alias autem fieret distributio per Episcopum inter pauperes, sed hæc inquit consideratio est indistinctè vera, vbi illicite acquisitum subiacet restitutioni, &c. vt ibi per eum, & refert Bernard. diaz in practica crimi. Canon. cap. 50. quòd quęsita per clericum ex illicita negociatione danda sunt pauperibus, vt not. Matth. quem refert Card. in Clemen. prima in fi. de vit. & honest. cler. & alij, quos refert Imol. ibi 2. colum. & per eos ibi, si totum non reddiderint, non sunt in statu damnationis. Et per Archid. Flor. in summa in iij. parte tit. 13. cap. 2. §. fin. habetur quòd hoc fit in foro pænitentiali, vbi dicit, quòd in foro pænitentiali debet clericis iniungi, vel saltim consuli, quòd ea, quæ taliter lucrati sunt studeant pauperibus erogare cap. qui habetis 14. q. 5.

Et ex sui generalitate bulla videtur etiam comprehendere clericos cuiuscuis ordinis, etiam clericos sæculares, in minoribus tantum constitu-

tos, etiam non beneficiatos, quibus dicebat Abb. minime prohiben-
107 tur negocia sæcularia aliàs licita, vt per eundem cap. primo in fin. ne cler. vel monach. maxime per verba illa bullæ, primo, per clericos, etiam in sacris ordinibus constitutos, & paulopost per illa verba per quosuis clericos, tam sæculares, quàm quorumuis ordinum etiam mendicantium &c. etiam in sacris ordinibus constitutos cuiuscunque status ordinis &c. vbi verbum, etiam in sacris ordinibus constitutos. Et paulo post per illa verba per quosuis clericos, tam sæculares, quàm quorumuis ordinum, etiam mendicantium &c. etiam in sacris ordinibus constitutos cuiuscunque status otdinis &c. vbi verbum etiam in sacris, videtur additum ad denotandum, quod etiam clerici non existentes in sacris sunt comprehensi, per naturam suam copulandi, & coniungendi, & dictio quosuis, & dictio cuiuscunque status, ordinis, sunt dictiones generales, Siue vniuersales, quæ generaliter intelligi debent l. de pretio de publican. in rem actio: quæ, vt generaliter intelligantur, debent comprehendere quamcumque personam clericali caractere insignitam, ac demum quemcunque clericum, quia alias nihil operarentur, facit, quia ab huiusmodi negocijs videntur prohibiti de iure omnes Episcopi, omnes sacerdotes, omnes Diaconi cap. Episcopus 88. dist. fac. rubrica decretorum ne cler. vel monach. vbi Abb. dicit, ꝙ appellatione clericorum, veniunt omnes in quacunque dignitate sint positi, ex quo sunt electi ad seruitium Dei. Vnde inquit, omnes qui non sunt laici dicuntur clerici, cum duo sint genera Christianorũ
108 vnum clericorum, aliud laicorum. 12. q. 1. duo sunt genera, eo quòd magis debent intelligi comprehẽdi a constitutione, quia est malæ vitæ, & malorum morum correctiua, & reformatiua, boni inductiua, &
109 excitatiua virtutis, & malos mores prohibens, a quibus magis clerici abstinere habent, quia clerici deprehẽsi in crimine plus peccant, quam laici, late per Archid. in cap. arianos. 1. q. 1. quia religiosi, qui nomen sanctitatis habent, peruerse agendo, plus nocent in Ecclesia Dei, quam alij 83. dist. nemo.

Et videtur etiam comprehendere acquisita cuiusuis temporis, quamuis regulariter noua constitutio nouiter edita recipiatur, & operetur circa futura tempora tantum, ne afficiat aliquos sine culpa. not. Abb. per
110 illum tex. cap. cognoscentes de constitu. glo. est extrauag. cum inter colum. 4. ver. deinceps extrauag. fol. 22. de verbo. signifi. quia in ea sunt expressa tempora per illa verba. videlicet remanent, remanserunt, & remanebunt, quod tollit dubietatem: quia illud, quòd constitutio nouiter edita comprehendat, & concernat tempora futura tantum, intelligitur, nisi aliter caueatur expresse in lege vt extendatur ad præ-
terita

terita, vt per Abb. d. loco. Fel. cap. fina. de const. Bar. & Bald. in l. de vsuris. C. de vsur.

Et taliter acquisita applicat, & incorporat Cameræ, quòd etiam per testamentarium, aut alium modum impedit clerico dispositionem, per illa
111 verba in Bulla: quæ etiam ex facultate, quam habuerint testandi conditio testamento aut quibus illos etiam eis viuentibus priuari, & etiam eis destitui contigeret, &c. Idque ex vsu comprobari videtur, quia in facultatibus testandi à Romana Curia venientibus, vel per viam breuis sub Annulo Piscatoris expeditis, vel per bullam in forma Cancellariæ sub plumbo, vel per viam literarum sacræ pœnitentiariæ expeditis, de quacunque summa pecuniæ, rerum, vel bonorum
112 semper inest, & apponitur clausula, licite tamen acquisitis, nec hactenus vidi facultatem sine dicta clausula: & quòd acquisita maxime ex industria, mercatura, & commercio clericorum, spectent ad Cameram, seu fiscum Apostolicum, ante videtur declarasse Paulus quartus, in sua quam edidit constitutione contra apostatas, vbi, vt facilius apostatæ reciperentur a monasterijs, vnde exierant, acquisita per eos etiam ex mercatura, industria, vel commercio, amouet a Camera Apostolica, vel fisco Apostolico, & illa eisdem monastrijs applicat, quæ constitutio fuit reformata a Pio quarto: vt in bulla reformationis Sub Datum Romæ 1560. tertio Non. Aprilis Pontificatus sui Anno primo, & ab istius constitutionis generalitate, Pius quartus confirmando, & innouando priuilegia curialibus, & incolis vrbis, eosdem incolas, & Curiales, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, Prælatos, officiales, ac alios clericos, tam sæculares, quam regulares, ac omnes alios testandi facultatem, vel codicillandi a Sede Apostolica habentes exemit, ac
113 non comprehendi aut comprehensos esse declarauit, per suam, quam desuper factam constitutionem edidit, Nonis Februarij anno 1561. quæ est inserta in calce tractatus, quæ est cum rubrica seu intitulatione, Bulla Confirmationis, & Innouationis priuilegiorum incolarum, & Curialium Vrbis, super libera facultate disponendi de bonis suis, necnon declarationis literarum, super bonis ex illicita negociatione acquisitis editarum, ex quibus sit absolutum pro nunc quòd dicere
114 volumus super ista quæstione.

SVMMARIVM.

1 *PRælatus potest alienare mobilia Ecclesię, quæ seruando, seruari non poßunt.*

2 *Quod in vno est prohibitum, in ceteris videtur esse permißum.*

3 Prę-

3 *Prælatus habet liberam dispensationem in fructibus.*
4 *Hæres licet sit dominus rei fidei commissæ, non potest alienare.*
5 *Clericus de fructibus suæ præbendæ, potest dare cui vult.*
6 *Clericus de fructibus remunerat seruitia.*
7 *Abbas stante consuetudine, potest dare etiam puellæ maritandæ.*
8 *Prælatus in disponendo de rebus Ecclesiæ, debet habere Deũ ante oculos.*
9 *Eleemosynam debet facere Prælatus de rebus Ecclesiæ.*
10 *Prælatus tenetur de redditibus Ecclesiæ alere consanguineos.*
11 *Frater de iure ciuili tenetur dare dotem sorori non habenti. Item & alere.*
12 *Frater clericus potest dotare sororem, vel aliam consanguineam de fructibus Ecclesiæ.*
13 *Clericus potest pascere filios de fructibus Ecclesiæ.*
14 *Minus est peccatum dare consanguineis: quam extraneis.*
15 *Quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum.*
16 *Rex potest donare de rebus regni moderate.*
17 *Quid sit beneficium habens administrationem.*
18 *Qui sint personaliter, & simpliciter beneficiati.*
19 *Practica quam debet seruare dans aliquid de rebus Ecclesiæ.*
20 *Si decedat clericus post mensem Augusti, & ante Cal. Martij fructus Anni sequentis sunt Ecclesiæ.*
21 *Item si decedit post Calendas martij ante mensem Augusti sunt clerici. Fructus pendentes sunt Ecclesiæ, separati vero a solo sunt clerici*
22 *Fructus separati, & reconditi sunt clerici. Qui non sunt separati, aut reconditi spectant ad Ecclesiam.*
23 *Non reperitur in iure: quod clericus satisdet.*
24 *Clericus ita acquirit distributiones quotidianas; quòd de illis disponit, vti Rusticus de diurni operis denario.*
25 *Fructus recollecti mortuo vsufructuario, vadunt ad illius hæredes, non ad proprietarium.*
26 *Distributiones quotidianæ dantur propter seruitium Altaris.*
27 *Fructus pensionum exacti, vel diuersi acquiruntur taliter clerico: quòd illos in testamento, vel ab intestato transmittit ad hæredes.*
28 *Fructus pensionum lucrati dicuntur proprij, & possunt donari.*
29 *Curia seruat, quòd clericus cedit fructus beneficij creditoribus, deductis sibi necessarijs.*
30 *Camera Apostolica succedens in spolijs clerici defuncti, tenetur soluere illius debita.*
31 *Fructus beneficij possunt dari creditoribus in causam iudicati.*
32 *Clericus, quæ acquisiuit in seruiendo pro Capellano, sibi acquirit.*

33 *Fructus Ecclesiæ possunt locari, vendi, & obligari.*
34 *Vendere fructus, & locare idem est.*
35 *Res, quæ proueniunt de fructibus Ecclesiæ, vendi non possunt.*
36 *Non est prohibitum vendere fructus decimarum, & oblationum:*
37 *Clericus potest vendere, & obligare fructus præbendæ ad modicum tempus sine consensu Episcopi.*
38 *Vide quādo, & in quibus casibus prælatus disponat de fructibus Ecclesię.*
39 *Fructuum Ecclesiæ male, & voluptuose consumptorum restitutio non est necessaria.*

§. Verum quia.

1 *Clericus non debet habere de fructibus beneficij vltra necessaria.*
2 *Nihil debet ab Ecclesia accipere, qui habet aliunde, vt viuat.*
3 *De redditibus Ecclesiæ, illud tantum est clericorum, quod probabili ratione consumunt.*
4 *Equus emptus de pecunia Ecclesiæ, Ecclesiæ est.*
5 *Clericus de fructibus Ecclesiæ non potest vendere, nec testari, nec donare.*
6 *Nullus clericus dicitur habere dominium sui beneficij.*
7 *Clericus potest facere donationem de rebus Ecclesiæ in remunerationem accepti seruitij.*
8 *Vanę, & delicatę expensæ factę per clericum, non deducuntur de fructibus Ecclesiæ.*
9 *Quæ expensæ deducantur de fructibus Ecclesię.*
10 *Clericus capiens de bonis Ecclesiæ vltra necessaria, aliena capit.*
11 *Clericus tenetur ad restitutionem fructuum Ecclesiæ voluptuose consumptorum.*
12 *Clericus expendens de rebus Ecclesiæ vltra debitum, tenetur restituere.*
13 *De fructibus Ecclesiæ habet viuere prælatus: & qui illi seruiunt,*
14 *Victus melior, vel peior datur secundum qualitatem personæ,*
15 *Nomine cibariorum non veniunt vestimenta.*
16 *Nomine alimentorum veniunt vestes, & habitatio.*
17 *De fructibus Ecclesiæ, datur victus clerico commode.*
18 *Clericus debet habere beneficium, quod sufficiat sibi, & suis.*
19 *Ecce, quòd in victu clerico subministrando, attenditur nobilitas, dignitas, scientia, &c.*
20 *Clerico Doctori conuenit habere famulum.*
21 *Hodie clerici non debent viuere ita stricte, sicut olim.*
Et dos hodie magis ampla assignatur clericis, quam olim.
22 *Hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato; quia plus vni,*

&

& minus alteri sufficit.
23 Clericus non facit fructus beneficij suos.
24 Clericus de fructibus Ecclesiæ sibi non acquirit.
25 Clericus in fructibus beneficij, habet solum ius Canonice dispensandi.
26 Clericus potest dispensare ad libitum de fructibus, sibi pro victu debitis.
27 Clericus disponens de fructibus contra ius, punitur.
28 Clericus non potest vsurpare sibi fructus ecclesiæ, quamuis eosdẽ in alios dispensare possit; alioqui committeret furtum, & sacrilegium.
29 Quæsita de rebus ecclesiæ, ipsa ecclesia vendicat.
30 Si ædificas de rebus ecclesiæ in solo tuo, solum cedit ædificio.
31 Si Prælatus res ecclesiæ conferat in consanguineos, fur est & latro.
32 Longa interpretatio doctorum non est mutanda.
33 Clericus non bene administrans res ecclesiæ habetur loco prædonis.
34 Acquisita per clericum ex iniunctione pœnitentiarum, sunt Ecclesiæ.
35 Clericus de meliorationibus factis per eum in rebus ecclesiæ, non potest pro libito disponere.
36 Nullus est proximior clerico, quàm ecclesia.
37 Melioramenta facta in rebus ecclesiæ de suo patrimonio, clericus reperit.

.§. Sed in contrarium.

1 Quæ interuenire debeant in alienatione rerum Ecclesiæ.
2 Ratio quare in rebus Ecclesiæ alienandis non requiritur subscriptio: nisi in casibus expressis.
3 Vide, vbi requiratur subscriptio:
4 Causæ legitimæ alienationum rerum ecclesiæ,
5 Quæ sint illa, quæ seruando seruari non possunt.
6 Consuetudo loci dat iurisdictionem.
7 Quæ dicatur minima, vel modica quantitas.
8 Quatuor casus: in quibus disponit de rebus ecclesiæ.
9 Verbum aliquid importat modicitatem.
10 Clerici legantes nepotibus, & consanguineis committunt sæpe fraudes.
11 Oportet fieri traditionem à viuente illarum rerum, quas donat Clericus.
12 Casus, in quo donatio facta de fructibus Ecclesiæ reuocatur.
13 Fructus clerico pro victu debiti sunt sui: si in vsum suum conuertet.
14 Fructus pro victu debentur clerico: licet aliunde victum habeat.
15 Multis modis quid potest dici suum, & proprium.
16 Si clericus distrahit fructus beneficij, & donat pecuniam amico, valet donatio.
17 Beneficiorum genus multiplex.

18 Clericus

18 Clericus non potest sibi fructus conseruare, nec ex eis sibi acquirere.
19 vide tres opiniones diuersas Doctorum, de potestate clericorum circa fructus & res ecclesiæ.
20 Ad quem peruenit res ecclesiæ, ille tenetur restituere.
21 Rei vendicatio competit ecclesiæ contra quemcunque:
22 Ad recuperandum bona ecclesiæ, competunt plures actiones.

§. Quid dicendum.

1 Fructuum ecclesiæ plura genera.
2 Pro ecclesia semper benigna fit interpretatio.
3 Communis vsus inualuit: quod hodie clerici approprient sibi oẽs redditus.
4 Bulla Pij iiij. contrafacientes legata in fraudem Cameræ.
5 Distributiones quotidianæ, non computantur in valore beneficij, nec sunt de corpore beneficij.
6 Capellanus ad nutũ amouibilis, potest disponere de fructibus Capellaniæ.
7 De fructibus pensionum clericus videtur pro libito posse disponere.
8 Pensio est quid prophanum.
9 Pensiones etiam laico assignari possunt.
10 Pensio assignatur in causa alimentorum.
11 Alimenta in vita non soluta soluuntur hæredibus.
12 Pensiones decursæ, non solutæ in vita, transmittuntur ad hæredes etiam ab intestato.
13 Clerici sunt Domini fructuum perceptorum: quo ad dispensationẽ debitã.
14 Meliorationes factæ per prælatum in rebus ecclesiæ, sunt ecclesiæ.
15 Emptum de pecunia aliena acquiritur ementi.
16 Casus; in quibus res empta efficitur non ementis, sed illius, cuius fuit pecunia.
17 Non est aliquod dominium, vel possessio clericorum in rebus ecclesiæ.
18 Oblata ecclesiæ deo oblata dicuntur.
19 Res ecclesiæ sunt prælatorum, quoad gubernationem, pauperum quoad sustentationem.
20 Bona sunt diuisa ecclesiis diuersorum locorum, pro communi vtilitate.
21 Bonorum ecclesię administratio autoritate Papæ concessa prælatis.
22 Xistus, & alij Pontifices concedunt curialibus posse disponere de acquisitis ex fructibus ecclesiæ.
23 Casus enumerati; in quibus clericus prohibetur disponere de reb. ecclesię.
24 Prælatus tenetur de culpa per eum in rebus ecclesiæ commissa.
25 Clericus de iure antiquo non poterat habere bona particularia.
26 Clerici possunt aliqua in eleemosynam erogare, non ratione testamenti.

27 Clerici

27 *Clerici possunt pro seruitio recepto moderate donare.*
28 *Clericus potest tantundem de bonis ecclesiæ relinquere: quantum de suo contulit ecclesiæ.*
29 *Clericus potest testari de expensis factis per eum causa ecclesiæ.*
30 *Clericus potest testari de bonis ecclesiæ; si hoc habet consuetudo.*
31 *Vide, an condemnato Clerico possit fieri exequutio in fructibus pro victu debitis.*
32 *Quando permistim est facta acquisitio per clericum, iudicis est arbitrium; quantum de patrimonialibus, de artificio, vel doctrina, & de ecclesiasti cis sit acquisitum.*
33 *Præsumitur esse ecclesiæ illud, quod possidet prælatus post adeptam præla turam.*
34 *Consuetudo attenditur in dispositione fructuum ecclesiæ.*
35 *Intellectus ad glo. in cap. præsenti de off. ordin. in VI. Clericus testari potest de distributionibus quotidianis.*
36 *Clericus testari potest de stipendio Capellaniæ ad nutum amouibilis.*

.§. Et in hac materia.

1 *De quibus fructibus ecclesiæ possit testari clericus.*
2 *Clericus fructus ecclesiæ, quos potuit, & noluit consumere, non potest legare, etiam terræ sanctæ.*
3 *Usuarius tantum facit suum, quantum consumit.*
4 *In administratoribus quales sunt clerici, potentius est ius in vita, quàm in morte.*
5 *Ratio, quare clericus magis possit donare, quam legare.*
6 *Pensionarius transmittit terminos pensionis non exactos ad hæredes ex Testamento, nec non ab intestato.*
7 *Clerici de acquisitis, ex litteratura, vel aliàs licite, libere disponunt in testamento, & ab intestato.*
8 *De illicite quæsitis non disponet clericus; quia sunt spolia.*
9 *Clericus ex sua industria acquirit sibi, non suæ ecclesiæ.*
10 *Datum sacerdoti pro missis dicendis acquiritur ecclesiæ: si intuitu ecclesiæ datum fuerit.*
11 *Cardinales reges appellantur; quia cum Papa regunt totum orbem.*
12 *Episcopi possunt testari de illis; quæ sibi offeruntur pro ordinationibus.*
13 *Acquisitum ex causa Simoniæ, turpissime acquisitum.*
14 *Episcopus regularis non potest disponere de rebus post Episcopatum acquisitis, etiam intuitu personæ.*
15 *Prælatus regularis non potest testari, etiam si sit Cardinalis.*

16 *Dispensatio*

16 *Dispensatio de rebus ecclesiæ est concessa magis lata clericis sæcularibus, quàm regularibus.*

17 *Prælatus sæcularis intuitu personæ acquirens sibi acquirit. Regularis vero acquirit ecclesiæ.*

18 *Religiosus profitens tria substantialia prohibetur testari; secus si non profitetur.*

19 *Licentia Testandi solet impetrari ab episcopis, non a clericis, quia clerici secundum aliquos libere disponunt de fructibus ecclesiæ, sine licentia.*

.§. Et ex his.

DE POTESTATE CIRCA FRVCTVS, & res ecclesiæ clericis, vel prælatis concessa.

QVÆSTIO. III.

§. ERVM quia sæpe occurrit, quod mortuo Clerico, Collectori Cameræ spolia recuperare procuranti offeruntur eidem testamenta, donationes, ac aliæ dispositiones factæ per defunctum, quibus hæres nititur iura Cameræ occupare, & impedire, vnde dubium nasci solet, numquid potuerit facere talem dispositionem. Ideo hanc de facultate Clerici, vel Prelati quæstionem facere, iudicaui ad propositum: vt constito quid possit, vel non possit super his Clericus, constet etiam, quid efficaciter, vel effectualiter Camera Apostolica, quid hæres, vel donatarius, seu alius super sic dispositis prætendere, vel obtinere possit.

Et videtur, quòd Clericus, vel Prælatus de fructibus beneficiorum, ac de alijs acquisitis, quæ faciunt spolia, possit libere pro libito suæ voluntatis, tam inter viuos disponere donando, & contractando, quàm in vltima voluntate testando, & codicillando. In hac materia scribunt Doctores variæ, & diuersis modis laborant. Conabor ego hinc inde collecta ordinare, & quæstionem clarius, quàm potero, disputare, vt facilius, quàm fieri possit, materia pro sui difficultate legentibus exponatur.

Et primo (inquam) videtur quòd Clericus, seu Prælatus in redditibus, ac fructibus beneficiorum, & ecclesiæ habeat omnimodam facultatem, ac de illis possit pro suæ voluntatis libito disponere, quia in huiusmodi æquiparatur Clericus, vel Prælatus vsufructuario, quia vsumfructum in illis habet, vt dicit glo. in cap. ex literis. extra de probat. vbi inquit,

inquit licet prædia Ecclesiæ non sint proprie Clericorum, agere tamen possunt Clerici finium regundorum, cum habeant ius in illis, scilicet vsumfructum.ff.fini.reg l.3. §. finium. Item glo. in cap.fi.de pecul. cler. in verbo obitus. ibi, quod beneficiati in Ecclesijs, vsufructuarijs comparantur &c. videtur dicere tex. ibi vsque ad diem obitus sui possideat. Item in tex. in cap. relatum il 2. de testa. ibi per Ecclesiam acquisita ad eam in Clericorum obitum deuoluantur.

Item glo. in cap. nulli de rebus eccles. non alien. in verb. immobilem. ibi, mobilia vero, quæ seruando seruari non possunt, potest Prælatus alienare instar Tutoris. l. lex. C. de administ. tuto. & l. vltima. C. quan.
1 Decreto op. non est, & vsufructuarius fructus perceptos, immo separatos a solo, & reconditos facit suos: taliter quod illos etiam ad hæredes transmittit. text. videtur notabilis in l. defuncta. ff. de vsufruct. Barr. in l. fina. §. frui. ff. de iur. fisci, & Doctor. in l. Iulianus. §. fructibus. ff. de actio. empt. Salic. in l. fructus. C. de actio. empt. l. arboribus. §. Iulianus, aliàs, si fur. ff. de vsufruct. & quibus modis vsufruct. amit. si vsufructuarius, & dicit Zabarella in cap. Ceterum. extra de donatio. vers. tertio nota, quòd Prælatus potest de fructibus libere conferre, etiam cessante consuetudine, per text. iuncta glo in cap. nulli, de rebus eccles. non aliena. vbi fit prohibitio, quòd per clericum non alienentur res immobiles suæ Ecclesiæ, & per glo. ibi dicitur, quòd mobilia, quæ non possunt seruari, possunt alienari, quia si sunt prohibita alienari immobilia tantum, potest dici, quod mobilium sit
2 permissa alienatio, quia quod in vno est prohibitum, in ceteris esse videtur permissum, & econtra. l. cum prætor. & ibi Bart. ff. de iud. Et per eundem Cardinalem Zabarellam ibidem vers. & dic. quòd aut loquimur de fructibus ecclesiæ, aut de alijs. Et primo casu videtur tenere donatio in quantacunque quantitate facta, quia Prælatus
3 habet liberam dispensationem in istis. Et paulo post, dic vt prædixi, quia tenet donatio etiam immodica, quoniam præiudicatur soli donanti, qui omnes fructus poterat in suos vsus conuertere, idem in cap. inquirendum de pecul. cler. ibi. Sed si Prælatus vendit fructus quos libere potest distrahere, &c. Idem refert in cap. fina. eo. quod Ioan. & Laur. 12. quæstio. 1. duo. dicunt credendum, videlicet quod clericus sit dominus fructuum collectorum, & de eis pro libito disponere possit, ita quod proprietas sit ipsius, vbi glo. in ver. proprietatem dicit, tamen bene concedendum est, quod clericus sit dominus fructuum collectorum. Sed licet proprietas fructuum sua sit, tamen non potest eam, cum moritur, alicui largiri, ratione testamenti. Sed intuitu eleemosynæ sic quemadmodum hæres: qui licet sit dominus re-

rum, quas tenetur restituere alij per fideicommissum, tamen nihil
4 potest alienare. l. deducta. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidam. §. si quis. Item Dicit etiam Bart. in l. sacrosanctæ. C. de episcopis, & cler. quòd clericus de fructibus suæ præbendę, potest dare cui vult, modo sit clericus sæcularis. Item potest clericus donare de fructibus, vel rebus ecclesiæ in remunerationem, seu compensationem recepti serui-
5 tij, cap. relatum 2. §. licet, de testam. item de fructibus potest erogare in pauperes. 1. quæst. 2. pastor. & cap. clericos. 16. quæst. 1. quoniam
6 32. quæst. 4. sicut non sunt, Archid. cap. statutum de rescrip. §. assessorem lib. 6. per Abb. in cap. ad hæc de testam. in principio, & in fine, Et tales erogationes facere considerata consuetudine, & facultate ecclesiæ. Daturque exemplum, vt si est consuetudo in terra: vbi est Abbatia, quòd Abbas det viginti vel centum solidos, aut rem mobilem de
7 bonis ecclesiæ pauperi, vel egenti nobili, vel puellæ maritandæ. Imo dicit Ioan. And. in cap. cæterum de donatio. quòd si esset consuetudo loci, quòd episcopus causa pietatis, faceret vnum, vel duos milites, & pro eis militiandis expenderet, talis cōsuetudo minime improbaretur, dummodo non grauetur ecclesia: quia nec militare est peccatum. 23. quæstio. 1. militare. Et cum prædicta (inquit) liceant sine consuetudine speciali, putat Hostien. quòd ratione consuetudinis valebit donatio simpliciter facta, si forsan donatarius non nimis egeat. Consulit vero Hostien. quòd Prælatus in istis faciendis, semper habeat Deum ante oculos, Et quòd Donatarius caueat a vitio ingratitudinis. Et ꝙ licet Præ-
8 latus hoc possit facere de fructibus superfluentibus, non tamen causa istorum habet obligare ecclesiam, vel habet parentes ditare, vt ibi per eundem Ioan. And.

Et hæc erogatio siue donatio valet: siue in vita sit facta, cap. ad hoc de testamen. siue in morte cap. relatum 2. eod. vbi dicit tex. quòd licet de iure, clericus mobilia, ecclesiæ acquisita, non possit prohibito voluntatis in alium transferre, consuetudinis tamen non est improbandæ, vt pauperibus, & religiosis locis, & illis qui viuenti seruierant, vel fuerint consanguinei, vel extranei, iuxta seruitij meritum, aliquid de his conferatur, per Cardin. Zabarellam d. cap. cæterum. Et Abb. ibidem dicit: quod non est necessaria consuetudo, quia eleemosynam debet facere Prælatus de rebus ecclesiæ 16. quæstio. 1. cap. quoniam & ideo
9 datur inquit illi tex. secundus intellectus, vt intelligatur de vera donatione, quam facit Prælatus alicui non pauperi, puta amico, vel consanguineo, tunc etiam valet donatio. si concurrit consuetudo &c. subinngens ibidem: quòd Prælatus potest donare fructus beneficij: quos facit suos, & rem mobilem ecclesiæ minimam, etiam sine consuetudine,

&

& consensu capituli.

Item clericus non solum debet: sed & tenetur de redditibus ecclesiæ alere suos consanguineos per text. cap. primo de cohabit. cler. & mulier. per tex. in cap. omni, iuncta glo. 31. distinctio. bonus tex. in cap. non satis 86. distinctio. vbi habetur: quòd quis prius tenetur suis consanguineis subuenire quam extraneis, voluit Anchar. cons. 437. vbi
10 dicit, quòd sunt laudandi exequutores testamenti, qui in propinquos pauperes testatoris, vel defuncti, bona distribuunt. Et dicit Abb. in cap. peruenit. extra de arbitr. quod quemadmodum iure ciuili, frater laicus tenetur dotare sororem: quæ dotem non habeat, quæ sit ei coniun-
11 cta ex parte patris, vt per glo. in l. cum plures, & ibi doctor. §. penul. ff. de admini. Tut. & in l. non omni. C. eod. tit. & sicut eam tenetur alere in casu necessitatis: ita & dotare, cum longe sit fauorabilior causa dotis: quam causa alimentorum. Ita similiter est dicendum, quod frater clericus teneatur ad sororem dotandam, cum clericus teneatur
12 magis actum humanitatis exercere, & charitatis, quam laicus. cap. primo & quod ibi not. de empt. & vend. subdens ibidem, & credo; quòd cum bona conscientia: si clericus non habet bona patrimonialia, poterit dotare sororem, vel aliam consanguineam de fructibus ecclesiasticis, ac redditibus beneficiorum. Et dicit glo. in cap. omnino 31. distinctio. quòd clericus habens vxorem, & filios potest eos pascere de redditibus ecclesiæ: ergo a fortiori, etiam dotare, quia dicit glo. in cap. peruenit. 1. quæstio. 3. quòd minus est peccatum dare consangui-
13 neis, quam extraneis. 86. distin. non satis: & hæc est ordinata charitas,
14 quamuis grauius puniatur, quia propter affectionem magis læditur ecclesia. Quia dicit Abb. in cap. inquirendum de pecul. cler. quòd Prælatus debet, immo tenetur de redditibus ecclesiæ, competens subsidium conferre suis consanguineis, immo potius tenetur suis, & amicis, quam alienis.

Item est tex. apertus in cap. vnico. de cler. non resid. in 6. vbi clericus fructus beneficij facit suos, & in eis dominium acquirit, per verba tex. qui sic dicit ad literam.

Item dicit Hostien. in cap. fina. de pecul. cler. quòd si clericus, vel Prælatus habet administrationem: quam diu viuit, & est sanus, æquiparatur in fructibus beneficij vsufructuario: Vnde potest de fructibus donare, moderate tamen, notatur extra de donat. cap. cæterum. vbi glo. Bernard. dicit, nota, quòd quantitas rei facit donatum licitum, & illicitum. Et glo. in verb. ratum d. cap. cæterum, dando intellectus ad
15 tex. dicit, quòd Prælatus potest facere erogationem in pauperes de rebus ecclesiæ, dummodo non proroget illam ad nimiam quantitatem,

H 2 con-

considerata consuetudine, & facultate ecclesiæ, facit, quod dicit Petr. de Anchar. no. in cap. intellecto. de iureiur. vbi dicit, ꝙ rex potest donare de rebus regni moderate, non obstante iuramento de non alienando pręstito, quia iuramentum intelligitur de graui donatione, non de modica. & potest facere donationem, si sit ita loci consuetudo, cum consuetudo loci tribuat iurisdictionem, & liberiorem administrationem. Ita tamen,
16 vt ecclesia non enormiter grauetur, vt ibi per eam glo. Quando vero non est sanus, sed ægrotari incipit, tunc non est amplius vsufructuarius. Sed ex vsufructuario fit vsuarius, & vsum tantum habet, & aliquantulum etiam plus, quia potest aliquid in eleemosynam erogare cap. ad hæc de testam. Et ita intelligi debet tex. in cap. cum in officijs, & omnia similia iura secundum Hostien.

Si vero clericus non habet administrationem, sed habet tantum simplex, vel personale beneficium, veluti Canonicatum, quantum ad fructus faciendos suos, æquiparatur vsufructuario: quia semper facit fructus suos vsque ad diem mortis, & de ipsis etiam testari potest, arg. cap. requisisti. §. illud de testam. extat decis. Rotæ. 330. in antiquis. incip. Nota quòd cum clericus. Alia decis. similiter in antiq. 855. incip. cur Camera. Et hoc, inquit, Hostien. seruat consuetudo generaliter vbique: subdens ibidem, quod Canonici, etiam fructus lucratos ex præbendis faciunt suos, & de eis testantur, si tamen decedunt sine testamento, in eis succedit ecclesia de æquitate cap. relatum. §. nomine, & §. fi. & hæc est communis opinio secundum Nicol. de Vbal. in suo tracto. de succes. ab intesta. cler. secunda specie. §. non obstan. Et pro intelligentia: non habere administrationem dicitur clericus: quando non habet benefi-
17 cium, cui sit assignata dos, vt per Geminian. in c. præsenti de offi. ord. in 6. Et dicit Innocen. in cap. requisisti de testam. ꝙ qui potest absoluere, dicitur habere administrationem, & administratio verificatur in eo, qui habet aliquam dignitatem, seu ministerium in ecclesia separatum a congregatione, & Vicarius temporalis alicuius ecclesiæ, vel commendatarius dicitur habere administrationem temporalem per Abb. in cap. 2. de Iud.

Simpliciter vero, & personaliter beneficiati sunt, & intelliguntur, ve-
18 luti sunt Canonici, & similes, quibus id, quod habent, obuenit intuitu, ac ratione personæ, non quòd habeant præbendam in ecclesia distinctam, quia sic haberent administrationem, hanc distinctionem, & opinionem Hostien. videtur approbare Ioan. Andre. qui nihil dicendo transit, & eam sequitur glo. in cap. præsenti in ver. reseruari de offi. ordin. in 6.

Et episcopus, dum viuit, potest dare centesimam, vel quinquagesimam ecclesię

ecclesiæ per eum constructę, vel construendæ. cap. quia 12. quęst. 5. no. Doct. in cap. Apostolicæ de donat. extra quod tamen, non potest in morte, vt per Abb. in cap. ad hæc de testam. vbi rationem diuersitatis
19 assignat, & dat practicam, quam debet seruare clericus, si de rebus ecclesiæ vult aliquid dare intuitu ælemosynæ, vel per remunerationem seruitij, vt videlicet, actualiter donet, dum viuit, non autem relinquat post mortem dandum.

Item pro declaratione, ac pro cognitione materiæ, idem Hostien. in d. cap. fina. de pecul. cler. quærit: qui nam sint fructus, qui pertinent ad ecclesiam, de quibus non potest testari clericus, & respondet: quod est aduertendum ad tempus, quo moritur clericus: quia si moritur
20 post finitum mensem Augusti, & ante kalendas Martij, omnes fructus anni proxime sequentis pertinent ad ecclesiam, si vero decedat post Kalendas mensis Martij, & ante mensem Augusti, idest, inquit, ante messes, fructus pertinent ad clericum, vel dic alio modo, quòd fru-
21 ctus pendentes pertinent ad ecclesiam, separati vero a solo ad clericum, vel dic, quod inter exequutores clerici defuncti, & ecclesiam fructus habent diuidi, sicut fit inter virum, & vxorem facto diuortio. Sed est verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad
22 clericum, qui sunt separati a solo, & reconditi, quos clericus vti vsufructuarius facit suos, cui clericum comparari debere diximus, alij autem, qui non sunt separati, aut reconditi, non sunt clerici, nec clericus facit illos suos immo spectant ad ecclesiam: & hæc procedunt, nisi obstet aliqua specialis consuetudo in contrarium, cui est standum, nisi ecclesia ob eam nimis grauetur. Et dicit Zabarella in d. cap. fina. de pecul. cler. quòd in isto casu clericus est potius comparandus bonæ fidei possessori, quàm vsufructuario, quia possessor bonæ fidei facit fructus suos statim, cum sunt separati, etiam non reconditi, & fiunt illius, a quocunque sint a solo separati, per ipsum, vel alium eius nomine. Vnde congruentius videtur comparari clericus bonæ fidei possessori, quia licet in aliquo possit æquiparari vsufructuario (facit enim fructus suos, vti vsufructuarius, & sicut ius illius finitur morte, ita ius clerici defuncti finitur in beneficio) tamen in plurimis differt ab eo, quia dicit glo. ibidem in verb. obitus, quia clericus de terra aratoria potest facere vineam, quod non potest vsufructuarius. Item vsufructuarius, potest facere fructus suos taliter, quòd potest de illis testari, quod non potest clericus: nisi cum moderamine, de quo habetur in cap. ad hoc & cap. relatum. §. licet extra de testam. & vsufructuarius satisdat, satisdatione de qua habetur in cap. fina. de pignor de vtendo, & fruendo immobilibus salua rerum substantia, de pe-

cunia vero, ac mobilibus, de restituendo tempore mortis. Cæterum Prælatus ad hoc non cogitur, quia iure expressum non reperitur, vt per Cardinalem Zabarellam ibidem. Item clericus distributiones quotidianas, acquirit taliter: quod facit illas suas, & quod de eis pro libito suo testari potest, videtur tex. in cap. vnico de cler. non residen. in 6. ibi rerum sic receptarum dominium non acquirat, nec faciat eas suas, videtur tenere Laur. in Clemen. fina. de præben. dicens, quod talis seruiens fideliter diuino officio facit fructus suos. Et potest sicut laborator de denario diurno disponere prout Dom. & Florian. ibi. faciunt ea, quæ ad-
24 ducit Oldrad. cons. 118. quòd incip. ex virtute gratiæ, & fac. quod voluit Dominic. in cap. vnico, vbi dixit, quòd clericus potest testari de quotidianis distributionibus. Et hoc dicit tenere Guliel. in extrauag. suscepti, extrauag. Ioan. xxij. vltra prædicta ad hoc faciunt omnia iura, quæ dicunt clericum, maxime non habentem dignitatem, administrationem, vel curam prout præbendatus clericus, vel ille, qui habet distributiones æquiparari fructuario: qui est clarum, quòd efficitur dominus fructuum, iam recollectorum. Et eo mortuo non spectant ad proprietarium, Sed ad hæredes fructuarij. Ergo idem est dicendum
25 de fructibus præbendarum. Et multo magis de fructibus ipsarum distributionum quotidianarum, in quibus præbendatus habet maius ius, vt per prædicta patet, & maxime per adducta per Oldrad. d. suo consil. sequitur Franc. d. cap. vnico & Barbatia, dicens illum text. esse singularem in cap. fina. de pecul. cler. notat glo. in extrauag. Ioan. ne sede vacan. inter communes. in ver. consueuerit. Decius cons. 280. colu. prima, quorum opinio communis est, & eam sequitur Paris. cons. 33. vol. 4. col. 2. quia constat, quod istæ distributiones conceduntur ex Canon.
26 dispositione ministris ecclesiæ ob seruitium, seu ministerium quod impendunt, vel exhibent altari, aut diuino cultui. Idem notat Bolognin. ad Anan. cons. 87.

Item fructus pensionum ecclesiasticarum sunt, & fiunt ipsorum pensionariorum, & taliter eis acquiruntur, quod eos exactos, & non exactos, transmittunt clerici ad hæredes eorum, siue testamentum condant, siue ab intestato decedant, per ea, quæ adducit late Gig. in sua quæstione 52. de pension. vbi dicit: quod ius exigendi pensiones de-
27 cursas, & pensionario eius vita durante non solutas, competit hæredibus clerici defuncti, cui dicta pensio erat reseruata, per multa quæ ibidem adducit, vnde inquit, clericus de pensionibus decursis testari poterit, allegat Alexand. consi. quarto incip. perspectis his in fine in tertio volum. vbi concludit, quod pensiones decursę, perceptis fructibus in vita vsufructuarij spectent ad illius hæredes. Subdens ibidem

Gig.

Gig. erit ergo firmata conclusio, quod pensiones decursæ in vita pensionarij non exactæ transeunt in eius hæredes: siue ab intestato decesserit, siue testamentum condiderit, vnde tales fructus exacti, & non exacti efficiuntur pensionarij omnino, & in eis acquirere videtur dominium, quando de eis potest testari, & ab intestato decedens ad hæredes, & consanguineos eos transmittere. Et ita inquit sæpe consului, & Rotam iudicasse intellexi, ita etiam dixit sensisse Paulum de Roma in suo tracta. de pensionibus quæst. viij. vers. primo ecclesiastica pensio, vbi dixit: quod fructus lucrati per pensionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt, per tex. in l. ædibus. §. vlti. ff. de donat. idem Gig. in quæst. 53. vbi tenet: quòd
28 pensio debetur hæredibus pensionarij, si tempore, quo moritur, fructus sunt percepti. Et paulo post ibidem tenet, quòd pensio erit hęredũ pro rata fructuum perceptorum, & ante illum tenuit Io. Bap. Cacialup. qui id refert in tracta. pensio.

Item de fructibus suorum beneficiorum clericus debet, immo tenetur satisfacere suis creditoribus, etiam si sint creditores illius de debito suo, etiam priuato, nec intuitu ecclesiæ, facto, vt in cap. peruenit de fideiussor. & ibi Abb. & Card. Et ibi quoque Io. de Imola col. vij. per hoc dicit posse colligi, quòd clerici faciunt fructus suos, seu redditus beneficiorum &c. Butri. in cap. cum olim de restit. spoliat. ij. & collect. & Doctor. in cap. Odoardus de soluti: dicit, quòd vidit in curia seruari, quòd clericus nil habens in bonis, admittitur cedens creditoribus suis fructus beneficiorum, deducto eo, quòd sufficiat pro administratione
29 diuinorum, de quo per Cald. in conf. 111. id quod ego quoque possum testari vidisse seruari in curia, coram multis iudicibus, pro tempore xij. annorum, quo in ea versor. Et quamuis Abb. in rep. cap. cum esses. de testam. & in sua disputatione: quæ incip. clericus, & Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescript. in vj. teneant contrarium, quia volunt: quòd clericus de redditibus beneficij non possit soluere debita propria: Sed tantum ratione, ac intuitu ecclesiæ facta, tamen dicit Gig. tracta. de pensio. in quæst. 39. numero 3. quòd illi, qui contrariam opinionem tenent, sunt plures, quorum opinio, vt plurium voto vallata, magis est attendenda, facit Rotæ decisio 855. incip. cum Camera, in antiquis. vbi Camera apostolica succedens in spolijs, ac bonis relictis per clericum defunctum, tenetur soluere illius debita, vt
30 late ibidem.

Item videtur, quòd fructus beneficiorum possint assignari, & dari creditoribus clerici in causam iudicati, per d. Antonium in cap. peruenit de fideiussor. ij. col. & per eundem in cap. reprehensibilis in prima col.

de appella. glo. & Bar. in l. stipendia. C. de exequutio. rei iud. quem
31 sequitur Imol. in cap. primo in fi. 4. col. de cler. ægro.
Item facit: quia quicquid acquirit clericus causa, & ratione sui officij, vel suæ dignitatis clericalis, puta quia fuit cappellanus, & in seruitio Cappellani inseruiuit alicui principi, qui ei multa donauit, illud omne sibi acquirit. Et taliter, quod de illo, etiam potest pro libito suæ
32 voluntatis testari, & disponere, dicit Innocen. in cap. quia nos, de testam. quem sequitur Hostien. in illis verbis, idem dicimus, si ratione officij, vel seruitij aliqua acquisiuit, puta Cappellanus fuit alicuius principis, qui ei multa donauit sequitur Io. Andr. & Abb. in cap. cum in officijs, eo. qui declarando materiam dicit: quòd licet Petrus, vt refert Cin. in auten. licentiam. C. de episcopis, & cler. dicat, quòd si clericus lucratus est multa in missis dicendis, puta, sint ei relicta centum pro missis dicendis, possit de eis testari libere, tamen non videtur simpliciter id tenendum: quia si relinquens habuit in relinquendo respectum ad Ecclesiam, quia forte legauit centum suo parochiali presbytero pro missis dicendis, quæ non reliquisset, si non fuisset relinquenti proprius sacerdos Parochialis, cum ista videantur relicta potius intuitu, & contemplatione ecclesiæ, quam personæ, de sic acquisitis non disponet, nec testabitur. Secus vbi nulla qualitas suggerit ecclesiæ rationem habitam fuisse, sed personæ tantum. vnde ad coniecturas est recurrendum secundum eum, & in dubio, si sint relicta centum clerico non habenti administrationem, curam, vel prælationem, intuitu personæ relicta præsumentur, secus si habeat administrationem, curam, prælationem, vel dignitatem, vt per eundem Abb. in cap. requisisti, de testa. secunda col. vers. si aliqua vers. primo nota. & vers. nota ver. & col. fin. vers. in glo. in ver. nec, numero 23. Idem Abb. in cap. cum esses, in secunda lec. xj. col. de testa. negat Innocen. hoc dicere: ex quo facit glosellam suam super ver. considerationem. Hostien. & Io. Andre. id dicunt ex mente Innocentij, & refert Card. Zabarella in d. cap. quia nos, quòd Abb. dicit, quod per illum tex. præcedens Magister suus consuluit cuidam episcopo, quod concederet clericis, vt possint disponere de rebus, & fructibus ecclesiæ, si statim in vita vellent dare, vsque ad certam summam, dimissa tamen in ea ecclesia, ea quantitate, quæ sufficiat vsque ad nonos redditus.
Et quid vlterius in hoc laborandum, & sic vt dicitur, eundum per mendicata suffragia, testes habemus omni exceptione maiores: immo testibus non egemus, non ne fructus Ecclesiæ, & beneficiorum possunt
33 per prælatum locari, vendi, & obligari? certe negari non potest, quia id

id dicunt text. in cap. fina. ne Prælatus vices suas text. in cap. vestra. ex loca, qui ad hoc semper alllegatur, vendere enim fructus, & locare idem est, Clemen. prima. §. fina. & ibi Ioan. de Imol. de rebus eccles. non aliena. & hoc casu venditio æquiparatur locationi, per Cardina-
34 lem ibi, dicit glo. in d.cap. vestra, quòd possunt locari, vendi, & obligari licet res, ex quibus prouentus tales veniunt, alienari non possint, dicit glo. in extrauag. Ioan. 22. suscepti.in ver. nulla subhastatione,quæ dicit, quòd id est intelligendum esse permissum, ex quo non reperitur prohibitum, nonne Prælatus vendens transfert talium fructuum venditorum dominium, & possessionem, sequuta traditione, certe sic, quia idest de natura contractus venditionis, cuius diffinitio est quędam alienatio, qua dominium, & possessio rei venditæ transfertur per traditionem ipsius domini,&dicit glos. in cap. hæc huius. 12. quæst.2. quòd vendere fructus decimarum,&oblationum, licet non sit honestum, non reperitur tamen prohibitum, & tenet, quòd clericus potest vendere fructus præbendæ, & illos etiam obligare, maxime ad modicum tempus, etiam sine consensu episcopi, vel eius auctoritate. Et quòd decimæ, idest decimarum fructus vendi possint,pignorari,& obligari, est tex. in cap. vestra. loca. per specul. in tit. de pignor. §. primo colum. vltima versi. quid de decima. per Alber. post Iaco. Are. in l. in ædibus. §. primo. ff. de dona. per eundem Alber. in l. monumenta. C. de leg. & quòd fructus ecclesiarum,possint alienari per Pręlatum in præiudicium sui ipsius, non autem successoris tenet Card. in Clemen. prima. de rebus Eccles. non alien. quæstio. 27. per tex. in cap. fina. ne Præla. notat glo. in cap. 2. de his, quæ fi. a præla. Innocen. cap. vnico, vt eccles. benef.
35 Feder. de sent. cons. 52. incip. quidam Prælatus. Quid plus? nonne Prę latus taliter facit fructus ecclesiæ suos, & taliter acquirit in eis dominium, & possessionem, quòd potest illos, si velit, etiam porcis, quod aiunt, dare? certe sic, quia id dicit glo. in summa 1. quæst. 1. ait enim, de fructibus nulla est quæstio, quia etiam porcis dari possunt, & vendi, extra ne Prælat. vic. suas cap. fina. hoc sequitur Florentinus, secundum quod dicit Imol. in cap. fina. de pecul. cler. colum. antepenult. vbi dicit, quòd si clericus, vel Prælatus vult disponere de fructibus ecclesiæ, potest indistincte id facere, etiam donando, quia clericus beneficiatus efficitur dominus fructuum, quos percipit vt cap. vno. de cler, non residen. nam comparatur vsufructuario, qui facit fructus suos, quando percepti, & reconditi sunt in horreo, seu granario, non prius l. vsufructuarius. ff. quibus mod. vsufruct. amit. immo comparatur, bonę fidei possessori, qui facit fructus suos statim quòd sunt, nedum reconditi, sed separati a solo. Item facit suos: si per quemcunque separati sint.
Vsu-

Vsufructuarius vero ita demum, si per seipsum, vel eius nomine sint
36 separati. cum ergo habeat talem, & tantam auctoritatem Prælatus, vel clericus in fructibus ecclesiæ suæ, vel beneficij, quare non est intrepide dicendum, quòd de eis possit, tam in morte, quam in vita per modum testamenti, & quemcumque alium contractum sibi bene visum disponere, & contractare, & quod acquisita ex eis sibi, suisque hæredibus acquirat per dominium possessionem, & quemcunque alium modum,
37 qui de iure melior, & firmior reperiatur. De hoc certe dubitari nihil potest, eo potissimum funda. quia, licet clericus, vel Prælatus fructus, redditus, vel prouentus ecclesię vltra sibi necessaria in prophanos vsus
38 male, & voluptuose expendens, mortale committat peccatum, non tamen tenetur ad restitutionem illorum, secundum Didacum Couaaruuias Doctorem Hispan. in cap. cum in officijs, vers. quantum. de testamen. vbi dicit: quòd adducta per Abb. Sanctum Thomam, Archid. & Domiuic. quos ibi in suis locis allegat qui contrariam opinionem tenent, eo potius tendunt, vt sit illicita hæc ecclesiasticorum redditum consumptio quàm, vt sit restitutio consumptorum necessario facienda, quia redditus tales victui Prælati supereffluentes non dicuntur alieni proprie, sed per quandam metaphoram, quasi sint pauperibus
39 erogandi, id quod probatur auctoritate Hieronymi dicentis, bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad proprietatem. Cardinalis a Turre Cremata in cap. videntes 12. quęst. 1. qui licet, inquit, dicunt talem consumptionem fieri cum peccato mortali, negant tamen restituendi obligationem. Thom. & Caietan. secunda secundę quęst. 185. art. 7. Prępositus in summa. 44. distin. col. 5. S. Thom. quolibet 6. art. 12. Siluester, ver. clericus quarta q. 20. & in ver. restitutio. 3. q. 5. & alij qui late ab eo allegantur.

§. SED in contrarium faciunt multa, quia de redditibus ecclesiæ videtur, quòd Clericus, vel Prælatus habeat tantum sumere necessaria ad victum, & vestitum, & de necessarijs contentus esse, per dictum Apostoli sancti, victu, & tegumento, his contenti sumus. capitu. Episcopus 10. quæstio. 2. vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ, vt dispenset in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei: participare eum etiam oportet, quæ necessaria sunt, subdens text. quòd si episcopus res ecclesiæ in suas proprias voluntates vsurpare voluerit, vel fratribus, filijs, vel quibuscunque propinquis potestatem dederit, vt per eos lædantur res ecclesiasticæ, episcopus sit concilio obnoxius, & si episcopus, vel presbyteri, aut Diaconi cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quo-

quolibet actu ecclesiæ obueniunt, & pauperes fraudant, ac fame conficiunt, oportet eos corripi, secundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, ex quo textu colligo etiam vnum, quòd si episcopus habeat aliunde necessaria victui, quòd non habet illa habere, vel percipere ab ecclesiæ redditibus, per illa verba, quæ id clare dicunt, si tamen ipse, aut, qui cum eo sunt fratres, indiguerint aliquo, vt necessitatem nullo modo patiantur, &c. id, quod concordat cum eo, quod habetur. in cap. clericos 1. quæst. ij. vbi habetur: quòd clerici, qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab ecclesia accipere, immo si accipiunt, tanquam de rebus, quæ sunt pauperum, accipientes com-
2 mittant sacrilegium, & per tex. in cap. seq. vbi illi quibus sua sufficiunt, non debent ecclesiæ alimentis sustineri, nec redditus ecclesiastici, vel res ecclesiæ sunt episcoporum, seu prælatorum, aut clericorum proprię, sed communes, cap. expedit in primo 12. quæst. 1. quia cum antea bona, hereditates, prædia, & possessiones, quæ offerebantur a confluentibus ad Christi fidem, & sanctam fidem Chatolicam, venderentur pro sustentandis Christi fidelibus ad fidem confluentibus, & in communione viuentibus, iudicarunt summi sacerdotes, leuitę, atque alij fideles, esse melius, quod prędia, possessiones, & alia oblata non venderentur amplius. sed matricibus ecclesijs applicarentur, vt ex eorum sumptibus necessaria victui præsentibus, & futuris temporibus, fidelibus communem vitam ducentibus, elegantius sub ministrarentur. cap. videntes ead. causa, & quæst. vbi legitur, quòd ipsę res erant, & sunt vsque adhuc, & futuris semper debent esse temporibus in ditione episcoporum singularum parrochiarum, E quibus Episcopi, & fideles dispensatores eorum, omnibus communi vita degere volentibus, ministrare cuncta necessaria debent, pro vt melius potuerint vt nemo in eis egens inueniatur, facit tex. in cap. res ecclesiæ, vbi res ecclesiæ non sunt propriæ. Sed communes, & domino oblatę debent fideliter dispensari, per quæ iura apparet, quòd bona ecclesiarum sunt oblationes dispositione ad subuentionem fidelium, ne egenti institutę, & ordinatæ, non ad proprios vsus Prælatorum tantum, quia dicit glo. d. cap. res ecclesiæ: quod de redditibus, ac rebus ecclesiæ illud solum est clericorum, quòd probabili ratione consumunt, per iura,
3 quæ allegat, quia inquit, si emisti equum, vel aliud de rebus ecclesiæ, illud non est tuum, quicquid enim habes supra illud quod sufficit tibi, il-
4 lud violenter detines. cap. sicut dist. 47. Quia non videtur verum esse, quod Prælatus, vel clericus in rebus, ac fructibus beneficij sit vsufructuarius, vel vsufructuario comparetur. Quia immo est vsuarius, & vsuario comparatur, cui ad vsum quotidianum tantum vti
licet

licet institut. de vsu, & habit. §. primo. quod dicit glo. in cap. fina. de pig. in verb. fruatur, quod clerici possunt dici vsuarij, quia, nec pos-
5 sunt vendere, nec testari, nec donare, sed victu tantum, & vestitu contenti esse debent. prælleg. cap. episcopus 10. quæstio. 2. Item glo. in cap. cum olim de rerum permut. in verb. diffinitum, quòd nullus dominium dicitur habere sui beneficij, cum quasi vsuario clerici com-
6 parantur. Item glo. in cap. quia vos, de testamen. in ver. testamentum, quòd clerici de rebus ecclesiæ nullum possunt facere testamentum, cum eorum proprietas non sit sua, sed solum vsum habeant, & tantum victu, & vestitu debeant esse contenti & 12. quæstio. 1. cap. clericus qui, cap. duo, & dic. cap. Episcopus, & totum superfluum, deducto victu, & vestitu est erogandum pauperibus cap. vltimo 12. quæstio. 1. elegans text. in cap. sine exceptione. 12 quæstio. 2. vbi Episcopus rebus ecclesiæ, tanquam commendatis: non tanquam proprijs vtatur, moderate tamen causa remunerationis seruitij recepti donationem facere possunt cap. relatum, de testam. cum quasi filio Famil. comparentur, qui non potest facere testamentum: nisi de Castrensi pecul. C. de aduocat. diuers. iud. l. Fori, glo. in cap. fina. de pecul. cler. Imol. in Clemen. gratiæ de rer. permut. in 4. colum. in fin. idem in Clemen. gratiç de rescrip. Bald. in authen. licentiam. C. de Episcopis & cler. text. in cap. cum. M. Ferrarien: de constitu. faciunt late adducta, & disputata per Gasparem Calder. filium Ioannis Calder. in cons. 2. de pecul. cler. vbi posita quæstione, quis succedere debeat in fructibus præbendç Canonici defuncti, videtur indistincte tenere, quòd ecclesia non alius succedere debeat, & addit: quò si clericus decedat ante fructus
7 recollectos, in his succedit ecclesia, non autem hæredes ex testamento: vel ab intestato: siue æquiparemus clericum vsufructuario: siue vsuario. Si decedit post fructus separatos a solo, distinguit quinque casus: primus est: si decedit fructibus a solo separatis, sed in area, vel in campo iacentibus. Secundus, si reconditi sint a Colono, sed nondum clerico traditis. Tertius, si assignati sint fructus Canonico, nondum tamen consumpti. Quartus, quando certi fructus, vel pretium debentur Canonico post separationem, per vnum, duos, vel tres menses, & interim Canonicus moritur. Quintus, quando Canonicus moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species, vel pecunia erat soluta, vbi dicit, quòd in primo & secundo casu spectant ad ecclesiam. Tertio casu de fructibus assignatis non consumptis, testari non potest Canonicus nisi adsit consuetudo quæ hoc casu, inquit, seruanda est, in alijs duobus casibus succedit ecclesia, non hæres.

Item

Item per Innocen. in cap. cum in officijs, vbi videtur dicere: quod clericus de fructibus beneficij potest tantum expendere necessaria, & necessarias expensas facere, quia aliæ vltra necessarias, habent deduci de bonis ipsius clerici, & ecclesiæ, vel successori restitui. ibi item omnes
8 vanas delicatas expensas, prius deducet de bonis clerici, solas autem expensas approbabit iudex de bonis, quæ factæ fuerint in alimoniam suam, & pauperum, aut in redemptionem captiuorum, hospitalitemue,
9 seu alias pias causas, & sacerdoti viuere licet de altari, sed non luxuriari 44. distin. in principio vbi glo. dicit, sufficere debet ergo clerico, quòd viuat, idest sola necessaria habeat, & arctatur, inquit, illa necessitas ad victum & vestitum, quia clericus, qui vltra necessaria de redditibus ecclesiasticis capit, aliena capit, & restituere tenetur, dicente Hieronymo, aliena rapere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere pro-
10 batur. §. ordinandus. 44. distin. huius opinionis est sanctus Thomas secunda secundæ quæst. 43. arti. 8. Alexan. de Ales. 3. par. quæst. 36. membro quinto. Ricar. in quarto sententiarum. distin. 45. Ioan. maior in distin. 24. quæst. 17. dicens hanc opinionem esse communem, quam probat Palud. in quarto distin. 24. quęst. 3. artic. vltimo quibus suffragatur tex. in cap primo 12. q. 3. & pulchre Bernardus in Epistola 42. col. 3. Clamant, inquit, pauperes, nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis, in quibus locis tenent doctores, quod quæcunque clericus de fructibus ecclesiæ vltra necessaria cepit, voluptuoseque, seu male, & inaniter expendit, aut consumpsit, ex quo pauperibus abstulisse videtur, vltra quod peccauit, teneatur restituere, idem tenet Abb. in cap. cum secundum de pręben. Dominic. in summa 44. distin. Felin. in cap. postulasti numero 6. de rescrip. idem
11 in cap. de quarta numero 33. de pręscrip. Anto. Butri. cap. primo numero 28. de emptio. idem dicit Archid. distin. 44. in principio quem sequitur Ioan. de Lignan. in Clem. gratiæ de rescript. quòd si clericus vltra debitum aliquid expendit de rebus ecclesiæ, tenetur ad restitutionē, & pro prædictis optime videtur facere tex. in cap. Episcopi 12. quęst. 1. vbi dicitur, quod quicquid de prouisione fuerit, siue de agris, siue de fructibus, siue de oblationibus, quod omnia debent conseruari ecclesiæ, si Episcopus aliter pręsumpserit poterit deponi, facit text. in cap. duo 12. quæstio. 1. vbi loquendo de clericis dicit, illi enim victu & vestitu contenti nullam inter se proprietatem habentes, debent habere omnia communia.

Item dicit Abb. in cap. fin. de pecul. cler. per tex. quem dicit expressum in §. fin. cum cap. seq. 12. quæst. 1. quod præbendę non dantur Canonicis simpliciter, vt de redditibus illarum faciant quicquid velint, sed

vt

vt primo necessaria accipiant pro se, & si quid superest, eo deducto, expendant in vtilitatem ecclesiæ, quia res ecclesiæ, sunt diuisæ per præbendas, vt commodius percipiantur necessaria. Idem dicit Abb. in cap. cum esses in repet. colum. 8. circa finem de testamen. Innocen. in cap. indecorum de ætat. & & qualitat. vbi dicit: quòd Prælatus, vel clericus de fructibus beneficij, habet dispensare in suas necessitates, & illorum, qui sibi inseruiunt, idem habetur decisum in Canon. Apostolorum Canon. 40. vbi præcipimus (inquit, tex.) vt Episcopus res ecclesiæ habeat in potestate, nam si pretiosæ homini animæ fidei eius committendæ sunt, multo magis oportet & de pecunijs mandatum dare, vt illius arbitratu dispensentur, necnon cum timore Dei summaque solicitudine per presbyteros, ac diaconos erogentur in pauperes, percipiat autem & ipse (si modo indiget) quantum ad necessarios vsus suos, & hospitio exceptorum fratrum vsus opus est ne quomodo ipse posteriori loco habeatur, quam ceteri, ordinauit enim lex Dei, vt qui altari seruit, de altari nutriatur, quando nec milites vnquam suis annonis arma hostibus inferunt.

Per quæ deducta: apparet, quod clericus potest tantum sumere necessa-
13 ria de fructibus ecclesiæ, pro se, & suis, quia reliqua, quæ superfluunt: sunt iuris Canonici dispositione destinata, & ordinata pauperibus, & in vtilitatem ecclesiæ. Et ista necessaria sunt arctata ad victum, & vestitum tantum. per glo. 44. distin. in principio glo. in cap. Episcopus. 10. quæst. 2. in ver. indiguerint, & vide glo. seq. quæ dicit, quòd victus melior, vel peior dandus est secundum qualitatem personæ, & nomine cibariorum non intelliguntur vestimenta, sed nomine alimentorum intel-
14 liguntur vestes, & habitatio per Socin. cons. 32. colum. 2. numero 4.
15 primo vol.

Imo videtur, quòd clerici habere debeát plus quam necessaria ad victum,
16 & vestitum, & vltra quam necessitas exigat, quia imo tantum habent percipere de redditibus ecclesiæ, quantum eis sufficiat ad victum eorum commode, & illorum, qui sibi inseruiunt, iuxta qualitatem, & dignitatem personæ, per text. in cap. primo de stat. reg. §. sane. vbi glo. in verb. sine penuria dicit: quod multa non possum facere commode quæ facere possum sine penuria, facit text. in cap. postulasti, ibi valeat commode sustentari vbi Abb. declarat verbum com-
17 mode, & text. in cap. cum adeo, de rescrip. extra, ibi sufficientem, per quem text. & ibi glo. videtur, quòd clericus debeat habere ecclesiam aut beneficium, quod sibi, & suis sufficiat 50. distinctio. studeat. in fin. & quòd adueniences possit recipere, & iura Episcopalia persolue-
18 re. cap. de monachis, de præben. & cap. sicut de supplen. neglig. prælat.

lat. & dicit glo. Bernardi in d. cap. de monachis, quòd clericus debet competenter benefici ri, ita quòd possit commodius sustentari, & dicit tex. cum ibi glo. in cap. primo de institu. quòd tot sunt ponendi, & instituendi in monast.rio, quot possint in eo commode sustentari, & quòd possint iura Episcopalia, & hospitalitatis persoluere: per quæ manifeste apparet: quod de fructibus beneficij, & redditibus ecclesiæ, clericus debet tantum habere, quòd commode viuere possit, nec sufficit, quòd viuat sine penuria, puta habendo necessaria, quia multum inter se differunt viuere commode, & viuere sine penuria, quia sæpe potest quis sine penuria viuere cum quadraginta florenis: Sed non commode, quia dicit glo. in cap. primo. §. sane. in ver. absque penuria de stat. reg. in vi. quòd Canonicus Bononiensis nòn posset de centum florenis commode sustentari, qui tamen de 25. sustentaretur absque penuria. Sequitur Decius cons. 555. numero 14. Card. in Clem. prima. §. sane. de iure patro. vbi exponit illum tex. in ver. satisfactione sufficienti, & congrua in victu, non de tali per quam non periret fame. Fel. in cap. postulasti. iij. col. de rescrip. nam in illa commoditate, inquit glo. in d. §. sane, inspicitur consuetudo regionis, & qualitas personæ: quam gl. vide quia docet actum in practica, & modum articulandi.

Atque in tali sustentatione, vel victu commode subministrando clericis de redditibus ecclesiæ, est habenda ratio nobilitatis personæ 41. dist. non cogantur. Item scientiæ. cap. de multa, de præben. Item dignitatis. ff. de varijs, & extraordin. cogn. l. prima. §. in honorarijs,
19 & l. sed & si quid. §. 1. ff. de vsufr. quia alijs cibis vescuntur nobiles, alijs viles, & pauperes. & alio modo uiuunt nobiles, alio pauperes. Innocen. in cap. dudum ij. ad fin. de electio. glo. in cap. constitutus in ver. impotentia. de appel. Philip. post alios in cap. de multa. in fin. de præben. v. col. vers. sublimes, & litteratas, S. Thom. in vj. quolibet vj. art. x. tex. in cap. de multa in fin. de præben. & alias, vt latius dicturi sumus in quæstione, ex quibus presumatur cler. acq. Et quatenus dicit glo. quòd debet sufficere sibi, & suis, intellige de suis, quos secum necessario debet habere, nam si est doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem ecclesiasticam, non debet esse solus,
20 nec sine ministro. Sed illud dic procedere secundum iura moderna, quia secundum antiqua sufficiebat dare tantum, quod esset satis ad necessaria, hodie vero cum auxerit Deus ecclesias, atque ipsum decus ecclesiarum, non satis est dare clerico, quantum sit satis ad necessaria: sed quantum sit satis ad viuendum commode, iuxta personæ qualitatem, gradum, & conditionem, per glo. in cap. primo 21. q. 1.

in

in verb. necessitatem, in fin. per text. cap. vasa de consec. distinctio. prima. per glo. in cap. cum adeo de rescrip. aliquod enim sufficit vni: quod non sufficit alij, & minus sufficit manenti extra vias communes: quam in vijs &c. Et melior victus, vel peior dandus est secundum qualitatem personarum, & nomine cibariorum, non intelliguntur vestimenta, nomine vero alimentorum veniunt vestes, & habitatio per glo. in verb. victu cap. Episcopus 10. quæstio. 2. supra allegat. quia hodie clerici non debent viuere ita stricte sicut olim, & dos est assignanda magis ampla beneficiatis hodie, quam alio tempore fiebat per glo. in cap.
21 Episcopus. 41. distinctio. Et non debent hodie Episcopi habere vitam ita strictam in visitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus ecclesiæ, cap. vasa præalleg. per Ioan. de Sylua in tracta. de beneficio, pri. parte quæstio. 1, numero 128. & seq. vbi vide pro eo etiam quòd hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri sufficit secundum qualitates, & conditiones
22 illorum. Et per hæc satis apparet, quòd clerici secundum iura antiqua, debent e fructibus ecclesiæ habere tantum necessaria: hodie vero aucto decore ecclesiæ, debent habere, quantum sufficiat eis ad viuendum commode, & sic de necessitate res videtur extensa ad commoditatem, & non vlterius, merito est dicendum, quòd non sit verum illud, quod dicunt aliqui, quòd clericus habeat vsufructum in bonis ecclesiæ, & quod illud sit verissimum, quòd sit vsuarius tantum, cum ad vsum quotidianum vti liceat, & quòd nullo modo faciat fructus suos, dicit Abb. in rubrica de pecul. cler. in fin. verbis ibi, & hoc esset verum tenendo opinionem, quòd clericus faciat fructus suos. Sed tenendo contrariam opinionem, quæ mihi plus placet, &c. Idem in cap. inquirendum. eod. ibi nota primò quod Rector Ecclesiæ, nec redditus, nec oblationes, nec data prætextu voti facit sua. Sed cedunt vtilitatibus
23 ecclesiæ, & cap. presbyter. vbi Abb. not. quòd Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui, nam si efficeretur dominus, posset acquirere sibi ex redditibus secundum libitum, cuius contrarium hic de-
24 ciditur. Idem Abb. in cap. cum esses. in secunda lect. 8. colum. ibi, nam si clericus faceret fructus suos, non video, quare de illis fructibus non posset sibi emere prædia. Et paulo post ibidem, quod non esset, si Canonicus faceret fructus suos. Et ibidem paulo post, respondeo, quòd clericus recipiendo fructus sui beneficij, dicitur illos facere suos, quoad hoc, vt sibi prouideat, primo quasi innuens, quòd illos tantum faciat suos, qui, de omni massa fructuum beneficij obueniunt ei pro victu. idem ibidem colum. antepen. vers. quarto principaliter, in fine per illa verba, ex quo infertur, quòd beneficiatus fructus non facit

suos,

ſuos, ſed tantum in eis ius obtinet Canonice diſpenſandi. Sequitur Gig. in tracta. de penſio. quæſt. 12. paulo poſt principium. Idem di-
25 cit Cardinalis Zabarella cap. fin. col. fin. de pecul. cler. circa fin. per illa verba, ſecundo caſu indiſtinctè poteſt etiam donando, quia dominus eſt fructuum. d. Clem. de cler. non reſid. cap. vno. ſubiungens, & æquum eſſet ſtatuere, quòd de omnibus fructibus, quaſi pariter innuat, quod pro parte ſibi tangente tantum pro victu, non autem totos fructus faciat ſuos, quinimo dicit Archid. in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem, de reſcrip. lib. vj. quem refert Zabarella in cap. fin. de pecul. cler. quòd hæreticum eſt de iure Canonico dicere, quòd clericus faciat fructus beneficij ſuos: ſed ſecundũ eum eſt dominus eorum, quoad diſpenſationem. 31. diſt. omnino. ſubiungens ibidem Zabarella, quòd fructus beneficij, quos conſumeret clericus in victu, & veſtitu, facit illos ſuos, qui habent eſſe plus, & minus iuxta clerici, vel prælati conditionem, & qualitatem.

Didacus Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap. cum in officijs, de teſtam. verſ. tertio. dicit, quòd clericus beneficiatus poteſt libere diſponere de illis fructibus, qui ſunt neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, in-
26 ſpecta qualitate, ſi eos percipuos is habeat, qui aliunde victum ſibi miniſtrauit: hæc etenim pars bonorum eçcleſiaſticorum miniſtris per Canones antiquos conſtituitur. cap. eccleſias. 13. quæſt. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de eccleſijs ædificand. vel reparan. Thomas ſecunda ſecundæ quæſt. 185. art. 7. reſpon. ad ſecundum. & quicquid ſupereſt illis deductis, debet erogari pauperibus, vt per eundem Zabarellam paulo ante, quia fructus, qui ſuperſunt clericis, non ſunt ipſorum: Sed ſunt eſurientium, vt habetur in cap. ſicut hi. 47. diſt. immo ſi quid vltra victum, & veſtitum capit clericus, tenetur reſtituere vti non ſuum, vt diximus ſupra, quia Canones diſtribuerunt redditus beneficiorum in quotas, aliam partem fabricæ, aliam Epiſcopo, aliam pauperibus, aliam ſacerdoti aſſignando, cap. quatuor. cap. cognouimus conſequen. 12. quæſt. 1. quamuis ſecundum Abb. in cap. primo de eccleſijs ædifican. quoad quartam Epiſcopi, & quartam fabricæ ſit ſtandum conſuetudini, quę in huiuſmodi valet derogare iuribus &c.

Vnde deducta portione ſibi debita, clericus fructus eccleſię nec pro ſe, nec pro alio ſubtrahere debet, immo in vſus ordinatos, & deſtinatos debet diſpenſare, quia ſi extra modos licitos diſpenſat, peccat, & poteſt puniri, adeo quòd poteſt quandoque ab eccleſia remoueri, cap. ſecundo de pecul. cler. Zabarella cap. fin. col. antepen. vbi ſubiungit per text. in cap. inquirendum, ꝙ licet clericus poſſit diſpenſare fructus ec-

27 clesiæ in alios, non tamen potest dispensare in se ipsum, quia ista non erit dispensatio, sed subtractio, & subtrahendo sic fructus, committit clericus non solum furtum, sed & sacrilegium, per tex. in cap. qui
28 oblationes 13. quęst. ij. notat. in d. cap. inquirendum. in tertio nota. vbi etiam dicit, quòd empta per Pręlatum ex emolumentis ecclesiæ efficiuntur, & cedunt ecclesiæ, licet Prælatus emerit nomine alieno, immo per tex. vbi Abb. in cap. presbyter, de pecul. cler. Prælatus aliquid emens de bonis ecclesiæ, debet facere cantare instrumentum nomine ecclesiæ, & si faciat aliter, administratione ecclesiasticarum rerum priuatur. Et paulo post ibidem, nota, inquit, quòd Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui, nam si efficeretur Dominus posset acquirere sibi ex redditibus secundum libitum, cuius contrarium hic deciditur. dicit optima glo. in cap. apostolicos. xij. quæst. ij. in vers. construxisse, quod ad acquisita de rębus ecclesiæ, potest ecclesia vendicationem habere. Et si clericus de peculio ecclesiæ in proprio
29 solo ædificat, ædificio cedit solum in fauorem ecclesię, quod est spe-
30 ciale in ecclesia, vt res empta de sua pecunia statim fiat ecclesię, optimus text. in cap. fixum 12. quęst. v. Et dicit Angel. in summa in ver. emptio numero 12. §. vtrum emptum; quòd si clericus habens pecuniam de præbenda, emerit prædium de ea pecunia, amplius non poterit illud prædium alicui dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuisset dare, quia statim prędium ita emptum fit ecclesiæ, siue emerit nomine ecclesiæ; siue suo, siue alieno; quia Prælatus acquirendo alijs, puta consanguineis, vel amicis de rebus ecclesię, committit furtum & sacrilegium. Vnde si constitutio remitteret pęnam furti, non
31 videretur remittere pęnam tali clerico, vel pręlato, eo quia tale est furtum qualificatum. faciunt notata, per Petr. de Anchar. in cap. cum ab homine de iud. idem dicit Abb. in cap. inquirendum. in quarto nota. vbi Prælatus committit sacrilegium, & grauissimum crimen acquirendo consanguineis, vel sibi de redditibus ecclesiæ, quia fratribus, filijs, & amicis non sunt danda bona ecclesiastica, per tex. in cap. Episcopus. x. quest. ij. & inquit glo. ibidem, quòd dando talibus, pręsumitur quod carnali amore faciat, & legitur in Concilio Triden. Sessione 25. cap. primo. sub rubrica de reformatio. omnino vero Pręlatis Sinodus interdicit, ne ex redditibus ecclesię consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res ecclesiasticas quę dei sunt, consanguineis donent: Sed si pauperes sint: his tanquam pauperibus distribuant; eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: Immo quam maxime potest, Sancta Synodus monet, vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes,

potes, propinquosq; carnis affectum, quæ plurium malorum in Ecclesia Dei sunt seminarium, prorsus deponant. vt etiam legere est in Canone Apostolorum Canon. 37. incip. omnium rerum ecclesiasticarum curam Episcopus gerito. Per hoc tamen non intelligas inquit glo. prælatum non posse competens subsidium de rebus ecclesiæ conferre suis, imo potius tenetur suis, & amicis, quam exteris, & alienis, cap. non satis 85. distinct. cap. primo de cohabit. cler. & mulier. sed non debet eis tradere tantum vt faciat eos diuites, sed vt subueniat indigentibus. xij. quæst. ij. monemus. Immo si clericus, vel prælatus in aliquẽ transfert, vel alicui det bona ecclesiæ, competit ecclesiæ contra illũ rei vendicatio; quia acquisita de bonis ecclesiæ; potest ecclesia vendicare. xij. q. 4. Sacerdos. & quæst. vlt. fixum. arg. ea. caus. quæst. ij. apostolicos. in fine, vbi de hoc. facit, quod legitur, & notatur in tex. in d. cap. inquirendum, de pecul. cler. vbi glo. in ver. conparauit, quòd clericus taliter emens, puniendus est, & competit ecclesiæ rei vendicatio, licet suæ res non sint, & est speciale in ecclesia, vbi dicit Hostien. quod hoc non probatur per illum tex. tamen pro hoc facit longa interpretatio magistrorum, quæ non est mutanda l. minime. ff. de legi. &
32 casus in glo. notati, cum in ecclesia sit maior ratio, aut saltem eadem. Item quia si aliquid de meo peruenit ad te, bonum, & æquum est, vt illud mihi reddas, vt not. in cap. vt vnus, de pecul. cler. vt per Io. Andre. in d. cap. inquirendum, & facit, quod idem Io. And. dicit in cap. primo. de voto. & cap. primo de off. deleg. & facit cap. clericus. cap. duo sunt genera. 12. quæst. 1. & cap. quia tua, in fin. eandem opinionem tenet Archidia. in cap. statutum. §. assessorem, de rescrip. in lib. vj. Io. de Lignan. in clem. gratiæ eo. tit. quia dicit glo. in cap. res Ecclesiæ 12. quæst. 1. quòd si emisti equum de rebus ecclesiæ, ille non est tuus, quia illud solum est clericorum: quod probabili ratione consumunt, quicquid enim habes vltra illud, quod sufficit tibi, violenter detines, & in text. in cap. primo 12. quæst. 3. habetur indistinctè de quolibet clerico, quòd quæcunque acquisiuerit de bonis ecclesiæ, debet conferre ecclesiæ, aliàs punitur, vt ibi not. idem in cap. Pontifices, ibidem faciunt adducta per Innocen. in cap. indecorum de ętat. & qualitat. vbi dicit, quòd clericus in rebus ecclesiasticis nec per successionem, nec alio modo commercium habebit, quia non potest de eis testari, sed omnia debent ecclesiæ remanere, & dicit Abb. in præallegat. cap. cum esses. in secunda lec. de testa. col. 8. prope fi. quòd pro prædictis facit text. in. §. fin. cum cap. seq. 12. quæst. prima vbi dicitur, quòd præbenda assignatur Canonico, vt ipse sibi ex illa necessaria percipiat, & si quæ suis necessitatibus supersunt, in communes

vsus ecclesię expendat, similis tex. habetur in. §. his ita respondetur. 14. quæst. prima. vbi dicitur aperte, quòd Canonicus vtitur rebus ecclesiæ, non tanquam suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, quoniam ipse in rebus ecclesiæ est procurator, & alia per eundem Abbatem ibi adducta, vbi concludendo dicit, quod, siue clericus habens beneficium, cum administratione, vel sine, non potest nullo modo res ecclesiæ vendere, sed ex sumptibus earum communem vitam cum fidelibus ducere, nec debet ad alium vsum, vel ad alium modum, nisi ad quem sunt institutæ, res ecclesiæ dispensare, vel distribuere. Et si contrarium facit, talis dispensatio reuocatur. cap. si quis de seruis. 12. quæst. ij. cap. monemus. cap. diaconi. 12. quæst. 1. & clericus non bene administrans res ecclesiæ, habetur loco prędonis, & non dicitur dispensator, sed dissipator. per tex. in l. qui fundum. §. sed
33 tutor. ff. pro emptor. notatur per glo. in cap. fin. 12. quęst. 1. vbi dicit etiam, quòd Pręlati aliquando dicuntur procuratores rerum ecclesiasticarum, vt ibi & 14. quęst. j. §. j. Quandoque dicuntur domini, 16. quęst. 1. & temporis. Quandoque appellantur defensores. 16. quęst. 1. Canonicus, quandoque patres 88. dist. quorum vices. non tamen habent liberam, & generalem administrationem, sicut procurator Cęsaris, vt. ff. de off. procur. Cęsar. l. 1. modicum tamen donare possunt, cap. ceterum extra de donat. & loco quidem domini habentur, cum bene administrant, sed loco prędonis cum male id quod puto procedere, & intelligi, tam in fructibus, & redditibus ecclesię, nec non in acquisitis ex eis, quàm in quibuscunque, alijs emolumentis occasione ecclesię obuenientibus, & illius occasione acquisitis, puta ex iniunctione pęnitentię, aut alias quouismodo, vt per Innocen. in cap. cum inter. de verb. sig. vbi dicit: quòd ea, quę acquirit sacerdos iniungendo pęnitentias per parrochiam, debent esse ecclesię, subdens,
34 quòd arg. est, quòd quęcunque acquiruntur intuitu ecclesię, sunt ecclesiæ. 12. quęst. 3. Pontifices. cap. requisisti detesta. & alias, vti ibi per illum faciunt verba tex. in cap. Episcopis. x. quęst. iij. ibi sin autem Episcopus, vel qui cum eo sunt, presbyteri, aut diaconi accusentur, quia ea, quæ, vel ex redditu, vel quolibet actu ab Ecclesia veniunt, in vsus suos colligunt, &c. Nec id propterea mirabile videtur, quia dominium rerum ecclesiæ non est penes Prelatum, vel clericum: sed est penes Ecclesiam, dicit glo. in cap. hoc consultissimo. de rebus ecclesiæ alien. in vj. in ver. ipsarum, vbi Io. And. dicit: quòd ecclesia est congregatio fidelium: cuius caput est Christus, qui habet dominium bonorum. Sed bona pauperum sunt, quoad sustentationem: clericorum, quoad administrationem. Et ita dicit concordari contraria Quinimo
clericus

clericus si ex industria sua fecit aliquas meliorationes, in rebus eccle-
35 siæ, non potest de talibus melioramentis, sicut de re sua disponere, quia cedunt ecclesiæ, secundum Abb. in cap. fin. de pecul. cler. secundum not. vbi Zabarella dicit, quòd est secus in extraneo, quia factam meliorationem extraneus, vel eius hæres repetit, & dicit, quod ratio est propter coniunctionem: quam habet clericus cum ecclesia,
36 quia alibi dicitur: quod nullus est proximior clerico, quam ecclesia, vt ibi per eum. Si vero melioratio sit facta per clericum de patrimonio suo, non contemplatione, sua sed ecclesiæ: potest ille clericus, vel hæres
37 eius repetere illud, quod in tali melioratione de suis patrimonialibus impendit, per tex. cum glo. in cap. secundo xij. quæst. 4.

§. STANTIBVS istis repugnantijs: & tot in contrarium, pro concordatione contrariorum, & repugnantium, credo, quòd erit bonum dicere, quòd aut quærimus de potestate clerici in rebus ecclesiæ, aut in illius fructibus, aut in acquisitis ex fructibus, item quam potestatem habet, inter viuos, vt quam in vltima voluntate, vel quam potestatem Episcopus habeat, quam inferior regularis, siue secularis.

Et quoad primum videtur, quòd clericus, siue Prælatus in rebus ecclesiæ, maxime in immobilibus nullam habeat dispositionem, vel potestatem, nisi in casibus a iure expressis, ac nisi seruatis solennitatibus, & modis a iure traditis, de quibus per Abb. in cap. cum apostolica, de his, quæ fiunt a prela. videlicet, vt primo tractetur, an expediat,
1 vel non secundo interueniat consensus capituli, tertio fiat dispositio, vel alienatio pro vtilitate, vel beneficio ecclesiæ vel alia causa, quarto interueniat auctoritas superioris, quinto subscriptio, per Abb. in cap. primo, tua C. de his, quæ fiunt a præla. &c. primo eo. & cap. nulli de reb. eccles. alien. de qua subscriptione idem Abb. dicit in cap. primo, de his, quæ quòd Innocen. dat vnam regulam, quòd nunquam re-
2 quiratur subscriptio, nisi in casibus a iure expressis, ratio est, quia regulariter in qualibet dispositione sufficit consensus, nec requiritur scriptura. l. pactum. C. de pact. glo. in cap. primo de censibus lib. vj. & ideo venditionem, permutationem, & donationem Prælatus non potest facere: nisi de consensu capituli, & subscriptione Canonicorum. Alber. vero in authen. hoc ius porrectum, de Sac. san. eccl. tenet, quòd subscriptio in alienatione rei ecclesiasticæ regulariter non sit necessaria: nisi in tribus casibus prædictis, scilicet venditione, per mutatione, & donatione, vt d. cap. tua, & in casibus not. per Archid. in capit. sine exceptione xij. quæst. ij. & causæ legitimæ alienationis
3 rei Ecclesiasticæ numerantur quatuor, per Abb. in d. capit. nulli: prima est necessitas, si debita vrgent, & ecclesia non potest satisfacere

4 de fructibus. Secunda vtilitas scilicet, vt habeat rem meliorem. d. authen. hoc ius. de sac.san.ecc. & x. quæst. ij. cap. hoc ius. Tertia pietas xij. quæst. ij. aurum, & cap. sacrorum. Quarta, incommoditas, vt quia res sit magis damnosa, quam vtilis ecclesię, cap. terrulas xij. quæst. ij. & per glo. in summa hodie est quo Prælati iurant non alienare res ecclesiæ, sine consensu Papæ, videtur quòd Papæ auctoritas in alienationibus, & dispositionibus requiratur, de quo iuramento, quomodo intelligatur, & de multis speciebus dicti iuramenti, vide per Abb. in cap. vt super, de rebus ecclesiæ non alie. vbi Abb. ponit, & disputat quæstionem, an possit prępatus alienare, seu concedere consanguineis rem ecclesiæ, concludens ibidem: quòd prælatus potest concedere rem ecclesiæ, etiam sine vtilitate ecclesiæ, propter priuilegium quod habet, satis est enim, quòd ecclesia non deterioretur. Id quod potest etiam Prælatus in fauorem consanguineorum facere: pro qua materia, vide etiam Archid. in cap. sine exceptione. xij. quæst. ij. Hodie prouisum est per extrau. Pauli ij. in extrau. com. de rebus ecclesiæ non alienan. vbi excommunicantur alienantes res ecclesiasticas, siue facientes pactum, per quod ipsarum dominium transferatur, ac omnes concedentes, hypotecantes, infeudantes, aut in emphyteosim dantes, siue locantes: nisi in casibus a iure concessis, exceptis fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt, & hodie habemus extrauag. Pauli Quarti, editam temporibus meis, in confirmationem constitutionum d. Pauli ij. & etiam Papę Simmachi, cuius vigore fuit recissa locatio dohanarum, pecudum, & pascuorum vrbis, facta dominis de Saulis, propter quam fuerunt damnificati vltra centum millia scuta. Item dicit glo. in d. cap. nulli, in ver. immobilium, Ibi mobilia vero, quæ seruando seruari non possunt, potest prętatus alienare instar tutoris, l. lex quæ. C. de administ. tutor. Abb. vero dicit in d. capit. nulli, quòd mobilia, quæ commode seruari non possunt, etiam alienantur sine solennitate, veluti vestes, quæ quotidie magis veterascunt. Item fructus, & similia, & dicit Ang. in. §. & quia parum. in authen. de nuptijs, quod omne illud, quod corrumpitur triennio, computatur in-
5 ter illa: quæ seruando seruari non possunt, est glo. sing. in l. vnic. C. si aduers. vsu. & sic quæ vsu consumuntur, non sunt de illis: quę seruando seruari possunt: pro qua materia vide glos. fi. in cap. Ceterum de dona. quę dicit, quòd Pręlatus potest donationem facere de rebus ecclesiæ, si adsit consuetudo loci: quia consuetudo loci dat iurisdictionem, &
6 liberiorem tribuit administrationem. ff. quod vi, aut clam. l. prohibere. §. non tantum. Ita tamen, vt Ecclesia enormiter non grauetur. cap. Fraternitatem. §. accepimus, extra de donatio. vbi dicit Io. Andre.

quem etiam ibi refert Imola, quòd si in loco, vbi est sita Abbatia, adsit consuetudo, quòd Abb. possit dare. xx. solid. vel centum, vel rem mobilem, quæ superfit ipsi ecclesiæ, alicui pauperi, vel nobili indigenti, vel puellæ maritandæ: vel si sit consuetudo, quòd Episcopus faciat aliquos milites, & eis aliquid donetur, in istis casibus valebit datio, & donatio: siue in vita sit facta: siue in morte: & ibi dicit Hostien. quòd forte valebit donatio facta in consuetudinarijs, si fiat egenti, licet non nimis, non tamen poterit obligare ecclesiam, & sic inquit. Imola resides Ioan. And. Sed addit, quod per prædicta non habetur plena veritas. Ideo dicit, quòd si Prælatus vult immobilia donare, vel mobilia preciosa, non poterit: siue sit consuetudo, siue non, nisi interueniant solennitates requisitæ in alienatione rerum eccles. At Flor. inquit tenet contrarium: quia tex. loquitur indistinctè, & ideo videtur intelligi posse de immobilibus, & per hoc dicit, quòd licet non valeat donatio, quę fiat per prælatum, de bonis immobilibus sine debita solennitate, tamen non videtur verum: nisi hoc habeat consuetudo, quia tunc valebit, dum tamen sit moderata, & idem dicit de mobilibus pretiosis; quia de illis iudicatur idem, ꝗ de immobilibus. l. lex. quæ tutores. C. de admi. tut. & pro ista opinione inquit Imola, posset adduci quòd habetur in cap. terrulas. 12. q. 2. per quem tex. videtur, quòd hæc opinio possit satis sustentari, si esset res modici valoris, tamen tutius esset abstinere propter opiniones vitandas.

De fructibus, & in fructibus ecclesiæ, dicit Hostien in cap. fi. de pecul. cler. ꝗ clericus, vel prælatus potest in vita, pro suo libito disponere, & distinguit ibidem inter clericum habentem ecclesiam, vel beneficium cum administratione, vel quia si habet cum administratione, quandiu viuit, & sanus est, æquiparatur vsufructuario, qui facit fructus suos, vnde donare potest, sed tamen moderate, cap. Ceterùm de donatio. quòd si ęgrotet, tunc non est amplius vsufructuarius; sed æquiparatur vsuario, aliquid tamen plus habet, quam vsuarius: quia eleemosynas facere potest cap. ad hæc de testam.

Si absque administratione simpliciter, & personaliter sit beneficiatus, habet omnimodam in fructibus potestatem, & dispositionem, quia quantum ad fructus suos faciendum, æquiparatur vsufructuario, & facit illos suos vsque ad obitum, ac de eis etiam testari potest, cap. Requisisti. §. illud. de testamen. & ita dicit Hostien. seruari de consuetudine, quæ quasi vbique viget generalis, hanc opinionem sequitur, & approbat glo. in cap. præsenti, in ver. Reseruari de off. ordin. in 6. quæ glo. multum inualuit apud omnes, vt dicit Abb. in cap. fina. de pecul. cler. vers. in glo. 2. & idem in cap. cum in officijs. de testamen. ibi,

sed alia opinio multum inualuit de consuetudine, & illam approbare videtur Rota in antiquis decis. 855. incip. cum Camera Apostolica, & eadem Rota in antiquis in rubrica de obliga. & solutio. decis. 330. incip. nota quòd clericus, & ita communiter teneri dicit Butr. in cap. peruenit, de fideiussor. Corne. consil. 314. Butr. cap. primo de causa possess. & propr. Imola. cap. fina. de pecul. cler. vbi Calder. Imola. cap. relatum 2. de testamen. & cap. requisisti & cap. quia nos; vbi dicit quòd est communis opinio, idem dicit in d. cap. peruenit, Bellon. consi. 3. numero 2. & dicit Boer. consil. 48. quòd illam glos. sequuntur omnes scribentes. Sed Abb. subijcit, illa glo. mihi nunquam placuit; quia per Capitulum requisisti, quod allegat, & in quo se fundat, in nihilo probatur in iure eius intentio, quinimo potius ille text. facit contra, quia in text. solum dicitur: quòd relictum clericum non habenti administrationem, sed tantum simplex beneficium, præsumitur relictum non intuitu ecclesiæ: sed personæ, & sic acquiritur personæ, non ecclesiæ, &c, vt ibi per eum, facit optimus text. in cap. Episcopus. 14. quæstio. 1. vbi probatur: quòd Canonici qui simplex habere dicuntur beneficium, non habent bona sui Canonicatus, & ecclesiæ, vti propria, sed vti ad dispensandum; & præbendæ cum procedant de rebus ecclesiæ, non dantur Canonicis simpliciter, vt de eis faciant quicquid velint ex redditibus. Sed vt primo necessaria percipiant pro se, & si quid supereſt, expendant in vtilitates ecclesiæ, quia inquit Abb. in cap. relatum. 2. bona præbendarum sunt Ecclesiæ; quamquam sint diuisa per præbendas, vnde per hanc diuisionem non perdunt bona naturam suam, quia bona Ecclesiæ cedunt pijs vsibus, non autem, vt Canonicus de eis possit testari ad libitum. Vnde bona istorum simpliciter beneficiatorum, ita sunt, & debent dici res ecclesiæ, sicut bona habentis administrationem, sunt autem diuisa per præbendas, vt commodius percipiantur necessaria. Etiam in acquisitis de simplicibus beneficijs, statuit Pius Quartus, quòd clerici non possint disponere, nisi habeant ad hoc speciale Apostolicum priuilegium, vel adsit consuetudo in loco legitime perscripta, vt per breue suum Francisco Odescalco sub die sexto Martij 1560. Anno Pontificatus primo, per ea verba quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine legitime præscripta &c. Item, & in breui Donato Matthæo Minali thes. sub die xxx. Iulij eiusdem anni 1560. fac. glo. in cap. res, quæ 12. quæstio. 1. quæ dicit, quod si clericus emit equum de redditibus ecclesiæ, est ecclesiæ, non proprius, & redditus potest esse tam beneficij administrationem habentis, quam simplicis, ex quo est verbum generaliter prolatum, non specialiter; & generaliter idcirco dicit

eo dicit intelligi. l. de precio, de publici. in rem actio. faciunt, quæ leguntur, & notantur. 44. dist. in principio. vbi dicit glo. ꝙ de rebus ecclesiæ sufficere debet clerico, ꝙ habeat necessaria tantum, & illa necessaria arctantur ad victum, & vestitum, & text. ibidem habet, ꝙ sacerdos viuere debet de altari, non luxuriari: nec ibidem fit distinctio qualitatis beneficij, an habeat administrationem, nec ne, & in terminis dicit Angel. in summa in ver. emptio. vers. vtrum emptum, de aliena. quòd si clericus habens pecuniam de præbenda, de illa emat prædium, non poterit illud dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam potuisset dare, quia statim prædium sic emptum, fit Ecclesiæ: eandem glo. reprobat Abb. in cap. cum esses. numero 23. idem in cap. cum in officijs, de testamen. item in cap. secunda de deci. nec illa glo. placet Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescrip. in 6. idem tenet Innocen. in cap. inde corum, de ætat. & qualitat. qui dicit indistinctè, quòd clericus non debet dispensare res ecclesiæ, nisi in sua necessitate, & illorum qui sibi inseruiunt, & potest donare pro remuneratione seruitij, vbi Innocen. nullam facit differentiam, an bona, & res sint beneficiati simplicis, vel alterius generis. Idem tenet Domini c. de sancto Gemi. & Franc. in d. cap. præsenti, de off. ordin. col. 5. Barba. in tracta. de præstan. Card. prima q. 3. numero 80. Idem in cap. requisisti, de testam. num. 34. Idem in cap. fin. num. 14. de pecul. cler. vbi Imol. Bertrand, in consi. 258. 2. vol. Ias. cons. 75. vol. 3.

Quia Clericus de rebus ecclesiasticis mobilibus, ac fructibus ecclesiæ potest in ægritudine constitutus, si sit compos mentis, dare, & disponere pauperibus, locis religiosis, & his, qui sibi honesta exhibuerint seruitia: etiam si tales fuerint sibi sanguine, vel affinitate coniuncti, cap. ad hæc, cap. relatum. de testamen. & idem potest donare, dum sanus est, ex iusta causa, dummodo moderate donet, cap. ceterum, de donat. & cap. ad Apostolicæ: sed dicit Ioan. de Imola d. cap. Ceterum secundum d. Anto. ꝙ si Prælatus velit rem mobilem pretiosam alienare, aut vult facere donationem de redditibus quos facit suos, quod quando fit, notatur per glo. in cap. præsenti de offi. ordin. lib. 6. §. porro. & tunc potest donationem facere, in quantacunque quantitate voluerit, etiam sine consensu capituli, vel superioris, ex quo sunt sui: nec obstat (inquit) quòd habetur in cap. cum olim 2. de priuileg. quia ibi non loquitur de fructibus: sed de mobilibus acquisitis ecclesiæ, nempe de pecunia: quam episcopus, qui erat religiosus, acquisierat, nam illa cedit episcopatui cap. 1. 18. quæstio. 1. ideo non poterat de illa disponere in quantitate inmoderata, sed quando esset moderata sic, in fructibus autem agitur tūc de præiudicio solius prælati, ideo potest donare in quantacun-

tacunque vult, cum prælatus de illis possit libere disponere. Si vero vult donare de redditibus: quos non facit suos, tunc si vult donare aliquid minimum benemerenti, potest, etiam sine consensu capituli, etiam non subsistente aliqua consuetudine: & quid dicatur minimum, vel non,
7 stabitur determinationi consuetudinis, si de illa apparet, aliàs videtur, quòd arbitrio superioris hoc poterit determinari, argu. cap. de causis, de offi. deleg. qui habet considerare quantitatem, seu valorem rei, vide per D. Imol. in d. cap. Ceterum, quæ dicatur minima, seu modica quantitas:

Si autem vult donare aliquid, quod non sit minimum, non tamen læderet ecclesiam enormiter; & tunc sine consensu capituli non poterit, nisi hoc habeat consuetudo, sed cum consensu capituli hoc posset: si autem vellet immoderate donare, tunc non posset etiam cum consensu capituli, etiam si consuetudo hoc haberet, quia talis consuetudo, veluti onerosa ecclesijs, non valeret; Subdens idem Imola, tamen Floren. hic dicit, quòd si prælatus donet rem mobilem, non preciosam, si moderate donat, valebit donatio, etiam cessante consuetudine, quod, inquit, tene menti, tamen propter vitandas opiniones tutius videtur, quòd fiat cum consensu capituli, nisi consuetudo aliud haberet, sed inquit Bald. in consil. 298. primo. volum. quòd secundum quosdam Prælatus potest donare consanguineis ex generali consuetudine, quam Papa scit, & tolerat. argu. l. filius. ff. de donation. alij dicunt, quòd ista consuetudo est abusiua, & inualida: per quam Papa dicitur pati, non facere: alij dicunt, quòd causa pietatis, vel meritoru[illegible] potest vsque ad competentem modum, non enim intelligitur iactari, quod propter benemerita ecclesiæ, vel prælati erogatur: alij dicunt, quòd donare nullo modo potest: nisi forte, quòd potuisset nugatorie expendere, puta in equis, domicellis, & conuiuijs; nam si ab ijs abstinuit, vt posset prouidere consanguineis, ecclesia non est facta pauperior ex tali donatione: De redditibus ergo appropriandis ipsi prælato potest facere quicquid vult, dum viuit, in mortem autem non, not. in cap. præsenti; de offi. ordin. vt ibi per eum, quia est dominus, sed hoc Abb. intelligit, si vtatur, fruatur, vel quod idem est, si in vita de illo legitime disponat, per eum in cap. reprehensibilis, de appella. & dicit Abb. in cap. cum in officijs, de testamen. quod clericus de bonis intuitu ecclesiæ, vel de facultatibus ecclesiæ acquisitis, non potest testari, vel aliter de ipsis bonis in alios disponere regulariter, nisi in quat-
8 tuor casibus: primo si clericus tantundem de suo ecclesiæ contulerit, quantum vult relinquere, vel disponere. 12. quæstio. 2. si quis quilibet, ead. cau. quæstio. 5. cap. si episcopus. secundo de rebus mobilibus,

libus, & modicis si adsit consuetudo: tertio potest donare intuitu eleemosynæ, quam clericus potest facere in infirmitate constitutus: quarto quando clericus vult remunerare seruitia honesta recepta, tam a consanguineis, quam ab extraneis. §. licet d. cap. relatum, & per eundem Abb. in capit. relatum. ij. vers. nota in verbo. vbi dicit, quòd clericus in ægritudine, de qua post modum decessit, potest aliqua mobilia ecclesiæ conferre religiosis locis, & pauperibus; item his, qui sibi seruiunt, siue consanguinei sint, siue extranei, secundum seruitij meritum: ex quibus verbis infertur, quòd in pauperibus, & locis religiosis, sufficit ad errogationem faciendam sola charitas, sed in alijs qui non sunt pauperes, vel non sunt loca religiosa, requiritur quod præcedat aliquod seruitium. Et ex hoc infero secundo, quòd consanguineo diuiti, qui non seruiuit ecclesiæ, vel prelato, non potest prelatus aliquid conferre, etiam de mobilibus ecclesię, & pondera

9 ibi verbum, aliquid, quod denotat quandam moderationem, non enim debet omnia mobilia ecclesię dispensare in ęgritudine, quia dicit specul. in tit. de stat. monach. vers. 57. queritur. quòd episcopus, & presbyter, non tamen religiosus, de fructibus ecclesię suę, & mobilibus sibi ratione ecclesię acquisitis, poterit seruitoribus mercedes relinquere, & donare, & remunerare. l. iubemus. C. de sac. san. ecc. dum tamen non fiat in fraudem, prout quidam faciunt, legantes ne-

10 potibus, & consanguineis suis maximas, & diuersas pecunię quantitates sub nomine remunerationis receptorum ab illis seruitiorum contra iura vt. 65. dist. non satis. prope princ. melius est quod dicit Did. Couarruuias in cap. cum in off. de testam. vers. his: quod per tex. in cap. ad hęc de testa. probatur, videlicet quòd clericus in ęgritudine constitutus, causa donationis inter viuos, potest redditus ecclesię in piam erogare causam, modo in donatione moderamine vtatur, si ex ea ægritudine decedat: sed si in bona existens valetudine velit in pios vsus erogare aliquid de bonis mobilibus, id agere poterit libere nulla pręfinita quantitate: id quod probatur etiam in cap. quia Ioannes, iuncta glo. 12. quęst. v. notat. Abb. & maxime per finalia verba, Anchar. Imol. Barba. in d. cap. ad hęc, vnde oportet a viuente fieri traditionem horum bonorum, quę sic donantur. Barb. in dicto

11 loco ij. col. & isti sunt modi, vel casus per Abb. enumerati, in quibus videtur licita, & permissa clerico dispositio in fructibus, & rebus ecclesiæ, nec vltra hos, alios enumerat. nec in eis iura allegata distinguunt magis in fructibus, ac rebus ecclesię habentis administrationem, quam simplex beneficium: quia inquit Abb. in cap. cum esses, in repetit. de testa. col. 8. ante numerum 22. quod indistincte

qui-

quilibet clericus, quæcunque acquirit de bonis ecclesiæ, debet conferre ecclesiæ, alias punitur, per tex. in cap. primo 12. quæstio. 3. & in hac materia est in terminis (inquit) tex. §. fina. cum cap. seq. 12. quæstio. 1. vbi expresse habetur de clerico non habente administrationem, & dicitur ibi, quòd præbenda pro necessitatibus datur canonico, & si quid deductis necessitatibus superest, illud in communes vsus ecclesiæ expendat, eundem tex. allegat idem Abb. in cap. fina. de pecul. cler. in confutatione dictæ glo. & similis tex. habetur, vt diximus, in §. his ita respondetur. cap. episcopus 14. quæstio. 1. vbi habetur expressum, quòd canonicus non vtitur rebus ecclesiæ tanquam rebus suis: sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, & commissis: quia ipse in rebus ecclesiæ est procurator, pro hac parte est text. in cap. videntes 12. quæstio. 1. vbi habetur, quod ideo fuit ordinatum, quod bona, quæ offerebantur ecclesiæ per Christi fideles ad fidem confluentes, reseruarentur ecclesiæ, & non amplius venderentur, prout, a principio fiebat: vt ex sumptibus eorum necessaria tribuerentur egentibus, & communem vitam ducentibus: quia non est vera secundum Abb. in dict. cap. cum esses, in repetit. eadem colum. octaua, & nona, & per eundem in rubrica de pecul. cler. in. fi. eorum opinio, qui dicunt, quòd clericus siue prælatus faciat fructus beneficij suos, nisi ad hoc, vt de illis sibi prouideat primo, & de superfluis deducta sua prouisione, dispenset in vsus pios, non vt de illis possit, vel testari, vel pro libito suæ voluntatis facere: quia est de hoc bonus text. in cap. si quos deseruis 12. quæstio.
12 2. vbi donatio facta de fructibus reuocatur, & pro non facta habetur: & per eundem Abb. in cap. ceterum, de donatio. vers. sed dubium, vbi dicit, quòd clericus de redditibus ecclesiæ potest dare illos redditus, & fructus, quos facit suos puta quales sunt quotidianæ distributiones, & huiusmodi, vt habetur in cap. vnico. de cler. non residen. in 6. item de fructibus beneficij illam partem, quæ est sibi pro necessitatibus suis, & suorum ex canonis dispositione assignata: sed illam clericum facere suam tamen intelligit Abb. si in vsum, & alimoniam suam
13 conuertat, vt per eundem in cap. reprehensibilis, extra de appella. & dico infra in seq. quæstione, fac. text. in cap. iudicatum. 89. distinct. vbi dicitur, quòd episcopatus est patrimonium episcopi, & debet intelligi quantum ad dispensationem, quia clerici sunt dispensatores, & habent potestatem dispensandi res ecclesiæ: & per præfata, ac per alia, quæ ibi adducit Abb. nulla est differentia inter habentem administrationem, & non habentem: innuens, quod tam sunt ecclesiæ bona ex simplicis beneficio prouenta: quam ex beneficio administrationis acquisita, quia talis distinctio iure non probatur. Id quod sentit Cardinalis

Zaba-

Zabarella in cap. fina. de pecul. cler. colum. fina. circa finem, per illa verba, secundo casu, licet vt prædixi, quidam distinguant inter beneficia simplicia, vel non simplicia. Item alij distinguant inter clericos sæculares, & regulares: tamen tales distinctiones iure non probantur: & per illa verba paulo inferius, secundo casu indistincte potest, etiam donando, quia dominus est fructuum, & æquum esset statuere, quòd de omnibus fructibus &c. per quæ, concludit, Abb. id, quod etiam videtur tenere Zabarella, quòd clericus, vel prælatus non habet in fructibus, ac prouentibus ecclesiæ, nisi victum pro se, & suis: & illo deducto, ius in ecclesia, & in pauperes illos fructus canonice dispensandi: & iura dicentia, quod clericus facit fructus suos, ac quod in illis acquirit dominium, loqui, & intelligi in illam partem fructuum, quæ sibi pro necessitatibus est assignata, quæ est omnino sua, quia clerico omnino debetur, licet aliunde habeat victum, alimenta, vel sustentationem, per Didacum Cauatruuias in cap. cùm in officijs
14 de testam. vers. tertio. vbi dicit, quòd clericus habens beneficium ecclesiasticum, potest libere disponere de illis redditibus, qui sunt necessarij ad eius honestum sumptum, inspecta cuiusque qualitate, si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministrauit, hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorum ministris ecclesiæ, per canones antiquos constituitur cap. ecclesias 13 quæstio. 1. tex. & ibi Abb. in cap. de his, de eccles. ædific. vel repar. Sanct. Thom. secunda secundæ quæstio. 185. articu. 7. respon. ad 2. quod intelligit Abb. si vtatur vt dico supra, & hoc intellige de quocunque beneficio ecclesiastico nulla habita distinctione simplicis, curati, vel habentis aut non habentis administrationem. Super qua materia vide, quæ dicit Geminian. in cap. præsenti de officio ordin. super illa glo. vbi dicit, quòd quidam intelligunt glo. illam, vt loquatur de simplici beneficio, vt quilibet habens beneficium simplex testari possit, quod dicunt falsum, & contra tex. in cap. relatum, quod loquitur in canonico, & sic consequenter in habenti simplex beneficium, qui tamen non potest testari, atque hoc (inquit) etiam ego fateor. At glo. recte intellecta est verissima, & id non dixit, sed bene dixit, quod ad hoc, vt beneficiatus possit testari, tria requiruntur: Primum quod non habeat administrationem: Secundum quòd beneficium sit simplex: Tertium quod illud obueniat sibi personaliter tantum, & consequenter tales fructus concessi ratione stipendij personalis: quibus concurrentibus poterit disponere, & testari, & alias, vt ibi per eum: quia sic intelligendo bene procedit id, quod dicit glos. & ea, quæ dicuntur per Abb. qui intelligit, quod glo. loquatur in simplici beneficio tantum, non autem

in fructibus, qui obueniunt ratione seruitij personalis, quia distributiones quotidianæ, & alia huiusmodi, quæ dantur, & distribuuntur clericis ratione laboris, & exercitij personalis, acquiruntur clericis, quo ad liberam eorum dispositionem, per Didacum Couarruuias in dict. cap. cum in officijs, de testam. numero 4. tex. in cap. vnico de cler. non residen. in 6.

Id, quod etiam procedit in commendatario, secundum Nicol. de Vbal. in tracta. de succes. cler. ab intesta. vers. secundo quæro, vbi proposita quæstione: An fructus commendatarij reseruentur futuro successori, an vero commendatarius faciat eos suos, ita quòd veniant post mortem commendatarij ad eius hæredes, dicit, quòd Lud. Pontan. in consil. 352. incip. omnipotentis Dei postulato suffragio, in casu propositæ consultationis, distinguit, quòd aut commenda est facta ad vtilitatem ecclesiæ, & tunc fructus reseruantur successori, quia in tali casu commendatarius non facit illos suos. 61. distinctio. quoniam festus: sed bene verum est, quòd ex redditibus tantum potest detrahere, 1
quantum sibi, ac suorum victui sufficiat, 12. quæstio. 2. charitatem. cap. vnico de clerico ægrotante. §. primo libro 6. de quo nihil mirum, quia commenda in tali casu, nihil aliud est, quam depositum, quod potest ad libitum deponentis reuocari, etiam si dictum fuisset, quòd depositum vsque ad obitum depositarij duraret. l. prima. §. si deposuero. ff. deposit. cap. primo extra eo. Et tali casu potest commendatarius ad libitum remoueri, Et beneficium commendatum, tamquam vacans conferri, per Lud. Gomes. reg. de publican. resign. quæstio. 4. vbi vide, eo quòd commenda fit duobus modis, & quando commendatarius æquiparatur titulari, aut commenda fit non in fauorem, vel vtilitatem ecclesiæ, sed commendatarij tantum, & eo casu commendatarius facit fructus suos, & eos lucri facit, instar depositarij, ad cuius gratiam factum est depositum, quoniam illos redditus ex re deposita perceptos, sibi depositarius acquirit, & lucratur semper, nisi eos percipiat post moram, quia perceptos post moram, & a die moræ debet restituere deponenti, cuius fuit res deposita l. dies spoliorum. §. pecuniam. ff. depos. & ita debet (inquit) intelligi glo. in cap. nemo deinceps, de electio. in 6. sed inquit idem D. Nicol. quicquid ipse D. Pontan. dicat, mihi videtur, quòd non sit magis priuilegiatus, commendatarius, in aliqua commenda, quam intitulatus in aliqua ecclesia, vel beneficio, qui vt supra dicit, in morte potius censetur vsuarius, quam dominus, &c. Et Cardin. Zabarella in præallegato loco colum. antepen. declarando materiam dicit, quòd multis modis quid potest dici suum, &
15 proprium: sed secundo modo potest dici proprium id de quo quis habet

habet liberam dispensationem, tamen si male dispenset potest puniri, non tamen reuocabitur dispensatio, & hoc modo dico (inquit) habere clericos proprietatem in fructibus beneficiorum, & sic loquuntur omnia iura, quæ dicunt clericos debere esse contentos victu, & vestitu. si enim extra modos licitos dispensant, peccant vt in allegatis iuribus per eum, & possunt puniri, adeo, quòd quandoque possunt ab ecclesia remoueri: subiungit idem, quin si clericus distraxit fructus beneficij, & donauit pecuniam amico, non valet donatio, nec id quod
19 acquiret ille ex illa pecunia, sed erit ecclesiæ, Idem dicit in cap. peruenit, de fideiuss. idem dicit glo. fina. cap. fina. in fin. 12. quæstio. 1. glo. & Archid. cap. fina. quinta. quæstio. 3. subiungens Zabarel. d. cap. fina. de pecul. cler. licet autem secundum prædicta teneat dispensatio qualitercunque facta per clericum in vita, secus videtur in vltima voluntate, per quæ verba videtur innuere, quod potest clericus qualitercunque dispensare fructus suæ ecclesiæ, & idem circa finem, per illa verba, dic ergo, quòd aut loquimur in administrationibus, quæ non sunt proprie beneficia, aut in illis, quæ sunt beneficia, vel in beneficijs sim-
17 plicibus. primo casu exemplum poni potest in hospitalibus, quæ non sunt beneficia. Clemen. per litteras de præbend. & Clemen. quia contingit, de religio. dom. & institutus in talibus non facit fructus suos. secundo casu, licet quidam distinguant inter simplicia beneficia, & non simplicia, & inter clericos regulares, vel sæculares, tamen hæc distinctio iure non probatur. Vel quæritur, an beneficiatus faciat fructus suos, ita quòd libere disponere possit, sicut dominus, adeo quod, etiam si male dispenset, non possit puniri, & dic, quòd non potest, vt cap. secundo de pecul. cler. aut an faciat suos intantum, quod possit sibi conseruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod suum sit, & adhuc idem, quod non potest cap. tertio eo. aut an faciat suos, adeo quod de eis possit disponere, ita quòd non reuocetur, quod fecerit, & hoc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, & primo casu non potest cap. ad hæc cap relatum. de testamen. secundo casu indistincte potest, etiam donando, quia dominus est fructuum cap. vnico de cler. non residen. in 6. & æquum esset statuere quod de omnibus fructibus, idem dicit Imola ibidem per eadem verba. Subdens idem Zabarella, item esset æquum, quòd clericus posset libere disponere in vita, & in morte de omnibus acquisitis ecclesiæ mobilibus, siue immobilibus, & hoc, si sint acquisita tempore suo, nisi constaret manifeste, quod essent acquisita intuitu ecclesiæ, per hoc enim clerici essent promptiores ad bene agendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abstinent a clericatu, non abstinerent, nec facerent clerici fraudes, quas

faciunt

faciunt, in faciendo cantare instrumenta emptionum, & aliorum contractuum in alterius persona, prout quotidie faciunt: & ibidem paulo ante, valde absurdum est ita restringere potestatem clericorum, vt videantur nudi ministri, nam per hoc surgerent lites, & multi retraherentur a beneficijs, & a clero, si putarent non posse aliquid in amicos, vel propinquos ex fructibus beneficij erogare: qui tamen alias sunt vtiles beneficijs, & beneficia magnificant; & ita inquit seruatur: vnde etiam in foro conscientiæ videtur beneficiatus tuto posse largiri de fructibus beneficij, dummodo per hoc non omittat hospitalem, eleemosynas condecentes, & alia, ad quæ de iure tenetur: Dom. vero Flor. secundum quòd refert Ioan. de Imol. in cap. fin. de pecul. cler. tenet indistincte, ꝙ clericus sit dominus fructuum beneficij perceptorum, & ꝙ de illis possit quoquomodo, & pro quantacunque quantitate in vita disponere libere, & sine aliqua difficultate, vt per eundem Imolam d. loco 18 colum. antepen.

Et ex prædictis habes tres principales opiniones: vnam, quæ multum restringit, potestatem clericorum circa fructus beneficij, quæ fuit opinio Innocen. cap. Indecorum de ætat. & qualit. Archid. in cap. statutum. §. assessorem præallegato. Io. Cald. cap. fin. de pecul. cler. Abb. in cap. cum esses, in repet. & alijs locis supra adductis, & quam etiam de iure sequitur Dom. Anto. cap. fin. 3. causa. de causa possess. & proprie: Secunda opinio principalis est D. Flor. de qua vltimo dixi; quæ dat magnam, & largam potestatem clericis circa fructus, & redditus beneficiorum: qui voluit, ꝙ clericus beneficiatus non distinguendo, an habeat administrationem, vel non, faciat fructus suos, & de illis habeat in vita plenam administrationem, & potestatem, adeo ꝙ possit etiam alteri donare, si velit: & non reuocetur donatio.

Tertia est opinio Hostien. in cap. fina. de pecul. cler. & glo. in cap. præsenti de offic. ordin. quæ mediam viam eligendo, distinguit inter clericum simpliciter, & personaliter beneficiatum, & habentem administrationem: quia in primo casu est dominus fructuum beneficij, & de illis habet plenam dispositionem in vita, & in morte: secundo casu in vita dicitur facere fructus suos, & potest de eis disponere, etiam donando aliquid de eis, dummodo moderate hoc faciat: & in hac materia stantibus istis opinionibus resoluit Ioan. de Imol. in d. cap. fin. de pecul. clericorum, quòd opinio Innocen. Abb. Archid. & sequentium sit vera de iure, & quòd clericus posset moderate aliquid donare de fructibus, saltim si adesset consuetudo, & quòd dicitur, ꝙ dicit Hostien. quòd seruatur de consuetudine, & vbique obtinet consuetudo, videtur, quòd consuetudo illa possit tolerari, per illud qđ habetur in cap. si

propter

propter tua debita, de rescrip. in vj. & in extrauag. Io. 22. suscepti. quod fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit, etiam si nondum sint percepti, spectant ad hæredem ipsius clerici: vnde videtur quod valeat consuetudo, quòd clericus personaliter, & simpliciter beneficiatus, faciat fructus suos: si vero habeat administrationem, quod non possit donare in magna quantitate alteri, sed moderate: id, quod inquit Imol. puto verius de iure.

Et in hac materia pro declaratione veritatis, est meo iudicio bonum sub distinguere, inter qualitates fructuum, redditunm, & prouentuum, qui percipiuntur ab ecclesia, & inter eos qui percipiuntur occasione ecclesiæ: quia iudico, quod de omnibus indistincte non sit habenda eadem ratio: vt videlicet aliqui fructus sunt, qui obueniunt beneficiato regulariter ratione tituli tantum, non ratione alicuius, vel residentiæ, vel seruitij, vel personalis interessentię, vel sit beneficium habens, vel nō habens administrationem, quia nihil refert, per Abb. in rep. cap. cum esses, de testam. & cap. fin. de pecul. cler. puta redditus, qui veniunt ex prædijs, domibus, censibus, terris, locis, aut alias ex rebus ecclesiæ, quia ei debentur ex eo, quia est in beneficio institutus, aut intitulatus: & de istis est satis dictum supra, vbi deduxi, quod sunt tres opiniones, vna Innocen. & sequac. alia Floren. alia Hostien. quæ mediam viam elegit &c. pro qua est decis. rotę 855. in antiquis. incip. cum camera Apostolica. item alia decis. eiusdem rotę decis. 37. in vltimis incip. pariter cum Camera Apostolica. fac. pro ea vsus communis, & communis consuetudo, quæ illa approbat, vt per Abb. capit. peruenit, de fideiusso. numero 12. circa finem. & per eundem in cap. reprehensibilis. de appella. in additio. numero 20. vbi dicit, esse consuetudinem generalem apud omnes, quòd personaliter beneficiati faciunt fructus suos. Et per eundem in cap. nouum genus. iij. col. in fin. extra de decimi. quod vtrum canonici, & sic personaliter beneficiati, faciant fructus suos, nec ne, standum est (inquit) consuetudini.

Alij vero fructus sunt, qui obueniunt beneficiato, non ratione tituli tantum, neque ex eo, quia est in beneficio institutus tantum, vel intitulatus: sed quia in ecclesia, in diuinis horis, & laudibus dei deseruit, veluti sunt illi fructus, vel prouentus, qui debentur tantum seruienti, & qui non seruit, illos non percipit: veluti sunt distributiones quotidianæ, quæ dantur pro seruitio in diuinis personaliter impenso, & huiusmodi: de quibus habetur cap. vnico de cler. non resid. in vj. & in cap. licet, de præben.

Alij demum fructus sunt, qui non debentur habenti titulum, nec deseruienti in ecclesia in diuinis, sed quia sunt tertio auctoritate Apostoli-

ca, vel alia, ex fructibus, vel emolumentis alicuius ecclesiæ canonice reseruatis, ex aliqua causa, vel arbitrio superioris regulariter, vel concessi, prout sunt fructus in aliqua ecclesia alicui specialiter reseruati, & prout sunt fructus pensionum, & pensiones, quæ non debentur nec ratione tituli, nec seruitij, sed sola Papæ, aut alterius superioris ordinatione, aut concessione, obligantes in id, habentem beneficium, siue ecclesiam, de quibus habetur per Caccialup. Gig. Paulum de Roma. in eorum tracta. de pensio. in principio, & per totum: Et de his 3
duobus videtur res aliter sese habere, quia in huiusmodi multo maiorem potestatem clericus, vel prælatus habere videtur: & primo videntur vera esse, quæ diximus supra de distributionibus quotidianis, videlicet quod acquiruntur etiam ratione dominij recipienti, & canonicus, siue clericus, facit illas suas adeo, quòd pro libito suæ voluntatis potest de illis receptis disponere. dict. cap. vnico de cler. non resid. quia distributiones quotidianæ, dantur pro labore impenso, & in multis locis, vt diximus supra, dantur in pane, vino, & huiusmodi, nec augent corpus præbendæ, seu beneficij fructus, nec inter fructus beneficij numerantur, nec veniunt appellatione fructuum beneficij, per Probum qui multos enumerat in cap. primo col. fin. de cler. resid. est decis. rotæ decis. Achil. incip. pensionem tit. de pensio. in manuscript. & dicit summa Tabiena in ver. restitutio. §. 19. quod de bonis sibi deputatis, & de distributionibus simplicis beneficij non habentis administrationem idem est iudicium, quod de bonis proprijs, pro quo, etiam pondera, quod aliud esset in distributionibus beneficij curati, dignitatis, & administrationem habentis, aliud in simplicibus distributionibus, quæ debentur propter operam personæ, arg. l. 1. secundo respon. ff. si mens. Fal. mod. dixit. ff. pro Soc. l. si duobus. §. si in coeunda, & in cap. licet vobis, de præbend. optimus tex. in extrauag. communi postulasti. de præben. vbi distributiones, quæ dantur illis, qui horis intersunt diuinis, sunt exclusæ ab impositione collectæ fructuum primi anni, & si impetratur beneficium certi valoris, distributiones non sunt computandæ in ualorem fructuum, quia illæ dantur ratione certi ministerij, puta clericis interessentibus diuinis, & non sunt de cor-
4 pore beneficij, nec sub illo comprehenduntur prout legitur & notatur, in cap. licet de præben. & per Ioan. And. in cap. vnico de cler. non resid. in vj. in nouella, & per eundem in additione ad speculator. titulo de concess. præben. §. in illis, fac. cap. fin. de conces. præbend. §. in illis vero. in vj. vbi distributiones quotidianæ sunt aliud, quam illud, quod datur ratione præbendæ, Rotæ decis. 134. in nouis. Eadem Rota decisio. 406. in antiquis est decisio. Boeri decis. 349.
in

incip. Xpi benedicti. vbi condemnatus restituere fructus, non restituit distributiones quotidianas distributas pro interessentia in diuinis horis. sequitur Nicol: de Vbal. in suo tracta. de success. cler. ab intesta §. sexto quæro. vbi multa adducit in contrarium, sed id dicit facere disputationis gratia, de quibus clericus videtur posse ad libitum donare, disponere, dispensare, & contractare, cum ei obueniant in præmium & solutionem laboris, & ministerij sui personalis, vt per Didac. Couarruuias cap. cum in officijs de testa. §. tertio ex eadem. & §. quinto ex prncipali quia licite clericus potest locare operas suas, quamuis spirituales, ac etiam eas vendere per Innocen. cap. quoniam ne prælat. vic suas.

Subdens idem de Vbaldis ibidem, versi. quæro primo, de fructibus præbendæ: si præbenda non est distincta, vel separata: sed canonicatui, aut beneficio annexa; dicendum esse quòd vadunt ad successorem: si verò est distincta, aut separata, sine dubio in locum defuncti alius est ordinandus, & notat. in cap. dilecto. de præben. in cap. cum M. de constit. tamen dicendum est, quòd dicti fructus prouenientes, etiam ex præbenda distincta, reseruentur capitulo: nec est verum, quòd canonicus proprie habeat successorem, nisi tantum, quoad corpus antiquæ præbendæ, ad hoc glos. & quod ibi not. in cap. quòd sicut. de electio. quapropter de fructibus præbendæ, idem est censendum quod de fructibus beneficij, nec præbendæ in hoc aliquid habere videntur commune cum distibutionibus: in quibus præbendatus non uidetur habere tantum iuris, quantum in distributionibus, vt per dictum D. de Vbal. vers. vj. quæro ibi, & multo magis de quotidianis distributionibus, in quibus præbendatus habet maius ius, &c. de quibus clericus potest disponere, sicut mercenarius, & rusticus de lucro operis diurni: quia canonicus, habens præbendam distinctam, non potest de illis fructibus, nec testari, nec disponere, ex quo dicitur habere administrationem, per Innocen. in cap. nouum genus de decimis, & est casus in cap. relatum de testam. secus si præbendæ non sint distinctæ, sed quia omnia veniunt in communi, & postea distribuuntur, singulariter tantum pro quolibet, quia de istis bene potest disponere & testari. Idem videtur dicendum de eis qui habent capellanias

5 in ecclesijs ad nutum amouibiles, quæ non dantur eis in titulum, sed datur eis certum stipendium in anno in pecunia, de tali stipendio possunt, disponere: quia datur eis intuitu personę, & pro labore. Si verò distributiones quotidianæ sint quæ non dentur, vel soluantur illis qui horis intersunt: sed & illis qui sunt præsentes in ciuitate vel loco, licet non intersint horis, crederem q̃ istæ non sunt naturæ & quali-

tatis prout sunt quæ dantur pro seruitio, quia videntur valde ab istis differre, quia illæ sunt exemptæ ab impositione collectæ, istæ vero non per extrauag. postulasti. & extrauag. cum nonnullę. de præben. extra: eod. vbi etiam vide de capellanijs quæ sunt institutæ pro missis pro anima decedentium celebrandis, quæ gaudent priuilegio distributionū, si non excedant summam xx. librarum: vnde intellige hic de distributionibus quotidianis proprijs, & proprie sumptis, quæ actu distribuuntur, de quibus, per glos. in extrauag. suscepti. ne sed. Vacan. in glos. priuilegio. inquit enim, distributiones enim proprie dicuntur quę actu distribuuntur, ita intelligit Deci. cons. 280. in casu proposito, vbi tenet, quod distributiones quotidianæ sunt, quæ ipso actu distribuuntur, & quod ab actu distribuendi sunt denominatæ, per not. per Domin. cap. primo de cler. non resid. in vj. vbi dicit, quod in talibus distributionibus quotidianis, plus habent iuris clerici, quam in alijs fructibus, & bonis ecclesiæ, quia in illis consequuntur dominium, & de illis possunt testari, de quo late per Didac. Couarruuias. varia. resolut. lib. 3. cap. 13. per Paris. cons. 33. lib. 4. & cons. 52. optime Boe. decis. 340. ad fi. vbi dicit quod distributiones pro interessentia in diuinis horis sunt priuilegiatæ ab alijs distributionibus: & in materia distributionum quotidianarum, an clericus possit de illis testari, videtur quod varię sint opiniones doct. secundum Iul. clar. lib. iij. §. testamentum. versi. quinto dixi. & quod distributiones efficiantur clericorum proprię, tenet Guliel. de monte Laud. & hanc esse communem affirmat Paris. cons. 33. num. 8. lib. 4. & hæc in via iudicij obtinet, licet enim videantur acquisitæ intuitu ecclesiæ, tamen principaliter dantur intuitu personæ propter diurnam operam, merito clerici eas faciunt proprias, & de eis ad libitū possunt disponere, & ita obseruatur in practica, maxime in exactis, secundum Iul. clar. lib. 3. §. testamentū. d. loco. Idem venit dicendum, etiam de pensionibus, ac pensionum fructibus,
6 de quibus clericus, vel pensionarius videtur posse pro libito disponere, adeò quod pensiones decursas, & non exactas per pensionarium, eius hæredes exigere, & recuperare possunt, quia pensio non est ecclesiasticum beneficium proprie, sed est aliquod prophanum, in mera tem-
7 poralitate consistens, vt per Fel. & alios doctor. in c. ad audientiam. ij. de rescrip. & in Clem. prima, vbi Card. Imola, & alij. de supplen. ne-
8 glig. præla. intelligendo, non de pensione, quæ consueuit assignari pro beneficio ecclesiastico, quæ reputatur vti beneficium ecclesiasticum: sed de pensione quæ est certa portio ex aliqua mensa, vel beneficio, ex causa, ad tempus, non perpetuo separata, per Lauren. in Clem. præallegata & Gig. in principio sui tractatus de pensio. quales sunt

hodie

hodie regulariter pensiones, quæ etiam laico assignari possunt, vt per
9 doctor. in cap. quamuis vbi Archid. & Franc. 2. not. de præben. in 6. per Imol. dicta Clemen. pri. colum. 6. vers. quærit Gulielmus. de rebus eccles. non alien. Bald. & post eum Fel. in d. cap. ad audientiam. Item quia pensionarius videntur æquiparari vsufructuario, quia pensio extinguitur morte; sicut vsufructus morte vsufructuarij. §. finitur autem instit. de vsufruct. & vsufructuarius facit fructus suos, adeò quòd illos etiam transmittit ad hæredes, per tex. in l. defuncta. ff. de vsufruct. per Ioan. de Imol. in Clemen. prima. §. primo. colum. 3. de supplen. negli. præla. Gig. in tracta. pensio. quęstio. prima. num. 2. quæstio. 25. num. 4. Paul. de Roma in tracta. pensio. q. 8. & Gig. quæst. 52. Item quia pensio assignatur pensionario, vt commodius sustentari valeat: &
10 sic videtur assignari in causam alimentorum, vt per Gig. in tracta. de pensio. quæst. 51. num. 12. per Roma. conf. 388. incip. in casu propositi thematis. Et ille, qui habet legatum pro alimentis, taliter ius habet in eo, quod decedens transmittit ius exigendi pręterita alimenta non soluta ad suos hęredes. l. vti frui. §. fin. ff. si vsufru. per. l. fructus, in
11 fi. cum l. seq. ff. de rei vendica. l. qui vsufructum. §. fin. & l. quæsitum. l. defuncta. ff. de vsufru. faciunt adducta per Alexan. conf. 4. in fin. in-
12 cip. perspectis his. tertio vol. per Gig. in suo tracta. pensio. q. 52. Accedit ad prædicta, quod in ista opinione inclinant domini de Rota, sicut post meum in vrbem reditum, inueni conclusum in vna Turritana pensionis. 31. Ianuarij 1567. coram R. P. de Gratis Rotæ Auditore & domino meo, in hæc verba conclusionis, videlicet, stricte ad dubium, seclusis constitutionibus, & bullis Pauli iij. & Iulij iij. ac etiam vsu Cameræ, fuit conclusum quod pensiones decursę, & non solutę, non computentur inter spolia, sed magis transeant ad hęredes, quia pensio non est beneficium ecclesiasticum, sed consistit in mera temporalitate, cap. quamuis, vbi doctor. de pręben. 6. Fel. cap. ad audientiam. 2. prima colu. de rescrip. &c. vt in d. conclusione.

Sed in contrarium vidi breue Pauli iij. sub datum Romę apud sanctum Petrum Die. 3. Martij 1544. Anno decimo. cuius tenor sequitur videlicet. Venerabili fratri Hieronymo Episcopo Castren. Prelato domestico, & dilecto filio Tyberio Palello physico nostris.

Venerabilis frater & dilecte fili salutem, &c. Cum sicut accepimus venerabilis frater Saluator Alleputius Archiepiscopus Turritan. bone me. Francisci olim Archiepiscopi Turritan. & Episcopi Aretin. in summa octingentorum ducat. auri de Camera, ratione annuę pensionis eidem Francisco Archiepiscopo, & Episcopo super fructibus mensę Archiepiscopalis Turritan. Apostolica auctoritate reseruatę, de-

bitor remanserit, & dicta summa octigentorum ducatis, tanquàm eiusdem Francisci Archiepiscopi, & Episcopi spolia, ad cameram nostram apostolicam deuoluta sit, & ad ipsam cameram pertineat. Nos singulalaribus meritis, & antiquis, & recentibus seruitijs erga nos vestris attentis, summam octigentorum ducatorum prædictam, vobis æquis portionibus inter vos diuidendam, auctoritate apostolica gratiose donamus, & liberaliter elargimur per præsentes: mandantes dilecto filio curiæ causarum cameræ apostoicæ generali audictori, vt summam prædictam vobis, per ipsum Saluatorem Archiepiscopum, iuxta tenorem præsentium tradi, & consignari faciat, eum per censuras ecclesiasticas, & alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita ad id cogendo, & compellendo inuocato etiam si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, non obstan. constitutionibus & ordinationibus apostolicis contrarijs quibuscunque: seu si eidem Saluatori Archiepiscopo ab apostolica sit sede indultum quod interdici suspendi, vel excommunicari non possit, per literas apostoiicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum &c. die iij. Martij. 1544. Anno decimo.

Per quod breue videtur declarari pensiones, & pensionum terminos esse spolia, ac venire appellatione spoliorum, & illas, vel illos, vti spolia per collectorem colligi, tanquam ad Cameram Apostolicam spectãtia. Vnde tenore talis declarationis, seu breuis attento, & attento, quòd Decisio Rotæ est facta, dicto breui, & vsu cameræ seclusis, & attento, quòd Pius quartus in breui Matheo Minali Thesaurario declarat fructus redditus, & prouentus ecclesiarum spolia, & illos, vti spolia colligi & non solum fructus, sed & omnia, quæ ex fructibus empta, reædificata, referta, restaurata, seu, quæ ex fructibus quomodolibet prouenerint, attento etiam, quòd pensio est de fructibus ecclesiæ, quia pensio est portio &c. per Gig. Cacialup. & Paul. de Roma in eorum tractatibus in principio. nec non attento quòd pensio, quam tibi soluo de fructibus mei beneficij, ita videtur esse fructus ecclesiæ, vti sunt fructus, qui mihi remanent ea soluta, attento insuper quòd pensio regulariter reseruatur, & reseruari solet clerico non laico: quia in supplica. reseruationis pensionis factæ scholari poni solet clausula, si & postquam clericali caractere fuerit insignitus: præterea attento quòd pensio aliquãdo datur in titulum beneficij, & considerato, quòd pensio non confertur nisi à Papa, vel ab ordinario in casibus ei permissis, non ab alijs personis, per d. Doctor. d. locis, atque item attento, quòd pensio non exigitur a pẽsionario regulariter, nisi bullis expeditis, aut saltim supplica

tione cum obligatione in forma Cameræ Apoſtlicæ, vt per Hieronymum Paul. in practica Cancellarie, vbi dicit quòd aliter exigens incidit in excommunicationem, & tenetur ad reſtitutionem: videtur (inquam) his attentis quòd penſio ſit ius eccleſiaſticum non autem quicquam merè temporale. Et attento, quòd adducta per Gig. & alios, vt ſupra non præſeferunt caſum ſucceſſionis, vel quòd in fructibus penſionum ſuccedatur per hæredes, niſi a ſimili, ſimilitudinario, vel illatiuo modo, ſi ne caſu canonis, vel legis expreſſo faciendas illationem: penſio eſt quid mere prophanum nihil eccleſiaſtici vel ſpiritualis in ſe habens, ergo in ea, vel eius terminis non ſolutis per hæredes ſucceditur &c. Et attento quòd iura adducta per eos loquuntur in penſionibus ac vſufructibus meri prophani, non eccleſiaſticis inter quæ, vti diuerſa, non bene infertur, & attento etiam quòd Pius quartus in bulla ſua ſuper reſidentia prælati edita ſeptimo kalendas Decemb. 1564. decreuit, quòd non reſidentes non gaudeant priuilegio teſtandi de fructibus, ac de penſionibus, per quòd infertur, quòd de penſionibus non diſponitur ſine obtenta licentia, iſtis dico attentis putarem quòd ſi quis inclinaret, quòd penſiones, & penſionum termini comprehendantur inter ſpolia, & quòd tam in penſionibus exactis, & non exactis quam in acquiſitis ex penſionibus Camera Apoſtolica ſuccederet, & ſuccedere haberet, vt in ſpolijs forſan quòd inclinatio poſſet eſſe non ſine aliquo fundamento, veruntamen communis vſus, & ſtylus curię eſt (vt dico) in contrarium, a quo non eſt recedendum, ſed poſt hæc ſcripta vidi bullam Sanctiſſimi D. N. Pij Papę quinti, per quam declarauit, quòd bona relicta per beneficiatum xxx. ducati auri de camera valorem annuum in beneficijs, aut penſionem ſimilis valoris non habentem, non comprehendantur, nec appellatione ſpoliorum venire poſſint, per quod aperto ore (vti mihi videtur) eſt declaratum penſionum fructus facere ſpolia, iuxta quam bullã regulabitur quicquid per me in toto hoc labore in qualibet parte fuit dictum de penſionum fructibus, ac de queſitis ex penſionibus, vt per eandem bullam, quæ eſt in calce deſcripta edita anno 1567. iij. kalen. Septembris incipit. Romani. &c.

In acquiſitis vero de fructibus beneficiorum, vel eccleſię: vt ad aliud caput diſtinctionis veniamus, parimodo videtur. quòd non poſſit diſponi pro libito voluntatis in vita ſeu inter viuos quia ſtante, quòd clericus, vel Prelatus non facit fructus eccleſię ſuos, qui ſuperſunt, deductis expenſis, vt per Archid. in capitulo ſtatutum de reſcript. libro vj. vt refert Dominicus a Sancto Geminiano. in capitulo pręſenti de off. ordin. eod. libro vj. per text. in capitulo primo. xij. quęſt. 3. & ita intellexit Bartol. Brixien. illum tex. patet, quòd res acqui-

sitæ de bonis ecclesiæ non sunt clericorum: quia clerici debent ea quæ superfunt deductis necessarijs, pauperibus erogare, alias inique agunt.
13 Vnde empta, vel acquisita ex fructibus ecclesiæ, sunt ecclesię, cap. Episcopi xij. quęst. 1. & consequenter solus vsus competit clerico, licet Archid. eo loco fateatur, quòd clerici sunt perceptorum fructuum domini, & habent eorum proprietatem, quantum ad fidem, & debitam dispensationem faciendam: & istam partem Archid. veram credit Gemin. in d. loco, quia illam optime probant iura, quæ allegantur: quia clericus non dicitur dominus, sed procurator: fac. optime tex. in cap. clericus xij. quæst. 1. per totum illum tex. & maxime in illis verbis, si autem ego pars domini sum, & funiculus hæreditatis eius, non accipio partes inter cæteras tribus, sed quasi leuita; & sacerdos viuo de decimis, & altari seruiens, altaris oblatione sustentor, habens victum, & vestitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus sequor, & per illa verba paulo ante, pars mea dominus, nihil extra dominum habere potest, quod si quippiam habuerit, puta aurum, argentum, possessiones, seu variam supellectilem, pars eius non erit dominus, optima glos. in cap. quia nos. de testamen. in glos. prima. ibi: Item nota, quod de bonis ratione ecclesiæ acquisitis, testari non possunt, optimus text. in cap. placuit xij. quæst. 3. vbi glos. in verbo. suo. dicit quod speciale est pro ecclesia: quod licet sacerdos aliquid suo emat nomine, de pecunia ecclesiæ, quòd res illa statim facta est ecclesiæ Abb. in capitul. primo vers. nota ibi. de pecul. cler. quod res empta ex fructibus, aut pecunia ecclesiæ, licet emptio sit nomine ementis, efficitur ecclesiæ, & acquisitum ecclesiæ, debet remanere ecclesiæ, nec de eo potest clericus disponere. Abb. in capitul. fin. in principio. de pecul. cler. Lud. Roma. consil. 159. incip. super eo quod. quia vt dicit idem Abb. in capitul. presbyter eo. vers. Item nota. Prælatus non est dominus fructuum beneficij sui: nam si efficeretur dominus, posset acquirere sibi de redditibus secundum libitum; cuius contrarium, inquit, hic deciditur. Subdens ibidem, quod quemadmodum prælatus alienans rem acquisitam per ecclesiam, debet a gubernio amoueri, & administratione priuari, ita pari modo si fraudant ecclesiam in acquirendo, vti quia acquisita ex redditibus ecclesiæ appropriat sibi, vel alteri, est consilium Bal. in cons. 298. cum cons. seq. primo vol. vbi dicit, quod vbi duo concurrunt, quod scilicet sit administrator ecclesiæ, & quod emat de pecunia ecclesiæ, quocũque nomine emat, efficitur ecclesiæ. Vbi subdit, conclude ergo quattuor casus, nam, aut quis administrat negocia ecclesiæ tantum, & acquirit ecclesiæ, aut gerit negotia propria tantum, & acquirit sibi, aut simul

mul ; & semel gerit negocia sua ; & ecclesiæ, & acquirit communiter, aut seorsum negociatur quandoque sibi & ecclesiæ : & tunc, si constat, quòd ipsa pecunia sit ecclesiæ, in dubio pro ipsa ecclesia negociari præsumitur : quia re liter negocium pertinet ad ecclesiam propter precium. Sed si hoc non constat, acquirit sibi, quia licite potuit negociari. Sed si negociator sit clericus, ego hodie aliter puto, per ea que dico sup. in 2. consil. & paulo post idem Bald. dict. cons. 299. in additio. vbi dicit in empris de pecunia : vel re ecclesiæ quòd ecclesiæ acquiritur aliquando directum dominium, si prælatus se nominat in contractu, si vero nominet amicum, aut consanguineum, vtilem rei vendicationem, & est in electione ecclesiæ, vtrum velit rem vel pretium : & si ecclesię contractus non placet, potest repudiare rem, & pecuniam suam repetere, & alias, vt ibi per eundem Bald. Item Abb. in cap. inquirendum. eo. optima glo. in cap. res ęcclesię. 12. quæstio. 1. quod si clericus emit equum de redditibus ecclesiæ, equus est ecclesiæ, bona glo. in cap. cum in officijs, quæ multa allegat de testamen. dicit, quod quicquid acquirit sacerdos, vel quilibet alius clericus, intuitu ecclesiæ ad ecclesiam pertinet, idem tenet Floren. secundum quòd refert Ioan. de Imol. cap. fina. de pec. cler. colum. antepen. vers. quia respondet, vbi dicit, quòd allegata cap. probant solum, quòd si emitur res de redditibus ecclesiæ, debet instrumentum confici nomine ecclesiæ. Si tamen aliquid acquirit ex eis, debet acquirere ecclesiæ, vt in dictis iuribus, & dicit angel. in summa in verb. emptio vers. vtrum emptum quòd si clericus habens pecuniam de prębenda, & de illa emat prędium, nō poterit clericus illud prædium dare, etiam intuitu pietatis, licet pecuniam prębendę potuisset dare : quia statim prędium sic emptum fit ecclesiæ. Immo dicit glo. in cap. Apostolicos in verb. contraxisse 12. quæstio. 2. quòd si clericus de pecunia ecclesię in proprio solo ędificet, quòd tunc non ędificium solo cedit, sed in fauorem ecclesię solum ipsum cedit ędificio, per tex. quem allegat 17. quęstio. 4. cap. conquest. & hoc est inquit speciale in ecclesia, quòd si res comparatur de bonis ecclesię, statim est facta ecclesię &c. & paulo ante, eadem glo. quòd acquisita de rebus ecclesię potest ecclesia vendicare. idem glo. in ver. acquisisse cap. primo, de testamen. Imo quòd videtur plus meliorationes factę per prælatum, seu clericum in ecclesia vel rebus ecclesię, sunt acquisitę ecclesię adeo, quòd clericus non potest disponere in eius morte, & si ex sua industria rem ecclesię fecerit meliorem, repetere non potest, per Abb. in cap. si
14 quis de pecul cler. vbi dicit, quod meliorationes, siue expensę factę in meliorationibus ecclesię de patrimonio prælati, vel clerici, reperit ipse vel suus hæres, secus si sint factę ex industria, & in hęrede fortius

hoc

hoc procedit, si clericus specifice decreuit illas esse repetendas, ad not. per eundem in cap. de multa. 4. col. vers. secudo fallit, de praeben. Immo beneficiatus, qui in primo beneficio de suo patrimonio fecit expensas, non cogitur dimittere illud accipiendo incompatibile, nisi sibi satisfiat de dictis expensis, arg. xij. quaest. ij. cap. quicunque, ex quo nota, quod retentio pro expensis habet locum in beneficijs. Corsetus in repetorio in vers. beneficiatus, & dicit Abb. in cap. cum esses col. 8. in repet. de testam. quod dici consueuit: quod acquisita de bonis ecclesiae, potest ecclesia vendicare. xij. quaest. iiij. sacerdos. & quaest. vltima fixum arg. ea. caus. quaest. ij. Apostolicos. in fi. vbi etiam dicit quod, in text. in cap. j. xij. quaest. 3. dicitur de quolibet clerico indistincte, quod quecunque acquisierit de bonis ecclesiae, debet conferre ecclesiae, alias punitur, vt ibi, nam si faceret fructus suos non video: quare de illis fructibus non possent clerici sibi emere predia, est text. in cap. relatum. de testam. vbi dicitur: quod acquisita per ecclesiam, debent remanere penes ipsam ecclesiam: siue clerici decedant testati, siue ab intestato vbi idiem Abb. secundo nota. dicit, quod si clericus de redditibus ecclesiae emat equum, vel praedium, haec possunt dici acquisita per ecclesiam, vnde sunt ecclesiae, non clerici bona, glo. cap. res xij. quaest. prima. text. in cap. fixum. eadem caus. quaest. v. immo dicit Couarruuias in cap. primo. de testa. vers. iij. ex vltimis: quod res emptae a praelato de pecunia ecclesiae, dominio ecclesiae acquirontur a die emptionis, etiam si proprio praelati nomine fiat emptio, & haec est communis opinio, & id colligitur optime in aute. licentiam. C. de episcopis, & clericis: nec obstat regula in contrarium, quod emptum de pecunia
16 aliena, ementi acquiritur, non illi cuius est pecunia l. ex ea. C. de rei vendic. quia in rebus ecclesiae est speciale, vt emptum de rebus ecclesiae, dominio acquiratur ecclesiae, non ementi, glo. quam omnes sequuntur in cap. inquirendum. de pecul. cler. & maxime Card. & Barba. ibi col. prima. glo. in cap. Apostolicos 12. quaest. ij. Corsetus in singul. in ver. emptio. Roman. in auten. similiter. C. ad l. Falc. col. vj. Bal. in. l. si quis presbyter, C. de episcopis, & clericis, Aretinus in l. cum haeredes in principio. ff. de acquiren. possess. glo. in. l. vxor marito. ff. de donat. inter vir. & vxor. & in. l. ij. ff. quando ex facto. & in l. vt proprius. C. de rei vendic. vbi dicitur in re empta ex pecunia militis, sicut in re empta ex pecunia populi, aut minoris. l. ij. quan. ex facto tut. l. iij. C. arbit. tutel. est & in ecclesia, glo. in. l. j. C. si quis alteri vel sibi, cuius opinionem asserit communem Rip. in. l. senatus consulto, num. 16. ff. in quibus casibus pig. vel hipot. contrah. vbi etiam quaerit an idem sit dicendum, quando res pecunia ecclesiae emitur

emitur expresso nomine ecclesiæ, ab eo, qui non est prælatus ecclesiæ, nec ecclesiæ administrationem habet: & est ex argumento minoris ad ecclesiam cap. primo. cap. auditis. de in integ. resti. l. orphanotrophos. C. de episcopis. & cler. & C. in Bart. Alber. Bald. Salic. & Paul. de Castro asserunt non esse idem: nec valere argumentum immo rem ex pecunia ecclesiæ, ab eo qui rerum ecclesiæ administrationem non gerit. effici ementis, non ecclesiæ, nec vindicari ab ecclesia posse, nisi in subsidium, sicuti in re empta pecunia minoris, idem est in l. 3. ff. de rebus eorum. in principio. l. filię & ibi Bar. ff. de solut. Paris. cons. 80. lib. primo. nume. 19. licet in pecunia militis absque vlla distinctione sit secus, quia res ex ea empta, etiam ab eo, qui res militis non administrauit, ipsius militis efficitur, idque Cin. Bar. & alij exceptis Bald. & Guliel. de cuneo ad not. in d. l. sicut vt proponis. C. de rei vendic. vbi tenent, quòd res empta ex pecunia ecclesiæ, si est empta per clericum rectorem expresse. vel tacite, scilicet per interpositam personam, potest vendicari ab ecclesia, sed si per alium est empta, habet rem obligatam pro precio, per eundem Bald. in l. 3. C. si quis alteri vel sibi, & idem in l. cum ipse. C. de contrahen. emptio. per Bald. in cons. 299. primo volum. & quamuis in prædictis locis Bernard. & Accus. a milite ad ecclesiam faciant argumentum, id tamen argumentum ita recipiendum est, vt nimium a regulis iuris non recedamus, vt ibi per eundem Didacum Couarruuias: & hæc opinio, vt res acquisita de fructibus ecclesiæ sit ecclesiæ est adeo vera, quòd ecclesia ædificata de fructibus ecclesiasticis, est subijcienda per episcopum illi ecclesiæ, de cuius fructibus est constructa. 12. quæstio. 2. Apostolicos. & ibi glo. sed in hoc omne dubium si quod esset, an res emptæ de prouentibus ecclesiæ, sint ecclesiæ, & per consequens hodie Cameræ Apostolicæ in locum ecclesiæ suffectę, vel successoris potius est penitus sublatum per breue Pij quarti Mattheo Minali, collectori generali deputato, sub Datum 30. Iulij 1560. in illis verbis: Et etiam illa, quæ ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis empta, reædificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerunt &c. & quòd dicitur res empta de pecunia ecclesiæ est in ecclesia, id non intelligitur, si pecunia ecclesiæ sit alicui mutuata, & de illa quis prædium emit, quia taliter emens, sibi non ecclesiæ emit, quia secus est, si emit de pecunia ecclesiæ non mutuata, per Bald. in l. etiam. C. de fideicom. quia si Cardinalis mutuat pecuniam nepoti ad emendum possessiones, emens ex tali pecunia sibi acquirit. Bald. in cap. ecclesia. vt lit. penden. refert Ioan. Bertachin. in tracta. de episcopis 4. parte 44. quæro, quòd dicit: nisi constet de fraude. l. fraus.

de leg.

de leg. facit pro hoc, quod dicit Bald. in conf. 198. volum. primo. vbi dicit, quod si prælatus pecuniam mutuat consanguineo, quod res empta ex tali pecunia non est ecclesiæ, quia dominium pecuniæ transiuit in accipientem mutuum: vnde pecunia non erit ecclesiæ sed, sibi debita actione personali, & quia pretium non erat ecclesiæ, ideo non acquiritur ecclesiæ, quia sic ecclesia haberet rem, & pretium, immo prælatus potest sibi ipsi mutuare pecuniam, & se dominum pecuniæ facere, vt ibi per eum, pulchre Bald. dict. cap. ecclesia. quod natura mutui est, quod proprietas pecuniæ acquiritur ipsi debitori. l. 2. §. appellata. ff. si cer. pet. & contrahitur obligatio non ad eosdem nummos in specie, sed in genere: igitur dictæ res sunt emptę pecunia debitoris, non ecclesiæ, nec etiam eidem ecclesiæ hypothecatæ, ideo non sunt ecclesiæ, quia nullibi cauetur quod contractu mutui pupillus aut ciuitas habeat tacitam hypothecam, ergo nec ecclesia, quia iste tres personæ ęquiparantur. l. fina. C. de sac. san. eccles. sequitur ergo quod ecclesia habet solum certi conditionem ex mutuo, & quod nepos Cardinalis prædictus potest pro libito has res alienare: porro sicut tutor pupilli ita prælatus ecclesiæ pecuniam mutuat. vbi etiam Bald. dicit quod si quis de pecunia ecclesiæ facit mercantiam nomine proprio, quod commodum est suum, non ecclesiæ, subdens idem Bald. quod si prælatus istam pecuniam donauit nepoti, sicut de consuetudine generali faciunt prælati, dicit inquit Frater Ioan. in sum. confess. si ponis donationem valere, quia est moderata, dominium rerum ex tali pecunia emptarum, acquiritur ipsi nepoti, quia si ecclesia abundat, & quotidie etiam extraneis largitur, poterit etiam & suis, vnde sequitur quod, id, quod ex pecunia possibiliter donata emitur, potest alteri libere vendere. subdens pariter; quod si non apparet, an fuerit mutuata, vel donata si est magnę quantitatis præsumitur mutuata, si paruę aut mediocris ex affectione personarum præsumitur donum. l. verum. ff. de dona. inter vir. & vxor. glo. l. cum quid. ff. si cer. pet. Bald. ibidem, pro quo vide Abb. in cap. & si quæstiones. de simo. quando præsumatur donatio, mutuum, aut depositum, quod debet attendi ad circumstantias, qualitatem dantis, & recipientis, quantitatem rei, tempus, quia si sit dictum alicui, tolle hanc pecuniam, ex coniecturis potest aliquando donatio, aliquando mutuum, aliquando depositum præsumi, cessantibus illis in dubio debet præsumi mutuum, vel depositum: quia nemo præsumitur iactare suum, vt ibi per eum: & solet in Romana Curia; cuius stilus attendi debet, quia fundatur in iure, per Specul. in tit. de rescrip. præsentatione. §. ratione formæ. Fel. in cap. ex parte. de rescrip. in licentia testandi, quæ expeditur per viam sacræ pęnitentiariæ, ponit clausula quod

de

de immobilibus ex fructibus ecclesiæ acquisitis, & acquirendis, parce viuendo, per clericum possit in remunerationem seruitiorum, & funeris impensas disponi: pro quo non esset necesse obtinere disponendi licentiam, si taliter acquisita essent effecta clericorum, non ecclesiæ.

Per quæ videtur constare, quod acquisita de redditibus, & fructibus ecclesiæ sunt ipsius ecclesiæ, & ipsius ecclesiæ effecta, & sunt ad libitum clericorum, vel prælatorum, vt de illis prout sibi placet canonice dispo-
17 nant, & dispensent, quoad canonicam dispensationem, quia dicit Innocen. in cap. cum super. de caus. posses. & propriet. q; quæcunque ho-
18 mines ecclesiis offerunt, oblata Deo dicuntur. 12. quæstio. 2. nulli. & ibi secundum aliam opinionem dicit, quod ecclesia, idest fidelium congregatio, habet huiusmodi rerum possessionem, & proprietatem. Vnde per eundē Innocen. si inueniantur aliquando hæc bona Deo oblata, esse Episcoporum, vel prælatorum, vel capellanorum, debet intelligi, quod sunt eorum, quo ad gubernationem, dicuntur etiam esse illa paupe-
19 rum quoad sustentationem, quia de eis sustentari habent pauperes, vt 16 quæstio. 1. cap. quoniam. subdens idem Innocen. quod hæc bona
20 propter vtilitatem communem, diuisa sunt in ecclesijs diuersorum locorum, auctoritate pontificum, & episcopis, & alijs prælatis concessa
21 extitit administratio eorum. 12. quæstio. 1. videntes, & cap. præcipimus. sequitur Abb. d. cap. cum esses colum. 13. vbi dicit, quod illa opinio est præstantior, quod dominium rerum ecclesiæ est penes Deum, pro quo inquit est optimus text. in capit. cum ex eo. de electio. lib. 6. ibi de Christi patrimonio sublimatis. Item, quia homines offerentes ecclesiæ, habent respectum ad Deum, &c. & de huiusmodi acquisitis idem dicendum puto, quod dicimus sup. de rebus ecclesiæ, & ista procedunt in acquisitis ex fructibus beneficiorum, in quibus clerici, vel prælati habent limitatam potestatem, quia secus est acquisitis ex fructibus pensionum, vel distributionum quotidianarum, quæ acquiruntur etiam per dominium clericis, & in quibus diximus supra clericos habere omnimodam, & ad libitum suę voluntatis potestatem, ac posse disponere de illis veluti rusticus potest de lucro diurni operis, vel labo-
22 ris, pro hoc facit, quia Sixtus Papa quartus, & Alexander Papa sextus vt in bulla dicti Alexandri, sub Datum Romę. 1494. pridie Nonis Octobris. sui pontificatus anno tertio. per suam, quam edidit constitutionem determinauit quod curiales, & personæ degentes in vrbe & ab vrbe ad. x. miliaria, possent disponere pro libito in vita ipsorum, & mortis articulo, & etiam ab intestato relinquere de palatijs, ædificijs, ac bonis immobilibus quibuscunque censibus, bonis emphyteoticis, & alijs quibuscunque iuribus de officiorum, ac beneficiorum

ecclesia-

ecclesiasticorum fructibus acquisitis, & acquirendis, dummodo non pertineant ad ecclesiam alia via, quam ex fructibus, & quam, vt ex fructibus acquisita: quam constitutionem confirmat, & innouat Iulius Papa sec. anno. 1507. 15. Kal. Ianuarij. anno quinto: propter quod dico, quod si de acquisitis ex fructibus, conceditur curialibus per specialem concessionem, & gratiam posse disponere, quod regula videtur esse in contrarium, quod sint de iure disponi prohibita, quia limitatio, & exceptio firmat regulam in contrarium, quia limitatio præsupponit regulam.

Idem firmat Pius quartus in fauorem curialium, & incolarum vrbis, per suam constitutionem, quæ incipit bulla confirmationis. Nonis Februarij. 1560. anno secundo. Et quamuis clericus possit de aliquibus di-
23 sponere ad libitum, hoc tamen non potest in multis casibus, in quibus tenetur, & est obligatus ecclesiæ: puta si dolo, vel culpa ecclesiam læsit, intelligendo tamen vt per Innocen. in cap. cum in officijs, de testamen. de culpa non leui; quamuis ipsum teneri etiam de culpa leui sit tex. apertus in l. quicquid C. arbit. tutel. fac. tex. in l. si res ff. de admi-
24 nistra. tutor. & glo. in cap. ea quæ de offi. ordin. tamen eadem glo. dicit quòd non tenetur de negligentia: nisi crassa, idest lata, quæ tamen negligentia est culpa: vnde videtur, quod teneatur de leui culpa, si deliquit scienter, & solum de non leui, si ignoranter, siue ex negligentia. Item videtur non posse disponere, si de bonis ecclesiæ alicui fecit gratiam, per Innocen. dicto loco, vbi allegat. l. ostendimus. ff. de fideiussor. tutor. & C. eodem. l. 2. & vltima, Tertio si passus est rem ecclesiæ propter negligentiam suam præscribi, secundum Abb. in cap. ex præsentium de pignor. per tex. quem allegat in cap. placuit el. 2. 16. q. 3. Quarto si fructus, & redditus eccl. conuertit in vsus in honestos quæst. 4. cap. primo. Quinto in casibus, in quibus dicitur, quod clericus tenetur ad restitutionem, in istis enim casibus primo tenetur ad satisfaciendum ecclesiæ, antequam aliud disponat, quoniam prius sunt soluenda debita, quam beneficia sint præstanda, sicuti magis tenetur homo soluere creditori cæteris paribus, quam amicis bene facere: sed est aduertendum, quod si fructus distributionum quotidianarum, & huiusmodi sunt clerici quo ad dominium, & quoad omnimodam dispositionem in vita, & in morte, est quoque necessario dicendum, quod quæcunque quæ de talibus acquirunt clerici, quòd omnino pari modo faciant sua, ac de eis pro libito, vt de suis bonis proprijs possint disponere argu. eorum, quæ dicta sunt supra a contrario sensu, quòd vt acquisita de ecclesiæ fructibus, quæ non sunt clericorum, efficiuntur ecclesiæ; non clericorum, ita acquisita de fructibus: qui sunt proprij clericorum, non eccle-

siæ,

fiæ, efficiantur clericorum, & sint ad eorum liberum arbitrium, & dispositionem &c. acquisita vero de pensionibus, & pensionum fructibus, per Bullam Sanctissimi Pij quinti, videntur non acquisita clericis pensionariis sed nomine appellatione spoliorum vt per eandem bullam editam anno 1567. 3. kalendis Septembris quæ incip. Pius &c. Romani Pontificis &c.

Omitto dicere de rebus patrimonialibus, & alijs aliunde, quam ab ecclesia licite tamen acquisitis, de quibus clericus potest pro suo libito disponere cap. primo cap. quia nos. cap. relatum el. 2. §. ceterum & per Abb. in cap. cum in officijs de testamen. 12. quæstio. 5. cap. primo & cap. episcopus & quasi per totum, & per Bald. cons. 86. volum. 5. incip. ad euidentiam; & cons. 513. volum. 2. Cepol. consil. si incip. In Christi nomine, licet videatur contra; per text. in cap. clericus 12. quæstio. 1. vbi videtur prohibitum clerico habere 25 propria, & bona particularia sed idest secundum iura antiqua: sed si clericus vel Prælatus non habet filios, vel consanguineos, videtur, quòd omnino teneatur ecclesiam instituere, & quòd ecclesiæ extraneum præferre non possit cap. episcopus qui 12. quęst. 2. ibi, alium, quam ecclesiam non relinquat hęredem: sed dic quòd ille tex. loquitur de consilio, non de præcepto, vt glo. ibidem vnde potest libere disponere, & ista est communis opinio, Barba. in tracta. de pręstan. Card. 3. q. basilica primę partis vers. nunc nemo. Iul. Clar. lib. 3. §. testamentum vers. circa bona.

Deuenio ad aliud caput principalis distinctionis: & videtur, quòd in testamento, vel alia vltima voluntate clericus, siue prælatus non habeat liberam auctoritatem in fructibus ecclesiæ, vel rebus alias ecclesię acquisitis, vel illius contemplatione comparatis cap. fixum 12. q. 5. cap. cum in officijs. cap. ad hęc. de testam. per Innoc. in cap. cum in officijs. de testa. immo secundum eum, nec etiam in rebus emptis de redditibus ecclesiæ, quem refert, & sequitur ibidem Card. Zabar. item ibi Hostien. per illa verba, idem dicendum est de rebus quas emerunt de redditibus suę ecclesiæ, quòd de ipsis non posset testari: nam, vt supra dictum fuit, multę auctoritates glo. sunt quod clerici in huiusmodi comparantur, & comparari debent vsuarijs, aliquæ vero vsufructuarijs, & glo. in cap. duo sunt. 12. q. 1. dicit quod clerici sunt domini fructuum collectorum, & licet habeant in illis proprietatem, tamen illos non possunt in morte alicui largiri ratione testamenti, licet aliquid possint facere intuitu eleemosynæ cap. quia nos. cap. ad hæc. de testa. sicut dicitur dominus rerum, hęres per fideicommissum restituere obligatus: qui tamen nihil alienare potest l. deductum. §. vltimo. ff. ad trebel. & l. quidem in §. si quis, est

tex.

text. in cap. primo de testamen. in fin. ibi. quicquid vero ecclesiæ ante ipsius consecrationem fuisse cognoueris, vel prædictum Episcopum in Episcopatus ordine acquisisse, eiusdem ecclesiæ dominio conseruetur. Vbi glos. in verb. acquisiuisse text. in dict. cap. cum in officijs in fine, ibi siue intestati decesserunt, siue alijs conferre voluerint &c. Vbi neque per viam testamenti; nec alio modo possunt clerici de acquisitis intuitu ecclesiæ disponere. text. in cap. ad hæc. ibidem, de mobilibus per ecclesiam adeptis non possunt clerici de iure testari, possunt tamen aliqua; eleemosynæ intuitu, non ratione testamenti erogare, tex. in cap. quia. ibi. de his tamen, quæ consideratione ecclesiæ perceperunt, nullum de iure possunt facere testamentum, vbi glo. dicit, quod clerici de rebus ecclesiæ nullum possunt facere testamentum, cum eorum proprietas non sit sua; cum solum vsum habeant, & tantum victu, & vestitu contenti esse debent, & totum superfluum erogandum est pauperibus, moderatam tamen donationem causa seruitij recepti facere possunt, cum clericus, quasi filio familias comparetur: qui non potest facere testamentum: nisi de castrensi peculio, per iura, quæ allegat. est consilium Bald. in consil. 313. incip. præmittendum. volum. secundo, vbi dicit: quòd bona acquisita per clericum intuitu ecclesiæ non transeunt ad consanguineos, nec ex testamento, nec ab intestato. est tex. in cap. relatum el secundo. de testamen. vbi bona mobilia, & immobilia per ecclesiam acquisita, post clerici defuncti obitum,
26 ad ecclesiam deuolui debent, & in §. licet, habetur: quod licet cleri-
27 cus de mobilibus de iure disponere non possit, tamen de his potest aliquid conferre pauperibus, locis religiosis, & illis, qui honesta seruitia clerico viuenti impenderint, vel fuerint consanguinei, vel extranei, iuxta seruitij meritum, est text. in cap. 1. 2. 3. 12. quæstio. vltima. vide Abb. in cap. cum in officijs. vbi dicit, quod de bonis intuitu ecclesiæ, vel de illius facultatibus acquisitis, non potest testari clericus, nec aliter de ipsis bonis disponere, nisi in casibus per eum ibidem enumera-
28 tis, puta si clericus, vel prælatus tantumdem de suo ecclesiæ contulerit, quantum ipse velit relinquere de ecclesiæ facultatibus, & etiam in si-
29 mili dicitur per Soci. consil. 13. primo volum. num. 39. quod rector ecclesiæ potest testari de expensis factis per eum causa ecclesiæ, & quod dicitur: quod clericus possit testari de rebus ecclesiæ, si tantumdem de suo confert ecclesiæ: Intellige, si confert tantundem ante alienationem, non si post, quia tunc videtur facere ad euitandam pœnam depositionis, & talis damni restauratio, vel compensatio sibi non proderit, per Abb. in cap. cum esses, vers. 5. principaliter. circa fina. colum. antepen. de testam. in repet. secundo loco per eundem Abb. potest testari

ftari si hoc habet consuetudo. tertio in donatione intuitu eleemosynæ
30 quar. quando clericus vult remunerare seruitia; vt ibi per eum: quia dicit Abb. in cap. relatum. el secundo 4. colun. quod bona præbendarum sunt ecclesiæ, & quanquam sint diuisa per prębendas, per hanc diuisionem non perdunt naturam suam; quia bona ecclesiæ cedunt pijs vsibus, non autem vt canonicus possit de eis testari ad libitum, pro quo vide Imol. in cap. fi. de præben. 4. col. vers. an Canonicus: Archid. xij. quæst. v. in summa. vbi disputat an valeat consuetudo quod clericus possit testari de fructibus perceptis, & quid de percipiendis. Specul. de statu. mona. vers. 63. & de illa consuetudine, quæ dicat dominus Anto. in cap. relatum. tertia col. eod. tit. de testa. & per cardinalem quæst. 79. & ibi quid si clericus habeat patrem, &c.

Curiales vero, & incolæ Romanæ Curiæ, & vrbis Romæ, possunt de quibuscunque bonis per eos acquisitis, etiam ex prouentibus beneficiorum, & officiorum ecclesiasticorum, ac etiam ex illicite acquisitis in vrbe, & districtu existentibus, tam in testamento, quam ab intestato disponere, & relinquere respectiue, concessione generali per preallegatam bullam Alex. vj. sub. Dat. anno 1494. Non. Octobris, & per bullam Pij Quarti sub titulatione, Bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorum incolarum, & curialium vrbis. Non. Februarij. 1560. & Iulij. iij. 1550. sexto idus Martij. quarum tenor videlicet Iulij, & Pij est infra descriptus: sed istud priuilegium disponendi de huiusmodi, & relinquendi, hodie non habent incolæ, & districtuales vrbis si fuerint beneficiati beneficijs personalem residentiam requirentibus, si extra residentiam decedunt, per constitutionem eiusdem Pij Quarti sub Dat. Romæ anno 1564. septimo kalend. Decembris contra non residentes editam: quorum bona ex ecclesiasticis fructibus acquisita, applicat Cameræ Apostolicæ, rescissa, & sublata eisdem licentia generali eis concessa, & speciali si quam obtinuerint: quam eis saluam reseruat, si resideant: prout in bulla prædicta in qua etiam irritat, & annullat testamenta, & alias, dispositiones, quæ iam factæ forent, cuius tenor est infra descriptus in quæst. de licentia testandi: de acquisitis vero ex iniunctione pœnitentiarum per sacerdotem iniunctarum, ex quo ecclesiæ acquiruntur per Innoc. in cap. cum inter. de verb. sig. non potest clericus testari, vel alias disponere, pulchre Abb. in cap. reprehensibilis col. iij. num. 18. de appellat. vbi dicit quod ipse semper tenuit illam opinionem: quod clerici non faciunt fructus beneficiorum suos, ita quod possint de il-
31 lis testari, vbi vide pro eo, an condemnato clerico pro aliquo debito, possit fieri executio in illa parte fructuum beneficij, quæ stat pro

victu, & vestitu illius: & vide Bal. cons. 374. secundo vol. quod intellige tamen, quando sacerdos esset principalis curatus, qui intuitu ecclesiæ, ex penitentijs iniunctis acquireret: sed vbi esset capellanus vel canonicus, tunc bene potest de taliter quæsitis disponere, & testari secundum Do. Anto. de Butr. secundum quod refert Imola in cap. requisisti. de testam. refert Nicol. de Vbald. in tracta. de successio. ab intesta. cler. §. finita. vers. videretur: & in materia vide eundem Bal. in authen. licentiam .C. de episcopis & cler. vbi distinguit quòd, aut bona prælati propria, & ecclesiastica sunt distincta, & tunc de proprijs potest testari, de ecclesiasticis autem non, xij. quæst. ij. sunt manifestæ: aut sunt communia & sunt communiter acquisita ex redditibus proprijs, & redditibus ecclesiæ, & tunc dicit Innocen. quòd quia difficiles, & quasi impossibiles sunt probationes testium, vel instru-
32 mentorum, scilicet quid, & quantum de redditibus ecclesiæ, & quantum de suo proprio emerit: ideo iudex in hoc facto multum ex præsumptionibus procedet, & arbitrabitur, quid sit patrimonium suum, & quid sit redditus ecclesiæ: item quid lucratur de artificio, seu doctrina, & alia similia: & sic videtur dicere text. in cap. sacerdotes xij. quæst. iiij. cum ergo apparet per subtilitatem iudicis, quid sit proprium, & quid ecclesiasticum: ergo sequitur de necessitate, quod in proprijs iudicabitur testamentum valere, sed in ecclesiasticis non valere, secundum Innocen. dict. cap. in officijs: aut bona non sunt distincta, nec communia, sed sunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde proueniant, & tunc stamus (inquit) persumptioni huius authen. nam quicquid prælatus reperitur possidere post prælaturam: & non constat de titulo, vel possessione antiquiori, præsu-
33 mitur esse ecclesiæ, & nomine ecclesiæ possidere. Vnde prælatus de his testari non potest, nec aliquis alius administrator ecclesiæ, nec etiam Rector hospitalium: vt ibi per eundem Bal. quia si nihil econtra probetur, in dubio est presumptio quòd sint ecclesiæ acquisita, per Io. And. in cap. iij. de testam. quem sequuntur communiter Doctor. vt per Socin. cons. 91. lib. tertio. Corne. cons. 88. dicit hanc esse communem opinionem lib. 2. & cons. 314. & cons. 288. lib. iiij. bene verum est, quòd si probetur, quòd clericus habebat patrimonium, vel officium, vel exercitium aliquod, vel aliquid aliud ex quo potuerit illa acquirere, præsumitur acquisiuisse secundum quòd magis verisimile est, & in hoc concordant communiter omnes, per Corne. cons. 83. lib. ij. & ideo hoc casu esset bonum habere iudicem fauorabilem: sed hoc non videtur ita indistincte tenendum, quia id dicendum videtur tantum de fructibus, & acquisitis de beneficio administrationem habente, non

te, non alio quia glo. in cap. præsenti. de offi. ordin. in 6. & Hostien. in cap. fina. de pecul. cler. distinguunt; quòd uidelicet aliud sit in clerico habente administrationem, & aliud in non habente, & simpliciter, ac personaliter beneficiato: quia habens administrationem quam diu uiuit, & sanus est comparatur usufructuario, unde donare potest, sed moderate, not. in cap. cæterum. de donat. & habet plus etiam quam habeat usufructuarius, quia qualitatem terrę mutare potest, puta de aratoria, uineatam facere, nec tenetur satisdare datis fideiussoribus, uti tenetur usufructuarius, ut not. in cap. fina. de pignor. & ex quo incipit infirmari comparatur usuario, licet hoc plus habeat, quod potest eleemosynam facere: si uero non habet clericus administrationem, sed est simpliciter, & personaliter tantum beneficiatus, quantum ad fructus suos faciendos, omnino uidetur comparari usufructuario, unde & quamuis infirmus sit, semper facit fructus suos usque ad diem obitus sui, & de ipsis testari potest, argu. cap. requisiti. §. illud. de testam. & hoc seruat (inquit) consuetudo, quæ quasi ubique obtinet generalis: subdens Hostien. quod etiam canonici fructus perceptos de præbend. suos faciunt, & inde testantur: in quibus tamen si decedat clericus sine testamento, æquum est, quod ei ecclesia succedat. Vbi posita quæstione: qui nam fructus ecclesiæ sint, de quibus clericus testari non possit, post multa concludit, quòd clericus separatos tantum, & reconditos fructus facit suos, quia præter istos alij omnes pertinent ad ecclesiam, sic enim est in usufructuario: cui talem clericum duximus comparandum, id quod inquit procedit, nisi aliud sit de speciali statuto, uel consuetudine, quæ debet attendi, ni-
34 si per eam nimis grauetur ecclesia, si de ea appareat: hanc distinctionem uidetur approbare Ioan. Andre. qui nihil contradicendo ibi pertransit, & eam sequitur Rot. decis. 855. in antiquis incip. cum Camera Apostolica. ibi: quia talis beneficiatus non habens administrationem omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit suos, quod potest de illis testari, & nisi testetur de illis, abintestato ei succedit ecclesia: hanc opinionem Anton. & Imola in dict. cap. fina. dicunt esse in practica receptam. Abb. in cap. reprehensibilis de appella. in additio. numero 20. & in cap. fina. de pecul. cler. in cap. peruenit de fideiussor. uidetur attestari ita esse de communi consuetudine, licet ipse aliter teneat: Sequitur Guido Papa cons. 110. ubi quærit, an clericus possit testari de fructibus suorum beneficiorum, & spolio, ibi: Et hæc uera sunt in simplici clerico, uel sacerdote administrationem, uel curam animarum non habente, episcopus uero, uel Abbas, uel alius habens curam animarum testari non possunt, nisi de

his, quæ ante eis obuenerunt iure consanguinitatis, vt authen. licentiam. C. de episcopis & cler. Ita dicit in decis. Grationopolitan. d. loco, & ita esse de consuetudine communiter obseruata dicit Butrius in cap. peruenit. de fideiussor. Corne. cons. 314. lib. iij. Imol. cap. fin. de pecul. cler. vbi etiam Calder. Imola. cap. relatum el secundo in fin. de testa. & cap. requisisti. num. 45. in fin. & cap. quia nos. vbi dicit quòd ita communiter seruatur, & tenetur hac esse communem opinionem idem Imola. d. cap. peruenit de fideiussor. & Boer. cons. 48. dicit quòd illam glo. sequuntur communiter omnes scribentes.

Ista distinctio glo. & Hostien. non placet Abb. in cap. fi. de pecul. cler. & in cap. cum esses. in repet. de testa. vers. secundo principaliter. vbi nullam facit differentiam, an fructus, vel acquisita sint intuitu beneficij habentis administrationem, vel beneficij simplicis administrationem non habentis, quia talis distinctio non probatur iure: quia Canonicus qui est simpliciter beneficiatus, habet præbendam: vt ex illa primo necessaria victui percipiat, & quæ supersunt suis necessitatibus deductis, in communi vsu ecclesiæ expendat: nec iura in quibus (inquit) fundatur ista distinctio, maxime in cap. requisiuisti. probant illam, cum loquantur de Canonico, & sic de simpliciter beneficiato, per multa, quæ adducit in d. cap. fi. de pecul. cler. & d. cap. cum esses, vbi examinat istam quæstionem late per multa contraria: eandem reprobat idem in d. cap. cum in officijs. de testam. & in cap. secundo. de decimis. eandem reprobat Archid. in cap. statutum. §. assessorem de rescript. in sexto. Innocen. in cap. indecorum. de ætat. & qualitat. Domin. & Franc. in d. cap. præsenti. Barba. in tracta. de præstan. Cardin. prima parte quæst. iij. num. 80. idem in cap. requisisti. de testa. idem in cap. fi. de pecul. cler. Card. Zabarel. in d. cap. fin. circa finem, ibi, tamen tales distinctiones iure non probantur: eandem opinionem dicunt esse veriorem Imol. d. cap. fi. & Bertran. in cons. 258. vol. ij. Ias. cons. 75. vol. iij. quos refert Didac. Couarruuias in cap. cum in officijs. de testa. & quod clericus non possit de fructibus sui beneficij testari: tenet simpliciter glo. in cap. fi. de pecul. cler. in ver. obitus: & hanc opinionem dicit cõmuniter teneri Card. ibidem. refert Bolognin. in additio ad cons. Io. de Anan. 87. Nicol. de vbald. de success. ab intesta. vltima particula. post num. 19. versi. non obstant. quod in quibuscunque redditibus beneficiorum, clerici in morte çquiparantur vsuario potius quam vsufructuario, & quod hæc videtur magis communis sententia doctorum. Et Ias. d. cons. 75. quod est magis communis opinio, quod clericus siue habet administrationem, siue non, indistincte prohibetur testari, siue illi succedat ecclesia, vel successor,

Et dicit

Et dicit Gemin. in c. presenti. de off. ordin. lib.6. quod Archid. in cap.
statutum de rescrip. eo lib. tenet, quod clerici non faciunt fructus suos
qui supersunt deductis expensis, per tex. in cap. primo 12. quæst. 3. &
ita intellexit Bartol. Brixien. illum canonem, & sic patet, quod res
acquisitæ de bonis ecclesiæ non sunt clericorum, quia clerici debent,
ea quæ supersunt deductis necessarijs, in pauperes erogare, alias ini-
que agunt, & quod acquisita sint in prouisione ecclesiæ, patet per tex.
xij. quæst. j. episcopi. & consequenter de acquisitis solus vsus compe
tit eis, licet fateatur quod clerici sint domini fructuum perceptorum, &
habent eorum proprietatem, quantum ad fidem, & debitam dispen-
sationem, sibi, & suis faciendam, id quod verum credit Gem. quia
clerici non dicuntur domini, sed procuratores, pro quo est optimus
text. xij. quæst. j. cap. clericus, tenet glo. in cap. quia nos: de testa. &
dicit, quòd clericus non habens administrationem, sed simpliciter, &
personaliter beneficiatus, in vita, & in morte comparatur vsufructua-
rio, quantum ad faciendum fructus suos, & de ipsis perceptis testari
potest, & ei ecclesia succedit quantum ad hos ab intestato, secundum
glo. d. cap. presenti. de off. ordin. in vj. glosam (inquit idem Gem.) qui-
35 dam sic intelligunt, quòd quilibet, habens beneficium simplex te-
stari possit quod dicunt falsum esse, & contra text. in cap. relatum,
qui loquitur in canonico, & consequenter in habente simplex bene-
ficium, qui tamen, vt ibi patet, testari non potest, sed hoc (inquit
idem) & ego fateor, sed glo. recte intellecta est verissima, & id non
dixit: Sed dicit: ad hoc, quòd beneficiatus possit testari, tria requi-
runtur: primo quod non habeat administrationem: secundo quod
beneficium, quod habet sit simplex: tertio quod illud, quod obue-
nit, obueniat sibi personaliter tantum, & consequenter, quòd fru-
ctus, quos ex beneficio, vel occasione beneficij percipit, sint ei con-
cessi ratione stipendij personalis tantum, quibus tribus concurrenti-
bus poterit testari: Et ex his infertur, Primo, quòd canonicus habens
præbendam distinctam in ecclesia, de fructibus eius testari non potest,
cum habeat administrationem, id, quòd voluit expresse Innocen. in
cap. nouum genus. de decim. & est casus in d. cap. relatum. Secun-
do quòd canonicus testari potest de quotidianis distributionibus:
quia dantur propter stipendium personale, & pro diurno labore vt in
c. primo. de cler. non resid. lib. sexto. vnde de hoc testari potest: sicut
mercenarius, & rusticus de lucro operis diurni, & ita intelligi po-
terit ista glo. quia talis quoad istas distributiones, est beneficiatus sim-
pliciter, & personaliter: quia dantur pro stipendio personali tantum:
nec habet rerum administrationem. Vnde tales distributiones sol-

L 3 uuntur

uuntur per capitulum singulis, & hanc partem videtur tenere Abb. dicens, quod ea, quæ recipit clericus intuitu seruitij personalis tantum, transmittit ad successores. Et tertio quòd si prebendæ non sunt distinctæ in ecclesia, quia omnia veniunt in communi, & postea distribuuntur singulariter tantum pro quolibet, quod etiam de istis possit de iure testari. Et quarto, quòd habens cappellanias in ecclesia ad nutum amouibiles, quæ non dantur in titulum, sed datur certum stipendium in anno in pecunia, de tali stipendio testari possunt cap. quia nos. cap. relatum. de testam. quia datur eis intuitu personæ pro suo labore: & sic alio modo intelligi potest dicta glo. quia tales sunt simpliciter, & personaliter beneficiati, absque alia administratione. Et quinto infertur, quod sacerdotes, qui sunt in consortijs ciuitatum, sicut Bononię: vbi habentes beneficium in ciuitate, ponuntur in quibusdam consortijs, & vniuersitatibus, & conueniunt in certis ecclesijs, ad certam missam celebrandam, habentes possessiones illi consortio deputatas, de quarum fructibus datur tantum venienti ad illam missam, de talibus possunt testari, quia dantur ratione seruitij personalis, & non principaliter intuitu ecclesię, vt per eundem Gemin. in d. cap. pręsenti: & diximus nos supra per totam pręsentem quęstionem, vbi dicimus, quod distributiones quotidianę acquiruntur recipienti, etiam quoad dominium, & recipiens taliter acquirit, quòd eas facit suas, qualiter vsufructuarius qui fructus perceptos donat, ac ad hęredes, tam per viam testamenti; quam ab intestato transmittit, merito etiam poterit dici idem de istis distributionibus, quod illas perceptas, & lucratas licet non perceptas, ac ex illis acquisita; ad hęredes transmittere possit ex testamento: sed vt dico per breue Pauli iiij. Episcopo Torcellano Thesaurario octaua Februarij. 1556. & Pij. iiij. Matthæo Minali die 30. Iulij. 1560. bona quęcunque ex beneficijs, administrationem habentibus peruenta, & ex simplicibus beneficijs non disposita ad facultatem testandi ex priuilegio apostolico, vel consuetudine in loco vigente habente, colliguntur, & colligi mandantur, vt spolia: & est eiusdem Pij Quarti constitutio anno. 1560. 26. Maij: quod testamenta, & donationes, seu alię dispositiones per personas ecclesiasticas, etiam in fauorem piorum locorum factę, non valeant.

Et ex his cum alijs supra adductis videtur quomodo clericus, siue prælatus potest, vel non potest de fructibus suę ecclesię testari, aut alia voluntate disponere, & quòd possit omnino de illis, quę sibi dantur ratione seruitij, ac eius opere personali, ac de illis, quæ ex redditibus ecclesię sibi obueniunt pro suo, & suorum victu, quam partem facit suam taliter, quod potest disponere libere secundum Didac. Co-
uarruuias

Couarruuias in ſępe d.cap.cum in officijs.de teſta.ſed intelligit Abb.quòd poſſit diſponere de illa parte pro libito, vtendo tamen, & fruendo, & ſi vtatur, vel fruatur: quia ſi non vtatur, & fruatur, videtur ſecus, per d. Abb. in cap. reprehenſibilis col. 3. num. 18. de appella. per eundem in cap. cum eſſes. 2. lectura. 9. col. verſ. ad adducta. ibi. ad cap. Vnicum &c. per Ioann. And. in cap. peruenit: de fideiuſſor. ibi redditus beneficiorum ſcilicet, & pręḃendarum, quos ſuos faciunt, de alijs enim non fieret ſolutio, cum nec illos obligare potuiſſet &c. pro qua etiam materia vide Bal. in authen. licentiam. C. de epiſcopis. & cler. in fi. vbi ponit quęſtionem, ſi rector eccleſię percepit fructus, & potuit con-
2 ſumere pluſquam conſumpſit, donec viuit, an poteſt diſponere illos fructus ad pias cauſas, & nunquid moriens poſſit relinquere de eis in teſtamento pauperibus, vel in ſubſidium terrę ſanctę, dicunt Canoniſtę quòd non, quia viuens ęquiparatur vſufructuario, & ideo habet liberam adminiſtrationem fructuum: ſed in morte aſſi-
3 milatur vſuario, qui ſuum facit, quantum conſumit non vltra: & ideo de talibus non poteſt teſtari, ſecundum Canoniſtas, qui (inquit) bene dicunt: quia in adminiſtrationibus, quales ſunt clerici
4 in rebus eccleſiæ, potentius eſt ius in vita, quam in morte quia, quòd clericus aliqua donare poſſit, non legare, eſt ratio ſecundum Abb. in cap. ad hæc. de teſtam. quia teſtamentum morte confirmatur. cap. cum morte. de celebr. miſſ. & conſequenter effectus confertur in tem-
5 pus, quo clericus non eſt futurus prælatus, ideo non poteſt de aliquo diſponere in teſtamento, ex facultatibus eccleſiæ: quando autem vult diſponere, dum viuit, modo faciat ſecundum canones, non prohibetur: quia hoc facit, tanquam adminiſtrator eccleſiæ: pro quo vide infra quæſtionem an clericus de fructibus &c. Et quòd dictum fuit de diſtributionibus, illud idem poteſt dici de penſionibus, vel de acquiſitis de pecunijs penſionum, vt penſionarius poſſit proprio teſtamento diſponere, de redditibus ex penſione eccleſiaſtica perceptis, ac
6 de penſionum terminis maturatis decurſis, licet non exactis: ac etiam ab inteſtato ad legitimos heredes, vel ſucceſſores tranſmittere per Gig. in queſtione. 52. ſuo tracta. de penſio. Couarruuias in cap. cum in officijs de teſtam. verſ. octauo poteſt in fin. Faciunt adducta per eundem in cap. primo. §. cæterum. eo. tit. ſed vide quæ adduxit contra ſupra ſuo loco hac ead. quæſt.

Item venit dicendum de acquiſitis per clericum, vel prælatum ex propria induſtria, aut labore, etiam ſi præsbyter, vel prælatus ea bona fuerit conſequutus ratione ordinis ſacri, nullo tamen pretextu beneficij, vel bonorum eccleſię, nempe pro celebrandis miſſarum ſolem-

nibus, aut ex stipendio alicuius prælati, vel alicuius principis, cui presbyter vti capellanus seruierit: Idem etiam, si seruierit, vti cantor, magister domus, vel a secretis seruiens scribendo, vel lector, di-
7 scipulorum magister & huiusmodi, honeste seruiendo: de quibus diximus in quæstione, Quæ negoc. sint permissa, & interdic. cler. quia de acquisitis ex huiusmodi, vt licite acquisitis, libere clericus potest testari, & suam vltimam voluntatem condere pro libito, quia sunt ei non ab ecclesia acquisita, per Cyn. & Docto. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. vbi Bald. dicit, ex hoc etiam apparet, quòd simplices clerici, qui lucrantur ex proprijs laboribus, & nullam habent administrationem ecclesiarum, non pertinent ad istam authenticam, sed ad authenticam presbyteros. C. eod. vbi habetur: quod clerici possunt libere disponere de acquisitis per eos eorum industria, vel labore, vel alias, vt ibi, etiam donando, & testando, & per Hostiens. Anton. Cardinal. & Imol. in capitul. quia nos. Abb. in capitul. cum in officijs, vers. nota quòd clerici, vbi dicit, quòd clerici de bonis acquisitis intuitu personæ, puta ex successione cognatorum, donatione amicorum, industria clericorum, de his possunt (inquit) clerici libere testari: & intellige de industria licita; qualiter diximus supra: quia si sit acquisitum de illicita industria prohibita, &
8 non permissa clerico, vltra dispositionem iuris communis, non potest hodie clericus de illo disponere; quia facit spolium, & vti spolium est applicatum Reuerendæ Cameræ, per extrauagan. Pij Quarti super hoc expresse, & particulariter factam; de qua diximus in
9 quæstione: Quæ negocia sint permissa & interdict. cler. vbi est tenor extrauagantis insertus. Et subdit Abb. ibidem: Nota, quòd clericus etiam habens ecclesiam, sibi, & non ecclesiæ suæ, ex sua industria lucratur. Et in hoc differt a coniuge carnali, quæ operatur, & acquirit ad vtilitatem mariti. l. sicut. de oper. liber. & quòd de acquisitis ratione clericalis dignitatis, possit testari clericus, dicit, & tenet idem Abb. in cap. cum esses, de testamen. colum. 11. vers. quid autem. quia (inquit) hoc donatur sibi, vt sit suum, & non contemplatione ecclesiæ, item hoc videtur sibi datum in recompensationem damnorum, quæ sustinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuisset tantundem acquirere, per ea, quæ ponit Innocen. in cap. quoniam. ne præla. vic. suas. Barba. in dict. cap. cum in officijs colum. 4. Boer. decis. secunda: Domin. in cap. præsenti. de offi. ordin. in 6. Bolognin. in addi. ad Anan. consl. 87. Barba. fatetur hanc esse communem opinionem in cap. quia nos. colum. fin. de testamen. Corne. consl. 314. colum. 3. volum. tertio. Socin. consil. 91. 3. volum. pro quo vi-
de glo.

de glo. ordin. in cap. præsenti de off. ord. in 6. glo. in l. vxor marito. ff. de donat. inter vir. & vxor. quam ponderat Bart. in l. mancipia. C. si quis alteri, vel sibi. illud tamen, quod clericus, siue sacerdos acquirit pro missis celebrandis, limitat, & intelligit Abb. in c. cum in officijs. de testamen. nisi, qui dedit, tanquam parrochiali sacerdoti dedit, quo casu cum esset datum intuitu ecclesiæ, esset ecclesiæ acquisitum, vnde disponere non potest: per quæ videtur, quod clericus in illis, quæ sua industria, vel labore, aut alias intuitu personæ suæ comparauit, habeat liberam testamenti factionem & hæc in clericis inferioribus: sed quid in episcopis, vt ad alia capita distinctionis deueniamus. Et in episcopis videtur esse secus, quia quæsita per episcopum, post episcopatum adeptum, ex propria industria non videntur sibi, sed ecclesiæ suæ acquisita, adeo quod non potest de illis nec disponere, nec testari, secundum Petrum, quem refert Cyn. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. per quem text. solum conceditur quod possint disponere de acquisitis ante episcopatum, vel prælationem, & de acquisitis per successionem tantum cognatorum vsque ad quartum gradum: de reliquis vero qualitercunque acquisitis, non possunt disponere, sed acquirunt ecclesiæ, idem videtur tenere Iacob. Butrig. in l. sacro sanctæ. C. de episcopis, & cler. vbi dicit, quod episcopi testari non possunt de bonis post episcopatum, etiam ex propria industria personæ vtcunque acquisitis, cui opinioni videtur suffragari text. in dict. authen. licentiam. vbi omnia bona acquisita episcopo post episcopatum sunt acquisita ecclesiæ præter bona: quæ sibi obueniunt a cognatorum successione, quæ sibi non ecclesiæ acquiruntur: facit pro hac opinione etiam text. in cap. primo de testamen. & in cap. primo 12. quæstio. 11. vbi permittitur episcopis testari de bonis solum, quæ habuerunt ante dignitatem episcopalem, non de acquisitis post: nisi taliter acquisita obuenerint ex causa, vel iure sanguinis: Eandem opinionem sequitur Barba. & illam defendit ab oppugnationibus in cap. primo de testamen. & latius idem in suo tracta. de præstantia Cardinal. parte prima. quæstio. 3. contrarium tenet Abb. in cap. cum in officijs. ibi Petrus tamen, vt refert Cyn. dixit hoc procedere in clericis inferioribus, episcopus autem secundum eum lucratur ecclesiæ ex industria personæ: sed inquit mihi placet primum dictum indistincte in clericis sæcularibus cuiuscunque gradus, quia eadem ratio videtur in episcopo: quæ in alijs, tenet glo. in cap. primo. de testamen. in 6. acquisiuisse, vbi dicit, quòd quicquid acquirit episcopus de rebus ecclesiæ, ecclesiæ acquirit, secus est de alijs rebus, idest aliunde: quam ab ecclesia acquisitis, & Abb. ibidem in finalibus verbis, vbi nota quòd etiam episcopus acquirit sibi quicquid adipiscitur

scitur

scitur intuitu personæ: sicut dicimus in simplicibus clericis, & dicit hoc notandum: quia iura aperte hoc non dicunt de episcopo, sed potius contrarium innuere videntur authen. licentiam, &c. Sed tene (inquit) primum dictum. tenet Corne. in cons. 314. colum. 3. volum. 3. vbi dicit, quòd talis opinio Butrij est communiter reprobata, idem dicit Soci. cons. 91. tertio volum. ex qua opinione infert Socin. quod Cardinalis testari potest de illo stipendio: quod a Romano Pontifice datur cuilibet Cardinali ratione Cardinalitij galeri, quod vulgo a Romana Curia appellatur le distributioni del capello, quia id non datur Cardinali, respectu alicuius ecclesiæ, sed respectu personæ ipsius Cardinalis, qui ipsum Romanum Pontificem in regimine ecclesiæ consilio, & industria coadiuuat, quia Cardinales, ideo reges appellantur, quia cum Papa regunt totum mundum, vt per Hostien. in cap. dilecti el primo de præbend. & quia Cardinales sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ præsunt Curæ ecclesiæ vniuersalis cap. bona de postul. prælat. & illius caput sunt Fabia. de monte in tracta. de emptio. quarta parte principali numero 28. Martin. Lauden. in tracta de Cardinal. quæstio. 31. Et ex hoc etiam aliqui inferunt: quod episcopi possunt testati
11 de illis, quæ acquirunt, ex illis, quæ offeruntur ipsis, & dantur ab his, qui sacris ordinibus initiantur, & insigniuntur: sed cum episcopus pro ordinando nihil licite recipiat. cap. primo de Simonia videtur, quòd de taliter oblatis, & receptis non possit testari, si sunt illicitè acquisita, quia Simoniacè datum, & receptum, turpiter & illicite acquiritur, per Sanct. Thomam 4. cap. articulo vltimo vers. ad quar-
12 tum super quarto cogita. Et hæc opinio videtur esse melior, & prævalere opinioni Petri, & Iacob. Butr. quia ad tex. in authen. licentiam, & tex. & in cap. primo de testamen. qui in contrarium, & pro Butrigario adducitur, respondetur, quia si rationem dictorum canonum consideremus, & perpendamus, idem, est dicendum in episcopis, quòd in cęteris clericis, ea etenim quæ post dignitatem episcopalem acquiruntur a Prælatis, ideo per illa iura adiudicantur ecclesiæ, & ecclesiæ esse censentur, quia de bonis ecclesiæ, & de redditibus ecclesiæ acquisita censentur per text. iuncta glo. in cap. primo. de pecul. cler. quæ ratio probatur efficaciter in cap. fixum 12. quæstio. 5. vbi statuitur, quòd episcopus res de facultatibus ecclesiæ comparatas, siue suo, siue, alieno nomine non transmittat ad propinquos, sed ad ecclesiam deueniant, de cæteris vero pro libito suæ voluntatis disponat, siue ante episcopatum eius fuerint, siue per eum in episcopatu acquisitę: vnde text. in d. authen. licentiam & in cap. primo de testamen. ita est intelligendus, vt idem dicatur de rebus quas episcopus propria indu-
stria

stria acquisiuit quod dicitur de rebus, quæ manifeste ei iure sanguinis obuenerunt, vt per Abb. & alios in dict. locis. Nec id est intelligendum in omni episcopo, nec de omni episcopo: quia secus videtur, si episcopus sit regularis, qui non potest disponere, nec testari modo aliquo de rebus, per eum post episcopatum acquisitis, cum talis acquisitio in episcopo regulari cedat episcopatui, dicit glo. in cap. primo. de testamen. in 6. quam sequitur Ioan. Andre. licet contra Hostien. ibidem, dicit enim quicquid dicat Hostien. etiam, quod acquirit intuitu personæ episcopus regularis acquirit. episcopatui &c. quem sequitur Abb. vbi dicit Ioan. And. tamen tenet cum glo. & melius, quia quicquid religio-
13 sus promotus ad prælaturam acquirit, prælaturæ acquiritur, vt est tex. in cap. vnico 18. quæstio. 1. vbi habetur, quod acquisita per monachum siue religiosum ante illius promotionem ad episcopatum, cedunt acquisita monasterio per Abb. in ca. reprehensibilis, extra de appell. nu-
14 mero. 19. quæ vero ei obuenerunt post adeptam episcopalem dignitatem, cedunt in acquisitione illius ecclesię, & altaris, ad quod intitulatur, & sanctificatur: idem voluit Feder. de sen. in cons. siue quęstio. vigesima & Calder. in cons. primo de pecul. cler. sequitur Bald. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. ibi conclusiue autem loquendo de testamento eorum clericorum, vel prælatorum sic distingue, aut est prælatus regularis, & non potest testari, & si esset Cardinalis, nam nulla dignitas liberat monachum a substantialibus regulę & est ratio, quia dignitas facit quem ascendere, sed liberari a substantialibus regulę esset descendere in deteriorem statum, vt hic aperte probatur &c. Idem sen-
15 tit Barba. ad Bald. ibi. nota quod pręlatus regularis non potest testari, etiam si esset Cardinalis, vide tex. in cap. quia ingredientibus de testamen. & ibi Dom. Anton. limitat, nisi de licentia Papę, & quid operetur illa licentia vide Bald. in l. si quando. C. de in offic. testamen. l. ab Anastasio C. mand. Bald. in cap. primo in fi. de cler. qui inuest. fac. & dicit Zabarella in cap. fina. de pecul. cler. colum. antepen. quod non est
16 ita lata concessa dispensatio religiosis de rebus ecclesię, sicuti clericis sęcularibus, tamen non est eis puto, quod valeat si sint pręlati, quia de fructibus habent liberam dispensationem. cap. cęterum de donat. quia clericus sęcularis, & religiosus, habens administrationem ęquiparatur, quoad dispensandi potestatem cap. fina. vers. sed & talis. de vit. & honest. cler. vbi optime probat. Idem Zabarella in cap. peruenit. de fideiussor. dixit illud cap. procedere in regulari, sed in alio differunt, quia pręlatus sęcularis quicquid acquirit intuitu personę, acquirit sibi, &
17 ei succedunt in hoc propinqui. dicto cap. cum in officijs. pręlatus vero regularis acquirit ecclesię cap. 2. de testamen. 18. quęstio. 1. cap. primo &

mo & not. cap. primo. de instit. in glo. pen. cap. olim. de priuileg. el 2. & alijs ut ibi per eundem Zabarel. dict. cap. fina. ubi multa pro & contra adducit: & intellige de religioso; qui profitetur tria substantialia regulæ: qui testamentum facere prohibetur cap. secundo. de testamen.
18 12. quæstio. prima. non dicatis. secus est de religioso largo modo, qui ista tria non profiteatur, ut per Abb. in rub. de testamen. numero 6. idem dicit Zabarella in dict. cap. cum in officijs. ibi, procedunt hæc in clerico sæculari secus est in regulari, qui de nullis testari potest: & in materia dicit Did. Couarruuias in cap. cum in offic. de testamen. §. ultimo hinc potest: quod moribus receptum est, vt licentia quoad facultatem testandi de fructibus ecclesię sit tantum necessaria episco-
19 pis, non alijs ecclesiasticis, unde episcopi magis astricti uidentur ad res ecclesię custodiendum; & conseruandum; ex quo alij clerici etiam sine licentia possunt disponere, & testari pro suo libito, ut dixit esse consuetudinem in Francia, & in regnis Hispaniarum, ac fere in toto orbe terrarum ab immemorabili tempore introductam, immo talem consuetudinem uti bonam, & laudabilem, esse pragmaticis sanctionibus Caroli Cæsaris Hispaniarum Regis confirmatam, ac illam seruari iussam anno. 1523. comitijs totius Regni habitis Pintię cap. 47. idem attestare uidetur Petrus Duenas in suis regulis regula. 366. uers. porto circa. ubi etiam dicit, quod hodie per extrauag. Iulij tertij est decisum quod omnes clerici possint de quibuscunque bonis, etiam intuitu ecclesiæ acquisitis in testamento disponere; quam extrauagantem ego nunquam uidi, nec in causis spoliorum ab aliquo unquam uidi illam adduci, aut allegari, immo contrarium semper seruari. Sed credo, quod dicat, & intelligat de motu proprio eiusdem Iulij facto in fauorem incolarum, & curialium urbis, cuius tenor est insertus in bulla confirmationis innouationis priuilegiorum incolarum, & curialium urbis a Pio iiij. edita anno 1561. quę est in fine præsentis nostri laboris edita, uel quod intelligat de constitutione aliqua, quam ego non uidi: sed uide eum dict. loco: ubi facit quęstionem, an clericus possit donare nurui, iam quod non potest instituere, uel donare filio. Sed quod dicunt isti docti uiri de ista consuetudine ego ualde dubito, quia contrarium uidi seruari in Vrbe Roma in causis spoliorum clericorum extra urbem decedentium, pro tempore, quo ego fui in urbe in huiusmodi causis Auditor Reuerend. Thesaurarij, & in ciuitate, ac Regno Neapolis Auditor Illustris. & Reuerendiss. Domini Nicolai Flisci Episcopi Sauonensis sedis Apostolicę in dicto Regno Neapolis Nuntij & iurium Camerę Apostolicę collectoris a Pio iiij. deputati, pro quo tempore semper collegimus iura Camerę nec talis

consuetudo

consuetudo, nedum ab aliquo vnquam fuit deducta, sed nec allegata quidem; nec fuit vnquam aliqua habita differentia; vel consideratio, quo ad huiusmodi spolia inter episcopos, aut alios clericos: quia omnium spolia passim, & indistincte Camera colligit nisi decedens, vel fuit episcopus, vel clericus, obtinuerit licentiam a sede Apostolica de bonis disponendi, id, quod ego & audio seruari in Regnis Hispaniarum, vt mihi fuit dictum a Reuerendissimo D. domino meo Leonardo de Marinis nobili Ianuen. Archiepiscopo Lancianen. qui fuit in Hispaniarum Regnis sedis Apostolicæ Nuntius, ac Cameræ Apostolicę iurium collector a prælibato sanctæ memoriæ Iulio iij. deputatus, sed bene audiui, quod in regnis Hispaniarum per collectores, & commissarios Apostolicos colliguntur tantummodo spolia Episcoporum, & Archiepiscoporum, magnorumque prælatorum, non aliorum inferiorum clericorum aut presbyterorum. Sed id etiam potest bene euenire conniuentia etiam collectoris, & commissarij, aut illorum tolerantia; super quo me remitto veritati. Sed de hac consuetudine, ac consuetudine testandi vel disponendi de fructibus beneficiorum aliqua dicemus infra suo loco.

Credo quod per hæc sit dictum aliquid, quomodo episcopus, vel clericus sæcularis, vel regularis debeat, vel possit inter viuos, vel in testamento disponere de fructibus beneficij, de distributionibus quotidianis, de fructibus pensionum, de acquisitis opera, vel intuitu suæ personę, ac de alijs, quæ alijs obuenire possint ecclesiasticis personis ab ecclesia, vel aliunde: aut saltim quòd sit demõstratum vbi, & in quibus locis materia per Doctores pertractetur, ad quos pro casus contingentia recurri poterit, & quod etiam materiam sic intelligendo, & sic distinguendo, multa repugnantia sint concordata.

Vnde pro reconciliandis contrarijs pauca erunt dicenda: quia per ea quæ late dicit Abb. in cap. cum esses. vers. 2. principaliter, & per ea quæ diximus supra clericus non est vsufructuarius, sed vsuarius; quia de fructibus non habet nisi pro suo victu, vnde illud quod dicitur: quod habet vsufructum, vel dominium intelligitur, quo ad canonicam dispensationem, quia cæteros fructus superfluentes, deducto victu, habet canonice dispensare; quia quando male, & non canonice clerici dispensant sunt prædones. glo. in cap. fi. 12. quæst. 1. in glo. fin. de quibus etiam potest clericus alere filios, parentes, consanguineos, si egeant, & sorores, ac filias maritare, non potest tamen eos ditescere per Abb. in cap. inquirendum. de pecul. cler. & quòd dicitur quod clericus de redditibus potest donare, intellige vt dictum fuit moderate, & in casibus a iure expressis; & iura loquentia quod beneficiatus habens administrationem sit vsufructua

fructua

fructuarius,& vsufructuario equipparetur,intelliguntur quoad hoc quòd finiatur morte,& quoad fidelem administrationem per Rebuff. in praxi sub verbo sæculare quotuplex.

De distributionibus quotidianis, ac de illis quæ clericus suo labore acquirit, etiam ratione sui officij, dummodo ei non detur vti Parochiali, dictum fuit quod vti de sibi acquisitis habet liberam administrationem. Quod vero dicitur, quòd de fructibus ecclesiæ potest clericus soluere debita particularia, licet Abb. teneat contrarium, tamen Gig. in tracta. de pensio. quæstio. 39. dicit quod illi, qui hanc opinionem tenent sunt plures; quorum habet opinio prævalere. Sed de hoc dicimus in Quæstione de debitis soluendis de fructibus ecclesiæ & spolio. Et quod dicimus: quod prælatus potest ecclesiæ fructus locare, vendere, & hypothecare, credimus verum si faciat, tanquam administrator, sed non sequitur propterea, quin pecunias ex tali venditione redactas, deductis pro se necessarijs, non habeat canonice, vt tenetur dispensare: & pro recuperandis rebus ecclesiæ potest agere finium reg. omnemque aliam actionem intentare, per Abb. in cap. cum super de caus. possess. & proprietat. & quod dicit glo. in summa. 1. quæstio. 1. quod clericus potest fructus ecclesiæ dare etiam porcis, non intelligas fructus illos, qui habent in pauperes, & in utilitatem ecclesiæ erogari, aut in alios pios, & legitimos vsus a iure expressos dispensari. Sed hos intellige: quos clericus sibi acquirit, & quos facit suos vere, vt diximus de his, quos de distributionibus quotidianis, & de his, quos suo labore ratione sui officij clericus acquirit: & quos pro suæ voluntatis arbitrio potest etiam proijcere, vt rem suam in qua potest esse moderator, & arbiter: nisi forte glo. intelligat de fructibus putrefactis, vel marcidis, qui bene porcis, & alijs bestijs dari, & proijci possunt. Et ad illud quod dicimus, quod clericus de fructibus beneficij soluit sua debita, dici pariter potest de illis fructibus, quos facit suos, quia secus est in fructibus, qui sunt conuertendi in vtilitatem ecclesiæ, vt per Abb. dicto cap. peruenit. de fideiussor. vers. in glo. in verbo. vbi dicit: quod hoc dictum quotidie allegatur in practica, vbi concludit, quòd ex quo communis opinio inualuit, quod clerici hodie appropriant sibi omnes redditus: visum fuit Curiæ, & iudicibus melius esse, vt clerici darent fructus suos creditoribus, quàm vt dispergant in aliam causam. Et ad illud, quod dicit Couarruuias, quòd clericus voluptuose expendens redditus ecclesiasticos, non tenetur ad restitutionem: respondeo, quod opinio Abbatis est in contrarium, quod immo tenetur restituere de suo patrimonio, si habet, vt per eundem in cap. cum secundum. de præbend. & in cap. fina. de pecul. cler. in fi. vbi dicit, quòd vt cle-

ut clericus nō teneatur, fuit opinio Archid. quæ eſt opinio periculoſa: ex quibus ſit abſolutum pro nunc quod volumus dicere in præſenti quæſtione de poteſtate clerici circa fructus beneficiorum, & circa acquiſita de fructibus.

Circa uero alia ex quibus hodie fiunt ſpolia, qualia ſunt acquiſita ex illicita negociatione per clericos, idem erit dicendum, quod diximus de fructibus eccleſiaſticis data paritate terminorum: quia per extrauag. Pij Quarti ſuper declaratione ſpoliorum æditam anno 1560. ſui Pontificatus Anno primo Nonis Nouembris. fuit declaratum taliter acquiſita, fuiſſe & eſſe ſpolia, & uti ſpolia ſpectaſſe, ac ſpectare ad Reuerend. Cameram, unde cum ſit de eis eadem ratio: quæ & de acquiſitis ab eccleſia, in eis debet eadem eſſe iuris diſpoſitio. l. ſi ſocer. ff. ſolut. mat. immo in illis arctius, & magis ſtricte procedendum eſſe, quam in eccleſiaſticis, in quibus clerici habent liberam adminiſtrationem, & diſpenſationem fructuum in bene diſpenſando, quia ex forma Bullæ, non ſolum non uidetur aliqua clericis diſpenſandi de eis, & diſponendi relicta facultas, ſed omnino eis, tam in uita, quam in morte diſponere interdictum expreſſe, & penitus prohibitum: ſuper quo uide quæ dicimus in quæſtione, quæ negocia ſint permiſſa, & interdicta clericis: vbi tenor bullæ eſt deſcriptus, ac ſuper illius intelligentia aliqua dicimus, ex quibus ad laudem Omnipotentis Dei, & illius beatæ Matris, ſit impoſitus finis præſenti quæſtioni.

SVMMARIVM.

1 *EST ſtandū cōſuetudini in diſpoſitione fructuū eccleſiaſticorū.*
2 *Tenere non debent quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis cauſam.*
3 *Conſuetudo irrationabilis non eſt attendenda.*
4 *Improbatur conſuetudo, per quam diſtributiones quotidianæ dantur non intereſſentibus diuinis.*
5 *Non valet ſtatutum, per quod minuitur cultus diuinus.*
6 *Fructus eccleſiarum debent diſtribui in ſtipendia miniſtrorum,*
7 *Clerici fructus eccleſiæ, vltra neceſſaria, non poſſunt in ſeipſos conuertere.*
8 *Conſuetudo ſacris obuians canonibus non debet attendi.*
9 *Valet conſuetudo, quod clericus diſponat de fructibus eccleſiæ, & de acquiſitis de fructibus.*
10 *Valet conſuetudo, quod propinqui ſuccedant clerico ab inteſtato in rebus per eccleſiam acquiſitis.*
11 *Canonicus abſens percipiens, percipit contra ius.*

12 Con-

De consuetudine testandi; vel disponendi de fructibus & rebus ecclesiasticis.

QVÆSTIO IIII.

ERVM quia in materia testandi de fructibus ecclesiæ perceptis, & percipiendis, dicunt quidam quòd debet maxime attendi illud, quod est in consuetudine, cui quoties de ipsa appareat est standum, vt
1 per Hostien. in cap. fina. de pecul. cler. duxi esse ad propositum hic annectere quæ sparsim ex dictis doctorum in hac materia colligere potui. Quæ consuetudo videtur primo, quod in huiusmodi non sit aliquo modo attendenda; quia cum sit prohibitum expresse a iure, quod clerici de rebus ecclesiæ non te-
2 stentur 12. quæstio. 5. §. 1. cap. 1. 2. & tertio cap. cum in officijs. & cap. ad hæc. de testamen. & illa quæ fiunt contra ius habens perpetuam prohibitionis causam tenere non debent. 10. dist. iudex. cap. si diligenti. de for. compet. & l. non. C. de leg. ergo testamentum prætextu illius consuetudinis, quæ est contra iuris formam expressam valere non potest, quia talis consuetudo grauamen inducit ecclesiæ cap. primo de
3 consuet. quæ cum sit irrationalis, & sic impræscriptibilis eo. tit. cap. si. non

fina. non est attendenda. secundo loco talis consuetudo est omni iuri
3 contraria ideo valere non debet, per tex. in cap. clerici. de iud. c. & cap. nostram. de probat. cum similibus. Facit pro hac opinione, quòd clerici non possunt dare in morte, seu relinquere suis parentibus omnia mobilia, licet de hoc sit, & obtineat generalis consuetudo, quæ illos propterea non excusat, facit illud: quòd dicitur clericos in rebus ecclesiæ non habere, nisi vsum, & vsuario comparari, not. in cap. fina. de pecul. cler. & 12. quæstio. 1. episcopi de rebus. Facit illud quod habetur in text. in cap. vnico. de cler. non residen. in 6. vbi improbatur consuetudo; per quam fuerat inductum, vt quotidianæ distributiones quæ dantur tantum diuinis officijs interessentibus, darentur etiam non interessentibus: facit quia, si adsit consuetudo, quod
4 clerici de rebus ecclesiæ possint testari, per hoc videtur aperta via ad minuendum Christi patrimonium, & ad minuendum cultum diuinum, & cum in iure non valeat statutum, per quod minuitur cul-
5 tus diuinus per text. in cap. pen. de constitu. ita pari modo non debet valere consuetudo, quia istorum duorum de vno ad aliud valet argumentum, immo ambo æquiparantur cap. primo. de constitu. & cap. primo. de iure iur. Facit text. in cap. pastoralis. in principio de ijs quæ fi. a præla. vbi dicitur: quòd prouentus ecclesiarum habent conuerti,
6 & distribui in stipendia ministrorum, quod non erit vigore consuetudinis, si clerici ad hæredes illos testati vel ab intestato transmittant, quia ministri non sunt, qui non seruiunt, prout possunt esse hæredes clerici defuncti cap. proposuit. de fil. præsbit. facit quod diximus supra, quod clerici fructus ecclesiæ non possunt pro seipsis vltra victus sui necessaria percipere, nec in suos vsus conuertere, vel appropriare,
7 quia istud esset subtrahere per Zabarel. cap. fina. colum pen. de pecul. cler. ergo multo minus in hæredes transmittere per text. in regu. nemo plus iuris. de regu. iuris. facit, quòd consuetudo, quæ sacris canonibus obuiat, & aduersatur, non est attendenda per tex. in cap. cæterum.
8 extra de donatio. facit, quòd quicquid acquirit sacerdos, siue clericus acquirit ecclesiæ, & ecclesiæ efficitur, ac statim illius dominio aggregatur, dicit glo. in cap. cum in officijs. de testamen. ergo de eo clericus disponere non potest, per aliquam consuetudinem immo si in alium transfert, competit ad illud repetendum ecclesiæ remedium rei vendicationis, & alia quæ late diximus supra in multis locis in præcedenti quæstione, per totam &c.

In contrarium multa facere videntur, quòd immo valeat, & admittatur consuetudo, quæ permittat clericis testari de fructibus ecclesiæ tam perceptis, quam percipiendis post mortem, per aliquod tempus,

quia id videtur apparere per ea, quæ dicit Hostien. in capit. cum in officijs de testam. vbi dicit, nemo prælatus, siue clericus, siue laicus de rebus ecclesiæ, etiam mobilibus testari potest, & pari modo de rebus quas de redditibus ecclesiæ emerunt: nisi in compensationem relicti tantumdem darent, vel aliud obtineat de consuetudine: idem
9 dicunt, & tenent per eadem verba ibi Innocen. Io. And. & Zabarella allegantes, quòd talis opinio fuit Hugo. per text. in cap. si episcopus. 12. quæst. 5. dicit in terminis Abb. in cap. cum tibi. de verb. signi. ibi nota ex tex. præcedentem intellectum, quòd valet consuetudo quod clerici possint disponere de bonis acquisitis intuitu ecclesiæ, & quòd propinqui succedant eis ab intestato in huiusmodi rebus, & tene inquit hoc menti. Idem dicit, & tenet Gaspar. Calderin. cons. secun-
10 do de pecul. cler. circa finem, ibi puto concludendum, quod si loci consuetudo specialis, vel ecclesiæ sit, quod consanguinei succedant in fructibus perceptis, & separatis a solo: illa seruetur aliàs dico, quòd de iure ecclesia succedit ab intestato, & ex testamento, &c. nam consuetudo potest disponere, quod consanguinei succedant ab intestato clericis, non solum in bonis intuitu personæ acquisitis, sed etiam, si sint acquisita intuitu ecclesiæ, vt not. in cap. cum tibi. de ver. sig. in cap. si propter sua. de rescrip. lib. sexto. in cap. præsenti. de off. ordin. eo. libro in extrauag. suscepti. Io. 22. de electio. sequitur Nicol. de Vbal. in suo tracta. de success. cler. ab intesta. in finalibus verbis. fac. text. in capit. præsenti. de offi. ordin. in 6. vbi episcopi vel eorum superiores, vel quiuis alij prælati prohibentur occupare, vel in suos vsus conuertere, vel auferre bona inuenta in ecclesijs vacantibus earum rectoribus morientibus siue vacationis tempore obuenientibus, nisi hoc sit de speciali priuilegio, vel de consuetudine legitime præscripta, &c. facit quia canonicus absens potest percipere fructus præ-
11 bendæ suæ si de hoc adsit consuetudo, vt nota. in capit. dudum el. 2. de electio. in glo. pen. & glo. in cap. conquerenti. extra de cler. non resid. in uer. deseruiat, quod tamen est contra ius: quia si vult percipere, de iure debet esse præsens, & deseruire, non autem abesse d. capit. conquerente. & cap. inter. de appell. cap. peruenit. facit, quia consuetudo dat iurisdictionem non habenti, & liberiorem administrationem capit. cum contingat. de for. compet. fac. quod dicunt quidam quod cum clerici personis priuilegiatis comparentur, tolerari debet in eis consuetudo ad instar aduocati fisci: qui residuum salarij non exactum & non maturum transmittit ad hæredes. l. post duo. C. de aduoc. diuers. iud. fac. text. in cap. si propter. de rescrip. vbi patet, quòd fructus primi anni possunt deberi, etiam singulari personæ, & quòd

ecclesiarum

ecclesiarum consuetudo, etiam in ecclesijs sit seruanda, habetur in tex. 12. dist. illa. & cap. ex parte. de concess. præb. in fin. imo dicit Did. Couarruuias in cap. cum in officijs. de testam. quod moribus receptum est, quòd episcopis tantum est necessarium obtinere a summo Pontifice, vel a sede Apostolica licentiam testandi: siquidem omnes alij clerici sine licentia, & libere testantur, & testari, possunt, & in vltima voluntate pro libito suæ voluntatis disponunt de omnibus bonis, quæ ex redditibus ecclesiarũ sunt adepti, & in eisdem intestati decedentes successores habent parentes, fratres, cæterosque ab intestato venientes: & hæc consuetudo a plerisque damnatur, ex eo, quia
12 per text. in capit. relatum el secundo. probatur consuetudo tantum, quæ permittit clericis testari in pios vsus, in præmium seruitij exhibiti clerico viuenti: generaliter autem consuetudo non recipitur, id
13 quod videtur approbari communiter per scribentes in capit. cum in officijs. & dicto cap. relatum, & licet, inquit, hæc sit magis communis opinio, tamen quando animaduerto, quòd isti redditus ecclesiastici, de quibus agitur assignantur ex dispositione canon. ministris ecclesiarum separatim ab alijs bonis, quæ in ecclesijs conceduntur ad vestes, paramenta, ędificia, aliaque necessaria, quoties video, quod hęc prohibitio est inducta non de iure diuino, sed humano, ego (in-
14 quit) non possum cõnsuetudinem pręfatam damnare: quippe qui certò sciam, quod Romanus Pontifex ecclesię Principes totiusque orbis christiani consensus eam applausu saltim tacite probant, & Carolus Cęsar Hispaniarum Rex anno 1523. comitijs totius Regni Pyntiæ habitis cap. 27. eandem consuetudinem vti bonam, laudabilem, ac legitime inductam seruari mandauit: idem apud Gallos communi vsu receptum, & obseruatum esse præter alios testatur glo. in prag. sanctio. tit. de annatis. §. item quod. in ver. acquisitos, id quod placet Io. Fabro. instit. de rer. diuisio. §. his vero. Guido Papæ decis. 115. Gugliel. Benedic. in cap. Raynutius. de testa. in ver. & vxorem. Io. Andr. in reg. nemo plus. de reg. iuris. & alijs, qui allegantur per Philip. Probum in cap. præsenti. de offic. ordin. in sexto. facit pulcherrimus tex. in extrauag. suscepti. de electio. extrauag. Io. 22. vbi habetur quod valet consuetudo, qua inducitur, vt fructus beneficij
15 vacantis per aliquod tempus pertineant ad defunctum, ergo (inquit) de illis clericus de cõsuetudine potuit testari, ac illos cõsanguineis alijsque hęredibus relinquere: subdens, quòd hęc consuetudo, cuius initij memoria hominum non est, idem efficit, quod principis licentia, &
16 priuilegium. l. 3. §. ductus aquę. ff. de aqua quot. & æst. & alias vt ibi per eum: vbi multa allegat.

Sed hoc videtur meo iudicio satis magnum dictu, & auditu; quia stat communis opinio scribentium in contrarium, vt ipse Couarruuias asserit, Abb. in cap. cum in officijs, quem omnes sequuntur hoc ita indistincte non intelligit, nam, inquit, nota, quod valet consuetudo: quòd clericus possit testari de bonis per ecclesiam acquisitis, quòd ego non admitto indistincte, sed restringo ad bona mobilia, & modica: qualiter etiam valet consuetudo, vt modica possit donare cap.
17 cæterum. de donat. ita dicendum est respectu facultatis testandi, nam si consuetudo haberet de magnis illa esset onerosa ecclesiæ, & per consequens non valeret cap. primo si de consuetudine respectu vero bono-
18 rum immobilium, puto non sufficere consuetudinem: quia illa non possunt alienari: nisi cum solemnitate: de qua in cap. sine exceptione. 12. quæst. 2. nec illam solemnitatem remouere potest irrationabilis consuetudo, vt communiter per Doctor. in cap. nulli. de rebus ecclesiæ non aliena. valet tamen consuetudo, vt canonicus testari possit de fructibus ecclesiæ percipiendis anno seq. post mortem. quia potius preiudicat canonico successori: quam ecclesiæ vt per Ioan. Andr. in reg. nemo plus. in mercurial. vbi ponit de hoc quæstionem de canonicis Mutinen. an de fructibus præbendarum suarum post mortem ad annum percipiendis de consuetudine illius ecclesiæ testari possint, vbi in vtramque partem materia disputata concludit pro affirmatiua
19 scilicet: quod valeat consuetudo quod possint canonici de fructibus suarum præbendarum percipiendis testari, potissimum ratione, quia per hanc consuetudinem in his fructibus percipiendis principaliter non præiudicatur ecclesiæ, sed successori: qui habet de fructibus viuere qui habet sibi imputare, & quod talem canoniam cum tali onere assumpsit, vnde (inquit) viuat, quo respectu videtur facilius consuetudinem permittere de percipiendis, quam de perceptis de illis
20 (inquit) dico in quibus succederet ecclesia cui grauamen consuetudo ferre non debet cap. primo de consuet. nec talis consuetudo canonico successori propterea luctum afferre debet; quia eadem lege sibi successorem ligat, quia eosdem fructus ipse successori aufert, quos ei abstulit suus antecessor, & talis consuetudo de percipiendis videtur approbata hodie per dictam extrauag. suscepti. Ioannis. 22 de electio. sed melius per text. in cap. præsenti. de off. ordin. ibi siue vacationis tempore obuenientia. & paulo post. nisi, de spetiali priuilegio, aut consuetudine iam præscripta legitime, &c. vbi Pet. de Ancharan. 3. not. dicit quòd valet consuetudo præscripta super istis bonis obuenientibus, aut dimissis, alteri quã futuro prælato applicãdis. & dicit Bellon. conf. iiij. num. x. quod est cõmunis opinio, quòd valeat cõsuetudo,
quod

quod hæredes beneficiati habeant fructus illius anni, quo beneficiatus, moritur, sequitur Zabarel. in cap. fin. de pecul. cler. secunda colu. ibi modicam erogationem potest facere clericus, vbi hoc habet consuetudo, quæ valet etiam in morte, etiam, quoad fructus percipiendos, vt ex-
21 trauagan. suscepti, vbi approbatur consuetudo, per quam fructus applicantur defuncto, quod non probabiliter intelligitur vbi relinquit pro anima, tunc (inquit) enim, proprie applicatur defuncto: sequitur Ioan. de Imola. in d. cap. fina. de pecul. cler. circa fin. vbi tenet, quòd clericus posset de redditibus ecclesiæ aliquid moderate donare. saltim, si adsit consuetudo, & videtur, quòd illa consuetudo possit tolerari per tex. in cap. si propter tua debita. de rescrip in 6. & in d. extrauag. suscepti, in quibus patet ꝙ valet consuetudo, quòd fructus beneficij vltimi anni, in quo clericus decedit, etiam si nondum sint percepti, spectent ad hæredem ipsius cler. & sic breuiter consuetudo in talibus multum posset operari & sic videtur, ꝙ valeat consuetudo, ꝙ cler. & simpliciter personaliter beneficiatus faciat fructus suos, & alias, vt ibi per eundem Imolam. Idem Imola in cap. peruenit. de fideiussor. col. 8. vers. quæ autem. vbi dicit secundum aliquos, quos allegat: ꝙ illud, ꝙ dicit glo. in cap. præsenti. de offi. ordin. in 6. & per Host en. in cap. fin. de pecul. cler. quòd clerici sunt vsuarij & vsufructuarij in fructibus beneficiorũ, potest tolerari propter consuetudinem, per tex. in cap. dilectus. de consuetu. vbi consuetudo habet potestatem interpretandi ius vt ibi per eum & vide Abb. in cap. nouum genus ex. de decimis colum. 3. quòd hodie est standum consuetudini, an clericus faciat fructus beneficij suos, id quod etiam dicit Ioan. Andr. in præallegata reg. nemo plus. tenet Tancred. per illud quod in simile dicitur de Vasallo, qui decedit post Calend. Martij ante Kalen. Octobris, in tit. lex. regni cap. si Vasallus. & per text. & quòd ibi notatur in l. defuncta. ff. de vsufr. & audiui postquam sum Neapoli hanc consuetudinem vigere in aliquibus ecclesijs Apuliæ, quod clerici decedentes, etiam ab intestato transmittunt ad hæredes fructus ex præbendis per aliquod tempus post eorum obitum recolligendos, id quod etiam attestatur Ioan. And. in regula nemo potest, in fin. vbi dicit, quòd in multis ecclesijs viget hęc consuetudo, in quibus minime est immutandum, & dicit Andr. de Isernia in vsibus Feud. lib. 3. consuetudines &c. §. his consequenter, quòd Neapoli circa fructus decedentis clerici habent consuetudinem certam præscriptionem &c. uti vidi ego in Codice dicti Andreæ apud magnificum D. Fabritium Sanmarcum, aduocatum primarium in ciuitate Neapolis mi-
22 hi amicissimum: cum quo alloquutus sum super ista quęstione: quem reperi apostillatum manu d. magnifici viri de ista consuetudine Neapo-

litana vide Innoc. cap. relatum de testam. & cap. fin. de pecul. cler. Gemin. in cap. præsenti de off. ordin. in 6. & pro ista consuetudine est bulla, quæ reseruatur per canonicos de capitulo ecclesiæ cathedralis Neapolitanæ & reperies illam præsentatam in quodam processu inter Carolum della Gatta & donum Marcum salernum in sacro Consilio. & Losie. d. conf. 40. pro vt est videre in codice dicti excellentis aduocati.

Et quod dicitur de consuetudine, secundum eundem Io. Andr. est intelligendum de consuetudine legitime præscripta cap. 3. de consuet. & de off. ordin. cap. præsenti. nam verbum consuetudo simpliciter prolatum intelligitur, de præscripta. cap. cumana de electio: & multo fortius, si tanto tempore seruata esset, quod ipsius contrarij non esset memoria de verb. sig. super quibusdam. & cap. primo. de præscrip. cum concordantijs, facit etiam, quia Pius Papa Quartus in suis breuibus deputationis Francisci Odescalchi & Matthæi Minalis videtur velle, quòd de bonis peruenitis ex beneficio simplici, possit clericus disponere in locis vbi vigeat consuetudo testandi legitime præscripta, in illis verbis, & quoad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio &c. vt in dictis breuibus in fine descriptis: ego quoad fructus perceptos non discedo ab opinione Abbatis, quod restringatur consuetudo ad modica, quæ mihi videtur magis ratione suffulta, per ea, quæ late sunt dicta supra per totam præcedentem quæstionem, vbi dixi pro quota parte, & de quibus clericus de redditibus ecclesiæ possit pro libito disponere, & quomodo reliquos habeat dispensare, & quod eius opinio magis amica ecclesiæ videtur, quia si ad magna consuetudo esset, onerosa esset ecclesiæ, & per consequens admitti non haberet cap. primo. de consuetudine & immobilia non alienantur sine solemnitate: & quòd solemnitas remoueri non possit pretextu forsan irrationabilis consuetudinis, sequitur Siluest. in ver. clericus quarto vbi dicit quòd clerici alicubi de consuetudine testantur de fructibus, ac rebus mobilibus ecclesiæ acquisitis, & secundum aliquos valet consuet. quia de his testari non est illicitum, nisi quia in fauorem ecclesiæ prohibitum, & hæc inquit si sint modica, quia alioquin esset onerosa. subdens limita si pie in foro animę d sponat, non se extendat, ad vasa sacra diuino cultui deputata, nisi vasa essent superflua, & transirent ad aliam ecclesiam &c. pro quo facit, quod dixi supra, quod si de pecunia prębendę ematur prędium, vel fundus, non potest amplius clericus de illo disponere, nec etiam intuitu pietatis dare, licet ante potuisset de pecunia disponere, quia statim sic emptum fit ecclesię, vt per Doctor. in cap. primo. de pecul. cler. & capit. inquirendum. refert etiam Angel. in verb. emptio. vers. vtrum emptum, & per illud etiam: quòd ipse Couarruuias dicit in d.

capit.

capit.cum in officijs.in fi. vbi dicit quòd in redditibus ecclesiasticis tan-
23 tum ius habent clerici, quantum expresse sibi à canonibus conceditur: quia canones expresse tantum concedunt clerico necessaria victui, & reliqua disponere in casibus prænarratis tantum. Item quòd ipse dixit in fin. vers. prædicti denique quicquid præter necessarium victum ac simplicem vestitum de altari retines, tuum non est rapina est, sacrilegium est: & quod ipse in vers. secundo. vbi clericis permissus est redditus, qui ad eorum congruam substentationem necessarij non sint, in pios erogare vsus, iuxta illud quòd superest date pauperibus: & quòd dicit in vers. 3. vbi dicit, clericum posse disponere de illis fructibus pro suo libito, qui sunt necessarij ad eius honestum sumptum, iuxta sui qualitatem, & quod dicit in cap. 7. vbi clericus non potest disponere in testamento de rebus occasione ecclesiæ acquisitis, nec de rebus emptis de pecunia de redditibus ecclesiæ collecta: per quæ deducta optime apparet, quòd non potest esse locus allegatæ consuetudini; Facit quia per hanc consuetudinem videretur quodãmodo introduci successio in rebus ecclesiæ, quod non est à canone permissum, imo expresse prohibitum, cap. Michael. de fil. presbyterorum, Nec video, quòd hæc sit consuetudo totius orbis, vt ipse Couarruuias asserit, quia in Vrbe Roma pro tempore, quo fui Auditor Reuerendiss. Thesaurarij in causis spoliorum cameræ, & in Regno Neapolis pro tempore, quo iam per triennium easdem causas audio apud Illustris. & Reuerendiss. D. Nicolaum Fliscum Episcopum Sauonens. sedis Apostolicæ Nuncium in eodem Regno a Pio iiij. deputatum, contrarium seruari vidi, nec de tali quidem consuetudine, verbum audiui: facit in contrarium vsus quotidianus, qui videtur oculis ab immemorabili tempore citra inductus, quia quotidie pro Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac cuiusuis gradus, & dignitatis prælatis, & clericis quibuscunque a sede apostolica, & Romano Pontifice pro tempore existenti, procurantur, conceduntur, & expediuntur, licentiæ, & facultates testandi pro summa, quæ petitur, per litteras Apostolicas sub plumbo, vel per Breue sub annulo Piscatoris, vel per litteras sacræ pœnitentiariæ, quod non accideret, si allegata consuetudine se tutos fore clerici putarent: facit in contrarium illud, quod habetur in extrauaganti Pauli iij. edita super spolijs in principio, vbi attestatur res, & bona spolia nuncupata prælatorum etiam Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium cæterarumque personarum ecclesiasticarum secularium, & regularium tempore obitus ipsorum remanentia semper vti spolia ad cameram Apostolicam pertinuisse, & spectasse, prædecessoresque suos, ac se ipsum in varijs mundi prouin-

cijs pro illis recolligendis collectores, & exactores constituisse, & deputasse, ac ab antiquissimo tempore citra nomine Cameræ Apostolicę exacta, ac inter iura ipsius Cameræ annotata, & annumerata fuisse. nec valet dicere, quòd consuetudinem hanc attestatur Carolus Cæsar, & quòd illam mandauerit seruari, & quòd etiam dicat ita obseruatum glo. in pragmat. sanctionibus, quia Paulus Tertius (vt vidimus) attestatur de contrario, cui maior venit adhibenda fides, vt dico in prima q.

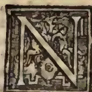
Nec refert, q Carolus Cæsar prædictus ita seruari mandauerit, quia eius constitutio, & lex ciuilis de se non erit regulariter seruanda tanquam ecclesiæ præiudicialis & onerosa. Neque enim principes sęculares habēt disponere super rebus ecclesiæ, vel in rebus ecclesiasticis se intromittere, & si secus faxint; illorum constitutio, & ordinatio, nullius est auctoritatis. 96. dist. in principio. Et ibi glo. cap. bene quidem cap. vbi nam.
24 cum similibus. Eadem distin. dicit glo. cap. sicut episcopum. 1. quęst. 2. in glo. magna in fi.

SVMMARIVM.

1 *IN fructibus maturatis a die mortis vsque ad apprehensam possessionem beneficiorum reseruatorum succedit Camera.*
2 *Distinctio, ad quem spectent fructus ecclesiæ.*
3 *Seruatur consuetudo, quæ non est grauis Cameræ.*
4 *Fructus solo cohærentes sunt pars fundi.*
5 *Consuetudo in regno Neapolis, quòd fructus inexacti pertinent ad capitulum, &c.*
6 *Constitutio Iulij iij. applicat fructus in exactos Cameræ.*
7 *Priuilegio dubio inspicitur intentio concedentis.*
8 *Intentio apparet ex coniecturis.*
9 *Contrariorum inclusio vnius, est exclusio alterius.*
10 *Quando sit sumendum argumentum a contrario sensu.*
11 *Illa, præsumitur causa finalis, quæ est posita in lege.*
12 *Vbi ratio legis reddi potest vnica habetur pro expressa.*
13 *Verba dubia interpretantur secundum quod expedit proferenti.*
14 *Inspicimus semper illud, quod est magis verisimile.*
15 *Digniora semper sunt pręferenda.*
16 *Vide quid importet dictio, &c.*
17 *Verba debent aliquid operari.*
18 *Lex non debet habere superfluam sillabam.*

An in fructibus inexactis relictis per clericum defunctum succedat Camera Apostolica successor in beneficio, vel hæres defuncti.

QVÆSTIO V.

IHIL dicemus hic de fructibus inexactis pensionum, vel alias reseruatis, vel distributionum quotidianarum quę dantur inseruienti horis diuinis, quia illos diximus peruenire ad hæredes ex testamento, vel ab intestato secundum aliquorum opinionem pro quanto tempore decurrerint vsque ad mortem clerici: prout in quęstione, quam fecimus de successio. clerici sęcularis ab intest. & etiam in quęst. de potestate clerici circa fructus &c. quia non sunt præsentis quæstionis, vnde dicemus tantum de illis fructibus, qui obueniunt prętato ratione tituli prętaturæ, vel clerico beneficiato, ratione tituli sui beneficij, ex eo, quia est in beneficio intitulatus, vel institutus, qui decurrerunt & maturarunt in vita pręlati, vel clerici, & remanserunt inexacti, vt puta quia per superuenientiam obitus illos exigere clericus, vel exactionem inchoatam ad finem perducere aliquo casu non potuit.

Quia de illis, qui decurrunt, obueniunt, & maturant à die obitus, vsque ad diem apprehensę possessionis beneficij reseruati, vel pręlaturę, per nouum successorem nihil attinet dicere: quia de illis nihil est dubitandum, vel disputandum: cum per extrauagantem Pij. iiij. sub Datum Romę apud sanctum Petrum die Septimo Decembris 1560. sit clare
1 prouisum, quod in illis succedat Camera Apostolica, si beneficium dico sit reseruatum, quia si non seruatum sit, dico secus. Vnde per contraria procedendo, quia isto modo magis habetur, & magis apparet, veritas, non videtur, quod fructus, prouentus, redditus, obuentiones, & emolumenta, quę obuenerũt ante obitum, vel tempore obitus, & quę per mortem clerici, vel pręlati, qui illa exigere non potuit, remanserunt, inexacta perueniant, aut peruenire possint, aut debeant ad Camerã Apostolicam, capitulum, conuentum, collegia, aut ad singulares personas, sed potius ad successorem in pręlatura, vel beneficio, vel quòd potius conuerti debent in vtilitatem ecclesię sui pastoris obitu desolatę: quia id videtur per ius nouum hodie aperte decisum per tex. in cap. quia sæpe. de electione. in 6. vbi determinatur, quòd tam bona dimissa per prælatum, quam obuenientia tempore vacationis ecclesiæ, & mortis prælati,

non

non vsurpentur modo aliquo per capitula, conuentus collegia, vel singulares personas earundem, sed reseruentur fideliter futuris successoribus: item per tex. in cap. præsenti, de off. ordin. eod. lib. ibi siue vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem earundem, vel futuris successoribus fideliter reseruari, &c.

Nec hoc habet locum tantum in fructibus, sed in omni alio emolumento, quod peruenit ex iurisdictione, & sigillo curiæ ecclesiasticæ, vel sæcularis, aut alias vndecunque iux. tex. in Clemen. statutum. de electio. Et hoc etiam fuerat ante prouisum per ius antiquum. per tex. in cap. illud. & cap. non licet. 12. quæst. 2. cum ibi glo. vbi habetur quod bona episcoporum, & prælatorum decedentium debent sub custodia fideli, futuro successori conseruari: & quamuis dicta iura videantur loqui de bonis dimissis per defunctum tempore obitus illius, intelliguntur etiam de bonis obuenientibus tempore vacationis, & post per generalitatem, quæ habetur ibi, quòd bona decedentium episcoporum res suæ aut ecclesiæ suæ debent conseruari, & illibata futuro successori qui episcopus ordinabitur reddi. vbi glo. tradit quis debeat deputari ad illarum custodiam, & conseruationem, & perceptionem. Clarius id videtur dicere glo. in cap. hæc huius. eisdem caus. & quæstio. vbi dicit. quòd omnia a morte prædecessoris sunt seruanda successori, in glo. conseruari. Idem tenet Hostien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi posita quæstione qui nam sint fructus qui pertineant ad ecclesiam, de quibus non potest testari clericus, respondet, quòd est aduertendum ad tempus quo moritur clericus, quia si moritur post finitum mensem Augusti & ante kalend. Martij omnes fructus anni proximi sequentis pertinent ad ecclesiam, vel dic inquit alio modo. quod fructus pendentes pertinent ad ecclesiam, separati vero a solo ad clericum: vel dic alio modo, quòd
2 inter exequutores clerici defuncti, & ecclesiam fructus habent diuidi, sicut fit inter virum, & vxorem, facto diuortio: subdens, sed est verius, vt intelligamus illos fructus tantum pertinere ad clericum, qui sunt separati a solo, & reconditi, quos clericus, vti vsufructuarius facit suos, cui clericum (inquit) comparari debere diximus, alij autem: qui non sunt separati a solo, nec reconditi, prout est in casu nostræ præsentis quæstionis, non sunt clerici, nec clericus facit illos suos, quia spectant ad ecclesiam, & hæc procedunt: nisi obstet aliqua specialis consuetudo in contrarium. cui standum erit, nisi ecclesia, ob illam nimis
3 grauetur.

Idem dicit, & tenet Gaspar. Calder. conf. 2. de pecul. cler. vbi posita quæstione, quis succedere habeat in fructibus præbendæ canonico defuncto, dicit indistincte, quod ecclesia, maxime, si decedat clericus ante

fructus recollectos: quia in illis succedit ecclesia non hæredes ex testamento, vel ab intestato: siue æquiparemus clericum vsufructuario, siue vsuario: si vero decedit post fructus a solo separatos, tunc distinguit quinque casus, vt ibi late per eum videri potest. Et dicit Io. Copus in tracta. de fructibus lib. 4. tit. 5. cap. 2. quod tam fructus a prælato percepti, qui in bonis eius esse cæperunt, & mortis tempore extant, quam etiam ij qui tempore vacationis obuenerunt, debent futuro successori reseruari. Idem videtur tenere Specul. in tit. de fructibus & interesse. vers. sed pone prælatus. vbi dicit, quod quidam decedens talem fecit ordinationem, volo quod de omni mobili meo, quod nunc habeo fiant tres partes, sic distribuendæ: quæritur, qui fructus pertineant ad defunctum, & respondet, quod omnes fructus a solo separati tempore mortis suæ, quia quamdiu solo cohærent sunt pars fundi. l. fructus. ff. de
4 rei vend. Vnde in casu nostro fructus inexacti cum non sint, & cum non possint dici a fundo separati sunt ecclesiæ, cuius est fundus, & per consequens successoris in beneficio. Item est bulla siue motus proprius super hoc factus per Iulium. iij. qui incipit Motu proprio. &c. Cum sicut nobis nuper innotuit. &c. de qua fit mentio in alia regula, vel bulla eiusdem ædita. pari modo super fructibus inexactis relictis, quæ est descripta in fine, in qua expresse huic casui prouidetur, & determinatur, quòd tales fructus inexacti, non vadant modo aliquo ad hæredes defuncti, sed ad successores in beneficio, vt in dicta constitutione.

In contrarium videtur opinio Bar. in l. diuortio. §. è contrario. ff. solu. mat. vbi dicit, canonicus decedens transmittit ad hæredes suos fructus perceptos, & percipiendos pro rata temporis, etiam pro rata anni, quo stetit in canonicatu.

Item facit in contrarium pari modo illud; quod tenet Ioan. And. in regula nemo plus. de reg. Iur. vbi disputando quæstionem de canonicis Mutinensibus, tenet, quòd canonicus, stante consuetudine, potest disponere in testamento de fructibus sui canonicatus, etiam percipiendis pro tempore post mortem, & quòd valet dispositio.

Item audiui esse multas ecclesias in regno Neapolitano: in quibus inest con
5 suetudo quòd fructus inexacti per clericum, seu beneficiatum defunctū, & illi etiam qui obueniunt, & decurrunt post eius obitum vsque ad nouā prouisionem accrescunt capitulo, collegio, vel canonicis, seu conclericis dictæ ecclesiæ.

Quid tenendum ergo in casu isto? ego puto in istis fructibus inexactis, quòd non succedant nec hæres defuncti, nec successor in beneficio, nec alius, qui alias de iure communi posset succedere, quandoquidem

dem fuit expresse determinatum per prælibatum Iulium iij. quòd isto casu succedat Camera Apostolica, in locis, vbi sunt collectores Cameræ Apostolicæ: prout per ipsius Iulij constitutionem editam, vel publicatam sub anno Domini. 1551. die Decima octaua mensis Iunij. in quo Papa declarat, quòd constitutio, quam alias fecit, quòd in fructibus inexactis, relictis per defunctum clericum, non haberent succedere hæredes defuncti, sed successores in beneficio, comprehendebat tantum loca, vbi non sunt collectores spoliorum, & iurium Cameræ Apostolicæ: & quòd in dictis locis suum effectum sortiri haberet tantum, non autem in locis vbi essent, & esse consueuerunt collectores, & in locis, vbi essent collectores, voluit, quòd circa istos fructus inexactos, haberent locum consuetudo, priuilegia, & iura particularia, quæ iubet seruari: per quam constitutionem Iulius iij. adimendo illos fructus inexactos a successoribus in beneficijs, in locis, in quibus adsunt collectores spoliorum, & iurium Reuerendæ Cameræ, vt de se patet, voluit, & intellexit illos applicare iuribus Cameræ, ac vt bona Cameræ per collectores colligi in dictis locis.

Verum quia ego ita dictam constitutionem intelligo, & simul audiui, quen
6 dam magnum doctorem in ciuitate Neapolis aliter intelligere, & aliter sentire, in cuius opinionem, & sententiam licet pro eius auctoritate, quæ apud omnes magna, & apud me maxima ego iuuenis descendere deberem, tamen hic adducam rationes, & fundamenta, quibus moueor ad dictam constitutionem, ita interpretandam, & eam ita intelligendam, prout aliter intelligi recte non posse puto.

Et pro euidentia præmitto, quod sensus bullæ talis est videlicet constitutio, quam fecimus, quod fructus inexacti relicti per clericum defunctum, non vadant ad illius hæredes, sed ad successores in beneficio, quos solutis primo certis debitis, & legatis defuncti, in suos vsus conuerterent; habet locum in locis tantum, vbi non sunt collectores iurium Cameræ Apostolicæ, circa quæ loca seruari habet ius commune, nec comprehendit loca, vbi sunt, vel esse consueuerunt collectores, & in locis collectorum, valeant consuetudo, priuilegia, & iura particularia quæ vigeant. Credo quod iste sit germanus eius intellectus, & verus sensus bullæ.

Præmitto secundo & aliud. quòd cum per constitutiones, de nouo factas, per Romanos Pontifices, hodie Camera Apostolica sit subrogata, & suffecta in bonis acquisitis de fructibus beneficiorum, ac in acquisitis, occasione ecclesiæ, & in fructibus relictis per clericum defunctum in locum, ac in uicem successoris, prout per bullas, & constitutiones extrauagan. in materia spoliorum editas, de quibus in prima quæstione

per

per decis. Rotæ 855. in antiquis. Camera Apostolica, & successor in beneficio habent se, vti contraria, & incompatibilia.

Et vbi sit vnum de istis, ibi aliud esse non possit de iure, quia, vbi colligit Camera ibi colligere non possit successor, & vti contraria, alterum excludatur ab altero.

Item præmitto etiam, quod de iure intentio legem condentis est consideranda Clemen. 2. §. fina. vbi Cardin. de religio. dom. quia cum pri-
7 uilegium est dubium, concedentis intentio inspicitur, per text. in l. Neratius. ff. de regu. iur. cap. cum venissent. ex. de iudic. per Specul. in
8 titu. de instrumen. æditio. §. 11. incip. nunc autem. vers. si autem dubium est. & intentio apparet ex coniecturis. l. si quis intentione. ff. de iudic. per Specul. in tit. de libelli conceptio. §. iam nunc. vers. sed cum ex his.

Istis ita præsuppositis, ego iudico, quod principale intentum Papæ in hac constitutione fuit prouidere de istis fructibus, ac rebus inexactis Cameræ Apostolicæ, in locis, vbi sunt collectores, si nulla adsit consuetudo, priuilegium, aut ius particulare in contrarium, & quod causa finalis, quæ illum ad sic statuendum induxit, fuit ipsa Camera, & ita intelligi debet, licet per verba expressa non appareat, id quod ego deduco hoc modo.

Et primo, quia reformatio constitutionis, vt non habeat locum, vbi sint collectores iurium Cameræ Apostolicæ, videtur facta pro Camera Apostolica, & respectu Cameræ, per illa verba in bulla sæpius repetita prouidere intelleximus solum ecclesijs, monasterijs, & beneficijs in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum deputari, seu esse non consueuerunt &c. Vnde, si respectu Cameræ sit facta, ad illius vtilitatem, commodum, & beneficium facta interpretari debet, quia in locis collectorum excluduntur a perceptione talium fructuum successores in beneficijs, ad quos tales fructus regulariter de iure communi spectant, vt iuribus primo allegatis, ergo ipsis exclusis inclusa intelligitur Camera Apostolica quæ est successoribus in materia spoliorum contraria, per regulam contrariorum, quod inclusio vnius est exclusio alterius, & electo vno de contra-
9 rijs alterum perpetuo est extinctum. Notat Bald. per illum tex. in l. prima. C. de fur. & ser. corrup. notat & dicit Specul. in tit. de exceptio. §. 4. vers. illud autem, quod contrariorum electo vno, videtur alteri renunciatum.

Item ex eo, quia in prima constitutione, vel motu proprio a talibus fructibus, vti a rebus ecclesiasticis in alienationibus excluduntur omnino hæredes, & illi conceduntur successoribus in beneficio, ad quos

spectant

ſpectant de iure, cum facultate illos in ſuos proprios vſus conuertendi ſolutis certis debitis, & legatis factis ad pias cauſas defunctorum. in ſecunda conſtitutione adimuntur a ſucceſſoribus, in locis vbi ſunt collectores Cameræ, in quibus locis eſt ſeruanda conſuetudo, & priuilegiũ: & ſi nulla adſit cõſuetudo, vel priuilegium, vel ius particulare, prout euenire poteſt, de neceſſitate eſt dicendum, quod tunc iſti fructus ſint Cameræ Apoſtolicæ, cuius reſpectu limitatur conſtitutio generalis, in locis ubi ſunt collectores: quia ſi non intelligerentur eſſe Cameræ, iſta noua conſtitutio reformatiua primæ, nihil operaretur, quæ operari debet etiam ultra ius commune, per Bartol. & alios in l. 4. §. prętor ait. ff. de damno infec. per Fel. in cap. de cauſis. de offic. deleg. in uerb. in glo. ibi & per tex. in l. re coniuncti. ff. de lega. 3. vbi dicit: quòd quando uerba ſtatuti in ſenſu directo nihil operantur, tunc de neceſſitate ſu-
10 mi debet argumentatio a contrario ſenſu, etiam ad correctionem iuris communis: immo illa uerba bullæ, in locis in quibus collectores, ſeruirent deuento, & eſſent eluſoria, & ſtatuta ſemper debent intelligi, ne reddantur eluſoria. l. prima. §. pecunia. ff. de calumniat. glo. in cap. quamquam de uſur. in 6.

Item ſi dicamus iſtos fructus, & res inexactas non ſpectare ad Cameram Apoſtolicam in locis collectorum, ſi veniat caſus, ꝙ per conſuetudinem, priuilegiũ, aut ius particulare ad neminem ſpectent, naſcitur inconueniens, videlicet quod nullius erunt, & in dominio incerto permanebunt, quod eſſe non debet.

Vnde ad euitandum inconueniens, cum non ſint hæredum, non ſint ſucceſſorum, nec per aliquam conſuetudinem, priuilegium, aut ius particulare ab aliquo vendicentur: eſt de neceſſitate dicendum, quod ad Cameram Apoſtolicam pertineant, cuius intuitu, & contemplatione videtur emanaſſe iſta noua reformatiua conſtitutio, argumento a ſufficienti partium enumeratione, quod valet in iure. l. obligatione fere. §. placet. ff. de actio. & obliga. l. filius. §. filius. de lega. primo. & §. in bonæ. fidei. inſtit. de actio.

Item cum in bulla dicatur, ꝙ ſucceſſores habent ceſſare percipere fructus, & res inexactas in locis vbi ſunt collectores iurium Cameræ Apoſtolicæ, niſi adſit conſuetudo, priuilegia, vel aliquod ius particulare, ipſa Camera, & reſpectus ipſius Cameræ, videtur fuiſſe cauſa finalis, quæ ad ſic ſtatuendum, & diſponendum Papam mouit, quia iſta cauſa eſt poſita,
11 & expreſſa in lege, vt per Bart. in l. metum autem. §. ſed licet. in primo not. ff. quod metus cauſ. per Bald. in l. generaliter. §. colum. verſ. ſecundo principaliter. C. de epiſ. & cler. & cauſæ, quæ cohærent ipſi diſpoſitioni inſpecta iuris diſpoſitione inducunt, & arctant ad ita diſponendũ, dicun-

dicuntur esse causæ finales, per Bartol. Soci. cons. 159. & cons. 245. quia causa finalis videtur esse mens legis, quæ inspici debet, per Specul. in tit. de aduocat. §. 4. vers. vel tale. Item cum hic non possit dici, quod ratio, quæ mouit Papam principaliter fuerint hæredes defuncti, a quibus tales fructus omnino ademit per primam constitutionem. Item nec successores, a quibus adimit in terris collectorum. Item, nec consuetudo, vel priuilegia, cuius clausula (si inspicitur bulla) est posita post determinationem principaliter factam de interesse Cameræ, per ista verba: Et omnino ea non obstante, quæ præsupponunt, vt eorum est sensus, aliam determinationem præcedere, est de necessitate dicendum, quod fuerit ratio Cameræ Apostolicæ, quia præter istam, nulla alia appa-
11 ret, & nulla alia reddi potest, quę debet haberi in casu nostro pro expressa, late per Fel. in cap. si quando. ex. rescript. 2. col. vers. circa reddendum, &c.

Accedit quòd non videtur inuerisimile, quod Papa qui pro subueniendis necessitatibus sedis Apostolicæ pro regimine Vrbis, totiusque status ecclesiastici, ac manutentione Pontificalis dignitatis in vniuerso orbe terrarum, applicauit Cameræ Apostolicæ bona quæcunque de fructibus ecclesiasticis acquisita relicta per clericos defunctos, quæ spolia hodie vocamus.

Item fructus obuenientes a die vacationis, vsque ad apprehensam beneficij vacati possessionem, quod voluerit etiam in subuentionem onerum dictæ sedis, & Cameræ dictos fructus, & res inexactas conuertere, charitate, & dilectione adductus Romanæ Ecclesiæ, & Sedis suæ præfatæ, quæ charitas, & dilectio est vna de coniecturis ad mentem coniecturandum, per text. vbi Ias. in l. seruus plurium. §. si numerus de lega. primo. id, quod videtur tanto magis dicendum, cum attenta eius absoluta, & quam habet ampla potestate in beneficialibus, ac fructibus beneficiorum, id facere possit pro libito, & solet, per extrauagan. cum nonnullæ. la prima & la 2. in titu. de præbend. vbi fructus beneficiorum vacantium pro ecclesiæ Romanæ necessitatibus releuandis, Cameræ Apostolicæ applicantur, vbi vide in extrauag. communibus, idem vide in extrauagan. antecedenti, quæ parimodo incip. nonnullæ. & in extrauag. postulasti. eod. & dicit glo. in Clem. vnica. de supplen. negli. in ver. reuocari. quæ dicit quòd hodie Papa recipit fructus vacantium, &c.

Et cum in hoc non præiudicet nisi clericis, qui in dictis fructibus succedere possent, quibus præiudicare potest de iure, secundum libitum voluntatis suæ, & cum verba dubia debeant interpretari, secundum quod expedit proferenti, per Paul. de Castr. & alios in l. si quis intentione.

tione. ff. de iudic. & in obscuris inspicimus semper illud, quod est magis
14 verisimile cap. inspicimus. de regu. iur. in 6.

Item cum verba dubia, regulariter interpraetantur in fauorem proferentis. l. habemus & dict. l. si quis intentione. de iudic. tamen fauore ecclesiae verba dubia interpraetantur in eius fauorem etiam contra eius intentionem, per glo. in verb. dubium. ex. de probatio. cap. in praesentium.

Per haec ego dicebam, quod mens Papae in d. regula, vel constitutione reformatiua fuit, quòd fructus, & alia inexacta, quae adimuntur successori in beneficio, peruenirent ad Cameram Apostolicam in locis, vbi essent collectores iurium Camerae, si tamen aliqua consuetudo, priuilegium, vel ius particulare non adesset in contrarium, & quod collectores vti bona, & iura Camerae colligere possent.

Nec iudico verum illud: quod dicebat ille magnus Doctor, quòd causam praebuit constitutioni consuetudo, & quod illa fuit causa finalis, & impulsiua constitutionis quia, si bene inspiciamus bullam, non loquitur de consuetudine, nisi secundo loco, siue inspiciamus in narratiua parte, siue indispositiua, & nisi postquam est loquutus Papa, respectu collectorum Camerae, nec de consuetudine statuit, nisi postquam determinauit de causa, & loco collectorum iurium Camerae Apostolicae, quam causam reputauit, & habuit Papa pro digniori, quia de illa primo loco tractauit, quia digniora habent semper praecedere. vnde de consuetudi-
15 ne statuitur secundo loco, vnde causa consuetudinis non videtur fuisse causa principalis, neque principale intentum, quod mouit Papam ad statuendum.

Item statuit de consuetudine per illa verba, videlicet, & omnino eadem constitutione non obstante &c.

Per quae videtur, quod constitutio fuit iam facta super alio penitus diuerso a consuetudine, vnde illam limitat, vt non habeat locum, vbi sit consuetudo in contrarium, vel ius particulare.

Item statuit de consuetudine, addendo ad principalem constitutionem, iam factam per dictionem, &, quae est dictio copulatiua copulans semper
16 aliquid alicui. l. titiae. textores. §. nihil. 2. de lega. primo. l. si quis inquilinos. eo. tit. quae dictio aliquando importat ordinem successiuum, l. gallus. §. quaedam. ff. de lib. & posthu. & de sui natura implicat casum minus dubitabilem Raphael. Fulgo. & Lud. Rom. in l. qui se patris. C. vnd. lib. Ias. in l. prima. §. municipes 2. col. vers. respondetur not. de acqui. poss. & per Bar. in l. sicut & in l. 3. ff. de Fund. instru. vbi dicit quod dictio, &, coniungit aeque principaliter, per Fely. in cap. quanto. de iudic. col. antepen. vers. sed posito.

Item

Item dicat mihi ille magnus doctor, si consuetudo sola fuit. quæ præbuit Papæ causam statuendi, ad quid ponere in bulla illa verba, sæpe repetita, constitutionem eandem solum comprehendere ecclesias, & monasteria, in quibus collectores iurium Cameræ non essent, vel esse non consueuerint, quid operabitur illa verba? Nam verba debent aliquid operari, vt di

17 ximus; & superfluitas debet euitari per Specul. in tit. de test. §. iam de interrogatorijs. prima col. in fi. vers. habita.

Quid accidebat: nisi dicere regula q͂ successores percipiant fructus inexactos, non habeat locum vbi sit consuetudo in contrarium, & profecto si consuetudo sola fuit: quæ Papam mouit, & non Camera Apostolica, illa verba sufficiebant.

Profecto illa verba in locis, in quibus collectores esse non consueuerunt fuerunt superfluo addita, quòd esse non debet, maxime in lege, quæ nodum verba superabundantia, sed superfluam sillabam habere non de-

18 bet. per glo. in l. 1. ff quod met. caus. & in cap. solitæ. de maiorit. & obedient.

Ego salua pace tanti viri bullam intelligo, quod Papa principaliter sit motus ad statuendum pro interesse Cameræ Apostolicæ, & quòd collectores Cameræ tales inexactos fructus nomine Cameræ perciperent, & si adesset aliqua consuetudo, priuilegium, vel ius particulare in contrarium, quod vigeret, quòd constitutione non obstante seruaretur, & seruari haberet.

Nec obstant, quæ primo loco deduximus in contrarium. de tex. in cap. quia sæpe. de electio. in 6. & de tex. in cap. præsenti. de off. ordin. eo. lib. & de tex. in cap. illud. cum alijs adductis. 12. q. 2. vbi apparet: quòd fructus, & emolumenta obuenientia, quouis tempore relicta per defunctum deberet futuro successori fideliter reseruari: nec minus illud, quod adduxi de Hostien. in cap. fin. de pecul. cler. de Calder. & Specul. & de Io copo.

Quia illa haberent locum de iure antiquo, & quando nihil statutum esset in contrariũ per ius nouum, prout determinatur de fructibus obuenientibus a die vacationis vsque ad apprehensam possessionem beneficij per de nouo prouisum per Bullam Pij. iiij.

Item de fructibus inexactis, relictis per defunctum per dictam constitutionem, Iulij ij. quæ, vti iura noua attendi debent vulgatis Iuribus.

Non obstat, quod pari modo adduxi. de Bartol in l. diuortio. ff. solut. mat. quod clericus decedens transmittit ad hæredes suos fructus perceptos, & percipiendos pro rata anni, vel temporis quo stetit in canonicatu, quia ipsemet Bart. non firmat ibi eam opinionem, sed dicit, quòd contrarium tenent canonistæ, quibus in hoc est standum, vt ibi per eum,

N nec

Nec est aliquid, quod dixi. de Io. And. qui disputat quæstionem de canonicis Mutinensibus, qui stante consuetudine possunt disponere de fructibus canonicatus percipiendis: quia non dico, quod in huiusmodi fructibus non debeat attendi consuetudo: quia imo est attendenda, & obseruanda, prout latius dixi supra in quæst. de consuetudine.

Et aduerte, quod fructus inexacti: de quibus in præfatis bullis, habent intelligi, si sunt maturi, & in statu, quod decedens ipse illos decerpere, & colligere potuisset.

Sed nunquid collectores poterunt tempore sedis vacantis, scindere nemora non cædua, vel alia, vel pulchras arbores: seu exhaurire, aut euacuare stagna de grossis piscibus per multos annos nutritis: & licet videatur, quod sic, quia quicquid fructuum nomine vtiliter suo tempore euenit, totum suum est oneribus supportatis cap. præsenti. de off. ordin. lib. 6. tamen, quia ista sunt talia, sine quibus deterioratur proprietas, videtur de iure contrarium, quia ista non cadunt sub fructuum nomine, nec appellatione fructuũ venire possunt. l. arboribus. & l. pridem. ff. de vsufr. & cap. forma. de censi. vnde videtur dicendum, quod magna nemora, & arbores non cæduas non vastabunt, nec cædua, vel stagna, nisi quatenus augmentum, seu emolumentum eorum tempore istis competenti poterunt adæquari, ad instar mariti fructus dotis lucrantis. l. diuortio. §. non solum. ff. sol. mat. per glo. in ver. collectores. extrauag. suscepti. extrauag. com. ne sed. vacan.

Regula siue constitutio perpetua Sanctissimi Domini Iulij diuina prouidentia Papæ iij. in qua declaratur, quod fructus beneficiorum, tempore obitus beneficiatorum inexacti, debeantur successoribus in beneficijs, & non hæredibus dictorum beneficiatorum, ac quod ducati 500. & reliqua per mortem reuerendissimorum Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalium Cameræ, & Cappellæ Apostolicæ debita solui debeantur, nec de eisdem per præfatos Cardinales testari possit.

MOTV PROPRIO, &c. Cum sicut nobis nuper innotuit diuersi diuersorum beneficiatorum, etiam Episcoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalium pro tempore decedentium hæredes, non solum bona relicta spolia nuncupata sic decedentium beneficiatorum, Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum prælatorum, ac etiam Cardinalium verum etiam fructus &c. ecclesiasticos, ac pecunias, & res alias per ipsos beneficiatos, Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac etiam Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam si eorum solutionis dies ante obitum ipsorum non aduenerit, sub eo forsan prætextu: quod pro tempore ante obitum huiusmodi decurso, debeantur

beantur exigere, & quandoque solutionem debitorum per ipsos beneficiatos, & Cardinales, dum viuerent contractorum, & legatorum per eos in sua vltima voluntate, etiam ad pias causas factorum subterfugere, & hæredes Cardinalium huiusmodi paramenta, & ornamenta capellæ ipsorum Cardinalium, quæ iam tanto tempore, quod eius initij hominum memoria non habetur capellæ Apostolicæ, in qua missæ papales celebrantur, & ex qua pauperibus prælatis ad Romanam Curiam pro tempore confluentibus & paramenta ecclesiastica, cum quibus processionibus, & alijs solemnitatibus per Romanum Pontificem fieri solitis incedere possint non habentibus subuenitur, deuolui consueuerunt occupare, ac solutionem quingentorum ducatorum auri de Camera, qui post obitum singulorum Cardinalium, pro pretio annuli, eis in eorum ad Cardinalatus assumptione exhiberi soliti, Cameræ Apostolicæ persoluuntur declinare contendant, & satagant. Nos attendentes fructus &c. & pecunias, ac res alias, occasione ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum pro tempore prouenientium, licet postquam ad manus beneficiatorum peruenerunt, & cum alijs ipsorum beneficiatorum fructibus, &c. pecunijs, & rebus, seu ipsis beneficiatis incorporatæ sunt, non vlterius in ecclesiasticis sed potius ipsorum beneficiatorum proprijs, & ab eis acquisitis bonis iudican. & propterea, quod modo pro sæcularibus, & prophanis haberi, & de eis testamento, aut alias disponendi facultas eisdem beneficiatis per sedem Apostolicam concedi consueuerunt: nihilominus, donec in manibus eorum, qui illos, tanquam ecclesiasticos seu ex ecclesijs, monasterijs, & beneficijs prædictis prouenien. & pro talibus conseruant, aut, vt tales detinent, ipsique beneficiati pecunias huiusmodi realiter non exegerint, & fructus, &c. non perceperint, nec non alijs eorum bonis commiscuerint, & sibi incorporauerint semper ipsarum ecclesiarum, quarum ipsi beneficiati sunt, ac vere ecclesiasticos esse, & censeri debere: & proprerea iuri non congruere, vt ipsi beneficiati de rebus certis ipsarum ecclesiarum, quæ omni iure alienari prohibentur disponere, etiam in eorum vltima voluntate possint, nec ipsis beneficiatis, etiam episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & alijs, ac Cardinalibus pro tempore defunctis, eorum hæredes, qui, vt plurimum sunt laici, in præiudicium successorum beneficiatorum fructus, &c. ac res, & pecunias inexactos huiusmodi, os boui triturant alligando exigunt, & hæredes Cardinalium mala malis addendo, bona capellæ Apostolicę debita occupant, seu quod Camerę, & creditoribus, ac legatarijs debent pro se retineant. Volentes in pręmissis opportune prouidere;

N 2 Motu

Motu simili &c. declaramus nostræ intentionis nunquam fuisse, nec esse, quod quiuis quorumcunque beneficiatorum, etiam, vt præfertur Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium vbilibet, etiam in Romana Curia, aut districtu pro tempore decedentium, siue ex testamento per eosdem beneficiatos, etiam vigore facultatum quorumcunque eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quorumcunque capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum sub quibusuis tenoribus, & formis ac alias quomodolibet concessorum condit. siue ab intestato hæredes fructus &c. ac pecunias, & res alias per ipsos sic defunctos beneficiatos, etiam Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales, ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum huiusmodi decurso debeantur, ac eorum solutionis dies beneficiatis & Cardinalibus viuentibus aduenerit, & per ipsos beneficiatos, & Cardinales non steterit, quominus illos exigerint, quinimo omnium pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecerint, quoquomodo exigere aut etiam sponte oblatos percipere, aut cruces, candelabra, imagines, patenas, calices, & alia cuiusuis sortis, tam aurea quam argentea vasa, & iocalia, ac quæuis ornamenta, paramenta, & alia vtensilia, capellæ singulorum Cardinalium, pro tempore decedentium, cæteraque, tam ad ipsam capellam, quam eius ministros circa altaris ministerium, celebrationem missę pertinen. pro se retinere, aut solutionem quingentorum ducatorum huiusmodi euitare possint, sed quod de cætero perpetuis futuris temporibus fructus &c. ac pecuniæ & res, vt præfertur inexacti huiusmodi, ac ipsorum sic defunctorum beneficiatorum etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, & Cardinalium in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs prædictis successores: qui ex illis quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum huiusmodi aduenerit, omnia ipsorum beneficiatorum, etiam, vt præfertur Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum & aliorum prælatorum, etiam Cardinalium debita & ad pias causas facta legata, si aliunde ex alijs ipsorum beneficiatorum bonis solui non possint, soluere tenenntur libere deuenire, & in posterum deueniant, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi possent, & imposterum possint, necnon cruces candelabra, imagines, patenas, calices, & vasa iocalia, ornamenta, paramenta, vtensilia, & alia ad capellam singulorum Cardinalium, & eius ministros, vt præfertur pertinen. & ad eandem capellam Apostolicam pertinerent, & spectarent, ac in posterum pertineant, & spectent,

&per

& per agentes pro ea realiter, & cum effectu capi, & apprehendi possent, & deberent, ac imposterum possint, & debeant, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam pro tempore decedentium quingentos ducatos huiusmodi eidem Cameræ persoluere tenerentur, & in posterum teneantur, & propterea successores in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs huiusmodi fructus, &c. ac pecunias, & res per eorum antecessores non exactos, libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac solutis si aliunde, vnde soluant non erit (vt præfertur) debitis, & legatis prædictis, quod residuum fuerit in suos vsus, & vtilitatem conuertere, necnon agentes pro capella, Apostolica, cruces, candelabra, imagines patenas, calices, vasa, iocalia, ornamenta, paramenta, vtensilia, & alia prædicta, propria auctoritate libere capere, & apprehendere posse, ac hæredes Cardinalium, tam hactenus defunctorum, quam aliorum pro tempore decedentium ad cruces, candelabra, & alia prædicta agen. pro dicta capella Apostolica realiter, & cum effectu consignandi, & eosdem quingentos duc. agentibus pro eadem Camera, vt præfertur soluend. teneri, & obligatos esse, ac ad id omnibus iuris, & facti remedijs cogi, & compelli posse. Sicque in præmissis omnibus, & singulis casibus ad præsens occurrentibus, seu penden. per quoscunque &c. in quauis causa, & instan. sublata, &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, &c. decernimus. Non obstan. præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis statutis, &c. priuilegijs quoque indultis, ac testandi, & alias de dictis rebus, & bonis disponendi facultatibus capitulis, & literis Apostolicis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam per modum statuti, & ordinationis perpetuorum Motu proprio, &c. aut alias quomodolibet etiam per nos ad dictam sedem concessis, & emanatis: quibus omnibus, etiam si de illis, &c. eorum tenores, &c. hac vice duntaxat specialiter, & expresse derogamus, & sufficienter derogatum esse decernimus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem hæredes ipsorum beneficiatorum, qui iam ante præsentium publicationem pecunias, ac fructus per ipsos beneficiatos inexactos huiusmodi exegerint, per successores in beneficijs huiusmodi amplius præsentium vigore molestari non posse, necnon præsentes in Cancellaria Apostolica, vt moris est publicari, & illius quinterno inter alias constitutiones perpetuas ad perpetuam rei memoriam describi.

Regula S. D. N. Iulij Diuina prouidentia Papæ tertij: per quam declaratur, quòd constitutio perpetua, alias super fructibus beneficiorum tempore obitus beneficiatorum inexactis ędita, locum non habeat in

locis: in quibus collectores Cameræ Apostolicæ, esse consueuerunt.

Motu proprio, &c. Dudum ex certis tunc expressis rationabilibus causis per quandam constitutionem nostram perpetuo duraturam, inter alia motu simili declaramus nostræ intentionis nunquam fuisse, nec esse, quòd quiuis quorumcunque beneficiatorum, etiam episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, & aliorum Prælatorum, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, vbi libet, etiam in Romana Curia aut eius districtu pro tempore decedentium, siue ex testamento per ipsos beneficiatos, etiam vigore quarumcunque facultatum eis in specie, vel in genere, etiam prætextu quorumcunque capitulorum, ac statutorum, & ordinationum, etiam nostrorum sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac alias quomodolibet concessorum condito, siue ab intestato hæredes fructus, &c. ac pecunias, & res alias per ipsos defunctos beneficiatos etiam episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & alios prælatos, ac Cardinales ante eorum obitum non exactos, etiam si pro tempore ante obitum huiusmodi decurso deberentur, ac eorum solutionis dies beneficiatis, & Cardinalibus viuentibus aduenisset, ac per ipsos beneficiatos, & Cardinales non stetisset, quominus illos exegissent, quinimo omnem pro illorum exactione necessariam diligentiam, etiam iudicialiter agendo fecissent, quoquomodo exigere, aut etiam sponte oblatos præcipere tunc, vel in posterum possent: sed quòd ex tunc de cætero perpetuis futuris temporibus fructus, &c. ac pecuniæ, & res, vt præfertur inexacti huiusmodi, ad ipsorum sic defunctorum beneficiatorum, etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Prælatorum, & Cardinalium in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs ecclesiasticis, quorum fructus, &c. ac pecuniæ, & res huiusmodi essent successores, qui ex illis, quorum solutionis dies ante obitum beneficiatorum huiusmodi aduenisset omnia ipsorum beneficiatorum, etiam Episcoporum Archiepiscoporum, Patriarcharum, prælatorum, & Cardinalium debita ad pias causas facta legata, si ex alijs ipsorum beneficiatorum bonis solui non possent soluere tenerentur, libere deuenirent, ac per eos, & non hæredes prædictos exigi possent, & propterea successores in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs huiusmodi fructus, &c. ac pecunias, & res per eorum prædecessores non exactos libere, & licite percipere exigere, & leuare, ac solutis, si aliunde vnde soluerentur non esset debitis, & legatis prædictis: quod residuum foret in suos vsus, & vtilitatem conuertere posse: Sicque in præmissis casibus, etiam tunc occurrentibus, seu pendentibus iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, &c. decreuimus, prout in eadem constitutione: quam in cancellaria Apostolica publicari, & in illius quinterno inter alias constitutiones perpetuas

ad

ad perpetuam rei memoriam describi voluimus plenius continetur: Cum autem, sicut nobis nuper innotuit: licet nos per constitutionem nostram prædictam solum ecclesijs, monasterijs, & beneficijs, in locis in quibus collectores fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum deputari, seu esse non consueuerant consistentibus, & circa quæ ius commune seruari debet, prouidere intellexerimus: nihilominus diuersæ personæ eandem constitutionem nostram ad ecclesias monasteria, & beneficia, etiam in locis: in quibus collectores huiusmodi deputari seu esse consueuerunt consistentia: & in quibus diuersæ consuetudines, diuersaque particularia iura, seu priuilegia vigent trahere, & extendere conentur contra mentem, & intentionem nostras, ac in fraudem, & detrimentum quamplurium. Nos fraudibus, & figmentis huiusmodi occurrere, mentem, & intentionem nostram in præmissis declarare volentes Motu simili, &c. Constitutionem eandem solum ecclesias, monasteria, ac beneficia ecclesiastica in locis: in quibus collectores prædicti deputari, seu esse non consueuerant, comprehendere, & ad ea tantum extendi, Nec in ecclesijs, monasterijs, & beneficijs in locis, in quibus ijdem collectores deputari, seu esse consueuerunt consistentibus locum habere, aut effectum aliquem sortiri posse, aut debere. Et omnino ea non obstante consuetudines, & particularia iura, seu priuilegia cuiuslibet loci: in quo collectores huiusmodi deputari, seu esse consueuerunt in præmissis vigentia obseruari, & exequutioni demandari. Sicque in præmissis omnibus, & singulis, etiam ad præsens occurrentibus casibus: seu pendentibus causis per quoscunque, &c. Sublata, &c. iudicari, & diffini debere, ac irritum, &c. decernimus, & declaramus. Non obstantibus omnibus quæ in eadem constitutione nostra voluimus non obstare præsentes in præfata Cancellaria, vt præmittitur publicari describi debere decernentes.

Placet, & ita declaramus.

SVMMARIVM.

E fructibus ecclesia certa portio est assignata pro victu clerici.

Competit actio clerico pro victu contra eum, qui illum ordinauit ad Ecclesiam non sufficientem.

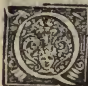
Clericus fructus sibi pro victu assignatos facere suos.

Clericus fructus ecclesiæ videtur posse proijcere, & etiam porcis dare.

5 *Suum videtur illud, quod potest vendicari.*
6 *De fructibus ecclesię possumus alere, & dotare consanguineas, & filias seu sorores.*
7 *Hodie inoleuit q clerici appropriant sibi omnes fructus ecclesiæ.*
8 *Potest clericus dare consanguineis ad subueniendum, non ad illos ditandũ.*
9 *Clericus de fructibus ecclesiæ participat, quatenus indiget.*
10 *Non potest fieri exequutio pro debitis clerici in fructibus pro victu assignatis.*
11 *Clericus fructus pro victu debitos facit suos, si vtatur.*
12 *Non consumpta per clericum reseruantur ecclesiæ.*
13 *In fructibus non consumptis succedit ecclesia.*
14 *In fructibus non consumptis succedit consanguineus si adsit consuetudo.*
15 *Papa concedit licentiam testandi de acquisitis parce viuendo.*
16 *Acquisita parce viuendo sunt ecclesiæ.*
17 *Camera Apostolica est hodie loco successoris.*
18 *Distributiones quotidianæ acquiruntur clerico, etiam quo ad dominium.*
19 *Non reperitur iure cautum, q clericus sibi pręseruet portionem sibi pro victu assignatam non consumptam.*

An Clericus de fructibus beneficij non consumptis possit pro libito decedendo disponere.

QVÆSTIO VI.

VIA clerici beneficiati assistunt aliquando in seruitijs alicuius, a quo aluntur, & nutriuntur. Vnde taliter viuendo, nihil de fructibus suorum beneficiorũ expendunt vel consumunt pro victu eorum, vel vestitu, quales sunt clerici assistentes seruitio Sanctissimi Papæ, Cardinalium, vel aliorum prælatorum, seu alicuius principis, vel domini sęcularis, a quibus non solum victum, & vestitum, sed & salaria prouisiones, & recompensationes magnas capiunt. & eueniente casu obitus istorum, solent nasci quæstiones, ac suboriri dubia, an potuerint, vel possint in vita & in morte disponere de fructib⁹, ac redditibus suorum beneficiorum, saltem pro illa portione, vel parte, quę de dictis redditibus sibi ex dispositione canonum pro victu, & vestitu sui, ac suorum obueniebat, ideo, & quia etiam quæstio mihi de facto ab amico proposita fuit, iudicaui non esse ab re, de hoc quæstionem præsentem formare, quia, quanto magis singula discutiuntur, vel declarantur, tanto magis mihi videtur, quod materia aperitur, & apparet.

Pro

Pro quo, more solito procedendo per contraria, quo modo magis splendescit veritas.l.munerum.§.mixta.ff.de mun. & honor. dico quod clerici, vel sacerdotes de portione sibi pro victu suo & suorum de fructibus beneficij debitam faciunt acquisitionem, & quod est eis taliter acquisita, quod in vita pro libito de ea disponere possint, & in morte, & tam ad hęredes ex testamento, quam ab intestato illa transmittere: quia talis portio bonorum, & fructuum ecclesiasticorum est ministris ecclesiæ per ca-
1 nones, & ab antiquo constituta, & a signata, vt per tex.in ca. quatuor. ca. de redditibus. cap cognouimus.cap. mos. 12.q. 2. cap. ecclesias 13. q. 1. per tex. & ibi Abbatem in cap. de his.ecclesijs ædifican. vel repara. & per Abb. in cap. 1.eo. vbi clerico de iure certa portio de omnibus redditibus debetur, & assignatur, & vltra illam partem: nihil expectet clericus, vt ibi.

Et in tantum esse verum videtur, quod de redditibus ecclesiæ est portio assignata clerico pro eius victu: quòd pro illa, & ad illam consequendam datur actio clerico contra obligatum, vt puta contra episcopum, vel eum qui illum ordinauit ad ecclesiam minus sufficientem, & a qua clericus non habeat integre; & sufficienter iuxta suam qualitatem, &
2 conditionem victu pro se, & suis per tex. in cap. cum secundum Apostolum. de præben. & per tex. & ibi glo. in cap. pen de Simonia, per quę iura apparet, & probatur, quòd portio victus debetur clerico de fructibus ecclesiæ ex iuris dispositione, quia ad illam petendam ius competit clerico.

Quia clericus, siue sacerdos potest etiam de iure subtrahere, & denegare sacramentorum exhibitionem populo, si ei non tribuat necessaria pro victu.

De quo nihil videtur dubitandum, maxime per illa quæ tradit Abb.in cap. cum esses in repet. de testa. col. 9. vers. ad inducta. vbi dicit quod clericus fructus pro sua prouisione assignatos facit suos, ibi dicitur illos face-
3 re suos quoad hoc, vt sibi prouideat, &c.& in tex. in cap. vnico. de cler. non residen. in 6. dicitur quod clericus fructus beneficiorum facit suos, & in eis acquirit dominium, de quibus potest taliter disponere, & in illis talem; & tantam habet auctoritatem quod de illis potest pro libito suæ voluntatis disponere, ac etiam proijcere, & porcis dare, vt vtar ver-
4 bis glo. in summa. 1.q. 1. & verbum suos, importet dominium. l. non solum. §. meum. de rei vendi. Bar. in l. cum res. 2. col. vers. quid dicemus.C. si res alien.pig. data.& per Card.in Clem. fi.de procura.& suum
5 dicitur, quod vendicari potest l. quintas. §. argento & ibi Bar. in principio.ff. de aur. & arg. leg.

Et non solum clericus potest pro suo victu disponere, sed etiam parentes amicos,

amicos, filias, & sorores si egeant, & non habeant aliunde, alere, & do-
6 tare, & eis competens subsidium conferre per Abb. in cap. inquireudum, de pecul. cler.

Dicit in terminis Io. And. in cap. peruenit. de fideiussor. vbi asserere videtur, quod clericus potest soluere sua debita de illis redditibus ecclesiæ
7 quos facit suos, ibi redditus beneficiorum, scilicet & & præbendarum, quos facit suos, de alijs autem non fieret solutio, cum nec illos obligare potest id quod tanto magis videtur dicendum, & tenendum, quia hodie
8 inoleuit vsus, quod clerici omnes fructus beneficiorum, & ecclesiarum appropriant sibi, nedum quod non possint de portione sibi tangente per victum pro libito disponere, per doctrinam Abb. in cap. peruenit de fideiussor. vers. in glo. in ver.

Et in hoc videtur omnis sublata dubitatio per dicta Didaci Couarruuias doctoris Hispani in cap. cum in officijs de testam. vers. tertio ex eadem, vbi de hoc posita quæstione, tenet quod possit clericus omnino disponere, dicit enim ex eadem ratione apertum fit, clericum habentem ecclesiasticum beneficium posse libere disponere de illis redditibus, qui essent necessarij ad eius honestum sumptum, inspecta cuiuscunque qualitate, si eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum, & necessaria sibi ministrauit, hæc etenim pars bonorum ecclesiasticorum, ministris ecclesiæ per canones antiquos constituitur per iura quæ adducit, & maxime per dicta per sanctum Thomam. quæstio. 155. art. 7. vers. ad septimum, vbi dicit, quod bona ecclesiarum, non solum sunt expendenda in vsus pauperum, sed etiam in alios vsus, & ideo si de eo, quod vsui episcopi, vel alicuius clerici deputatum est, velit aliquis sibi subtrahere, & consanguineis vel alijs dare, non peccat, dummodo illud faciat moderate, id est vt non indigeant non autem, vt ditiores inde faciat. Vnde Ambros. dicit in lib. de officijs, & est approbanda libertas, vt proximos seminis tui, ne despicias, si egere cognoscas, non tamen, vt illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus, vbi sequitur Caietan. in suis commentarijs ibidem & in d. vers. ad septimum. dicit quod clerici de his prouentibus qui sunt vsui suo deputati, videtur esse eadem ratio, quæ est de proprijs eorum bonis, de quibus habent liberam dispositionem sequitur Bald. in consil. 298. primo volum. vbi dicit, quod de redditibus clerico, vel prælato appropriandis, potest facere prælatus quicquid vult, dum viuit, in morte autem non, Andreas Isernia in constitu. regni titu. de decimis præstan. vers. quantum ad partem fructuum deputatam pro victu episcopi potest prælatus facere, quod vult, sicut de suo pro se deputato nec censetur sicut res ecclesiæ illud, quod pro suo vsu est deputatum, sequitur D. Soto. lib. 10. de iustit. & iure. q.

4. art. 7.

4.art.7. vbi dicit,quod fructuum ex possessionibus prouenientium quæ ratione alicuius obsequij clericalis sunt annexæ ecclesiæ, nempe anniuersarij, aut capellaniæ, clerici pro sua quisque portione, sunt vere domini, exemplo pauperum, qui largitarum eleemosynarum, & magistratus ciuilis qui stipendiorum pro suis laboribus dominium acquirunt. idem tenet summa tabiana verbo restitutio. vbi dicit, quod de bonis sibi deputatis, & de destributionibus simplicis beneficij idem est iudicium sicut de bonis proprijs facit ad hoc Abb. in cap. secundo de his quæ fi.a præla. 2. colum. vers. limita: vbi dicit, quod bona distincta a capitulo potest prælatus sine capitulo alienare ad sui vitam, quia solum agitur de sui præiudicio.

Sed in contrarium videtur esse veritas, quia dicit glo. in cap. fi. de pecul. cler. quod clerici in fructibus, ac rebus ecclesię habent tantum vsum, & vsuario comparantur, idem glo. in cap. cum olim. de rer. permut. in cap. fi. de pignor. & cap. quia nos. de testamen. huius opinionis est Ricard. quarto sen. distin. 45. art. 3. q. 1. vbi dicit quod in fructibus ecclesię clerici non acquirunt dominium merito non possunt testari, sequitur Alexan. de ales 3. parte. q. 36. memb. 5. art. 2. Thom. valdens. tom. 1. lib. 4. cap. 42. affirmat Henri. quolibet 8. q. 27. vnde si habet clericus vsum tantum, & si sint ista sibi data ad vsum tantum, & non aliter, videtur quòd si non vtatur, habere non possit, quia data ad vnum effectum non debemus habere aut vti ad alium cap. ratio ex. de pręben. quia debemus vti concessione iuris, modo & forma a iure tradita: Clemen. sæpe. de re iud.

Quia ecclesia alit clericos ad sui decorem, & dat clericis in fructibus beneficiorum vsum in alimoniam, ac alimenta, vnde si clericus non venit alendus, non tenetur ecclesia ei in aliquo contribuere, puta si sibi aliunde victus, vel alimenta subministrentur, quia clericus debet participare
9 de fructibus, ac bonis ecclesiæ, quatenus indiget, ad necessitatem sui victus, & non aliter, vt in cap. episcopus. 12. q. 2. 12. q. 1. §. fi. & cap. seq. & hæc est doctrina Abb. in cap. reprehensibilis. de appellation. in additio. in colum. fin. vbi ad litteram, vbi dicit etiam, quod ipse semper tenuit illam opinionem, quod clericus non facit fructus beneficiorum suos, & quod pro debitis clerici, non possit ad instantiam creditorum fieri exequutio in redditibus, etiam in illa parte fructuum, qui debent
10 conuerti in vtilitatem personæ clericorum, & qui sunt clerico pro suo victu, & vestitu assignati, quia illam partem clericus videtur facere suam,
11 si pro suo vsu, & necessitate expendat, vel consumat, & quatenus vtatur, non si pręseruet.

Quia non consumpta per clericum præseruantur ecclesiæ, cuius est dominium,

12 nium, & proprietas, vt per Abb. in cap. cum esses in repet. de testamen. vers. quinto principaliter: quia dicit Archid. in cap. statutum. §. assessorem. de rescrip. in 6. hæreticum esse iure quod ecclesiasticus acquirat ius dominij fructuum prębendæ vel ecclesiæ. Fac. quia prælatus prælaturam accipiens profitetur se pater pauperum, vnde si disponeret, esset ponere manum ad aratrum & respicere retro, quod euangelicę repugnat disciplinæ.

Vnde cum potuisset clericus vti, & noluit de talibus in vita disponere, vt per Bald. præallegato consil. 298. primo volum. vbi dicit, quod de redditibus sibi appropriandis, potest prælatus facere quicquid vult: dum viuit, si noluit, dico videtur voluisse ecclesiæ rem præseruasse, vt sic interpretatio benigna fiat in fauorem ecclesiæ not. in cap. in præsentia. de probatio. Fel. cap. fina. de iudic. nec est quod ille quicquam vlterius quærat, quia quod potuit noluit, &c. & dicit lex, qui semel noluit petere bonorum possessionem, perdit ius eius, vbi enim noluit, cœpit ius eius pertinere ad alios. l. 1. §. tutor. ff. de suc. edict. etiam quando semel potuit noluit, & quando voluit adimplere nequiuit cap. cum super: de offic. deleg. optima glo. cap. ecclesia vestra el. secundo extra. de electio. in ver. adijcere, &c. Fac. quia ista portio, & isti fructus sunt & possunt dici fructus non consumpti, quo casu succedit, quod dicit Gaspar. Calder. in suo cons. secundo. de pecul. cler. vbi posita quæstione, quis succedat, vel succedere habeat in fructibus canonici defuncti, post multas distinctiones tenet, quod in fructibus non consumptis, si non adsit consuetudo quod succedant in illis consangui-
13 nei, succedit ecclesia, in testamento, vel ab intestato, vt ibi per eum, facit quod habetur per Bald. in suo cons. 313. 2. vol. incip. præmittendum est.

Fac. pro hac opinione, quod dicit Bald. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. in fin. vbi ponit quæstionem si Rector ecclesiæ percepit fructus, & potuit consumere plusquam consumpsit, donec ipse viuit, potest disponere illos fructus ad pias causas, nunquid moriens possit relinquere de eis in testamento pauperibus, vel in subsidium terræ sanctæ, dicunt, inquit, canonistæ, quod non: quia viuens æquiparatur vsufructuario, & ideo habet liberam administrationem fructuum, sed in morte assimilatur vsuario, qui suum. tantum facit de fructibus, quantum consumit, non vltra. Et ideo de talibus non potest testari secundum canonistas: qui bene dicunt secundum eum ibi.

Facit quia ita esse interpretatur & intelligit Romana Curia per illud quod notatur in practica in licentia, seu indulgentia testandi: quæ conceditur

per

per Papam clericis in Romana Curia, maxime per viam sacræ Pœnitentiariæ, quòd Papa concedendo talem licentiam clericis: concedit etiam de fructibus beneficij acquisitis parce viuendo, & parce viuendo; id est de illa parte, quam de iure potuissent pro victu suo consumere, quam parce
15 viuendo non consumpserunt, de quo nihil esset, quod partes supplicarét, & quod Papa concederet, si pars assignata clerico pro victu de redditibus ecclesiæ, consumpta, vel non consumpta esset in effectu sua, id quod declarat Abb. in cap. cum esses. in tepet. de testa. vers. quarto principaliter, vbi dicit, quod de fructibus beneficij, etiam parce viuendo acquisitis, per clericum non debent satisfieri debita clericorum, dixi aliqua in quæstione de licentia testandi.

Per quæ puto posse dici, quod portio de redditibus ecclesiæ assignata clerico pro victu, est sua ipsius clerici, si ea vtatur, & non aliter, quia sibi ad talem vsum assignata videtur, vnde si per eum non expendatur, vel alias præseruetur, non intelligitur per supradicta sibi, vel hæredibus reseruata, vel acquisita: sed ecclesiæ, cuius est proprietas fructuum ac rerum ecclesiasticarum acquisita, & erit censenda, vti de fructibus non consumptis censetur, vnde in huiusmodi relictis succedit ecclesia, & loco illius Camera Apostolica hodie in locum ecclesiæ, vel successoris suffecta quia si bene consideres, omnes, & toti fructus ecclesiæ sunt assi-
17 gnati distincti, & destinati, quia videlicet alia pars clericis, alia episcopo, alia fabricæ, alia pauperibus. d. cap. quatuor. cap. de redditibus. cap. cognouimus. 12. quæstio. 2. & sicut aliæ partes si non dispensentur, aut distribuantur locis, & personis designatis, vel deputatis, debentur successori ecclesiæ, & hodie Cameræ Apostolicæ, quare non idem est dicendum de portione clerico assignata? quare non idem ius in ea statui debet, in qua est eadem non diuersa ratio. l. si Socer. ff. sol. mat. l. hoc amplius. ff. de dam. infect.

Et ad contraria respondendo, dico, quòd non obstat illud quod primo loco dictum fuit, quod portio assignata clerico pro victu, fuit assignata, per antiquos canones, & eis debetur de iure, quia id ego non nego, sed dico, quod debet intelligi, quòd sit assignata pro vsu, si vtatur, non autem aliter, quia talis portio fuit assignata pro necessitatibus: & in casu quo illa clericus vtatur, vt per Abb. in dict. cap. reprehensibilis, quia si non consumetur tali vsu debet illa portio sequi naturam, & conditionem reliquorum fructuum, in quibus regulariter ecclesia, vel successor succedit, & hodie Camera Apostolica iuribus allegatis. Et de se patet, quod non sunt contraria, seu pro contrarijs censenda, dicere quòd pro suo victu, vel sua substentatione competat actio clerico contra illum: qui ad ecclesiam non sufficientem instituit, vel quòd possit cle-

ricus subtrahere populo sacramenta, si sibi de necessari s non contribuat, & ad illud Abb. in reper. cap. cum esses. de testa. quòd clericus dicitur facere fructus suos, quoad hoc, vt sibi prouideat, & dispenset, dic verum si sibi prouideat, & de prouisis vtatur, aut prouisos vsu consumat, vt diximus supra: quia est verum, quod clericus dicitur dominus fructuum, ac illos fructus suos facit, qui sunt pro sua prouisione deputati, quia dicti fructus sunt sui proprij quoad vsum, quia illis vti potest, veluti proprium dicitur secundo modo, id de quo quis habet liberam dispensationem, vt per Card. Zabarel. in cap. fi. de pecul. cler. 3. col. vers. sed secundo.

Illud vero de cap. vni. de cler. non residen. est verum in casu in quo tex. loquitur in distributionibus quotidianis, quæ cum dentur clerico seruienti pro ministerio, & seruitio personali acquiruntur clerico, etiam quoad dominium & facit clericus illas omnino suas d. cap. de quibus potest di-
18 sponere clericus, veluti rusticus de denario diurni operis, prout suo loco diximus in q. de por. cler. & in q. de success. cler. secul. ab intesta. modo tamen sint distributiones quotidianæ; quæ distribuantur inseruientibus horis diuinis, non quæ dentur vel soluantur præsentibus in ciuitate, vel loco, non tamen seruientibus iuxta distinctionem text. in extrauag. postulasti. de præben. extrauag. commu. quia in talibus non cadit exemptio quæ cadit in alijs. vt d. tex.

Nec minus obstat illud, quod clericus de fructibus, ac rebus ecclesiæ potest alere parentes, amicos, filias, & sorores dotare, quia id est ei permissum in casu quo aliunde non habeant, quia clericus est dispensator non dominus rerum, ac fructuum ecclesiæ. Vnde bene tenet dispensatio facta per eum in tales personas, & in tali casu, nec ex hoc infertur ergo portionem, & fructus non consumptos facit suos, quia si dispensare in alios permit-
19 titur, non valet, ergo portionem sibi præseruare potest, quia id iure cautum non reperitur.

Nec obstat dictum Ioan. Andreæ, & aliorum dicentium, quod clericus potest soluere sua debita de fructibus beneficiorum, quos facit suos: quia contrarium ad illud tenet Abb. in præallegata repet. in cap. cum esses. vbi tenet, quòd nedum etiam potest soluere de portione, ac de fructibus sibi pro victu assignatis, & quod clericus nullos omnino fructus beneficij facit suos, quæ opinio mihi magis in æquo, & bono fundata videtur, & si vsus inoleuit, quòd clerici approprient sibi fructus, id est ex vsu non ex iuris dispositione, quia fructus, & redditus beneficiorum habent expendi, vt canones determinant, & iura super quibus fundatur dictum Didaci Couarruuias, qui de hoc quæstionem facit, & tenet affirmatiue, probant tantum, quod pars certa, & portio assignatur de redditibus eccle-

siasticis

siasticis clerico pro victu, quod non negamus, sed habet intelligi, si vtatur, vel fruatur, expendat, vel consumet vsu, non aliter vt per Abb. in cap. reprehensibilis. allegato. de appella. vbi decidit casum, & præsentem quæstionem, dictum uero sancti Doctoris facit in casu in quo loquitur, ne egeant consanguinei, & vt loquitur, vt per verba illius moderate idest, vt non indigeant, &c.

SVMMARIVM.

1 *Licentia testandi conceditur per viam iustitiæ, & per viã gratiæ.*
2 *Quare licẽtia concessa p viã penitẽtiariæ dicat̃ p viã iustitiæ.*
3 *Vide de clausulis, quæ ponũtur in licentia sacræ Penitẽtiariæ.*
4 *Labores, & seruitia debent recompensari.*
5 *Seruitium impensum prælato, dicitur impensum ecclesiæ.*
6 *Prælatus habet viuere cum suis famulis de bonis ecclesiæ.*
7 *Prælatus licite remunerat de bonis ecclesiæ illum, qui inseruiuit ecclesiæ.*
8 *Pro remuneratione seruitij ecclesiæ impensi, possunt alienari res ecclesiæ.*
9 *Clericus partem fructuum, quam potuit, & noluit consumere facit suam secundum aliques.*
10 *Videtur verius, quòd faciat suam, si vtatur.*
11 *Ecclesia non tenetur soluere condemnationes clericorum.*
12 *Ecclesia tenetur contribuere in alimonia clericorum, non in aliam causam.*
13 *Quare in licentia ponitur clausula; parce viuendo acquisitis.*
14 *In administratoribus quales sunt clerici, est potentius ius in vita: quàm in morte.*
15 *Licentia testandi per viam gratiæ.*
16 *Per canones antiquos non poterat clericus habere propria.*
17 *Acquisita de fructibus ecclesiæ sunt successoris.*
18 *Clericus de fructibus ecclesię non potest donare.*
19 *Licentia testandi est indultum odiosum.*
20 *Habens licentiam testandi non videtur posse codicillari.*
21 *Qui potest testari, potest codicillari.*
22 *In licentia testandi habet clericus, quod potest testari, & codicillari.*
23 *Clericus non potest erogare consanguineis, nisi in subuentionem;*
24 *Personæ incapaci regulariter legari non potest.*
25 *Licentia solet concedi in forma, etiam succedenti ab intestato.*
26 *Tres opiniones diuersæ, penes quem sit dominium rerum ecclesiæ.*
27 *Dominium rerum vniuersitatis est apud ciues.*
28 *Hæreditas vacans obtinet vicem personæ.*
29 *Christus habet dominium, & possessionem rerum ecclesiæ.*

30 *Ecclesia fidelium congregatio*
31 *Bona ecclesiæ sunt prælati, quoad gubernationem pauperum, quo ad sustentationem.*
32 *Quare bona ecclesiarum sunt diuisa ecclesijs diuersorum locorum.*
33 *Patrimonium ecclesiæ est commune, & propterea nullus sibi appropriet.*
34 *Quare bonorum ecclesiæ gubernatio sit prælatis concessa.*
35 *Moriente prælato proprietas, & possessio ecclesiæ remanet penes Christum.*
36 *Vniuersalis ecclesia nunquam moritur.*
37 *Licet ecclesia vacat, eius possessio non vacat.*
38 *Dominium, & possessio rerum ecclesiæ est apud quamlibet ecclesiam.*
39 *Homines offerentes ecclesiæ, habent respectum ad Deum.*
40 *Secundum Abb. licentia testandi non datur sine magna causa.*
41 *Bona ecclesiæ sunt bona Dei.*
42 *Dimittens debita Dei sine causa, Deum offendit.*
43 *Papa Vicarius Christi non habet dissipare bona Dei.*
44 *Pro communi vtilitate datum, vsibus particularibus non est applicandum.*
45 *Subtrahens bona ecclesiæ videtur necare pauperes.*
46 *Deus peccare non potest.*
47 *Expresse cauetur ꝙ Papa non alienet bona ecclesiæ.*
48 *Quòd clericus possit alienare de rebus ecclesiæ, si tantundem contulerit & intellige si contulit ante alienationem.*
49 *Ex quibus causis alienentur res ecclesiæ.*
50 *Alienatio bonorum ecclesiæ, videtur penitus interdicta sine causa.*
51 *Papa in beneficialibus, & in bonis beneficiorum est dominus.*
52 *Papa in beneficialibus potest quemlibet suo iure sine causa priuare.*

.§. occurrit.

1 *Beneficialia sunt de iure positiuo introducta.*
2 *In illis quæ sunt de iure positiuo, Papa potest omnia.*
3 *In beneficialibus Papa est dominus, quantum ad vsum.*
4 *Dominium rerum ecclesiæ est penes Christum, & Papam eius vicarium.*
5 *Papa Vicarius Christi cum omnimoda potestate.*
6 *Papa habet plenitudinem potestatis.*
7 *Non potest Papa auferre ab vna ecclesia, & dare alteri sine causa.*
8 *Papa in bonis beneficiorum, habet omnimodam potestatem.*
9 *Papa potest subijcere ecclesiam alteri, & iura vnius alteri dare.*

10 *Papa*

10 *Papa facit monacum professum testabilem.*
11 *Clerici seculares magis possunt disponere de rebus, quam regulares.*
12 *Monaci non habent velle, nec nolle.*
13 *Monaci non possident, sed possidentur.*
14 *Licentia testandi conceditur a Papa sine causa expressa.*
15 *Quòd in licentia testandi apponitur clausula in pios, & non pios vsus.*
16 *Quotidie per quemlibet obtinetur licentia pro qualibet summa testandi a Papa.*
17 *Licentia testandi concessa Cardinali Saripando.*
18 *Licentia testandi seruatur inuiolabiliter a collectoribus spoliorum.*
19 *Odiosa concessio respicit primum actum tantum.*
20 *Licentia testandi est indultum odiosum.*
21 *Quomodo intelligatur regula, qui potest testari, potest codicillari.*
22 *Licentia testandi non extenditur ad codicillandum.*
23 *Actus odiosus extinguitur morte concedentis.*
24 *Secundum Abba. licentia testandi non conceditur a Papa: nisi cum magna causa.*
25 *Non valet dispositio, nisi facta mentione de licentia secundum aliquos.*
26 *Non sufficit habere potestatem gerendi, nisi quis gerat eo modo, quo potest.*
27 *Valet dispositio, licet non sit facta mentio de licentia.*
28 *Præsumitur testator voluisse vti facultate, quam habet,*
29 *In dubio quis videtur vti priuilegio.*
30 *Paria sunt non testari, & inutiliter testari.*
31 *Præsumitur quis facere actum ex capite, quo sibi est vtile.*
32 *In forma licentiæ ponitur clausula toties, quoties.*
Item clausula per plura testamenta.
Item per codicillos, item quandocunque tibi placuerit.
33 *Vide quid importet verbum quandocunque.*
34 *Gratia Papæ nunquam expirat.*
35 *Verbum prolatum a Papa, interpratatur secundum ius canonicum.*
36 *Licentia testandi non amittitur, etiam, si quis non testetur per decennium.*
37 *Priuilegium testandi, est priuilegium aliquid faciendi.*
38 *Priuilegium faciendi, nunquam perditur.*
39 *Non valet dispositio Papæ contra legem, nisi de lege faciat mentionem.*
40 *De fructibus ecclesiarum disponit Papa pro libito voluntatis.*
41 *Papa quotidie concedit licentiam testandi, etiam collegijs officialium Romanæ Curiæ.*

O Papa;

42 Papa si non posset concedere de iure licentiam testandi, non concederet.
43 Gesta a Papa, sanctè gesta præsumuntur.
44 Clericus de fructibus potest alere consanguineos.
45 Papa præsumitur motus causa rationabili.
46 Papa faciens ad supplicationem si non apparet causa præsumitur motus ad importunitatem:
47 Papa concedit licentiam ex certa scientia.
48 Certa scientia facit præsumi principem velle.
49 Certa scientia facit præsumi, quod vtatur absoluta potestate.
50 Actus Papæ in bonam semper partem interpretantur
51 Non possumus de actis Papæ iudicare
52 Ad Deum solum spectat iudicare de Papa.
53 Facta Papæ excusantur, etiam si videantur iniusta.
54 Factum Papæ est iustum, licet videatur iniustum.
55 Papa potest facere de vno aliud.
56 Papa Christi Vicarius, & Dei Locumtenens.
57 Papa omnia disponit, & iudicat.
58 Papæ non est, qui dicat, cur ita facis?
59 Papa dispensat in omnibus, in quibus expresse non prohibetur:
60 Est inhærendum semper opinioni, quæ fauet Papæ,
61 Papa potest assignare pensionem, etiam laico, etiam sine causa:
62 Papa in beneficialibus dominus.
63 Papa sanctus reputatur.
64 Prohibitio testandi clericis est de iure positiuo.
65 Papa regulariter non dispensat supra ius diuinum.
66 Papa in licentia testandi dispensat sine causa.
67 In illis, quæ sunt iuris positiui Papa potest preiudicare sine causa tertio, & non citato. etiam non audito.
68 Papa quotidie concedit monacis potestatem testandi,
69 Monaci in ipso ingressu dedicant se, & sua Deo.
70 Sufficit licentiam superuenire monaco post conditum testamentum.

.§. his

1 Forma licentiæ testandi per viam pœnitentiariæ.
2 Forma per viam bullæ.
3 Forma per viam breuis.

De

De licentia, vel dispensatione testandi clericis, vel prælatis concessa.

QVÆSTIO VII.

CCVRRIT sæpe, quòd mortuo clerico pro defensione spoliorum, ac rerum relictarum per defunctum exibent hæredes testamenta & indulgentiam, dispensationem, seu licentiam testandi de bonis occasione eccl. acquisitis per defunctum a Rom. Pont. pro tempore existenti obtentam. Super quo sæpe numero oritur controuersia inter agentes pro Camera, & venientes pro parte defuncti: puta quia non sit seruata forma literarum apostolicarum dictæ licentiæ in testaméto, vel indispositione, quam fecit testator: vel quia modum, formam, & summam excesserit; aut alias ea vti debebat non vsus fuit. Vnde, quæ mihi occurrerunt, & quæ inueni in hac materia dicta, & dispntata a Doctoribus in medium deducere proposui, vt quoties occurreret haberemus loca saltim recollecta Doctorum, ad quos recurrere statim possemus. Et omisso dicere de bonis acquisitis ex hæreditate, artificio, vel doctrina, de quibus. libere clericus testari potest sine licentia, & disponere. cap. 1. & secundo. 12. quæst. 3. cap. quia nos. cap. relatum el secundo vers. cæterum, quæ ex hæreditate. cap. requisisti. ante fin. extra. de testam. per Bal. in cons. 313. volum. secundo. incip. præmittendum est. dicemus de bonis acquisitis per ecclesiam seu intuitu ecclesiæ, de quibus ideo conceditur licentia, vel dispensatio testandi de illis, & disponendi clerico: quia de iure de illis testari non potest: cap. 1. cap. cum in officijs. cap. quia nos. & præalleg. cap. relatum. de testam.

Vnde animaduerti indulgentias, vel licentias testandi concedi clericis
1 a sede apostolica duplici via, & seu duplici forma: vna scilicet, quæ potest dici iustitiæ, qualis est illa, quæ conceditur per viam sacræ pænitentiariæ, quæ in Ro. Curia appellatur ex forma quinterni Cancellarię cuius tenor pro forma erit descriptus in calce præsentis laboris, alia via est gratiæ, qualis est illa, quæ conceditur per viam literarum apostolicarum per viam Cancellariæ, sub plumbo expeditarum: vel in forma breuis sub annulo Piscatoris, quarum ibidem tenor describitur, & dico formam sacræ Pænitentiariæ posse dici per viam iustitiæ, ex eo, quia per illam conceditur clerico, vel concedi solet primo, vt de
2 sui mobilibus, aut de immobilibus iuribus, actionibus per eum proprijs laboribus, industria parentum, vel aliorum successione, aut alias,

O 2 non

non per ecclesiam licite acquisitis, & acquirendis libere testari valeat quia id videtur posse facere clericus ex iuris dispositione, absque aliqua speciali, vel particulari dispositione desuper, vel licentia obtinenda, quia id habetur expressum in tex. in cap. quia nos. & cap. relatum. de testam. per quæ iura videtur ei permissum posse disponere quocunque modo de acquisitis ex hæreditaria parentum, vel aliorum successione, artificio, vel doctrina, ac de illis, quæ proueniunt dono parentum, vel amicorum per doctores ibi, & per Alex. cons. 101. 7. vol. in prin. secundo loco conceditur posse testari de bonis ecclesiasticis mobilibus, ac de immobilibus quæ non fuerint altari, aut diuino cultui deputata, & hoc pro impensa funeris clerici, in remuneratione seruitiorum, ac in pios, & licitos vsus moderate tamen ære deducto alieno, in quibus casibus, maxime de bonis mobilibus, & si adsit consuetudo, videtur de iure clerico permissum d. cap. relatum. §. licet ibi improbandæ consuetudinis. Id quod omne videtur extractum ex text. in d. cap. relatum
3 el 2. de testam. vbi fere sunt eadem verba text. quibus vtitur sacra pænitentiaria in forma prædictæ licentiæ.

Item ex eo videtur ex forma iustitiæ, quia de iure labores, & seruitia ac
4 cepta debent recompensari præmio, vel præcio capit. charitatem. &c. ecclesiasticus. 12. quæst. 2. glos. in cap. ad nostram. in ver. sufficere. de reb. eccles. non alienan. & notat. Abb. in cap. relatum. vers. item not. de testam. ex quo seruitium impensum, vel præstitum prælato viuenti, videtur ecclesiæ impensum, ex quo de bonis ecclesiæ talis seruitij po-
5 test fieri remuneratio capit. per tuas. vbi idem Abb. de donat. quia clericus habet viuere de bonis ecclesiæ ipse cum suis famulis, quibus habent solui salaria, ob seruitia clerico præstita, dicimus infra questione ex quibus cler. præsumatur acquisisse. Idem Abb. in capit. consensus de reb. eccle. non alie. vbi dicit, quòd prælatus licite remunerat de bonis ecclesiæ eos, qui exhibuerunt obsequia ecclesiæ, & in margine ad Abb. ibi allegatur Alex. cons. 101. primo lib. & O'drad. cons. 278. Imo dicit Bart. in. l. iubemus. la secunda vers. quarto virum: quòd pro remuneratione illorum, qui exibuerunt seruitia, possunt alienari res ecclesiæ, vt ibi per eum, vbi vide glo. in ver. permissum, quæ dicit, quod etiam de immobilibus bonis ecclesiæ habet fieri remuneratio, & Prælatus potest donare in remunerationem seruitij suæ ecclesiæ collati, etiam in præiudicium successoris. 16. quæst. 5. illud: Alex. cons. 55. prima parte vbi dicit verum, si de seruitijs constat aliter, quam per confessionem. Io. Andre. in additio. ad Specul. in rub. de reb. eccles. non alien. id quod nota pro eo, quod qui talia accipiunt a prælatis, vel rectoribus pro seruitijs impensis, quod habent probare seruitia nec eis sufficit sola præ-
lati,

lati vel clerici confeſſio, aſſerentis ſe id legare, vel dare pro ſeruitijs impenſis.
Item videtur ex forma iuris, quod pauperibus, & locis pijs, & religioſis fiat erogatio, & eleemoſyna id quod habetur cap. ad hæc. in fi. de teſtam. vbi text. vtitur verbo, moderate, quia de fructibus, & reddiri-
6 bus eccleſiæ, deductis neceſſarijs pro victu clerici, aut prælati, reliquorum ſuperfluentium debet per eum fieri diſpenſatio capit. videntes xij. q. 1. & per Abb. in cap. cum eſſes. in repet. de teſta. verſ. ſecundo principaliter. per totum, in caſibus, etiam prænarratis dat licentiam cleri-
7 co diſponendi, & teſtandi de immobilibus acquiſitis per eum de fructibus beneficij parce vtendo, de acquiſitis ex illa parte fructuum, quam licite conſumere poterat, ſi voluiſſet, puta potuiſſet pro ſui gradus qualitate conſumere mille, conſumpſit tantum ſeptingenta, vn-
8 de parſimonia trecentum præſeruauit, ac de illis immobilia acquiſiuit, quam partem fructuum clericus facit omnino ſua, cum eſſet pro
9 ſuo victu, ac ſuorum, ac pro ſuis neceſſarijs deſtinata a canone & conſtituta, de qua debuit poſſe pro libito diſponere, vt per Abb. in capit. cum eſſes. in repetit. col. 9. verſ. ad inducta ibi reſpondet, quod clericus fructus beneficij dicitur illos facere, ſuos quoad hoc, vt ſibi prouideat, per eundem. melius in cap. cæterum. de donat. vbi dicit: quod prælatus poteſt donare ꝑ libito fructus, quos facit ſuos per Did. Couar. in c. cũ in officijs. de teſta. verſ. tertio ex eadem. ibi clericum habentem beneficium eccleſiaſticũ poſſe libere diſponere de illis redditibus, qui eſſent neceſſarij ad eius honeſtum ſumptum, inſpecta cuiuſque qualitate, ſi eos præcipuos is habeat, qui aliunde victum & neceſſaria ſibi miniſtrauit, hęc etenim pars bonorum eccleſiaſticorum miniſtris per canones antiquos conſtituitur, &c. Sed videtur intelligi, quod faciat ſuos conſumendo, non præſeruando, & quatenus vtatur, & fruatur, quia eccleſia clericis dat tantum vſum, & in caſu, quo ſibi prouideat pro victu, per ea, quæ dicit Abb. in cap. cum eſſes. verſ. quarto prin-
10 cipaliter. verſ. ant non pro ſui ſuſtentatione, ibi: tunc dico indiſtinctę, quod de fructibus beneficij ſatisfieri, non debet etiam parce vtendo, nam clerici habent ſolum vſum, melius per eundem in capit. reprehenſibilis. de appella. vbi dicit: quod pro debito clerici non poteſt fieri exequutio in fructibus beneficij, neque etiam in illa parte fructuum, qui habent conuerti in vtilitatem perſonæ clericorum, quia ad tales redditus non debent extendi manus, & eſt ratio quia eccleſia tenetur clericos alere ad ſui decorem, nec tenetur ſuas condemnationes ſoluere, vnde ſi clericus non alitur, non tenetur eccleſia in aliquo contribuere, & eccleſia vult contribuere in alimoniam clerico-
 rum,

12 rum, non aliam causam, idest vult ecclesia teneri ad supplendum de victu necessario, quatenus cædant, vadant, & conuertantur vere in victum, vt per Abb. d. loco, & cum talia parce viuendo sint acquisita ecclesiæ: quæ tamen potuisset clericus non parce viuendo in victu consumere, merito apponitur in licentia clausula parce viuendo, ad tollendum dubium, quod forsan oriri potuisset, quod pars fructuum desti-
13 nata pro victu clerici, eam faceret clericus suam in totum, vel in parte parce viuendo: quia imo si illam victu non consumit in totum, vel in parte est ecclesiæ, pro parte non consumpta, declarat optime Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. in fi. vbi posita quæstione si Rector ecclesiæ percepit fructus, & potuit consumere plusquam consumpsit donec ipse viuit, potest disponere illos fructus ad pias caussas, nunquid moriens potuit relinquere de eis testamento pauperibus, vel in subsidium terræ sanctæ, dicunt Canonistæ (inquit) quod non, quia viuens æquiparatur vsufructuario, & ideo habet liberam administrationem fructuum, sed in morte assimilatur vsuario, qui suum tantum facit quantum consumit, non vltra, & ideo de talibus non potest testari secundum Canonistas, qui (inquit) bene dicunt, quia in administratoribus, quales sunt clerici in rebus ecclesiæ potien-
14 tius est ius in vita, quam in morte, & de hoc vide in quæstione, an clericus de fructibus beneficij. vbi aliqua, & per eundem Bal. in cons. 298. primo vol. vbi dicit, quod de redditibus appropriandis prælato, potest prælatus disponere, vt vult, dum viuit, in morte autem non, vidi tamen aliquam formam huius licentiæ pęnitentiariæ sub nomine, Laurentius, in forma gratiosa, vt de bonis ecclesiasticis in amicos, cognatos, & affines disponi possit.

Aliam formam per viam litterarum Apostolicarum, & breuium dixi esse per viam gratiæ, ex quo per eam conceditur clerico testari, primo de quibuscunque bonis ex patrimonio quarumcunque personarum
15 successione, ac etiam ex industria, prospera fortuna, & alias quomodolibet, non per ecclesiam licite tamen acquisitis, per eundem obtentis, & obtinendis, seu ad illum quomodolibet tunc, & pro tempore spectantibus, quod per antiquos canones non concedebatur, per quos non licebat clerico habere hæreditaria bona, vel propria, cap. clericus & ibi glos. 12. quæst. 1. cum similibus. licet per tex. in cap. relatum. cap. quia nos. cum simil. de testa. sit secus. tamen idest ad tollendum dubietatem iuris antiqui: secundo loco conceditur clerico posse testari de fructibus, ac redditibus beneficiorum, ac ex fructibus, seu reddit-
16 bus acquisitis, pro summa petita & concessa, quæ sunt ecclesiæ, vel successoris in euentum mortis illius cap. præsenti. de off. ord. in sexto

cap.

cap. quia sæpe. de electio. eo lib. cap. illud. cap. non liceat 12.q.2.cum ibi glo. de quibus regulariter clericus non habet testamenti factionem
17 cap. cum in officijs cap. ad hæc. cap. quia nos. de testam. cum. ibi nota. Franc. in rub. de testam. in sexto, num. 54. item, & posse donare summam concessam, quod regulariter non potest clericus cap. cæterum.
18 de donat. Item conceditur etiam de eis bonis disponere per viam codicillorum, & toties, quoties. &c. quod regulariter cum tali licentia testandi, vel disponendi non potest, nec posse habet clericus, quia indultum quo quis habilitatur ad testandum de bonis ecclesiæ, vel spectantibus ad ecclesiam est odiosum, & sic stricte non late interpre-
19 tandum, aut intelligendum, vnde habens tale priuilegium debet intelligi, quod possit testari tantum, non autem codicillari: & quod vnum
20 possit facere testamentum, non plura, vt gratia sit euacuata, & consumata omnis in primo actu. arg. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. l. dotis promissio. ff. de iure dot. Marian. socin. in consil. 13. præsens consultatio: vbi in col. 5. dicit, quòd Cardinalis ex tali priuilegio potest testari, & non codicillari, non obstante reg. quæ dicit.
21 quod qui testari potest, potest & codicillari, quæ est in. l. 2. ff. de lega. primo. & .l. conficiuntur. §. primo. ff. de iure condicill. quæ procedit & habet locum in eo. qui regulariter habet de iure communi testamenti factionem, & testari potest per Dec. conf. 512. col. 2. post. princip. secus est de iure speciali, vnde ad gratiandum clericum supplicantem, Papa ad tollendum istas iuris difficultates, solet apponere in litteris talis formæ clausulam huiusmodi, etiam donationis inter viuos, aut testamenti, seu cuiuslibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum seu
22 alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinate, disponere, & erogare, simul vel successiue, ac quoties tibi videbitur libere, & licite valeas plenam, & liberam auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam, & facultatem concedimus, pariter, & indulgemus. Item solet apponi clausula in pias, & non pias causas, id quod est gratia, quia de iure tantum in pias causas concedi solet erogatio, & dispensatio cap. relatum. de testam. §. licet per Barba. in tract. de præstan. Cardi. prima parte quæst. 4. vbi limitat priuilegium testandi, & restringit ad pios vsus tantum. Item clausula parentum, consanguineorum, & affinium, nepotum, ac etiam propriorum filiorum, quibus regulariter clericus de rebus ecclesiæ dispensare, vel erogare non potest, nisi in illorum subuentionem, & quatenus indigeant, non autem potest illis relinquere ad illos diuites faciendum, per Abb. in cap. inquirendum. de pecul. cler. Item apponi solet clausula, aut seruitiorum, etiam vltra seruitij meritum, quod est gratia,

quia id habent secundum verba. textus videlicet iuxta seruitij meritum, non autem vltra per text. d. capit. relatum. §. licet in fine. §. Item apponi solet clausula personarum, etiam penitus extranearum, & in
23 capacium, quibus personis incapacibus regulariter nihil relinqui potest, vel debet, neque per viam institutionis, neque per viam legati per text. in §. legari. vbi glos. in vers. testamenti factio. insti. de leg. Item quod plus est, Papa solet gratiare supplicantem, vt de summa
24 petita, & concessa, nedum in quos voluerit disponat in testamento, aut alia voluntate, sed etiam si decesserit ab intestato ad hæredes sibi ab intestato venientes transmittat, qualis est forma, quæ est in calce descripta, per hæc & alia, quæ in eisdem literis euidenter in forma gra-
25 tiæ concessa videntur, dicebam hanc formam esse, & videri formam, seu licentiam testandi, vel disponendi in forma gratiæ, & in forma, vt appellatur gratiosa.

De qua licentia, seu indulgentia reperio varie scribere Doctores, quia Abb. in cap. fin. de pecul. cler. in fin. dicit hanc esse quæstionem quo-
26 tidianam, nunquid Papa possit dare clerico potestatem testandi de rebus intuitu beneficij acquisitis, & illam se tractare plenissime in capit. cum esses. in repetir. de testam. in vers. quinto principaliter quæro. Ias. in authen. ingressi. C. de sac. sanct. eccle. num. 11. glos. in prag. mat. sanctio. de num. & qualit. card. §. sint viri. in ver. mouebat. Alex. cons. 101. lib. vij. & dicto loco Abb. pro faciliori solutione quæstionis præsupponit, penes quem sit dominium rerum ecclesiasticarum, & inquit glos. in capit. expedit. xij. quæst. 1. de hoc ponit tres opiniones, prima quòd dominium sit penes ecclesiam, secunda quod sit penes Deum, tertia quod dominium est apud clericos, sicut dominium rerum vniuersitatis est apud ciues. §. vniuersitatis. instit. de rer. diuisio.
27 glos. in c. causa de verb. signi. in ver. solis ecclesiarum, tenet, quod ista bona sunt Dei, cuius licet omnia sint, tamen sunt ista specialius, & hoc
28 tenet illa glos. licet ante dixerit, quòd ipsa sunt secundum Alber. loci conclusi muro ad instar hæreditatis vacantis, quæ obtinet vicem personæ. l. hæreditas. ff. de acq. rer. dom. secundum alios, quod sunt vniuersitatis illius loci, alij, vt Innocen. & Hostien. in capit. cum super. de causa possess. & propriet. quòd Christus est, non prælatus, qui habet dominium & possessionem rerum ecclesiasticarum, vnde obla-
29 ta per homines ecclesijs, Deo oblata dicuntur. 12. q. 2. nulli liceat, & 12. q. 1. res. & cap. videntes: alia opinio eorundem Innocen. & Hostien. quod ecclesia id est fidelium congregatio sit, quæ habeat proprieta-
30 tem, & possessionem, vbi dicit Innocen. quòd si aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata esse episcoporum, aut prælatorum, aut ca-

31 pellanorum, debet intelligi quod sunt eorum, quoad gubernationem & administrationem, & dicuntur etiam pauperum, quoad sustentationem. 16. q. 1. capit. quoniam. ad quod vltimum fac. quod dicit Did. Couarruuias in cap. cum in officijs. de testam. vers. quantum quoad, ibi: præterea redditus ecclesiastici, qui supersunt vltra ministrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora, eo quòd pauperibus essent erogandi, quod auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim scribit, bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitum, quia eis debentur, non quoad dominium, nec quoad propietatem, sicut refert Card. a Turre Cremeta. in cap. videntes. n. 2. 12. q. 1. subdens ibidem Innoc. in d. c. cum super, quod ista bona ecclesiarum sunt diuisa in ecclesijs diuersorum locorum, auctoritate summorũ Pontificum, propter communem vtilitatem, & episcopis & alijs prælatis,
32 concessa fuit administratio earum. c. videntes. & c. præcipimus 12. q. 1. quia vt legitur d. c. qm̃. 16. q 1. quicquid habent clerici pauperum est, dicuntur. n. habere clerici quoad administrationem, pauperes. quoad sustentationem, patrimonium enim ecclesiæ est cõmune, vnde nullus de
33 bet sibi appropriare. c. tertio. de Præben. ext. & propterea fuerunt diuisa, & limitata bona ecclesiarum, & ipsorum administratio episcopis, & alijs prælatis concessa, vt nullus in clero penuriam patiatur, &
34 per supradicta infert Innocen. quod quantumcumque moriatur præ-
35 latus, & omnes clerici alicuius ecclesiæ, tamen proprietas, & possessio remanet penes Christum, qui viuit in æternum, vel penes vniuersalem, & singularem ecclesiam, quæ nunquam moritur, nec un-
36 quam est nulla, & per hoc dicit Specul. in tit. de pet. & poss. §. primo. vers. sed pone, quod vacante ecclesia, si quis ingrediatur possessionem ecclesiæ, quod prælatus de ecclesia prouisus, potest agere contra talem ingredientem, tamquam contra inuasorem, & ratio est quia
37 possessio non erat vacans, licet ecclesia vacaret, immo ecclesia possidere censetur & habes (inquit,) Abb. in d. capit. cum super. de caus. poss. & propri. duas opiniones, vna quòd dominium, & possessio sit apud Christum, alia, quòd apud ecclesiam: alij dicunt, quod est tertia opinio, quod dominium & possessio est apud quamlibet ecclesiam
38 particularem, & quòd ipsa bona ecclesiarum sunt quoad dominium, & possessionem ipsarum ecclesiarum particularium, quæ habent illa loco Dei. glos. in capit. fi. de reb. eccle. alien. in 6. in vers. ipsarum. & inquit Abb. in d. capit. cum esses. ego puto quod inter istas opinione illa sit præstantior, quæ habet, quòd dominium rerum ecclesiæ sit penes Deum, per tex. in cap. cum ex eo. de electio. in sexto. ibi de Christi patrimonio sublimatis, & not. ibi glos. in ver. Christi. fac. capit. qui

Christi

Christi. & cap. qui abstulerit. 12. quæst. 2. Item teneo hanc opinionem
39 quia inquit (vt dixi) offerentes homines ecclesiæ, in oblatione habent respectum ad Deum d. cap. nulli. 12. q. 2. & c. res ecclesiæ. 12. q. 1. ibi Domino oblatis &c.

His præmissis per Abb. & præsuppositis deueniendo ad solutionem dubij & quæstionis, putat ille quod licentiam hanc testandi de rebus eccle-
40 siæ, non possit concedere Papa nisi cum magna causa, quia hæc bona
41 sunt Dei, & sine facto nostro, quod nostrum est a nobis euelli non potest capit. ab eo. de electio. lib. sexto, & qui dimittit debita Dei sine causa, profecto Deum offendit. cap. si is quoniam 23. q. 4. quia si prę-
42 latus debitori dominico culpam impune dimittit, non mediocriter profecto offendit. per Spec. in tit. de dispensat. §. qualiter & quando in princip. & licet Papa sit vicarius Christi, & in terris Dei locum te-
43 nens cap. vnico. vt ecclesias, benificia siue dimi. confer. tamen debet legitime administrare & conseruare bona Dei, non dissipare quia ex officio suscepto non licentiam peccandi, sed necessitatem bene viuendi fuit assequutus. §. primo. quarta dist. Item de fructibus rerum ecclesiæ debet subueniri egentibus. cap. videntes. 12. q. 1. & est sine ratione,
44 vt quod communi vtilitate datum esse dignoscatur, vsibus cuiuslibet particularis personæ applicetur, de præben. capit. ratio. Item qui subtrahit bona ecclesię dicitur homicida, quia videtur necare illos
45 pauperes, qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis fuissent alendi, vel sustentandi. Item vicarius non habet maiorem potestatem, & dignitatem pontificatus, quam habet ipse Deus, sed Deus peccare
46 non potest dist. 2. de pęn. §. sic. ergo nec vicarius debet hoc posse imo expresse iure cauetur, quod non licet Papę bona ecclesię alienare ca.
47 non liceat. 12. quęst. 2. ergo, nec potestatem testandi alicui dare, quia per hoc videtur alienare, fac. quia licet clericus non habeat a iure concessum, quod possit de rebus ecclesię testari, si tamen de suo proprio tantum contulerit ecclesiæ, quantum vult alienare, vel testari, hoc
48 bene licebit. cap. si episcopus 12. q. 5. & q. 2. cap. si quis quilibet, id quod intellige verum, si contulit ante alienationem, seu testamentum quia est secus si post, quia tunc videtur dare in fraudem ad euitandum pœnam depositionis, quam incurrit de qua in cap. nonimus. 12. quęst. 2. quia talis restauratio damni, seu recompensatio sibi non proderit ad euitandam depositionem not. in cap. quod sicut. de electio. facit quia clericus res ecclesiasticas, alienare non potest nisi causa pietatis, ne-
49 cessitatis, commoditatis, vel vtilitatis, in isto casu nulla sub est istarum causarum: merito. &c. potest addi quod dicit Archid. cap. hoc consultissimo, de reb. eccle. in ver. quod bona ecclesiastica dicuntur esse

ecclesię,

ecclesię, ita quod ecclesia habet dominium per multa quę ibi adducit.
Per hoc dicit Abb. teneo quod Papa licentiam testandi de rebus ecclesiæ clerico sine causa indulgere non potest: Clericus tamen, si tantundem de suis patrimonialibus contulerit ecclesiæ, de rebus ecclesiæ testari poterit. Idem videtur tenere Barba. 5. col. in cap. cum in officijs de testam. Franc. in tub. eo. tit. 6. col. & mouetur Abb. & alij, qui eius opinionem sequuntur ex eo, quia penitus videtur interdicta aliena
50 tio bonorum ecclesiæ sine causa, vt per Abb. in cap. cum in ecclesiarum. col. 2. vers. nota vltimo, de constit. & dicimus in quæst. de potest. cler. vel præla. vers. quid dicendum. vbi aliqua diximus de causis, quæ a iure requiruntur in alienatione rei ecclesiasticæ, potes ad plenum videre in meo tracta. de rebus ecclesiæ non alienan. propediem diuino auxilio edendo, facit quod dicit Rebuf. in practica beneficia. in rubrica de breui Apostolico num. 38. vbi loquendo de ista facultate testandi, quæ conceditur in forma gratiæ dicit, quod facultas testandi conceditur per breue ad certam summam, modicam tamen, nec inquit est componenda, si de modico, quia de modico Romani, & mulieres non curant l. scio. ff. de rest. in integ. secus inquit, si de magno.
Sed meo Iudicio in Papa aliter dicendum videtur, & opinio communis in hoc videtur contra Abb. quia dicit Nic. de Vba. in suo tract. de suc. cle. ab intest. §. finita. vers. non obstant motiua Old. quòd illud quod dicit Abb. quòd Papa non potest dare licentiam. &c. quòd illud est verum de honestate, sed non de potentia, per ea quæ habentur in c. cum ad monasteria de stat. regular. & per alia quæ copiose idem Nic. ibi adducit.
Et antequam ad alia deueniamus, præsupponimus duo, vnum, quòd in huiusmodi licentia Papæ testari conceditur de fructibus ecclesiæ, vel de ex eisdem fructibus, aut occasione ecclesiæ tantum acquisitis per clericum supplicantem, quia non videbis licentiam, vel in forma sacræ pænitentiariæ literarum apostolicarum, vel breuium, sine illa clausula per te tamen acquisitis, & acquirendis, per te obtentis, & obtinendis, id quod videtur non solum quod facere possit Papa & debeat, imo sine licentia aliqua clerici a se ipsis deberent posse testari, & disponere de huiusmodi, quia dicit Zabarella cap. fi. de pecul. cler. col. pen. quod esset bonum statuere, quod clericus posset disponere de omnibus fructibus, item etiam de acquisitis omnibus ecclesiæ siue mobilibus siue immobilibus libere, & in vita, & in morte, & hoc si sint acquisita tempore suo. Aliud quod præsupponendum puto,
51 est potestas maxima quam habet Papa in beneficialibus, ac in bonis beneficiorum, in quibus est valde potens clem. prima & ibi doctores vt lit. pendent. in quibus tantam habet auctoritatem, & potentiam,

1 tiam ꝙ potest etiã, quẽ iure suo priuare sine causa, & pro suæ libito volũtatis, vt per Archid. in suo tracta. de hæresi incip. Sanctiss. in Christo Patri. fo. 15. vers. & quia tanta est præeminentia. vbi dicit, ꝙ Papa in huiusmodi est dominus, cum alijs similib' quæ in infinitũ adduci possent. 1

§. His præsuppositis est indubitanter dicendum, quod Papa possit concedere clerico licentiam testandi de huiusmodi, & quouis modo disponendi: quia huiusmodi beneficialia sunt introducta de iure
1 positiuo, per Abb. in cap. constitutus. de relig. dom. Et per eundem magis ample in sua disputatione quæ incipit, Episcopus col. 2. & in illis, quæ sunt de iure positiuo Papa habet omnimodam potestatem; 1
2 & quæ vult, omnia potest, quia supra ius dispensare potest. capit. proposuit. de concess. præben. per Doctor. in cap. quę in ecclesiarum. de constit. quia licet Papa non possit quem regulariter iure suo priuare sine causa, tamẽ in beneficialibus, quæ sunt inducta iure positiuo, potest quem priuare pro libito voluntatis suæ, vt per Archid. in d. tract. de
3 hæresi. d. loco. vbi dicit quod Papa in talibus est dominus, quantum ad vsum, quia eis vti potest, sicut placet, & decet suã potentiã siue statum, alleg. 12. q. 2. bonæ rei. & c. per princip. 9. q. 3. cap. 1. de prȩben. in 6. clement. 1. ad fi. vt lit. penden. Paul. de Cast. cons. 281. in 3. col. quia 2 dominium rerũ ecclesiasticarũ. proprie loquendo non est apud aliquam
4 ecclesiam, sed apud Christum secundũ, ꝙ dicit Inno. in prællegato cap.
5 cum super. de caus. poss. & propriet. cuius Papa est vicarius cum omnimoda potestate in terris: vnde, si aufert rem alicui particulari ecclesiæ, potius dicitur auferre administrationem quam dom. iuxta tex. in cap. 2. de donat. quia dominiũ est potius apud ipsum Papam, cũ sit apud Christum, cuius ipse est vicarius, vel apud ipsam ecclesiam catholicam, quæ 3 est vnica. 24. q. 1. capit. loquitur. cuius ipse est princeps: quia dicit S. Thomas. q. 88. vers. ad tertium, ꝙ sum. Pont. gerit plenarie vicem Xpi
6 in tota eccl. & ipse habet plenitudinem potestatis dispensandi in omnibus dispensabilibus, & dicit dominus Anto. in. cap. consiit. de religio. dom. ꝙ de rebus. ecclesiæ Papa potest disponere. prout vult, etiam sine causa remouendo vnũ a beneficio suo p d. tex. in 2. cap. de prȩben. in. 6. & hinc est, ꝙ in talibus multo magis potest auctoritas Papæ, q̃ in alijs, vt dicit Abb. in cap. cum a nobis. 2. col. vers. ego credo. de test. in clem. 1. in vers. ego limitarem. de probatio. si dicat' ꝙ quãuis respectu beneficiorum latissima sit potestas Papæ, tamen respectu bonorũ ipsarũ ecclesiarũ est secus, quia non potest Papa auferre bona vnius ecclesię & dare alteri sine causa vt not. glo. Archid. & Dom. ca. 1. 10. dis. & glo. in ca. 1. in ver. in iustitia. 22. dist. Archid. in. c. 1. 12. di. Et ideo dixit Archid. in. c. non liceat Papę. 12. q. 2. post Hugo. ꝙ Papa peccat, si vult res ecclesiasticas

ſiaſticas conſumere in turpes vſus, vel dare conſanguineis, vt eos diuites præ alijs faciat, vel vt ipſi conſtruant palatia, & huiuſmodi.

Eſt dicendum in caſu præſentis quæſtionis, vt dicit Socin. in conſ. 13. primo vol. ibi, nec quiſpiam dicat quòd Papa non poſſit præiudicare eccleſijs, vel monaſterijs ſuper huiuſmodi bonis, hoc enim eſt manifeſte falſum, quoniam Papa in beneficijs, & in ipſorum bonis habet omnimo-
8 dam, & abſolutam poteſtatem capit. ſecundo. in principio. de conceſſ. præben. lib. 6. in clem. prima. vt lit. penden. not gloſ. 9. quæſt. 3. cap. per principalem. & probatur 78. diſt. cap. oportebat. & 97. diſt. eccleſiæ. tenet Io. Andr. in cap. primo. de ſumma trinit. 19. diſt. cap. in memoriam. & poſito quod verum dominium non ſit ſuum, ſecundum ꝙ aliqui voluerunt, tamen ipſe Papa habet omnimodam, & abſolutam diſpoſitionem, adminiſtrationem, & diſpenſationem, & poteſt
9 vnire eccleſias, & ſupprimere dignitates, & alteram alteri ſubijcere, & iura vnius alteri dare, 16. quæſt. 1. cap. & temporis. cap. ſunt duo. de exceſſ. Prælat. &c. & dicit Bal. in conſ. 175. volum. ſecundo quod Papa quando vendit rem eccleſiæ, non vendit rem alienam, ſed ſuam, nam omnes res eccleſiarum ſuæ ſunt, quoad, plenam, & liberam diſpoſitionem, & nullus prælatus mundi poteſt aliquid facere, ſine auctoritate ſaltem tacita Papæ, qui tanquam pater patrum cum omni prælato in iuriſdictione concurrit vt not. in cap. ſi eo tempore. de electio. lib. 6. vt per Bal. d. conſ. 175. incip. Papa.

Per quæ concluditur dicit Socin. præallegato conſil. clariſſime, quòd Papa
10 poteſt facere etiam Monachum profeſſum teſtabilem, & poteſt ei concedere poteſtatem teſtandi, & donandi de bonis monaſterio acquiſitis: & dicit Rebuf. in ſua practica beneficiali, quòd quando hęc facultas datur religioſis, ſtatuitur ſummo arbitrio Papæ taxanda, & quòd teſtetur de licentia ſui ſuperioris capitulo. ad monaſterium. de ſtat. monac. clem. religioſi. de procur. & Egid. Bellamer. deciſ. 247. ſi ergo prędicta concluſio procedit in veris monachis profeſſis, quanto magis id eſt dicendum, quòd poſſit Papa in clericis ſecularibus, aut alijs religioſis, qui poſſent habere proprium, quia facultas ſiue poteſtas diſponendi de rebus eccleſię eſt conceſſa regulariter magis lata clericis ſecularibus, quam regularibus, Card. Zabarel. in cap. fin. de pecul. cler. in col. antepen. Rot. Bellamer. 247. frater minor. quia religioſis datur cum clauſula, & de licentia ſuperioris. & dicit D. Quintilianus Mandoſius in ſua practica, in rubrica licentia teſtandi, verſ. aduertendum, quòd hodie monachis, ſeu religioſis nullo modo teſtandi facultas huiuſmodi cōceditur: quod non videtur verum quod ſit pace tanti viri dictum, quia quotidie religioſis cuiuſcunque religionis ſint, licentiam

centiam concedi uidemus, uel iuxta forma quinterni Cancellariæ per satis standi extra cum beneficijs, & in talibus habentibus proprium, seu tria omnino substantialia regulæ non profitentibus non uidetur
11 esse tanta difficultas, quanta in ueris monachis professis: qui ex quo tria substantialia regulæ sunt professi, ut de se manifestum est, non pos sunt testari respectu inhabilitatis personæ, quia nec habent uelle, nec
12 nolle xij. q. ij. cap. non dicatis. Item defectu bonorum, quia cum omnia eorum sint monasterij, & cum ipsi nil possideant sed possiden-
13 tur, nihil habent, tam in habitu; quam in actu cap. ad monasterium. de stat. monac. tum etiam, quia sunt in potestate alterius. 16. quæst. 1. cap. de præsentium, & dicta authen. ingressi. in quibus si licentia testandi a Papa concessa tenet fortius in clericis secularibus, aut alijs illa tria non profitentibus, in quibus sola remanet difficultas respectu testandi de bonis ad ecclesiam, seu religionem pertinentibus, quia manifestum est, quòd de eis, quæ sumunt de dignitate ecclesiæ, seu beneficio suo, non possunt testamentum conficere. 12. quæstio. vltima cap. 1. 2. 3. & quasi per totum, nisi ad id accedat summi Pontificis licentia: Ita tenet Bartol. Socin. in d. cons. 13. primo vol. per totum quod est in materia factum. Marian. Socin. cons. 89. per totum, & maxime num. 29. vbi dicit quod contrarium seruatur de consuetudine, quòd
14 ista licentia conceditur a Papa sine causa expressa, sequitur Deci. in cons. 512. vbi dicit hanc esse opinionem communem, & communiter approbatam, melius idem Dec. cons. 157. vbi dicit non esse disputandum in hoc, An Papa possit, quia id tenetur ab omnibus communiter per Hostien. in summa. de pænit. & remiss. §. cui confitendum. Angel. & Imola. in. l. si seruus communis. ff. de stip. seruo. Bal. in. l. si quando. C. de inof. testa. in authen. nisi rogati. col. fi. C. ad Trebel. sequitur Couarruuias Doctor Hispanus in cap. cum in officijs. de testa. vers. vltimo hinc potest, vbi dicit quòd vsus Christiani orbis hanc opinionem recipit. Idem tenet Barba. in suo tracta. de præstan. Cardin. 1. par. quæst. 4. vbi dicit licentiam testandi a Romano Pontifice clericis de bonis ecclesiæ esse intelligendam, & habere intelligi ad pios vsus, & pias causas, & non alias. Sed ego video, quod in formula testandi maxime litterarum apostolicarum, sub plumbo, forsan ad tol lendum istud motiuum, aut dubium doctorum, adest clausula in pias
15 & non pias causas, in pios, & non pios vsus, & sic habes meo iudicio per communiter scribentes communem opinionem contra Abb. quòd Papa potest pro libito cum causa, & sine causa, quando sibi videtur testandi facultatem clericis, religiosis, & prælatis, & clericis beneficiatis pro summa quæ sibi videtur concedere, & indulgere, de quo inualuit vsus,

vsus, & consuetudo ab immemorabili tempore citra, qui hodie est quotidianus in Romana Curia, tam Sanctæ Romanæ. Ecclesiæ Cardinalium, quam Patriarcharum Archiepiscoporum ipsorum, vel aliorum quorumcunque prælatorum clericorum, & religiosarum per-
16 sonarum, quæ quotidie a Papa licentias, & seu indulgentias testandi, pro summa quam volunt, petunt, & obtinent sine vllo labore, & eas, vel per viam sacræ penitentiariæ, vel per signaturam sanctissimi per viam litterarum apostolicarum, vel breuium, vt melius sibi videtur expediunt, qualis mihi hodie 10. Kal. Aprilis fuit præsentata licentia concessa per Pium Quartum Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Hieronymo Seripando Neapolitano Sanctæ Rom. Ecclesiæ Card. in œcumenico concilio Tridentino Sanctissimi Pij Quarti, &
17 sanctę sedis apostolicæ legato a latere defuncto, in amplissima forma de quibuscunque bonis suis ex fructibus beneficiorum, & alias quomodolibet acquisitis, in morte, & in vita pro suo libito disponendi, & testandi ad quamcunque summam ascenden. ac iuxta dictæ dispensationis formam de summis pecuniarum, ac rebus obtentis disponunt, & testantur, nec eorum taliter factæ dispensationes si sit in eis seruata forma per collectores spoliorum ac iurium Cameræ, in totum vel parte aliqua violantur, imo vti factum proueniens a sanctissimo vel sancta sede apostolica omni cum reuerentia obseruantur, ac obser-
18 uari per collectores mandantur inuiolabiliter & indistinctè. Et hunc pium vsum dandi, & concedendi licentias testandi, & disponendi de bonis huiusmodi, semper approbarunt Rom. Pontifices vt videre est per breues huiusmodi gratiarum vsque a tempore Innocentij. iij. vt in calce præsentis quæst. & est hodie in viridissima consuetudine in curia & stilo qui debet seruari, quia ius facit, & pro lege seruatur. Specul. in tit. de testi. §. publicatis. rota in antiq. decis. 710. & authoritas Papæ in hoc operatur plenam securitatem etiam in foro conscientiæ, quia si esset aliter Rom. Pontifices ista non tolerassent nec eis formam dedissent. per Felin. in cap. ad audientiam 2. de rescrip. Caccialup. de pensio. quæst. 9. & pie & sanctè factum censeri debet, ex quo factum a Ro. Pontificibus quorum gesta, sanctè gesta reputantur quia a Papa gestum, a sancto gesta haberi debent. Car. in clem. prima. de præben. l. 1. in fin. C. de sum. trinit. & fid. cathol.

Et ista gratia, seu licentia testandi de bonis ecclesiæ, secundum doctor. est intelligenda concessa in 1. testamento & pro primo testamento seu pro prima dispositione non pro secunda. argumento. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sig. l. dotis promissio. ff. de iure dotiũ. cap. non potest. §. primo pe præben. in sexto, probatur ex pluribus quæ addu-

cit

videtur quis vti priuilegio, quando dispositio de iure communi non va
28 let. l. miles qui destinauerat. ff de militari testa. Dec, cap. inter cætera. co
lum. 3. vers. & hoc tantum procedat. de appell. cum debeat considerari
29 effectus disponens, non modus conficiendi, quia paria sunt testamentū
non fuisse factum, & inutile esse cap. inter corporalia. §. sicut de translat.
30 epis. glo. in l. fin. C. de pignor. Bar. in l. gerit. ff. de acqui. hæred. Alex.
cons. 55. colum. prima, vol. 5. Aymo. cons. 116. sub num. 9. vbi, qui facit
31 actum præsumitur facere ex illo capite quo potest, & quo sibi est vtilius:
Facit quia actus, si non valet, vt agitur, valet vt valere potest. Bart. & Alex.
in l. prima. §. si quis ita ff. de verb. oblig. per Fely. in cap. cum super 3. col.
de off. legati.

Sed aduerte quòd in forma priuilegiorum, seu licentiarum testandi, solent
32 apponi clausulę, quæ videntur tollere dubietates narratas, nam conceditur
testari, nedum per vnum testamentum, sed per plura, & toties
quoties: & nedum per testamentum, sed etiam per codicillos vt videre
est in formis in calce descriptis, & ne dum in vita Papæ concedentis,
sed omni tempore, per appositionem illiûs clausulæ, videlicet quando-
33 cunque tibi placuerit &c. vbi verbum quandocunque, quod est verbum,
distributiuum temporis, & multiplicatum significat, & dicit infinitatem,
per Alexan. in l. tertia. ff. qui satis d. cogan. Bal. in l. si quis ad
declinan. 11. colum. vers. restat dubium. C. de epis. & cler. licet etiam
potest dici, quòd gratia Papæ etiam re integra, & non mandata execu-
34 tioni, nunquam expirat eo mortuo. cap. si super gratia. de off. deleg. in
6. cap. si cui nulla. de præbend. & ibi per Franc. tertio nota. Rot. decis.
12. in no. de offi. deleg. Dec. cons. 407. id quod videtur factum ad
tollenda hæc dubia quæ forsan oriri possent, pro qua materia vide Soci.
dict. consil. 13. & Soci. Iun. dict. consil. 89. & etiam dict. consil.
512. & Bal. in præalleg. locis, & maxime in l. si quando. C. de inoff.
testamen. vbi dicit quòd concessio testandi libere, intelligitur iuris ordine,
& solemnitate seruata, vnde si licentia sit concessa a Papa alicui testandi,
ille in testamento vti habet solemnitate iuris canonici, quia ver-
35 bum prolatum a Papa interpretari debet & intelligi secundum ius canonicum,
non secundum ius commune ciuile, vt extra de testamen. cap.
cum esses. vt per eundem Bald. ibidem, & per Soci. Iun. in d. cons. 89.
Bar. in l. prima quæst. 5. principali, C. de sacr. san. eccle. idem Bal. in addi.
ad Specul. de libel. concep. vers. licet. Felyn. in cap. quam sit. de iudeis,
nec credo etiam verum illud quod vidi allegari in casu isto, quod
si a die concessionis licentiæ, vel priuilegij testandi effluxerit spatium
10. annorum absque vsu illius, q sit amissa facultas priuilegij, per dicta.
Bar. in l. prima. de nundin. Abb. & Fely. in cap. cum accessissent. de

P con-

36 constitu. quia cum priuilegium testandi, sit priuilegium aliquid facien
37 di, tale priuilegium nunquam perditur gloss. penultima in fin. cap. vt
38 priuilegium. de priuileg. Felyn. & Dec. in cap. cum accessissent. de constit.

Et dixit Petrus de Anchar. consil. 305. incip. tres domini, quòd licet Papa super bonis, & rebus ecclesiasticis habeat plenissimam potestatem,
39 tamen hoc est verum, cum apparet quòd vult ea vti, sed vbi præcedit lex derogatoria voluntati suæ, prout in casu dict. cap. non liceat. non valet eius dispositio contra illam legem, nisi de ipsa faciat mentionem, ad not. in l. rescripta. & in l. vniuersa. C. de precibus imper. offer. quia tunc præsumitur moueri Papa cum causa secundum D. Anto. in dict. cap. constitutus: quem sequitur Abb. colum. 3. mihi num. 15. Domi. in cap. primo. distin. 10. refert. Felyn. in cap. cum in ecclesiarum. de constit. colum. 13. Facit quòd dicit Gig. de pensio. in quæst. 6. mihi nume. 7. vbi dicit per docto. in cap. cum in ecclesiarum. de constitu. & per ea quæ dicit Dec. in cons. 436. colum. 10. in 3. volum. quòd Papa de
40 fructibus beneficiorum potest sine aliqua causa, immo pro libito suæ voluntatis disponere, quia Papa habet dominium rerum ecclesiæ sicut Christus, cuius ipse est vicarius Felyn. in cap. quæ in ecclesiarum. num. 60. de constit. Paul. de Castr. cons. 414. primo volum. & licentiam testandi de huiusmodi, pro quantitate certa quotidie Papa concedit, non
41 solum particularibus personis, sed etiam collegijs militum sine officialium Romanæ Curiæ: puta militibus Lauretanis, de Lilio, sancti Petri, & sancti Pauli, & similibus, vt est videre in eorum officiorum erectionis bullis. Item ex speciali priuilegio & concessione Roman. Pontif. omnes Curiales, ac incolæ vrbis possunt de omnibus per eos acquisitis pro libito disponere, & illa etiam ab intestato relinquere per bullam Alexan. 6. sub datum. 1494. Non. Octobris. & Iulij III. sub datum 1549. 6. Idus Martij anno primo, sub rubrica de reuocatione & cassatione gabellarum, confirmatam, ac innouatam per Pium IIII. per suam constitutionem Non. Februarij 1560. incip. bulla confirmationis, & bulla Alex. VI. necnon Sixti Quarti, Leonis X. Iulij III. prædicti loquuntur de bonis tantum existentibus Romæ, & in districtu vrbis. Sed Pius IIII. in dicta sua constitutione videtur extendere ad bona in quibusuis prouincijs extra vrbem vltra montes, & maria existentia, in illis verbis bullæ declaran. eisdem Motu &c. tam statuta Iulij &c. super quo cogita quia sensus videtur perplexus, & credo quòd textus sit deprauatus, tamen verba videntur habere talem sensum, sed audio, quòd in Romana Curia in practica seruatur, quòd bulla non extendatur ad bona extra vrbem, & districtum existentia, & verba illa bullæ, de bonis vbiuis locorum

corum &c. intelligi non in decedentibus in curia, sed in alijs priuilegiatis, & habentibus ius testandi per priuilegium a sede Apostolica, vt officialibus Romanę Curię aut de illis, quæ specialiter licentiam testandi, vel disponendi obtinuerunt, & dicit d. Quintilianus Mandosius in sua praxi signaturæ gratiæ in rub. Licentia testandi & spoliorum concessio, quòd si bona sint per ecclesiam, vel intuitu ecclesiæ acquisita, de illis prælatus testari nō potest nisi sit in casu bullæ Sixti: & Leonis, quæ sunt in 6. lib. statutorum vrbis, sub bulla potestatis testandi, & ædificandi, vel nisi sit ex officialibus Romanæ Curiæ quorum ratione officiorum suorum, habeant licentiam testandi, cęteri facultatem testandi impetrare debent, quæ indifferenter conceditur: subdens idem Quintilianus, Cardinales an testari possint licentia non obtenta, & quid in Card. religiosis, & quid in sæcularibus, vide per Hostien. in summa de pænit. & remissio. §. cui confiten. vers. cui Card. vbi dicit quòd sine licentia a Papa obtenta testari non possunt Cardinales per Bal. in l. si quando. C. de inoff. testamen. Alexan. cons. 101. domini. volum. 7. per Hier. Alber. in tracta. Cardin. quæstione 48. per glo. prag. rub. de num. & qualit. Card. §. sint viri. vers. moribus. uide de hoc late per Barba. in tracta. de præstan. Card. quæstione tertia & quarta basilica, per Hyer, Manfre d. in tracta. Cardinal. decis. 128. Et Martin. Lauden. in eo. tracta. quęst. 12. sed quid si Cardinalis testatus sit de bonis ab ecclesia quæsitis & spolijs, an præsumatur in tali testamento quòd Papæ interuenit auctoritas, & si adsit diuturnitas temporis in testamento, videtur præsumi Aretin. cons. 36. Dec. cons. 409. Aymo. Crauet. de antiq. temp. 3. parte. §. vidimus versic. 7. num. 31. & quòd Card. regularis non potest testari, nisi obtenta licentia a Papa Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. Bertachin. de episcopis. quarta parte. §. superest. & Cardinalis ex bonis ex Cardinalatu acquisitis potest ędificia in solo proprio construere dicit glo. singularis in cap. Apostolicos 12. quæst. 2. Barba. d. tract. de præstan. Cadin. q. 3. num. 14. Manfredus .' eo tracta. decis. 135. conclauistæ quoque possunt de omnibus suis bonis, etiam ex fructibus beneficiorum, aut alias per eos licite acquisitis mobilibus, & immobilibus, ad quamcunque summam, & inter viuos quomodolicet disponere, beneficio bullæ. Pij quarti eisdem concesso. 1559. 8. Idus. Ianuarij,
42 nec est dicendum, quod Papa faceret, si facere non posset, quia a Pa-
43 pa gesta a sancto gesta reputantur per Cardin. in Clemen. prima. de probatio.

Et quia dicit Abb. d. cap. cum esses, de testa. quòd hoc non concedit, siue non potest concedere Papa sine causa, est dicen. quòd Papa huiusmodi gratiam concedendo motus sit, vel propter merita clerici, cuius intuitu

facit gratiam, vel propter ſubuentionem parentum, aut conſanguineorum, vel hæredum clerici in quorum fauorem, vel beneficium gratia cedit, & aut redundat, aut redundare poteſt, quos clericus in vita de fructibus beneficij alere, & ſuſtentare poterat, per Abb.& alios in cap.
44 inquirendum. de pecul.cler. aut alia iuſta,& bona cauſa,ex quo concedit, & facit gratiam ſcienter,& de certa ſcientia, prout ex forma gratiæ apparet, vbi de ſumma & quantitate, & pro qua diſpenſat, & concedit apparet clare,licet de ea cauſſa non appareat: quia dicit Cyn. in l.fina. C. ſi contra ius,vel vtil. & in l. reſcripta.C. de præcib. Imper. off. quòd ſemper præſumitur,quòd papa ſit motus ex cauſa rationabili,eſto quòd de illa non appareat,quem ſequitur Abb.in cap.quanto. colum. 5. verſ.
45 ſi tamen Papa.de iureiur.& in cap.cum in cauſ.ſecundo nota.de re iud. & per eundem in cap.conſtitutus.de religi.dom.colum.11.num.15.per Fely in cap.quæ in eccleſiarum.de conſtit.colum.vigeſima. verſ.quinta concluſio.
Et licet iſtud procedit, quando Papa aliquid motu proprio diſponit, & ſit ſecus, quando aliquid facit ad inſtantiam partis, prout eſſe videtur in caſu licentiæ teſtandi, vbi Papa mouetur ad preces porrectas,
46 & concedit ſupplicationibus inclinatus,vt ex forma apparet,quia tunc, ſi non apparet cauſſa præſumitur potius ad importunitatem petentis, quam ex iuſta cauſa reſcribere,per ea, quæ adducit Lud. Rom. in conſ. 437. incip. quòd indultum Petri colum. 6. idem in l. ſi vero. §. de viro.ff.ſolut. matri.& Felyn.cap. quæ in eccleſiarum. præalleg. colum. 22. verſ. limita quinto. tamen in caſu licentiæ teſtandi, licet non adſint verba motu proprio &c. nihil obſtat, quia Papa loquitur bene informatus & ex certa ſcientia, quòd facit præſumi Papam velle ita,vti reſcripſit, &
47 diſponit, ſecundum Bald. in l. omnes in princip.C. de quadrien.præſcrip. & quando Papa vel princeps loquitur de certa ſcientia, præſumi-
48 tur, quòd vtatur abſoluta poteſtate. per glo in cap.ad hoc. in ver. elegerint. in fin. de reſcript. Item ita diſponendo videtur ſupplere omnem defectum ſolemnitatum. Rota deciſ. 234. incip. Papę. in no.& quando facit de certa ſcientia, videtur Papa facere de plenitudine poteſtatis per Innocen. in cap. cum innotuit.de electio.Bal.in l.eos.in prin.
49 C de appell. Bar. conſ. 103. immo plus eſſe videtur, quòd Papa faciat, & diſponat de certa ſcientia, & ſcienter, quàm ſi faciat cum clauſula motu proprio per Fely.in cap. cauſamque el.2.4.colum.verſ.5.nota de teſt. dando ergo licentiam teſtandi clerico de rebus eccleſiæ, feciſ-
50 ſe cum cauſa bona & rationabili Papam arbitrari debemus, quia animus & actus Papę ſemper in bonam, & non malam partem ſumi,& interpretari debet per Felyn. in cap. ex parte de off. et pot. iud. deleg. Gaſpar

ſpar de Perus. in tracta. de reſeru. ben. col. tertia. & nos de Papa, ſiue
51 de eius mente, vel intentione, vel facto iudicare non debemus, cuius ad Deum ſolum ſpectat iudicium capit. cum nunc autem. 21. diſtin. cap. auditu. ſecunda quæſt. 5. cap. nemo. & cap. ſeq. 9 q. 3. quia non habet in terris hominem qui illum iudicare poſſit, niſi in crimine hæreſis cum deprehenditur a fide deuius cap. ſi Papa. 41. diſt. imo facta Papæ
52 excuſantur, etiam ſi videantur iniuſta cap. primo. 12. diſt. quia licet Papa aliquid faciat, quod nobis videatur iniuſtum, nihilominus eſt iu-
53 ſtum 23. q. 5. de liguribus, imo ipſe ſolus poteſt facere, de aliquo, aliud,
54 argumen. de conſe. diſtin. 11. cap. re vera. not. glo. in cap. venienti. de
55 tranſat. & de non iure Papa facit ius, & naturam rei immutare poteſt 3. quæſt. 6. hoc quippe. l. prima in prin. C. de rei vxor. actio. & dicit Spec. in titulo de legat. §. nunc oſtendendum. verſ. ſecundus. quod Pa-
56 pa eſt vicarius Chriſti non puri hominis, ſed veri Dei locum gerens in terris. capit. inter corporalia. de tranſlat. prælat. in primo reſpon. cap. quinto. 1. reſpon. & cap. licet & cap. vnico. §. 1. verſ. porro, vt ec cleſ. benef. 21. diſt. c. 1. capit. pro human. de homic. lib. 6. vnde omnia
57 regit & diſponit, & iudicat, prout ſibi placet, quæſt. 3. capit. cuncta per mundum. & capit. per principalem. & habet plenitudinem poteſtatis, ad quam vocatus cap. ad honorem. de autho. & vſu pal. 11. quæſt. ſexta. cap. decreto. & cap. qui ſi ſcit. & dummodo contra fidem non veniat, in omnibus & per omnia poteſt dicere, quicquid placet, auferen-
58 do etiam ius ſuum cui vult, quia non eſt qui ei dicat, cur ita facis? 19 diſt. in memoriam. de pœnit. diſt. 3. §. ex perſona alias in cap. quamuis. nam apud eum eſt pro ratione voluntas, & quod ei placet legis habet vigorem, inſtit. de iur. nat. gen. & ciuili. §. Sed quod principi, idem Specul. ponit in tit. de diſpenſa. §. nunc breuiter: quod Papa poteſt in om
59 nibus caſibus diſpenſare: in quibus non reperitur a iure expreſſe diſpoſitum contrarium, item tenet Hoſtien. in cap. rurſus, qui cleri. vel vouen. & Io. Andr. ibi dicit., quod ſemper eſt inhæren. opinioni quæ fa
60 uet, non quæ detrahit ſummo Pontifici: ex quibus clariſſima ſequitur concluſio, quod clerici de redditibus eccleſiæ, ac de acquiſitis eccleſiæ ex conceſſione, vel licentia Papæ poſſunt teſtari, & diſponere: quia Papa attenta eius maxima auctoritate, vel poteſtate, quam habet in beneficijs, & beneficiorum fructibus, poteſt, pro libito ſuæ voluntatis
61 in fructibus cuiuſlibet beneficij aſſignare penſionem alicui, etiam ſine cauſa, etiam laico, & alias incapaci per not. in clem. prima. vt lit. pend. & per per ea quæ tradunt docto. in cap. cum in eccleſiarum. de cõſtit. quia de fructibus beneficiorũ poteſt ad libitum diſponere. ſequitur Dec. conſ. 436. col. 11. tertio vol. quia in huiuſmodi beneficialibus, eſt do-

P 3 minus

62 minus,& illius stat pro ratione voluntas per glos.in capit. si gratiose. de rescript. vbi Dominic.in verb.ad Rom. & in beneficialibus Pontifici om nia stant ad nutum amouibilia per Bald.in l.rescrip. C.de precib.impe.
63 offeren.Gig.in tract.de pension.quęst.6. Facit quia gesta a Papa à sancto gesta reputari debent:quia Papa sanctus reputatur, & presumitur.Card. in clement.prima.de probation.l.prima in fin.C.de summa trinit.& fid. catholica : & est Christi non puri hominis: sed Christi Dei, & hominis Vicarius ; Facit quia prohibitio testandi indicta clericis, videtur indicta de iure positiuo,vt apparet capit.ad hęc.cap.quia nos.cap.relatum. de testamen.super quo iure habet plenariam potestatem Papa. imo stat pro ratione voluntas:secus esset,si esset de iure diuino, supra quod Papa regulariter videtur non posse dispensare,late per Abb. in cap.extirpandæ.§.qui vero.de præbend. vnde Papa hanc licentiam testandi dispensa-
64 re potest etiam sine causa, quia in introductis a tali iure, Papa sine cau sa dispensat, nec in eo causa requiritur, quia sola eius voluntas pro cau-
65 sa habetur, imo potest tertio etiam non citato, nec audito, in istis sine causa præiudicare, per Felyn.Abb.& alios in dicto cap. quæ in eccle-
66 siarum. de constitut. late per Caccialup. in trac. de pensio. quęstio. 29. & quæst. 30. sed in hoc non est eundum per argumenta & mendicata suffragia, quia quotidie Papa monacis concedit facultatē testandi, quod videtur esse profecto multo plus, quia monachi maxime professi in ipso ingressu in monasterium, se,& sua dedicant Deo, de quibus dixit text. in authent. ingressi. C.de sacrosanc. ecclesi. ingressi monasteria ipso ingressu se, & sua dedicant Deo, nec ergo de his testantur, ut pote, nec domini rerum. quia etiam si adesset consuetudo monachus testari non potest, quamuis videatur, quòd filiusfamilias stante consuetudine testari potuit argument. capitu. Raynutius, de testamen. & quod ibi notatur per Innocen. quia repugnat ratio & regula, & non potest testari monachus de iure respectu personæ, quia non habet velle, nec nolle. 12.quęstio.11.capitu. non dicatis: item defectu bonorum: tam in habitu, quàm in actu. capitu. cum monasterium. de stat. monachorum, tum etiam respectu, quia monachi non sunt sui iuris, sed sunt in potestate alterius. 16.quęstio.prima.de pręsentium.& dicto cap.non dicatis.
67 & qui est in potestate alterius, non habet testamenti factionem actiuā. l.qui in ff.de testamen.19.quęstio.3.cap.quia ingredientibus, tamen istis non obstan. Papa istas habilitates tollendo, monachis licentiam testandi concedit, vt dicimus supra,& pluribus auctoritatibus probari potest adductis per Bald in l.si quando.C.de inofficios.testament.post princip. ibi dum dicit,ex ista lege habes,quod si Papa concedit monacho.per eun dem in authen.nisi.C.ad Trebellian.prope finem versic. quęro, quòd si

mo-

68 monachis. ubi firmat Papam posse concedere monacho professo potestatem testandi, & quamuis non exprimat specifice de professo, tamē de necessitate ita est intelligen. quia ante professionem absque aliqua Papę concessione potest testari. l. generaliter. C. de sacr. sanct. eccles. traditur in cap. benefic. de reg. iur. libro sexto. vbi per Ioann. Andr. in nouell. & per Iacob. de Bel. in authent. de monachis. §. si quis autem. Item probatur per eundem Bald. in l. certum. C. vnde legit. vbi dicit illud non est
69 dubium quod Papa potest concedere monacho testandi licentiam per not. in authen. si qua mulier. C. de sacros. sanc. eccles. probatur auctoritate Angel. & Ioan. de Imol. in l. si seruus communis. ff. de stipu. seruor. qui prædictam opinionem uidentur approbare, in quantum dicunt, quod si Cardinali, qui prius fuit regularis, qui non potest testari, a summo Pontifice testamenti factio conceditur, quod tale testamentum, si ex omissione alicuius solemnitatis non valet iure testamenti, nec etiam ualere iure codicillorum, quamuis in eo esset apposita clausula codicillaris, videlicet quòd si non ualet iure testamenti, valere debeat iure codicillorum, quia regula iuris consulti de qua in l. conficiuntur. ff. de iure codicillorum, & in l. secunda. ff. de legat. primo. quæ vult quod qui potest testari, potest codicillari, habet locum in his, qui possunt testari de iure communi, secus ex priuilegio concesso per Principem uiuentem. & sic tacite sentiunt quod Papa potest ex potestate testandi licentiam concedere regularibus. idem tenet Franc. in rubric. de testament. sexta columna. Ias. & alij per eum adducti in authentic. ingressi. C. de sacr. sanc. eccles. vndecima colum. Barb. in ca. cum in officijs. eod. de testam. colum. penultima Io. Baptista Caccialup. in trac. de pens. q. 19. in fin. imo quod fortius videtur, sufficit licentiam Papæ de testando monacho concessā superuenire post testamentum conditum secundum Bal. in l. fi. 9. colum. C. unde legi.

Sed in hoc si testamentum factum sit ante licentiam obtentam, an subsi-
70 stat, & conualidetur per superuenientem licentiam, plura pro vtraque parte adduci possent, & inter alia discutien. veniret an habilitas superueniens respectu alicuius actus, uel effectus producendi, ita operetur cum superuenit, sicuti si a principio adfuisset, sed tenendum est concessionem, licentiam, vel indultum tale respicere seu validare testamentum iam factum, prout in terminis nostris uoluit Alex. post Paul. de Castr. in l. vt militibus. in principio. C. de milit. testam. voluit in simili Gemin. in cap. vni. col. secunda in principio. de excess. prælat. in sexto. indultum concessum fratribus de obseruantia Bononiæ, vt possent ędificare ecclesias in monte, extendi ad ecclesiam iam ædificatam, & dixit Bald. in l. fin. C. de sentent. quæ sine cert. quantit. quod

P 4 si te-

si testator legat centum Bertæ maritandæ, & ipsa iam maritata erat tem pore testamenti: quod sibi debentur illa centum per l. si iam facta. ff. de cond. & demonstr. Paul. de Castr. in l. si quis filio. §. irritum. ff. de inoffic. testam. vbi concludit, quod si data sit licentia alicui quod faciat molendinum in flumine publico, si ille habebat iam factum, potest illud retinere virtute illius concessionis, pro quibus vide Barba. c. constitutus. penult. colum. de rescript. Fel. in cap. quoniam. colum. 12. de constit. Hyppolit. de Marsil. qui loquitur in proprijs terminis nostris in l. quæstionis habē dæ num. 45. & seq. ff. de quæstio. refert Quintilian. Mando. in prac. signaturæ licentia testandi.

Et in licentia testandi solet peti & apponi hæc derogatio, videlicet, non obstan. fel. recor. Alex. Papa vj. etiam prædecessoris nostri constit. disponente, tertiam partem bonorum de quibus per quascunque personas uigore quarumcunque facultatum concessarum testari, vel alias disponi contigerit, Cameræ apostolicæ pro illius necessitatibus applicare debere, & quibusuis alijs constitutionibus, & ordinationibus apostolicis &c. vnde posset dici, quod si reperiatur licentia sine derogatione talis Alex. vj. constitutionis, quod tertia pars talium bonorum posset ab hæredibus testatoris per cameram peti: verum meis temporibus iste casus non accidit, ideo, in hoc consulo, quod aduertatur quid in hoc practicetur in Romana Curia, sed non vidi breue, vel bullam sine dicta derogatione, vel sub anulo, vel sub plumbo de alijs clausulis, & formulis dictæ licentiæ testandi, vide Quintilianū d. loco, & per Stafil. in tracta. signaturæ fol. 187. vers. solet etiam per breue, & per Sarn. in tracta. breuium. vers. facultas etiam testandi.

Sed huiusmodi licentia testandi obtenta non gaudent hodie prælati, vel clerici non residen. in beneficijs eorum, residentiam personalem requirentia, etiam quoad testamenta condita, vel dispositiones factas, quia tali obtenta gratia eos priuauit Pius Papa quartus per suam, quam edidit, bullam contra non residen. & in eorum odium, sub dat. Romæ 1564. vj. kalen. Decembris anno quinto. cuius tenor est infra descriptus. Didacus etiam Couarruuias Doctor Hispanus vir doctissimus, in capitu. cum in officijs. de testamen. dicit, quod moribus receptum est, quod licentia testandi sit tantum necessaria episcopis, non autem alijs clericis, quia alij clerici possunt testari, & disponere sine licentia, id quod forte dicit dictus excellens vir Hispanus, quia ut audio à collectoribus Hispaniarum, in illis partibus non colliguntur pro parte reuerendæ Cameræ spolia per obitum clericorum, vel prælatorum inferiorum ab episcopo.

Et licentia accipitur & intelligitur, etiam passiuo modo, puta, non quando testa-

testator aut disponens habet facultatem disponendi, sed quando dispo nitur in fauorem alicuius loci, vel personæ quæ per gratiam, vel priuilegium apostolicum fuit effectus habilis,& talis cui bona ecclesiæ, quæ alias essent spolia & Cameræ apostolicæ debita,valide possunt legari,& donari,& qui valide potest talia acceptare, & sua facere, veluti est Neapoli venerabile hospitale beatæ Mariæ Annunciatæ, & beatæ Mariæ Incurabilium,quibus per priuilegium apostolicum diuersorum Rom.Pont.cõceditur quod clerici,& prælati possint in eorum fauorem,disponere de bonis a beneficijs,& ab ecclesijs prouentis: prout ego vidi bullas in forma Rom.Cur.expeditas,coram me pro parte dictorum venerabiliũ hospitalium sæpe præsentatas in Curia Reuerendiss. Collectoris spoliorũ esse in viridi obseruantia.

Licentia testandi in forma sacræ Pœnitentiariæ.

RAYNVTIVS miseratione diuina tituli Sancti Angeli presbyter Cardinalis. Dilecto in Christo Marco de Caluacantibus Archidiacono Cusentino salutem in Domino. Quia præsentis vitæ conditio statũ habet instabilem,& quæ visibilem habent essentiam, tẽdunt inuisibiliter ad non esse. Cum igitur salubri cogitatione præmeditans, diem peregrinationis extremum dispositione testamẽtaria præuenire desideras: hinc est quod nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate domini nostri Papæ, cuius Pœnitentiariæ curam gerimus, & de eius speciali mandato super hoc viuæ vocis oraculo nobis facto, tibi, vt de quibuscunque bonis tuis mobilibus, & immobilibus, iuribus,actionibus, obuentionibus, & emolumentis per te tuis proprijs labore, & industria, aut ex parentum, vel aliorum quorumcumque successoribus, aut alias vndecunque licite tamen acquisitis, ac acquirendis,quæ ad te omnino pertinere dignoscuntur libere testari valeas, ac de bonis mobilibus ecclesiasticis tuæ dispositioni, seu administrationi commissis, quæ tamen non fuerint altaris,seu altarium tibi commissorum ministerio, seu alicui spirituali earundem ecclesiarum diuino cultui, vel vsui specialiter deputata. Necnon de quibuscunque bonis ad te per ecclesiam, vel ecclesias tibi commissas,ac etiam immobilibus ex fructibus redditibus, & prouentibus ecclesiæ, seu ecclesiarum ipsarum illis parce vtendo pro tempore acquisitis, ac acquirendis pro decentibus, & honestis tui funeris impensis, ac remuneratione illorum, qui tibi viuenti seruierint, siue sint consanguinei, siue alij, iuxta seruitij meritum, moderate tamen, ac in quoscunque pios, & licitos vsus, etiam in extremis existens,

stens,& ultimam condendo uoluntatem, ac quotiescunque tibi uidebitur illam mutando, reuocando, & corrigendo disponere, conuertere, & erogare, ac causa mortis donationes facere, libere, & licite possis, & valeas: prius tamen de redditibus, & rebus præfatis ære alieno, & his, quæ pro reparandis domibus, siue ædificijs consistentibus in locis dictarum ecclesiarum, seu beneficiorum deperditis ex culpa vel negligentia tua, vel procuratorum tuorum destructis, seu deterioratis, necnon restaurandis alijs iuribus earumdem ecclesiarum, vel beneficiorum deperditis ex culpa, vel negligentia præfatis deductis, plenam, & liberam tenore præsentium concedimus facultatem. Quocirca discretis viris Decano, & Cantori ecclesiæ Cusentinæ, & eorum cuilibet eisdem auctoritate, & mandato committimus, & mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios tibi in præmissis efficacis defensionis auxilio assistentes, faciant te facultate, & concessione huiusmodi pacifice frui, & gaudere, non permittentes de & super per loci ordinarium, aut alios quoscunque tam ecclesiasticos quam seculares iudices, & personas etiam Cameræ apostolicæ Commissarios quacunque, & apostolica auctoritate fungentes publice, uel occulte directe, vel indirecte, quouis quęsito colore, uel ingenio, contra præsentium tenorem quomodolibet indebite molestari impediri, aut alias inquietari, contradictores quoslibet, & rebelles per censuram ecclesiasticam, & alia iuris opportuna remedia appellatione postposita compescendo: Inuocato, etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, etiam prouincialibus Synodalibus, necnon ecclesiarum in quibus beneficia prædicta forsan fuerint statutis, & consuetudinibus cæterisque contrarijs quibuscunque, uolumus autem quod in earumdem ecclesiarum bonorum dispositione; iuxta quantitatem residui, ac alias ecclesias ex quibus eadem perceperis taliter te exhibeas, prout conscientia tibi dictauerit, & animæ tuę saluti videris expediri. Dat. Romæ, &c. Præcedens forma licentiæ uidetur restricta ad uiam iuris, & iustitiæ, tamen ego uidi dari licentiam per uiam sacræ Pœnitentiariæ in ampla forma gratiæ, prout uidi unam expeditam sub nomine Laurentijs Card. Sanctorum Quatuor. qui tunc erat summus Pœnitentiarius, quæ fuit mihi ostensa uti pulchra, & quę sibi fuit uisa præter solitum mirabilis, ab Illustriss. & Reuerendiss. D. D. Antonio Scarāpo Episcopo Nolano sedis, & Cameræ apostolicæ Nuntio, & Collectori in Regno Neapolis sub Pio Quarto, uiro summi ingenij, eximiæ ingenuitatis, & bonitatis, ac denique omnium uirtutum præclaro, sub istis dispositiuis uerbis, uidelicet: tibi ut de quibuscunque, tam mobilibus, quàm immobilibus bonis,

nis, per te ex industria tua, aut successione uel alias licite acquisitis: & in posterum acquirendis, etiam si de fructibus redditibus & prouentibus beneficiorum ecclesiasticorum huiusmodi per te pro tempore obtentorum, & obtinendorum existant, dummodo ecclesijs, uel beneficijs ipsis, uel alias diuino cultui deputata non sint, in consanguineos, uel affines, & amicos tuos, ac tibi inseruientes etiam in mortis articulo disponere, relinquere, & testari libere, & licite possis, & ualeas, tenore præsentium indulgemus plenam, & liberam concedimus facultatem, non obstan.

Licentia testandi ex forma literarum Apostolicarum.

PAVLVS Episcopus seruus seruorũ Dei. dilecto filio Antonio Annibale Canonico Neapolitano Salutem, & apostolicam benedictionem, Quia præsentis uitæ conditio statum habet instabilem, & quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad non esse, cumque hoc salubri meditatione præmeditans, diemque peregrinationis extremum dispositione testamentaria desideras præuenire, nos te a quibusuis excommunicationis suspen. interdicti, alijsque ecclesiasticis sententijs cen. & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet iunodatus existis, ad effectum præsentium dumtaxat consequen. harum serie absoluen. & absolutum fore censentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi vt vltra pecunias, res, & bona quæcunque per te ex successione parentum, uel consanguineorum, aut industria tua per te hactenus quomodolibet acquisita, & imposterum acquirenda, ac etiam præter illa omnia, & singula, de quibus, tam de iure communi, quàm vigore quarumcunque facultatum, priuilegiorum, & indultorum apostolicorum tibi pro tempore concessorum, & alias absque infrascripta facultate legitimè disponere potes, & poteris in futurum, de quibuscumque aliis mobilibus, & immobilibus bonis, iuribus, actionibus, & aliis rebus quantumcumque preciosis, & quouis nomine nuncupatis, ac vbilibet constitutis, & quocunque iure, modo, via, forma, causa, & occasione ad te nunc, & pro tempore spectantibus & pertinentibus cuiuscunque qualitatis, seu conditionis fuerint, & in quibuscunque rebus consistant etiam si illa, seu eorum pars ex prouẽtibus ecclesiasticis cathedralium, etiam metropolitan. ecclesiarum, & monasteriorum quorumcunque, aliorumque similium. uel dissimilium beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, vel sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium quomodocunque, & qualitercumque qualificatorum per

te in

te in titulum, vel commendam, ac alias hactenus obtentorum, & imposterum obtinendorum, aut alia quauis occasione, causa, vel contemplatione ad te peruenerint, & inposterum peruenient, & qualitercunque, quomodocunque, & vndecunque per te, acquisita fuerint, & acquirentur, ac quæ ad te pertinent, & in futurum quomodolibet pertinebunt, etiam si prouentus, & alia præmissa tempore dispositionis per te vigore pręsentium faciendæ, aut die obitus tui exacta nondum fuerint, sed penes illorum debitores, aut detentores reperientur, quorum omnium qualitates, quantitates, & denotationes, ac causas pręsentibus pro sufficien. expressis, & specificatis haberi volumus. etiam si talia forent, quæ in generali appellatione bonorum suppellectilium non venirent, vsque ad summam videlicet mille scutorum auri in auro per viam testamenti, nuncupatiui, seu inscriptis codicillorum, vel epistolæ, aut alio quouismodo pro libito tuæ voluntatis testari, seu donationis, tam inter viuos, quam causa mortis in quosuis pios, & non pios, ac tibi quomodolibet visos vsus, & inter quascunque personas, etiam fratres, nepotes, filios naturales, spurios, incestuosos, ac alios legitimos etiam ex tuis proprijs lumbis procreatos, & procreandos, ac consanguineos, affines familiares, seruitores, amicos, & beneuolos tuos, & alias quascunque personas, collegia, communitates, & vniuersitates, ac alias quomodolibet incapaces quotiens, & quando tibi placuerit, & videbitur tam vnico contextu, quam successiue, & diuersis temporibus, ac alias, prout de bonis patrimonialibus disponere, & erogare libere, & licite valeas, liberam, & omnimodam licentiam, & facultatem auctoritate apostolica earumdem tenore præsentium concedimus: ac de pecunijs rebus bonis per te, & pro tempore acquisitis prædictis libere testari, ac tam inter viuos, quam causa mortis, prout tibi placuerit disponere posse, necnon testamentum, dispositionem, erogationem, & quicquid per te super præmissis fieri, & ordinari contigerit, vel iam forsan ordinatum fuit, ac omnia, & singula inde quomodolibet sequuta, & quæ infuturum sequentur, etiam ex nunc, prout ex tunc, & econtra cum primum, & quoties sic vt profertur facta fuerunt, dicta auctoritate confirmamus, & approbamus, illaque valida & efficacia fore, & perpetua roboris firmitate subsistere, necnon hæredes legatarios, & personas, etiam si spurij, vel filij tui illegitimi. incestuosi, aut alias quomodolibet incapaces fuerint, aliosque prędictos quibus bona, iura, res, & actiones huiusmodi, quouismodo hactenus reliquisti, aut in futurum relinques, ac executores, & alios, quibus negocium exequutionis vltimæ voluntatis tuæ, iam forsan

commi-

commisisti, & in posterum committes, ad tertiam, vel quamuis aliam partem per te relictorum, nobis aut Roman. Pont. pro tempore existenti, vel ecclesijs, monasterijs, alijsque beneficijs, ecclesiasticis prædictis per te pro tempore obtentis, seu eorum prælatis, & rectoribus, quomodocunque nuncupatis, etiam pro quibusuis pijs vsibus, & vrgentissimis causis, etiam contra infideles, aut fabrica basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, seu ecclesiarum a quibusuis relicta per te quomodolibet obtinuerint soluen. & præsentanda minime teneri, ac easdem præsentes litteras sub quibusuis reuocationibus, limitationibus, seu modificationibus specialibus, vel generalibus, etiam per constitutiones per nos, & Roman. Pontif. tam prædecessores, quam successores nostros, aut sedem Apostolicam nunc, & pro tempore factas, nullo modo comprehendi, sed semper ab illis exceptas fore, & esse, ac quoties ille reuocari, aut modificari, viderentur, toties in pristinum statum ex nunc, prout ex tunc, & e contra restitutas, & reintegratas fore, & esse perpetuo statuimus, omnesque alios, & singulos, tam iuris, quàm facti, ac quorumcunque qualitatum, & solemnitatum tunc forsàm ommissarum defectus, etiam si tales fuerint, de quibus specialis expressio specifica, & expressa mentio habenda esset & qui forsan interuenerint in eisdem, supplentes, & quatenus te ab humanis nullo per te condito testamento decedere contingat, hæredes tuos, qui erunt tibi magis consanguinei tunc exstabunt, alioquin affinitate coniunctos in omnibus, & singulis rebus iuribus actionibus pecunijs, & bonis tuis vsque ad summam prædictam mille scutorum auri in auro huiusmodi succedere eaque adipisci sic ab intestato, eo ipso peruenire posse, & debere, ac easdem præsentes surreptionis, vel obreptionis, nullitatis, vel alio vitio, seu intentionis defectu notari, vel impugnari nullatenus posse, sed validas, & efficaces existere, ac suos plenarios effectus sortiri, & sic in præmissis omnibus, & singulis, per quoscunque iudices, & commissarios quauis authoritate fungen. etiam Cameræ Apostolicæ clericos, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis instan, iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus a quoquam qua uis auct. scienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & inane decernimus, & declaramus: non obstan. quòd fructus beneficiorum huiusmodi inexacti, personarum in ipsis beneficijs succedentium sunt, & esse debeant, ac alijs Cancellariæ Apostolicæ regulis editis, & edendis, nec non fe. rec. Alexandri Papa VI. prædecessoris nostri, tertiam partẽ bonorum eorum, quibus huiusmodi faculates testandi pro tempore cõceduntur, & de quibus ipsi testati fuerint, ipsi Cameræ applicatam esse, & censeri debere disponen. litteris, ac quibusuis illarum innouationi-

bus, ac

bus,ac etiam simul facultatum reuocationibus, & limitationibus etiam per quoscunque Romanos Pontif. prædecessores nostros, ac nos,& sedem prædictam forsan factis, necnon alijs Apostolicis, ac prouincialibus, & synodalibus concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus,& ordinationibus ac ecclesiarum,& monasteriorum, seu aliorum regularium locorum:in quibus regularia beneficia huiusmodi existunt, vel erunt,& ordinum quorum illa extiterint iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, vsibus, & naturis, priuilegijs, quoque indultis,& litteris Apostolicis illis illorumque superioribus, & personis alijs, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusquis etiam derogatoriarum derogatorijs,alijsque efficacioribus clausulis ac irritantibus, & alijs decretis, etiam motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam concistorialiter, etiam iteratis vicibus, concessis, approbatis, innouatis, quibus omnibus etiam si pro sufficienti illorum derogatione,de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, indiuidua, & expressa mentio haben. aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent præsentibus pro sufficienter expressis haben. illis, alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum. anno Incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo quinto. tertio decimo kal. Septembris Pontificatus nostri anno primo.

Alia forma Testandi litterarum Apostolicarum.

PIVS Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Hieronymo titulo sanctæ Susannæ Presbytero Cardinali Seripando nuncupato salutem, & Apostolicam beñ. Quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & ea, quæ visibilem habent essentiam, tendunt inuisibiliter ad non esse, tuque hæc salubri meditatione præmeditans, diem tuæ peregrinationis extremum, dispositione testamentaria desideras præuenire. Hinc est quod nos te, qui etiam ordinis fratrum Eremitarum Sancti Augustini professo ecclesiæ Salernitanæ : ex concessione, & dispensatione Apostolica præesse dignosceris, specialis gratiæ fauore prosequi voleñ. tuis in hac parte supplicationib. inclinati circumspectioni tuæ, vt

tuæ, vt de quibuscunque mobilibus, ac immobilibus bonis necnon pecunijs iuribus, & actionibus per te, tam ex tuis industria, & labore ac sanctæ Susannæ, quæ titulus tui Cardinalatus existit, & Salernitan. prædictæ aliarumque quarumuis Cathedralium, & Metropolitan. ecclesiarum necnon quorumcunque monasteriorum & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura, sęcularium, & quorumuis ordinum regularium quę ex quibusuis concessionibus & dispen. Apostolicis in titulum commendam, & administrationem ac alias, quomodolibet in posterum obtinebis, necnon quorumcunque fructuum redditũum, & prouen. ecclesiasticorum & pensionum annuarum super similibus fructibus reddi[t]ibus, ac prouen. tibi etiam in posterum reseruan. & signandorum ratione, quam al[i]as quomodolibet, & qualitercunque licite habitis & acquisitis, ac in posterum haben. & acquirendis seu alias tibi pro tempore donatis, vel quomodolibet concessis, & in posterum donandis, & conceden. vbicunque consistant, & esse reperiantur, ac cuiuscunque qualitatis, quantitatis, etiam si iocalia quantumlibet preciosa, ac alias talia, quæ sub generali bonorum pecuniarum iurium, & actionum appositione non comprehendantur quæ omnia, & singula ac si specifice exprimerentur præsentibus pro expressis haberi volumus vsque ad quamcunque summam, & valorem, etiam si speciali nota digna & necessario propter sui magnitudinem, & importantia præsentibus exprimi debuisse censerentur, tam donatione inter viuos, & causa mortis quam testamen. codicillis: fidei commissis, legatis, & quibusuis alijs vltimis voluntatibus, seu titulis semel, vel pluries simul, aut successiue prout volueris, & tibi placuerit disponere illaque quibusuis consanguineis, & affinibus, ac alijs etiam á iure prohibitis, & alijs incapacibus personis. necnon collegijs vniuersitatibus ecclesijs, & pijs locis, ac in quosuis pios, & non pios alias tum licitos vsus donare, concedere, relinquere, legare, erogare obligare, & hypothecare libere, & licite valeas plenam, & liberam auctor. Apostolica tenore præsentium concedimus facultatem. Ac ex nunc donationes, testamenta, codicillos, fideicommissa legata, & relicta concessiones erogationes, & obligationes & hypothecas huiusmodi, necnon quamcunque aliam, etiam vltimam tui voluntatem, & dispositionem, ac quicquid super præmissis per te fieri donari testari codicillari fideicommitti, legari, concedi, erogari, obligari, hypothecari, relinqui, & alias quouismodo ordinari contigerit, ex nunc, prout ex tunc ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine confirmamus, & approbamus omnesque & singulis iuris, & facti, ac quarumcunque solemnitatum, tunc forte omissarum defectus, si qui forsan interuenerint in eisdem etiam

si ea-

si tales fuerint, de quibus specialis. & specifica mentio habenda esset eisdem, auctoritate, & tenore supplemus, ac illa perpetua roboris firmitate subsistere, suosque plenarios effectus sortiri, necnon tuos donatarios hæredes, & successores, ac alios, quibus negocium exequutionis tuæ vltimę voluntatis commiseris, ad soluen. tertiam, vel aliam partem bonorum, aut aliorum per te relictorum Cameræ Apostolicæ aut nobis, vel alio Roman. Pont. successori nostro pro tempore existen. forsan pertinentem, seu in pios, vel alios vsus, etiam forsan contra infideles conuertendam minime teneri, nec super rebus bonis & iuribus per te, vt præfertur, vel alias quomodolibet pro tempore donatis concessis, relictis, legatis, & erogatis per dicti ordinis superiores, & personas, aut tuos in dictis sic obtinen. ecclesijs monasterijs, & alijs beneficijs successores, vel alios quoscunque quouismodo directe, vel indirecte molestari, vel inquietari, neque præsentes litteras de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis defectu notari vel impugnari posse: sed illas validas, & efficaces existere, suosque plenarios effectus sortiri, nec sub quibusuis specialibus, vel generalibus similium, vel dissimilium facultatum, & gratiarum reuocationibus, suspensionibus, modificationibus, limitationibus, & derogationibus a nobis, & successoribus nostris Roman. Pontif. pro tempore existen. ac sede Apostolica pro tempore emanatis comprehendi, sed semper ab illis exceptas existere, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, & etiam eo ipso de nouo sub data per te eligen. concessas fore, sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque iudices, & commissarios etiam causarum Palatij Apostolici Auditores in quauis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere: ac quicquid secus super his a quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter attemptari contigerit irritum, & inane decernimus. Non obstan. litteris fe. recor. Alexandri Sexti, per quas inter alia statuit, & ordinauit, quod tertia pars bonorum eorum, quibus huiusmodi facultates testandi, pro tempore concederentur, & de quibus ipsi testarentur, dictæ Cameræ applicaretur, Ac pie memo. Iulij tertij Roman. Pont. prædecessorum nostrorum, qua voluit, vt fructus redditus, & prouentus mensarum ecclesiarum Cathedralium etiam metropolitan. ac monasteriorum, necnon canonicatuum, & præben. ac dignitatum, personatuum, administrationū, & officiorum, ac aliorum quorumcunque beneficiorum, ecclesiasticorum qui tempore obitus illa obtinen. non exacti essent, successorum in ecclesijs, monasterijs, canonicatibus, & præben. dignitatibus, perso-

natibus

natibus, administrationibus, officijs, alijsque beneficijs huiusmodi fierent, ac quibusuis alijs constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ac Salernitan. prædictę, aliarumque etiam in quibus beneficia huiusmodi forsan fuerint ecclesiarum, necnon monasteriorum & aliorum, etiam regularium locorum per te, vt præfertur pro tempore obtinendorum, ac ordinum quorum illa fuerint iuramento, confirmatione Apostolica vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis illis eorumque superioribus capitulis conuentibus, & personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & alijs decretis in genere, vel in specie, etiam quòd tales facultates, quomodolibet concessas approbari, & innouari, &c. Quibus omnibus, & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione de illis earumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret illorum tenores, formas, & decreta, ac dat. ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in eis tradita, obseruata inserti forent præsentibus pro sufficien. expressis haben. ac illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, confirmationis, approbationis, suppletionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Tertio decimo kalend. Aprilis. Pontificatus nostri anno secundo.

PAVLVS PAPA TERTIVS

Licentia testandi in forma Breuis.

VEnerabilis Frater Salutem & Apostolicam Benedictionem. Quia præsentis vitæ conditio statum habet instabilem, & ea quæ visibilem habent essentiam, tendunt visibiliter ad non esse, tu hæc salubri meditatione præmeditans diem, tuæ peregrinationis extremum dispositione testamentaria desideras preuenire. Nos itaque tuis in hac parte supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ vt de quibuscunque bonis mobilibus, & immobilibus, ac se mouentibus, & pecuniarum summis, ac rebus qui-

Q bus-

bufcunque ad te:tam ex patrimonio:quam quarumcũque perfonarum fucceffione,ac etiam induftria, & profpera fortuna, & alias quomodoli bet non per ecclefiam licite acquifitis per te obtentis,& obtinendis, feu ad te quomodolibet nunc,& pro tempore fpectantibus: quam etiam ex menfa epifcopali ecclefiæ Boianen. cui præeffe dignofceris, & quibufuis beneficijs ecclefiafticis cum cura, & fine cura fecularibus,& quorumuis ordinum,regularibus,quæ ex quibufuis conceffionibus,& difpenfationibus Apoftolicis in titulum,& commendam, ac alias quomodolibet obtinuifti obtines, & obtinebis,ac penfionibus annuis fuper quibufuis fructibus redditibus,& prouentibus ecclefiafticis tibi affignatis,& affignandis,ac fimilibus fructibus redditibus,& prouentibus,etiam loco penfionibus tibi conceffis,& concedendis,ac alijs quomodolibet habitis,& acquifitis,ac habendis & acquirendis,aut tibi donandis vbicunque exiftẽtibus,& cuiufcunque quantitatis fuerint,dummodo per ecclefiam acquifita huiufmodi fummam quingentorum ducatorum auri de Camera non excedant, quandocunque tibi placuerit libere teftari, & de illis in pias, & non pias caufas, etiam in parentum confanguineorum,& affinium,nepotum,ac etiam propriorum filiorum,aut feruitorum,etiam vltra feruitij meritum,& aliarum quarumcunque perfonarum,etiam penitus extraneorum, & incapacium,ac operum,& locorum quorumcunq; de quibus tibi videbitur, & placuerit commodum, & fauorem, etiam caufa donationis interuiuos, aut teftamenti,feu cuiuflibet vltimæ voluntatis, vel codicillorum, feu alio modo, de quo tibi videbitur pro libito tuæ voluntatis ordinare, difponere,& erogare, fimul, vel fucceffiue, ac quoties tibi videbitur libere,& licite valeas plenam,& liberam authoritate Apoftolica tenore præfentium, licentiam, & facultatem concedimus, & pariter indulgemus: diftrictius inhibentes quibufuis locorum ordinarijs,ac Cameræ Apoftolicæ Collectoribus, Subcollectoribus,necnon fedis Apoftolicæ Officialibus, ac quibufcunque alijs quauis facultate, & authoritate,etiam Apoftolica fungentibus,ne perfonas, opera,& loca huiufmodi defuper directe,vel indirecte quouis quæfito colore moleftare,impedire,aut inquietare,quoquomodo præfumant:ac decernentes teftamenta,codicillos,donationes,& quafuis alias difpofitiones huiufmodi poftquam facta fuerint plenam roboris firmitatem obtinere, ac plenum effectum fortiri, & inuiolabiliter obferuari, & fic per quofcunque iudices,& commiffarios quauis auctoritate fungen. fublata eis quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere,necnon irritum,& inane quicquid fecus fuper his a quoquam quauis authoritate fcienter, vel ignoranter contigerit attemptari, fupplentesque omnes, & fingulos iuris, & facti defectus,fi qui forfan

ſan interuenerint in eiſdem, Quocirca venerabilibus fratribus Caſertan. & Iſernien. ac Allarinen. Epiſcopis, ſiue eorum in ſpiritualibus vicarijs generalibus per præſentes committimus & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios executoribus a te ſuper præmiſſis pro tempore deputatis, tuiſque hæredibus, & alijs, quorum intererit in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, non permittant eos, vel eorum aliquem deſuper contra teſtamentum, diſpoſitionem, erogationē, & legata, ac alia in inſtrumentis deſuper conficien. contenta vel eorum aliqua per locorum ordinarios, ſeu Collectores, vel Subcollectores præfatos, aut quoſcunque alios, quauis authoritate directe, vel indirecte, quomodolibet, impediri ſeu moleſtari, contradictores quoſlibet, & rebelles p cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas, ac alia opportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, ac cenſuras, & pœnas ipſas iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus quibuſuis Apoſtolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus & ordinationibus, ac prædictæ Bojanen. & aliarum eccleſiarum in quibus ſæcularia, necnon regularium locorum, in quibus regularia beneficia huiuſmodi forſan, ſeu a quibus ipſa regularia beneficia dependere contigerit, & ordinum, quorum illa extiterint ſtatutis, & conſuetudinibus, ipſorumque beneficiorum fundationibus, etiā iuramento confirmatione Apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis, necnon quibuſuis priuilegijs, & indultis, & litteris Apoſtolicis, & quod tertia, vel alia pars bonorum, de quibus vigore ſimilium facultatum diſponi contigerit, eo ipſo Cameræ Apoſtolicæ pro eis neceſſitatibus applicata ſit diſponentibus, quibus omnibus tenores illorū, ac ſi de verbo ad verbum infererentur præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes: quo ad præmiſſa ſpecialiter, & expreſſe derogamus, contrarijs quibuſcunque, aut ſi ordinarijs Collectoribus, & Subcollectoribus, & officialibus prædictis, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim ab eadem ſit ſede indultum, quod interdici ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ Apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 28. Octobris M. D. XXXVIII. Pontificatus noſtri anno Quarto.

V. Regien.

F. de Torres.

Licentia Testandi ex Registris Innocentij iij.
Innocentius,&c. P. Episcopo Portuen. &c.

CVm prouida deliberatione disponas de rebus tuis condere testamentum, a nobis humiliter postulasti, vt super hoc tibi licentiam concedere dignaremur. Nos igitur tuo salubri proposito benignum impertientes assensum, præsentium tibi auctoritate concedimus, vt de rebus tuis liberam secundum Deum facultatem habeas disponendi. Datum Romæ apud Sanctum Petrum. ij. Non. Aprilis Anno Nono.

Bulla S. D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ Quarti Super Residentia Prælatorum, Parochialium, & aliorum curam animarum habentium, & residere debentium.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam.

IN Suprema militantis ecclesiæ specula meritis licet in sufficientibus diuina dispositione constituti, cunctos non solum vigilantiæ nostræ cómissos dominicos greges; sed etiam singulorum pastorum suorum actus intensa nostræ mentis acie collustrantes, studium efficax, operamque sedulam ad hoc omnino statuimus adhibere: vt quemadmodum operosum Sacri Concilij Tridentini progressum, fœlicemque exitum domino cooperante præstitimus; ita Sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim qui in Apostolicæ solicitudinis partem vocati sunt, Pastorum officium concernentia, non tepide, neque dissimulanter exequamur. Sane licet in Concilio præfato salubertima fuerit ordinatione decretũ, quod omnes, & singuli venerabiles fratres nostri, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alij beneficiati, apud Eccclesias sponsas suas residere teneantur; Nónulli tamen, quod non sine animi nostri mœrore referimus adeo sui, gregumque quos olim deperditos, Saluator noster proprio sanguine redimere dignatus est, sibi creditorum oblitii sunt, vt etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & sacrosancta spiritualis matrimonij inter eos suasque ecclesias solemniter contracti iura confundentes, sponsas suas in longa quasi viduitate relictas, ac prædictas ecclesias quomodocunque sibi concessas inuisere, & apud illas, vt probos, & prouidos patres familias decet, residere non curent, in perditionem animarum suarum, & subditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum plurimorum. Nos hanc illorum contumaciam alicuius,

etiam temporalis pœnæ metu frangendam, seu conuincendam esse censentes. Motu proprio, & ex certa scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis, Patriarchis, Primatibus Archiepiscopis, & Episcopis præfatis, ac alijs quibuscunque etiam quauis authoritate dignitate, gradu, vel præeminentia præfulgentibus, prædictas ecclesias in commendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuscanque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residentia in Concilio prædicto promulgati tenorem, personalem in suis ecclesijs residentiam facere tenentur, in virtute Sanctæ obedientiæ, & vltra pœnas in dicto decreto Concilij contentas, etiam sub priuationis eorum a regimine, & administratione ecclesiarum suarum, ac alijs nostro, & pro tempore existentis Roman. Pontificis successoris nostri arbitrio imponendis pœnis, districte præcipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante, in eisdem suis ecclesijs iuxta formam, & tenorem dicti Concilij personaliter resideant. Et nihilominus si quos mandato nostro huiusmodi, quod absit, non parere contigerit, ne etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis quam cæteri in suis ecclesijs residentes existant, hac nostra perpetuo valitura sanctione per præsentes statuimus, & ordinamus, quod deinceps omnia, & singula mobilia, immobilia, etiam in vrbe, vel eius districtu existentia, & se mouentia, res, & bona, iura, & actiones cuiuscunque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac vbicunque locorum, consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque, etiam quauis auctoritate, dignitate, gradu, & præeminentia præfulgentes, ecclesias prædictas in titulū; vel commendam; siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscunque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra prædictas Ecclesias, & diœceses, etiam in Romañ. Curia, aut alibi degentes, & iuxta decretum, & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum ecclesiarum, ac quorumcunque Monasteriorum, prioratuum, præposituurarum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura sæcularium, & regularium quæ illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, redditutuum, & prouentuum ecclesiasticorum; nec non pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & prouentibus reseruatarum, & assignatarum occasione quæsita, etiam si facultatem specialem de illis, aut eorum parte testandi, & alias libere disponendi a nobis, & quibusuis alijs Romañ. Pontificibus prædecessoribus, & successoribus nostris, etiā cum clausulis quod facultates huiusmodi reuocari nequeant, alijsque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum literarum

Q 4 desu-

desuper confectarum de rebus, & bonis huiusmodi iamque disposue-
rint, tamquam spolia ad Cameram Apostolicam legitime pertineant, li-
ceatque dilectis filijs moderno, & pro tempore existenti Commissario
nostro Generali, & suis, dictæq; Cameræ deputatis, in euentum decessus
huiusmodi, solitum inuentarium super rebus, & bonis præfatis confice-
re, illaque prout de reliquis clericorum spolijs fieri solet, ad dilecti filij
nostri moderni, & pro tempore existentis Generalis Thesaurarij manus
redigere, dictæque Cameræ applicare, cuiusuis licentia desuper minime
requisita. Ac facultates, & desuper confectas literas prædictas, etiam mo
tu, & scientia similibus, etiam in recompensam laborum, & obsequio-
rum, etiam nobis, & Ecclesię Roman. dictęque sedi impensorum, quo-
modolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum om-
nium tenores præsentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum inser-
tis habentes, in euentum obitus huiusmodi, etiam si in vrbe, aut eius di-
strictu, vel alibi extra suas ecclesias, vt præfertur, contigerit, ex nunc pro-
ut ex tunc, & e contra, in dictæ contumaciæ pœnam eisdem potestatis
plenitudine, & tenore reuocamus, cassamus, & annullamus. Ac tam
eas, quam earum prætextu quomodolibet pro tempore condita facta-
que testamenta, codicillos, legata, donationes, & alias dispositiones quas-
libet, etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitiorum nulla, &
inualida nulliusque roboris, vel momenti fore, neque quicquam contra
præsentium tenorem suffragari. Et sic per quoscunque Iudices, & Com-
missarios quauis auctoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesię
Cardinales in quauis instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quauis ali-
ter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere. Ac
quicquid secus a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter
attemptari contigerit irritum, & inane decernimus. Per hoc autem no-
stris, & Roman. Pontificum prædecessorum nostrorum, ordinationi-
bus, reseruationibus, & decretis quo ad prælatorum, & aliorum bene-
ficiatorum, etiam in suis ecclesijs, aut diœc. residentium, & ibi dece-
dentium, quæ etiam ampliamus, & extendimus ad habentes ecclesias
in vrbis districtu, ibique residentes, & decedentes, spolia Cameræ Apo-
stolicæ applicata, hactenus emanatis nullatenus præiudicare, neque quic
quam in eis alterare intendimus, sed ea in suo robore, vt antea manere
volumus, præterquam, quo ad eos qui in suis Ecclesijs iuxta formam prę
dicti Concilij resederint, & specialem licentiam testandi habuerint, hanc
enim tantum saluam eis esse volumus, ita vt generalis licentia testandi
eis, quamquam residentibus, minime suffragetur, sed sola speciali, si
quam habuerint, tueri se possint. Cæterum, vt præceptum, mandatum,
statutum, ordinatio, reuocatio, cassatio, decretum, & alia præmissa, præ-
sentesque

sentesque literæ ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam prætendere, vel excusationẽ allegare, sed illa perpetuo firma, & illibata permaneant, volumus, & mandamus, quod eædem præsentes in Basilicæ principis Apostolorum de vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac Acie Campi Floræ per aliquem ex Cursoribus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, ab ea die omnes perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstañ. præmissis, ac in fauorem curialium per fœ. re. Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoscunque alios Roman. Pontif. prędecessores nostros, ac etiam per nos editis, & approbatis: Necnon alijs litteris, constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri pręcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cassationis, annullationis, decreti, ampliationis: extensionis, intentionis, & voluntatis infringere: vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei: ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurũ. Datum Romę apud Sanctum Petrum Anno incarnationis Dominicę Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Quarto. Septimo. kalen. Decemb. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Cę. Glorierius.

Visa de curia M. de Enciso.

H. Cumin.

SVMMARIVM.

1 *Lericorum alij sæculares, alij regulares.*
2 *Regularium, alij mendicantes, alij non mendicantes.*
3 *Regularibus mendicãtibus habere propria, regula prohibet.*
4 *Qui & quales sint mendicantes.*
5 *Fratres seruorum sanctæ Mariæ non connumerantur inter mendicantes. Religio clericorum societatis Iesu, inter mendicantes computatur.*
6 *Qui sint regulares non mendicantes.*
7 *Monaci sunt dicti ab vnitate.*
8 *Monaci regulariter intelliguntur Sancti Benedicti.*
9 *Regula fratrum minorum est fundata in arctissima paupertate.*

10 *Minores non possunt acquirere, nec in communi, nec in particulari.*
11 *Frater minor habetur pro mortuo.*
12 *Statutũ excludẽs fœminas, nõ excludit si masculus sit de ordine minorũ.*
13 *Frater minor est successionis incapax, sicut damnatus in metallum.*
14 *Fratres minores possunt capere legata pro alimentis.*
15 *Fratres minores non possunt esse pro aliqua re in iudicio.*
16 *Fratres minores non possunt accipere legatum annuũ, quia habet aliquid proprietatis:*
17 *Frater minor potest accipere legatum annuum pro expensis studij.*
18 *Frater minor non est capax acquisitionis, etiam si promoueatur ad episcopatum aut alias dignitates.*
19 *Dignitas non liberat a substantialibus regulæ.*
20 *Frater minor assumptus acquirit ecclesiæ, ad quam est assumptus,*
21 *Frater minor assumptus ad Cardinalatum sibi non acquirit.*
22 *Frater minor sibi non acquirit, etiam translatus ad monasterium capax.*
23 *Assumptio non liberat quem a uoto.*
24 *Frater minor, assumptus potest acquirere ex priuilegio Papæ.*
25 *Vbi eadem ratio: ibi idem ius statuitur.*
26 *Frater minor bene potest dispensari ad succedendum.*
27 *Dispensatus ad succedẽdum videtur capax: tam ex testamento, quam ab intestato.*
28 *Nihil habens, nihil dare potest.*
29 *Fratri minori succedunt consanguinei statim facta professione non expectata morte.*
30 *Regula fratrum minorum non potest glossari.*
31 *Legata, & hæreditates relicta fratribus minorũ, soluuntur officio iudicis*
32 *Duplex ratio, quare ad relicta fratrum minorum subuenitur tali officio,*
33 *Anima est cunctis rebus præferenda.*
34 *Pium est illius adimplere voluntatem, qui loqui non potest.*
35 *Quilibet de populo agere potest ad legata ad pias causas.*
36 *Fratres conuentuales, & fratres de obseruantia, habent se diuersimode.*
37 *Conuentuales possunt habere propria.*
38 *Si frater de obseruantia transeat ad Conuentuales, non gaudet priuilegio conuentualium.*
39 *Fratres Prædicatores sunt incapaces ad acquirẽdum, item ad retinendũ*
40 *Fratres Prædicatores sunt mendicantes.*
41 *Fratres Prædicatores de consuetudine possunt acquirere, nõ vt retineãt.*
42 *Forma professionis fratrum Prædicatorum.*
43 *Fratres Prædicatorum possunt habere bona in communi ex consuetudine, & etiam ex priuilegio.*

44 *Vsus precij, non vsus prædij, stat cum mendicitate.*
45 *Precium non prædium usu consumitur.*
46 *Esse non dicitur quod non durat.*
47 *Monasterium succedit professo.*
48 *Fratres Prædicatores non habent actionē: sed imploratur officiū iudicis.*
49 *Rei vendicatio competit dominium habenti.*
50 *Vbi eadem ratio ibi idem ius.*
51 *Fratres Prædicatores possunt succedere in bonis temporalibus priuilegio Clementis Quarti.*
52 *Fratres hæremitani sunt mendicantes, sed priuilegio Alex. iiij. possunt acquirere in communi.*
53 *Fratres hæremitani non poßunt succedere in feudalibus.*
54 *Consuetudo obuians canoni est irrationabilis,*
55 *Secundum canones omnes professi habent seruare, vel regulam Sancti Be dicti, vel Sancti Augustini.*
56 Non valet consuetudo contra canones præceptiuos, vel probibitiuos.
57 *Fratres Carmelitæ habent idem priuilegium, quod fratres hæremitani.*
58 *Non mendicantes non possunt acquirere sibi in particulari.*
59 *Monaci poßunt acquirere in communi.*
60 *In feudalibus religiosi non succedunt.*
61 *Religiosi non succedunt in illis, quæ non possunt pertinere: nisi ad hæredes sanguinis.*
62 *Monasterium potest succedere in illis: quæ poßunt teneri extra sanguinē.*
63 *Hæreditas delata monaco, aditur per monasterium inuito monacho,*
64 *Hæreditas non delata, nec repudiata, transmittitur per monacum morien tem ad monasterium.*
65 *Monasterium habetur loco filij.*
66 *An cistercienses possint possidere.*
67 *Conuersi possunt sibi acquirere.*
68 *Monasteria succedunt in bonis delatis conuersis.*
69 *Hæremitæ poßunt sibi acquirere.*
70 *Vide an moniales possint acquirere.*
71 *Monacho non tacite, nec expresse professo, succedunt consanguinei.*
72 *Vide quomodo istud limitatur, vel intelligatr per plures casus enumeratos*
73 *Profeßo habenti filios ab intestato succedit monasterium filijs legitima remanente.*
74 *Item eadem legitima remanet parentibus.*
75 *Legitima per patrem, vel filium professum, debetur emissa professione.*
76 *Monachus vagans apostatando, nō recuperat bona manasterio acquisita.*
77 *Quæ vagans acquirit monachus, acquirit monasterio.*

78 Mo-

78 *Monasterium debet reuocare vagantem.*
79 *Si monasterium negligit reuocare vagantem, interim acquisita per eum, non cedunt monasterio.*
80 *Translato monacho ad alium monasterium, quando acquisita remaneant ad primum & quando vadunt ad secundum monasterium.*
81 *In acquisitis ex beneficijs, & ex illicite negociatis per quéuis regularem succedit Camera Apostolica.*

.§. ad maiorem.

1 *Clerici possunt habere bona multiplici modo.*
2 *Clerici de iure antiquo non poterant, habere bona particularia.*
3 *Postea autem constitutum fuit, vt haberent.*
4 *Non valet statutum excludens clericos a successione.*
5 *Species bonorum: quas possunt habere clerici.*
6 *Concubinatus magis prohibitus clericis; quam laicis.*
7 *Filij ex concubina non succedunt clericis in illis duabus vncijs de iure ciuili inductis.*
8 *Clerici possunt contrahere matrimonium ante & post ordines minores.*
9 *Constitutis in sacris est interdictum matrimonium.*
10 *Non existentibus descendentibus succedunt ascendentes & collaterales.*
11 *Deficientibus descendentibus ascendentibus & collateralibus ad decimum gradum clerico succedit ecclesia.*
12 *Genera, & qualitates fructuum ecclesiasticorum.*
13 *In fructibus ecclesiæ, vel in acquisitis de fructibus, non succedunt consanguinei, sed successor in beneficio.*
14 *In locum successoris, & ecclesiæ in spolijs, hodie est suffecta Camera.*
15 *Clerici habent bona triplicis generis.*
16 *In fructibus non recollectis succedit ecclesia.*
17 *Vide per quinq; casus, quis succedat clerico post fructus a solo separatos.*
18 *vide constitutionem Iulij super fructibus inexactis.*
19 *Vide quis succedat in fructibus commendæ.*
20 *Camera Apostolica est subrogata in locum successoris.*
21 *Vide quis succedat in distributionibus quotidianis.*
22 *In distributionib. quotidianis videnť succedere cõsanguinei ẽt ab ĩtestato.*
23 *Vide multa circa hoc in contrarium.*
24 *In fructibus pensionũ, & in fructibus reseruatis succedunt consanguinei.*
25 *Acquisitum ex pensione non dicitur acquisitum ex beneficio.*
26 *Pensio potest assignari, etiam laico.*
27 *Pensionarius non tenetur dicere officium.*
28 *Vsufructuarius fructus quæsitos ad hæredes transmittit.*

29 *Pensio*

29 *Pensio videtur assignata pro alimentis.*
30 *Decedens transmittit ad hæredes ius exigendi alimenta non soluta.*
31 *Termini pensionum non exacti exiguntur ab hæredibus ab intestato.*
32 *Fructus lucrati per pensionarium sunt proprij.*
33 *Acquisita ex artificio transmittuntur ad hæredes ab intestato.*
34 *Per artificium clericus licitè sibi victum parat.*
35 *Quare clericus non potest locare operam suam per totum diem.*
36 *Habens beneficium licite exercet etiam aliquod artificium.*
37 *Vide quid sit artificium.*
38 *Non est licitum artificium clerico, quando ei ecclesia sufficit.*
39 *Clericus egens, iustas negociationes facere potest.*
40 *Quis dicatur honeste, vel inhoneste negociari.*
41 *Causa lucri, cupiditatis, et auaritiæ negociari non licet.*
42 *Negociatio quæ non fit lucri causa, non est probibita.*
43 *Non est prohibitum lucrũ, quod prouenit ex opera, aut rebus clericorum.*
44 *Est licitum negociari clerico necessitate suadente.*
45 *Quando sit licitum clerico negociari.*
46 *In acquisitis ex doctrina, succeditur clerico ab intestato.*
47 *Acquisita ex doctrina, & patrimonialia, quoad successionẽ, æquiparãtur.*
48 *Clericus in minoribus non habens beneficium sufficiens, potest per aduocationem sibi acquirere.*
49 *Idem potest, & diaconus.*
50 *Clericus in minoribus beneficiatus, æquiparatur clerico in sacris.*
51 *Clericus potest aduocare nedũm pro victu, sed pro lucro.*
52 *Clericus habens beneficium, licite exercet etiam artificiũ, & doctrinam.*
53 *Clerici non sufficienter beneficiati, possunt esse tabelliones.*
54 *Religiosi non aduocant, nec procurant.*
55 *Acquisita ex seruitijs, & officijs vadunt ad hæredes ab intestato.*
56 *Acquisita ex seruitijs sunt acquisita intuitu personæ,*
57 *Clericus vti Capellanus, & pro missis dicendis sibi acquirit.*
58 *Ratio quare clericus acquisitum promissis faciat suum.*
59 *Quando relictum clerico, vel parrochiali intelligatur relictum intuitu ecclesiæ, vel personæ.*
60 *Acquisita ex officijs per clericum, sunt quasi castrensia, & vadunt ad cõsanguineos.*
61 *Quæcunque acquisita ex officijs, vadunt ad consanguineos,*
62 *Non sunt mutanda, quæ certam habuerunt semper consuetudinem.*
63 *De consuetudine possumus succedere clerico in acquisitis intuitu ecclesiæ*
64 *In acquisitis ex illicite negociatis succedit Camera.*

§. deueniendo.

De

De successione Clerici ab Intestato regularis, vel sæcularis.

QVÆSTIO VIII.

D maiorem declarationem,& intelligentiam materiæ, volui annectere quæstionem de successione clerici ab intestato, quia id non fore extra propositum putaui, vt defectus qui forsan in antedictis interuenerint, possit aliqualiter per infra dicenda suppleri.

Et omisso de successione actiua, idest, quomodo clerici, alijs succedant, quia non est ad rem nostram,de passiua tantum dicam successione,videlicet quomodo clericis succedatur, quia est materia nostra. Et quia cle-
1 ricorum duo sunt genera, quia alij videlicet sunt clerici regulares, alij vero sunt clerici sæculares,cum dictum fuerit de regularibus, deueniemus secundo loco ad dicendum de sæcularibus.

Et primo est dicendum quod clericorum regularium duo sunt genera,
2 quia videlicet, alij sunt regulares mendicantes, alij regulares non mendicantes, & regulares mendicantes sunt illi, quibus ad congruam
3 sustentationem redditus, aut possessiones habere professio, siue regula quælibet interdicunt; sed per quæstum tribuere victum solet incer-
4 ta mendicitas. cap. vnico. de relig. dom. lib. sexto. quales sunt fratres Prædicatores, Minores, Heremitani, & fratres Carmelitæ, licet de Carmelitis dubitet Lap. alleg. sua 45. & alleg. quarta. fratres autem Seruorum sanctæ Mariæ Ioan. Andr. in dict. cap. vnic. dicit, quod non connumerantur inter mendicantes, quia per Benedictum Vndecimum fuit anno sui Pontificatus primo declaratum, eos non comprehendi inter mendicantes, & dicit quod sibi constitit de dicta declaratione.
5 Et merito ita debuit declarari, quia nec regula, nec constitutiones arctant eos ad mendicandum, licet aliquando de facto mendicent, id quod sequitur Gaspar de Calder. in cons. suo. 17. quod incipit an ordo. Hodie tamen prout testimonio fide digno accepi, a summo Pontifice nostro sanctissimo & religiosissimo Pio Quinto declaratum est, ipsos esse mendicantes, & ea propter contribuendum pro seminariorum expensis in regno Portugalliæ non teneri, simulatque declarauit, concessionem a sua Sanctitate nuper factam in fauorem ordinis mendicantium, super interpretatione aliquot capitum Concilij Tridentini, & super exemptione subsidiorum & contributionis etiam Seminarijs, ipsos

Seru-

Seruitas comprehendere.

Et insuper silentio prætermittendum non putaui, quod religio clericorum Societatis Iesu, etiam ipsa inter ordines mendicantium censeri debet & annumerari, id quod aptissime cum ex eius, tum instituto, tum etiam constitutionibus quæ in publica & authentica forma vidi, mihi per admodum R. P. D. Ferdinandum Solieres iur. vtr. Doctorem excellentissimum, virum candidis moribus, & summæ desteritatis in tractandis negocijs dicti ordinis procuratorem generalem ostensa, neque priuatim neque in communi possunt pro societatis sustentatione, aut vsu, ad bona aliqua stabilia, prouentus, vel introitus aliquos, ius aliquod ciuile acquirere, sed contenti esse debent vsu tantum rerum sibi ex eleemosyna donatarum, quamuis possint pro studentium comoditatibus collegia habere, bonis etiam stabilibus dotata, quibus tamen bonis ipsi studentes ipsisque inseruientes, non tamen ipsius societatis professi sustentari possunt. Quod quidem verissimum est de iure, cum, vt supra diximus, mendicantes sunt illi qui redditus vllos, neque in particulari, nec in communi habere possunt, sed ex incertis eleemosynis viuunt. cap. primo. de relig. dom. lib. 6. vbi omnes doctores.

Alia species clericorum regularium non mendicantium, sunt veluti regu-
6 lariter omnes monachi, & omnes canonici regulares. & monachi vocabulo proprie sumpto, possunt dici illi, qui virtute regulæ, stant solitario in monasterio, nec immiscent se prædicationibus, nisi habeant administrationem, dicuntur enim monachi a solitudine & vnitate, & secundum
7 communem vsum loquendi, appellamus communiter monachos illos,
8 qui sunt de ordine sancti Benedicti, habentes bona in communi, alios vero appellamus fratres mendicantes, per Abb. in cap. causam quæ. extra. de iud. vers. additio Nicolai.

De successione fratrum minorum nihil est quod dicamus, nam cum ip-
9 sorum regula, ordo, constitutio, & professio, sint fundatę in arctissima paupertate per text. in cap. exijt qui seminat. §. ad hæc. de uerbo. signifi. in 6. in Clemen. exiui de paradiso. §. quia ergo, & §. cumque annui redditus. & per text. in extrauagan. ad conditorem canonum. de verb. signifi. Ioan. 22. ibi nihil sibi approprient, neque domum, neque locum, neque rem aliquam aliam sui ordinis professores, &c. non
10 videntur quicquam posse acquirere, nec in communi, nec in particulari, nec per viam successionis qua alteri succedant, nec alias quouismodo, quia eis videtur interdictum habere propria, quia eo ipso quod profitentur, renontiant omnibus rebus mundi, & est magis præcisa renunciatio, quæ possit inueniri, quia habentur penitus pro mortuis vt

per

11 per Bal. in authen. ingressi. C. de sac. san. eccles. in fin. vbi dicit quod stante statuto, quod masculus excludat fœminam a successione, quod fœmina non excluditur, si masculus sit de fratribus minoribus, quia
12 est sublatus de medio: quia dicit Socin. in l. si cognatus. secundum Ioan. de Imola: quod frater minor efficitur omnino incapax ad succe-
13 dendum, sicut damnatus in metallum, & dicit Bart. in l. legatum. ff. de cap. dimi. quod fratres minores non possunt habere in proprio, vel in communi, tamen legata eis pro alimentis possunt capere, quia po-
14 tius in facto, quam in iure consistunt. Sed cum isti pro nulla re tem-
15 porali in iudicio esse possunt, quis petit (inquit) istud legatum, dixi in libello minoricarum, legatum tamen in annos singulos, seu legatum annuum habere non possunt, quia aliquid proprietatis habet. Abb.
16 tamen in consil. 46. tenet quod frater minor est capax annui legati pro expensis studij, & quod pro alimentis possunt capere, tenet Bart. in l.
17 sernos ad custodiam. ff. de alim. & cibi lega. Bald. in l. prima. ff. de his qui ad liber. prouen. Imola. & Lud. in l. Sticum. §. stipulatio. in principio. ff. de verbo. obliga. Immo non videtur frater minor capax alicuius acquisitionis, aut successionis, etiam si promoueatur ad Epi-
18 scopatum, Archiepiscopatum, aut alias dignitates, vt not. in Clemen. fin. de electio. in cap. quorumdam. eo. tit. lib. sexto. quia dignitas non liberat eum a substantialibus regulæ, per glo. dict. cap. quorumdam.
19 in ver. mendicantium. quia bona, quæ obuenirent ipsi fratri minorum iam assumpto, non acquirerentur ipsi, sed ecclesiæ, ad quam fuit as-
20 sumptus.

Idem dicendum, si assumatur, ad Cardinalatum iuxta doctrinam Bald. in
21 authen. licentiam. C. de episcopis, & cleric. & idem si esset transla-
22 tus ad monasterium capax ad habendum proprium, quale est mona- sterium monachorum, & canonicorum regularium, de quibus in cap. cum ad monasterium, de stat. regul. vt monasterium succedat, adeo, quod si ante assumptionem, vel translationem prædictas fuisset sibi delata hæreditas, quam non adiuit, posset hodie ecclesia, vel monasterium adire, dummodo res sit integra, hoc est: quod non fuerit agnita per consanguineos sequentes in gradu. per Bart. in authen. ingressi. C. de sac. sanct. eccle. per Bald. in l. Deo nobis. C. de episcopis. & cler.
23 quia assumptio non liberat eum a voto, vel continentia paupertatis, per glo. cap. tertio. 16. quæstio. 1. nec ab habitu, siue professione. 16. quæstio. fina. cap. noua actio, qualiter hodie tempestate nostra videmus Illustrissimum & Reuerendissimum D. Clementem Dolera Moneliaₙum Sanctæ Romanæ Eecclesiæ Cardinalem sub titulo Sanctæ Mariæ in Aracæli nuncupatum patriæ meæ splendorem, & patronum meum,

incedere in habitu, & colore suæ Religionis fratrum Minorum, de quorum gremio ob præclaras eius virtutes fuit ad apicem Cardinalatus tempore felicis record. Pauli Quarti assumptus, & promotus, & Illustrissimum & Reuerendissimum D. Michaelem Chisilerium, tunc vulgo dictum Cardinalem Alexandrinum, nunc vero Papam Pium quintum ad Apostolatus apicem vere diuina non humana prouidentia, pro bono totius mundi regimine assumptum, retinuisse habitum suæ religionis fratrum Prædicatorum: nisi tamen ad acquirendum, vel succe-
24 dendum fuerit capax frater minor sic assumptus ex priuilegio Apostolico, Cuius tenor, & verba tunc essent attendenda. cap. porro. de priuileg. & cap. recepimus. qualiter assumptis, & promotis ad Cardinalatum euenire puto, quia tunc secundum eorum tenorem esset iudicandum. cap. cum, & plantare. & cap. petitis de priuilegijs, & cap. accepimus. de fid. instrumen. & si eis priuilegium daret, quod sibi posset acquirere, vel alijs succedere, tunc de eo dicendum erit, seruata forma sui priuilegij, quod dicemus infra in fructibus beneficiorum, & alijs rebus pro clerico sæculari suo loco, quamuis regulariter, si ex priuilegio possent acquirere, vel possidere, succederet eis monasterium, sicut succedit religiosis non mendicantibus, in quibus est eadem ratio,
25 ergo idem ius venit statuendum. l. si socer. ff. solu. mat. & de damno
26 infe. l. hoc amplius. quia bene potest dispensari frater minor ad succe-
27 dendum, vt per Socin. in l. si cognatus. de rebus dub. colum. quarta. §. sexta conclusio, vers. ex quo infertur. vbi videtur dicere, quod capax factus ad succedendum ex dispensatione Papæ, videtur capax, tam ex testamento, quam ab intestato, vnde cum nihil sibi acquirat, aut acquirere possit regulariter frater minor, nec per viam beneficiorum, vel dignitatum per eum adeptarum, aut per viam successionis, nihil est, quod dicamus, aut quæramus de illius successione, quia, qui nihil po-
28 test acquirere, nihil potest relinquere, & qui nihil habet, nihil dare potest cap. Daibertum. 1. quæstio. 7. quia in bonis eius patrimonialibus: quæ ingrediens ad religionem relinquit mundo, succedunt ei consanguinei, qui ei succederent, si nunquam esset religionem ingressus. dict. cap. exit qui seminat. & authen. ingressi. & extrauag. Ioan. Vigesimi secundi ad conditorem. de verbo. signifi. vbi renunciatur reseruationi iuris quam fecerat Nicolaus Papa quartus in bonis oblatis, aut qualitercunque ipsis fratribus Minoribus obuenientibus in fauorem Romanæ ecclesiæ, vt per Gaspar. Cald. in cap. in præsentia. de probatio. & succedunt eis consanguinei statim facta professione, non autem expectata morte naturali per nota. cap. beneficium. de reg. iur. in sexto, & dicit Bald. in authen. si qua mulier. C. de sac. san. eccl. quod regula fratrum minorum

est prohibita glossari, quia sicut prolata, sic fideliter exponatur ad li-
29 teram, & super ipsam glossæ non fiant, nisi forte per quas verbum, sensus, seu constructio grammaticaliter ad litteram intelligibilius ex ponatur, sed circa materiam hæreditatum, legatorum, seu relictorum est aduertendum, & notandum, quod licet fratres minores non sint
30 capaces hæreditatum, & relictorum in testamentis, vt patet in clementina exiui. §. cum igitur. de verbo. signif. & per Bart. in l. nequaquam. §. fin. ff. proconsul. & in l. prima. colum. quarta. de lega. primo, attamen relicta exiguntur, & eis consulitur duobus modis secundum doctores.

Nam primo eis subuenitur officio iudicis, potest namque iudex ex suo
31 officio mero nomine, etiam ad hoc agente, compellere hæredem, vel illum, qui ad hoc tenetur ex testamento, vel alias, quatenus relicta monasterio, vel fratribus minoribus adimpleant, & exoluant, per Specul. in tit. de instrumen. ædit. §. nunc vero aliqua. & Bar. in d. l. nequaquam & per Ioan. And. in cap. si hæredes de testamen. & Bal. in l. nulli, C. de episcopis & cleric. & de hoc potest assignari duplex ratio, quia interest rei publicæ, ne quis re sua male vtatur. §. sed hoc tempore. institu. de his qui sunt sui. & si commodo rei priuatæ prouidetur. l. si quis, C. de præscript. fortius circa voluntates defunctorum prouidendum est per
33 Barba. in rub. de testamen. & glo. in l. Iulianus. ff. de actio. empt. facit etiam quia anima cunctis rebus de mundo est præferenda. l. Sancimus. C. de sac. sanc. eccl. alia ratio est, quia si ita cautum non esset, accideret nonnunquam quod pium propositum defunctorum improba fraudan-
34 tium calliditate celaretur. d. l. nulli. C. de episcopis & cler. & quia magna est pietas voluntatem illius adimpleri, qui nec se iuuare, nec iam loqui potest, idcirco voluntati defunctorum ita consultum iri oportet, & hæc quoad primum modum, & primum remedium, quo fratribus minoribus, & alijs pauperibus non valentibus agere in iudicio subuentum est officio iudicis.

Alio modo, & alio remedio dictis fratribus minoribus subuenitur, quia ad
35 talia legata, siue relicta fratribus minoribus cuilibet de populo competit actio, & quilibet de populo potest agere, vt legata, & relicta ad pias causas, puta monasterio, hospitali, fratribus, pauperibus & similibus adimpleantur, & soluantur, per ipsum qui grauatus est a testatore, vel qui alias ad hoc tenetur in authen. de eccl. tit. §. fin autem. colla. nona. tenet Lud. Rom. in authen. similiter. C. ad l. Falc. & fuit dictum Angel. de perus. in dict. §. fin autem. tenet Bar. in l. nequaquam, quæ allegat. l. hæreditas. ff. de Petit. hæret. fac. l. nulli. C. de epis. & cleri. in fi. refert author compendij priuilegiorum fratrum minorum in ver. hæreditas.

Sed

Sed isti habent locum, & intelliguntur in fratribus minoribus: qui sunt
36 & appellantur de obseruantia, non autem habent [illegible] in fratribus
minoribus, qui appellantur conuentuales, [illegible] habent
37 diuerso modo, quia concessum est Capitulis eorum perpetuo libere succedere in bonis temporalibus, in quibus successerunt, si in sæculo extitissent, ac bonorum ipsorum possessionem apprehendere, & vendere libere bona ipsa, conuertereque pretia in vtilitatem suam [illegible], prout prælatis ordinis [illegible] vtilium fuerit expedire. Item [illegible] fuit pari modo concessum per Sixtum quartum per quandam sub prima die Kalen. Septembris incipien. Vniuersalis ecclesiæ Mare magnum nuncupatum, & Leonem decimum per alias [illegible] electionem magistri generalis eiusdem ordinis, vniuersalisque vnionem & concordiam inter fratres dicti ordinis, minorum de obseruantia & conuentualium, sub prima Idus Iunij datas, eorum Pontificatus anno quarto & quinto respectiue desuper confectas sub plumbo literis, & per literas Pauli tertij sub datum Romæ Die 27 Octobris 1540. Pontificatus sui anno sexto, sub annulo Piscatoris expeditas, directas Dilectis filijs generali, ac Prouincialibus magistris, vniuersisque fratribus ordinis minor. Conuentualium nuncupatorum. Paulus Papa tertius Dilecti filij salutem &c. Quorum Tenor inseritur in fine præsentis quæstionis, vnde Conuentuales habere bona, succedere in hæreditate, vendere, & in suos vsus conuertere possunt per priuilegia, & rescripta, seu concessiones particulares & speciales &c.

Sed hoc non est simpliciter verum in omnibus fratribus minoribus con-
38 uentualibus, quia si aliquis frater minor de obseruantia, transeat ad conuentuales, non habet, nec habere potest ista priuilegia, quia Alex. Sextus decreuit, quod nullus professor ordinis minorum de obseruantia, si [illegible] egrediatur, & ad conuentuales eiusdem ordinis transeat, possit succedere parentibus, propinquis, aut affinibus suis quouis modo, nec aliquo indulto prædictis fratribus Conuentualibus ad hoc concesso gaudere valeat, nec etiam conuentus aliquis occasione fratris sic egredientis, ius aliquod in hæreditate, vel quauis alia successione propinquorum acquirere, & consequi possit, &c. & idem Alex. n. iterum decreuit, & prohibuit, ne fratres obseruantes transeuntes ad conuentuales, succedere propinquis valeant vllo modo, prout habetur in authentico ad literam [illegible] author in dict. compendio dict. ver. hæreditas vbi vide.

De fratribus Prædicatoribus per Hostien in cap. in præsentia. de proba.
39 [illegible] in [illegible]. 12. incip. fratres prædicatores, tenetur quod sint incapaces, non solum ad retinendum, sed etiam ad acquirendum, & se-

 cundum

cundum constitutiones iuratas, & a sede Apostolica confirmatas fratres
Prædicatores sunt mendicantes cap. vnico. de relig. dom. quia subdit
ipse Feder. ibi quod si fiat [illegible] [illegible] annuum ad longum tempus
quod non valeat, quia per indirectum videtur sublata [illegible] mendi-
40 citas, & idem esset in effectu, prout etiam tenet Bald. in auth. en. si qua
mulier. C. de sacr. sanct. eccl. tertia colum. qui [illegible] quod ibi videtur,
41 quod hoc acquirere, & mendicare implicat contradictionem, sed sub-
dit ibi, quòd est [illegible] consuetudo, quæ [illegible] quòd possint acqui-
rere, non vt retineant, sed vt vendant, quia forma professionis fratrum
prædicatorum est, vt subscribitur videlicet, ego. N. facio professionem,
42 & promitto obedientiam Deo, & Beatæ Mariæ, & beato Dominico,
& tibi patri Magistro fratrum Prædicatorum, & successoribus tuis se-
cundum regulam beati Augustini, & institutiones fratrum Prædicato-
rum, quod ero obediens tibi, tuisque successoribus vsque ad mortem:
& secundum regulam Beati Augustini, fratres Prædicatores possunt
43 acquirere, & habere bona saltem in communi, quia regula Beati Au-
gustini habet proprium in communi. 12. quæstio. 1. non dicatis. vn-
de secundum regulam de eis iudicare deberemus, sicuti de fratribus nō
mendicantibus, merito saltim respectu communis, esset aliqua haben-
da consideratio de illorum successione, quia possunt succedere & ac-
quirere, non vt bona, & hæreditates retineant, sed vt vendant, per
communiter scriben. in dict. cap. vni. & per Spec. in tit. de stat. monach.
§ primo vers. 3. & vers. 4. sequitur Gaspar Cal. q. 46. de test. vbi dicit
44 quod id tenent omnes doctores, subdens ibi quod vsus pretij stat cum
45 mendicitate, sed vsus predij non, quia per vsum pretij consumitur ip-
sum pretium, predium vero nō, & sic habere pretium possessionum, stat
46 cum ipsa mendicitate, cum esse non dicatur q̃ non durat. de pœn. dist.
prima. diuortium, & de verb. sig. nam & ego. hodie tamen ipsi fratres
prædicatores, ex priuilegio Sixti quarti sub datum apud sanctum Petrū
anno Incarna. 1475. kal. Iunij An. Pont. quarto. bona [illegible]
in possidere & retinere possunt perpetuo, non enim [illegible] esse
mendicantes vt per scriben. & maxime Dom. de Franc. in cap. primo. de
relig. dom. lib. 6.

Vnde, si tenemus, prout tenendum est, quod ipsi fratres Prædicatores
possint capere bona, & [illegible], in illis, quæ ipsi acquirent, succe-
dit eis monasterium, non [illegible] consanguinei venientes ab intestato:
quia iura [illegible] quod monasterium succedit profecto, si-
47 ue in bonis quæ [illegible] tempore [illegible], siue postea [illegible]
[illegible]. 12. [illegible] 2. nolo. & cap. non dicatis. 19. quæstio. 2. [illegible]
[illegible]. auth. si qua mulier. C. de sacr. sanct. eccl. auth. in-
gressi.

gressi. & de proba. c. p. ... præsentia. quia ista permissio extenditur ad quodlibet monasterium non prohibitum reperiatur. cap. fin. ... m. de electio. lib. sexto. consuluit Gaspar. Calder. in cons. suo 46. de testam. incip. an bona ingressi.& ad ipsa bona obuenta, vel acquisita consequendum non habent actionem, nec possent intentare rei vendicationem,
48 sed bene possent implorare officium iudicis, vt dicit Nicol. de Vbal. in suo quem conscripsit tracta. de success. cler. ab intestato. §. restat, secundum Gaspar.Calder. præallegato cons. sed Gaspar id non dicit,quia ad hoc ego legi totum consilium,& si promouerentur ad Episcopatus, Archiepiscopatus, vel alia beneficia ecclesiastica, & ex eorum fructi-
49 bus, vel ex negotiationibus interdictis clerici facerent acquisitionem, dic de eis in isto casu, prout dicimus infra de clerico sæculari: sed
50 Clemens quartus concessit fratribus ordinis Prædicatorum, & minorum, quod possint libere succedere in bonis temporalibus, in quibus succederent, si in sæculo existerent, ac bonorum ipsorum possessionem apprehendere, & vendere libere bona ipsa, eorumque pretium, vel bona in eorum vtilitatem conuertere, prout prælatis dictorum ordinum melius visum fuerit expedire, præallegato compendio dict. loco in principio.

De fratribus hæremitanis, non est aliquod dubium, quia licet ipsi sint de mendicantibus, tamen ex priuilegio eisdem concesso per Alexan. quar-
51 tum possunt in communi,& acquirere & retinere,quæcunque bona mobilia aut immobilia, quæ potuissent acquirere & retinere, si remansissent in sæculo, exceptis bonis feudalibus, sed in particulari,nihil acqui-
52 rant, vel retineant, & si consuetudo aliqua habeat, vt acquirant, vel retineant priores se particulariter, bona, vel bonorum administrationem ... illorum per consanguineos, vel alios, vel prouentibus ... ex ... industria, aut ... , licet eorum talis consuetudo sit communiter vbique obseruata, non tamen est dicendum, quod valeat, quia est irrationabilis, merito non toleranda, sed extirpanda. 8. distin. mala. & cap. sequen. & hæc consuetudo est irrationabilis quia obuiat
53 canonicis institutionibus. 11. distinct. cap. 2. quia canones mandant
54 quibuscunque professis, vt seruent regulam, vel beati Augustini, vel beati Benedicti, vel aliam, quæ tria substantialia profitentur, & contrariam consuetudinem ... quæ præcipiunt illa omnino seruari, & prælatis in hoc prohibetur dispensatio. c. p. cum ad monasterium. de stat. regul. quia contra canones præceptiuos, vel prohibitiuos non valet consuetudo. 4 distin. §. hæc & alia. vt per Gaspar. Cald. in cons.
55 primo incip. an sit licitum de regular. de statu regular. vbi dicit quod talis consuetudo obuiaret obedientiæ, & sic alteri de substantialibus regulæ,

regulæ, item iuri naturali quod in lege, & in Euangelio continetur, item inducit peccatum mortale, vt ibi [illegible], in casum, an sit licitum fratribus eremitanis Sancti Augustini [illegible] penes se administrationem bonorum sibi relictorum, vel [illegible] in lustro, aut artificio prouenientium, stante de hoc consuetudine communiter approbata.

Simile priuilegium [illegible] quod habeant & fratres Carmelitæ, [illegible]
56 quin [illegible] secundum [illegible] comm [illegible] m. prout diximus [illegible] priuilegio possunt [illegible], succedere in [illegible] is [illegible] & m [illegible] non mendicantibus [illegible] m [illegible] ecclesiastica, ve [illegible] ex [illegible] nt in [illegible], ac [illegible] onibus non permissis, dic [illegible] is [illegible] de [illegible] s, [illegible] ne quidem constitutiones in [illegible], in sua generalitate comprehendunt omnes ordines [illegible] mendicantes.

Alij vero clerici regulares, non mendicantes, monachi, & omnes canonici regulares, non possunt habere, & acquirere sibi bona in particulari, quia est vnum prohibitum in substantialibus regulæ, in quo Papa non [illegible]
57 sat not. in cap. cum ad monasteria. & cap. [illegible] m, de statu reg. & [illegible] aliquid proprium [illegible] vita, & illud in morte [illegible] excommunicatus exhumatur cap. 4. de [illegible].

In commune vero bene possunt acquirere, & habere bona, iuxta illud [illegible]
58 Augustini in cap. non dicatis. 12. quæst. 1. [illegible] authen.
59 si qua [illegible]. C. de sac. sanct. eccl. In bonis vero feudalibus non possunt, nec habere successionem, nec facere acquisitionem, qui [illegible] si non succedunt, per text. in cap. si clericus [illegible] controuersia in vsib. feud. Item non succedunt, nec acquirunt [illegible], quæ de sui natura non [illegible] nere nisi ad [illegible] s, [illegible] gnum, Ducatus, Marchionatus, vel [illegible], in [illegible] mo-
60 n [illegible], quia remanent g [illegible] in sanguine Spec. [illegible] o. nic. §. pr [illegible] o. vers. 11. dicit ita seruari [illegible]. Si vero bona sint, quæ possint [illegible] extra [illegible], & [illegible], tunc monasterium succederet, per Cyn. [illegible] And. & alios
61 dict. cap. in præsentia de prob. [illegible] habent in prouincia Calabriæ vnum [illegible] ro [illegible] o loco [illegible] ro, [illegible] es, seu Gubernatores [illegible], ex [illegible] dictionem, & credo etiam sanguinis [illegible] o, [illegible] id ius [illegible] tum [illegible], vel concessum a sede Apostolica, & in dict. cap. in præsentia. de

pro-

Probat. Ioan. Andreæ inter alia disputat, an monachus stipulatus pro se, & filijs rem emphiteoticam ante ingressum monasterij, nunquid post professionem emissam, res reuertatur ad dominum, an remaneat ad monasterium, pro quo vide Specul. in titu. de loca. §. nunc aliqua. vers. 116. vbi tenet, quòd non remaneat ad monasterium, stante maxime quod hodie apponitur pactum, quòd non transferatur in potentiorem, vel in causam duriorem per Bart. in dict. authen. ingressi. Immò in tantum acquiritur per monachum in communi, & Monasterio, quòd hæreditas delata monachò nolenti illam adire, eo inuito aditur per
62 monasterium, per late disputata, & adducta per Socin. in l. hæredes. ff. de Vulgar. & pupil. vers. circa tertiam. & vers. circa primum. per totum, quia monasterium, vt inquit ibi, acquirit mediante persona monachi, sequitur Nicol. de Vbal. in tracta. de success. cler. ab intesta. vers. secundò fallit. vbi dicit, quod licet de hoc sint diuersæ opiniones, communiter tamen opinio est, quod monasterium possit adire inscio, & inuito monachò, vide Bart. in l. ciuibus. in fin. ff. de rebus dub. vbi dicit, quòd in his qui sunt regulares, & non possunt habere proprium, quicquid legatur, vel quicquid eis acquiritur, ecclesiæ acquiritur, vt ibi per eum, immo secundum D. Nicol. de Vbald. dict. loco. si delata
63 sit hæreditas suorum ascendentium monacho, & ea non adita, nec repudiata moritur, illam transmittit ad monasterium ex beneficio scilicet l. vnicæ. C. de his, qui ante apertas tabulas. quia monasterium,
64 quoad hoc loco filij habetur, Et idem est dicendum, quod fortius videtur in hæreditate extraneorum, secundum Ioan. de Imol. dict. l. prima, & Abb. in dict. cap. in præsentia. Item fallit secundo, quia Cistercienses non possunt possidere villas, fidelitates hominias, iustitiarios, tri-
65 butarios, ecclesias, & altaria, & si acquisierint illas debent vendere, vel ea cum alijs bonis commutare, aut si non possunt aliter alienare, faciant ex eis eleemosynam, aut abijciant, de stat. monach. per tex. ibi gloss.
66 & Doctor. in cap. recolentes. Conuersi etiam si ipsi non renunciant sæculo, nec profitentur aliquam religionem, acquirunt sibi, & succedunt consanguineis, perinde ac si non essent oblati. Si vero renunciant sæculo, & profiteantur aliquam religionem approbatam, si monasteria sunt capacia ad acquirendum, qualia diximus supra omnia monasteria præterquam fratrum minorum, quæ sunt omnino incapacia, & arctissima degunt paupertate, ipsa monasteria succedent in hæ-
67 reditatibus, & bonis suis conuersis delatis, ad notata per glo. & Doctor. cap. vt lex continentiæ. 27. quæstio. 1. per Bald. in l. generaliter. C. de sac. sanct. eccles. authen. ingressi. C. eo. per Ioan. de Imol. in cap. 2. de Testamen.

Heremitæ etiam possunt sibi acquirere, quia possunt succedere in hære-
68 ditatibus suorum consanguineorum, ac in bonis etiam sibi quomodolibet delatis, & oblatis, sicut meri laici: & hoc verum, nisi profiteantur aliquam regulam approbatam, quia si profiteantur, succedit regula siue monasterium, si sit capax, notatur. 19. quæst. 3. §. eo. de fid. instrumen. cum Ioannes.

De monialibus vero dico, quod aut profitentur regulam Beati Benedicti, aut Beati Augustini, vel aliam regulam, quæ potest habere proprium, & acquirere, & de eis tunc dicendum est, prout dicimus de masculis religiosis, ad nota. in cap. vnico. de religio. dom. in Clemen. vt professores de regulari. in cap. generali. de electio. lib. 6. Aut profitentur re-
69 gulam mendicantium, quas vulgus appellat sorores, licet ista vocabula sint sinonyma, dicit Ioan. And. in cap. causam. de electio: & in hoc est maius dubium, nam dicit Gulielmus de monte Laud. in Clemen. vt professores, quod omnes ordines mulierum sunt in statu non mendicantium, & ita refert, & sequitur ibi Dom. Floren. 8. quæst. Lap. Abb. dicit, quòd sorores Prædicatorum, & minorum sunt mendicantes, per tex. in cap. periculoso. §. sane. de statu regul. & licet habeant priuilegium vt possint habere proprium, quòd dicit se vidisse, & legisse, tamen per illud priuilegium non tolluntur alia, quæ requiruntur in ordine mendicantium, & propterea sorores Prædicatorum, & sanctæ Claræ comprehenduntur dispositione cap. non solum. de regular. lib. 6. & ita dicit se de facto consuluisse, videtur sentire Ioan. And. in dict. Clemen. vt professores, vt per Lap. alleg. 4. Tamen ex quo habent priuilegium vt possint habere possessiones & alia bona in communi, habet locum in istis mulieribus illud, quod dictum fuit de fratribus non mendicantibus, siue profiteantur regulam mendicantium, siue non mendicantium, per rationem in dict. cap. periculoso. in principio, ne scilicet occasione quæstus habeant vagari, quam vagationem iura abhorruerũt in mulieribus, religiosis maxime, & etiam in mulieribus sæcularibus, vt in cap. mulieres. de iud. lib. 6. merito attento priuilegio possunt succedere, & acquirere.

Clericis regularibus non mendicantibus succeditur hoc modo; videlicet, si monachus non sit tacite, vel expresse professus, & decedat in monasterio ab intestato, ei succedunt consanguinei, vel venientes ab intestato
70 in monasterio. est tex. in cap. cum simus. de regular. & cap. beneficium. eo. tit. lib. 6. per Bald. in authen. ingressi. Id quod procedit si simpliciter sit ingressus: Idem si se obtulit non facta mentione de bonis: Item si se obtulit cum bonis, vel se & bona obtulit, quia videtur se obtulisse,
71 & fecisse omnia sub ista tacita conditione, si sequatur professio, & non aliter:

aliter: fallit tamen hoc, si antequam ingressus esset, longe ante bona sua monasterio obtulisset, quia tunc bona remanent monasterio, & monasterium succedit, non autem consanguinei, quia in dubio videtur obtulisse non contemplatione ingressus, sed monasterij, quo casu bona noa recuperat.

Secundo fallit, si constat, quod ingrediens voluit mutare vitam, vt dict. cap. beneficium. quia tunc pari modo succedit illi monasterium, non consanguinei.

Tertio fallit si ingrediens obtulit expresse bona monasterio tempore ingressionis, declarans velle illius esse, quia tunc pari modo ei non succedunt consanguinei, secus si intendebat, quod bona venirent monasterio consequutiue, idest, quod ipso ingresso, & professo bona item ad monasterium venirent, prout est verisimile, quia tunc monasterium non capit bona, nisi emissa & sequuta professione. ad not. in authen. ingressi, & cap. cum simus. præallegatis.

Quarto fallit, nisi monachus fuisset intrusus coacte per delictum in monasterium, vt per Specul. in tit. de statu. monach. §. primo. vers. ad præmissorum.

Quinto limitatur regula, vt si non tota substantia, quæ spectabat ad ingredientem nondum professum, perueniat ad monasterium, tamen perueniat tantum, quantum possunt esse alimenta, pro tempore quo permãsit in monasterio, quia non debuit esse onerosus domui. 16. q. 6. de lapsis. & qui sentit onus, & commodum quoque sentire debet. reg. qui sentit. de reg. iur. in 6. per Petr. de Ancha. in cap. beneficium. de regul. in 6. licet casus in quo ipse loquitur sit, non de nouitio mortuo in monasterio, sed de exeunte monasterium, & communis opinio est Doctorum ibi, quod monasterium nihil capiat.

Si vero monachus sit professus, vel tacite, vel expresse, ita ꝙ constet eum vo-
72 luisse vitam mutare, si habet filios, & decedat ab intestato, bona perueniunt ad monasterium, sola legitima filijs remanente, authen. si qua mulier. C. de sacr. sanct. eccle. quæ est canonizata 19. q. vltima. si qua mulier. etsi filij non sint legitimi, sed spurij, & naturales, authen. in eis non habet locum, secundum Specul. in tit. de stat. Monach. vers. 53. Bart. in dict. authen. vltima col.

Item ipsa legitima, reseruatur etiam parentibus sicuti filijs, si eos profes-
73 sus habeat, per rationem. l. nam & si parentibus. ff. de inoffic. testamen. Specul. in titu. de stat. monach. §. primo. vers. 54. videtur tenere quòd sic: in vers. vero ad Præmissorum, qui est in fine illius §. videtur concludere quod monasterium succedat in vniuerso, & ita tenet glo. prout Ant. in dict. authen. si qua mulier, quæ opinio non placet Nicol. de

Vbal. in tract. de succeff. ab in test. cler. uerf. secunda conclusio. in fine, quia dicit quod est opinio minus rigorosa, vnde dicit quòd si parentes non habent vnde se alant, quod apud eos debet aliquid remanere pro alimentis, ad quæ filius sibi tenetur ratione naturali. l. si quis a liberis. ff. de li. agnosc. §. parens. & in authen. de incest. nuptijs. §. si vero. & legitima quæ debetur filijs per patrem professum, videtur debita statim emissa professione, non aliter expectata morte naturali patris per tex. in cap.
74 cum simus. de regul. præallegato, quem casum dicit singularem Bald. in d. authen. si qua mulier, & id tenent communiter omnes canonistæ, refert idem de Vbal. d. loco.

Et in materia, si monachus recedit a monasterio illicite, & illicentiatus vt
75 vagetur apostatando, & tunc bona acquisita monasterio non recuperat, dicit glo. in cap. quod ante. de cler. coniug. in verb. redire, ibi aliud est cum quis sua sponte recedit, & tunc nihil ei restituitur, immo quicquid interim vagando, & apostatando acquirit, monasterio acquirit. 18. quæst.
76 2. si abbates. & 17. quæst. 1. si quis rapuerit, sed intellige hoc distincte,
77 videlicet, quod monasterium debet illum vagantem reuocare, quia si id
78 facere negligit, interim acquisitum non erit monasterij, & pari modo non recuperabitur, si recedet a monasterio, vt absque licentia ingrediatur aliud monasterium, quia cum nō teneat ingressus secundi, bona non poterunt auferri a primo.

Si vero monachus licite transfertur de vno monasterio ad aliud, & tunc bona acquisita ante ingressum primi monasterij, vel tempore ipsius ingres-
79 sus, si ipsi monasterio sint collata non ratione ipsius ingressus, sed ex alia causa, puta ex deuotione quam habuit erga monasterium, quod remaneant monasterio. Lap. allegat. 62. Secus si contemplatione ingressus, quia eo exeunte monasterium, personam eius sequuntur. notat in cap. beneficium. de regul. dicit glo. d. cap. quod autem, de cler. coniugat. ibi
80 propter hoc dicunt quidam, quod omnis donatio facta ecclesiæ, vel monasterio tempore ingressus, tacitam habet conditionem, vt duret eo ibidem perseuerante, ad instar dotis. l. vnica. C. de vxor. actio. Et idem inquit in monacho, vt illa transferat secum in secūdo monasterio ad quod transit, quam pro hac materia uide, si bona sint acquisita post ingressum monasterij, & ante quam exeat, & ea remanent monasterio, in quo illa acquisiuit. 18. quæst. prima. statutum, & hoc verum si bona sint acquisita effectualiter, vt quia hæreditas dilata monacho in primo monasterio existenti, sit adita per monasterium, secus si non fuisset adita, quia illam posset secundum monasteriū adire. d. cap. statutum. not. in l. Deo nobis. C. de episcopis & cler. Bona vero acquisita post translationem sine dubio videtur dicendum, quod sint acquisita secundo monasterio,

cum

cum a primo sit absolutus 21. quæstio. 5. si quis autem de monachis. §. si vero.

Sed cuiusuis generis, vel ordinis fuerint clerici regulares, si acquisita ex fructibus beneficiorum, vel ex illicitis negociationibus relinquerint, in
81 taliter acquisitis vti succederet eccl. cap. præsenti. de offi. ordin. ita succedit illis Camera Apostolica, hodie in locum ecclesiæ suffecta. Rota decis. 855. quia & ipsi quoque veniunt comprehensi in generalitate constitutionum, seu bullarum in materia spoliorum æditarum, in quibus comprehenduntur, & clerici regulares, etiam cuiusuis ordinis mendicantium, vt videre est in bullis, & meo tempore taliter acquisita relicta, semper Camera Apostolica collegit, in alijs vero bonis aliũde prouenientibus, quomodo & per quem succedatur monacho, vel fratribus decedentibus, vltra prædicta, habes late per Boer. decis. 224. incip. Christi benedicti, & in primo, vbi concludit, quod per monasterium & Abbatem capiuntur spolia, & bona monachorum decedentium.

Dilectis filijs Generali, ac Prouincialibus Magistris Vniuersisque Fratribus Ordinis minorum Conuentualium nuncupatorum.

PAVLVS PAPA TERTIVS.

Dilecti Filij salutem & Apostolicam benedictionem. Exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod licet quamplura priuilegia, exemptiones, immunitates, libertates, gratiæ, & indulta nobis, & ordini vestro per diuersos Romanos Pontifices, & præsertim Sixtum quartũ, per quasdam sub pridie kalendas Septembris Incipiendo Vniuersalis Ecclesiæ Maremagnum nuncupatum, & Leonem Decimum prædecessores nostros, per alias super electione magistri Generalis eiusdem ordinis, Vniuersaliq; vnione & cõcordia inter vos & fratres dicti ordinis minorum de obseruantia nuncupatorum initis sub pridie Idus Iunij datis eorum Pontificatus quarto, & quinto, respectiue annis desuper cõfectas sub plumbo litteras bullam concordiæ nuncupatas concessa fuerint, & inter cetera vobis per sedem Apostolicam indultum fuerit, quod in temporalibus bonis in quibus de Iure succederetis si in sæculo maneretis, succedere, Necnon legata, relicta, eleemosynas, & quamcunque pecuniarum summam, aliaque bona quæ nobis in futurum relinqui vel elargiri contingeret recipere, tenere, & habere, Ac in vestros vsus conuertere. omnibusque singulis alijs priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, liberta-

libertatibus gratijs & indultis fratribus dicti ordinis minorum de obſeruantia nuncupatis,& illorum ordini prædictis quomodolibet conceſſis vti,frui,& gaudere libere & licite poſſetis, prout in ſingulis prædictis & alijs deſuper confectis literis plenius continetur. Ipſaque priuilegia, exemptiones,immunitates & libertates, gratiæ, indulta & conceſſiones in viridi ſint obſeruantia, cupitis tamen pro maiori animi veſtri ſatisfactione priuilegia,exemptiones,immunitates,libertates,gratias,indulta & conceſſiones huiuſmodi auctoritate noſtra roborari. Quare nobis humiliter ſupplicari feciſtis, Vt votis veſtris huiuſmodi annuere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur qui quorumlibet chriſtifidelium præſertim religioſorum qui ſalutiferos fructus in agro dominico continua eorum cultura producunt, votis quantum nobis cum Deo licet annuimus. Eaque fauoribus proſequimur opportunis, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati,omnia & ſingula priuilegia,exemptiones,immunitates,libertates,gratias,indulta,& conceſſiones huiuſmodi & deſuper confectas litteras, quarum omnium tenores hic pro ſufficienter expreſſis haberi volumus, authoritate Apoſtolica tenore præſentium approbamus & confirmamus. Ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. decernentes ea,ita tamen quod temporalia bona vobis per prædeceſſores noſtros conceſſa de ſuperioris veſtri licentia tantum in veſtros vſus particulares conuertere poſſitis,inuiolabiliter obſeruari, & vobis ſuffragari debere. Sicque per quoſcunque Iudices & commiſſarios quacunque authoritate fungentes ſublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate iudicari & diffiniri debere. Irritum tamen & inane ſi ſecus ſuper his a quocunque quauis authoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attemptari. Eaque quatenus opus ſit innouamus & de nouo concedimus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis. Necnon dictorum ordinum,etiam iuramento confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus. Priuilegijs quoque indultis & litteris Apoſtolicis quibuſuis incontrarium forſan conceſſis, vel concedendis. Quibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de eis eorumque totis tenoribus ſpecialis,ſpecifica & expreſſa,ac de verbo ad verbum mentio,ſeu quę vis alia expreſſio habenda foret. Tenores huiuſmodi pro ſufficienter expreſſis,ac de verbo ad verbum inſertis habētes,hac vice dūtaxat illis alias in ſuo robore permanſuris ſpecialiter & expreſſe derogamus cæteriſque contrarijs quibuſcunque : Volumus etiam quod præſentium tranſumptis manu notarij publici ſubſcriptis. Et ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ originalibus litteris adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſten-

ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris Die. xxvij. Octobris. M. D. XXXX. Pontificatus nostri Anno Sexto.

Blosius.

De success. Cler. sæcularis ab intestato.

35. DEueniendo ad clericos sæculares, dicimus, quod possunt acquirere sibi, & habere bona particularia multiplici modo, licet secundum antiqua iura, id eis non erat permissum, immo videbantur exclusi ab hę
1 reditatibus, successionibus quibuscunque, quia Deuteronomij 18. scriptum est de eis, Non habebunt sacerdotes & leuitæ, & omnes, qui de eadem tribu sunt partem, & hæreditatem cum reliquo Israel, quia sacrificia Domini, & oblationes eius comedent, & nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum, Dominus enim ipse, est hæreditas eorum, sicut loquutus est illis: & Hieronymus ad Nepotianum scribens, Non accipio partes inter cæteras tribus, sed quasi leuita, & sacerdos viuo de decimis, & altari seruiens, altaris oblatione sustentor, habens victum, & vestitum his contentus ero, & nudam crucem, nudus sequar. 12. quæ-
2 stio. 1. Clerici. & cap. duo sunt genera, id quod, vt dixi procedit de iure antiquo, considerato tempore legis, immo etiam considerato tempore gratiæ in primitiua ecclesia, quo tempore etiam, non solum clerici, sed & omnes, qui primo crediderunt, nihil proprij possidebant. cap. 4. in actibus Apostolorum, vbi omnes, qui possidebant agros, illos vendebant, & pretia ante pedes Apostolorum offerebant. 12. quæstio.
3 1. videntes. Deinde cœperunt habere propria. 12. quæstio. 1. certe. ibi, qui volunt aliquid proprium habere, quibus non sufficit Deus, & ecclesia, maneant vbi volunt, & vbi possunt, non igitur aufero eis clericatum, &c. Fac. cap. sicut. cap. sint manifestę. ea. cauſ. & quæstio. vnde clerici possunt hodie acquirere tam successionem ascendentium, & descendentium, quam etiam collateralium in omnibus, & per omnia, sicut laici. l. sacrosanctæ. & l. Deo nobis. C. de episcopis, & cler. cap. quia nos. cap. relatum el. 2. vers. cæterum. extra de testamen. vnde non va-
4 let statutum excludens clericos, vel monachos a successione parentum, agnatorum, seu cognatorum, quia est contra libertatem ecclesiasticam, ad not. in authen. cassa. de episcopis & cler. in l. prima. C. de sum. trinit. & fid. cathol. per Bald. dict. l. Deo nobis. Vnde cum bona habere possint, & acquirere & possidere, iure optimo possumus de illorum successione passiua tractare, & quomodo, & per quem illis succedi possit aliquid dicere.

Pro

Pro cuius rei intelligentia, credo, quòd sint attendendæ species bonorum: in quibus, isti clerici successionem, vel successorem relinquere possunt, nam vna est species bonorum, quæ patrimonialia appellantur, quæ illis ex hæreditatibus, legatis, donationibus, aut huiusmodi largissime sumpto vocabulo obueniunt; alia species bonorum sit, quæ ei proueniunt de fructibus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ: Tertia vero species bonorum sit, quæ illis proueniunt ex artificio, doctrina, officijs, & seruitijs. Et in prima specie bonorum patrimonialium, quæ acquirit clericus ex hæreditate, legato, vel donatione sibi factis, aut bonis sibi ab intestato venientibus, videtur, quòd succedant clerico sæculari descendentes, ascendentes, vel collaterales, qui ei sint in gradu proximiores per text. qui dicit, in cap. fina. 12. quæstio. vltima. & cap. primo, quæstio. 3. & cap. quicunque. vbi gloss. in verb. vendicabit. in authen. de eccles. tit. §. si quis Episcopus colum. 9. & ita intelligit glo. per illum text. in cap. primo extra de success. ab intesta. in ver. tradantur, quia in huiusmodi succeditur clerico, prout laico ex dispositione iuris ciuilis, per tenentes primum gradum in successione, instit. de hære. quæ ab intesta. §. primo. in auth. in succeßio. C. de legiti. hær. per Bald. in consil. 313. secundo volum. vers. certum est igitur, & per totum consilium, quod est in materia factum, an bona relicta per clericos possint pertinere ad consanguineos, tam ex testamento, quam ab intestato. Et quid de fructibus perceptis, tam ex patrimonio, quam de beneficijs est consilium. Bart. Cæpol. consil. 51. incip. in Christi no-

5

6 mine, sed de descendentibus intellige, dummodo sint legitimi, & sit soboles legitima, quia concubinatus est magis prohibitus clericis, quam laicis, adeo quòd filij in concubinatu nati, non succedunt clerico etiam in illis duobus vncijs, in quibus de iure ciuili succedunt filij natura-

7 les, cum eorum matre in bonis patris, authen. de trien. & semis. §. consideremus, per Bald. qui ita sentit in l. quique litigandi. ff. de in ius vocand. dicens ita disputando tenuisse Ricard. Malumbræ, pro quo aduerte in materia, quia descendentes clericorum simplicium in minoribus ordinibus constitutorum, siue ipsi sint ante ipsum clericatum procreati, siue post adeptum clericatum ex matrimonio legitimo, sunt legitimi, possunt enim, & ante susceptionem ordinum, & post

8 ordines minores susceptos, contrahere matrimonium. toto titu. de cler. coniugat. quia si loquimur de descendentibus & filijs clericorum, qui non sunt tantum in minoribus ordinibus constituti, sed in sacris, tunc intelligemus de conceptis ante susceptionem sacro-

9 rum ordinum, quia alias essent spurij, quia constitutis in sacris regulariter est interdictum matrimonium. not. in cap. a nobis. de biga. ex. prima

10 prima glo. Descendentibus vero non existentibus, veniunt ascendentes, & collaterales existentes respectiue vsque ad decimum gradum, illis vero deficientibus, succedit clericus defuncto in dictis bonis,
11 ecclesia, vt habetur. 12. quæstio. 3. cap. [illegible] l. [illegible], vbi glo. pulchre distinguit in ver. [illegible], quod si clericus [illegible] dat intestatus, in acquisitis intuitu personæ, si res sint distinctæ succedunt ei consanguinei, si sint permixtæ cum rebus ecclesiæ, [illegible] distingue, quia aut dubitatur, an habuit proprium, aut certum est, quod habuit, si dubitatur, semper pro ecclesia præsumetur, & totum vendicabit ecclesia, arg. 12. quæstio. 3. quicunque. ff. de rebus dub. ciuibus. si vero certum est, quod aliquod habuit, sed nescitur, quantum, obtinet, tunc distinctio de qua in tex. subdens glos. nec immerito, quia nullus hæres nobis propinquior est, quam qui nos eo sociauit, & vbi concludit, quòd in [illegible] acquisitis succedit clerico ecclesia tantum, si non habet consanguineos. 12. quæstio. vltima. cap. vltimo & cap. fin. eo. titu. per Innocen. in cap. cum tua. de verb. signifi. not. in authen. de ecclesiast. tit. §. presbyteros. colum. 11. & in authen. licentiam. de episcopis, & cleri. Est optima decisio Rotæ. in antiquis decis. 864. incip. mortuo. vbi dicit quòd etiam ecclesia habet fiscum cap. quia diuersitatem. de concess. præben. in glo. antepen. & loco ecclesiæ hodie succedit Camera Apostolica, in locum ecclesiæ subrogata Rota de [illegible]. 855. sed an in istis bonis hodie possit succedere Camera, posset dubitari, quia hunc casum non comprehendunt bullæ spoliorum vnde dic si non succedet vigore bullæ, succedet ex dispositione iuris communis, & in concilio Romano sub Sancto Siluestro Papa cap. 4. clerici bona decedentis sine hærede [illegible] in partes diuidebantur, vna videlicet episcopo, [illegible] reparationi ecclesiæ, [illegible] tertio, altera pauperibus, [illegible] concil. fol. 36. & alias [illegible] quod bona clericorum decedentium ab intestato sine ecclesia, pertinent ad prælatum eorum. Secunda species est bonorum, quæ proueniunt clerico de fructibus, & prouentibus ecclesiæ, & occasione ecclesiæ, quorum bonorum ego facio tres species supra in quæstione de potestate clerici, vel prælati circa fructus &c. vers. si in hac materia, vt videlicet alij qui fructus, & emolumenta sint quæ obueniunt beneficiato ratione tituli tantum, non ratione alicuius residentiæ, vel ser-
12 uitij aut personalis interessentiæ, quæ possunt dici, vt vulgo dicitur deportus, qualia sunt redditus, qui obueniant ex prædijs domibus, censibus, terris, [illegible] alijs ex rebus, aut contemplatione, vel occasione ecclesiæ, aut oblationibus, quæ ei debentur, quia est in beneficio institutus, vel intitulatus.

Alij vero fructus sint, quæ obueniunt beneficiato, non ratione tituli tãtum,

neque

neque ex eo, quia est in beneficio institutus tantum, aut intitulatus, sed quia in ecclesia in diuinis horis, ac Dei laudibus deseruit, veluti sunt illi fructus, vel prouentus, qui dantur tantum seruienti, quos qui non seruit, non percipit, sed alijs conseruientibus accrescunt, veluti sunt distributiones quotidianæ, quæ dantur pro seruitio in diuinis personaliter impenso, & huiusmodi de quibus habetur in cap. vnico. de cler. non resid. in 6. & in cap. licet. de præben. in quorum numero possunt etiam computari fructus: qui dantur Capellano amouibili, vel salaria, quæ dantur, Capellano, vel alicui sacerdoti seruienti in diuinis de quibus in d. quæstione.

Alij vero fructus sunt, qui non debentur habenti titulum, neque deseruienti in ecclesia in diuinis, sed quia sunt clerico auctoritate Apostolica, vel alia ex fructibus, aut emolumentis ecclesię reseruati, aut ex aliqua causa regulariter concessi, veluti sunt fructus specialiter reseruati, vel fructus pensionum, & pensiones, quæ non debentur, nec ratione tituli, nec seruitij, sed sola Papæ, vel alterius superioris ordinatione, vel concessione ad id beneficium, vel ecclesiam ius habentem, obligantis, de quibus habetur per Ioan. Baptistam Cacialup. per Hieron. Gig. & Paulum de Roma in eorum tracta. de pensio. in principio, & per totum.

Et in prima specie, ex quo clericus fructus beneficij, aut ecclesiæ non facit suos, nec de eis vltra necessaria pro victu, & vestitu sui, & suorum potest disponere, immo illos habet dispensare, prout in iure fuit ordinatum, per late decisa, & disputata per Abb. in cap. cum esses. de testamen. in repetit. non saccedunt in illis, aut in acquisitis ex illis modo aliquo consanguinei, sed successor in beneficio per text. in cap.
13 relatum el 2. vers. vbi autem. de testamen. & per text. in cap. præsenti de offic. ordin. in 6. per Bald. in consil. 313. secundo volum. incip. præmittendum est in ver. certum est, & melius, nisi hoc intelligo, vbi dicit quod bona acquisita per clericum, ratione ecclesiæ, non transeunt ad consanguineos, nec ex testamento, nec ab intestato, idem puto posse dici etiam si beneficium sit simplex, dummodo extra congregationem, veluti sunt martij perpetui, Capellani, & similes, vt per Ioan. Andre. in cap. requisisti. de testamen. 4. colum. ibi prælationem large &c. vbi dicit per eum acquiri ecclesiæ vel Cappellæ cuius curam gerit. Sed in locum successoris ecclesiæ, vel Capellæ in huiusmodi acquisitis relictis per clericum, vel prælatum per constitutiones, & extrauagantes editas per Romanos Pontifices in materia spoliorum est hodiæ suffecta, & subrogata Camera Apostolica, vt per dictas constitutiones ac Rotæ decisio. 855. cum Camera. de probatio. in antiquis, prout late dixi-

diximus supra in quæstione quid sint spolia &c. vbi bullas notauimus, vnde si clerici de huiusmodi acquisitis, obtenta licentia a Sede Apostolica non disponunt (aliter enim disponere non possunt, vt late diximus in quæstio. de potestate cler. circa fructus &c) per extrauagan Pauli III. ibi vel absque sufficienti facultate &c. in eis vti spolijs succedit Camera, cui illa sunt applicata ex forma extrauagantium desuper promulgatarum, id quod etiam est intelligendum, vt procedat si fructus isti prouenerint ex beneficijs simplicibus, & prionalibus, ac administrationem non habentibus, quia de huiusmodi, ac acquisitis ex eis, si decedat clericus absque dispositione in illis, succedit ecclesia ei abintestato, & per consequens hodie Camera Apostolica per glo. quæ id dicit in cap. præsenti. de offic. ordin. in 6. & per Hostien. ante illam in cap. fin. de pecul. cler. subdens ibi quod hoc seruat consuetudo, quæ quasi vbique obtinet generalis, quia inquit canonici fructus perceptos de præbendis suos faciunt, & inde testantur, de quibus tamen, si decedat clericus nullo facto testamento, & ab intestato, æquum est in istis ei ecclesia succedat, sed Abb. in repetit. in cap. cum esses, de testamen. & in cap. fina. de pecul. cleri. vbi etiam Cardinalis Zabarella indistincte tenet cum bona ratione, quod de fructibus cuiuscunque beneficij, ac ex quocunque beneficio acquisitis, non possint etiam testari, nec in testamento disponere aliquo modo, reprobando glo. dict. cap. præsenti multis rationibus, & euacuando fundamenta, quibus se fundat, vt ibi, vt diximus in præallegat. quæstio. de potestate cler. circa fructus & res ecclesiæ, dicit in casu nostro Nicol. de Vbal. in suo tracta. de success. ab intesta. cler. §. finita. versiculo tertio est videndum: vbi dicit secundum Iac. Butri in l. sacrosanctæ. C. de episcopis & cler. quod clerici habent bona triplicis generis, quædam enim sunt acquisita non contemplatione ecclesiæ mediate, vel immediate, & in istis sunt clerici

15 veluti cæteri priuati. Quædam sunt acquisita contemplatione ecclesiæ immediate, vt si relinquitur ecclesiæ vel de acquisitis ex bonis ecclesiæ, & de istis non testantur clerici, & multo minus (inquit) succedunt eis consanguinei venientes ab intestato. Et idem dicas si non relinquantur ecclesiæ, sed relinquantur eis contemplatione ecclesiæ, iuxta notata, in c. requisisti de testamen. in qua materia vide deducta per Gaspar. de Cald. in suo cons. 2. de pecul. cler. vbi posita quæstio. quis succedat in fructibus canonici defuncti dicit, quòd si canonicus decedit ante fructus collectos, quia de iure communi non facit canonicus tunc fructus suos, nec potest de eis disponere, non succedunt illi consanguinei,

16 nei, nec ex testamento, nec ab intestato, sed ecclesia cuius est proprietas, illos percepit, si vero decedit canonicus post fructus separatos a solo, &

tunc

tunc distinguit, quinque casus, quia si moritur fructibus separatis, sed adhuc in area, & campo iacentibus: vel fructibus reconditis a colono, sed nondum canonico traditis: & istis casibus, quando non sunt reconditi in domo coloni ad instantiam canonici, succedit in illis ecclesia, cum ante traditionem non sit effecti canonici institu. de rer.
17 diuisio. §. per traditionem. Si vero decedit canonicus fructibus sibi assignatis, nondum tamen ipsis consumptis, & tunc licet, inquit, casus sit dubitabilis, quia alij, non distinguentes inter clericum habentem administrationem, & non habentem, volunt clericos esse dominos fructuum beneficiorum perceptorum, alij vero æquiparant illos vsuarijs, quibus ad vsum quotidianum, vti licet §. primo. institu. de vsu, & habit. Et secundum Hostien. debet distingui inter habentem
18 administrationem, & simpliciter & personaliter beneficiatum, tamen concludit, quod si adsit consuetudo loci specialis, vel ecclesiæ quod consanguinei succedant in fructibus perceptis, & separatis a solo, illa debet seruari, & tunc ei in illis consanguineos succedere, alias dicit, quod ecclesia de iure succedet illi ab intestato, & ex testamento. Si vero certi fructus, aut pretia debentur canonico post separationem, per vnum, duos, vel tres menses, & interim canonicus moritur, vel, & sic quinto loco, canonicus moritur post dictum terminum, tamen nondum dicta species, vel pecunia erat soluta, & his duobus casibus, parimodo ecclesia ei abintestato succedit, subdens ibidem similiter si pensione non soluta, vel [illegible] canonicus moritur, qui tamen fructus debebant solui tempore vitæ ipsius, etiam ecclesia succedit, quia isto casu apparet quod non sunt consumpti, vt ibi per eum. Sed hoc hodie fuit decisum per constitutionem Iulij tertij de qua dico in prima quæstione, & quod dispono in quæstione an in fructibus inexactis, &c. relictis, &c. vbi vide veritatem.

Commendatarius vero, si commenda sit facta in vtilitatem ecclesiæ, non facit fructus suos, vnde in illis eo decedente habet succedere suc-
19 cessor in beneficio. 61. distinctio. in cap. quoniam festus. Si vero commenda facta sit in vtilitatem commendatarij, tunc ipse lucratur fructus [illegible] ad cuius gratiam, & vtilitatem est factum depositum, quia redditus ex deposito prouenientes sibi lucri facit. l. [illegible] . §. qui pecuniam. ff. depo. sit. & hæc fuit opinio [illegible] Ponen. consil. 352. incip. omnipotentis Dei postulato. sed quaeredebit (inquit) idem Nicol. de [illegible] dicto loco, esse magis priuilegiatus commendatarius quàm sit vsuarius, qui in morte æquiparatur vsuario, & censetur magis vsuarius, quam dominus, vnde in fructibus, & ex eis acquisitis succedet abintestato ecclesia, vel successor,

&

& hodie in locum ecclesiæ, & successoris Camera Apostolica, pro quo vide glo. in cap. nemo. de electio. in 6. in ver. cõmendare, quæ tenet quod cõmendatarius non facit fructus suos. Capic. deci. 8. dubitat & alios refert.

In fructibus præbendæ distinctæ, qui tempore mortis remanserunt, & qui euenient, ac decurrent a die vacationis beneficij, vsque ad diem apprehensę possessionis, vel spectarent ad successionem in canonicatu, aut beneficiô secundum aliquorum opinionem, per text. in cap. relatum el. 2. de testamen. ibi vbi autem in locum defuncti, vnus tantum est ordinandus, is ea bona &c. nam vbi præbenda est distincta, sine dubio in locum defuncti, alius est ordinandus ad notata in cap. dilecto. de præben. & cap. cum M. de constit. vel spectet ad capitulum ecclesiæ, vbi defunctus erat præbendatus, aut ad episcopum, si ab ipso præbendam habuisset, per ea, quæ volunt Io. And. & dict. Pet. Anchar. in cap. cum in officijs de testam. aut haberet ab episcopo simul, & a capitulo, quo casu haberet diuidi successio inter eos secundum Imo. dict. cap. relatum, in huiusmodi fructibus relictis succedit Camera per extrauagan.
20. Pauli tertij, & breue Pij quarti sub dat xxx. Iulij. 1560. & in decurrendis vsque ad apprehẽsam possessionem noui prouisi per breue eiusdem Pij quarti sub die 7. 1560. si quidem beneficia sic vacantia sint Papæ, vel sedi Apostolicæ reseruata, quia alias secus, quia in locum capituli, aut alterius successoris est suffecta, ac subrogata Camera Apostolica, vt diximus supra in quæstione prima.

In secunda specie, in fructibus, qui obueniunt clerico non ratione tituli, sed seruitij & residentiæ, veluti in distributionibus quotidianis & eiusmodi, egô puto quod succedant consanguinei clerico decedente abintestato, quia taliter acquirit clericus, quod illas facit suas, immo in eis acquirit clericus dominium per text. cap. vnico. de cler. non residen. in 6. ibi, rerum sic receptarum dominium non acquirat, nec facit
21 eas suas, cap. licet. de præbend. vnde de illis videtur posse facere clericus, quæ vult, videtur tenere Laur. in Clemen. fin. de præben. dicens quòd talis seruiens fideliter diuino officio, facit fructus suos, & potest de eis sicut laborator de denario diurno disponere, prout per Domin. Flor. ibi. facit Oldrad. in cons. suo. 118. incip. ex virtute gratiæ, & facit quod voluit Dominic. ibi. Sequitur Fran. in dict. cap. vnico. & Barb. dicens illum tex. esse singularem in cap. fina. de pecul. cler. not. glo. in extrauagan. prima. ne sed. vacan. inter communes in ver. consueuerint
22. Decius cons. 280. colum. prima. sequitur Paris cons. 33. volu. quarto. colum. secunda. quia constat quòd istæ distributiones conceduntur ex canonis dispositione ministris ecclesiæ ob seruitium, seu ministerium.

S quod

quod impendunt, vel exhibent altari, vel diuinis: Idem not. Bolognin. in Anan. consil. 87. & tenet Nicol. de Vbal. in suo tracta. de success. ab intesta. cler. §. finita. vers. sexto quæro, & vers. non obstant motiua Oldra. vbi multa in contrarium adducit, quod in huiusmodi distributionibus non succeditur clerico per consanguineos abintestato, sed dicit, quod dicta adducit causa disputationis, quia in via iudicij contraria sententia est tuenda, vt per eundem in vers. his tamen Sed inter alia fundamenta, quæ adducit contra illud, mihi videtur considerabile, quod tenet glo. in cap. præsenti de offic. ordin. & Hostien. in cap. fina. de pecul. cler. quod in fructibus ecclesiasticis acquisitis de beneficio simplici, & personali ab intestato succedit ecclesia, non consanguinei, super quo considera, quia talis videtur esse diffinitio distributionum quotidianarum, & tales fructus esse distributiones quotidianæ, quæ ex simplici, & personali beneficio percipiuntur regulariter, prout ex canonicatu, licet ego viderim in materia spoliorum in multis locis regni Neapolis, multos Archipresbyteros, & alios institutos in beneficijs non simplicibus, sed curatis habere etiam distributiones quotidianas, si inseruiunt, immo præter distributiones nihil, nisi gallinam, quæ sibi datur in benedictionibus nubentium, pro benedictionibus, quod vulgo vocant ingaudiare, vnde illud Hostien. & glo. quatenus intelligetur in distributionibus quotidianis, posset intelligi in distributionibus, quæ ex simplici, & personali tantum, in quibus terminis loquitur, non in beneficijs administrationem habentibus, vel alias diuersis, sed videtur quod in distributionibus quotidianis non succedatur per consanguineos nisi ex testamento, quia talia veniunt ratione, & contemplatione ecclesiæ, licet dentur pro labore personali, per ea, quæ secundum Anto. de Butr. dicit in cap. requisisti, de testamen. Nicol. de Vbal. in dict. loco. §. finita vers. videretur super quo cogita. & distributiones quotidianæ dic esse duplicis generis, scilicet, quæ dantur horis interessentibus diuinis, & quæ dantur non interessentibus horis, vt extrauagan. comm. postulasti, de præben. & extrauagan. seq. primo casu videntur priuilegiatæ secundo vero casu videntur suppositæ impositioni collectæ, vt cæteri fructus ecclesiastici, & primo casu videntur esse propriæ distributiones, quia propriæ distributiones dicuntur, quæ actu distribuuntur glo. in extrauag. suscepti ne sed. vacan. in glo. priuilegio.

In tertia specie, in illis fructibus beneficiorum, qui non debentur clerico, ex eo quia habet titulum, vel quia seruiat, sed sunt ei Apostolica authoritate, vel alia concessi, vel reseruati, quales sunt pensiones, & pensionum fructus, vel quando fructus beneficij alicui reseruantur,

24 uantur, alteri titulo beneficij aſſignato, in illis non ſuccedit eccleſia, vel ſucceſſor, vel in locum eius Camera, ſed in illis ex teſtamento vel abinteſtato ſuccedunt conſanguinei. & moueor primo, quia penſio non eſt beneficium eccleſiaſticum proprie, ſed quid prophanum in mera temporalitate exiſtens, vt per Fely. & alios in cap. ad audien-
25 tiam el. 2. de reſcript. & in Clemen. prima. vbi Cardin. Imol. & alij. de ſupplen. negligen. præla. vnde acquiſitum ex penſione, non dicitur acquiſitum ex beneficio. facit quia penſio, quæ non conſueuit reputari
26 pro beneficio eccleſiaſtico, prout ſunt hodie regulariter penſiones, poteſt etiam laico aſſignari, & illius laicus capax eſſe poteſt, per Doctor. in cap. quamuis, vbi Archid. & Franc. in 2. not. de præben. in 6. Imol. in Clemen. 1. colum. 6. verſ. quærit Gulicl. de rebus eccleſiæ. non alien. per Bald. & Felyn. dict. cap. ad audientiam. & quod penſio non ſit beneficium eccleſiaſticum, vel aliquid ſpiritualitatis habens, id ex
27 eo patet, quia Penſionarius non tenetur dicere officium, licet percipiat penſionem, vt tenet ille antiquus doctor practicus Hiſpanus in libello, quod vulgo appellatur practica Cancellariæ fol. 51. ſequitur Iacob. de Ferrarijs in tracta. de horis canonicis. Ioan. Baptiſta Caccialup. in tracta. de penſio. quæſtio. fina. Petr. Andr. Gamar. in tracta. de offi. legat. vbi aſſignat rationem. Item penſionarius æquiparatur vſufructuario, extinguitur enim penſio morte penſionarij, ſicuti vſufructus morte vſufructuarij. §. finitur autem. inſtitu. de vſufruct. vſufructuarius autem
28 fructus iam quæſitos ad hæredes tranſmittit, text. eſt notabilis in l. defuncta. ff. de vſufruct. ideo pariter dicendum, quod penſiones exactæ, & decurſę non exactæ, & iam quæſitæ penſionario defuncto, tranſibunt
29 ad eius hæredes. Item penſio aſſignatur penſionario vt commodius ſuſtentari valeat, & ſic videtur aſſignata pro alimentis vt per Roma. conſil. 388. in caſu propoſiti thematis. & is, cui eſt factum legatum
30 pro alimentis, decedens tranſmittit ius exigendi præterita alimenta non ſoluta ad ſuos hæredes. l. vti frui. §. fina. ff. ſi vſufru. pet. l. fructus in fi. cum. l. ſequen. ff. de rei vend. faciunt adducta per Alexan in conſ. ſuo. 40. perſpectis his fin. 3. volum. vbi concludit quod penſiones decurſæ perceptis fructibus in vita vſufructuarij, ſpectant ad illius hære-
31 des, vnde penſiones, etiam non exactæ, & decurſæ in vita penſionarij, tranſeunt in eius hæredes, ſiue abinteſtato, ſiue ex teſtamento, ſunt verba Hyero. Gig. in quæſt. 52. de penſio. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe ſæpe, & Rota iudicaſſe, ſequitur Didac. Couarruuias Doctor Hiſpanus in cap. cum in officijs. de teſtamen. verſ. octauo poteſt. in fi. & hanc opinionē ſequitur Paul. de Roma in tracta. ſuo de penſio. in 8. quæſtio. in verſ. primo eccleſiaſtica penſio, vbi dicit quod penſiones & fructus lucrati

33 per pensionarium, dicuntur proprij, & in illius dominium transeunt, & ab eo donari possunt. l. in ædibus. §. vltimo. ff. de dona. facit idem Gig. in quæstio. 53. vbi tenet, quod pensio debetur hæredibus pensionarij, si tempore quo moritur, fructus sunt percepti, & paulo post ibidem, quod pensio erit hæredum, pro rata fructuum perceptorum; & ante illum tenuit Ioan. Bapt. Cacialup. quem refert: ista sunt valde vrgentia, vt vides, & valde rationibus fundata, sed mihi videtur magnum, quod in huiusmodi succedant, & succedere habeant consanguinei pensionario decedente ab intestato, quia id non videtur permissum, vel concessum in distributionibus quotidianis secundum aliquos, quæ ex simplici, & personali beneficio administrationem non habente percipiuntur, in quibus non succedunt consanguinei clerico decedente abintestato, per ea quæ dicimus in præcedenti quæstione, in quibus maior videtur esse ratio, quam in pensionibus, propter laborem, & seruitium, quod impendunt in diuinis, & diuino cultu, id quod cessat in pensionibus, pro quibus nullus labor, nullum seruitium, nullum onus pensionario imponitur, qui nec etiam ad dicendum officium obligatur, vt dicimus supra, super quo puto cogitandum in foro poli, quia licet allegata, & adducta sint vera, & subsistant in iure, tamen negari non potest, quin pensiones non sint prouentus, & fructus, qui proueniant a beneficijs ecclesiasticis, & rebus beneficij, & per consequens redditus ecclesiastici, de quibus non habet posse disponere clericus in testamento, vel abintestato, nisi per modos a iure traditos per ea, quæ dicit Abb. cap. fina. de pecul. cler. & in cap. cum esses, in repet. de testamen, dum allegat ad reprobationem, & confutationem gloss. in cap. præsenti. de offi. ordin. in 6. & ad reprobandum Hostien. in cap. fina. de pecul. cler. quæ multum veritati, canonicæque sanctitati, & puritati consona videntur, pro quo vide, quæ deduco in q. de potestate clerici suo loco, vbi facio mentionem de bulla Pij quinti, nuper ædita in materia spoliorum, per quam videtur ore aperto declarari, quod pensiones, ac pensionum fructus, ac de eis acquisita faciunt spolia.

In tertia vero specie principali bonorum, quæ obueniunt clerico ex artificio, doctrina, officijs, & seruitijs, dico prout infra. Et primo quoad artificium, videtur quod inde quæsita sint ad liberam dispositio-
33 nem clerici, & quod eo non disponente in taliter acquisitis, succedant ei ab intestato venientes, quia artificium non reperitur prohibitum clericis, per ea quæ dicit Abb. in cap. fina. de vit. & honest. cler. & 88. distinctio. per totum, & maxime per text. in cap. eijciens. & cap. quo-
34 niam non cognoui. quia artificio potest clericus sibi victum, & substenta-

ſtentationem quærere cap. clericus. 91. diſt. cap. nunquam. de conſec. diſt. 5. dummodo non ſe ſubtrahat per hoc a diuinis, ac diuinorum celebratione per glo. in ſumma 91. diſt. quia clericus non poteſt per totum
35 diem locare operam ſuam, quia non debet deeſſe officio 54. diſt. ſi ſeruus. fac. quod dicit Abb. in cap. relatum. verſ. nota. in 5. cæterum quod ibi eſt textus apertus, quod habens beneficium, licite exercet aliquod ar
36 tificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde proueniens, cedit ſibi, non autem eccleſiæ.

Et artificium intelligitur, quando quis emit aliquam rem, aut materiam,
37 & per artem, ſeu artificium reducit quis illam ad aliquam formam, vt ſi forte emit lignum, vel marmor, & inde ſtatuam, vas, vel quid aliud faciat, & non recedendo ab exemplis Doctorum, ſi quis emit vimina, vt faciat caniſtra, vel emit cartam, vt faciat vel vt ſcribat libros, vel emit ligna, vt faciat, vel fabricet domum, vel filum, vt faciat retia, vel corium vt faciat ſotularia, & licet clericus iure permittente, vti poſſit artificio, vel artificium facere, tamen id non eſt intelligendum ſimpliciter, quia non ſemper hoc eidem facere licet, quia non eſt licitum artificium facere clerico, niſi in caſu, quando non habet ſubſtentationem,
38 & victum ſufficienter ab eccleſia, & in caſu: in quo eccleſia ſibi non ſufficiat, non autem propter lucrum principaliter Clemen. præſenti. de cenſi. & cap. quanquam. eod. titu. lib. 6. facit quod dicit Abb. in cap. clerici officia. de vit. & honeſt. cler. text. in cap. primo. de celebr. miſſarum pulchra glo. in cap. canonum. 14. quæſtio. 3. licet dicat Nicol. de Vbald. in tracta. de ſucceſſ. cler. ab inteſt. verſ. videretur dicendum. §. finita. quod clericus tempus, quod ſupereſt ſibi a ſeruitio eccleſiæ in diuinis, operetur in aliquo ſeruitio, vel officio honeſto, & quod exinde quærit, quærit ſibi, & de eo diſponit, prout diſponeret de ſuis bonis patrimonialibus, quia lex tantum excipit de bonis acquiſitis con-
39 templatione eccleſiæ, non aliunde. Quia ſi eget clericus, vti poteſt iuſtis negociationibus, & iuſtas negociationes facere, & inde ſibi ſubſtentationem pro ſe, & ſuis parare dict. cap. clericus. 91. diſtinct. cap. primo. de celeb. miſſarum. & quis dicatur iuſte, honeſte, vel inho
40 neſte negociari, habes pulchre per tex. cap. eijciens. 88. diſtinctio. ſed melius per Specul. in titu. de cleri. coniug. §. ſed quia dices. & poteſt clericus honeſtam mercaturam exercere. l. 2. primo reſpon. C. de epiſcopis & cleri. & emere honeſte, & vendere, dum tamen eccleſias non negligat dict. diſtin. 91. clericus el 2. pro ſe ſubſtentando, quia cauſa cupiditatis, lucri, vel auaritiæ negotiare non licet, ſecundum. S. Thomam, ſecunda ſecundæ. quæſtio. 187. [illegible] ſecundo, ſequitur Abb. in cap. ſecundum. ne cler. vel monach. vbi dicit quod negociatio quæ

S 3 non

42 non fit lucri causa, non est prohibita clericis.possunt enim vendere clerici, & emere, vt eorum necessitas exigit,non tamen principaliter propter lucrum d.Clem. præsenti. de censi. & cap. quamquam.eo.tit.lib. 6. & dicit ibidem Innoc. quod etiam lucrum non est prohibitum clericis, quando prouenit ex opera,aut rebus clericorum,& intellige inquit Abb.
43 ibidem,quod lucrum proueniens ex opera,aut rebus clericorum sit li-
44 citum,quando clericus operatur necessitate suadente: quia alias clericus non debet negociare.

Imo clericus potest negociari etiam propter lucrum principaliter, si talis negociatio est licita, & honesta, dummodo negociatio, quæ fit propter lucrum ordinetur ad aliquem effectum necessarium, & honestum, puta ad domus suæ sustentationem,aut ad subueniendum indigentibus,vel propter publicam vtilitatem,quia tunc clericus capit lucrum pro sui la-
45 boris stipendio, per Sanctum Thom. secunda secundæ, q. 77. articulo quarto.Idem dicit si emit rem,non vt vendat,sed ad sui vsum, si postea propter aliquam necessitatem illam vendere vult, non prohibetur vendere maiori pretio, si tantum nunc valet.

Per quæ clare constat iudicio meo, quod clericus acquisita ex artificio, & ex negociatione etiam,quæ non fit causa lucri cupiditatis,vel auaritiæ,& in casibus prænarratis,quòd sibi acquisita transmittit,& transmittere potest ad quoscunque hæredes etiam abintestato venientes, pro quo vide quæ diximus supra in quæstione, quæ negocia sint permissa, vel interdicta clericis.

Id quod pari modo dicendum venit de acquisitis per clericum ex doctrina, quia sunt sibi acquisita,& de eis disponit pro libito, & in talibus suc
46 ceditur illi peruenientes abintestato, per tex. qui dicit ad litteram in ca. relatum el 2. §.cæterum. de testa. quia clericus doctor potest habere officium lucrosum,& acquirere multa, vt quia fit deputatus ad legendum cum salario,vel ex industria aduocationis,aut consultationis, & pro consulendo,vel similium, quia taliter acquisita sunt sibi acquisita,nec ius aliquod in talibus ecclesia, & hodie Camera Apostolica prætendit, per Abb. in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi dicit talia non præsumi acquisi
47 ta de bonis ecclesiæ,nec ecclesiæ, sed in casu talis industriæ est idem de huiusmodi acquisitis præsumendum, quod de patrimonialibus bonis clerici,vt ibi per eum,& per eundem in cap. primo. de postulan. vbi dicit,quod clericus in minoribus constitutus licite potest aduocare,& pro
48 curare,& per aduocationem,vel procurationem sibi acquirere,si tamen non habet beneficium sufficiens,quia si ei ecclesia sufficit, aliter videtur dicendum, Item id potest etiam si sit diaconus,vel subdiaconus,& tam
49 in causis pendentibus coram ecclesiasticis iudicibus,quàm coram secularibus,

laribus, in causis tamen ciuilibus, sed habeat beneficium sufficiens, tunc
50 non potest: quia in tali casu æquiparatur clericus beneficiatus, clerico in
sacris constituto, cui id non videtur permissum, vt per eundem ibi. & nō
solum videtur licitum clerico procurare, & aduocare, pro sui, & suorum substentatione, sed etiam ad lucrum, per ea quæ dicit Abb. in cap.
vt vnus. de pecul. cler. vbi ad acquisita per clericum habetur considera-
51 tio ad lucra quæ facere potuit ex doctrina, cum clericus esset doctor, &
ex doctrina multum lucraretur, in legendo, aduocando, iudicando.
Idem in cap. relatum. vers. nota. in ver. cæterum, de testa. quod ibi est
tex. apertus quod clericus habens beneficium, licite exercet aliquod ar-
52 tificium, vel doctrinam in docendo alios, & lucrum inde proueniens,
cedit sibi, non ecclesiæ. ex hoc etiam tex. colligo, inquit, quòd clericus,
potest esse artifex, & licite sumere officium docendi alios, &c. Et clerici,
siue sint in sacris, siue non, si non habent beneficia sufficientia, vel indigent, possunt exercere officium tabellionatus, & tā in curia Papæ, quàm
alias, per Abb. in c. sicut te. ne cler. vel monac. col. 3. & Card. Zabarella
ibidem.

De religiosis vero clericis, nihil attinet dicere, quia nō possunt, nec procurare nec aduocare, & alia huiusmodi facere, nisi duobus concurrentibus, si
videlicet monasterij vtilitas id exposcit, vnde pro monasterio, & nō pro
54 se ipsis, & si Abbas, vel superior id sibi mandet, aut imperet, vt per Abb.
in cap. ex parte. de postulan.

Acquisita ex seruitijs, & officijs videntur pari modo, quod per cleri-
55 cum decedentem abintestato transmittantur ad consanguineos, licet
Innocen. contrarium videatur tenere in cap. quia nos. de testamen. in
verb. consideratione, & in cap. primo. eod. in ver. acquisisse. ibi idem
dicimus, si ratione officij. puta quia capellanus alicuius principis, qui
multa ei donauit. Sed contra Innocent. tenet Iacob. Butrig. in l.
sacrosanctæ. C. de episcopis & cler. vbi dicit, quòd bona clericorum
sunt triplicis generis, vbi tertio sunt bona, quæ conferuntur ipsis non
immediate contemplatione ecclesiæ, sed dignitatis, quam habent, veluti est pro missis dicendis, pro orationibus, pro anima alicuius, & ea
acquiruntur clericis, & de eis possunt disponere, & testari secundum
ipsum Iacob. Idem tenet Petr. de Ancharan. D. Anton. D. Floren. dict.
cap. quia nos, vbi dicunt quod taliter acquisita, est verius, quod censeantur acquisita intuitu personæ, & sic non contemplatione ecclesiæ,
56 quòd dicitur signanter notandum, vt per Ioan. de Imol. ibidem. Sequitur Abb. in cap. cum esses. in repetit. colum. 11. qui dicit, quod sibi placet istorum opinio, vt videlicet clericus possit disponere de istis, quę acquisiuit non ratione beneficij, nec omnino ratione personæ, sed ratio-

ne dignitatis clericalis, vt quia pro missis dicendis fuerunt sibi legata cen
57 tum, vel quia fuit capellanus alicuius domini, & ex hoc multa acquisiuit, quia hoc donatur sibi, vt sit suum, & non contemplatione ecclesiæ, cum nullam habeat. Item quia hoc videtur sibi datum in recompensationem damnorum, quæ substinuit in trahendo ibi moram, nam interim ex aliquo artificio potuisset sibi tantundem acquirere, per Innoc. in cap. quoniam ne. Præl. vic. suas, & idem Abb. in cap. cum in officijs,
58 in hac materia distinguit, vbi dicit attendendas esse coniecturas, vtrum scilicet relinquens, aut donans habuit respectum ad personam, vel ad ecclesiam, quia forte relinquens centum suo parochiali presbytero pro missis dicendis, non reliquisset ei si non fuisset suus proprius sacerdos, quia tunc contemplatione ecclesiæ donatum, datum, vel relictum cense
59 ri debet: secus videtur, vbi nulla qualitas suggerit ecclesiam contemplatam esse, sed personam duntaxat, quo casu non ecclesiæ, sed personæ acquiritur, vt per Abb. ibidem, & in cap. primo. de testa. in finalibus verbis. Nicol. tamen de Vbald. in tracta. de succes. cler. abintesta. tenet, quod opinio Butrig. Anch. Anto. & Floren. & Imol. non sit tuta in foro poli, vbi etiam tenet, ꝙ si officia, siue seruitia, quæ exercuit clericus, sint officia, aut seruitia quæ conueniunt, tam clericis, quam laicis, & tam per clericos, quam per laicos exerceri, & fieri consueta, veluti sunt gubernationes legationes, item aliæ administrationes similes, veluti sunt thesaurariæ,
60 castellaniæ, ad quæ officia obtinenda, nullus reperitur ordo ecclesiasticus necessarius, & de his inquit, quæ quærunt clerici possunt ad libitum disponere, & si non disposuerint, veniunt ad consanguineos, sicut bona castrensia, nam ista appellantur bona, quasi castrensia. l. fi. C. de inoffic. testamen.

Item, si sint officia, vel seruitia, quæ conueniunt clericis tantum, non laicis, quale est officium maioris pænitentiarij, quòd solet exerceri per Cardinalem. glo. in Clem. ne Romani. de electio, item quale est officium Camerarij, & Vicecancellarij, quæ similiter per Cardinales exercentur, prout de facto videmus, quæ non possunt exerceri, nisi per clericos, vel diaconos notat. glo. in Clem. vt hi qui, de ætat. & qualit. & quales sunt Protonotarij, Scriptores, minores Pænitentiarij, & alij in Romana Curia officia exercētes, quæ ex cōstitutionibus, & consuetudine regulariter nō possunt exercere, nisi per existentes in ordine clericali, item quales sunt vicarij, & officiales in spiritualibus episcoporum, & aliorū prælatorum: qui debent esse in ordinibus saltim minoribus constituti. per not in cap. quia nos. de testamen. succedunt consanguinei clerico ab intestato decedente, pro quorum opinione faciunt notata in cap. significatum. de præben. & in ca. 3. ne præla. vic. suas, & ca. cum secundum. de præben. facit

etiam

etiam, quia clericus, tempus quod ei superest, ab eo, quod impendit in diuinis, potest collocare in aliquo opere, vel seruitio honesto, & quòd exinde quærit, quærit sibi de quo disponit, prout de bonis patrimonialib⁹, quia lex tantum excipit bona acquisita contemplatione ecclesiæ, non aliunde, & ista non possunt dici taliter acquisita, quia sunt stipendia personalia. dicit Innoc. Petrus de Anchar. in cap. cum in officijs. de testam. Iac. Butr. & Bal. in auth. licentiam. C. de episcopis & cler. & si lex permit-
61 tit clericis talia operari, videtur etiã per consequens permisisse, quod ex talibus acquisita sint eis acquisita, & quod ad quoscunque suos hęredes etiam abintestato venientes transmittere possint, & habet communis obseruantia, & consuetudo, vt in huiusmodi succedant consanguinei, nõ
62 ecclesia, quia non sunt mutanda quæ certam semper habuerunt consuetudinem. l. minime. ff. de leg. & consuetudo potest operari, vt consan-
63 guinei succedant clericis abintestato, non solum in bonis intuitu personæ acquisitis, sed etiam, si sint acquisita intuitu ecclesiæ not. in cap. cum ibi, de verb. signifi. in cap. si propter tua. de rescrip. in 6. &c. In acquisitis vero per clericum ex illicita negociatione, vsura, mercatura, & huius-
64 modi via clericis interdicta, dicimus supra quod succedit Camera Apostolica, vt per bullam Pij quarti desuper æditam, de quo dico in quæstione, quæ negocia sint permissa, & interdicta cler. & in quæstione quid sint spolia ad longum.

Curialibus vero clericis Romanæ Curiæ, & alijs incolis Vrbis, & districtus, tam ex testamento, quam abintestato succeditur per suos hæredes in omnibus bonis, per eos tam ex beneficijs, officijs ecclesiasticis, quam alias quomodolibet etiam illicite acquisitis, concessione, & priuilegio speciali sibi a Roman. Pont. concesso per bullam Alex. vj. sub Dat. an. 1494. Non. Octobris, & aliorum Pontificum, specialiter Iulij tertij sub Dat. Romæ 1549. 6. idus Martij anno primo. & Pij quarti anno 1560. Non. Februarij incip. Bulla confirmationis priuilegiorum incolarum vrbis, & curialium, quarum bullarum tenor est in calce laboris istius insertus, per quam constitutionem Pius quartus innouat, & de nouo concedit priuilegia curialibus, & incolis vrbis & districtus, & concessa circa dispositionem bonorum suorum, tam ex testamento, quam abintestato, de quibus bullis ego dico supra in præcedenti q. & eosdem curiales eximit, & declarat, non comprehendi in generalitate constitutionis per eum factę, super illicite acquisitis, de qua in quæstione, quæ negocia sint permissa, & interdicta cler. a qua dispositione etiam eximit milites sacrosanctæ militiæ ordinis Hierosolymitani, declarãdo bona illicite per eosdem milites acquisita, relicta post mortem, non comprehendi in bulla per eum ædita.

Bona

Bona vero, quæ eisdem militibus ex beneficijs, commendis, & ecclesijs obuenerunt, recta via ad ordinem eius militiæ, & seu religionem, quæ in eis dominium habent, & proprietatem spectant, vnde moriente milite talis militiæ, in spolijs, & bonis relictis succedit religio, prout in capitulis stabilimentorum dictæ Hierosolymitanę religionis legitur, quæ insequuntur, & præsertim in cap. cum bona, & facultates cap. consuetudo laudabilis, & cap. omnia bona. quæ capitula, & stabilimenta sunt confirmata a fel. recor. Paulo tertio prout ergo vidi confirmationem mihi exhibitam Neapolis, in causa spoliorum cuiusdam Guiscardi Marcheti militis eius militiæ coram me tunc vertente, sub dat. 4. Non. Iunij. 1539. & a Pio quarto kalend. Iunij. anno Pontificatus primo. 1560.

Capitula in stabilimentis sacræ Hierosolymitanæ religionis.

CVm bona & facultates, quæ ordo noster possidet piorum hominum liberalitate collata sint, ad substinendas hospitalitatis impensas, & propulsando Christiani nominis hostes, certum est fratres nostros proprij in eis, aut priuati iuris nihil habere, sed eorum verum, dominium, ac proprietatem, & possessionem ad solum ipsum ordinem nostrum spectare, verum cum in communi recte administrari non possent propter locorũ distantiam, & diffidentiam nationum, maiores nostri ea viritim fratribus per partes regenda commendarunt, vnde nomen commendarum sumpserunt, impositis annuis pensionibus, quæ augerentur & minuerentur, prout, & rei, & tẽpori, hoc est necessitati conuenire visum est. etenim, vt minimum quinta, sæpe quarta fructuum pars penditur, & in commune ærarium inferri iubetur, nonnunquam etiam dimidia, vel omnes etiã fructus, si ita a capitulo generali fuerit statutum, penes quod vnum imponendarum, & assignandarum pensionum, & collationum huiusmodi (quas responsiones & impositiones vocamus) ius est. Id autem, quid a quoque sit pendẽdum, & soluendũ decernit, & publiçe declarat. Decretum, & declarationem suam Prioribus Castellano Empostę, & Capitulis prouincialibus per litteras suas significat, mandatque, vt pensiones a se impositas exigi, & persolui ab administratoribus procurent, si qui fratrum nostrorum eius mandatis, & scriptis non paruerint, habitu priuentur.

Consuetudo laudabilis, & inueterata in nostro ordine inoleuit, aut per obitum Priorum, Castellani, Empostiæ, Bauiliuorum, Cõmendatariorum, & aliorum administratorum bonorum nostri ordinis, cõmune nostrum

ærarium percipiat iura mortuarij,& vacātis,id est pro mortuario,fructus prioratus,Bauiluiatus,& commendæ, & administrationis a die obitus prioris Bauilui, aut Commendatarij vsque ad festum natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ proxime sequens, & pro vacante, ab eo die vsque ad alium festum Sancti Ioannis Baptistæ, proxime futurum peracto anno, præter, & vltra iura spoliorum, quæ ad idem commune ærarium spectant,quam consuetudinem,hac lege,& statuto confirmamus, & pro lege haberi volumus,& obseruari mandamus.

Omnia bona mobilia, ac se mouentia quorumcunque fratrum nostrorum, tam in conuentu, quam extra decedentium cuiuscunque conditionis, & qualitatis fuerint, quæ spolia vocamus, ad commune nostrum ærarium pleno iure pertinent, exceptis fratribus Capellanis obedientiæ, & seruientibus officij, quorum spolia peruenient ad illos, in quorum prioratibus, bauiluiatibus, aut commendis residentiam, & stagium habuerint.

SVMMARIVM.

1 *Clericus diuersimode facultates acquirere potest.*
2 *Quale sit peculium aduentitium clericorum.*
3 *Quod in laico dicitur peculium aduentitium, in clerico est quasi castrense.*
4 *Clericus manibus acquirere potest, & de acquisitis testari.*
5 *De fructibus beneficiorum non disponit clericus:nisi pro necessarijs.*
6 *Bona ecclesiarum, sunt Christi patrimonium.*
7 *Clericus in prophanos vsus redditus ecclesiæ expendens, peccat mortaliter,& tenetur ad restitutionem.*
8 *Clericus de altari debet viuere, non luxuriari.*
9 *Quid sit luxuria.*
10 *Quicquid habent clerici, sunt bona pauperum.*
11 *Pars superabundans,debet erogari in pauperes.*
12 *Decima datur pro ministris ecclesiæ,& pauperibus alendis.*
13 *Fructus ecclesiæ in quatuor partes diuiduntur.*
14 *Consuetudo valet derogare iuribus.*
15 *Consuetudo non efficit, quin pars debita pauperibus soluatur.*
16 *Detractis necessarijs cæteri fructus debentur pauperibus.*
17 *Clericus est pars domini.*
18 *An,& quomodo clericus habens sufficiens patrimonium possit habere beneficium.*
19 *Fructus beneficiorum non habent inseruire pro Thesaurizando.*

20 Tutor

20 *Tutor præsumitur acquisiisse ex propria industria, non ex bonis pupilli.*
21 *Tutor, & Prælatus regulariter æquiparantur.*
22 *In dubio de acquisitis per clericum, æqualis fit diuisio inter ecclesiam & hæredem.*
23 *Clericus in bonis ecclesiæ habet vsum tantum.*
24 *Relictum clerico administrationem non habenti, videtur relictum intuitu personæ.*
25 *Relictum intuitu personæ, non acquiritur ecclesiæ.*
26 *Beneficiatus non est dominus in rebus ecclesiæ, sed procurator.*
27 *Præbendæ ad quid dentur canonicis.*
28 *Nihil habens dare non potest.*
29 *Luxuriantes in bonis ecclesiæ tenentur ad restitutionem.*
30 *Dominium rerum ecclesiæ, pertinet ad Deum.*
31 *Acquisita per clericum beneficiatum, acquisita ecclesiæ præsumuntur.*
32 *Ecclesia habet intentionem fundatam super bonis possessis a clerico defuncto.*
33 *Bona acquisita per vxorem, præsumuntur acquisita de bonis mariti.*
34 *Bona acquisita per prælatum, præsumuntur acquisita de bonis ecclesiæ.*
35 *Suspicio turpis quæstus est euitanda, tam in vxore, quam in prælato.*
36 *Mulieribus non conueniunt negociationes.*
37 *Quando mulier præsumatur acquisisse de bonis suis.*
38 *Clerico est delictum negociari.*
39 *Res de quibus dubitari potest, an sint ecclesiæ, occupabit ecclesia.*
40 *Bona ante episcopatum, & tempore episcopatus ratione sanguinis, acquisita sunt hæredum.*
41 *Res empta de pecunia ecclesiæ fit ecclesiæ.*
42 *Fructus ecclesiæ possunt dare porcis, secundum glo.*
43 *Distributiones quotidianæ efficiuntur clerici.*
44 *Clericus potest disponere tantundem de fructibus, quantum de suo impendit in ecclesia.*
45 *In quibus casibus possit clericus disponere de fructibus ecclesiæ.*
46 *Hodie inualuit, quod clerici appropriant sibi fructus ecclesiæ.*
47 *Clericus fructus recollectos videtur facere suos.*
48 *Ad quem pertineāt fructus ecclesiæ, stari solet consuetudini.*
49 *Tenet alienatio tutoris in illis quæ seruari non possunt.*
50 *Punitur clericus male dispensans.*
51 *Non potest clericus de fructibus ecclesiæ, sibi acquirere.*
52 *Clericus potest in vita donare secundum aliquos.*
53 *Vsufructuarius fructus reconditos facit suos,*
54 *Bona fidei possessor, fructus separatos a solo fecit suos.*

55 *Differētia inter bonæ fidei possessorem, & vsufructuariū quoad fructus.*

§. Et quia.

1 *Acquisita post consecrationem, præsumuntur acquisita ecclesiæ.*
2 *Vel ecclesia, vel hæres possideat, tuenda est possessio possidenti.*
3 *Quicunque possideat, præsumptio est pro ecclesia.*
4 *Actor probat intentionem suam, nisi sit pro eo præsumptio.*
5 *In rebus mobilibus possessor est tuendus in possessione.*
6 *Distinctio pro facienda præsumptione.*
7 *Præsumitur contra prælatum: qui non fecit inuentarium.*
8 *Præsumitur semper pro ecclesia; nisi hæres probauerit.*
9 *Triplex distinctio præsumptionis circa bona relicta per clericum.*
10 *Hæredes possidentes, res mobiles modicas, sunt tuendi in possessione.*
11 *Vide de bonis clerici, quæ vadunt ad ecclesiā, & quæ vadunt ad hæredes*
12 *Clerici, non prælati præsumuntur acquirere intuitu personæ.*
13 *Hæres clerici, licite occupat bona post mortem:*
14 *In præsumptionib. faciēdis circa acquisita per Clericū, iudex arbitrabit.*
15 *Iudex in præsumptione, & computatione facienda circa bona acquisita, deducet expensas victus, semper de bonis ecclesiæ.*
16 *Iudex vanas, & delicatas expensas, deducet de bonis clerici.*
17 *Quas expensas factas per clericum approbet iudex.*
18 *Quando præsumatur pro ecclesia.*
19 *Ecclesia succedit clerico decedenti sine hærede ad 7. gradum.*
20 *Quæ bona defuncti clerici occupet ecclesia, & quæ hæres:*
21 *In rem, quam possidet ecclesia per clericum defunctum, sibi ius dicit.*
22 *Res relictas per clericum, non petit ecclesia, vti hæres, sed vti domina.*
23 *Si res relictæ per clericum sint in alium translatæ, competit ecclesiæ rei vendicatio.*
24 *Debeo potius præsumere, quod quis fecerit, quod ius præcipit, quam contra ius.*
25 *Distinctio Abb. ex quibus præsumitur clericus acquisisse.*
26 *Si Patrimonium est sufficiens ad acquisita, ecclesia vero non, nec in totū, nec in parte, tunc præsumitur pro hærede, secus contra.*
27 *Si Patrimonium & ecclesia est sufficiens in totum, vel in parte, tunc acquisita diuiduntur inter ecclesiam, & patrimonium, secundum quantitatem vtriusque.*
28 *Detrahitur primo quantum verisimiliter potuit expendere clericus de bonis ecclesiæ.*
29 *Non est facienda præsumptio captiosa alicui.*

30 *Parisi-*

30 Parificantur in acquisitis per clericum, patrimonium, & industria.
31 Vide quando administrator præsumatur acquisisse ex industria, & quando ex administratione.
32 Si dubium sit vtrum bona ante, vel post sint acquisita, defenditur possessor, in possessione.
33 Quando constat clericũ ante beneficia habuisse patrimoniũ, agens probet.
34 Hæres repertus in possessione, stat quousque de coniecturis dignoscatur.
35 Tollitur præsumptio pro ecclesia, si probetur patrimonium, industria, vel artificium.
36 In singulis clericis præsumitur pro ecclesia, sed magis in prælatis.
37 Nullus, nisi sit Prælatus habet officium acquirendi pro ecclesia.
38 Vna præsumptio elidit aliam.
39 Ex coniecturis coniicitur per arbitrium iudicis, an acquisierit clericus intuitu ecclesiæ vel personæ.
40 Semper præsumitur pro ecclesia.
41 Præsumitur contra prælatum omittente facere inuentarium.
42 Propter culpam prælati, defertur ecclesiæ iuramentum in litem.
43 Vbi non apparet de tẽpore, & titulo acquisitionis, præsumitur pro ecclesia
44 Quando hæres institutus occupãs relicta per clericum incidat in pœnam.
45 Succedens, vel iure institutionis, vel ab intestato, licite occupat, quod a nemine est possessum.
46 Quando vicarius ecclesię præsumatur acquisisse de bonis ecclesiæ, vel nõ.
47 Quando rector ecclesiæ præsumatur acquisisse de bonis ecclesiæ vel non.
48 Non arctatur hæres ad probandum bona esse ex industria acquisita, sed sufficit probare clericum ex industria multum lucratum.
49 Prælatus, emens nomine ecclesiæ, acquirit ecclesiæ dñium, & possessionẽ,
50 Hæres capiat possessionem hæreditatis clerici saluo iure ecclesiæ.
51 Clericus præsumitur fecisse mutuum de pecunia ecclesiæ, nisi probetur, quod erat talis, qui tale mutuum potuit acquirere.
52 Vide quando legatum factum Titio episcopo, intelligitur factum contemplatione ecclesiæ vel personæ.
53 Quid sit administrationem habere in ecclesia.
54 Quid sit prælationem habere in ecclesia.
55 Vide quando legatum clerico administrationem non habenti, est factum intuitu personæ, vel ecclesiæ.
56 Canonici non habent administrationem in ecclesia.
57 Religiosus regulariter non dicitur posse habere propria.
58 Legatum factum religioso, præsumitur intuitu monasterij factum.
59 Quando legatum factũ canonicis præsumitur factũ ecclesiæ, vel singulis. Item vide de legato facto ciuibus, & ciuitati.

Item

Item quando legatū filiofamil. præsumatur factum contēplatione patris.
60 *Quod dicitur, quod acquisita per prælatum præsumuntur ecclesiæ acquisita, intellige quando contentio est cū ecclesia, secus, si cum alia persona.*
61 *Quando officialis præsumitur acquisisse de bonis reip.*
62 *Quando tutor præsumatur acquisisse de bonis pupilli.*
63 *Circa quæ tenetur operari Rector.*
64 *An episcopus ex industria acquirat sibi.*

.§. quod dicendum.

1 *Sacerdos habet semper viuere de redditibus beneficij.*
2 *Verbum victus etiam vestimenta comprehendit.*
3 *Id solum est clericorum: quod probabili ratione consumunt.*
4 *Clericus, qui nō interest diuinis, non facit suas quotidianas distributiones.*
5 *Clerici habent viuere de patrimonio Iesu Christi.*
6 *Episcopus tenetur prouidere clerico, quousque ei detur beneficium.*
7 *Ad quid Apostolus manibus victum quærebat.*
8 *Hodie bona ecclesiarum sunt deputata principaliter ad vsum ministrorū.*
9 *Habens patrimonium, non potest petere aliquid ab ecclesia vniuersali, sed bene a particulari cui clericus deseruit.*
10 *Hodie clerici sine penuria, & commode habent viuere.*
11 *Non possum facere commode, quæ possum facere sine penuria.*
12 *Quomodo intelligatur beneficium sufficiens clerico.*
13 *Competenter quis debet beneficiari, vt possit commode sustentari.*
14 *In hospitalitate exercenda, habetur respectus ad situm beneficij.*
15 *Multum differunt viuere commode, & sine penuria.*
16 *Hodie clerici non debent viuere ita stricte.*
17 *Hodie est difficile dicere, quot fructus sufficiūt beneficiato quia plus vni, & minus alteri.*
18 *In subministratione victus clerico, habet consideratio ad qualitatē psonæ*
19 *Alijs cibis vescuntur nobiles, alijs pauperes.*
20 *Sine scientia mundus regi non potest.*
21 *Ecclesia Vniuersalis indiget viris litteratis.*
22 *Persona litterata prodest ecclesiæ vniuersali.*
23 *Quomodo intelligatur illud, quod ecclesia habet sufficere clerico, & suis.*
24 *Quomodo iudicatur sufficientia beneficij.*
25 *Scientia requiritur, secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem quis sumitur.*
26 *Quæ scientia requiritur in Episcopo, & quæ in alijs inferioribus.*
27 *Expensę quæ fiunt in recolligendis fructibus in primis deduci debent.*

28 *Quid continetur appellatione fructuum.*
29 *Habens patrimonium potest viuere de beneficio.*
30 *Nulla ecclesia potest ædificari sine dote.*
31 *Hodie bona ecclesiarum, sunt principaliter deputata ad vsum ministrorum.*
32 *Nemo debet proprijs expensis militare.*
33 *Hodie beneficia sunt principaliter deputata pro clericis.*
34 *Stipendium datur clerico non propter indigentiam; sed propter seruitiũ,*
35 *Clerici diuites licite stipendia ab ecclesia accipiunt.*
36 *Decimæ soluuntur clericis; siue sint diuites, siue pauperes.*
37 *Hodie clericus licite uiuit de beneficio, & conseruat patrimonium hæredibus.*

§. Fiet ergo.

Ex quibus præsumatur clericus acquisisse.

QVÆSTIO IX.

§. ET quia plerunque dubitatur, vnde prouenerint acquisita per clericum beneficiatum, an scilicet ex fructibus, seu prouentibus beneficij, an verò aliunde, puta ex patrimonio, vel industria, ideo ad propositum esse iudicauimus præsentem quæstionem facere. Et primo non videtur, quod possit præsumi ex prouentibus ecclesiæ acquisita ex infradicendis, stante quia clericus diuersi-
1 mode facultates substãtias, & peculium acquirere, & habere potest, quia potest habere peculium aduentitium, castrense, & quasi, quia quod artificio, vel industria, paterna successione, vel materna, vel intuitu cognationis, vel dono consanguineorum, aut amicorum intuitu personæ, non
2 ecclesiæ, clericis acquiritur, aduentitium dicitur peculium clericorum, quod dici potest esse quasi castrense, quia quod in filiofamilias laico dicitur aduentitium, in clerico quasi castrense peculium appellatur, quia de isto testari potest clericus, & disponere per tex. in cap. tua nobis extrà
3 de testa. l. vltima. C. de in offi. testa. authen. presbyteros. C. de episcopis & cler. 91. dist. cler. x. q. 3. cauendum in fi. cap. primo. 21. q. 1. in fi. per quæ iura probatur clericum honeste proprijs laboribus, & manibus sibi ac-
4 quirere, & de talibus testari possunt clerici, etiam si sint in potestate. C. de episcopis & cler. l. sacrosan. C. de asses. velut castrense.
Secundo consideratis canonibus colligitur, quod clerici beneficia habentes, ex eorum redditibus non possunt disponere, nec expendere, nisi

nisi tantum, quantum sufficiat ad eorum honestum victum & vestitum
5 cæterosque vsus necessarios, aut congruos. cap. fina. 12. quæstio. prima. cap. videntes. ea. quæstione in princip. 44. distinct. tibi, o, sacerdos viuere de altari permittitur non luxuriari, bona etenim ecclesiarum sunt proprium Christi patrimonium cap. cum ex eo. de electio in 6 no
6 tant. Fely. & Deci. in cap. constitutus. de rescrip. & diuus Bernard. in epistola secunda scribit. Denique quicquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum, de altari retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.

Imo non desunt, qui opinantur, clericum habentem beneficium vltra sibi necessarium in prophanos vsus redditus illius expendentem, mortale crimen committere, & teneri ad restitutionem illorum redditũum: quos
7 ita expendit, dicente Hieronymo, aliena rapere conuincitur, qui vltra necessaria sibi retinere probatur. §. ordinandus. 42. dist. huius opinionis est sanct. Thom. 22. q. 43. artic. 8. sequitur Alexan. Hales. tertia parte quæstione 36. membro quinto Ricard. in quarto sent. dist. 45. artic. 5. q. prima. hanc opinionem probat Palud. in quarta dist. 24 q. 3. artic. vltimo. suffragatur tex. in cap. episcopus. 12. q. prima. & in cap. primo. 12. q. 3. & inquit diuus Bernardus. epistola. 42. colum. 3. Clamant pauperes, nostrum est, quod effunditis, nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis, sequi videtur Abb. in cap. cum secundum. de præb. colum. 3. Archid. & Dominic. in summa. 44. dist. Fely. in cap. postulante. de rescript. num. 6. & in cap. de quaria. num. 33. de præscrip. quia de altari
8 debet viuere non luxuriari, & accipitur luxuria, pro omni luxu, seu illicita concupiscentia. 43. dist. in princip. & dicit Aug. in summa in 5. clericus. 3. quod talis contractat rem alienam inuito domino, quia quicquid
9 habent clerici sunt bona pauperum. 12. quæst. 2. aurum, & 16. quæst. pri-
10 ma. colum. fi. subiungens quod etiam recipientes, tenentur ad restitutionem, nisi in casu concesso. 14. q. 6. si res. quod verum dicit quoad forum conscientiæ.

Et detracta portione, pro congrua, & necessaria substentatione clerici, vel beneficiati, pars super abundans de redditibus, in pios vsus, & in paupe-
11 res erogari debet, iuxta illud Lucæ primo Quod superest, date pauperibus. 16. quæstione prima. cap. casellas. cap. episcopi. 10. q. 2. Abb. in cap. de his: de eccles. ædifican. vel reparand. noua etenim lex de dandis decimis ecclesiæ ministris, ex eo iustitiam præsefert, quod ipsa decima da-
12 tur, pro congrua ministrorum in ecclesia Dei seruientium substentatione, & pro pauperibus alendis datur ipsa decima fructuum pars, Gaietan. in 22. q. 87. art. 1. & quæstione. 188. art. 7. ca. decim. & cap. fi. 16 questione prima.

Et clericus præbendatus per antiqua iura de redditibus ecclesiæ, & oblationibus fidelium, tenetur facere quatuor partes, videlicet episcopo,
13 pauperibus sibi ipsi sacerdoti, & fabricæ cap. quatuor. cap. cognouimus. & cap. sequen. 12. quæstio. 1. vbi vltra quartam sibi debitam, nihil vltra expectet sacerdos, quamuis secundum Abb. in cap. primo, de ecclesi. ædif. quoad quartam episcopi, & quartam fabricæ, est standum
14 consuetudini, quæ in huiusmodi valet derogare iuribus, nisi tamen fabrica remaneret derelicta, quia tunc talis consuetudo esset irrationabilis, & non valeret, & sic tali consuetudine non obstante, bene-
15 ficiatus tenetur dare quartam fabricæ. argu. dict. cap. cognouimus. Quoad vero quartam debitam pauperibus, non valet aliqua consuetudo in contrarium, quin teneatur eam beneficiatus soluere: imo
16 secundum quosdam, non solum quartam partem, sed & omnia, quę supersunt eius necessitatibus detractis, pauperibus erogare tenetur, nisi fabrica ægeat reparatione, vel nisi vellet conuertere talia, ad ampliandum cultum Dei in ecclesia, nulla extrema necessitate in aliquo occurrente, in quibus duobus casibus licite, desistit ab erogatione in pauperes, alias non sine mortali peccato. argu. eorum quæ not. in cap. dubium el. 2. de electio. & in cap. cum secundum. de præbend. facit cap. clericus qui. cap. duo. cap. vltimo. 12. quæstio. 1. & 10. quæstio. 2. episcopus. quia dicit text. in dict. cap. clericus. quod cum clericus
17 sit sors, idest pars Domini, debet se talem exhibere, vt sit domini pars: si vero aurum, argentum, suppellectiles varias habet, cum istis partibus Dominus non dignatur fieri pars eius: vnde stante diuisione fructuum beneficij facta a iure in quatuor partes, stante, quod clericus vltra ratam sibi tangentem, nihil debeat accipere, stante quod clericus aliunde acquirere, & habere facultates potest, non videtur posse præsumi acquisitionem esse factam de fructibus, & prouentibus beneficij, quia esset ista præsumptio contra iura disponentia contrarium, quod esse non debet.

Nec secundum Innocen. & Hostien. relatis per Abb. in cap. postulasti. de rescript. clericus habens bona patrimonialia, de quibus possit viuere, potest simpliciter licite beneficium ecclesiasticum suscipere, quia secundum Ricard. etiam in quolibet. 3. quæstio. 21. si bona patrimonialia sufficiunt ad necessitatem naturæ, potest beneficium suscipere in tãtum, quantum exigit necessitas status, & personæ, & pro supplendo tali ne-
18 cessitati, Si vero tantum habet de patrimonio, quantum requirat necessitas status naturæ, & personæ, in tantum, quod multa etiam posset erogare pauperibus, si vltra accipit beneficium ecclesiasticum non intendens ecclesiæ deseruire, peccat mortaliter facit. cap. clericos. 1. quæstio. 2.

ſtio. 2.& cap. ſequen. per quod apparet quod fructus beneficiorum, ha
bent tantum ſeruire in neceſſitatibus beneficiati, non vltra, nec habent
19 inſeruire pro theſaurizando, & acquirendo rem: facit pro iſta opinio-
ne quod habetur in text. in l. ſi defunctum. C. arbitrium tutel. vbi ha-
betur quod curator, ſeu tutor præſumitur acquiſiſſe non ex bonis pu-
20 pilli, ſeu minoris, ſed ex propria induſtria ſeu proſperitate fortunæ,
ergo idem dicendum in clerico, quia prælatus, & tutor regulariter com
21 parantur not. de in integ. reſti. cap. auditis. in quarta glo. Item facit
tex. & ibi glo. in ver. compenſatione. 12. quæſtio. 4. cap. primo. vbi de
acquiſitis per clericum, tam de rebus eccleſiæ, quam ſuis, exiſtente du-
22 bio, æqualiter fit diuiſio, inter eccleſiam, & hæredes, nec proprterea
ex quo clericus ſit beneficiatus, aut præbendatus, præſumitur acquiſi-
tum de bonis eccleſiæ, vlterius, non poteſt etiam alia ratione præſumi,
acquiſita per clericum, eſſe acquiſita de bonis eccleſiæ, quia in eis non
23 habet clericus niſi vſum, & vſuario comparatur dicit glo. in cap. cum
olim. extra de rerum permut. glo. in cap. fin. de pigno. in cap. quia nos.
de teſtamen. Innocen. in cap. indecorum. circa fin. de ætat. & qualit.
Imol. in Clemen. gratiæ. de rer. permut. 4. colum. in fi. per Abb. in cap.
cum eſſet. de teſtamen. Bald. in authen. licentia. C. de epiſcopis & cler.
& tex. in cap. cum M. Ferrarienſis. de conſti. Item facit, quia ſi aliquid
24 relinquitur clerico prælationem, vel adminiſtrationem non habenti
a propinquo, vel ab extraneo. illud non præſumitur ei relictum ratione,
& reſpectu eccleſiæ, ſed bene reſpectu perſonæ, & ſic non acquiſitum
25 eccleſiæ præſumi debet, eſt tex. in cap. reliquiſti in fi. de teſtam. & glo.
ibi dicit ſiue habeat beneficium eccleſiaſticum, ſiue non, ſequitur Abb.
qui illum tex. declarat in cap. fi. de pecul. cler. quia prælatus, vel bene-
ficiatus non eſt dominus in rebus eccleſiaſticis, ſed procurator. 12. quę-
ſtione. 1. ſi priuatum. per Abb. in cap. fraternitatem. de donatio. ex. &
ibi dom. Anto. & idem in cap. petitio. in 2. colum. poſt Innocen. de pro-
27 curat. Item facit, quia cum præbendæ procedant ex rebus eccleſiæ, nõ
dantur canonicis ſimpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus,
ſed vt primo neceſſaria accipiant pro ſe, & ſi quid ſupereſt debent expẽ-
dere in vtilitatem eccleſiæ Abb. cap. fi. de pecul. cler. ergo nihil habet,
ergo non acquirere poteſt de illis, nec diſponere, quia qui nihil habet
donare non poteſt. 1. q. 7. Daybertum. 54. diſt. Abbati. glo. in cap. cæte-
28 rum. ex. de donat. facit quod dicit Abb. in cap. cum ſecundum. ex. de
præben. quod eſt licitum viuere de fructibus beneficij, non luxuriari, ex
quo nota contra beneficiatos, conuertentes redditus in vſus inhoneſtos,
29 & inquit Abb. credere, quod ſi haberent patrimoniũ, tenerentur de ſuo
reddere eccleſiæ, quod male expenderunt. 12. q. 4. cap. primo. & ſecun-

do & paulo post idem Abb. dicit bona ecclesiarum non sunt prçlato-
30 rum, sed patrimonium Iesu Christi suo sanguine acquisitum, dominium ergo rerum ecclesiasticarum pertinet ad Deum, & est inquit Abb. contra præfatos, reputantes se dominos, quia dicit glo. in cap. ad aures. 12. quæstio. 1. de fructibus ecclesiæ illud solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, sequitur Zabarell. in cap. fina. de pecul. cler. sequitur Soci. cons. 32. volum. primo. num. 4. vbi dicit secundum Archid. & Ioan. de Ligna. in Clem. gratiæ. quod si clericus vltra necessitatem aliquid expendit de bonis ecclesiæ tenetur ad restitutionem. 12. q. 2. cap. episcopi.

Contrarium videtur per text. in cap. primo. de pecul. cler. vbi est tex. ro-
31 tundus, quòd acquisita per clericum beneficiatum, præsumuntur acquisita de fructibus beneficij, non aliunde, & ibi notant omnes, & maxime Abb. vers. & nota sic, vbi dicit quòd ecclesia habet intentionem fundatam de iure communi, super omnibus bonis possessis a prælato
32 defuncto, vnde omnia præsumuntur esse ecclesiæ, nisi probetur exaduerso illa esse patrimonialia, & videtur iste text. inquit, probare quod etiam contra hæredem possessorem, ecclesia habeat intentionem suam fundatam, vt colligitur, ibi, quicquid ipsum habuisse potuerit, &c. Et quod clericus præsumatur acquisisse de bonis ecclesiæ, vide per glo. in l. etiam. in ver. credidissent. C. de donat. inter vir. & vxor. per Specul. de testamen. monach. vers. 53. & cap. primo. in fin. de pecul. cler. Bald. in cap. primo. ad fin, vers. quæro quid in dubio. de cler. qui inuestit. fecit. Bart. in l. facultas. in fin. C. de iure fisci. lib. 10. Specul. de loca. § 6. vers. 76. Cardinal. in Clemen. gratiæ. 19. quæstio. vers. ad 5. de rescript. & dicit Zabarel. dict. cap. primo. de pecul. cler. quod sicut præsumitur pro marito carnali, quòd acquisita per vxorem, sint de
33 bonis suis acquisita, sic præsumi deberet pro marito spirituali, scilicet pro prælato contra ecclesiam, quòd acquisita per eum sint acquisita de bonis ecclesiæ, quia dicit Hostien. cap. primo. de testamen. quod in
34 vtroque casu, tam vxoris quam prælati, est eadem ratio præsumptionis, vt euitetur suspicio turpis quæstus, mulieres enim raro negociantur, quia negociationes non conueniunt mulieribus, quia non debent se immiscere cœtibus virorum. l. aliena. C. de procurat. Et si negocia faciunt, de bonis mariti faciunt: dicit tamen Ioan. de Imol. secundum d. Pet. d. cap. de pecul. cler. quòd si in vxore poneretur in facto, quòd ipsa fuisset diues, & maritus, nihil habens, tunc illud, quod vxor quæsiuisset, non debet præsumi de bonis viri quçsitum, qui nihil habebat, quia ex bonis, quæ non apparent lucrum aliquod proficisci non potest, facit quod
35 habetur in l. pri. ff. de contrahen. emptio. per Imol. dict. cap. primo. de

pecul.

pecul. cler. colum. secunda. sic & in prælatis, & clericis beneficiatis si
36 negociantur est turpis quæstus, ideo præsumitur non ex negociationibus acquirere, quia non præsumitur prælatus negociatus fuisse, cui ne-
37 gociari est a canone interdictum, quia clerico hoc facere est delictum toto titu. ne clerici, vel monach. sæcular. neg. se astr. & dicit Innocen.
38 quem sequitur Zabarell. in cap. cum in officijs. extra de testamen. quod
39 de rebus, de quibus dubitari potest, an sint acquisitæ ecclesiæ, & an sint ecclesiæ, nec ne, quod etiam illis occupabit ecclesia, quia pro ipsa præsumitur, alias vero de quibus est certum, quod fuerunt testatoris, occupabit hæres. est tex. in terminis in authen. licentiam. C. de episcopis. vbi episcopus, quæcunque fuit probatum habuisse ante episcopatum, & quæ ratione cognationis acquisiuit post episcopatum, potest ad
40 quem voluerit transmittere vbi glo. notat, quòd si habet probari, ergo præsumitur pro ecclesia, & ecclesiæ acquisitum, facit in terminis, in cap. primo. 12. quæst. 3. vbi clerici nihil habentes ante ordinationem suã, postea acquirendo agros, & prædia, ac alia quæcunque suo nomine comparata, de bonis ecclesiæ acquisisse præsumuntur, & tanquam rerum dominicarum inuasores tenentur, nisi admoniti, ecclesiæ eadem acquisita contulerint, vbi dicit glo. quod speciale est in ecclesia, quod res empta de ecclesiæ pecunia, statim fit ecclesiæ, licet clericus emerit nomine pro-
41 prio, id quod est secus in rebus priuatorum: & prælatus, vel beneficiatus, attento, quòd habet liberam administrationem in rebus ecclesiæ, & facit fructus beneficij suos, secundum aliquos potest disponere de eis per text. vbi glo. Abb. & alij in cap. cæterum. de donatio. extra. & æquiparatur vsufructuario in vita, per ea, quæ dicit Abb. in cap. fina. de pecul. cleric. vers. in glo. secunda, vbi videtur dicere quòd clericus in vita, & in bona valetudine comparatur vsufructuario, in infirmitate vero æquiparatur vsuario, quia non potest donare aliquid, nisi intuitu eleemosynæ, cap quia. cap. relatum el 2. extra. de testamen. Abb. in cap. cum in offic. eod. titu. glo. est multum notabilis. in cap. præsenti. de offic. ordinar. lib. 6. Item facit quia videtur, quòd clericus habeat
42 omnimodam dispositionem pro libito suæ voluntatis, circa fructus beneficiorum, & quòd quouismodo expendere potest, quia etiam potest illos dare porcis. est. glo. notabilis in summa. 1. q. 1. quæ dicit de fructibus nulla quæstio, qui etiam vendi, & dari porcis possunt per tex. in cap. fin. ne prælat. vic. suas.

Facit, quòd habetur in tex. in cap. vnico. de cler. non resid. in fin. vbi videtur, quòd fructus, idest distributiones quotidianas clericus faciat suas,
43 & illarum dominium acquirit, Dec. cons. 280. Paris. cons. 33. volum. quarto.

Facit vlterius, quia clericus licite disponit de fructibus, ac rebus ecclesiæ in quantum expendit de suo in vtilitatem ecclesiæ, & de eis testa-
44 ri potest cap. si quis quilibet. 12. quæstio. 2. & cap. si episcopis. quæstio. 5. immo si non testaretur, hęres posset petere, facit cap. de multa. de pręben. & quòd not. Abb. ibidem in quarta colum. & l. quę omnia. in fin. ff. de procura. glo. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de condit. indeb.
Item potest disponere de rebus, & fructibus ecclesię, stante consuetudine. Item potest disponere in eleemosynam, quam clericus potest face-
45 re etiam in ęgritudine constitutus. cap. ad hęc. & cap. relatum el 2. extra de testamen. Item potest disponere, & donare de fructibus beneficij in remunerationem seruitiorum honeste receptorum, tam a consanguineis, quam ab extraneis. dict. cap. relatum. de testamen. §. licet. Item potest disponere clericus de fructibus ecclesię in dando locis religiosis. dict. cap. relatum. & Abb. in dict. cap. ad hęc dat practicam, quòd si clericus vult disponere aliquo de istis modis valide, & efficaciter det, donet, disponat, & faciat dum ipse viuit, & in vita, & non relinquat quia non valet.
Et dicit apostilla ad Ang. in summa in verb. cler. tertio vers. vtrum prælatus. in verb. de fructibus. loquendo an prelatus possit soluere debita personalia de fructibus beneficij, quod sic, quia hodie inualuit com-
46 munis opinio, quod hodie clerici appropriant sibi fructus ecclesię, vnde melius visum est curię, vt satisfaciant creditoribus: & dicit Cardinalis Zabarella in cap. inquirendum. de pecul. cler. quòd de fructibus clericus libere disponit, ait enim, sed si prelatus vendit fructus, quos libere potest distrahere &c. facit, quod dicit Couarruuias Doctor Hispanus in cap. cum in officijs. de testamen. vbi tenet, quod prelati, licet in prophanos vsus expendant redditus, & fructus beneficiorum, propter quod crimen mortale committunt, non tamen tenentur restituere, neque ad restitutionem aliquo modo, quia dicta Doctorum circa hoc adducta, eo tendunt frequentius, vt sit illicita hęc ecclesiasticorum redditunm distributio, non tamen, vt sit restitutio necessario facienda: preterea redditus ecclesiastici qui supersunt vltra ministrorum victum, alieni dicuntur, non proprij, sed ex quadam metaphora, eo quòd pauperibus essent erogandi, quòd auctoritate Hieronymi comprobatur, is etenim scribit bona ecclesiarum dici bona pauperum, quoad debitũ, quia eis debentur, non quoad domininm, nec quoad proprietatem, sicut refert Cardinalis a Turre Cremata cap. videntes num. 2. 12. q. 1. per multa quę allegat ibidem d. Couarruuias, & per multorum Doctorum opiniones, quorum opinio inquit, & sententia benignior est, & nostris hisce
tempo-

temporibus admittenda, ex totius Christiani orbis consuetudine, qua plurimum adiuuatur, &c.

Quia nemo videtur teneri ad restitutionem suç rei, quia clericus benefi-
47 ciatus, & prçlatus facit fructus ex beneficio recollectos suos, late per Hostien. in cap. fin. de pecul. cler. vbi post longam distinctionem concludendo dicit: sed est verius, quod clericus fructus separatos, & reconditos solummodo facit suos, alij autem omnes ad ecclesiam pertinebunt, sic enim est, & in vsufructuario, cui talem clericum beneficiatum diximus comparandum, & quod sit in vsufructuario habetur in l. ar-
48 boribus. §. Iulianus. ff. de vsufruct. id quod inquit est verum, nisi de speciali statuto, vel consuetudine ecclesię, in contrarium appareat, quia tunc tali statuto, & consuetudini standum erit, sequitur ibidem Ioan. Andreę, ibi possessio restituitur, non fructus, quos facit suos. Sed vltra omnes pulchrius ibidem per Zabarellam, vbi dicit, quod quicquid disponit clericus de fructibus beneficij in vita, tenet, sicut valet alienatio tutoris in illis, quę seruando seruari non possunt, subiungens sic in simili dico, quod prçlati habent liberam dispositionem de fructibus beneficij, & plus dico, quod sunt domini fructuum cap. vnico de cler. non residen. in fin. lib. 6. & distinguit in fin. quòd aut quęritur, an beneficiatus faciat fructus suos, ita quod libere disponere possit, sicut Dominus, adeo quod etiam, si male dispenset, non possit puniri, & dic quod non cap. 2. de pecul. cler. aut quęritur, an faciat suos in tantum, quod pos-
50 sit sibi conseruare, vel ex eis aliquid acquirere, quod suum sit, & ad huc idem: quia non potest cap. 5. eodem titu. de pecul. cler. aut, an
51 faciat suos, ita quod de eis possit disponere, adeo quod non reuocetur, quod fecerit, & tunc, aut in vltima voluntate, aut inter viuos, primo casu non potest cap. ad hęc de testamen. & cap. relatum. licet in hoc possit, aliter dici, vt prędixi, sed hoc communius. secundo casu indi-
52 stincte potest, etiam donando, quia dominus est fructuum cap. vnico de cler. non residen. in fin. lib. 6. & ęquum esset statuere, quod de omnibus fructibus, item etiam de omnibus acquisitis ecclesię: siue mobilibus, siue immobilibus, posset clericus libere disponere, & in vita, & in morte, & hoc si sint acquisita intuitu ecclesię, per hoc enim clerici essent promptiores ad beneagendum, & bene acquirendum, & multi magni viri, qui abstinent a clericatu, non abstinerent, nec facerent clerici fraudes, quas faciunt, in faciendo instrumenta cantare in alio, hęc quę dixi beneficiatum posse disponere in vita de fructibus, procedunt, quando disposuit de eis, sed si moritur dispositione non facta, fructus reseruantur ecclesię, & remanent futuro successori cap. prçsenti, prę allegato in principio, libro sexto, in eo autem, quod dictum est de fructi-

bus, quod fiunt clerici, intelligunt communiter omnes, verum esse cum sunt percepti, separati a solo, & reconditi, comparando in hoc clericos vsufructuario, qui facit fructus suos, tunc cum sunt reconditi
53 non ante. ff. quibus mod. vsufruct. amittat. si fructus. alias & vsufructuarius, quæ tamen lex hoc non dicit secundum verum intellectum: immo, inquit, verius dic, quod sicut bonæ fidei possessor facit fructus suos statim cum sunt a solo separati, etiam non reconditi dict. l. sic & vsufructuarius, sed in hoc est differentia, quia bonæ fidei possessores fa-
54 ciunt fructus suos a quocunque sint solo separati, vsufructuarij vero, tunc tantum, quando per ipsum sunt separati, vel per alium eius nomine. dict. l. quod tenet Cyn. in l. certum. C. de rei vend. in clerico autem videtur magis conueniens, comparare ipsum bonæ fidei possessori potius, quam vsufructuario, quia differt ab vsufructuario, & quando
55 clerici faciunt fructus suos, se remittit idem Zabarel. ad eius scripta in Clemen. gratiæ. vltima quæstio. de rescript. Et per hæc cum clarissime constet, quod clericus de fructibus beneficij possit omnimodo disponere, eosque faciat suos, & quod inoleuit quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus beneficiorum per supradicta, potest indubitanter dici, quod de eis acquisitionem facere, & acquirere possit, & quod beneficiatus, acquirendo faciat præsumptionem, acquisita esse de fructibus beneficiorum.

.§. Quid dicendum, in tanta contrarietate, de hac materia habetur. 12. quæstio. 3. & 12. quæstio. 4. & est in hac materia distinguendum, & intelligendum, prout per doctores in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi dicit. Hostien. quod acquisita per episcopum post consecrationem, debent præsumi acquisita ecclesiæ, & de rebus ecclesiæ, nisi probetur, quod non occasione ecclesiæ acquisiuit, per text. in cap. quia nos. de
1 testamen. authen. licentiam. C. de episcopis, & cler. & sic incumbit semper probatio hæredibus episcopi, quod quidam intelligunt, si ecclesia est in possessione rerum acquisitarum, & de quibus controuertitur, quia, si non ecclesia, sed hæres possidet, tuenda est ei sua possessio
2 l. fina. C. de rei vend. cap. primo. 12. quæstio. 5. in fin. sed contrarium est verius, secundum eum, quia quicunque possideat, præsumptio est
3 pro ecclesia, vnde possidens habet probare intentionem suam, & si non probet, succumbit per text. in cap. primo. de testamen. per illa verba detineri nullatenus patiaris. nec obstant iura, quæ volunt, quod actor probet intentionem suam, quia intelliguntur, & vera sunt, nisi præ-
4 sumptio sit pro actore, vbi enim præsumptio est pro actore, succumbit reus, nisi probet, subiungens ibi Hostien. porro, si constat, quod nihil habens promotus fuerit, nec probetur, quod aliunde acquisierit

rit pro ecclesia iudicabo, & hoc in rebus immobilibus, porro in mobilibus modicis, quilibet possessor tuendus est in possessione, in quantum dari potuerunt, sequitur Ioan. Andreæ ibidem, dicens vltra Ho-
5 stien. quod quidam distinguunt, an prælatus promiscue, vtatur rebus ecclesiæ, & suis, nec ne: alij an constet, prælatum habuisse proprium ante promotionem, nec ne: Tertij quis possideat, & quis petat, vt probet contra possidentem: aliqui, an prælatus fecerit inuentarium, nec ne, vt primo casu, vltra expressa in inuentario præsumatur pro hæ-
6 rede, secundo casu, præsumatur pro ecclesia, fuit enim in culpa prælatus non faciendo inuentarium, quia segregare debuit res suas a rebus ecclesiæ. 12. quæstio. 1. sint. & habetur id in canone Apostolorum canon. 35. incip. manifeste sumpto res priuatæ episcopi. &c. & multum
7 contra eum in tali casu præsumitur, si omiserit, & sæpe potest propter culpam eius, deferri iuramentum ecclesiæ arg. 2. quæstio. 1. in primis. & maxime, vbi lata, & manifesta deprehenderetur culpa prælati, per
8 eundem Ioan. Andreæ in cap. cum in officijs, de testamen. vbi etiam subiungit, quod semper pro ecclesia præsumitur: nisi hæres clerici defuncti probauerit, ante clericatum defunctum clericum habuisse aliquid, vel aliunde suo intuitu obuenisse, addens idem Ioan. Andr. dict. cap. vt vnus. aut constat clericũ habuisse proprium tempore promotionis, aut constat non habuisse, aut dubitatur: primo casu, vera sit opi-
9 nio, vt probet agens contra possidentem, secundo casu, vt præsumatur pro ecclesia idem in tertio, maxime si defunctus clericus non fecit inuentarium, sed in secundo casu, licet præsumptio sit pro ecclesia, tamen hæres acquisitum intuitu personæ probabit, in tertio probet etiam eum habuisse aliquid promotionis tempore, quia hoc probato, elidetur præsumptio, sequitur Cardinalis Zabarella ibi: quæro inquit, an in dubio, cum non apparet, an occasione ecclesiæ acquisierit clericus, vel prælatus præsumendum est pro ecclesia, nisi probetur, quod non acquisiuit intuitu ecclesiæ, sed aliunde, vt sic semper incumbat probatio hæredibus, etiam si possideant, vt semper præsumptio sit pro ecclesia, etiam, si non possideat, nisi hæredes possederint res modicas mobiles, quia in illis est eis tuendã sua possessio, & si prælatus promi-
10 scue sit vsus rebus ecclesiæ, & suis, quod sit præsumendum pro ecclesia, secus, si separatim, & si constat prælatum aliquid habuisse ante promotionem, quod tunc non præsumatur pro ecclesia, secus si non constet, & demum sequendo distinctionem Ioan. Andreæ, quod si constet habuisse illum ante promotionem, quod non sit præsumptio pro ecclesia, quin agens probet contra possidentem, si non constet, præsumptio est pro ecclesia, & incumbit hęredi probare, quod non acquisiuit, ratione

tione ecclesiæ, sed intuitu personæ: secundo casu etiam præsumitur pro ecclesia, maxime si prælatus non fecit inuentarium, sed si probabit hæres, eum aliquid habuisse tempore promotionis, tollitur hæc præsumptio, & est locus primo casui. Et ante omnes dixit Innocen. in cap. cum in officijs. de testamen. quod ea veniunt ad hæredes institu-
11 tos, vel ab intestato, quæ clericus habuit ante clericatum, vel ea quæ postea obueniunt ex successione, vel donatione, vel artificio, seu doctrina cap. relatum de testamen. §. cæterum. eod. ea vero, quæ acquisiuit post clericatum, prima facie præsumitur, quod intuitu ecclesiæ sint acquisita, & de redditibus illius cap. primo. eod. 12. quæstio. 3. cap. 1. hoc præsumitur in singulis clericis, & maxime in prælatis. 12. quæstio. 3. quæcunque & quæstio. 4. sacerdotes, & in tantum valet ista præsumptio, quod pronunciatur pro ecclesia, nisi probetur, vel præsumatur in contrarium: aliquorum est opinio, & non male secundum eundem, quod clerici non prælati, præsumuntur acquirere intuitu per-
12 sonæ, non autem ecclesiæ, cum ad quærendum nomine ecclesiæ, nullum habeant officium, onus, vel obligationem, ideo suo eorum nomine videntur quærere, si aliunde habent bona, quam ab ecclesia, vnde
13 hæres suus licite post mortem bona occupabit: sed quia difficiles, & fere impossibiles sunt probationes, vel testium, vel instrumentorum, quantum de redditibus, & quantum de patrimonio suo proprio acquisierit, vel emere potuerit, idcirco iudex multum ex præsumptionibus procedet: & quia contingit aliquando, quod vna præsumptio
14 aliæ cedit, & vna aliam elidit, iudex arbitrari debet, quantum fuit patrimonium, quanti sint redditus ecclesiastici: Item quid lucratur, vel lucrari potuerit de artificio, vel doctrina, & sic multa alia. late per Alexan. consil. 101. in principio, septimo volum. & semper in computatione, deducet prius expensas victus, & vestitus super ecclesia, & de redditibus illius, de quibus semper primo habent deduci, quia de-
15 bet de altari viuere, qui altari seruit, & quia prælatus tenetur tenere segregatas res ecclesiæ, magna est præsumptio contra eum, si id facere omittit, & sæpe posset propter culpam illius deferri iuramentum ec-
16 clesiæ, Item iudex omnes vanas, & delicatas expensas prius deducet de bonis clerici, solas autem expensas approbauit iudex de bo-
17 nis ecclesiæ quæ factæ fuerint in alimoniam suam, pauperum, in redemptione captiuorum, hospitalitatem, aut alias pias causas, nec ex eo credimus esse melioris conditionis quoad probationem hæredes, eo quia possident, quantum ad hoc, quod onus probandi alij incumbat,
18 quia semper pro ecclesia præsumitur, nisi hæres defuncti clerici probauerit ante clericatum clericum aliquid habuisse, vel aliunde bona sui

intuitu

intuitu, ecclesiæ obuenisse, vel, nisi sit probatum quod fructus erant adeo tenues, vt ex illis viuere non posset, aut vix ad substentationem sufficerent, quia tunc non est dicendum, vel præsumendum, quod bona quæ reliquit, sint acquisita ex prouentibus ecclesiæ, & quod eidem debeantur, cum pro vsu, & necessario victu, & vestitu tales fructus sint ipsius clerici cap. cum secundum. de præbend. Archid. in cap. statutum. colum. penult. de rescript. lib. 6. Gemi. in cap. præsenti. sub num. 12. de offic. ordin. eod. lib. & in dubio, est præsumptio, tales tenues fructus esse integros consumptos, & proprios ex patrimonio præseruatos. per Bald. cons. 313. volum. secundo. incip. præmittendum. si plures quis ecclesias habuerit, æqua distributione inter eas, bona clerici diuidentur, & si clericus nullum habet heredem

19 vsque in 7. gradum, succedit ei ecclesia cap. penul. 12. quæst. 5. secundum aliquos vero, vsque ad decimum gradum, dicimus supra, in precedenti. quæstio. de success. cler. sæcular. ab intesta. vers. descendentibus vero. in bonis ecclesiæ bona relicta per clericum occupabit ecclesia, quia non habet hæredem, sed successorem, illa vero de quibus certum est, quod fuerint clerici testatoris, occupabit hæres illius, ea

20 de quibus est dubium occupabit ecclesia, quia pro illa presumitur; & si forte hæres illa occupauerit propria auctoritate, competit contra eum actio, & remedium ex constitutione. Si quis in tantam &c. Item, quia

21 in rem, quam possidet ecclesia per clericum defunctum sibi ius dixit, vel edictum diui Marci, vel furti, ui bon. rap. vel ad exhiben. actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum Diui Adriani, non competunt ecclesiæ, quia prædicta non petit, tamquam hæres sed, vti Dominus, si in alium sint bona translata, competit rei vendicatio, vel ad exhiben.

22 si in testamento relicta, videtur, quod hæres institutus, non habeat for-

23 midare penam constitutionis, si quis in tantam, aut aliarum constitutionum, & alias, vt ibi per eundem Innocen.

Subdens ibidem: quod si ecclesia ignoranter occupasset rem, quam suo nomine possidebat prælatus, non teneretur prædicta pæna, quia iustam causam habuit ignorantiæ, & contrariæ præsumptionis, cum enim præsumatur, vt dictum est, omnia acquisita de bonis ecclesię, Item cum quid emit prælatus, præsumatur emptum nomine ecclesiæ, aut nomine ecclesiæ emere debeat, vt 12. quæstio. 3. episcopus. si aliud non appareat,

24 debeo eum præsumere potius fecisse, quod ius præcipit, quam contra ius, &c.

Sed Abb. in dict. cap. vt vnus. amplectendo totam materiam, melius distinguit, & clarius. dicit enim, aut constat prelatum habuisse patrimonium, aut non constat, aut dubitatur, & hoc vltimo casu distinguo, quod aut dubita-

25 dubitatur, vtrum habuit bona ex quibus potuerit acquirere illa, de quibus est contentio, aut non habuerat illa bona tempore suæ promotionis, de quibus est contentio: primo membro principali, si constat ex quibus emit illa bona, tunc non est quæstio, quia illius erunt, ex cuius redditibus acquisita fuerunt, vt capitul. inquirendum, aut dubitatur, quia promiscue vtebatur rebus ecclesiæ, cum suo patrimonio, & tunc, si patrimonium erat sufficiens ad acquisitionem illo-
26 rum bonorum, ecclesia vero non, nec in totum, nec in parte, & tunc præsumitur pro hærede, quia cessat hoc casu præsumptio tex. in cap. primo. eod. titu. & cap. primo. 12. quæst. 4. aut econtra, quia ec-
27 clesia solum erat sufficiens, patrimonium vero tenue, seu industria personæ, & tunc præsumendum est pro ecclesia dict. cap. primo. eod. Si vero vtrumque erat sufficiens in totum, vel in partem, tunc fiet diuisio inter hæredem & ecclesiam, secundum quantitatem patrimonij, & rerum ecclesiæ, & pone in terminis, quod ab ecclesia habebat trecenta & ex patrimonio ducenta, debet prius detrahi, quod verisi-
28 militer Prælatus expendit in personam suam pro victu, vestitu, & ad substentationem sui, & nomine ecclesiæ, nec debent deduci expensæ nimis delicatæ, si fingas, quòd huiusmodi sumptus ascendat ad centum aureos, præsumptio insurgit, quod de bonis ecclesiæ expendit in acquisitionem bonorum ducentum aureos, & ex patrimonio alios ducentum, ex quo tantum percipiebat, fiet ergo æqualis diuisio inter ecclesiam, & hæredem, si minus percepisset de patrimonio, minorem partem percipiet ex acquisitis, ita videtur velle lex. in dict. cap. primo. 12. quæstio. 4. & expressius ibi glo. sentit Innocen. cap. cum in officijs. extra de testamen. Anto. de But. Abb. Didac. Couarruuias, & alij communiter ibi, Bald. cons. 313. præmittendum est ad euidentiam, ad fin. lib. 2. Corn. cons. 81. in casu præmisso. & est satis rationabile, vt ex quo non conficiebat rationem de redditibus ecclesiæ. sed promiscue vtebatur cum patrimonio, vt fiat præsumptio non captiosa alicui, &
29 hoc intelligo, etiam, si prælatus emerat nomine proprio, quia non est sibi credendum, ex quo facultates ecclesiæ exuberant, & non apparent in quem vsum fuerint conuersæ, & idem per omnia dicendum quan-
30 do non habet patrimonium, sed industriam æquiualentem, eadem ratione, puta si Doctor, qui ex aduocationis, vel munerum, ac officiorum functione, & huiusmodi multa lucraretur, sed si non habet patrimonium, nec industriam, præsumitur pro ecclesia. Et vide Cyn. in authen. licentiam. C. de episcopis, & cler. vbi idem sentit in administratoribus sæculariũ rerum, nam dicit, quòd si administrator erat
31 perpetuus, & nihil habebat, præsumitur acquisisse ex administratio-

ne.

ne. Si vero temporalis erat, & ad tempus, & reddebat rationem, tunc non ex administratione, sed ex industria acquisisse præsumitur, scilicet defunctus. C. arbit. tutel. vltimo membro. si dubitatur, vtrum bona fuerint acquisita, vel an illa habuerit prælatus, tempore quo fuit promotus, vel beneficiatus, dico sic, si dubitatur, an aliquid habuerit, procedit opinio Ioan. Andreæ, vt videlicet præsumatur pro ecclesia, poterit tamen probare hæres, prælatum, vel mortuum, illa, vel alia bona habuisse tempore promotionis, sed si dubitatur, vtrum illa bona, de quibus est quæstio acquisierit ante promotionem, aut post,
32 tunc defendam possessorem in possessione sua, siue hæredes, siue ecclesiam, & sic inquit Abb. loquitur text. cum glo. si bene intelligatur. in cap. primo. 12. quæstio. 4. hæc distinctio Abbatis placet d. Quintiliano Mandosio in sua praxi signaturæ gratiæ in rub. licentiam testandi, & spoliorum concessio. pro qua adducit cons. 20. Benedicti de Bene. qui vulgo Capra nuncupatur incip. punctus quidam Franciscus. in primo quæstio. sequitur Didacus Couarruuias Doctor Hispanus in suis commentarijs. cap. primo. de testamen. per multas columnas, & Alexand. cons. 101. septimo volum. circa princip. vbi optime. sequitur pulcherrime hanc opinionem Zabarella. in cap. cum in officijs. de testamen. in fin. vbi ponit quæstionem de domino Francisco Petrarcha Archidiacono Parmæ, qui acquisiuerat ante Archidiaconatũ quasdam domos, super quibus fuit post mortem eius lis inter successorem in Archidiaconatu, & hæredes eius, quia illa conclusio, vt pro eo, qui est in possessione bonorum præsumatur, & dicenti incumbat probare,
33 videtur vera per glo. cap. nulli. 12. quæstio. 5. Bart. cum additio. ad eum in l. si inter. ff. de rebus. dub. præsertim, quando constat clericum ante beneficia habuisse patrimonium, tunc enim agens contra possidentem probat, Lap. allega. 113. pro declaratione. & probatur expresse dict. cap. primo. de pecul. cler. a contrario sensu, vbi præsumitur pro ecclesia eo casu, quo clericus nihil, habens patrimonij, fuit promotus. ita punctualiter consulit Cardinal. consil. 79. Thema. in morte Illustriss. Poetæ D. Francisci Petrarchæ, vbi subdit magistraliter, esse in hoc considerandas coniecturas, & præsumptiones, quia vna aliam elidit, & sic quantum esset patrimonium suum, quot redditus ecclesiæ, quantum lucratus ex doctrina, vel artificio suo, vel aliter, cap. relatum. el secundo vers. cæterum. de testamen. & si hæres reperitur in possessione, donec de dictis coniecturis dignoscitur, non excluditur a pos-
34 sessione, dict. cap. nulli. & per allegata per Cardin. dict. loco addo addu cta per Corn. cons. 314. videtur. lib. 3. 2. colum. & sequenti. Vbi tenet consulendo in hac materia, quod cõmunis opinio est, quòd si nihil probatur,

batur, præſumitur pro eccleſia, ſed ſi probatur induſtria, patrimonium, officia, artificia, vel doctrina, vel aliquid aliud, vnde veriſi-
35 militer potuit quærere, tollitur dicta præſumptio, dato etiam, quod formaliter non probaretur, quod dicta bona, de quibus agitur fuerint empta deſuper lucratis pecunijs, & in hoc omnes communiter concordant, præſertim ſi apparet, quod tempore promotionis aliquid patrimonij habuerit, tunc enim poſtea quæſita, ſi non apparet vnde, in dubio pręſumptio eſt pro poſſeſſore, ita quod ſucceſſore defuncti vniuerſali vel particulari poſſidente, incumbat onus probandi eccleſię, aut Cameræ, pro quo vide Imolam in cap. vt vnus. de pecul. cler. vbi quęrit, quid ſi reperitur rector eccleſię, mutuaſſe pecuniam nomine proprio, an poſt mortem eius, pręſumetur dictam pecuniam fuiſſe quęſitam de bonis eccleſię, & dicit Domi. Anto. quod non, ſi probetur, quod habuit bona tempore promotionis, & idem dicit, ſi probetur, quod erat perſona talis, quæ licite potuit acquirere dictam pecuniam, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, nam dicit, quod ſatis pręſumeretur tunc dictam pecuniam mutuatam fuiſſe quęſitam de proprio ipſius pręlati, pro hoc videtur, quod actio quæſita contra extraneum per prælatum nomine proprio, acquiratur hęredi pręlati, ſi probetur, quod tempore promotionis habuit bona propria, vel quod habuit officium aduocationis, aut lecturę, vel aliud, ex quo potuit lucrari &c. & ante omnes has diſtinctiones, & regulas tradit in hac materia Innocen. vbi dicit, quod ea, quę ſunt acquiſita poſt clericatum, prima facie pręſummuntur acquiſita intuitu eccleſię, & de redditibus eccleſię, & licet in ſingulis clericis pręſumatur pro eccleſia, maxime pręſumitur pro pręlatis, quidam tamen ſecundum Innocen. dicunt, & forte non male, quod ſi non ſunt prę̨lati, creditur ac-
36 quiri intuitu perſonę, non eccleſię, cum ad acquirendum nomine ec-
37 cleſię, nullus niſi ſit prælatus, habeat officium, ideo ſuo nomine acquirere videatur, ſi aliunde habeant bona, & tunc hæres ſuus licite taliter acquiſita, poſt mortem occupabit. argu. cap. requiſiſti, de teſtamen. & dicit Innocen. quia in ijs difficiles, & quaſi impoſſibiles ſunt probationes teſtium, vel inſtrumentorum, ſcilicet quid, & quantum de redditibus eccleſiæ, & quantum de ſuo proprio emerit, ideo iudex in hoc multum ex præſumptionibus procedet, & quia contingit aliquando, vnam præſumptionem. aliam elidere de præſump. cap. il-
38 lud. & cap. litteras. de electio. cum inter. iudex arbitrabitur, quantum ſit patrimonium eius, & quot ſint redditus eccleſiæ, item quid lucretur de artificio, ſeu doctrina, tex. cap. ſacerdotes. 12. quæſtlu. 4.
39 ex hoc enim habes, quòd ex coniecturis conijcitur per arbitrium iudicis, an

cis, an clericus acquisierit intuitu ecclesiæ, an personæ, & hoc intelligo, quando aliquæ coniecturæ sunt, quod clericus acquisierit aliqua intuitu personæ, quibus cessantibus, videtur procedere illud, vt prima facie præsumatur, quòd intuitu ecclesiæ: & in hoc dicit Innocen. se non credere, quod melioris conditionis sit is, qui possidet, siue hæres, siue ecclesia, quoad probationem faciendam, vt ex eo, quod pos-
40 sidet, alteri incumbat probatio, quia semper præsumitur pro ecclesia, nisi hæres clerici defuncti, probauerit defunctum habuisse aliquid ante clericatum, vel aliunde suo intuitu obuenisse, & probet secundum eum vere, vel præsumptiue, cap. requisisti. de testamen. dicit etiam Innocen, quòd ex alio præsumitur contra clericum, quia cum prælatus debeat segregare, res suas, a rebus ecclesiæ. 12. quæstio. 1. cap. sint. mul-
41 tum contra eum præsumitur, si hoc facere omisit, & sæpe posset pro-
42 pter culpam eius deferri iuramentum ecclesiæ argu. 2. quæstio. 1. in primis maxime vbi manifesta, & lata deprehenditur culpa, refert, & sequitur Zabarel. cap. cum in officijs. de testamen. hanc opinionem sequitur Bald. in authen. licentiam. C. de episcopis, & cler. vbi dicit, aut bona non sunt distincta, nec communia, sed sunt omnino incerta ad quem pertineant, & vnde prouenerint, & tunc stamus præsumptioni dict. authenticæ, nam quicquid prælatus reperitur possidere post prælaturam, si non constat de titulo, vel possessione anteriori, vel antiquiori, præsumitur esse ecclesiæ, & nomine ecclesiæ possidere; Vnde de his prælatus testari non potest, nec aliquis alius administrator ecclesię, nec etiam rectoress hospitalium, vt expresse apparet in corpore huius authenticę: quod est notatu dignum, vbi idem Bald. reddit rationem,
43 quare sit, quod vbi non apparet de tempore acquisitionis, pręsumatur pro ecclesia, & quod, vbi non apparet cuius contemplatione, pręsumatur itidem pro ecclesia, quia inquit secundum Innocen. primum contingit propter culpam prælati, quia debuit inuentarium facere, & res suas segregare a rebus ecclesię, & omnia agere cum consilio suorum clericorum, vnde si omittit hoc, multum contra eum pręsumitur, sicut contra tutorem, si ergo esset factum solemne inuentarium, posset discretio bonorum per ipsum probari. l. cum de lege. ff. de probat. Secunda ratio est, quia ex quo pręlatus reperitur in possessione, pręsumitur possidere nomine ecclesiæ, quia ad officium suum pertinet acquirere ecclesię, & per hoc dicit idem Innocen. quod si ille, cui pręlatus relinquit talem possessionem, etiam iure institutionis, eam occupat propria authoritate, ꝙ ipse incidit in pęnam in l. si quis in tantam, nec excusatur etiam obtentu testamenti, & est ratio, quia cum ciuilis possessio sit pęnes ecclesiam per Abb. in cap. cum esses. de testam. in re-

petit.

petat. vers. quinto principaliter. dixi in quæstione, quæ actio competat ad spolia. neque hæres, neque testator potest eam interuertere, sequitur Bart. in l. cum ipse. vers. quæro lex. C. de contrahen. emptio. vbi firmat, quòd res emptæ per prælatum, præsumuntur emptæ nomine ecclesiæ, si autem bona occupata, reuera pertinent ad occupantem, tunc quia nemo erat ante in corporali possessione, considerata
44 veritate licita est occupatio, & præuentio in possidendo, scilicet, quòd omnis, qui recta via succedit in titulo institutionis, vel abintestato habet hanc potestatem occupandi, quod reuera pertinet ad se, & a
45 nemine, est possessum, quod est valde notabile. Sequitur Alexand. in suo consilio. 116. volum. septimo. quod consilium fuit factum in præsenti materia, vbi examinando quæstionem Ioan. Andreæ an si quis est vicarius in ecclesia, præsumatur illud, quod habet acquisiuisse de bonis ecclesiæ, distinguit, aut est vicarius temporalis, qui forte habet certam portionem pro seruitio, quod præstat, & tunc non
46 præsumitur acquisitum de bonis ecclesiæ acquisitum per eum, quia talis non dicitur habere administrationem ecclesiæ. cap. constitutus. de filijs presbyterorum, si autem esset vicarius non temporalis, sed perpetuus, tunc dicit, quod ex qualitate vicariæ, & quantitate patrimonij, seu ex his, quæ ex prospera fortuna probatur eum acquisiuisse, bonus iudex iudicabit, an præsumatur eum acquisiuisse de bonis ecclesiæ, an non, & in totum, an in parte arg. cap. fina. de transac. & eadem ratione idem dicendum est, nedum in vicario, sed etiam in Rectore, & prælato, quid enim, si aliquis est rector ecclesiæ, ex qua modicum, vel nihil percipit, & habet officium lucrosum, vt quia for-
47 te est doctor deputatus ad legendum cum salario, vel etiam ex industria aduocationis, vel simili multa acquirit, certe non præsumetur tunc, quod quæsitum per eum sit de bonis ecclesiæ acquisitum, per eundem etiam Alexand. in cons. 101. eodem volum. in princip. quia dicit Abb. dict. cap. vt vnus de pecul. cler. in casu talis industriæ est idem præsumendum, quod & quando habet patrimonium, quia tunc non præsumitur pro ecclesia, cum sæpe longe maior sit industria, quam sit facultas patrimonij, quia non debet hæres onerari ad probandum,
48 quod bona fuerint acquisita ex industria personæ, sed sufficit probare quòd prælatus multa lucrabatur ex industria personæ, & tunc idem præsumendum est, sicut in casu, quando habebat patrimonium, quia similium eadem debet esse ratio. cap. cum dilecta. de confir. vtil. vel inutili. & per Ioan. de Imola dict. cap. primo de pecul. cler. vbi ad dubium ibi propositum respondendo, dicit, quòd si respectu eius, quod quis reperitur habere, industria est non parua, vt ponit exemplum
ibi

ibi de quodam qui administrauerat negocia cuiusdam maximi domini, qui demum rediji ad ciuitatem cum centum millibus ducatorum, quòd non præsumitur acquisisse ex administratione, & cum industria fuerit parua, præsumitur acquisisse ex industria in Baratarijs, extorquendo ab hoc, & ab illo, suffultus fauore domini, & hoc secundum opinionem Petri, quem ibidem Imola adducit: ipse vero dicit, quòd si ille talis reddidit rationem suæ administrationis, non præsumitur tunc ex bonis domini quæsiuisse, alias si non reddidit, videretur secus, & in materia dic, quòd clericus regularis emens, acquirit ecclesiæ, sed clericus secularis emens nomine proprio acquirit sibi, & hæredibus suis, sed si emat de bonis ecclesiæ, debet ecclesiam conseruare indemnem, alias ecclesia in subsidium vendicat rem emptam, in quacumque causa cantat instrumentum, sed si emit nomine ecclesiæ, acquirit ecclesiæ domi-
49 nium, & possessionem, in dubio autem præsumitur emisse nomine ecclesiæ, & ipso mortuo potest ecclesia capere possessionem rei propria authoritate, nisi hæres prius sit ingressus eam, quo casu debet conueniri via ordinaria, non autem sibi possessio auferri de facto, sed si clericus relinquit hæredem nominatum, potest hæres propria authoritate occupare impune, nec dicitur in mala fide versari, nec ecclesiam voluisse
50 spoliare, sed cautius erit, quòd hæres possessionem capiat saluo, & reseruato iure ecclesiæ, quia tunc nihil sibi potest impingi. ita Bal. in l. cum ipse. 2. colum. vers. tertio casu. C. de contrahen. emptio. & clericus emens equum de bonis ecclesiæ, non est dominus equi. 13. quæstio. 1. res ecclesiæ. 44. distinctio. in princip. vers. sacerdos. & clericus emens fundum de pecunia ecclesiæ, si in instrumento faciat poni nomen alterius, præsumitur facere in fraudem. Bal. in l. mancipia. C. si quis alteri vel sibi. post Innocen. in cap. cum in officijs. de testamen. in glo. sua magna. & dicit Bald. in cons. 298. volum. primo incip. Christi nomine. in hac materia, quòd prælatus, aut celebrat contractum per sese, interdum per interpositam personam, interdum est dubium, si per se, & tunc, aut nomine ecclesiæ, & acquiritur ecclesiæ, quia siue moriatur, siue remoueatur, vel recedat, remanet acquisitum fixum ecclesiæ, si nomine proprio, etiam tunc si sit prælatus, qui non possit habere propriũ, vt quia monachus, vel canonicus regularis, & acquirit ecclesiæ: si vero sit, qui possit habere proprium, & tunc, si ex re ecclesiæ, acquirit ecclesiæ si ex re patrimonij, acquirit sibi, & hæredibus: si dubitatur ex qua re, & tunc, si est episcopus & præsumitur, quòd ex rebus episcopatus, si tempore quo fuit factus episcopus, non habebat patrimonium, nisi probetur, quòd ex alia causa acquisiuit: si autem dubitatur, ex quibus bonis, tunc agenti incumbit probatio, quia in dubio possessor absol-

V uitur,

uitur, subdens, interdum prælatus emit pro suis consanguineis, vel amicis, & tunc si de pecunia ecclesiæ, indubitanter est ecclesiæ, & præsumitur pecunia ecclesiæ, si ecclesia erat in possessione pecuniæ, quia in rebus, quæ vsu consumuntur, præsumitur ex possessione dominium, nam quia est facilis transitus per cōsumptionem, merito facilius præsumitur:
51 si prælatus mutuat pecuniam consanguineo, res ex tali pecunia empta, non dicetur empta ecclesiæ, & dicit, quod ratio est, quia dominium pecuniæ transiuit in accipientē mutuum, quia hoc modo ecclesia haberet pecuniam, & rem, vt per Bal. dict. cons. 298. sed si prælatus emit per interpositam personam, & eadem inquit Bal. ibidem dicenda sunt, vt ff. de author. tut. l. pupillus. §. per interpositam. C. quod met. caus. l. si per impressionem. C. de secundis nup. l. hac edictali. sed in dubio non præsumitur fraus, sed aut donatio, aut mandatum. l. quæ dotis. ff. sol. mar. prætera videndum est, quomodo cantet instrumentum, nisi concipiens instrumentum aliud fateatur, vel per testes aliud probetur. l. 4. §. si ab ignoto. ff. de manum. nam quod non dicit instrumentum, nec nos dicere debemus, nisi contrariam probationem habeamus. l. fideiussores magistratum. §. 1. de fideiussor. & per eundem cons. 299. d. volum. ibi, & conclude quatuor casus. nam, aut quis administrat res ecclesiæ tantum, & acquirit ecclesiæ, aut gerit propria negocia tantum, & acquirit sibi, aut propria & ecclesiæ, & acquirit communiter, aut seorsum negociatur, quandoque sibi, quandoque ecclesiæ, & si constat quod de pecunia ecclesiæ, & ecclesiæ acquirit, sed si non constat, acquirit sibi, quia licite potuit per se negociari, hæc per Bald. dict. loco, sed hoc locum non habebit, si clericus fuit, qui negociatus fuit, quia post eius mortem, acquisita sunt applicata ecclesiæ per bullam Pij quarti, de qua in secunda quæstione istius laboris, & clerico est interdictū negociari. toto titulo ne cler. vel monach. vnde merito in dubio acquiret ecclesiæ, ex quo clerico est peccatum & delictum negociari, idem Bald. in additio. ibidem quod administrator, qui a principio, & ex post facto est necessarius, vt prælatus, acquirit ecclesiæ, de pecunia ecclesiæ, velit, nolit, & acquirit directum dominium, si se nominet in instrumento, si nominat consanguineum, vel amicum, cui vult acquirere, si venditor hoc agit, vt non quæratur ecclesiæ, acquirit vtilem rei vendicationem, si hoc eligat ecclesia, quæ potest de duobus vnum eligere, quod sibi placet, vel rem, vel pretium, & magis interest ecclesiæ habere pecuniam, quam rem, tunc non videtur acceptare contractum, sed si magis rei, videtur acceptare eo ipso quod non contradicit, quia, vbi de lucro agitur, facile quis consentit, sed vbi de damno, dissentit, & alias, vt ibi per eundem. Bald.

Erlo-

Et secundum Innoc. dicit idem Alex. d. loco, quod iudex in his discernendis, & diiudicandis habet arbitrari ex coniecturis, inspecta qualitate, & quantitate reddituum ecclesiæ, & inspecta qualitate industriæ, seu artificij, vel doctrinæ, ex quibus lucrari potuit, quantum præsumendum sit eum aqcuisiuisse ex bonis ecclesiæ, & quantum aliunde, per id, quod habetur in capit. secerdotes xij. quæst. iiij. in qua computatione, iudex prius deducet de redditibus, & bonis ecclesiæ quantum expendere oportuit prælatum, vel clericum in victu & vestitu, quia qui altari seruit, de altari viuere debet. xij. quæstione prima. ex his & cap. episcopus. ead. caus. quæst. ij. cap. charitatem. habetur per Bal. in suo cons. 313. vol. j. ibi per subtilitatem igitur iudicis, ista sunt determinanda, & reddenda singula singulis, &c. Bartol. Cæpol. cons. 51. incip. in Christi nomine. quod est consilium in materia nostra factum. Item debet deduci in dicta computatione illud, quod fuit expensum in expensis factis in alimentis pauperum, vel in hospitalitatem, vel in redemptionem captiuorum, aut alias pias causas. xij. quæst. ij. aurum. & cessantibus istis coniecturis, præsumeretur in dubio pro ecclesia, pro qua iura præsumunt, nisi probetur clericum, ante clericatum quid habuisse, vel aliunde interim sibi obuenisse. per Bal. cons. 80. vol. v. Roman. cons. 159. Veron. cons. 51. col. pen. Corne. cons. 314. lib. 3. & cons. 79. col. prima lib. 4. Franc. in Rub. de testa. col. 30. lib. vj. Alex. cons. 101. col. prima num. 4. cons. 116. col. 2. num. tertio. lib. septimo. per iura, & doctores quos allegat ibi idem Alex. secundum quos, & maxime Io. de Imol. dicit, quod si rector ecclesiæ reperitur mutuasse pecuniam nomine proprio, an post eius mortem præsumetur acquisita de bonis ecclesiæ, & dicit quod sic, nisi probaretur quod talis erat persona, quæ licite potuisset dictam pecuniam quærere, puta ratione aduocationis, vel lecturæ, vel similis exercitij, quia tunc præsumetur acquisita aliunde, potius quam de bonis ecclesiæ, prout sonat actus gestus a prælato, qui proprio nomine dictam pecuniam tanquam suam mutuauit, facit quæstio posita per Abb. in cap. requisisti. de testam. vtrum legatum factum episcopo, præsumatur factum con-
52 templatione ecclesiæ, vbi dicit, quod in dubio est recurrendum ad coniecturas, vt si est factum a persona coniuncta, non præsumatur, quamuis dixerit relinquo hoc episcopo: idem si longam amicitiam simul habuissent: similiter si diceret, relinquo Domino Titio, non expresso episcopo, & sic erit suum, & succedunt propinqui ab intestato. capit. quia nos. de testam. si vero ab extraneo legetur præsumitur factum, & legatum contemplatione ecclesiæ per text. in. l. annuum, secundum vnum intellectum. ff. d. annuis leg. & glo. sing. in

cap. requisisti vide glo. nota. in cap. secundo. de testamen. lib. 6. Idem dicendum est, non solum de episcopo, sed de quocunque habente administrationem, seu prælationem in ecclesia, accipiendo administrationem pro dignitate, seu ministerio in ecclesia separato a congregatione, vt quia est vicarius temporalis alicuius ecclesiæ, seu commendatarius secundum Abb. in capitul. 2. de iud. prælationem vero intellige,
54 quando habet administrationem perpetuam, & large accipiendo, vt comprehendat etiam habentem ecclesiam curatam, secundum Innocen. in dict. cap. requisisti. qui dicit, quod qui potest absoluere, dicitur habere administrationem, & extraneus in casu isto accipitur, qui non est ei coniunctus, in quarto gradu consanguinitatis, vel affinitatis, vt est tex. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. glo. 12. quæst. 3. cap. pontifices.

Si vero legatum sit factum clerico, non habenti administrationem in ec-
55 clesia, dicit idem Abb. dict. cap. requisisti. quod in dubio præsumetur factum intuitu personæ, non ecclesiæ, exemplum posset poni in canonicis, quia ipsi non habent administrationem in ecclesia, quod ta-
56 men, intellige si talis cui legatur, sit persona, quæ possit habere propria, secus si non possit habere, puta quia religiosus, quia tunc præsu-
57 mitur legatum factum, intuitu monasterij, vel ecclesiæ facit text. in l.
58 Deo nobis. C. de episcopis & cleri. cap. vnico. 18. quæst. 1. & sic quando est factum intuitu ecclesiæ, non poterit disponere, nisi, sicut de rebus ecclesiæ, idem tenet Bart. in l. ciuibus. ff. de rebus dub. & secundum Abb. in cap. Raynutius. de testam. legatum factum canonicis omnibus talis ecclesiæ, præsumitur ecclesiæ contemplatione factum, etiam si per legantem exprimantur nomina cuiuslibet canonici, per tex. in l. ciuibus. ff. de rebus dub. vbi dicit text. ciuibus ciuitatis legatum, vel fidei commissum datum, ciuitati relictum videtur, quod verum est secundum. glo. nisi sit datum vti singulis, quia non acquiritur tunc ciui-
59 tati, sed ipsis ciuibus. Bart. in dict. l. ciuibus. glo. in l. titius. la secunda. §. ciuibus. ff. de leg. secundo. licet. glo. in l. non plures. C. de sacr. san. ecclesi. aliter dicat, sed intellige, & declara, vt per Bart. supra allegato loco facit l. annua. §. a titia. ff. de ann. leg. quando vero legatum factum filio familias præsumatur factum intuitu, & contemplatione patris, vide per Bar. in l. cum aliquis. C. de iure delib. & per Abb. in cap. Raynutius. extra de testamen. pro qua materia vide Alexand. dict. consil. 100. vbi tenet quod præsumptio quæ fit, quod aliquis acquisie-
60 rit de bonis ecclesiæ, habet locum, quando contentio est cum ecclesia, secus, quando contentio est cum alia persona, sicut quando contenditur inter virum, & vxorem, quia tunc præsumitur, acquisisse de bonis mariti,

61 mariti, secus quando contenditur cũ extraneo, per doct. Bal. in l. si vxorē C. de condit. infer. in. iij. col. & per eundem Alex. d. cons. in principio. Vide in hac materia Lud. Rom. cons. 159. vbi inter alia dicit, quod ad propositum presentis materiæ facit illud, quod dicitur officialem præsumi ex bonis reip. quæsiuisse, quando tempore promotionis ad officium, non apparet eum aliquod habuisse patrimonium, vt in glo. singulari in l. facultas. C. de iure fisci lib. decimo. de cuius veritate vide per Guliel. de cun. in. l. presentibus. ff. si cert. pet. & per Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis, & clericis. nec obstat tex. in. l. si defunctus. C. arbitr. tutel. vbi non præsumitur tutor acquisiuisse ex bonis pupilli posito, quod tempore susceptionis tutelæ nihil haberet tutor in patrimonio, quia est diuersa ratio in tutore, & in clerico, quia tutori, si fuit laicus, licitũ fuit negociari, vnde esse potuit, quod quæsita, ex propria negocia-
62 tione acquisierit, quod est magis præsumendum, quam præsumendum sit eum ex bonis pupilli quæsiuisse, clerico autem non licet aliquo modo negociari. cap. primo. extra ne cler. vel monac. & ideo, vbi patrimonium, vel artificium non habet, præsumitur ex bonis ecclesiæ quæsiuisse, ne alias dicendo præsumamus crimine commisisse negociationis & alias, vt ibi per d. Lud. d. cons. 159.

Et quicquid acquirunt clerici ratione officij, vel seruitij, vel pro missis dicendis, vel orationibus, aut similibus, sibi acquirunt, ac de eis possunt libere disponere, nec intelligitur acquisitum ratione ecclesiæ, vel illius contemplatione, sed intuitu personæ, quicquid dixerit Iac. Butr. in authen. licentiam. C. de sac. san. eccles. vbi dixit, quod Rector ecclesiæ debet operari ecclesiæ, & pro ecclesia, à qua recipit alimenta arg. l. quod in vxorem. C. de neg. gest. l. quod si nulla. ff. de relig. & sump. funer. & per hoc velit, quod de quæsitis ex industria non possit disponere, tamen non mouetur bona ratione, quia clericus operari non debet ecclesiæ, & pro ecclesia, nisi circa diuinum of-
63 ficium, & conseruatione suorum iurium, & bonorum. l. qui sub prætextu. C. de sac. sanc. eccles. & propter hoc alimenta percipit ab ecclesia, & non simpliciter, vt alimenta, sed vt fructus, & redditus sibi concessos, sed vide quæ dicit Abb. in cap. cum esses. in repet. de testa. vbi indistincte tenet, quod clericus de fructibus ecclesiæ habet habere tantum solummodo, quod sufficiat ad victum, & vestitum, Item non semper quis, ex eo quod alimentatur tenetur operare, vt probatur in. l. scio. in princip. & in l. Mæuia. ff. de an. lega. & sic concludit, quod de quæsitis ex opera sua, clericus potest disponere, sequuntur Abb. Petr. de Anchar. & Io. de Imol. in cap. cum. in officijs. de testam. Quidam tamen dicunt, quod est secus in episcopo, qui de sua

64 industria, & labore acquisitis, non potest disponere, nec in aliquos conferre, sed hanc opinionem non iudicat veram Alex. in d. cons. 116. in fi. septimo vol. per iura, quæ ibi adducit, quia illud, quod habetur in authen. licentiam præallegatam, non seruatur de iure canonico, & per alia ibi per eum adducta.

.5. Fiet ergo in computatione acquisitorum deductio expensarum, victus primo, de fructibus beneficij, de quibus habet semper viuere sacerdos, vel clericus, per ea, quæ dicit Fel. in capit. ad audientiam. de præscri-
1 ptionibus prima col. vbi dicit, quod Papa Vrbanus v. dixit Io. de lignano, qui respuebat fieri Cardinalis, quia nolebat bibere sanguinem martirum, quòd poterat viuere de redditibus ecclesiæ, etiam habens patrimonium. per glos. Innoc. in c. episcopis, de præben. dicit etiam Bal. in cons. 313. secundo vol. incip. præmittendum est: quod si fructus reperiuntur consumpti, potius videntur consumpti de fructibus ecclesiæ, quam de patrimonio, quia de ecclesiasticis viuere debet &c. quia qui altari seruit, de altari debet viuere. 12. quæst. 1. ex his. & cap. episcopus. & ead. caus. quæst. 2. cap. charitatem. cap. cum secundum. de præben. idem tenet Io. Dil. de arte testan. tit. primo caus. tertia in fi. vbi dicit, quod in dubio censetur quis potius fructus ecclesiæ, quam proprios consumpsisse; & in verbo victus, & clerici vestimenta com-
2 prehenduntur. ff. de verb. sig. l. verbo victus Lud. Rom. in cons. 440. quod consilium est factum in materia spolij cuiusdam hospitalarij, Innocen. in cap. indecorum. extra de ætat. & qualit. vbi dicit, quòd de fructibus, & rebus ecclesiæ, clericus habet disponere in suas necessitates, & eorum, qui sibi inseruiunt, dicit glos. in capit. fi. de pecul. cler. quòd clericus de redditibus ecclesiæ, habet habere victum, & vestitum glos. in capit. fi. de pigno. & capit. quia nos. extra de testam. pro hoc. 12. q. 1. duo. & capit. res ecclesiæ. vbi Io. dicit, quod illud solum est clericorum de fructibus ecclesiæ, quod probabili ratione consumunt ea. caus. q. 1. capit. fi. & quæst. 5. per totum: facit quia clericus fructuũ, & reddituum ecclesiæ est in bona valetudine vsufructuarius, per tex. & glo. ibi
3 in cap. fi. de pecul. cler. aliquando est vsuarius, quia ei vti licet fructibus, & redditibus ad vsum quotidianum, & suum facit, quantum consumit Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. Cardinalis Zabarella, & alij in d. cap. fi. vbi in 3. col. dicit, exponat clericus fructus beneficij pro victu, & vestitu suo, plus, & minus, habita consideratione suæ conditionis, & quicquid superest, debet erogari pauperibus, & paulò post, idem de fructibus, quos consumeret clericus in victu, & vestitu, quos facit suos.

Et paulò inferius secundum Ioan. Cald. idem Zabarella quod clericus, qui

4 non intereſt diuinis, quotidianas diſtributiones non facit ſuas, etiam propter victum,& veſtitum, ſiue probabilem conſumptionem, vbi eum vide, dicit Alex. conſi. 116. 2. col. verſi. benefaciunt, ponit, & diſputat Abb. in ſua diſputatione, quæ incipit Titius clericus, quia dicit text. in capit. cum ſecundum. extra de præbend. quod clerici debent viuere de patrimonio Ieſu Chriſti, cuius obſequio ſunt deputati, & facit quod
5 colligitur, & notatur in eo text. quod in tantum eſt verum, quod clericus habet viuere de fructibus beneficij, quod ſi epiſcopus ordinat clericum ad ſacros ordines ſine aliquo titulo, vel beneficio ei collato, tene-
6 tur, imo compellitur ei de neceſſarijs prouidere, quouſque ei prouideatur de titulo, vel beneficio. vbi Abb. dicit, quod licitum eſt clerico ſecundum Apoſtolum, viuere de redditibus eccleſiæ, licet enim ipſe Apoſtolus abſtinuerit, quærendo ſibi victum manibus, vt non daret locum
7 falſis Apoſtolis, ſeu materiam exercendi quæſtum, non tamen per hoc impoſuit alijs, vt ſic teneantur facere, imo expreſſe permiſit, vt hic: & Hyeron. ponderauit illud verbum viuere: quaſi licitum ſit, de beneficio percipere neceſſaria vitæ, vnde dicit, quod ſacerdoti licitum eſt de altari viuere, non luxuriari, facit quod habetur in text. in clem. prima. de iure patronat. & quod dicit Abb. in capit. de monachis. verſ. in glo. prima. Idem. Abb. in capit. poſtulaſti, verſi. nemo de reſcrip. vbi dicit, quod habens patrimonium non ſuſcipit indigne beneficium, dummodo be-
8 ne expendat, & hodie bona eccleſiarum, ſunt deputata principaliter ad vſum miniſtrorum, vt in capit. paſtoralis. de his quæ fiunt a præla. & c. fin. 19. q. 2. vbi indifferenter permittitur clericis, vt poſſint viuere de redditibus, & fructibus beneficij, ex quo ei deſeruiunt, & licet habentes patrimonium, nihil poſſint petere ab eccleſia vniuerſali, tamen ab
9 eccleſijs particularibus, qui deſeruiunt licite poſſunt capere, vt ibi late per eum.

Per quæ loca clare videtur conſtare, quod clericus de fructibus beneficij poteſt ſumere ſibi neceſſaria pro ſe, & ſuis, & iſta neceſſitas arctatur ad victum, & veſtitum tantum, vt. 12. quæſtione. 1. epiſcopus. gloſ. in capitulo primo. 21. quæſtione prima quæ dicit, quod hoc obtinuit ſecundum tempora illorum iurium. 41. diſt. epiſcopus vilem. hodie vero creuit decus eccleſiæ, auxitque Deus eccleſias, de conſec. diſ. 1. vaſa. quia
10 hodie ſine penuria, & commode viuere debent clerici de redditibus eccleſiæ, per text. in capitulo primo. de ſtat. regul. §. ſane, & ibi gloſ. in §. ſine penuria, vbi dicit quod multa non poſſum facere commode, quæ facere poſſum ſine penuria, optima gloſ. in extrauag. ſuſcepti. ne ſed. vacan. in gloſ. in totum. quæ dicit quod commode habent viuere clerici de fructibus eccleſiæ, & commode dicitur quod ſit conſidera-

11 tis nobilitate, scientia, & dignitate cap. cum adeo. de rescrip. facit tex. in capit. postulasti, ibi, valeat commode sustentari, vbi Abb. declarat verbum commode & text. in cap. cum adeo. de rescript. ibi sufficientem, per quem text. & ibi glos. videtur, quod clericus debeat habere ecclesiam aut beneficium sibi suisque sufficiens, & sufficiens intelligit glos. ibi, quod sufficiat sibi & suis 50. dist. studeat. in fi. & quod aduenientes possit recipere, & iura episcopalia persoluere cap. sicut. de sup-
12 plen. neglig. prælat. text. capit. de monacis extra de præben. vbi dicit glos. Bernardi, nota quod clerici tenentur ad hospitalitatem. Item cõ-
13 petenter quis debet beneficiari, ita qod possit commode sustentari, & iura episcopalia persoluere dicit text. & ibi glos. in cap. j. de institut. vbi dicit, quod tot sunt ponendi & instituendi in monasterio, vel ecclesia, quot possint in eo, aut in ea commode sustentari, & quot possint iura episcopalia, & hospitalitatis persolui, & notat Abb. in capit. de monachis. quod etiam clerici seculares tenentur ad hospitalitatem, & intellige secundum Innoc. ad solitam, iuxta vires facultatum, non enim tenetur omnes recipere, & postea mendicare, sed primo subueniendum est seruitoribus in cap. his. de ecclesi. edif. Item reparanda est prius ecclesia, cap. pastoralis. de his quæ fi. a prælat. & ex alijs redditibus poterit teneri hospitalitas, & intellige, nisi esset tanta necessitas proximi, quod fame moreretur, tunc eidem est subueniendum, nam tunc ecclesia tenetur etiam vendere bona mobilia, & etiam vasa ecclesiæ. xij. q. ij. aurum. & hoc casu, etiam quoad laicos eleemosina est in præcepto: & in assignanda portione victus huic clerico rectori, vel vicario, inquit,
14 Abb. & in tenenda hospitalitate, habebitur respectus ad situm ecclesiæ, nam magis indiget quando est extra vias communes, item considerabitur consuetudo loci, & vbi religiosi omnia onera subirent, cessaret hæc prouisio in ecclesijs, inferioribus: per quæ manifeste apparet, quod de beneficij fructibus, & redditibus clericus debet tantũ habere, quod commode viuere possit, nec sufficit, quod viuat sine penuria, quia
15 multum interest viuere commode, & viuere sine penuria, quia sæpe potest quis sine penuria viuere cum quadraginta florenis, sed non commode, quia dicit glo. in cap. primo. §. sane in §. absque penuria de stat. regul. in vj. quod canonicus Bononiensis non possẽt de centum florenis commode substentari, & tamen de vigintiquinque substentaretur absque penuria, sequitur Dec. in cons. 555. num. 14. & Cardinalis in clem. prima. §. sane de iur. patro. vbi exponit illum text. in v. satisfactione sufficienti, & congrua in victu, non de tali per quam non periret fame Fel. in capit. postulasti. iij. col. de rescrip. Quia hodie clerici
16 non debent viuere ita stricte, sicut olim, & dos est assignanda magis ampla

ampla beneficiatis hodie, quam olim, per glo. in capit. episcopus 41. dist. & non debent hodie episcopi habere vitam ita strictam in visitationibus, & procurationibus, quia hodie creuit decus ecclesiæ capit. vala. de cons. dist. prima. per Io. de silua in tract. de beneficio, prima par. quæst. j. num. 228. & 227. vbi vide pro eo etiam, quod hodie est dif-
17 ficile, quod fructus sufficiant beneficiato, quia plus vni, & minus alteri sufficit, secundum qualitates, & conditiones illorum, nam in illa commoditate inquit glos. inspicitur consuetudo regionis, qualitas personæ, vnde licet non possum commode sustentari, tamen possum sine penuria, quam glos. vide quæ docet actum in practica in modo articulandi.

Et in tali substentatione, vel victu subministrando clericis, de reddiți-
18 bus ecclesiæ, est habenda ratio nobilitatis personæ. 41. dist. non cogantur. item scientiæ capit. de multa. de præben. item dignitatis. ff. de varijs & extraordin. cog. l. j. §. in honorarijs. & . l. sed & si quid. §. primo. ff. de vsufruct. quia alijs cibis vescuntur nobiles, alij viles, & pauperes, & alio modo viuunt nobiles, alio pauperes. Innocen. in capit,
19 dudum el. ij. ad fi. de electio. glo. in capit. constitutus. in v. impotentiam. de appel. Philip. post alios in capit. de multa. in fi. de præben. v. col. vers. sublimes, & litteratas S. Thomas. in quolib. vj. ar. ix. text. in capit. de multa. in fi. de præben. & dicit Abb. in capit. cum adeo, de rescrip. & si diceres quare in rebus Dei, habetur respectus ad istas qualitates extrinsecas, cum possit illud allegari, quod apud Deum non est acceptio personarum, respondetur, quòd per has qualitates pro-
20 uidetur bono vniuersali, nam sine scientia mundus regi non potest, vnde ecclesia vniuersalis indiget viris litteratis, vt per Io. Monac. in cap. super eo. de hæret. lib. sexto. vbi dicit, quod ecclesia indiget viris
21 litteratis, non asinis ferratis, & dicit Abb. in cap. de multa. de præb. iij. col. num. 8. quod si dispensatur cum sublimibus personis, seu lit-
22 teratis, habetur consideratio ad bonum publicum, quod per istos prouenit vniuersis, nam persona litterata prodest ecclesiæ vniuersali, & cum maximo labore insistit in exercitio scientiæ, merito debet recompensari, vt ibi per eum facit capit. cum ex eo. de electio. lib. sexto. & in cap. fi. de magi. facit authen. habita. C. ne fil. pro pat. & quatenus glo.
23 dicit, quod debet sufficere sibi, & suis, intellige de suis, quos secum necessario debet habere, nam si est doctor, vel nobilis, vel habens dignitatem ecclesiasticam, non debet esse solus, nec sine ministro, & dicit Corsetus in repertorio in v. beneficia. quod redditus beneficiorum debent esse sufficientes, nedum clerico, sed suis, & d. cap. studeat. 50. dist. & intellige (inquit) de suis: qui quasi necessario trahunt.

bunt moram cum clerico, nam secundum qualitatem personæ, debet habere seruitores, non enim debet sibi coquinare, si sit doctor, vel nobilis, vel notabilis persona, nam oportet, quod habeat famulos, ideo dicit glos. in capitulo. extirpandæ. de præben. quod minus sufficit pauperi, quam diuiti, nam pauper qui alias non est nobilis, vel literatus, non indiget tanto apparatu: de diuite autem, qui non est sublimis, vel litteratus, non debet haberi talis respectus, vt not. in d. capitulo de multa. in fi. 11. quæst. 1. capitulo primo. & in summa, & not. in capitulo cum adeo. de rescript. not. Abb. in capit. extirpandæ. §. primo. de præben. & quod debet recipere aduenientes, intellige hoc secundum situm ecclesiæ, nam potest esse, quod ecclesia sit extra ciuitatem, etiam in itinere frequentato, ita quod non potest cum honestate, quin seruet hospitalitatem, secus autem si esset in ciuitate, vbi beneficium esset simplex, itaquod hospitalitas non seruatur: in summa conclude secundum eumdem Abb. quod secundum qualitatem personæ, & secundum si-
24 tum ecclesiæ, iudicabitur sufficientia beneficij: dicit idem glos. in capitulo primo. 21. quæstione prima in §. necessitatem. in fi. vbi. dicit, quod hodie non datur victus clericis ad necessitatem tantum, sed commodius, quia hodie creuit decus ecclesiæ, & Deus auxit ecclesias, vt de conse. dist. prima. vasa. & hæc omnia consideranda sunt secundum qualitatem, personæ, & situm ecclesiæ, aliquid enim sufficit vni, quod non sufficit alteri d. capitulo non cogantur. 41. distin. & minus sufficit manenti extra vias communes, quam in vijs, & consuetudo prouinciæ in hoc seruanda est, distin. 4. erit. & 29. distin. sciendum. & dicit glos. in capitulo statuimus. de maior. & obed. in §. potiorem, quod consideranda est nobilitas, siue scientia, vt etiam maioribus, & pluribus beneficijs honorentur ab illis, qui eos promouent, sequitur Hostien. & Cardinalis Zabarella in capitulo de multa. præalleg. de præben. vbi Io. Andr. & de qualitate huiusmodi scientiæ, & quæ, & qua-
25 lis scientia requiratur, vide late per Innocen. in capitulo cum in cunctis. de electio. quod scientia est requirenda secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem assumitur, capitulo ecclesia vestra. el. 2. de electio. qui enim assumitur ad episcopatum debet habere scientiam noui, & veteris testamenti, cum sit iudex animarum, & iuris, & cum
26 ius dicere debeat: presbytero sufficit, quod sciat canones pænitentiales communes, de quibus 37. dist. quæ ipsis, cantor debet scire cantum, & sic de omnibus, ordinibus, quod talis colligitur ex his, quæ dantur in ordinatione 23. dist. per totum: & ex potestate, & officio quod habent exercere. istæ sunt qualitates scientiæ quæ requiruntur in designatis ordinibus, sed in casu materiæ nostræ, intelligitur de quolibet li-

bet litterato, in qualibet facultate, & scientia, cuius qualitati debet circa victum haberi ratio.

Et ex fructibus ecclesiæ in istis supputationibus faciendis, habent deduci sumptus & expensæ, quæ fiunt in illis recolligendis, & recondendis,
27 vt vera fiat omnium computatio, nam fructus sunt illi, & esse intelliguntur, qui supersunt deductis expensis, quæ fiunt gratia fructuum quærendorum, congregandorum, & conseruandorum. l. si a domino
28 vel patre. ff. de pet. hæred. §. fructus. & l. plane in fi. eod. & l. prima. C. de fructibus & litis expens. vbi dicitur, quod fructuum nomine continetur, quod iustis sumptibus deductis superest, nam nullus casus interuenire potest, qui hoc genus expensarum deductionis impedire possit. l. fundus. ff. famil. hercis. primo respon. l. fructus. ff. sol. mat. vnde dicit text. in d. §. fructus. fructus intelliguntur deductis expensis, quæ quærendorum, colligendorum, & conseruandorum eorum gratia fiunt, & non solum in bonæ fidei possessoribus naturalis ratio expostulat, verum etiam in prædonibus.

Et in tantum videtur verum, quod clericus prælatus, vel sacerdos habet viuere de fructibus, & redditibus ecclesiæ, quod clericus habens patrimonium sufficiens sibi ad victum, potest cum bona conscientia recipere beneficium, ac de illius fructibus viuere, sibique, ac suis
29 hæredibus patrimonium, ac fructus patrimoniales reseruare, tenet Abb. post Innocen. & alios in capit. postulasti. de rescrip. dicit enim, & secundum illa tempora emanarunt multa iura, in quibus dicitur quod clerici habentes propria, non debent participare de rebus eccle-
30 siæ, sed post modum, & tertio fuit statutum, vt nulla ecclesia ædificaretur sine dote pro ministris, & alijs necessarijs ecclesiæ, & clerici sine scandalo incæperunt possidere bona ecclesiæ, ad hoc. 12. quæst. 1. certe, & de consec. dist. prima. nemo. & secundum hæc tempora pro-
31 cedunt iura: quæ videntur velle, quod clerici possunt, & habent viuere de redditibus ecclesiæ, nec ponderatur patrimonium, quia hodie bona ecclesiarum, principaliter sunt deputata ad vsum ministrorum. cap. pastoralis. de his, quæ fiunt a prælat. & vide bonum text. 1. quæst. 2 cap. si. vbi indifferenter permittitur clericis, vt possint viuere de beneficijs, ex quo eis, & in eis deseruiunt, conclude ergo dicit Abb. ibi, quod ab ecclesia vniuersali, clerici habentes patrimonium, nihil possunt petere, sed ab ecclesijs particularibus, quibus seruiunt licite possunt capere, ex quo honeste viuant, hinc emanarunt iura hodierna, quibus disponitur, quod habens beneficium, & patrimonium possunt libere testari de bonis patrimonialibus 12. quæst. 5. per totum, tenet glos. in capit. illi. 12. quæst. 1. que ibi allegat multas rationes, quare clericus ha-

beat,

beat, & possit viuere de beneficijs, ac reseruare patrimonium; quia debet viuere de altari, cui seruit, quia nemo debet proprijs expensis,
32 & stipendijs militare &c. tenet Innoc. in capit. statutum. de rescript. lib. sexto. nec obstat. text. in capit. pastor. j. quæst. ij. quia secundum Innoc. loquitur quando clericus vellet viuere de beneficijs, & auare thesaurizare de patrimonio, secus autem, si vult conseruare patrimonium pro suis hæredibus. Item secundum Hostien. potest intelligi contrarium, quando non deseruit beneficio, & vult viuere de redditibus beneficij, augendo proprium patrimonium, & quia iura in hoc vario modo loquuntur, quædam enim videntur innuere, quod clericus peccat, tenendo beneficium, & patrimonium, quædam vero, quod potest tenere patrimonium, sed non debet viuere de redditibus beneficij, quædam vero iura simpliciter permittunt clerico viuere de bonis beneficij: pro conclusiua decisione, est aduertendum, quod in primitiua ecclesia vnusquisque conuersus ad fidem vendebat proprium patrimonium, & ponebat præcium ante pedes Apostolorum demum statutum fuit, vt bona non venderentur, sed relinquerentur ecclesijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus, subueniretur indigentibus. capit. videntes. xij. quæst. j. Item, & quiescente illo magno feruore fidei, laici christiani inceperunt possidere propria, clerici occulte possidebant, quapropter, vt euitaretur hipocrysis statutum fuit, vt quisque clericus posset possidere propria. capit. certe. xij. quæst. j. vnde pro concordantia iurium est dicendum, quod iura quæ dicunt clericos possidere non posse propria, loquuntur secundum tempus primitiuæ ecclesiæ, item antequam clerici haberent beneficia separata, non poterant viuere de redditibus ecclesiæ, ex quo habebant sufficiens patrimonium, quia illa bona erant deputata solum pro indigentibus, & secundum hoc tempus procedunt iura, quæ dicunt, habentem patrimonium, non debere viuere de reditibus ecclesiæ: Sed cum hodie beneficia sint principaliter deputata pro clericis
33 de consec. dist. prima. nouo. nec. sit horridum, quòd clericus possideat propria bona, emanarunt alia iura nouissima, quæ volunt, vt clericus possit viuere de redditibus beneficij, ex quo seruit beneficio, vnde pondera text. in capit. si. j. quæst. ij. vbi datur clerico stipendium, non propter indigentiam, sed proprium seruitium, non enim tenetur
34 de suo patrimonio militare, sed inquit Abb. simpliciter concludo, ꝙ hodie licite clericus secularis, viuit de fructibus beneficij, & conseruat patrimoniũ suis hæredibus, dummodo honeste viuat, sequitur Cardinalis in capit postulasti. de rescrip. col. fi. vbi Feli. num. 6. Socin. cons. 91. vol. tertio Bal. consil. 313. secundo vol. incip. præmittendum.

Gaetan.

Gaetan. secunda secundæ quæstio. 185. arti. 7. rep. ad 3. & hanc esse communem opi. fatentur in cap. Episcopus: de præben. Fel. & Barba. in colum. penu. in cap. postulasti. de rescrip. licet ab hac opinione recedunt, firmat Couarruuias Doctor Hispanus in cap. primo. extra de testa. vbi respondet ad obiecta, & tenet pro ista opinione, pro quo vide Innoc. & Doctor. dict. cap. episcopus. de præben. Innoc. in cap. quoniam. in fine ne prælat. vic. suas, Abb. in sua disputatione, quæ incip. Titius clericus. quarto dubio, idem Abb. in cap. 3. de pignor. tex. in cap. cum secundum. de præben. qui assignat rationem quia videlicet ille: qui est assumptus ad onus, emolumentum habere debet: & repelli non debet a mercede, qa clerici debent viuere de patrimonio Iesu Christi, cuius obsequio sunt deputati, & dicitur ad Chorintios: quis militat suis stipendijs vmquam? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? S. Thom. q. c. de Simonia. vers. quis militat. §. ad tertium tenet Io. Dil. in tract. de arte testan. tit. de his qui in hab. testam. factio. cautel. 3. in fi. Corn. cons. 88. col. fi. vol. secundo Ro. cons. 159. col. fin. Alex. cons. 116. col. 2. num. 3. lib. 7.

Nec obstat contrarium, quòd opponi posset de tex. in cap. clericos. 1. quæstio. 2. vbi probatur, quòd clerici qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab ecclesia accipere, immo si accipiunt, tanquam accipientes de rebus, quæ sunt pauperum, sacrilegium committant, per tex. in cap. sequen. vbi, quòd illi: quibus sua sufficiunt, non debent ecclesiæ alimentis sustineri, quia potest responderi, vt diximus supra, quia loquuntur illa iura, secundum tempora antiqua, quibus non licebat clerico patrimonium habenti, viuere de ecclesiæ redditibus, vel intellige scilicet quando accipiunt, & in malos vsus conuertunt, ac male dispensant, vt per glo. dict. cap. clericos. qui varios dat ad tex. intellectus, & in dict. cap. sequen. in ver. priuilegium. secundum quos intellectus tex. intelligendo cessat omnis repugnantia, quia potest intelligi, vt sit potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum: quia nemo suis stipendijs militare cogitur, vide Didac. Couarruuias. dict. loco qui ad obiecta hæc respondet, & reconciliat. Et clerici diuites licite ab eccle-
35 sia sua stipendia accipiunt. Archid. in cap. clerici. quæstio. 2. facit quòd habetur in glo. in cap. decimæ. 16. quæstio. 1. in verb. tributa, vbi dicit
36 quòd decimæ soluuntur clericis: siue sint diuites, siue sint pauperes, quia non soluuntur ecclesiæ intuitu personarum, facit quòd dicit idem Archid. in cap. sicut. ea. caus. & quæstio. vbi habetur quòd diuites non debent sumere partes de bonis ecclesiæ, nisi corporaliter inseruiant ecclesiæ. Ex quibus satis late deductis, credo, quòd satis constet quæ, & quomodo acquisita per clericum, vel prælatum præsumatur, vel præsu-
mi

mi possint,& quòd in coniecturatione facienda per iudicem circa talem præsumptionem, habet haberi ratio expensarum victus clerici, qui habet viuere de beneficijs,iuxta statum, qualitatem,& conditionem suam, ita,& taliter, quòd potest viuere de ecclesia, & suum præseruare patrimonium, nec contraria, primo, & secundo loco in principio supra adducta, obstant, quia ex distinctionibus suprafactis,& declarando, & intelligendo vt supra, apparet,quòd inter se non repugnant, immo se ad inuicem compatiuntur,nam quòd dicitur, quod de fructibus beneficij habet tantum clericus percipere ad victum necessaria, & quòd de fructibus ecclesiæ, & beneficij habent fieri quatuor partes, procedit & intelligitur secundum iura antiqua, quæ semper stare, & manere intelliguntur,nisi vbi alia constitutione,vsu, vel consuetudine,quæ attendi debent per Abb.cap.primo de ecclesi. ædificand. vel reparan. esse correcta, & mutata reperiantur.l.cóficiuntur.C.de codicil.Quod vero clericus in bonis beneficij sit aliquando vsufructuarius, aliquando vero vsuarius, id intellige in casibus, in quibus iura adducta loquuntur, pro quo vide Bald. in l. omnis. C. de episcopis & cler. vbi dicit secundum Iac. Butrig. vtrum clerici qui percipiunt fructus bneficiorum suorum, dicantur vsuarij, vel vsufructuarij, nam si dicis, quòd debeant habere solum id, quod est eis necesse, sunt vsuarij, si vero, quòd habeant totum, & distribuant residuum, sunt vsufructuarij: secundum Iac. ego, (inquit) dicerem per hanc legem,quòd tenent medium inter vsuarium, & vsufructuarium, nam in percipiendo sunt vsufructuarij, sed in disponendo,& distribuendo redigantur ad instar vsuarij, secundum Iac. per hunc tex: sed vide,nonne opinio Abb.in cap.fi.de pecul. cler. in cap.cum esses.in repet. de testa. & alijs locis tenentis, quòd clericus in fructibus ecclesiæ habeat tantum victum, & vestitum,& quòd de illis tantum suum facit, quantum consumit, sit magis canon. sanctio. & veritati amica: Ad cætera contraria primo loco deducta non accidit respondere, quia non obstant,intelligendo ea in casibus, in quibus loquuntur. Secundo vero loco deducta, intellige pariter ea in suis casibus, in quibus loquuntur, & in terminis,& videbis illa non esse repugnantia,sed sese ad inuicem cum distinctionibus supra factis compati, & concordare, vnde ex istis pro nunc erit expeditum, quòd circa hanc quæstionem dicere,& deducere volumus, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 SVccedens in bonis tenetur ad debita.
2 Pralatus tenetur soluere omnia debita sui pradecessoris, si non fecit inuentarium, si fecit, tenetur pro viribus hareditatis secundum aliquos.
3 Hareditas delata ecclesia intelligitur, in quantum non sit onerosa:
4 Debita contracta pro substentatione pralati, debent solui.
5 Item debita facta causa ecclesia.
6 Pralatus potest pro sua substentatione pignorare rem ecclesia, quam successor tenetur redimere.
7 Licet fructus ecclesia non possint obligari per clericum, possunt tamen obligari per iudicem.
8 Iudicium redditur in inuitum.
9 Miles saeculi, & miles caelestis aequiparantur, vel assimilantur.
10 Potest fieri alienatio de rebus ecclesia pro solutione debitorum.
11 Redditus futuri beneficiorum pro ecclesia obligantur.
12 Communis opinio, quod hodie clerici sibi appropriant fructus.
13 Ad damnum illatum ecclesia per clericum, tenetur hares.
14 Casus in quibus pralatus, vel hares tenetur ecclesia.
15 Sunt prius soluenda debita, quàm beneficia praestanda.
16 Datum ad communem vsum non trahitur ad particularem.
17 Alteri per alerum iniqua conditio afferri non debet.
18 Ecclesia alit clericos ad sui decorem.
19 Quando ecclesia teneatur ad expensas litis facta pro ipsa.
20 Pro substentatione clerici, non possunt vendi res ecclesia.
21 Imputetur sacerdoti, qui acceptauit ecclesiam minus potentem.
22 Tenetur clericus restituere expensum de fructibus ecclesia vltra debitum.
23 In quot partes diuidi habent fructus ecclesia.
24 Clericus non conuenitur vltra quam facere potest.
25 Clericus suspensus habet habere moderatam substentetionem.
26 Clericus habens patrimonium, habet viuere ab ecclesia.
27 Quando clericus habet satisfacere debita de patrimonio.
28 Quotidiana distributiones acquiruntur clerico, etiam quoad dominium.
29 Pensiones sunt quid profanum.
30 Pensiones non exacta transmittuntur ad haredes ab intestato.
31 Acquisita per clericum per laborem sunt sua.
32 Seruat curia, quòd clerici cedunt fructus creditoribus.

33 Ser-

33 *Ad debita contracta pro substentatione tenetur successor.*
34 *Tenemur alere, & vestire illum, cuius opera vtimur.*
35 *Casus in quibus tenemur esse solliciti, vt res vertatur in vtilitatem ecclesiæ.*
36 *Expensas per prælatum de suo patrimonio pro ecclesia, repetit hæres.*
37 *Expensas pro expeditione bullarum beneficij repetit hæres.*
38 *Expensæ funeris concernentes animam fiunt a Camera, concernen. solatium viuorum fiunt ab hæredibus.*
39 *Si clericus non habet ecclesiam sufficientem, supplet episcopus eidem.*

De debitis clerici, vel prælati soluendis ex fructibus ecclesiæ & spolijs.

QVÆSTIO X.

OBitu clerici, vel prælati occurrente, insurgunt creditores, qui diuersimode credita prætendentes, varijs prætensionibus hæreditatem, bona defuncti ac totum spolium inuoluere, ac absumere tentant, & quia de huiusmodi debitis, video aliqua quæ debent solui ab hærede defuncti, alia a successore, & ecclesia, vnde non omnia de spolio a Camera, quæ in locum est suffecta successoris, vel ecclesiæ, diximus supra in prima quæstione duxi quòd sit ad propositum pro discernendo, & liquidando, quæ & qualia debita hodie debeant solui de spolijs per Cameram, quòd sit facienda de hoc quæstio, vt super hoc discusso, & veritate perspecta sciât creditores super quibus agere, & quæ debita possint sine calumnia petere, & ad quæ illis Camera: quæ succedit in spolio teneatur, vel sit obligata.

Et per contraria procedendo, quo modo magis elucescit veritas, iuxta text. in l. munerum. §. mixta. ff. de muner. & honor. & per contraria & oppositiones procedere hoc vnum illustrauit ingenium Bartoli, quia veritas disputatione discussa magis splendescit, Ludo. Gom. secunda quæstio. prohemij. In reg. Cancell. videtur, quòd super bonis spolij prælati, dari debeat curator bonis ex officio Curiæ, contra quem experiantur creditores lite pendente, saltem sede vacante, & donec venerit futurus pastor, sicut dicitur in simili de iacente hæreditate. l. prima. secunda, & tertia, cum ibi not. per glo. & Bart. ff. de cur. bon. dan. nam & sede vacante debet deputari, œconomus ad regendum, & defendendum bona, & iura ecclesiæ cap. 1. & 2. cum ibi not. ne sede Vacan. cap. primo de rebus ecclesiæ non alienan. lib. 6. per gloss. cap. iudicatum

89. dist. Innocen. cap. primo vt eccles. benef. sine dimi. confer. & pendente causa inuentarij discussionis, & declarationis datur curator bonis, seu hæreditati, contra quem quis potest experiri, ne iura sua confundantur, per Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. habetur in decis. delphina. q. iij. ubi dicitur, quod de stilo curiæ delfinalis, ex quo bona spolij sunt redacta sub sequestro, fiscus sustinet uicem æconomi, seu curatoris contra quem experiuntur creditores & tradunt eorum summarias petitiones, & petunt se allocari in eorum gradu secundum antiquitatem temporis, & potioritatem hypotecarum, & istud etiam facit, inquit, decisio illa, pro causa bonorum spolij dicti domini Ioannis Lespinai episcopi Valen. &c.

Sed hodie non deputatur Aeconomus, uel curator, quia uidetur, quod camera, quæ hodie succedit in spoliis, teneatur ad soluendum omnia debita defuncti, ex quo succedit in fructibus beneficiorum relictis, ac in ius uniuersum acquisitorũ per clericum, uel prelatum per ea, quæ diximus supra in quæstione quid sint spolia &c. quia succeden-

1 do, efficitur quasi hæres mortui, unde succedendo in bonis, & adeundo hęreditatem, uidetur quod teneatur ad persoluenda debita hereditatis, uel defuncti. l. prima. & ibi Bar. C. si cert. pet. not. in. l. pro hereditariis. C. de hær. actio. l. in controuersia. C. de transac. glo. in. l. si cum dotem. §. penu. ff. sol. mar. Bal. in. l. quemadmodum. de inofficio. testam. not. in l. si curatoris. C. de iur. delib. Spec. in tit. de actio. seu petit. §. ij. vers. sed quando. & est in materia factus optimus tex. in cap. primo. de solut. ubi dicitur, quod, sicut filius tenetur soluere debita patris, ita prælatus tenetur soluere debita per suum prædecessorem contracta, ubi dicit Hostien. quod sicut filius, & hæres suc-

2 cedit in uniuersum ius defuncti. l. hæreditas. de reg. iur. sic & prælatus succedit prælato, & ideo sicut filius tenetur de omnibus, de quibus tenebatur pater, cui succedit, ita, & successor tenetur de omnibus, de quibus prælatus tenebatur, in quantum prælatus, & sic est bona similitudo, ubi glo. dicit, esse intelligendum quod sit obligatus ad omnia debita, si non fecerit, inuentarium, sed si fecerit quod teneatur solum in tantum, in quantum se uires hæreditariæ extēdunt. l. scimus. C. de iure delib. facit quod habetur in decis. delfina. 95. & 105. ubi dicitur, quod non tenetur soluere successor in beneficio, nisi in quantum se uires spolij extendunt, etiam si non fecerit inuentarium, id quod procedit, si debita sint ex contractu, uel quasi contractu; quia si debita ex delicto procedant, uel quasi, non tenetur successor, nisi quatenus peruenerit ad illum, uel nisi fuerit cum defuncto lis contestata, subdens, quamuis secundum Alan. per canones

X videtur

videtur, quod hæres tenetur ex delicto defuncti, per iura quæ allegat, vbi Abb. in fi. dicit, quod ecclesia hæres instituta non tenetur vltra vires hæreditarias, licet non fecerit inuentarium secundum Bal.l.fi.C. de iur. de liber. & Bar. in l. prima. C. de sac. sanct. eccle. contra glos. in
3 capit. primo de testam. quia hæreditas delata ecclesiæ, intelligitur delata, inquantum non sit onerosa, ne indirecte alienentur bona ecclesiæ vt ibi, & per Abb. in cons. 102. primo vol.

Et ibidem Abbas notat, quod prælatus pro se sustentando, potest contrahere debita, & ad illa soluenda tenetur successor, quia pro necessitate ecclesiæ contraxisse videtur, ex quo ecclesia illum tenetur alimentare,
4 quia vt per eundem in capitulo secundo, de solut. prælatus potest obligare ecclesiam pro sua sustentatione, & ita (inquit) ego pluries in facto respondi in istis rectoribus ecclesiarum, qui in infirmitate, de qua decedunt, multa contrahunt debita, quia successor tenetur illa soluere.

Item tenetur successor ad soluendum debita defuncti, si pecunia, vel
5 debitum sit contractum per eum ex causa necessitatis ecclesiæ, vt per Hostien. d. capitulo. primo de solutio. & per Innocen. ibidem dicitur, quod tenetur successor, si debitum contractum sit versum in vtilitatem ecclesiæ.

Faciunt adducta per Abb. in cap. ex præsentium. de pignor. vbi dicit quod, ex quo sacerdos debet viuere de redditibus ecclesiæ capit. cum secundum Apostolum. de præben. & per Innocen. in capitulo episcopus. eo. vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, licet debeat viuere de illo, tamen cum bona conscientia potest viuere de redditibus ecclesiæ, tamen sacerdos, vel prælatus potest pro sua sustentatione, &
6 pro sua necessitate pignorare rem ecclesiæ, & debitum pignorationis soluet successor, & pignus redimet ipse, non hæres defuncti, subdens ibidem: & ex hoc potest notari singulariter, quod si beneficiatus tempore infirmitatis suæ contraxit multa debita pro sua necessitate corporali, tenetur successor illa soluere: & paulo post ibidem in vers. 2. casu. quod si ecclesia sit potens, & sacerdos non habeat vnde se sustentet, & contrahat debita sub spe soluendi illa de fructibus percipiendis, sed morte præuentus non potest hoc facere, tunc est æquum, quod teneatur successor, & ita procedit dictum Io. Andreæ ibidem dicentis, quod licet beneficiatus habeat patrimonium, tamen soluere debita contracta pro sua sustentatione incumbat ecclesiæ, & non hæredi.

Facit text. in capitulo. peruenit. de fideiussor. vbi mandantur debita solui de redditibus clericorum, & redditus ipsos pro solutione debitorum, ac resar-

ac resarcimento damnorum assignari, vbi notat. glos. quod pro debitis possunt clericis interdici quotidiana stipendia in causam iudicati,
7 licet speciali conuentione non possunt obligari, per iura, quæ allegat in vers. redditibus. vbi dicit Hostien. quod clerici soluunt debita de redditibus beneficiorum præbendalium, quos faciunt suos, idem dicit Abb. secundum eum in capitulo cum esses. de testam. versi. quarto principaliter.

Imo dicit dominus Anton. in capit. peruenit. de fideiussor. quod hoc procedit indistincte in quibuslibet fructibus beneficiorum, quia prælatus tenetur pro debito contracto pro se, & non intuito ecclesiæ, satisfacere de redditibus beneficiorum: nec per hoc præiudicat ecclesiæ, quia per se viuendo poterit satisfacere, etiam si sit prælatus regularis, habens redditus distinctos, habet enim liberam administrationem in eis.

Facit, quia contraria opinio saperet iniquitatem, quia fraudarentur creditores qui mutuarent, vel clerici non inuenirent, qui sibi crederent, & essent vt Iudæi inter Christianos, vt per Abb. d. cap. cum esses. vers. quarto quæro.

Facit, quod dicit Spec. in tit. de sent. excom. §. sequitur: vers. quid si debitor, quod aut clericus non habet alia bona vnde possit soluere debita, & eo casu possunt assignari redditus ecclesiæ, aut habet alia bona, & tunc secus.

Idem tenet Barba. in additio. ad Abb. in capit. olim nobis. de restit. spolia. vbi dicit, quod de fructibus episcopatus pro debito personali possunt capi redditus.

Secundo inquit, hoc est verum, quia id dicit glos. formalis in. l. stipendia. C. de exequut. rei. iud. quæ dicit idem in præbendis clericorum: facit, quod dicit Io. de Imola in capitulo fi. de pecul. cler. in finalibus verbis, vbi dicit quod propter debitum clerici factum ex alia causa, quàm causa donationis, poterunt capi fructus beneficij in causam iudicati, etiam si sit debitum non modicæ quantitatis, quia talis alienatio, videtur esse alienatio necessaria, cum fiat iudicium, quod redditur, & reddi solet in inuitum. l. inter stipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. & per eundem in c. peruenit. ext. de fideiussor. tertio ex hoc inquit decidit ratio, quia miles seculi, & miles cælestis æquiparantur glos.
9 in. l. miles. ff. de re iud. & in l. miles. C. locat. sed miles seculi tenetur pro debito de stipendijs suis in subsidium, ita & clericus debet teneri in subsidium tantum, idest quando non habet aliàs vnde soluat, idem tenet dominus Pet. in capit. peruenit. de fideius. secundum Io. de Imola ibidem col. antepen. ibi, si autem haberet alia bona, &c.

Facit decisio Rotæ. cum Camera apostolica decis. 855. in antiquis in prima parte. ibi aliud esset prælato uiuente, uel beneficiato, quia tunc, cum fructuario compararetur fructus, & prouentus beneficij facit suos, & ideo cum persona sua sit ad huiusmodi debita obligata, nimirum, si etiam de fructibus suorum beneficiorum, quos facit suos satis facere teneatur.

Item, quod dicit in ultima parte, aut loquimur de clerico non habente administrationem, & tunc tenetur Camera ad omnia debita, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos, quia talis beneficiatus non habens administrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit suos, quod potest testari de illis, facit quod bene potest fieri alienatio de rebus ecclesiæ pro satisfatione creditorum per ea, quæ tradit Soci. cons. 15.
10 primo uol. num. 14, col. v.

Facit pro hac opinione illud quod habetur in glo. in cap. duo. sunt genera. 12. q. j. quę dicit, quod clerici sunt domini fructuum perceptorum, & late adducta per Cardinalem Zabarellã, & alios in cap. fi. de pecul. cler. quod clericus habet omnimodam fructuum dispensationem, & administrationem. item quod habetur, & legitur in cap. cęterum. ex. de donatio. ubi clericus potest ex permissione canonum donare. Item, quod habetur in cap. relatum el. ij. de testa. cum similibus, ubi clericus potest erogare in piam causam de fructibus, & rebus ecclesię, ac sua debita illis, qui sibi seruierunt soluere, facit quia stãte cõsuetudine quod clerici faciunt fructus suos, uidentur de illis licite posse soluere sua debita, additio ad capell. Tolosan. q. 303. dummodo ecclesia non patiatur, est bulla Iulij Tertij quod successor de fructibus inexactis soluat legata, & debita.

Subdit & Hostien. d. cap. peruenit. si canonicus fideiubeat, de præbenda sua satisfiet, si uero sit rector ecclesiæ fideiussor, de redditibus ecclesiæ creditoribus non soluetur in ecclesiæ læsionem, idest non soluetur de illis fructibus, qui sunt conuertendi in utilitatem ecclesię, ut per Abb. ibi, & paulo post ibidem Hostien. & sic habes hic, quod clericis, ob solutionem debitorum per eos contractorum possunt interdici redditus ecclesiastici, & capi in causam iudicati.

Idem tenet Specul. in tit. de sent. excom. §. sequitur. uers. quid si debitor. ubi dicit, hoc procedere in defectum bonorum patrimonialium, et not. Abb. dicto cap. peruenit. quod pro debitis pro utilitate ecclesiæ contractis, possunt bene obligari per clericum redditus futuri be-
11 neficiorum, ibi not. glo. quod clericus non potest obligare redditus futuros sui beneficij, quod intellige, nisi contraheret pro utilitate ecclesiæ.

ecclesiæ arg. cap. nulli de reb. ecclesiæ non alien.

Item dicit, quod Collectaneus refert in cap. Odoardus. de solutio. se vidisse seruare in curia, quod clerici admittuntur ad beneficium capituli, cedentes fructus suorum beneficiorum creditoribus in solutionem, & satisfationem suorum debitorum, quia communis opinio inualuit in-
12 quit Abb. quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus beneficiorum, & disponunt de illis ad libitum, vnde visum fuit curiæ, quod sit melius, vt clerici dent fructus suorum beneficiorum suis creditoribus, quam vt disperdant illos in aliam causam.

Item, si clericus litigando condemnetur in expensas, soluet debitum dictarum expensarum de redditibus beneficij, per ea, que dicit Abb. in cap. repræhensibilis. in additio. vers. sed circa. ibi. dicunt enim hoc casu, & principaliter Hostien. quòd condemnatus satisfaciet de reddiubus beneficij dummodo ecclesia enormiter non lædatur, nec debet secundum eum haberi ratio confusionis, & inopiæ ipsius delinquentis, quasi velit dicere, quòd non dimittetur sibi, vnde uiuat, sed simpliciter debet satisfieri, dicens ibi, quòd tales expensas clericus satisfaciet, de illis fructibus & redditibus beneficij, quos clericus facit suos, secus, de illis, quos non facit suos, secundum opinionem Hostien.

Item fac. quia d. Anto. in cap. olim nobis de rest. spolia. vt refert Abb. ibi tenet ex illo tex. quòd prælatus pro debito personali, potest satisfacere & soluere debitum de fructibus ecclesiæ, patet in cap. peruenit. de fideiuss. & possunt fructus capi in causam iudicati.

Item facit optimus tex. in cap. præsenti. de off. ordin. in vj. ubi habetur, quod bona relicta per clericum defunctum debent ecclesiæ, & successori reseruari, sed in primis debent solui debita, facit in materia quia clericus debet soluere de suo debita in quibus ecclesiæ tenetur ipse, quia potens alias disponere de rebus, ac fructibus ecclesiæ, hoc non potest in casibus quando tenetur ecclesiæ, nisi prius illo debito soluto, quia omne damnum, quod facit clericus ecclesiæ, ipse, & eius hæres sol-
13 uere, & compensare tenetur. xij. quæst. ij. episcopus. & capit. qui filios. & hoc si dolo, vel culpa, intelligendo de culpa non leui, vt per Innocent. in capit. cum in officijs. de testam. quamuis ipsum etiam de culpa leui teneri sit tex. apertus. C. arbit. tutel. l. quidquid. facit glos. in cap. ea quæ de off. ordin. tamen eadem glossa dicit, quod non tenetur de negligentia, nisi crassa. i. lata. quæ tamen negligentia est culpa & culpæ assimilatur. Vnde videtur, quòd tenetur de leui culpa si delinquit scienter, & solum de non leui, si ignoranter, siue ex negligentia: secundo loco tenetur soluere debitum ecclesiæ, & recom-
14 pensationem facere, si de rebus ecclesiæ alicui gratiam fecit per Innoc.

prælallegato loco in finalibus verbis ibi.

Item, si prælatus aliquid fecit dolo, vel culpa, & etiam si prælatus de bonis ecclesiæ alicui gratiam fecit.l. cum ostendimus. ff. de hær. instit.&c. col. ij. & vltima: tertiò tenetur resarcire, & soluere damnum clericus, quod fuit per eum causatum ex mala administratione, sed desinente clerico, tenentur, & compelluntur hæredes ad reddendam ecclesiam indemnem, not. glos. xvj. quæst. iij. placuit. & l. ij. qui dicit, quòd si rector ob negligentiam suam passus est rem ecclesiæ præscribi, tenetur de proprio patrimonio satisfacere ecclesiæ, per Abb. in cap. ex præsentium. de pignor, ver. nota. 3. ibi, nam per istum text. dico, quod hæres suus potest compelli ad satisfaciendum, idem dic vbi potuit acquirere ecclesiæ aliquid, & neglexit, vide text. bonum cum glos. xij. quæst. 4. cap. quicunq; ad instar tutoris, qui in hoc tenetur. l. quicquid. C. arbitrium tutel.

Quarto, si redditus ecclesiasticos, conuertit in alios vsus xij. quæst. 4. capit. primo. per illum tex. videtur teneri ad resarciendum, & recompensandum, vbi pulchre glo. ver. in casibus, quibus dicitur, quod clericus tenetur ad restitutionem, in istis enim casibus primo tenetur ecclesiæ satisfacere debitum, antequam aliud disponat, quia prius sunt soluenda debita, quàm beneficia præstanda, sicut homo magis tenetur

15 satifacere debitori, cæteris paribus, quàm amicis benefacere, sequitur Syluester in ver. clericus quarto. num. 4. ver. clericus autem, & bene debent prius ipsius ecclesiæ solui debita, quia agris eius sitientibus, alij rigandi non sunt. l. præses. C. de seruit. glo. in cap. præsenti de off. ordin. in vj. facit, quod habetur per Abb. in cap. quòd quiduldam de fideiussor. vbi dicit debitum mutui, siue receptum a prælato, & capitulo, siue a solo prælato, potest solui bene de fructibus ecclesiæ, quia prælatus habet liberam in fructibus ecclesiæ administrationem, & si sit factum soli prælato, si petitur solutio in vita illius, non habet probari versum in vtilitatem, quia potest de fructibus satisfacere. quia habet liberam administrationem fructuum, & omnia administrat excepta alienatione immobilium, capit. is cui, de electio. in vj. & capit. cum nobis. extra de electio.

Merito per supradicta videtur dicendum, quod sua debita clericus ipse in vita, & post mortem Camera succedens in eius spolijs, possit imo teneatur soluere, & satisfacere.

Sed in contrarium faciunt multa: per quæ videtur, quòd de fructibus, ac redditibus ecclesiæ non debent solui debita clerici, vel prælati, vt per Archid. in cap. statutum. in vj. quo de rescrip. dicit, & tenet indistinctè, quod siue clericus habeat administrationem, siue non, quod non potest de fru-

fructibus sui beneficij satisfacere suis creditoribus, quia ipse de dictis fructibus non habet aliud, quàm purum vsum: quia id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt. ponit Io. And. capit. præsenti. de off. ordin. in vj. & de illis habet tantum sumere necessaria ad victum, & vestitum, & vltra illa in talibus redditibus, non debet manus extendere, per dictum Apostoli sancti, victu tantum &, tegumento his contenti sumus, capit. episcopus. x. quæst. ij. vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei, participare eum etiam oportet quæ necessaria sunt, subdens text. quod si episcopus res ecclesiæ in suam propriam voluntatem vsurpare voluerit, vel fratibus, filijs, vel quibuscunque propinquis potestatem dederit, vt per eos lædantur res ecclesiæ, episcopus sit concilio obnoxius, & si episcopus presbyter, aut diaconus cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quomodolibet actu ecclesiæ obueniunt, & pauperes fraudantur, ac fame conficiuntur, oportet, eos corripi secundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, &c.

Facit: quia redditus ecclesiastici, vel res ecclesiæ, non sunt episcoporum seu prælatorum, aut clericorum propriæ, sed communes. capit. expedit. in principio xij. quæst. j. quia per episcopos debent dispensari communiter, cum omnibus communem vitam degentibus, vt nemo in eis egens inueniatur, vnde si redditus ecclesiastici sunt instituti ad communem vsum, communem vitam degentium, & ad vtilitatem ecclesiæ, non possunt nec debent in alium vsum particularem, & proprium, & in solutionem debitorum clerici conuerti, quia est sine ratione, vt quod communi vtilitati datum esse dignoscitur, vsibus cuis-
16 libet personæ particularis applicetur, de præben. capit. ratio. & inquit Abb. in capit. cum esses, de testam. in repet. vers. quarto principaliter quæro. quòd si clericus de redditibus ecclesiæ posset soluere sua debita, sequeretur vnum, quod esset iniquum, quòd ecclesia, siue pauperes damnificarentur ex facto illius clerici, contra illud, quod habetur in capit. venerabilis. de exceptio. nam alteri per alterum iniqua
17 conditio afferri non debet, quia fructus ecclesiæ, qui supersunt deductis necessarijs pro victu clerici, vel prælati, non sunt clericorum, sed esurientium, vt habetur in capit. sicut. 47. dist. Et per eundem Abb. in cap. peruenit. de fideiussor. ibi, & credo firmiter, quòd de rigore iuris, inspecto statu beneficiorum, & deputatione, non habet aliquo modo de redditibus beneficij satisfieri creditoribus, quia de redditibus ecclesiasticis, id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ergo (inquit) non debent accipi fructus, qui sunt

conuertendi in causam piam, pro vtilitate clerici, quia si isto modo clericus subtrahet fructus, & bona ecclesiæ, dicitur homicida: quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis essent alendi, vel sustentandi, Facit quia Bal. in cons. 71. libro primo. consuluit per multa, quæ ibi adduxit, quòd episcopus qui ante adeptum episcopatum iurauerat se soluturum sua debita creditoribus, si & quando deuenisset ad meliorem, & pinguiorem fortunam, quod non tenetur soluere de fructibus episcopatus postea adepti, rationibus, argumentis, & alijs ibidem adductis per eum, refert, & sequitur Barbat. in additio. ad Abb. in capitulo olim nobis. de restitut. spoliato.

Facit quòd habetur in tex. in cap. præsenti. de off. ordin. in vj. vbi dicitur quòd bona per clericum defunctum relicta, debent ecclesiæ, vel successori reseruari solutis debitis, vbi glo. intelligit, debita ecclesiæ, id est quòd illa debita solum debent solui, quibus est obligata ecclesia vnde non debita clerici, vel solum respectu clerici contracta.

Facit quod habetur in ca. de multa de preben. quòd ille qui duo incompatibilia beneficia obtinuerit, cogitur restituere, de prouentibus suis, non de prouentibus ecclesiæ illud totum, quod perceperit de fructibus primo loco obtentis, vbi glos. (inquit) bene dicit de suis, quia de rebus ecclesiæ, vel alijs, obstaret regula delictum personale &c. sit debita clerici debent solui de bonis clerici, & non de bonis ecclesiæ.

Faciunt late disputata, & adducta per Abb. in cap. repræhensibilis. de appellatio. in additio. vbi si clericus litigans in causa propria condemnatur in expensis, pro dictis expensis, non potest, nec debet fieri exequutio, nisi in bonis patrimonialibus, & suis, non ecclesiæ, non etiam in illa parte reddituum, ecclesiæ quæ debet conuerti in vtilitatem, & beneficium personæ clerici, puta in sui sustentationem. imò, id quod plus videtur, idem dicit, si litigauit nomine ecclesiæ quod habet soluere expensas, in quibus erit condemnatus de suo, quod videtur durum, licet etiam clericus iniuste litem mouerit, quia expensas litis, in quibus condemnatus existit nomine ecclesiæ, non deberet soluere de suo, sed de bonis illius ecclesiæ, cuius nomine litem fecerit, dicit enim quod hoc casu clerici condemnantur in expensis, in causa propria, aut in causa quam agitarent nomine ecclesiæ, primo casu indubie condemnatio expensarum mandatur exequutioni in bonis patrimonialibus, si habet: si vero non habet patrimonialia bona, sed beneficia, tunc non potest fieri exequutio respectu eorum reddituum, etiam in illa parte reddituum nomine ecclesiæ, pro ecclesia, quæ debet in vtilitatem ecclesiæ conuerti. per regulam delictum personæ de reg. iuris

iuris in vj. sed respectu illorum redituum, qui debent conuerti in vtilitatem personæ clericorum, est dubium: & credo (inquit) quod ad tales redditus non debent manus extendi, & est ratio; quia eccle-
18 sia tenetur clericos alere ad sui decorem: nec nisi alimenta, vel substentiationem clerico præbet, vnde non tenetur eius condemnationes soluere: quia si clericus non venit alendus, non tenetur ecclesia in aliquo contribuere, quia ecclesia vult teneri, & esse obligata in alimoniam clericorum, & in causam substentationis, & alimoniæ eorum, non in aliam causam, debet enim clericus participare de bonis ecclesiæ, quatenus indiget, ad necessitatem sui victus, & non aliter capit. episcopus. xij. quæst. ij. & xij. quæst. j. §. fi. & capit. seq. aut clericus litigauit, nomine ecclesiæ, & tunc; si collegipliter, mandatur fieri executio in bonis ecclesiæ, quia delictum prælati communicato consilio, nocet, & præiudicat ecclesiæ præsertim in iudicio in hac cōdemna-
19 tione saltem, pro quo allegat Abb. ibidem tex. in capit. primo. de dol. & contumac. vbi probatur etiam in religiosis. Aut non collegialiter, sed solus prælatus, vel de per se litigauit, & tunc ipse habet soluere expensas, & condemnationes de suo per tex. iuncta glo. in l. non est incognitum. C. de admin. tutel.

Faciunt dicta per Abb. in capit. præsentium. de pignori. quod pro debito
20 contracto pro substentatione clerici, vel prælati, non possunt vendi, vel pignorari res ecclesiæ; quia dicit, quod vel ecclesia erat impotens ad substentandum rectorem, vel potens, & primo casu, si impotens fuit a principio, tempore quo acceptauit ecclesiam: & dico indubie quod debita incumbunt sibi, & hæredi, & non ecclesiæ, quia habet sibi imputare: qui acceptauit ecclesiam minus potentem, nam hoc
21 casu tenetur viuere ex industria, & sic fortius ex patrimonio, non autem pro huiusmodi debitorum solutione, vendere debet bona ecclesiæ, vel pignorari, vel obligare. per tex. in cap. primo. 21. q. j. cum ibi glo. si vero ecclesia ex post facto, est facta impotens, ad hoc dico idem, vt non debeant bona ecclesiæ vendi, vel pignorari pro substentatione sacerdotis, sed debet agere sacerdos contra parochianos, qui ab eo percipiunt sacramenta, & diuina, vt præstent ei necessaria, ex quo eis seruit in diuinis, & eis præstat sacramenta, per dictum Apost. si vobis spiritualia impendimus, non erit magnum, si a vobis carnalia metamus, & si cessent in hoc parochiani subuenire ei, est causa licita substrahendi eis diuina est bo. glos. in capit. omnis Christianus. de consecratione dist. prima.

Facit quicquid capit, vel expendit clericus de fructibus ecclesiæ, vltra debitum, tenetur clericus restituere, per ea, quæ dicit Abb. in capit.
cum

bunt moram cum clerico, nam secundum qualitatem personæ, debet habere seruitores, non enim debet sibi coquinare, si sit doctor, vel nobilis, vel notabilis persona, nam oportet, quod habeat famulos, ideo dicit glos. in capitulo. extirpandæ. de præben. quod minus sufficit pauperi, quam diuiti, nam pauper qui alias non est nobilis, vel litteratus, non indiget tanto apparatu: de diuite autem, qui non est sublimis, vel litteratus, non debet haberi talis respectus, vt not. in d. capitulo de multa. in fi. 11. quæst. 1. capitulo primo. & in summa, & not. in capitulo cum adeo. de rescript. not. Abb. in capit. extirpandæ. §. primo. de præben. & quod debet recipere aduenientes, intellige hoc secundum situm ecclesiæ, nam potest esse, quod ecclesia sit extra ciuitatem, etiam in itinere frequentato, ita quod non potest cum honestate, quin seruet hospitalitatem, secus autem si esset in ciuitate, vbi beneficium esset simplex, itaquod hospitalitas non seruatur: in summa conclude secundum eumdem Abb. quod secundum qualitatem personæ, & secundum si-
24 tum ecclesiæ, iudicabitur sufficientia beneficij: dicit idem glos. in capitulo primo. 21. quæstione prima in §. necessitatem. in fi. vbi. dicit, quod hodie non datur victus clericis ad necessitatem tantum, sed commodius, quia hodie creuit decus ecclesiæ, & Deus auxit ecclesias, vt de conse. dist. prima. vasa. & hæc omnia consideranda sunt secundum qualitatem, personæ, & situm ecclesiæ, aliquid enim sufficit vni, quòd non sufficit alteri d. capitulo non cogantur. 41. distin. & minus sufficit manenti extra vias communes, quam in vijs, & consuetudo prouinciæ in hoc seruanda est, distin. 4. erit. & 29. distin. sciendum. & dicit glos. in capitulo statuimus. de maior. & obed. in §. potiorem, quod consideranda est nobilitas, siue scientia, vt etiam maioribus, & pluribus beneficijs honorentur ab illis, qui eos promouent, sequitur Hostien. & Cardinalis Zabatella in capitulo de multa. præalleg. de præben. vbi Io. Andr. & de qualitate huiusmodi scientiæ, & quæ, & qua-
25 lis scientia requiratur, vide late per Innocen. in capitulo cum in cunctis. de electio. quod scientia est requirenda secundum locum, dignitatem, & ordinem, ad quem assumitur, capitulo ecclesia vestra. el. 2. de electio. qui enim assumitur ad episcopatum debet habere scientiam noui, & veteris testamenti, cum sit iudex animarum, & iuris, & cum
26 ius dicere debeat: presbytero sufficit, quod sciat canones pænitentiales communes, de quibus 37. dist. quæ ipsis, cantor debet scire cantum, & sic de omnibus, ordinibus, quod talis colligitur ex his, quæ dantur in ordinatione 23. dist. per totum: & ex potestate, & officio quod habent exercere. istæ sunt qualitates scientiæ quæ requiruntur in designatis ordinibus, sed in casu materiæ nostræ, intelligitur de quolibet li-

bet li-

bet litterato, in qualibet facultate, & scientia, cuius qualitati debet circa victum haberi ratio.
Et ex fructibus ecclesiæ in istis supputationibus faciendis, habent deduci sumptus & expensæ, quæ fiunt in illis recolligendis, & recondendis,
27 vt vera fiat omnium computatio, nam fructus sunt illi, & esse intelliguntur, qui supersunt deductis expensis, quæ fiunt gratia fructuum quærendorum, congregandorum, & conseruandorum. l. si a domino
28 vel patre. ff. de pet. hæred. §. fructus. & l. plane in fi. eod. & l. prima. C. de fructibus & litis expens. vbi dicitur, quod fructuum nomine continetur, quod iustis sumptibus deductis superest, nam nullus casus interuenire potest, qui hoc genus expensarum deductionis impedire possit. l. fundus. ff. famil. hercis. primo respon. l. fructus. ff. sol. mat. vnde dicit text. in d. §. fructus. fructus intelliguntur deductis expensis, quæ quærendorum, colligendorum, & conseruandorum eorum gratia fiunt, & non solum in bonæ fidei possessoribus naturalis ratio expostulat, verum etiam in prædonibus.
Et in tantum videtur verum, quod clericus prælatus, vel sacerdos habet viuere de fructibus, & redditibus ecclesiæ, quod clericus habens patrimonium sufficiens sibi ad victum, potest cum bona conscientia recipere beneficium, ac de illius fructibus viuere, sibique, ac suis
29 hæredibus patrimonium, ac fructus patrimoniales reseruare, tenet Abb. post Innocen. & alios in capit. postulasti. de rescrip. dicit enim, & secundum illa tempora emanarunt multa iura, in quibus dicitur quod clerici habentes propria, non debent participare de rebus eccle-
30 siæ, sed post modum, & tertio fuit statutum, vt nulla ecclesia ædificaretur sine dote pro ministris, & alijs necessarijs ecclesiæ, & clerici sine scandalo incæperunt possidere bona ecclesiæ, ad hoc. 12. quæst. 1. certe, & de consec. dist. prima. nemo. & secundum hæc tempora pro-
31 cedunt iura: quæ videntur velle, quod clerici possunt, & habent viuere de redditibus ecclesiæ, nec ponderatur patrimonium, quia hodie bona ecclesiarum, principaliter sunt deputata ad vsum ministrorum. cap. pastoralis. de his, quæ fiunt a prælat. & vide bonum text. 1. quæst. 2 cap. si. vbi indifferenter permittitur clericis, vt possint viuere de beneficijs, ex quo eis, & in eis deseruiunt, conclude ergo dicit Abb. ibi, quod ab ecclesia vniuersali, clerici habentes patrimonium, nihil possunt petere, sed ab ecclesijs particularibus, quibus seruiunt licite possunt capere, ex quo honeste viuant, hinc emanarunt iura hodierna, quibus disponitur, quod habens beneficium, & patrimonium possunt libere testari de bonis patrimonialibus 12. quæst. 5. per totum, tenet glos. in capit. illi. 12. quæst. 1. que ibi allegat multas rationes, quare clericus habeat,

beat, & possit viuere de beneficijs, ac reseruare patrimonium; quia debet viuere de altari, cui seruit, quia nemo debet proprijs expensis,
32 & stipendijs militare &c. tenet Innoc. in capit. statutum. de rescript. lib. sexto. nec obstat. text. in capit. pastor. j. quæst. ij. quia secundum Innoc. loquitur quando clericus vellet viuere de beneficijs, & auare thesaurizare de patrimonio, secus autem, si vult conseruare patrimonium pro suis hæredibus. Item secundum Hostien. potest intelligi contrarium, quando non deseruit beneficio, & vult viuere de redditibus beneficij, augendo proprium patrimonium, & quia iura in hoc vario modo loquuntur, quædam enim videntur innuere, quod clericus peccat, tenendo beneficium, & patrimonium, quædam vero, quod potest tenere patrimonium, sed non debet viuere de redditibus beneficij, quædam vero iura simpliciter permittunt clerico viuere de bonis beneficij: pro conclusiua decisione, est aduertendum, quod in primitiua ecclesia vnusquisque conuersus ad fidem vendebat proprium patrimonium, & ponebat præcium ante pedes Apostolorum demum statutum fuit, vt bona non venderentur, sed relinquerentur ecclesijs cathedralibus, vt ex eorum redditibus, subueniretur indigentibus. capit. videntes. xij. quæst. j. Item, & quiescente illo magno feruore fidei, laici christiani inceperunt possidere propria, clerici occulte possidebant, quapropter, vt euitaretur hipocrysis statutum fuit, vt quisque clericus posset possidere propria. capit. certe. xij. quæst. j. vnde pro concordantia iurium est dicendum, quod iura quæ dicunt clericos possidere non posse propria, loquuntur secundum tempus primitiuæ ecclesiæ, item antequam clerici haberent beneficia separata, non poterant viuere de redditibus ecclesiæ, ex quo habebant sufficiens patrimonium, quia illa bona erant deputata solum pro indigentibus, & secundum hoc tempus procedunt iura, quæ dicunt, habentem patrimonium, non debere viuere de reditibus ecclesiæ: Sed cum hodie beneficia sint principaliter deputata pro clericis
33 de consec. dist. prima. nouo. nec. sit horridum, quòd clericus possideat propria bona, emanarunt alia iura nouissima, quæ volunt, vt clericus possit viuere de redditibus beneficij, ex quo seruit beneficio, vnde pondera text. in capit. si. j. quæst. ij. vbi datur clerico stipendium, non propter indigentiam, sed proprium seruitium, non enim tenetur
34 de suo patrimonio militare, sed inquit Abb. simpliciter concludo, quod hodie licite clericus secularis, viuit de fructibus beneficij, & conseruat patrimoniũ suis hæredibus, dummodo honeste viuat, sequitur Cardinalis in capit postulasti. de rescrip. col. si. vbi Feli. num. 6. Socin. cons. 91. vol. tertio Bal. consil. 313. secundo vol. incip. præmittendum.
Gaetan.

Gaetan. secunda secundæ quæstio. 185. arti. 7. rep. ad 3. & hanc esse communem opi. fatentur in cap. Episcopus: de præben. Fel. & Barba. in colum. penu. in cap. postulasti. de rescrip. licet ab hac opinione recedunt, firmat Cauarruuias Doctor Hispanus in cap. primo. extra de testa. vbi respondet ad obiecta, & tenet pro ista opinione, pro quo vide Innoc. & Doctor. dict. cap. episcopus. de præben. Innoc. in cap. quoniam. in fine ne prælat. vic. suas, Abb. in sua disputatione, quæ incip. Titius clericus. quarto dubio, idem Abb. in cap. 3. de pignor. tex. in cap. cum secundum. de præben. qui assignat rationem quia videlicet ille: qui est assumptus ad onus, emolumentum habere debet: & repelli non debet a mercede, qa clerici debent viuere de patrimonio Iesu Christi, cuius obsequio sunt deputati, & dicitur ad Chorintios: quis militat suis stipendijs vmquam? quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? S. Thom. q.c. de Simonia. vers. quis militat. s. ad tertium tenet Io. Dil. in tract. de arte testan. tit. de his qui in hab. testam. factio. cautel. 3. in fi. Corn. cons. 88. col. fi. vol. secundo Ro. cons. 159. col. fin. Alex. cons. 116. col. 2. num. 3. lib. 7.

Nec obstat contrarium, quòd opponi posset de tex. in cap. clericos. 1. quæstio. 2. vbi probatur, quòd clerici qui habent aliunde, vnde viuant, nihil debent ab ecclesia accipere, immo si accipiunt, tanquam accipientes de rebus, quæ sunt pauperum, sacrilegium committant, per tex. in cap. sequen. vbi, quòd illi: quibus sua sufficiunt, non debent ecclesiæ alimentis substineri, quia potest responderi, vt diximus supra, quia loquuntur illa iura, secundum tempora antiqua, quibus non licebat clerico patrimonium habenti, viuere de ecclesiæ redditibus, vel intellige scilicet quando accipiunt, & in malos vsus conuertunt, ac male dispensant, vt per glo. dict. cap. clericos. qui varios dat ad tex. intellectus, & in dict. cap. sequen. in ver. priuilegium. secundum quos intellectus tex. intelligendo cessat omnis repugnantia, quia potest intelligi, vt sit potius dictum ad exhortandum, quam ad præceptum: quia nemo suis stipendijs militare cogitur, vide Didac. Couarruuias. dict. loco qui ad obiecta hæc respondet, & reconciliat. Et clerici diuites licite ab eccle-
35 sia sua stipendia accipiunt. Archid. in cap. clerici. quæstio. 2. facit quòd habetur in glo. in cap. decimæ. 16. quæstio. 1. in verb. tributa, vbi dicit
36 quòd decimæ soluuntur clericis: siue sint diuites, siue sint pauperes, quia non soluuntur ecclesiæ intuitu personarum, facit quòd dicit idem Archid. in cap. sicut. ea. caus. & quæstio. vbi habetur quòd diuites non debent sumere partes de bonis ecclesiæ, nisi corporaliter inseruiant ecclesiæ. Ex quibus satis late deductis, credo, quòd satis constet quæ, & quomodo acquisita per clericum, vel prælatum præsumâtur, vel præsu-

mi possint,& quòd in coniecturatione facienda per iudicem circa talem præsumptionem, habet haberi ratio expensarum victus clerici, qui habet viuere de beneficijs,iuxta statum, qualitatem, & conditionem suam, ita, & taliter, quòd potest viuere de ecclesia, & suum præseruare patrimonium, nec contraria, primo, & secundo loco in principio supra adducta, obstant, quia ex distinctionibus suprafactis,& declarando, & intelligendo vt supra, apparet,quòd inter se non repugnant, immo se ad inuicem compatiuntur,nam quòd dicitur, quod de fructibus beneficij habet tantum clericus percipere ad victum necessaria, & quòd de fructibus ecclesiæ, & beneficij habent fieri quatuor partes, procedit & intelligitur secundum iura antiqua, quæ semper stare, & manere intelliguntur,nisi vbi alia constitutione,vsu, vel consuetudine,quæ attendi debent per Abb.cap.primo de eccles. ædificand. vel reparan. esse correcta, & mutata reperiantur.l.cōficiuntur.C.de codicil.Quod vero clericus in bonis beneficij sit aliquando vsufructuarius, aliquando vero vsuarius, id intellige in casibus, in quibus iura adducta loquuntur, pro quo vide Bald. in l. omnis. C. de episcopis & cler. vbi dicit secundum Iac. Butrig. vtrum clerici qui percipiunt fructus bneficiorum suorum, dicantur vsuarij, vel vsufructuarij, nam si dicis, quòd debeant habere solum id, quod est eis necesse, sunt vsuarij, si vero, quòd habeant totum, & distribuant residuum, sunt vsufructuarij: secundum Iac. ego, (inquit) dicerem per hanc legem,quòd tenent medium inter vsuarium, & vsufructuarium, nam in percipiendo sunt vsufructuarij, sed in disponendo,& distribuendo redigantur ad instar vsuarij, secundum Iac. per hunc tex: sed vide,nonne opinio Abb.in cap.fi.de pecul. cler. in cap.cum esses.in repet. de testa. & alijs locis tenentis, quòd clericus in fructibus ecclesiæ habeat tantum victum, & vestitum,& quòd de illis tantum suum facit, quantum consumit, sit magis canon. sanctio. & veritati amica: Ad cætera contraria primo loco deducta non accidit respondere, quia non obstant,intelligendo ea in casibus, in quibus loquuntur. Secundo vero loco deducta, intellige pariter ea in suis casibus, in quibus loquuntur, & in terminis,& videbis illa non esse repugnantia,sed sese ad inuicem cum distinctionibus supra factis compati, & concordare, vnde ex istis pro nunc erit expeditum, quòd circa hanc quæstionem dicere,& deducere volumus, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1 SVccedens in bonis tenetur ad debita.
2 Prælatus tenetur soluere omnia debita sui prædecessoris, si non fecit inuentarium, si fecit, tenetur pro viribus hæreditatis secundum aliquos.
3 Hæreditas delata ecclesiæ intelligitur, in quantum non sit onerosa.
4 Debita contracta pro sustentatione prælati, debent solui.
5 Item debita facta causa ecclesiæ.
6 Prælatus potest pro sua sustentatione pignorare rem ecclesiæ, quam successor tenetur redimere.
7 Licet fructus ecclesiæ non possint obligari per clericum, possunt tamen obligari per iudicem.
8 Iudicium redditur in inuitum.
9 Miles sæculi, & miles cælestis æquiparantur, vel assimilantur.
10 Potest fieri alienatio de rebus ecclesiæ pro solutione debitorum.
11 Redditus futuri beneficiorum pro ecclesia obligantur.
12 Communis opinio, quod hodie clerici sibi appropriant fructus.
13 Ad damnum illatum ecclesiæ per clericum, tenetur hæres.
14 Casus in quibus prælatus, vel hæres tenetur ecclesiæ.
15 Sunt prius soluenda debita, quàm beneficia præstanda.
16 Datum ad communem vsum non trahitur ad particularem.
17 Alteri per alterum iniqua conditio afferri non debet.
18 Ecclesia alit clericos ad sui decorem.
19 Quando ecclesia teneatur ad expensas litis factæ pro ipsa.
20 Pro sustentatione clerici, non possunt vendi res ecclesiæ.
21 Imputetur sacerdoti, qui acceptauit ecclesiam minus potentem.
22 Tenetur clericus restituere expensum de fructibus ecclesiæ vltra debitum.
23 In quot partes diuidi habent fructus ecclesiæ.
24 Clericus non conuenitur vltra quam facere potest.
25 Clericus suspensus habet habere moderatam substentetionem.
26 Clericus habens patrimonium, habet viuere ab ecclesia.
27 Quando clericus habet satisfacere debita de patrimonio.
28 Quotidianæ distributiones acquiruntur clerico, etiam quoad dominium.
29 Pensiones sunt quid profanum.
30 Pensiones non exactæ transmittuntur ad hæredes ab intestato.
31 Acquisita per clericum per laborem sunt sua.
32 Seruat curia, quòd clerici cedunt fructus creditoribus.

33 Ser-

33 *Ad debita contracta pro substentatione tenetur successor.*
34 *Tenemur alere, & vestire illum, cuius opera vtimur.*
35 *Casus in quibus tenemur esse solliciti, vt res vertatur in vtilitatem ecclesiæ.*
36 *Expensas per prælatum de suo patrimonio pro ecclesia, repetit hæres.*
37 *Expensas pro expeditione bullarum beneficij repetit hæres.*
38 *Expensæ funeris concernentes animam fiunt a Camera, concernen. solatium viuorum fiunt ab hæredibus.*
39 *Si clericus non habet ecclesiam sufficientem, supplet episcopus eidem.*

De debitis clerici, vel prælati soluendis ex fructibus ecclesiæ & spolijs.

QVÆSTIO X.

Bitu clerici, vel prælati occurrente, insurgunt creditores, qui diuersimode credita prætendentes, varijs prætensionibus hæreditatem, bona defuncti ac totum spolium inuoluere, ac absumere tentant, & quia de huiusmodi debitis, video aliqua quæ debent solui ab hærede defuncti, alia a successore, & ecclesia, vnde non omnia de spolio a Camera, quæ in locum est suffecta successoris, vel ecclesiæ, diximus supra in prima quæstione duxi quòd sit ad propositum pro discernendo, & liquidando, quæ & qualia debita hodie debeant solui de spolijs per Cameram, quòd sit facienda de hoc quæstio, vt super hoc discusso, & veritate perspecta sciât creditores super quibus agere, & quæ debita possint sine calumnia petere, & ad quæ illis Cameræ quæ succedit in spolio teneatur, vel sit obligata.

Et per contraria procedendo, quo modo magis elucescit veritas, iuxta text. in l. munerum. §. mixta. ff. de muner. & honor. & per contraria & oppositiones procedere hoc vnum illustrauit ingenium Bartoli, quia veritas disputatione discussa magis splendescit, Ludo. Gom. secunda quæstio. prohemij. In reg. Cancell. videtur, quòd super bonis spolij prælati, dari debeat curator bonis ex officio Curiæ, contra quem experiantur creditores lite pendente, saltem sede vacante, & donec venerit futurus pastor, sicut dicitur in simili de iacente hæreditate. l. prima. secunda, & tertia, cum ibi not. per glo. & Bart. ff. de cur. bon. dan. nam & sede vacante debet deputari, œconomus ad regendum, & defendendum bona, & iura ecclesiæ cap. 1. & 2. cum ibi not. ne sede Vacan. cap. primo de rebus ecclesiæ non alienan. lib. 6. per gloss. cap. iudicatum

89. dist. Innocen. cap. primo vt eccles. benef. sine dimi. confer. & pendente causa inuentarij discussionis, & declarationis datur curator bonis, seu hæreditati, contra quem quis potest experiri, ne iura sua confundantur, per Bald. in l. fin. §. in computatione. C. de iur. delib. habetur in decis. delphina. q. iij. ubi dicitur, quod de stilo curiæ delfinalis, ex quo bona spolij sunt redacta sub sequestro, fiscus substinet uicem æconomi, seu curatoris contra quem experiuntur creditores & tradunt eorum summarias petitiones, & petunt se allocari in eorum gradu secundum antiquitatem temporis, & potioritatem hypotecarum, & istud etiam facit, inquit, decisio illa, pro causa bonorum spolij dicti domini Ioannis Lespinai episcopi Valen. &c.

Sed hodie non deputatur Aeconomus, uel curator, quia uidetur, quod camera, quæ hodie succedit in spoliis, teneatur ad soluendum omnia debita defuncti, ex quo succedit in fructibus beneficiorum relictis, ac in ius uniuersum acquisitorũ per clericum, uel prelatum per ea, quæ diximus supra in quæstione quid sint spolia &c. quia succeden-
1 do, efficitur quasi hæres mortui, unde succedendo in bonis, & adeundo hęreditatem, uidetur quod teneatur ad persoluenda debita hereditatis, uel defuncti l. prima. & ibi Bar. C. si cert. pet. not. in l. pro hereditariis. C. de hær. actio. l. in controuersia. C. de transac. glo. in l. si cum dotem. §. penu. ff. sol. mat. Bal. in l. quemadmodum. de inofficio. testam. no. in l. si curatoris. C. de iur. delib. Spec. in tit. de actio. seu petit. §. ij. vers. sed quando. & est in materia factus optimus tex. in cap. primo. de solut. ubi dicitur, quod, sicut filius tenetur soluere debita patris, ita prælatus tenetur soluere debita per suum prædecessorem contracta, ubi dicit Hostien. quod sicut filius, & hæres suc-
2 cedit in uniuersum ius defuncti l. hæreditas. de reg. iur. sic & prælatus succedit prælato, & ideo sicut filius tenetur de omnibus, de quibus tenebatur pater, cui succedit, ita, & successor tenetur de omnibus, de quibus prælatus tenebatur, in quantum prælatus, & sic est bona similitudo, ubi glo. dicit, esse intelligendum quod sit obligatus ad omnia debita, si non fecerit, inuentarium, sed si fecerit quod teneatur solum in tantum, in quantum se uires hæreditariæ extẽdunt. l. scimus. C. de iure delib. facit quod habetur in decis. delfina. 95. & 105. ubi dicitur, quod non tenetur soluere successor in beneficio, nisi in quantum se uires spolij extendunt, etiam si non fecerit inuentarium, id quod procedit, si debita sint ex contractu, uel quasi contractu; quia si debita ex delicto procedant, uel quasi, non tenetur successor, nisi quatenus peruenerit ad illum, uel nisi fuerit cum defuncto lis contestata, subdens, quamuis secundum Alan. per canones

ac resarcimento damnorum assignari, vbi notat. glos. quod pro debitis possunt clericis interdici quotidiana stipendia in causam iudicati,
7 licet speciali conuentione non possunt obligari, per iura, quæ allegat in vers. redditibus. vbi dicit Hostien. quod clerici soluunt debita de redditibus beneficiorum præbendalium, quos faciunt suos, idem dicit Abb. secundum eum in capitulo cum esses. de testam. versi. quarto principaliter.

Imo dicit dominus Anton. in capit. peruenit. de fideiussor. quod hoc procedit indistinctè in quibuslibet fructibus beneficiorum, quia prælatus tenetur pro debito contracto pro se, & non intuito ecclesiæ, satisfacere de redditibus beneficiorum: nec per hoc præiudicat ecclesiæ, quia per se viuendo poterit satisfacere, etiam si sit prælatus regularis, habens redditus distinctos, habet enim liberam administrationem in eis.

Facit, quia contraria opinio saperet iniquitatem, quia fraudarentur creditores qui mutuarent, vel clerici non inuenirent, qui sibi crederent, & essent vt Iudæi inter Christianos, vt per Abb. d. cap. cum esses. vers. quarto quæro.

Facit, quod dicit Spec. in tit. de sent. excom. §. sequitur: vers. quid si debitor, quod aut clericus non habet alia bona vnde possit soluere debita, & eo casu possunt assignari redditus ecclesiæ, aut habet alia bona, & tunc secus.

Idem tenet Barba. in additio. ad Abb. in capit. olim nobis. de restit. spolia. vbi dicit, quod de fructibus episcopatus pro debito personali possunt capi redditus.

Secundo inquit, hoc est verum, quia id dicit glos. formalis in. l. stipendia. C. de exequut. rei. iud. quæ dicit idem in præbendis clericorum: facit, quod dicit Io. de Imola in capitulo fi. de pecul. cler. in finalibus verbis, vbi dicit quod propter debitum clerici factum ex alia causa, quàm causa donationis, poterunt capi fructus beneficij in causam iudicati, etiam si sit debitum non modicæ quantitatis, quia talis alienatio, videtur esse alienatio necessaria, cum fiat iudicium, quod redditur, & reddi solet in inuitum. l. inter stipulantem. §. 1. ff. de verb. oblig. & per eundem in c. peruenit. ext. de fideiussor. tertio ex hoc inquit decidit ratio, quia miles seculi, & miles cælestis æquiparantur glos.
9 in. l. miles. ff. de re iud. & in l. miles. C. locat. sed miles seculi tenetur pro debito de stipendijs suis in subsidium, ita & clericus debet teneri in subsidium tantum, idest quando non habet aliàs vnde soluat, idem tenet dominus Pet. in capit. peruenit. de fideius. secundum Io. de Imola ibidem col. antepen. ibi, si autem haberet alia bona, &c.

Facit decisio Rotæ. cum Camera apostolica decis. 855. in antiquis in prima parte. ibi aliud esset prælato uiuente, uel beneficiato, quia tunc, cum fructuario compatetur fructus, & prouentus beneficij facit suos, & ideo cum persona sua sit ad huiusmodi debita obligata, nimirum, si etiam de fructibus suorum beneficiorum, quos facit suos satis facere teneatur.

Item, quod dicit in ultima parte, aut loquimur de clerico non habente administrationem, & tunc tenetur Camera ad omnia debita, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos, quia talis beneficiatus non habens administrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit suos, quod potest testari de illis, facit quod bene potest fieri alienatio de rebus ecclesiæ pro satisfarione creditorum per ea, quæ tradit Soci. cons. 15.
10 primo uol. num. 14. col. v.

Facit pro hac opinione illud quod habetur in glo. in cap. duo. sunt genera. 12. q. j. quę dicit, quod clerici sunt domini fructuum perceptorum, & late adducta per Cardinalem Zabarellã, & alios in cap. fi. de pecul. cler. quod clericus habet omnimodam fructuum dispensationem, & administrationem. item quod habetur, & legitur in cap. cęterum. ex. de donatio. ubi clericus potest ex permissione canonum donare. Item, quod habetur in cap. relatum el. ij. de testa. cum similibus, ubi clericus potest erogare in piam causam de fructibus, & rebus ecclesię, ac sua debita illis, qui sibi seruierunt soluere, facit quia stãte cõsuetudine quod clerici faciunt fructus suos, uidentur de illis licite posse soluere sua debita, additio ad capell. Tolosan. q. 303. dummodo ecclesia non patiatur, est bulla Iulij Tertij quod successor de fructibus inexactis soluat legata, & debita.

Subdit & Hostien. d. cap. peruenit. si canonicus fideiubeat, de præbenda sua satisfiet, si uero sit rector ecclesiæ fideiussor, de redditibus ecclesiæ creditoribus non soluetur in ecclesiæ læsionem, idest non soluetur de illis fructibus, qui sunt conuertendi in utilitatem ecclesię, ut per Abb. ibi, & paulo post ibidem Hostien. & sic habes hic, quod clericis, ob solutionem debitorum per eos contractorum possunt interdici redditus ecclesiastici, & capi in causam iudicati.

Idem tenet Specul. in tit. de sent. excom. §. sequitur. uers. quid si debitor. ubi dicit, hoc procedere in defectum bonorum patrimonialium, et not. Abb. dicto cap. peruenit. quod pro debitis pro utilitate ecclesiæ contractis, possunt bene obligari per clericum redditus futuri be-
11 neficiorum, ibi not. glo. quod clericus non potest obligare redditus futuros sui beneficij, quod intellige, nisi contraheret pro utilitate

ecclesiæ.

ecclesiæ arg. cap. nulli de reb. ecclesiæ non alien.
Item dicit, quod Collectaneus refert in cap. Odoardus. de solutio. se vidisse seruare in curia, quod clerici admittuntur ad beneficium capituli, cedentes fructus suorum beneficiorum creditoribus in solutionem, & satisfationem suorum debitorum, quia communis opinio inualuit in-
12 quit Abb. quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus beneficiorum, & disponunt de illis ad libitum, vnde visum fuit curiæ, quod sit melius, vt clerici dent fructus suorum beneficiorum suis creditoribus, quam vt disperdant illos in aliam causam.
Item, si clericus litigando condemnetur in expensas, soluet debitum dictatum expensarum de redditibus beneficij, per ea, quæ dicit Abb. in cap. repræhensibilis. in additio. vers. sed circa. ibi. dicunt enim hoc casu, & principaliter Hostien. quòd condemnatus satisfaciet de redditibus beneficij dummodo ecclesia enormiter non lædatur, nec debet secundum eum haberi ratio confusionis, & inopiæ ipsius delinquentis, quasi velit dicere, quòd non dimittetur sibi, vnde uiuat, sed simpliciter debet satisfieri, dicens ibi, quòd tales expensas clericus satisfaciet, de illis fructibus & redditibus beneficij, quos clericus facit suos, secus, de illis, quos non facit suos, secundum opinionem Hostien.
Item fac. quia d. Anto. in cap. olim nobis de rest. spolia. vt refert Abb. ibi tenet ex illo tex. quòd prælatus pro debito personali, potest satisfacere & soluere debitum de fructibus ecclesiæ, patet in cap. peruenit. de fideius. & possunt fructus capi in causam iudicati.
Item facit optimus tex. in cap. præsenti. de off. ordin. in vj. ubi habetur, quod bona relicta per clericum defunctum debent ecclesiæ, & successori reseruari, sed in primis debent solui debita, facit in materia quia clericus debet soluere de suo debita in quibus ecclesiæ tenetur ipse, quia potens alias disponere de rebus, ac fructibus ecclesiæ, hoc non potest in casibus quando tenetur ecclesiæ, nisi prius illo debito soluto, quia omne damnum, quod facit clericus ecclesiæ, ipse, & eius hæres sol-
13 uere, & compensare tenetur. xij. quæst. ij. episcopus. & capit. qui filios. & hoc si dolo, vel culpa, intelligendo de culpa non leui, vt per Innocent. in capit. cum in officijs. de testam. quamuis ipsum etiam de culpa leui teneri sit tex. apertus. C. arbit. tutel. l. quidquid. facit glos. in cap. ea quæ de off. ordin. tamen eadem glossa dicit, quod non tenetur de negligentia, nisi crassa. i. lata. quæ tamen negligentia est culpa & culpæ assimilatur. Vnde videtur, quòd tenetur de leui culpa si delinquit scienter, & solum de non leui, si ignoranter, siue ex negligentia: secundo loco tenetur soluere debitum ecclesiæ, & recom-
14 pensationem facere, si de rebus ecclesiæ alicui gratiam fecit per Innoc.

præallegato loco in finalibus verbis ibi.

Item, si prælatus aliquid fecit dolo, vel culpa, & etiam si prælatus de bonis ecclesiæ alicui gratiam fecit. l. cum ostendimus. ff. de hær. instit. &c. col. ij. & vltima: tertiò tenetur resarcire, & soluere damnum clericus, quod fuit per eum causatum ex mala administratione, sed desinente clerico, tenentur, & compelluntur hæredes ad reddendam ecclesiam indemnem, not. glos. xvj. quæst. iij. placuit. & l. ij. qui dicit, quòd si rector ob negligentiam suam passus est rem ecclesiæ præscribi, tenetur de proprio patrimonio satisfacere ecclesiæ, per Abb. in cap. ex præsentium. de pignor, ver. nota. 3. ibi, nam per istum text. dico, quod hæres suus potest compelli ad satisfaciendum, idem dic vbi potuit acquirere ecclesiæ aliquid, & neglexit, vide text. bonum cum glos. xij. quæst. 4. cap. quicunq; ad instar tutoris, qui in hoc tenetur. l. quicquid. C. arbitrium tutel.

Quarto, si redditus ecclesiasticos, conuertit in alios vsus xij. quæst. 4. capit. primo. per illum tex. videtur teneri ad resarciendum, & recompensandum, vbi pulchre glo. ver. in casibus, quibus dicitur, quod clericus tenetur ad restitutionem, in istis enim casibus primo tenetur ecclesiæ satisfacere debitum, antequam aliud disponat, quia prius sunt soluenda debita, quàm beneficia præstanda, sicut homo magis tenetur
15 satifacere debitori, cæteris paribus, quàm amicis benefacere, sequitur Syluester in ver. clericus quarto. num. 4. ver. clericus autem, & bene debent prius ipsius ecclesiæ solui debita, quia agris eius sitientibus, alij rigandi non sunt. l. præses. C. de seruit. glo. in cap. præsenti de off. ordin. in vj. facit, quod habetur per Abb. in cap. quòd quiuisdam de fideiussor. vbi dicit debitum mutui, siue receptum a prælato, & capitulo, siue a solo prælato, potest solui bene de fructibus ecclesiæ, quia prælatus habet liberam in fructibus ecclesiæ administrationem, & si sit factum soli prælato, si petitur solutio in vita illius, non habet probari versum in vtilitatem, quia potest de fructibus satisfacere. quia habet liberam administrationem fructuum, & omnia administrat excepta alienatione immobilium, capit. is cui, de electio. in vj. & capit. cum nobis. extra de electio.

Merito per supradicta videtur dicendum, quod sua debita clericus ipse in vita, & post mortem Camera succedens in eius spolijs, possit imo teneatur soluere, & satisfacere.

Sed in contrarium faciunt multa: per quæ videtur, quòd de fructibus, ac redditibus ecclesiæ non debent solui debita clerici, vel prælati, vt per Archid. in cap. statutum. in vj. quo de rescrip. dicit, & tenet indistinctè, quod siue clericus habeat administrationem, siue non, quod non potest de fru-

fructibus sui beneficij satisfacere suis creditoribus, quia ipse de dictis fructibus non habet aliud, quàm purum vsum: quia id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt. ponit Io. And. capit. præsenti. de off. ordin. in vj. & de illis habet tantum sumere necessaria ad victum, & vestitum, & vltra illa in talibus redditibus, non debet manus extendere, per dictum Apostoli sancti, victu tantum &, tegumento his contenti sumus, capit. episcopus. x. quæst. ij. vbi dicitur, habeat Episcopus potestatem in rebus ecclesiæ in necessitatem habentibus cum omni reuerentia, & timore Dei, participare eum etiam oportet quæ necessaria sunt, subdens text. quod si episcopus res ecclesiæ in suam propriam voluntatem vsurpare voluerit, vel fratibus, filijs, vel quibuscunque propinquis potestatem dederit, vt per eos lædantur res ecclesiæ, episcopus sit concilio obnoxius, & si episcopus presbyter, aut diaconus cum eo existentes in suos vsus colligunt ea, quæ ex redditu, vel ex quomodolibet actu ecclesiæ obueniunt, & pauperes fraudantur, ac fame conficiuntur, oportet, eos corripi secundum quod fuit a Sancto Concilio ordinatum, &c.

Facit: quia redditus ecclesiastici, vel res ecclesiæ, non sunt episcoporum seu prælatorum, aut clericorum propriæ, sed communes. capit. expedit. in principio xij. quæst. j. quia per episcopos debent dispensari communiter, cum omnibus communem vitam degentibus, vt nemo in eis egens inueniatur, vnde si redditus ecclesiastici sunt instituti ad communem vsum, communem vitam degentium, & ad vtilitatem ecclesiæ, non possunt nec debent in alium vsum particularem, & proprium, & in solutionem debitorum clerici conuerti, quia est sine ratione, vt quod communi vtilitati datum esse dignoscitur, vsibus cuis-
16 libet personæ particularis applicetur, de præben. capit. ratio. & inquit Abb. in capit. cum esses. de testam. in repet. vers. quarto principaliter quæro. quòd si clericus de redditibus ecclesiæ posset soluere sua debita, sequeretur vnum, quod esset iniquum, quòd ecclesia, siue pauperes damnificarentur ex facto illius clerici, contra illud, quod habetur in capit. venerabilis. de exceptio. nam alteri per alterum iniqua
17 conditio afferri non debet, quia fructus ecclesiæ, qui supersunt deductis necessarijs pro victu clerici, vel prælati, non sunt clericorum, sed esurientium, vt habetur in capit. sicut. 47. dist. Et per eundem Abb. in cap. peruenit. de fideiussor. ibi, & credo firmiter, quòd de rigore iuris, inspecto statu beneficiorum, & deputatione, non habet aliquo modo de redditibus beneficij satisfieri creditoribus, quia de redditibus ecclesiasticis, id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ergo (inquit) non debent accipi fructus, qui sunt

conuertendi in causam piam, pro vtilitate clerici, quia si isto modo clericus subtrahet fructus, & bona ecclesiæ, dicitur homicida: quia videtur necare illos pauperes, qui ex huiusmodi subtractis, & alienatis essent alendi, vel substentandi, Facit quia Bal. in cons. 71. libro primo. consuluit per multa, quæ ibi adduxit, quòd episcopus qui ante adeptum episcopatum iurauerat se soluturum sua debita creditoribus, si & quando deuenisset ad meliorem, & pinguiorem fortunam, quod non tenetur soluere de fructibus episcopatus postea adepti, rationibus, argumentis, & alijs ibidem adductis per eum, refert, & sequitur Barbat. in additio. ad Abb. in capitulo olim nobis. de restitut. spoliato.

Facit quòd habetur in tex. in cap. præsenti. de off. ordin. in vj. vbi dicitur quòd bona per clericum defunctum relicta, debent ecclesiæ, vel successori reseruari solutis debitis, vbi glo. intelligit, debita ecclesiæ, idest quòd illa debita solum debent solui, quibus est obligata ecclesia vnde non debita clerici, vel solum respectu clerici contracta.

Facit quod habetur in ca. de multa de preben. quòd ille qui duo incompatibilia beneficia obtinuerit, cogitur restituere, de prouentibus suis, non de prouentibus ecclesiæ illud totum, quod perceperit de fructibus primo loco obtentis, vbi glos. (inquit) bene dicit de suis, quia de rebus ecclesiæ, vel alijs, obstaret regula delictum personale &c. sit debita clerici debent solui de bonis clerici, & non de bonis ecclesiæ.

Faciunt late disputata, & adducta per Abb. in cap. repræhensibilis. de appellatio. in additio. vbi si clericus litigans in causa propria, condemnatur in expensis, pro dictis expensis, non potest, nec debet fieri exequutio, nisi in bonis patrimonialibus, & suis, non ecclesiæ, non etiam in illa parte reddituum, ecclesiæ quæ debet conuerti in vtilitatem, & beneficium personæ clerici, puta in sui substentationem: imo, id quod plus videtur, idem dicit, si litigauit nomine ecclesiæ quod habet soluere expensas, in quibus erit condemnatus de suo, quod videtur durum, licet etiam clericus iniuste litem mouerit, quia expensas litis, in quibus condemnatus existit nomine ecclesiæ, non deberet soluere de suo, sed de bonis illius ecclesiæ, cuius nomine litem fecerit, dicit enim quod hoc casu clerici condemnantur in expensis, in causa propria, aut in causa quam agitarent nomine ecclesiæ, primo casu indubie condemnatio expensarum mandatur exequutioni in bonis patrimonialibus, si habet: si vero non habet patrimonialia bona, sed beneficia, tunc non potest fieri exequutio respectu eorum reddituum, etiam in illa parte reddituum nomine ecclesiæ, pro ecclesia, quæ debet in vtilitatem ecclesiæ conuerti. per regulam delictum personæ de reg.
iuris

iuris in vj. sed respectu illorum redituum, qui debent conuerti in vtilitatem personæ clericorum, est dubium: & credo (inquit) quod ad tales redditus non debent manus extendi, & est ratio; quia eccle-
18 sia tenetur clericos alere ad sui decorem: nec nisi alimenta, vel substentationem clerico præbet, vnde non tenetur eius condemnationes soluere: quia si clericus non venit alendus, non tenetur ecclesia in aliquo contribuere, quia ecclesia vult teneri, & esse obligata in alimoniam clericorum, & in causam substentationis, & alimoniæ eorum, non in aliam causam, debet enim clericus participare de bonis ecclesiæ, quatenus indiget, ad necessitatem sui victus, & non aliter capit. episcopus. xij. quæst. ij. & xij. quæst. j. §. fi. & capit. seq. aut clericus litigauit, nomine ecclesiæ, & tunc, si collegialiter, mandatur fieri exequutio in bonis ecclesiæ, quia delictum prælati communicato consilio, nocet, & præiudicat ecclesiæ præsertim in iudicio in hac cōdemna-
19 tione saltem, pro quo allegat Abb. ibidem tex. in capit. primo. de dol. & contumac. vbi probatur etiam in religiosis. Aut non collegialiter, sed solus prælatus, vel de per se litigauit, & tunc ipse habet soluere expensas, & condemnationes de suo per tex. iuncta glo. in l. non est incognitum. C. de admin. tutel.

Faciunt dicta per Abb. in capit. presentium. de pignori. quod pro debito
20 contracto pro substentatione clerici, vel prælati, non possunt vendi, vel pignorari res ecclesiæ, quia dicit, quod vel ecclesia erat impotens ad substentandum rectorem, vel potens, & primo casu, si impotens fuit a principio, tempore quo acceptauit ecclesiam: & dico indubie quod debita incumbunt sibi, & hæredi, & non ecclesiæ, quia habet sibi imputare: qui acceptauit ecclesiam minus potentem, nam hoc
21 casu tenetur viuere ex industria, & sic fortius ex patrimonio, non autem pro huiusmodi debitorum solutione, vendere debet bona ecclesiæ, vel pignorari, vel obligare. per tex. in cap. primo. 21. q. j. cum ibi glo. si vero ecclesia ex post facto, est facta impotens, ad hoc dico idem, vt non debeant bona ecclesiæ vendi, vel pignorari pro substentatione sacerdotis, sed debet agere sacerdos contra parochianos, qui ab eo percipiunt sacramenta, & diuina, vt præstent ei necessaria, ex quo eis seruit in diuinis, & eis præstat sacramenta, per dictum Apost. si vobis spiritualia impendimus, non erit magnum, si a vobis carnalia metamus, & si cessent in hoc parochiani subuenire ei, est causa licita substrahendi eis diuina est bo. glos. in capit. omnis Christianus. de consecratione dist. prima.

Facit quicquid capit, vel expendit clericus de fructibus ecclesiæ, vltra debitum, tenetur clericus restituere, per ea, quæ dicit Abb. in capit.

cum

cum secundum.de præben. Domi. de sancto Gemin. & Archld.in summa 44.dist. Fel. in cap. postulandi. num. 60. de rescrip. idem. in cap. de quarta. num.33. de præscrip. Ant. Butr. in capit. primo. num. 28. emptio. Item dicit Abb. in cap. fi.de pecul. cler. per tex. quem dicit expressum in §. fin. cum cap. seq. 12. quæst. j. quod præbendæ non dantur canonicis simpliciter, vt faciant quicquid velint ex redditibus, sed vt primo necessaria accipiant pro se,& si quid superest, eo deducto, debent expendere in vtilitatem ecclesiæ.

Facit, quia per canones redditus, & fructus beneficiorum sunt distincti, & distributi, quia de illis aliam partem fabricæ, aliam episcopo, aliam pauperibus, aliam sacerdoti assignant, per text. in capit. quatuor.cap.
23 cognouimus. & capit. sequenti xij. quæst.j. per Abb. in capit. j. de eccles. ædif. aut reparan. vnde clericus subtrahere non debet, nec pro se, nec pro alio fructus ecclesiæ, sed in vsus ordinatos, & destinatos debet eos dispensare, quia si extra modos licitos dispensat, peccat, & potest puniri, adeo quod quandoque ab ecclesia potest remoueri. cap. 2. de pecul. cler. quia dicit Cardinalis Zabarella in cap. fi. de pecul. cler. per text. in cap. inquirendum. quod licet clericus possit dispensare fructus ecclesiæ in alios, non tamen potest dispensare in se ipsum, nec pro causa sua, quia ista non erit dispensatio, sed substractio, & substrahendo sic fructus, clericus committit non solum furtum, sed & sacrilegium, per text. in cap. qui oblationes. 13. quæst. ij. notatur in d. capit. inquirendnm.

Faciunt, quæ late deduximus supra in quæstione de potestate clerici, vel prælati. §. sed in contrarium. per totum. quæ videre potes ad longum, & per hæc ego credo, quod sit satis clarum, quod de fructibus, aut de rebus ecclesiæ, non possunt clerici, aut prælati soluere sua debita, ex aliqua sua necessitate, vel facto contracta: quia de rebus ecclesiæ non debet clericus dispensare, aut disponere, nisi prout ab ecclesia, aut canonibus fuit statutum, & ordinatum ex quo clericus, vel prælatus in illis non habet omnimodam auctoritatem, vel potestatem absolutam, sed restrictam, & limitatam, cuius fines, non transgredi sed seruare, & custodire debet, & per consequens quod debita clerici defuncti, non habent solui de spolijs per cametam.

Stantibus istis repugnantijs, & contrarijs, pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum, quia quæstio est difficilis, puto quod sit bonum habere considerationem, & respectum ad qualitatem debiti contracti, puta ex qua causa, & pro qua re sit contractum. Item ad tempus quo solutio debiti petitur, an videlicet, in vita clerici, an post mortem. &c. Quia dicit Abbas in capit. cum esses, in re-

pet.

pct. de testa. vers. quarto principaliter. declarando, & distinguendo materiam, quod aut clericus contraxit debita pro sua substentatione, vt se aleret, & tunc dico, quod nedum in eius vita, sed etiam post mortem, de fructibus sui beneficij debet satisfieri suis creditoribus, per doctr. Io. Andr. quem omnes sequuntur ibi communiter in capit. ex præsentium. de pignori. pro quo inquit Abb. est casus in capit. cum olim. de restitutio. spolia. vbi episcopus spoliatus suo episcopatu, non habens vnde viueret, contraxerat debita pro sua substentatione, & victu, sequitur Calderin. in cons. 20. de pecul. cler. in fine. ibi tamen æquum est dicere, quod si contigisset ipsum canonicum dum viuebat habuisse tales fructus, pensionem, aut affictum, & ipsum expendisse in suis necessitatibus, & quia non habuit, contraxit debita, quod de dictis fructibus, vel pensionibus soluantur: vel non contraxit debitum pro suo victu, vel substentatione, sed pro alia sui ipsius necessitate, veluti esset pro reparandis suis domibus, vel vt vtar verbis Ioan. Andreæ, sua necessitate, puta refectione domus propriæ, quæ minabatur ruinam, vel pro vineis patrimonialibus putandis, aut pro alio casu consimili, & tunc dico indistincte, quod de fructibus beneficij satisfieri non debet etiam parce viuendo, quia clerici habent solum vsum, ergo si debita sunt contracta non pro suo vsu, ecclesia non tenetur. capit. primo. de solu. vbi patet, quod tunc tantum tenetur successor soluere debita prædecessoris, quando pro necessitate ecclesiæ sunt contracta, vnde nec camera Apostolica in locum ecclesiæ suffecta, probatur ex littera d. capit. ex præsentium. vbi calice impignorato per prælatum, pro sui, non ecclesiæ necessitate, hæres de hæreditate ex patrimonio defuncti, non successor, nec ecclesia, tenetur soluere, & ecclesiæ restituere, Nec est (inquit) bona ratio d. Anton. dicentis, quod ex quo clericus habet administrationem in reb⁹ ecclesiæ, quod potest de illis rebus, & redditibus satisfacere, quia licet habeat administrationem, debet tamen dispensare ad eum vsum, ad quem tales redditus sunt instituti, & si talis dispensator contrarium facit, reuocatur. cap. si quis deseruit. xij. quæst. ij. cap. monemus. cap. diaconi. xij. quæst. j. potest addi quod dicit Zabarella in cap. fi. de pecul. cler. per tex. in cap. inquirendum. eo quod licet clericus possit dispensare fructus, & res ecclesiæ in alios, non tamen potest dispensare in se ipsum, nec pro sua causa, quia ista non esset dispensatio, sed subtractio, & subtrahendo sic fructus ecclesiæ, non solum committit furtum, sed & sacrilegium.

Nec valet dicere, potest modicum donare, eleemosynam facere de rebus ecclesiæ, ergo sua debita soluere, quia dico, quod illud facit, tam-

quam

quam administrator ecclesiæ dispensando bona in pias causas, sed sua debita soluendo, non esset dispensator, sed dissipator, & vti prædo, vt per glo. in cap. fina. 12. quæstio. 1. Nec minus valet illud quod ad minus debet posse satisfacere debita de fructibus de quibus viuebat, quia fieri non potest, nam primo clericus habet priuilegium, ne conueniatur
24 vltra quam facere potest, sicuti habet miles armatæ militiæ, cui comparatur. ff. de re iud. miles. vbi glo. & l. milites. C. loca. secundo ecclesia tenetur clericos alere ad sui decorem, vnde si clericus non alitur, non tenetur ecclesia in aliquo ei contribuere, quia ecclesia vult contribuere in alimoniam clericorum, & si cædat vere in alimoniam non in aliam causam per Abb. in cap. reprehensibilis. de appellati. tertio non debent cogi clerici mendicare in opprobrium clericorum, quia esto quod clericus propter crimen sit suspensus a beneficio, inde tamen habere debet moderatam substentationem. per glo. in cap. vintonien. de electio. in cap. studeat. 50. distin. per quod apparet, quod non etiam potest clericus soluere debita de illis fructibus, de quibus
25 habet viuere, ex quibus inquit idem Abb. concludo, quod clericus etiam si sit personaliter & simpliciter beneficiatus, de fructibus sui beneficij, suis creditoribus satisfacere nequit, nisi debita essent facta pro substentatione, pro quo optimus tex. in cap. peruenit. de arbitr. vbi casus, sic, Abb. in repet. dict. cap. cum esses. de testamen. dict. loco, & Abb. in cap. ex presentium. de pignor. dicit quod sacerdos debet viuere de fructibus beneficij, per dictum Innocen. cap. episcopus. de
26 præbend. vbi dicit, quod beneficiatus habens patrimonium, debet viuere de illo, tamen cum bona conscientia potest viuere de redditibus ecclesiæ, cum ergo gratia illius pignorauit bona ecclesiæ, pro sua substentatione, & pro sua necessitate, non habet compelli hæres ad pignorata redimenda, sed habet compelli successor in beneficio: secus quando contraxit debita, non pro sua necessitate, aut pro sua substentatione, sed pro necessitate sui patrimonij conseruandi, puta pro reparatione suæ domus paternæ ruinam minantis, vel pro sua vinea, quæ erat inculta cultiuanda & similibus, quia eo casu non tenetur ecclesia, vel successor. Ita intellexit & tenuit Hostien. d. capit. primo. ibi sed ecclesia non tenetur nisi de contractibus ob necessitatem ecclesiæ. Innocen. ibidem, idem tenet, si debitum contractum ob necessitatem sit versum in vtilitatem ecclesiæ, alias non: vnde dictum Innocen. videtur exigere quod probetur versum in vtilitatem, & quod creditores teneantur probare debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ, dicit glos. in authen. hoc Ius. canonizata in ver. in solutum. x. quæst. ij. quod sic, vbi Archid. per Hostien. & doctores capit. grauis extra. de depo-

sit.

sit. super verb. vtilitatem, cap. quòd quibusdam. vbi Innocen. & alij de fideiussor. Et per Hostien. in summa de fideiussor. & de testa. cap. cum in officijs. Rota decis. 37. incip. cum camera Apostolica. decis. vltima in fi. sed Abb. magis placet dictum Hostien. in d. cap. vt probare sufficiat, quod debitum contractum fuit pro ecclesiæ necessitate, vt per eum, vbi, & nota, ex hoc, & ex text. quod in debito, contracto per prælatum, ecclesia obligatur, etiam post mortem contrahentis, dummodo probetur, quod pro necessitate ecclesiæ debitum fuit contractũ, & bene pondera text. quod non exigit probationem versionis in vtilitatem ecclesiæ, sed solum requirit, quod pro necessitate ecclesiæ fuit contractum debitum.

Aliorum opinio, veluti glos. in l. stipendia. C. de exequut. rei iud. Bart. in. l. commodis. ff. de reiudic. & Specul. de senten. excom. §. sequitur. est quod fiat executio in fructibus beneficiorum in subsidium, nullis alijs existentibus bonis, vt per Io. de Imola. d. capit. peruenit de fideiussor. circa finem, vbi etiam tenet secundum Flor. per illum text. quod indistinctè possit fieri exequutio in redditibus beneficij, pro debito clerici, etiam nulla facta discussione, & etiam, si sit beneficium, habens administrationem, opinio vero aliorum, vt Hostien. & Ioan. Andreæ d. capit. peruenit. de fideiussor. & quod si clericus habeat be-
27 neficium, quod habeat administrationem, puta, si sit rector, vel prælatus quod tunc tenetur satisfacere debita de patrimonio, per id, quod habetur in cap. repræhensibilis. de appellat. vt per eundem Io. de Imola. in d. capit. peruenit. col. antepen. & quod indistinctè possint solui quæcunque debita clerici, vel prælati, de illis fructibus beneficiorum, quos facit suos, quia de alijs, vt dico non fieret solutio, cum nec illos clericus obligare possit, veluti est in clerico administrationem non habente, & simpliciter, & personaliter beneficiato, qui etiam fructus facit suos in morte, quia de illis testari potest glo. in capit. præsenti. de off. ord. Hostien. in capit. fin. de pecul. cler. qualiter diximus supra in quæst. de potestate. cleric. vel prælat. de distributionibus quotidianis, quæ acquiruntur clerico etiam quoad dominium capit. vnico. de cleri.
28 non resid. in 6. quas clericus facit omnino suas, quia dantur propter seruitium, & corporale ministerium, & in recompensam laboris personalis, de quibus clericus ita potest disponere, veluti rusticus de diurni operis denario.

Item de pensionibus, ac pensionum fructibus, quæ cum sint quid non ecclesiasticum, sed prophanum, sunt ad omnimodam potestatem, & dispositionem pensionarij, adeo quòd potest de illis pro libito disponere, testari de illis, ac etiam ab intestato terminos maturos, non exactos,

ad-

29 ad succedentes transmittere, per Gigan. in q. 52. tractat. pensio. ibi, erit ex præmissis firmata conclusio, quod pensiones decursæ in uita pensionarij, non exactæ transeunt in eius hæredes, siue ab intestato,
30 siue ex testamento succedant. sed in contrarium uide quæ deduco supra in quæstione de potestate clerici, suo loco, maxime per bullam Pij v. nouissime editam.

Item qualiter diximus de illis, quæ lucratur sacerdos ratione suæ dignitatis clericalis, uel sacerdotalis officij, puta pro missis dicendis, uel pro alijs horis canonicis, diuinis laudibus celebrandis, aut decantandis, dummodo non sint ei, ueluti proprio parochiali data, nec
31 respectu, seu contemplatione ecclesiæ, sed respectu personæ tantum clerici, uel sacerdotis, & pro recompensatione suorum laborum, quia talia clericus acquirendo, facit sua, & de eis omnimode potest disponere, per Abb. in cap. cum in officijs. de testa. Et hæc opinio Ioan. And. & Hostien. quòd de fructibus, quos facit suos clericus, possit satisfacere creditoribus, dicit Abb. in cap. reprehensibilis. de appella. potest admitti, stante generali consuetudine, quæ inoleuit apud omnes, quòd clerici personaliter beneficiati faciunt fructus suos, dummodo clerici non mendicarent, quia hoc redundaret in opprobrium ecclesiæ, quia isto modo per indirectum puniretur ecclesia in persona clericorum, quod esse non debet, arg. reg. delictum personale. de reg. iur. in vj.

Sed in casu isto quando petitur solutio debiti a clerico in uita, dicit Collectaneus in capit. Odoardus. de solutio. ut refert Abb. in cap. peruenit. de fideiussor. quod uidit in curia seruari, quod clericus potest cedere fructus suorum beneficiorum, loquendo indistincte, & nullam
32 faciendo differentiam inter fructus, & fructus in satisfationem suorum creditorum pro eius debitis, & idem dicit D. Anto. in cap. cum olim. de restitut. spoliat. ubi dicit esse casum, id quod approbat Abb. ibi, quia inquit communis opinio inualuit, quod hodie clerici appropriant sibi omnes fructus, ac redditus beneficiorum, & disponunt ad libitum, unde uisum fuit curiæ, & iudicibus, quòd melius sit, ut clerici darent redditus suis creditoribus, quàm, ut disperdant illos in aliam causam: sed si facerent, ut deberent, non deberent extendi manus ad redditus beneficiorum, quamuis (inquit) firmiter credo, quòd de rigore iuris inspecto statu beneficiorum, & deputatione, non debet aliquo modo de redditibus beneficij satisfieri creditoribus, quia de redditibus beneficiorum, id solum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, ergo non debent fructus apprehendi, cum sint conuertendi in causam piam. Idem uidetur dici in allegata, deci-

sione

sione 855. in antiquis, incip. cum camera, in prima parte. ibi aliud esse in prælato viuente, vel beneficiato, quia tunc cum fructuario comparetur, fructus & prouentus beneficij facit suos, & ideo cum persona sua sit ad huiusmodi debita obligata, nimirum si etiam de fructibus beneficiorum quos facit suos, satisfacere tenetur, & loquitur decisio generaliter de quibuscunque fructibus, quia non distinguit, prout facit in secunda distinctione, & habetur in Rotæ decis. 330. in antiquis. rubrica de oblig. & solutio. incip. nota quòd clericus. quòd licet clericus se simpliciter obligando, non obligat fructus beneficiorum, ad hoc quòd ratione obligationis fructus debeant creditoribus applicari, nisi debitum esset conuersum in vtilitatem ecclesiæ, tamen Auditor Cameræ tenet contra, quia pro debito fructus beneficiati sequestrabitur, & concludit Rota, quòd si clericus habet administrationem, quòd tunc fructus potest obligare in vita, si sit simplex beneficiatus, etiam id potest post mortem vt ibi.

Quando vero petitur solutio debiti contracti per clericum post mortem, quæ est materia nostra, tunc si debitum sit contractum pro necessitate ecclesiæ, successor vel Camera Apostolica, quæ loco successoris habetur in spolijs, & cum eo quantum ad spolia vnum & idem censetur, per speciale Papę rescriptum d. Rotæ decis. 855. ad illius solutionem tenetur, per text. in cap. primo. de solutio. qui dicit ad literam. vbi Hostien. Io. And. Abb. & alij, quia successori, & cameræ nunc reseruantur bona relicta per defunctum, solutis tamen debitis per text. in capit. præsenti. de off. ord. in 6. vbi glos. intelligit debita, ad quæ ecclesia & successor remanet obligata.

Et pro ecclesiæ necessitate contractum videtur debitum, si sit contractum pro substentatione clerici, vel prælati: quia dicit Abb. ibi, quòd si prælatus contraxit debita pro sua substentatione, tenetur successor ad
33 illorum solutionem, quia pro necessitate ecclesiæ videtur contraxisse, quia ecclesia tenetur illum alimentare: expensæ etiam, salaria seruitorum, vel seruitiorum debent solui de spolijs, quia clericus habet viuere & substentare se de bonis ecclesiæ, iuxta conditionem suam, quia si sit nobilis, vel doctor, non habet stare sine famulo, per ea, quæ adduco supra in quæstione, ex quibus præsumatur clericus acquisiuisse, vers. & in tali substentatione. & seruitia præstita prçlato, videntur prçstita ecclesię, dico supra in quęstione de licentia, vel dispẽsatione testandi. in principio, vers. Item ex eod. est decisio Rotę, decisio Fabij Peregrini de solutio. in manu scrip. quòd successor teneatur soluere salarium aduocato, qui patrocinatus fuit pro mortuo episcopo, dum esset carceratus, quę fuit facta in vna Zamorren. vbi doctor pręstiterat

patroci-

patrocinium, & mutuauerat pecunnias, & pro eius necessitatibus expenderat, & cum ista fuerint debita contracta pro necessitate personæ episcopi, fuit dictum, quòd successor teneatur, per Abb. in capitulo præsentium. & capitulo. per tuas. de dona. & salarium etiam aduocati propter seruitium, & operam præstitam. per Abb. in capit. relatum. el secundo de testam. Ias. cons. 222. lib. 2. sed salaria famulorum quæ famuli in vita prælati petere, & consequi distulerunt, non debent solui post mortem per cameram de bonis, & seu spolijs prælati meo iudicio indistincte, quia super hoc emanauit motus proprius Pauli tertij, quo determinatur, quòd salaria quæ famuli non habuerunt in vita prælati, nisi pro biennio petantur, & post mortem infra annum petantur, & alias quod soluta præsumantur, vt est videre, in dicto Motu proprio, qui in causis spoliorum sæpe fuit exhibitus, est in lib. bullarum Pontificum in Bullis Pauli tertij, mihi folio 102. incip. motu proprio, cum sicut nobis &c. publicatum Romæ in Cancellaria anno 1545. die 21. Aprilis Pontificatus eiusdem Pauli anno 11. sed cum dispositio istius motus contra iuris communis dispositionem, crederem, quòd non deberet extendi vltra personas in ea specificatas, & nominatas, cum in istis stricte, & non large sit facienda interpretatio, & inquit Abb. d. loco, pluries ego in facto respondi, in istis maxime rectoribus ecclesiarum qui infirmitate sua, de qua decedunt, multa debita contrahunt, nam successor tenetur illa soluere facit Ludo. Roma. cons. 440. quod consilium est factum in causa cuiusdam hospitalarij, qui contraxerat certa debita in vita pro suis vestimentis, vnde quærebatur, an talia debita deberent solui per successorem in hospitali, an vero per hæredem hospitalarij, vbi dicit, quòd hospitale tenetur alere, & consequenter vestire hospita-
34 larium, cuius opera, & seruitio viuit tribus fundamentis, primo. quia est regula, quod tenetur alimentare, & vestire illum, cuius opera vtitur, l. In rebus. §. potest. ff. comod. cum alijs ibi allegatis, secundo quia scriptum est, qui ecclesiæ seruit, debet de ecclesia viuere. capit. cum secundum. de præben. tertiò appellatione victus comprehenduntur etiam vestimenta, adeo quod ecclesia dans victum intelligitur etiam dare vestimenta. l. legata. ff. de alim. & cib. leg. subdens ibi, ex his ergo concludo. quòd pro prætio, quòd titulo emptionis ille hospitalarius pro suis vestimentis, atque alimentatione percepit, tenetur successor in hospitali, non hæres defuncti hospitalarij, cum successor præcedentis rectoris, debita expedientia ecclesiæ, vel hospitali contracta soluere teneatur, quod est verum etiam, si non probent creditores ista talia venditionis titulo, in expedientia hospi-

hospitalis conuersa fore in utilitatem per dictum Innocen. in cap. grauis. extra. deposit. ubi allegat. glo. in l. prima .C. de uenden. reb. ciuitat. lib. xij. qui dicit, quod contrahens cum ecclesia, uel hospitali debet esse sollicitus, ut res conuertantur in utilitatem, in tribus casibus, qui sunt a iure expressi, primus est in mutuo .l. ciuitas. C. de loca. capit. quod quibusdam. extra. de fideiuss. secundus casus est in deposito d. capit. grauis. extra. deposit. tertius casus, cum res ecclesiæ pro debito uenduntur authen. hoc ius. xij. q. ij. in alijs autem casibus licet uersio non probetur in expedientiam ecclesiæ, uel hospitalis, si in hoc datum sit, ipsa ecclesia tenetur, idem uidetur, si debitum contractum per clericum, sit uersum in utilitatem ecclesiæ, quo casu debet fieri solutio per successorem per d. tex. in capit. primo. de solut. capit. presenti. de offic. ordin. in vj. in fine d. tex. capit. quod quibusdam. de fideiussor. capit. primo. de deposit. ubi glo. in uers. utilitatem. per Abb. in d. capit. peruenit. de fideiuss. ibi dicit nota. glo. quod clericus non potest obligare redditus futuros sui beneficij, quod inquit, intelligo, nisi contraheret pro utilitate ecclesiæ. arg. capit. nulli. de reb. ecclesiæ non alien. uidetur dicere Innocen. Abb. & alij. in d. capit. primo. de solut. & hoc dummodo uersum in utilitatem, non prouenerit ex industria clerici, uel prælati per Abb. in cons. 102. secunda parte. sequitur Hostien. in capit. cum in off. §. hoc igitur. de testam. ibi solas autem expensas deducet de bonis ecclesiæ, quæ factæ sunt in alimonia Prælati, pauperum, redemptionem captiuorum, hospitalitatem, & alias pias causas, vel pro oneribus ecclesiæ supportandis, dicit Abb. in capit. si quis. de pec. cler. circa princip. ibi nota ij. quod si prælatus ex industria personæ suę, facit rem meliorem ecclesiæ, non potest repetere illud, quod impendit ex industria, sed cedit ecclesiæ: credo tamen, quod si prælatus ex suis patrimonialibus impendit ecclesiæ aliquid, non sua contemplatione, sed ecclesiæ, poterit ipse, aut
36 suus hæres repetere id quod impendit de suo, per tex. nota. cum glos. 12. quæst. 4. cap. secundo. idem dicit Rota d. decisio. 855. ibi, vel possit fieri distinctio inter habentem administrationem, & tunc tenetur successor, vel Camera, etiam de fructibus acceptis in vita prædecessoris, nisi ad debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ, ad quæ solum tenetur ecclesia d. cap. primo. de solut. ad alia debita contracta per clericũ, puta pro reparandis suis domibus patrimonialibus, pro putandis uineis, uel pro aptandis prædijs, & locis paternis, & consimilibus extra ab ecclesia indistincte dicendum, quod Camera non teneatur per ea, quæ dicit Abb. d. cap. cum esses. vers. quarto principaliter, & habetur in d. decisio. in tertia parte primæ distinctionis ibi, sed secus,

cum moritur, quia tunc usuario comparatur, & post mortem omnia bona sua, quæ ab ecclesia acquisiuit, tamquam bona ecclesiæ remanent ecclesiæ, & futuro successori reseruantur, vt d. capit. præsenti. de offic. ordin. in sexto. in cuius præiudicium bona illa non potuit obligare, maxime, quia non habet causam ab illo, nec censetur habere ius, ad not. per Innocen. in capit. quanta. de iud. & ideo non mirum, si successor ad debita illa non tenetur, ex quo ad illa, ecclesia non censetur obligata, & in eius successoris locum hodie Camera apostolica per specialem Papæ reseruationem succedit in istis spolijs, seu bonis ad ecclesiam pertinentibus, & eius occasione per ipsum acquisitis, quia in alijs bonis patrimonialibus succedit hæres suus, qui ad omnia alia eius debita tenetur. authen. licentiam .C. de episcopis & cleri.

Dicta decisio facit aliam distinctionem, an Camera apostolica, quę hodie succedit in spolijs, ac bonis relictis per defunctum clericum, teneatur ad solutionem debitorum creditoribus, & an creditores teneantur probare debita conuersa esse in utilitatem ecclesiæ, facit dico aliam distinctionem, cum qua, uti ultimo loco facta, uidetur transire, uel (inquit) posset fieri distinctio inter habentem administrationem, & tunc tenetur successor, uel Camera, etiam de fructibus acceptis in uita prædecessoris, nisi ad debita conuersa in utilitatem ecclesiæ, ad quæ solum tenetur ecclesia d. capit. primo. de solut. aut non habuit administrationem, & tunc ad omnia tenetur, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos, quia talis beneficiatus, non habens administrationem, omnes illos fructus, & prouentus perceptos in uita, adeo facit suos, quod potest de illis testari. Idem habetur decisio 330. in antiq. incipit. nota quod clericus. rubric. de obligat. & solutio. & si non testetur de illis, ab intestato clerico decedenti succedit ecclesia. glo. d. capit. pręsenti. de off. ordin. lib. sexto. & probatur, de testa. capit. relatum. el secundo, per Hostien. capit. fin. de pecul. cler. id quod est intelligendum in casu, in quo Camera succedit clerico, decendenti ab intestato: quia, si non habens administrationem, de illis testetur, non succedit ei Camera, sed hæres qui teneretur ipse ad debita, quatenus sufficerent prouentus, & id est ex eo, quia clericus tales fructus uidetur facere suos, & hanc esse generalem consuetudinem attestatur Abba. in capit. reprehensibilis. de appella. in additio. num. secundo. in cap. fin. de pecul. cler. in cap. peruenit. de fideiussor. licet ipse in dictis locis fateatur se tenere contrarium, maxime in capit. cum esses. de testa. in uers. secundo principaliter in repet. & hanc opinionem ultra alios tenet Innocen. & d. Anto. in

d. cap.

d. capit. fi. sed tamen ista distinctio nunquam placuit Abb. vt late diximus in quæstione de potestate cler. vel, vbi ad longum per rationes quas adducit Abbas ad confutationem glos. in capit. præsenti. de off. ordin. in sexto. & dixi, prout etiam dico, quod eius opinio mihi magis amplexanda videtur quia est magis amica, & magis fauorabilis ecclesiæ, sed hodie talis simplex beneficiatus, non habens administrationem, non potest testari de fructibus talis beneficij, nisi obtento priuilegio apostolico, vel nisi de consuetudine legitime prescripta per breue sanctissimi Pij Quarti sub dat. die sexto Martij, anni 1560. directum Francisco Odescalco generali Collectori, & per aliud eiusdem Pij Quarti sub Datum Romæ die 30. Iulij dicti anni 1560. anno primo directum Matthæo Minali.

Vnde habetur ex præmissis conclusum, secundum doctrinam Abb. quod debita contracta per clericum pro sua substentatione, vel pro necessitate, & vtilitate ecclesiæ tantum, solui debent a successore, vel a Camera de illis fructibus in quibus succedit, & de peruentis in eam.

Et secundum doctrinam Hostien. Io. Andr. & eandem decisionem, nedum ita contracta, sed omnia indistincte debent solui, de illis tamen fructibus, quos clericus facit suos, puta de illis, quando clericus non habet administrationem, sed est personaliter, & simpliciter beneficiatus, & ratio istius distinctionis Rotæ potest esse, quod cum clericus istos fructus faciat suos, succedendo Camera in illis, prout succedit ab intestato d. glos. in cap. præsenti. de off. ordin. in sexto. efficitur hæres, & vti hæres clerici, merito ad illius debita soluenda, pro eo quod de illis ad cameram peruenerit tenetur, & obligata esse debet, quia etiam hæres suus, si clericus decedit de his testatus, tenetur debita soluere, doctrina Abb. indistincte loquitur, cuius opinio videtur magis de iure subsistere, & magis amica ecclesiæ, & Cameræ, quia distinctio ista, quod clericus de beneficijs non habentibus administrationem, & simpliciter, & personaliter, faciat fructus suos, sibi nunquam placuit, imo illam in capit. fin. de pecul. cler. & in capitulo, cum esses. in repet. de testam. pluribus rationibus reprobauit, tamen in dictis locis, & alijs quos notauimus paulo ante, attestatur ita seruari de consuetudine generali apud omnes, & maxime in capit. reprehensibilis. de appellat. vbi dicit, quod veritas quæstionis de soluendis debitis, dependet ab illa, nunquid clerici faciunt fructus beneficij suos, & pro hac pro conclusione faciunt ea quæ habentur, per Socin. cons. 13. prima parte. num. 39. vbi dicit, quod si debita fuerunt contracta pro necessitate, aut vtilitate ecclesiæ, prædictarum dignitatum,

præceptoriatum, seu commendatoriarum, dignitas, & ecclesia esset
obligata, secundum ea quę tradunt in capit. primo. de depositio. nec
est obligatus aliquo iure hęres ipsius beneficiati, etiam, si fuisset prę-
latus secularis, siue esset hęres ex testamento, vel ab intestato, vt tra-
ditur in d. cap. primo. imo, si pręlatus, vel rector secularis exposuisset
de proprio patrimonio pro vtilitate, aut necessitate ecclesię, seu digni-
tatis suus hęres qui succedet ex testamento, vel ab intestato repeteret,
& potest ipse rector, quas fecit pro necessitate, aut vtilitate ecclesię de
suo expensas, in alium testari, tex. & ibi Abb. in capit. cum pro causa.
de procurat. Facit tex. cum glos. 12. quęsti. 4. capit. 2. tenet Abba. in
capit. fin. de pecul. cler. idem tenet in capit. de multa. de pręben. fa-
cit quod not. in. §. si Vasallus. hic finitur lex. Corradi. in vsibus Feud.
tenet etiam Abb. in sua disputatione late disputando, quę incipit Sem-
pronius quę est secunda, vbi vult, quòd hęres pręlati possit repetere
omnes expensas, quas fecit pro impetratione, & prouisione dignitatis
37 pręlaturę vel beneficij, etiam, si sint factę pro litteris super prouisio-
ne confectis, vel propter aliam similem causam, ad quod etiam faci-
unt notata per glos. & docto in capit. fin. de electio. lib. 6. facit, quia
expensę factę in negotio electionis indistincte debent, & possunt per ca
pitulum recipi de bonis pręlaturę, etiam si fecerit illas de proprijs bo-
nis, poterit eas repetere a successore, siue fuerint pro electione fienda,
puta pro conuocandis canonicis absentibus, vel pro notario, scriben-
te processum electionis, vel pro consulendo iuris peritis, & similes,
pro obtinenda confirmatione electionis, iam factæ, vel pro habendo
consensu electi absentis, & similes, per compostel. in d. capitulo vt
prætеritæ. quem sequitur Archidi. capitulo. fin. 64. disti. ne officium
capituli in eligendo, habeat sibi esse damnosum. capitulo. cum expedi-
ta. de electio. lib. 6. capitulo. cum pro causa de procur. capitulo. cum
sit Romana. de simonia. capi. cum ex offic. de præscriptio: vt per Ioan.
Franciscum Pauin in tracta. de off. & pot. capit. sede vacan. quæst. 8. se-
cundæ partis ad fi. cuius verba refero infra, & illud quod mutuatur pro
prosequutione electionis factæ de pręlato, absque aliqua probatione
pręsumitur versum in vtilitatem ecclesiæ Albe. in authen. hoc ius. C.
de sacrosan. eccles. sequitur Bald. consi. 298. primo volum. versi. alij
dicunt vbi tenet, quod expensum in promotione Pręlati, vel in causis
pręlaturę, potest solui de fructibus ecclesię, glosa. ad capell. tolosan.
decis. 497. Si vero debita fuissent contracta per pręlatum, vel rectorem
absque necessitate, vel vtilitate ecclesię, non est dubium, quod eccle-
sia, vel dignitas ad expensas restituendas non tenetur, per not. in d.
capitulo. primo. de deposit. & in authen. hoc ius porrectam. C. de
sac.

fac. san. eccles. canonizata 12. quæst. 2. hoc ius porrectum. quia successor & seu camera, non sunt nec habentur loco vniuersalis hæredis clerici qui succedit in vniuersum ius defuncti, & in omnibus bonis illius, quia imo bonis proprijs succedunt agnati. Iac. de Beluis. in authe. vt nulli iud. §. & hoc. per ea, quæ habentur in capit. cum in officijs. de testa. capit. 1. de succes. abintesta. quia successor in beneficio, & seu Camera Apostolica tenetur tantum ad debita pro vtilitate & necessitate contracta capitulo. primo & secundo. de solutio. hæres vero tenetur ad debita quæcunque defuncti regulariter. l. fin. §. & si potestate C. de iur. delib. Alex. cons. 160. lib. 6. Rota in no. 232. de rebus eccles. non alien. incip. si prælatus. ideo est quod iudex eueniente casu bene animaduertat ad qualitatem debiti contracti, & cuius contemplatione, vel intuitu sit contractum, quia si ratione patrimonij sit contractum, non erit iustum, quod soluatur a Camera de fructibus beneficiorum, & si sit taliter contractum, quod veniat soluendum de acquisitis ab ecclesia, relictis per defunctum, quæ defunctus fecerat, vel facere poterat sua: erit etiam considerandum meo iudicio quantum de huiusmodi peruenit ad hæredes, & quantum ad Cameram, & pro rata successionis erit meo iudicio soluendum, quia bene est æquum, quòd qui commodum habet, sentiat etiam de incommodo pro rata commodi, & succedens in hæreditate soluat debita pro portione hæreditaria. l. prima & ibi. Bar. C. si cert. pet. per not. in. l. pro hæreditarijs. C. de hæred. actio. quia expensæ funeris, & funeralia pertinent ad hæredes bonorum, non ad successores in beneficijs, nec ad Cameram, ita consuluit Dec. in consi. 157. verum tradit Abba. in capitulo. vt præteritæ col. pen. vers. & ex prædictis de electio. quòd expensæ concernentes solatium,
38 vel remedium animæ defuncti, debent fieri ex bonis prælaturæ, & sic ex spolijs, quantumcunque prælatus defunctus habuerit proprium, expensæ vero quæ fiunt ad consolationem, & pompam viuorum, vt magnus apparatus funerum in vestibus, & alijs similibus, non sunt soluendæ a Camera, nec ex bonis Prælaturæ, sed solui debent ab hæredibus, & de istis intelligit Decius, Ita Petr. Rebuff. in suo enchiridion. iud. eccles. not. 159. quia licet alias sponsa teneatur ad funeris impensas, quando instituitur hæres, vel quando est diues, ex quo afficeretur iniuria, si sponsus insepultus remaneret, & pater est impotens. l. census & . l. quòd si nulla: de relig. & sump. fun. tamen ecclesia, & hodie Camera, non tenetur ad impensam funeris rectoris, quæ fit ad solatium viuorum: puta ad longam pompam, & vestes lugubres, licet teneatur ad illam, quæ fit solatio animæ, puta pro candelis, & aliquibus venientibus ad illud funus. ita Abba. in

disputatione quæ incip. Sempronius clericus. in primo dubio. refert Benedictus Canophilus in expositione constitutionis Paulinæ, secundo tracta. tit. de sepulturis. est decisio Antonij Capitij in terminis nostris facta 34. quam vide pro præsenti materia, an videlicet cultra serica, sepulchrum marmoreum, vestes lugubres, & aliæ impensæ funerales debeantur de spolijs, an vero de hæreditate, vbi concludit, quod Camera, & ecclesia tenetur tantum ad impensas, quæ tendunt ad remedium animæ defuncti, veluti sunt impensæ, quæ fiunt circa clericos confluentes ad officium sepulturæ, in quibus, inquit, tenetur ecclesia, etiam si defunctus alium hæredem habeat in patrimonialibus, non ad impensas, quæ tendunt ad viuorum solatia, veluti est apparatus funeris, constructio sepulturе, preciosa exequiarum pompa, quod multi induantur vestibus luctuosis. allegat pari modo Abb. d. disputatione. Item per Ioan. Franciscum Pauinum in suo tractat. de officio & pot. capit. Sede Vacan. quæstione. 8. secundæ partis ad fin. ibi similiter, & expensæ, quæ fiunt pro exequijs prælati defuncti, debent fieri de bonis prælaturæ, secundum Cardin. Floren. qui ita pluries consuluit per tex. in capit. bonæ. el secundo de electio. Calderin. cons. primo. & secundo. de solut. Abb. in disputatione Sempronius. in expensis concernentibus solatium seu remedium animæ defuncti. arg. capit. ad apostolicæ. de donatio. capit. bonæ rei. 12. quæst. 2. capitulo vbi periculum. de electio. lib. 6. secus in expensis concernen. pompam viuorum, & magnus apparatus vestium, & similia. arg. 13. quæstione secunda. animæ defunctorum &c. & dicit Bertachinus in tracta. de episcopis. quarta parte. quinquagesimo quarto quæro. versi. vltimo. quod prælatus successor tenetur ad funeralia sui prædecessoris, quia ecclesia arctatur ad id onus, cum ex bonis ecclesiæ, sit alendus prelatus. 12. q. prima. illi autem qui. 16. quęst. 1. quoniam quicquid. 1. quęst. 2. clericos. Item debet de eisdem curari infirmus. capit. 1. & cap. de rectoribus. de cleri. ægrot. facit l. verbo victus de verb. signi. & quod not. in l. alimenta. C. de neg. gest. item, & debet sepeliri prelatus, vel rector sumptibus ecclesię, etiam si velit episcopus, vel prelatus ipse pro hoc largiri centesimam bonorum ecclesię. 12. quęstione secunda. bonę rei. de donatio. capit. apostolicę quod intellige scilicet in vita, quia id non potest in testamento disponere pro magnificando sepulchro secũdum Ioan. & doct. in d. capit. apostolicę. & intellige sepeliri debere sumptibus mensę suę etiam separatis a mensa capituli secundum Petrum de Perusio in tracta. canon. parochi. capitulo. 8. vbi plene, vide quid de Papa, quid de Cardinali, quid de Abbate, quid de alijs clericis, cuius sumptibus, sint sepeliendi, & idem habetur per dominum Bartol.

Cępol.

Cæpol. in cõſ. ſuo 51, incip. In Chriſti nomine. verſi. circa ſecundũ. & debita, quæ fuerint contracta aut contrahentur, ſede vacante, vel per ſucceſſorem, pro oneribus eccleſiæ, circa diuinum cultum, fabricam, hoſpitalitatem, vel ſimilia neceſſaria ſupportanda, credo quod debent ſolui de prouentibus ſedis vacantis: qui ſi nulli ſint, vel non extent, puta quia Camera collegerit ſpolia, & fructus futuri temporis, credo ꝙ Camera, vel ſpolia tenebuntur, pro ea rata fructuum, qui in ſpolia, & in cameram peruenerunt, vt ſi collegerint collectores fructus, aut redditus tantos, qui ſint fructus trium menſium, ad ratam fructuum vnius integri anni, ſpolia, & camera ad onera trium menſium ſopportanda teneantur, vt ſinguli fructus ſingula onera ſua pro rata æqua lance ſupportent per tex. qui dicit in terminis cap. prꝗſenti. §. porro. de off. ordin. in ſexto. ibi & his, quæ fuerint neceſſaria pro ſeruitoribus, miniſtris, ac incumbentibus oneribus vſque ad nouos redditus, &c. quia ſi integri anni fructus, integra onera totius anni ſupportant, ſucceſſor non debet teneri ad onera: niſi pro rata fructuum per ſe, non per cameram perceptorum: ita videtur intelligere Did. Couuar. variar. reſolut. cap. 15. verſi. prius tamen. in fine.

Ad obiecta deuenio, & dico, quod licet per ſupradicta videantur contraria ſatis concordata, volo nihilominus hic ſubiungere quæ occurrũt particulariter, & ſpecialius reſpondere.

Et primo ad illud in cap. peruenit. de fideiuſſor. quod mandantur ſolui debita clerici de redditibus beneficiorum, & quod fructus beneficiorũ obligari poſſunt in cauſam iudicati, eſt intelligendum de illis fructibus, quos clericus facit ſuos, vt per Hoſtien. Ioann. And. ibi, ſecus eſt de fructibus qui ſunt conuertendi in vtilitatem eccleſiæ, id quod non placet Abbati: & propterea dicit id procedere, quia communis opinio inualuit, quod hodie clerici approprient ſibi omnes fructus, & redditus eccleſiæ, quia de rigore iuris, inſpecto ſtatu beneficiorum, & deputatione, & ſi clerici facerent quod deberent, non extenderent manus ad redditus beneficiorum, vel ſecundum eum, ille text. deberet intelligi de redditibus proprijs patrimonialibus, vt exponit gloſ. in ſimilibus terminis in cap. de multa. de præbend. in verſ. de ſuis prouentibus, vel fuit, inquit, ſpecialis prouiſio Papæ per rationem, de qua ibi, &c.

Ad illud, quod dicitur clericus litigans condemnatus, ſoluet expenſas de redditibus beneficij, quos facit ſuos, ſecundum Hoſtien. dicit Abb. ibi, quod illa opinio attenta conſuetudine generali, ſecundum quam clericus perſonaliter beneficiatus facit fructus ſuos; iuxta diſtinctionem gloſ. in cap. præſenti. de offi. ordin. in vj. poſſet admitti, dummo-

do, clerici non mendicarent, ideſt, quod ſolutis debitis, tantum remaneret clerico, quod viueret, quia hoc redundaret in opprobrium eccleſiæ.

Illud quod dicit d. Anto. in capit. olim de reſtit. ſpolia. quod prælatus debitum perſonale poteſt ſoluere de fructibus eccleſiæ, intelligitur procedere, per illud quod diximus ſupra, quod appropriant ſibi clerici omnes redditus, quod facere non debent.

Nec obſtat illud, quod dicitur in cap. præſenti. de off. ordin. quod relicta per defunctum, reſeruantur futuro ſucceſſori ſolutis debitis, quia intelligitur de debitis, pro quibus eccleſia remanet obligata, non de alijs debitis, puta quæ cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis eccleſiæ eſſent contracta, vt per gloſ. ibidem.

Nec obſtat, quod clericus, qui damnum eccleſiæ ob negligentiam, aut prauam adminiſtrationem intulit, ſoluet debitum eccleſiæ, quia illud procedit in caſibus enumeratis, in quibus expreſſe a iure eſt obligatus ad reſarciendum damnum illatum eccleſiæ: quia ſi debita habent ſolui de acquiſitis ab eccleſia alijs perſonis, debent etiam ſolui eccleſiæ, quia agris eccleſiæ ſitientibus, alij rigandi non ſunt.

Nec valet dicere, quod ſi non ſoluerent clerici de redditibus eccleſiæ, quod fraudarentur creditores, vel quod clerici eſſent, veluti Iudæi inter Chriſtianos, qui non inuenirent, qui eis crederet, quia dico primo, quia creditores ſibi habent imputare, cum debeant non ignorare conditionem contrahentis.

Item clerici debent habere pro ſuo victu ſufficientem eccleſiam, alias epiſ-
39 copus eis prouidere tenetur cap. cum ſecundum. de præben. tex. & glo. in cap. ſi quis ordinauerit. de ſimonia. in ver. per triennium, & ſibi imputet clericus, ſi minus ſufficientem eccleſiam acceptauit, per Abb. in cap. ex preſentium. de pignor. verſ. ſed aduerte quod Io. Andr. vnde merito non haberent contrahere debita, & ſi contrahunt videtur clericus habere priuilegium, quod non poteſt conueniri, vltra quam facere poteſt, dicit Abb. in cap. cum eſſes. in repetit. verſi. quarto principaliter. in verſ. nec obſtat ſi diceretur: quod ad minus: quæ omnia debent eſſe non incognita contrahentibus.

Et illud Specul. quod prius clericus ſoluet debita de ſuo, ſi habet, deinde de redditibus eccleſiæ: intelligi debet de illis redditibus eccleſiæ quos facit ſuos, & de illis etiam ſibi tantum retinebit, ne mendicet vt dixi ſupra per Abb. id quod pari modo dici poteſt ad illud, quod clerico cõuenit ſoluere debita de ſtipendijs in ſubſidium, ſicut militi, ex quo clericus, & miles æquiparantur.

Ad quod dicitur: ꝙ poteſt fieri alienatio rerum eccleſiæ in ſatisfactionem credi-

creditorum, intelligi in casibus, modis, & formis a iure expressis, & non aliter.

Et quod clerici sint domini fructuum, intellige ad bene & canonice dispensandum, non autem ad illos in malum, vel alium vsum, quàm sit a iure statutum, conuertendum, quia clericus non vtitur rebus, & fructibus ecclesiæ, tanquam suis, sed tanquam ad dispensandum sibi creditis, per ea quæ tradit Abb. in cap. cum esses. in repet. de testa. vers. secundo principaliter Zabarell. in cap. fin. de pecul. cler.

Quod vero clericus possit donare, & eleemosinam facere &c. intelligitur in casibus, & pro causis a iure expressis & permissis vt in iuribus allegat.

Et ad doctrinam Abb. in capit. quod quibusdam. de fideiussor. responde quod Abb. loquitur ibi, & intelligit de contractu facto nomine ecclesiæ, & pro ecclesia, non autem quod illud esset debitum spectans ad prælatum particulariter, vnde nimirum si potest illud prælatus soluere de redditibus ecclesiæ, quos libere administrat canonice dispensando.

SVMMARIVM.

1 *Quod non mutatur stare non probibetur.*
2 *Figura iudicij, & verum iudicium, quid sit.*
3 *Quid sit, quasi figura iudicij.*
4 *Substantialia iudicij.*
5 *Citatio est de substantia circa absentem.*
6 *Substantialibus iudicij non potest renunciari.*
7 *In spolijs fuit datus certus modus procedendi.*
8 *In causis spoliorum, quomodo procedatur.*
9 *In causis spoliorum verbum summarie reijcit solemnitates.*
10 *Clausula summarie in causis magni præiuditij admittit probationes plene, in causis non magni præiudicij semiplene.*
11 *Item importat, quod libellus substinetur etiam sine die, & sine loco.*
12 *Item quòd tolluntur dilationes.*
13 *Item facit agentem ex vna causa, obtinere ex alia.*
14 *Item, quòd possit peti debitum naturaliter.*
15 *Item, quod debetur ex nudo pacto.*
Item, quod credatur vni testi cum fama.
16 *Clausula simpliciter remouet omnes subtilitates.*
Difficultates.
Duplicitates, ambiguitates &c.

17 Clau-

17 *Clausula de plano importat, quod potest procedi sine processu.*
Et sine causæ cognitione.
Item sine libello in causis modicis.
In causis vilibus proceditur sine libello.
Sufficit, quod petitio describatur apud acta.
18 *Libello, euidenter inepto, non est respondendum:*
19 *Iudex potest procedere in domo.*
Item reiectis exceptionibus, appellationibus, dilatorijs per verbum sine strepitu.
Quod importat, quod possunt postponi feriæ non in honorem Dei.
20 *Quid sit strepitus iudicij.*
21 *Vide quid importet clausula, sine figura iudicij.*
22 *Importat, quod iudex pronunciat, incognita veritate per indaginem.*
Non citatur pars ad videndum iurare testes.
Admittitur libellus generalis.
Admittitur libellus sine solemnitate.
Pars potest incipere ab articulis.
Probatis articulis potest causa terminari.
23 *Clausula inspecta veritate importat.*
Quod proceditur sine apicibus iuris.
Casus in quo valet probatio persuasiua etiam non concludens.
Aequipollet clausulæ secundum meram voluntatem.
Item facit, quod seruatur lex fori, non lex poli.
24 *In causis spoliorum potest procedi etiam criminaliter.*
25 *In causis appellationis spoliorum proceditur, prout in prima instantia.*
Thesaurarius est collector generalis spoliorum.
26 *Causæ spoliorum non possunt cognosci ab alio: quam a Thesaurario regulariter:*
27 *Causa appellationis est vna cum principali.*
28 *Est vtendum contra impetrantem iure, quod impetrauit.*
29 *Legittima semper admittitur exceptio: licet Papa mandet aliquid precise fieri.*
30 *Illa forma nunquam debet omitti; sine qua negotium non potest expediri.*
31 *Quid importet clausula, vocatis vocandis.*
32 *In causis spoliorum admittitur appellatio facto deposito.*
33 *Item proceditur appellatione postposita, friuola tamen.*
34 *Quid importat clausula, appellatione remota.*

De modo procedendi in causis Spoliorum.

QVÆSTIO XI.

VLTI, etiam aduocati, in foro causarum huiusmodi Cameralium non versati hæsitare, dubitare, ea petere solent, quomodo, ac per quos terminos in causis spoliorũ procedi habeat, vnde ad tollẽdũ illis hæsitationem, & dubietatem, ac ad satisfaciendum illorum petitioni, ac desiderio, necessarium esse existimaui aliqua dicere de modo in causis huiusmodi procedẽdi, ratus ẽt meo iudicio non esse bonũ, nec integre satisfactionẽ patronis causarũ huiusmodi me afferre, si posito quid sint spolia, quomodo discernãtur, cognoscantur, & iudicãtur nõ poneretur ẽt modus, quo pro patrocinio causarũ, auxilio suorũ clientulorũ & veritatis assisti possit, & procedi, tam per aduocatum Cameræ, quam per alium.

Et quia in causis istis posset dici, quod specialis modus procedendi non sit traditus, vel alius, vel diuersus a reliquis causis ordinarijs, videtur dicendum meo iudicio primo loco, quod in causis spoliorum procedi habeat per eosdem modos ac terminos, per quos regulariter, & ordinarie procedi solet in omnibus causis: & ijdem processus fieri & formari qui fieri & formari solent in causis ordinarijs, quia quod regulariter est traditum, regulariter, & semper seruari debet, & in omnibus, & quod
1 non est immutatum stare semper non prohibetur vbique, & in omnibus. l. præcipimus. C. de appellat.

Vnde in hoc iudicio illa habent interuenire, & esse, quæ regulariter esse, & interuenire solent, & debent in iudicijs ordinarijs aliarum causarum, vt videlicet in causis huiusmodi sit vera, & solita figura iudicij,
2 & iudicium verum, quod est actus trium personarum, iudicis videlicet, actoris, & rei, instit. de interdi. §. retinendæ: & l. in tribus. ff. de iudic. in l. inter litigantes, & ibi Bar. eo tit. cuius forma, & figura consistit in his principaliter, & altero istorum deficiente, non dici-
3 tur figura, sed quasi figura. Item habent interuenire alia substantialia iudicij, & veluti sunt citatio, libelli oblatio, litis contestatio, iu-
4 ramentum de calumnia, & quod sententia feratur in scriptis, congruo loco, & tempore seruatis solemnitatibus debitis, quamuis citatio sit
5 tantum de substantia circa absentem. 3. quæst. 8. caueant. non contra præsentem per notat. per Inno. in cap. fi. de elect. per Bart. in l. prolata. C. de sent. per Bal. in authen. si omnes. C. si vt ab hære. & alias vt

late

late per Abb. in capit. cum. I. & A. extra. de sent. & re iud. col. 3. & substantialia ista appellantur, quia sine istis iudicium esse non potest & l. precia. ff. de contrahen. emptio. & §. precium. instit. de emptio. & uend. & huiusmodi solemnitates iudiciorum, adeo uidentur ne-
6 cessariæ, quod non possunt per partes relaxari, nec illis modo aliquo potest per consensum renunciari per ea quæ dicit Bar. in l. quoties. uers. ultimo nota. C. de priuileg. scholarium. lib. 12. cap. de causis. de off. deleg. Bar. in l. j §. j. in uers. quid de alijs solemnitatibus. ff. de ferijs. Bart. in l. si societatem. §. arbitrorum. 3. col. in fin. uer. dices tu istud falsum. ff. pro socio. quod est uerum, quando litigatur coram iudice, secus si coram arbitro, ut per eundem ibidem, & eundem in authen. offeratur. in fine capit. de litis contesta.

Verum rem aliter sese habere puto: quia in causis spoliorum non uenit aliquo modo seruanda figura iudicij ordinarij, tam circa solemnitates, quam circa substantialia, quia quomodo in talibus procedi habeat, & qui processus fieri, & quæ iudicij forma, vel figura seruari debeat, fuit expresse per Sanctissimorum Pontificum constitutiones in materia spoliorum æditas statutum, & specialiter ordinatum, & præsertim per litteras Pij Quarti in forma breuis sub annulo piscatoris expeditas
7 Matthæo Minali Collectori spoliorum generali Thesaurario directas, sub Dat. Romæ xxx. Iulij 1560. Anno sui pontificatus primo. In quibus datur expressa, & specifica forma in talibus causis procedendi: Mandat enim ibi Papa procedi summarie, simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola facti ueritate inspecta &c.

Per quæ verba, nedum videtur datus modus procedendi alius, & diuersis ab alijs causis ordinarijs, sed & ordo iudiciarius, qui in causis ordinarie seruatur, penitus in causis spoliorum remotus, & sublatus videtur: istud. n. videntur importare istæ clausulæ, & istud illa verba significare, Quia nullæ solemnitates seruari debent in causis spolio-
9 rum. ita. n. importat verbum summarie, per ea quæ dicit Bar. in. l. iudicis, secunda oppo. C. de iudic. interpretatur enim summarie. i. remotis solemnitatibus. sed tamen, si causa sit magni præiudicij, non excludit ista clausula, quin recipi, ac fieri non debeant plenæ probatio-
10 nes: si vero sit causa non magni præiudicij semiplenæ sufficiunt, vt ibi per eum.

Id quod intantum videtur verum, quod si in libello sit omissus dies, vel
11 locus, nihilominus virtute talis clausulæ sustinetur, & sufficit: vel agatur in causa ciuiliter, vel criminaliter, quia etiam in causis spoliorum potest agi criminaliter, per extrauagantem Pij Quarti desuper æditam, vel melius per breue S. Sanctitatis directum. Matthæo Minali The-

li Thesaurario die 20. Aprilis. 1561. per ea, quę tradit Alex. in suo
11 cons. 6. in. 3. vol. & tolluntur dilationes per Bart. in extrauag. ad reprimendum. vers. summarie, per Alex. in. l. in summa de condit. in debit. & seruantur, vel seruari habent tantummodo termini, de quibus in clem. sępe. de verb. sign. vigore istius clausulę, per dominos de Rota decis. 35. incipien. quando committatur. in nouis, qui etiam abbreuiari possunt, vt per eosdem dominos decis. quę incip. quando causa. num. 488. quia dicit Bal. quod clausula, siue verbum summarie, importat idem, & est eisdem qualitatis, & naturę, cuius est clausula secundum ęquitatem, vel de ęquitate, per ea, quę idem Bal. in l. obseruari. §. proficisci. ff. de off. pro consul. quę clausula importat, quod intelliguntur reiectę subtilitates, & solemnitates iuris, quę veritatem negocij non tangunt, vt per Bal. in. l. si pro ea vltima. col. vers. vnde facit ad quęstio. C. mandat. Bar. in. l. si fideiussor. §. quędam. ff. eo. Bar. in l. quintus. ff. mandati. quę etiam operatur, quia facit agentem ex vna causa, obtinere ex alia, vt per Alex. l. si ita. §. Chriso-
13 gonus. 9. col. vers. sequitur. de verb. obligat. per Felin. in capitulo. si cautio. de fid. instru. per Fran. de Aret. d. §. Grisogonus. 7. col. per Butr. cons. viso dicto puncto.
Item operatur, quod potest peti illud, quod est debitum naturaliter, vt per
14 Bal. d. l. si pro ea. C. mand.
Item illud, quod solo pacto nudo debetur, vt per eundem Bal. in l. nemo
15 in fi. C. de sent. item etiam operatur, quod creditur vni testi cum fama, sicut in arbitrio, qui credit testi reddendi rationem verisimilem, licet non concludentem, vt per Aretin. cons. 60. sed hoc intellige, si sit æquitas legibus approbata, vt per Bal. d. l. nemo. quia alias secus. item in causis spoliorum debent reijci, & remoueri omnes rigorosæ subtilitates, difficultates, duplicitates, ambiguitates, obscuritates, scrupulositates, dolosæ machinationes, rigor ordinarij iudicij, & de æquitate procedi,
16 Ita enim importare dicitur clausula, vel verbũ, simpliciter, vt per Bar. in extrauag. ad reprimen. in vers. summarie. in fi. exponit enim ibi simpliciter. j. sine rigorosa subtilitate, cap. dilectus extra. de iud. reiectis difficultatibus, duplicitatibus, ambiguitatibus, obscuritatibus, & dolosis machinationibus sequitur Angel. in l. prima. §. si quis. de verb. sig. vbi allegat d. Anto. d. cap. dilectus.
Et propter clausulam de plano, potest procedi in causis spoliorum sine
17 processu, & causæ cognitione, per ea, quæ dicit glos. & Bart. in. l. nequicquam vers. de plano. ff. de offi. proconsul. Item sine libello; si causa sit parua, quia in modicis & vilibus causis, vbi scriptura non requiritur, non requiritur libelli oblatio. per glos. in capitulo. primo de libelli

belli oblat. verſ. libelli, quia non eſt neceſſarius libellus per Bar. d. loco, ſed ſufficit, quod petitio deſcribatur apud acta, quod etiam fieri debet propter iudicem, vt pronunciationem petitioni conformet, & propter actorem, ne fruſtra fatigetur, & vt videat ſuper quo articulos, & poſitiones formet, & vt ſibi ex alia cauſa agenti non obſtet exceptio rei iudicatæ. Item expedit reo, vt poſſit ſuas defenſiones formare, ita vt rex ineptitudine abſoluatur ab inſtantia, & abſolutus in principali non poſſit iterum conueniri. Credo tamen, quod ſit intelligendum de ineptitudine euidenti: propter quam libello non eſt aliquo modo reſpondendum, nec ſuper eos lis conteſtanda,
18 da, & de qua Rota deciſ. 35. in nouis: in additio. incip. ſi quis in cauſa. quia libellus alia ineptitudine conceptus ſubſtinetur, & valet. Item iſta clauſula operatur, quod ſi quis agit inepte, propoſita actione obtinere poteſt, vt per Alex. in .l. vinum. ff. ſi cer. pet. & in .l. ſi filio. ff. de lib. & poſthu. nec in libello requiritur locus, neque etiam dies, ſi criminaliter agatur, aut procedatur. per Alex. conſ. 6. 3. vol. per Aretin. conſil. 61. col. final. poteſt procedi ferijs in fauorem, & vtilitatem hominum, non in honorem Dei, vel Sanctorum indictis non obſtantibus. Item iudex poteſt procedere in domo, de plano,
19 no, non pro tribunali ſedendo per gloſ. d. Clem. ſæpe. in verſ. feriarum. abbreuiat dilationes, & excludit exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem. per gloſ. d. clem. ſæpe. & per laco. Butr. in l. ſi certo. §. cuſtodiam. ff. commoda. & hic ſufficit vna citatio, alias trina requireretur. gloſ. in d. clem. in verſ. citationem. nec requiritur aliqua litis conteſtatio, quam tollit iſta clauſula de plano, quia dicit gloſ. in l. pro eadem. la 2. ff. ad l. Aquil. quod iudicium debet ſolemniter incipere per litis conteſtationem, & finire per ſententiam in omnibus cauſis, niſi quando proceditur de plano. Item proceditur in iſtis cauſis reiectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ fruſtatorie, & ad differendum iudicij proceſſum malitioſe opponuntur, quia iſtud importat verbum, ſine ſtrepitu, in conſtitutionibus poſitum, talia enim per quendam conuocum clamorem, & tumultum ſolent examen obſtrepere, & veritati habendæ obſtaculum præbere, vnde dicitur: quod cultum ſuum iuſtitia perdit, quando ſilentia iudicij obſtrepentium turba perfundit, 5. quæſt. 4. in loco. refert gloſ. in alleg. clem. ſæpe. in verſ. exceptiones. quia inquit Innoc. in capit. olim, de accuſa. quod exceptio excommunicationis contra impetrantem inquiſitionem, vel ob aliam cauſam oppoſitam, propter quam repelleretur a proſequutione inquiſitionis, quod non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad teſtium receptionem,

& ad

& ad ſententiandum, & poteſt iudex refrenare teſtium multitudinem, & reprobationem, etiam in omnibus alijs, tam partium, quàm aduocatorum probationes, exceptiones, & allegationes compeſcere. Item poſtponere ferias indictas, non in honorem Dei, etiam partibus reclamantibus, vel contradicentibus uigore talis clauſulæ. Item ſententiam ferre etiam ſine ſcriptis, & ſine libello, quia ſecundum quoſ-
20 dam appellatur ſtrepitus iudicij, ille totus proceſſus, qui non pertinet ad rem petitam, nec principaliter, nec acceſſorie, & aliàs, ut ibi per eum. Subdens ibidem, quod ſi adſit clauſula, ſine figura iudicij, in reſcripto commiſſionis cauſæ, prout eſt in materia noſtra, quod
21 nullus tunc ordo iudiciarius requiritur ſeruari, nec per indaginem
22 cognita ueritate pronunciabit, ſed mandata ſibi iniuncta iudex exequutioni mandabit, ueluti exemplum dat, ſi Papa mandat alicui, quod de plano, sine ſtrepitu & figura iudicij, ſi ei conſtiterit eccleſiam tanto tempore uacaſſe, quod eius collatio ſit ad ſedem apoſtolicam deuoluta, tandem eccleſiam N. clerico conferat, amoto quocunque illicito detentore, quia tunc non citabuntur aliqui, non fiet litis conteſtatio, non iurabitur de veritate dicenda, teſtes tamen recipientur, nec citabitur aliquis ad iurare uidendum, nec admittetur aliquis ad dicendum contra teſtes, vel eorum dicta, nec fiet aliqua publicatio: ſed ſi ex dictis teſtium conſtiterit de premiſſis, nulla interiectione ſententiæ, eccleſiam conferet, detentorem amouendo, & ſi de falsitate litterarum, aut aliàs excipiatur, quod iudicem moueat, non cognoſcet de hoc iudex, ſed ſicut merus exequutor ſuperſedebit, & ipſas exceptiones ad ſedem apoſtolicam deferet. capit. de cetero. de re iud. Item cum tali clauſula poteſt admitti libellus generalis, qui aliàs parte opponente non eſſet admittendus, ut per Alex. conſ. 186. ſecunda parte, & per Bart. in extrau. ad reprimendũ. verſ. figura. idem Alex. conſ. 31. prima parte. Item libellus ſufficit in tali iudicio, licet careat ſolemnitatibus regulariter requiſitis per Alex. in. l. ſi ita. §. Chryſogonus 8. col. d. verb. oblig.

Item poteſt pars incipere ab articulis, quibus probatis poteſt cauſa terminari per Ioann. Monachum in cap. fi. de hæret. quia cum per iſtam clauſulam ſit ſublata figura iudicij, iudex non videtur aſtrictus ad aliquas formas, rimulas, vel figuras iudiciorum, unde merito dici poteſt, quod collector, uel iudex in cauſis ſpoliorum, tali cum clauſula, iuriſdictionem habens, non teneatur ſeruare formam iudicij,

Vnde nimirum, ſi etiam tribus ſolitis perſonis non interuenientibus, id eſt actore, iudice, & reo, cauſas expedit, quod facere uidetur uirtute dictę clauſulæ, ſine figura iudicij, quia cum figura iudicij dicatur, quando

quando contradictor comparet, & sic tres personæ sunt in iudicio, scilicet iudex, actor, & reus, per Bal. Alex. & Doct. in .l. prima. C. qui admitti, & ibi Salic. Bal. in .l. ne quisquam uet. de plano. de off. proconsol. & Ioann. And. in nouella. in cap. de indemnitatibus de electio. in 6. potest iudicium, & causas terminare, etiam non interueniente actore, etiam non interueniente reo, &c. non tollit tamen ista clausula defensiones, & probationes, per Dominos de Rota decis. 33. in nouis per Bald. in .l. nemo .C. de senten. & in .l. iustitia de iust. & iur. & in cap. fin. de not. for. fidelit.

Et per clausulam inspecta veritate, maxime quia, non est de per se po-
32 sita, sed adiuncta clausula siue figura proceditur in causis spoliorum: siue apicibus iuris, qui non habentur in consideratione, immo per talem clausulam tollitur etiam iuris ordo, dicit Aret. cons. 84. col. 3. immo licet probatio sit persuasiua, & non concludens, tamen in iudicio ubi est talis clausula valet, & tenet, vt per eundem cons. 61. immo potest iudex cum tali clausula procedere, ut uult, quia æquipollet clausulæ secundum meram uoluntatem, ut per Imol. in capit. dilecti. de iudic. Lanfran. in sæpe allegata clem. sæpe, facit agentem ex una causa, & probantem ex alia obtinere, per Felin. in capit. si cautio. de fid. instrum. Item facit, quod in contingentia casus non seruatur lex poli, sed lex fori.

Insuper ultra prædicta in causis spoliorum potest etiam agi criminaliter contra occupatores usurpatores illorum uigore litterarum Sanctissimi Pij iiij. in forma breuis sub annulo piscatoris Mattheo Minali ge-
24 nerali spoliorum collectori sub die xx. Aprilis 1561. expeditarum pro faciliori spoliorum recuperatione, & recollectione æditarum, quarum tenor in calce præsentis laboris describitur, & Paulus quartus in breui deputationis Hieronymi episcopi Torcellani, dat quod possit cogere quoscunque ad coram se conparendum ad sese examini subijciendum, expedita sub die viij. Feb. 1556. Per quę habes meo iudicio, quod causę spoliorum omissis solemnitatibus, & paucis etiam seruatis substantialibus iudiciarijs, non tamen illis omissis, sine quibus non potest negotium expediri, sed illis tantum pretermissis, per quę possit expeditio negotij prorogari, uel impediri, & quasi, quasi petitione, articulis, uel partis intentione probatis in statuto partibus termino, parte citata, uel præsente non citata, expediuntur in prima instantia.

In causis uero appellationum in hac materia proceditur pari modo sine
25 figura iudicij, & cum præallegatis clausulis, & modis in rescripto primę instantię contentis per iudicem: qui de appellatione cognoscit

fcit, qui eſt regulariter collector generalis, qui eſt in Romana Curia pro tempore Reuerend. Theſaurarius generalis, cui cauſę omnes ſpoliorum facta auocatione, a quibuſcunque iudicibus in Italia committuntur, cum expreſſo decreto, quod cauſę ſpoliorum non poſſint ab alio iudice cognoſci, uel terminari: niſi ſint ſpecialiter a Papa con-
26 miſſæ, commiſſione Sanctiſſimi manu ſignata, ut per bullas Iulij iij. Sub Datum Romæ die. x. Ianuarij 1553. & Pauli iiij. datum die 21. Octobris 1557. anno iij. quæ ſunt in calce præſentis laboris deſcriptę, ad quem a grauaminibus commiſſariorum, uel ſubcollectorum appellatur in locis uel terris eccleſiæ, quia in regno Neapolis, ubi eſt collector generalis ſpecialiter deputatus, appellatur a ſubcollectoribus ad collectorem regulariter, prout ego ſeruari uidi, ſed ego conſulerem ad tollendas dubietates, quod appellaretur ad Sanctiſſimum Papam, uel Sedem apoſtolicam, uel ad cameram apoſtolicam, a quibus ego poſſem ualide obtinere, uel cauſam committi per reſcriptum uel per decretum, uel Reueren. Theſaurario uel alteri: quia non uidi breue aliquod collectoris in regno Neapolis cum tali facultate, & in cauſis appellationum proceditur pari modo ſine figura iudicij, & cū clauſulis pri
27 mę inſtantię, niſi ex forma litterarum appellationis aliter appareat. quia cauſa appellationis eſt una cum principali, & quaſi unus articulus, ut. C. ne in una eademque cauſa tertio prouocetur. & eſt utendum contra impetrantem iure, quod impetrauit. l. ſi quis. ff. quod
28 quiſque iur. ut per Innocen. d. capit. cum olim. de accuſa. ubi dicit, quod ſi iudex cum clauſula ſine ſtrepitu, & figura iudicij deputatus, eccleſiam conferendo uoluerit illicitum detentorem amouere, prout illi ex forma commiſſionis iniungitur, & ob hoc appellari contingat, quod iudex appellationis parimodo, ſine figura iudicij de appellatione cognoſcat, quia cauſa appellationis eſt una cum principali, & quaſi unus articulus, & ibi facto quæſito, quomodo iudex appellationis, qui habet recenſere acta prioris iudicij, & cauſæ, ut cognoſcat an bene, aut male ſit appellatum, cum nulla acta per iudicem primum facta inuenit, procedere debeat: reſpondendo dicit, quod iudex appellationis quærit a iudice, qui ita pronunciauit, quid eum ad ſic pro cedendum mouit, & teſtes ab eo receptos repetet & ſi tam ex reſponſo iudicis, quam ex dictis teſtium, reperiet illum perperam proceſſiſſe, reuocabit non pro tribunali ſedendo, nec in ſcriptis, quod male fuit per primum iudicem factum.

Quia licet Papa mandet ſine figura iudicij procedi, inquit idem, iuriſdictionis eſt, teſtes recipere, & eos ad perhibendum teſtimonium

Z coher-

coercere, & quod non prouide factum est in prima instantia, iurisdictionis sit,& quantuncunque Papa mandet aliquod pręcise fieri semper
29 tamen intelligitur, quod legitimæ exceptiones admittantur capit. ex parte.de off.deleg.

Et licet Papa mandet ad celerem expeditionem negotij deueniri, & procedi sine forma iudicij,non tamen intelligitur,illud de iudicij forma debere omitti, sine quo non potest negotium expediri, quia illud tantum
30 vult Papa prætermitti, per quod potest expeditio negotij prorogari, vel impediri.Si vero litteræ appellationis sint diuersæ,& diuersam contineant formam, secundum illarum formam est procedendum,& forma seruanda sicut est,si in conclusione ipsarū litterarum,esset clausula vocatis illis, qui fuerint euocandi 8.quęst.vltima nouit.quæ clausula impor-
31 tat, vt iudex teneatur seruare ordinem iudiciarium, per ea quæ habentur per Deci.con. 173.& con. 275. quę clausula posita in litteris Papæ operatur quod exequutor non potest subdelegare alteri.rota decis.375. in nouis.si in forma.& decis.385.in antiquis.

Sed a sententijs in causis spoliorum latis non licet appellare, nec executio sententiæ differri, vel suspendi potest, nisi facto prius per condennatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in manibus collectoris, seu
32 ministrorum suorum actuali deposito, quo facto videntur posse audiri in secunda instantia, & in causa appellationis, per verba breuis Sanct. Pij iiij.Matthæo Minali directi. sub Dat.Romæ Anno 1560.die 30.Iulij sui Pont. Anno primo,cuius tenor descriptus erit in fine.

Et licet breue deputationis Illustrissimi & Reuerendissimi D. Nicolai Flisci. Episcopi Sauonen.collectoris in regno Neapolitan.deputati D. mei
33 habeat,quod cognoscat causas,& terminet,cum clausula omni appellatione postposita, per quæ verba generaliter prolata, & per signum, seu terminum, omni, quod est vniuersale, quod omnia comprehendit, & nihil excipit per Specu.in tit.de Sind.ver.quid,si in aliquo.l.a procuratore.C.manda.possit intelligi,quod sit sublata appellatio,& quod exequutio per appellantem retardari,aut impediri non possit,quia verba generaliter prolata, habent generaliter intelligi.l. de prætio.publi.in rem actio.tamen facto deposito, vidi seruari semper, quod appellanti defertur,& appellationes in forma admittuntur: licet possit dici,quod iudex a quo,non deberet appellationem admittere,stante dicta clausula,appellatione remota,quæ operatur,quoad iudicem a quo,vt non teneatur de-
34 ferre appellationi, vt per Felin.in cap.nonnulli. de rescrip.col.25. Bal.in additio.ad Specul.de apel.vers.clausula, appelatione remota.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Actio rei persequutoria competit ad spolia.*
2 *Dominium est causa directæ actionis.*
3 *Fructus ecclesiæ, & inde acquisita spectant ad ecclesiam iure dominij.*
4 *Clericus subtrahendo, vel donãdo, non potest disponere de rebus ecclesiæ.*
5 *Clericus expendens fructus luxuriose, tenetur ad restitutionem.*
6 *Ecclesia in fructibus ecclesiæ, habet possessionem, & proprietatem.*
7 *Acquisita de bonis ecclesiæ, ecclesia vendicat.*
Etiam si sint empta non nomine ecclesiæ.
8 *Sex casus, in quibus res empta de pecunia alterius, fit illius cuius fuit pecunia.*
9 *Emptum de pecunia aliena, ementi acquiritur regulariter.*
10 *Distinctio doctorum circa occupationem bonorum Clerici defuncti.*
11 *Ecclesia, vel camera petit spolia, non vt hæres, sed vt domina.*
12 *Prælatus possidet nomine ecclesiæ, & vti commodatarius.*
13 *Agitur contra hæredem prælati, pro eo, quòd prælatus gratiam fecit de bonis ecclesiæ.*
14 *Quilibet laicus potest agere pro recuperatione spoliorũ nomine Cameræ.*
15 *Item possessor semper est conueniendus, licet exibeat authorem suum.*
16 *Acquisita de illicite negociatis, parimodo sunt spolia.*

Quæ actio competat Cameræ Apostolicæ ad Spolia?

QVÆSTIO. XII.

1 Emedivm, v. l actio, quæ competat Cameræ ad consequenda, vel recuperanda spolia ab hæredibus clerici, vel sacerdotis defuncti, vel alijs detentoribus ciuiliter agendo, mihi videtur esse rei persecutoria, vel actio directa in rem, quæ competit ecclesiæ, vel succesfori in ecclesia, ratione directi dominij, quod habet ecclesia in fructibus ecclesiæ, ac in rebus, vel ex fructibus, vel occasione ecclesiæ acquisitis: in cuius locum hodie Camera a Papa fuit posita, & suffecta in spolijs: Rota decis. 855. in antiquis, per ea, quæ dicimus in. 1.
2 q. quia directũ dominiũ est causa directę actionis in rem. l. in rem. ff. de rei vendic. glo. in. §. nãque. instit. de actio. in vers. directũ. Quia quòd fructus ecclesię, vel ꝓuentus, redditus, aut emolumenta, & ex eis prouenientia, vel inde acquisita per clericum, spectant ad ecclesiam, etiam iure do

minij, videtur clarum per tex. in capit. videntes. 12. quæst. 1. vbi in-
3 quit tex. ratione maioris vtilitatis, agri, hæreditates, prædia, & alia bona quæ antea vendebātur, matricibus ecclesijs tradita fuerunt per summos sacerdotes, & leuitas, vt de redditibus illorum, elegantibus communem vitam degentibus subministraretur.

Quorum administratio, & dispensatio spectaret in omni tempore, ad episcopos Apostolorum locatenentes, est text. in capitulo episcopi. eisdem cau. & quęstione. vbi dicitur, quod quicquid de prouisione fuerit, siue de agris; siue de fructibus, siue de oblationibus, quæ omnia debent conseruari ecclesiæ, & quod si episcopus aliter præsumpserit, potest deponi.

Similiter habetur in text. cap. episcopus. 12. quęst. 2. vbi clericus, vel. episco-
4 pus non potest disponere, vel subtrahendo. vel donando de rebus ecclesiæ, quia non sunt eius: sed ecclesiæ, & si aliter facit, factum irritum, & inane censetur, quia clericus in fructibus beneficij, & ecclesiæ habet tantum vsum, & vsuarius tantummodo reputatur, est glo. in capit. fi. de pignor. capitulo. quia nos. de testam. capitulo. si qu s lane. de pecul. cler. quia debet victu, & vestitu esse contentus, quia de rebus ecclesiæ solummodo est clericorum, quantum probabili ratione consumunt glo est in capit. res ecclesiæ 12. quęst. 1. & clerici tantum necessaria habere debent ab ecclesia, & talis necessitas arctatur ad victum, & vestitum: imo dicit Io. de lignan. in clem. gratiæ. quod si clericus vltra debitum expendit aliquod, luxuriose viuendo de rebus ecclesiæ, tenetur ad restitutionem ec-
5 clesiæ, idem dicit Abb. in capit. fin. de pecul. cler. in fin. & dicit Abb in cap. inquirendum, in primo not. de pecul. cler. quod rector ecclesiæ, nec redditus, nec oblationes, nec data ecclesiæ pretextu voti, facit illa sua, sed cedunt ecclesiæ vtilitatibus.

Quia ecclesia in fructibus, & rebus ecclesiæ habet possessionem, & proprie-
6 tatem per Abb. in capit. cum esses. in repetit. de testam. vers. 5. principaliter. vnde secundum eum dicit Innocen. quod si aliquando inuenietur, hæc bona Deo oblata, esse episcoporum, prælatorum, aut capitulorum, debet intelligi, quod sunt eorum, quoad gubernationem, subijciendo ibi: quod hæc bona propter vtilitatem communem, diuisa sunt in ecclesijs diuersorum locorum, auctoritate summorum Pontificum, & episcopis, & alijs prælatis concessa extitit administratio eorum capit. videntes. 12. quæst. 1. & cap. præcipimus.

Et dicit Abb. in rep. capit. cum esses. de testam. vers. secundo principaliter: quod dici consueuit, quod acquisita de bonis ecclesiæ, potest ecclesia ven-
7 dicare. 12. quęst. 4. sacerdotes. & capitulo. fin. 12. quęstione. vltima quia quicquid acquirit prælatus de rebus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ, post suam

suam institutionem, ecclesiæ est glos. in capit. vt vnus. de pecul. cler. & glos. in capit. res ecclesiæ. 12. quæst. 1 dicit, quod de bonis ecclesiæ, illud tantum est clericorum, quod probabili ratione consumunt, vbi infert quod si clericus emit equum de bonis ecclesiæ, clerici non est, sed ecclesiæ, est bona glo. in cap. cum in officijs. de testa. quæ multa allegat, quæ dicit, quod quicquid acquirit sacerdos, vel quilibet alius clerius intuitu ecclesiæ, ad ecclesiam pertinet. Idem glos. in cap. primo. eo. in verb. acquisisse. & habetur in text. in capit. primo. 12. quæst. 3. de quolibet clerico indistincte, quod quæcunque acquisierit de ecclesiæ bonis, debet conferre ecclesiæ, alias punitur, quia dicit Abb. præalleg. loco in capit. cum esses. si faceret clericus fructus suos, non video, quare de illis non possit clericus sibi emere prædia.

Habetur in text. in capitulo relatum. el secundo de testam. quod acquisita per ecclesiam debent remanere penes ecclesiam, vbi Abb. secundo not. dicit, quod si clericus de redditibus ecclesiæ emat equum, vel prædium, hæc possunt dici acquisita per ecclesiam, vnde sunt ecclesiæ, non autem clerici bonus text. in capitulo placuit. 12. quæst. 3. vbi glos. in verb. suo. quod licet clericus de pecunia ecclesiæ aliquis suo nomine emat, quod res illa statim facta est ecclesiæ. Idem inquit Abb. in capitulo primo. vers. nota ibi. de pecul. cler. id quod est speciale in ecclesia per d. glos. optima glos. in capit. inquirendum. de pecul. cler. in vers. comparauit, quod si clericus nomine alieno prædia comparauit, puniendus est, & ecclesia taliter empta vendicare potest, licet sua non sint, & est speciale inquit in ecclesia, vbi Hostien. enumerat sex casus speciales, in quibus res empta de pecunia alterius efficitur illius, cuius est pecunia, quod est contra regulam, quia licet res ematur de pecunia alterius, tamen ementi acquiritur, non domino pecuniæ, & primus casus in ecclesia, inquit, secundum magistros, vt scilicet res empta de pe-
8 cunia ecclesiæ, ipsi ecclesię acquiratur, & vendicari possit. secundus in re empta pecunia militis: tertius in pecunia pupilli: quartus in re empta a marito de pecunia sibi data ab vxore. quintus in re empta a liberto de pecunia domini, vel patroni. sextus in re empta de pecunia funebri. Et si aliquid de meo peruenit ad te bonum, & æquum est, vt illud mihi reddas, vt per Io. And. d. cap. inquirendum. & dicit glos. in capit. vt vnus. de pecul. cler. quod clericus acquisita occasione ecclesiæ, habet ecclesiæ restituere, quemadmodum quis tenetur, quando occasione rei tuæ, aliquid ad eum peruenit. capit. ad nostram de iureiur.

Sequitur Couarruuias doctor Hispanus in capitulo primo. de testam. vers. tertio ex vltimis. quod res empta a prelato de pecunia ecclesię, dominio

ecclesiæ quæruntur a die emptionis, etiam si proprio prælati nomine fiat emptio, & hæc est inquit communis opinio licet in contrarium sit opinio Hostien. & id colligitur optime in authen. licentia. C. de episcopis & cler. nec obstat regula in contrarium, quod emptum
9 de pecunia aliena, ementi acquiritur, non illi cuius est pecunia, l. ex ea. C. de rei vend. quia in rebus ecclesiæ, est speciale, vt emptum de rebus ecclesiæ, ecquiratur dominium ecclesiæ, non ementi. Barbat. & Cardinalis d. cap. inquirendum. glos. in capit. apostolicos. 12. quæst. 2. Corset. in sing. in ver. emptio. Roman. in authen. similiter. C. ad l. fal. col. sexta. Bal. in l. si. quis presbyter. C. de episcopis & cler. dixi late in quæst. de potestate clerici vel prælati. & maxime in vers. imo dicit Couarruuias.

Per quæ meo iudicio manifeste apparet, quod tam fructus ecclesiæ, quàm prouenientia ex fructibus, ac occasione ecclesiæ acquisita per clericum, & relicta post eum, vti spolia sunt ecclesiæ, & per consequens cameræ apostolicæ in loco successoris, & ecclesiæ suffectæ, sæpe allegata decisio Rotæ in antiquis 855. incip. cum camera apostolica. & ad illam spectant ratione dominij, merito si dici potest, quod ad illa consequenda, vel recuperanda, competat actio rei vendicationis, cum ecclesia, cuius loco succedit Camera, habeat in talibus dominium per Abb. in repet. in capitulo cum esses. de testam. vers. quinto secundum vnam opinionem. & glos. in. §. & quoniam. in authen. de alien. & emphi. vbi ecclesiæ ad res ecclesiasticas, competit rei vendicatio, sed Innocen. in capitulo. cum officij. de testam. posita quæstione quis occupabit bona
10 clerici defuncti abintestato, distinguit, quod, vel sunt bona ecclesiæ, & talia occupabit ecclesia, vel sunt bona defuncti, & de eis est certum, quod fuerunt illius, & illa occupabit hæres sanguinis, vel sunt bona de quibus dubitari potest, sint ne ecclesiæ, vel defuncti, & tunc quia pro ecclesia præsumitur, occupabit ecclesia, & si forsan illa occupet hæres sua auctoritate, habet actionem ecclesia, vel Camera ex constitutione. l. si quis in tantam. C. vnde vi.

Item quia in rem, quam possidebat ecclesia, per clericum defunctum, sibi & a se ipsa ius dicit, competit edictum diui Marci, vel furti, aut vi. bon. rapto. vel ad exhibendum, vt in singulis notare poteris, actio autem expilatæ hæreditatis, vel edictum diui Adriani non competunt ecclesiæ, quia prædicta non petit vt hæres, sed vt domina, si autem prælatus in alium transferret, tunc ad recuperandum non habet ecclesia, nisi rei vendicationem, vel ad exhibendum. Idem dicunt Hostien. Io.
11 Andr. Zabarella, vbi vide per eos vniformiter loquentes, quid sit in casu, in quo hæres institutus, occupat bona clerici defuncti sibi relicta, an for-

an formidare habeat pœnam constitutionis d.l. si quis in tantā. subdens ibidem Innocen. quod si clericus solummodo dimittat rem post mortem suam inter alias res suas proprias, ciuilem possessionem retinet ecclesia, cum prælatus non possideat nomine suo, sed ecclesiæ, sicut commendatarius. ff. de acqui. possess. si colonus capitulo sine exceptione. 10. quæstione secunda. quo loco etiam habetur per Innocen. Ho-
12 stien. Io. Andr. quod pro damno illato ecclesiæ per prælatum, ad satisfaciendum agetur contra hæredem prælati. 12. quæst. 2. episcopus qui filios. si tamen ante mortem prælati lis sit contestata, & lite non contestata, de illis quæ peruenerunt ad illum, & quatenus ad illum peruenerit, quia hæres tenetur de dolo, & culpa prælati, si tamen non sit leuis culpa reficiendo, & recompensando ecclesię.

Item potest agi contra eum, si prælatus de rebus ecclesię alicui gratiam facit, allegant. l. cum ostendimus. ff. de fideiussor. pro quo vide
13 Franc. Mar. in decis. Delfin. decis. 117. vbi dicit, quod successor in beneficio, tenetur remota admini stratione prælati, iuxta vires spolij, quę ad illum prouenerint, id quod hodie est dicendum de Camera Apostolica, vel de illo ad quem spolia vadunt, & decis. 105. habetur, quod bona clericorum habent inuentariari per iudicem ecclesiasticum, &c. vt ibi late, quam decisionē vide pro hac materia; & pro recuperatione rerum ecclesię, & spolij non solum camera apostolica potest agere, sed & quilibet laicus potest intentare rei vendicationem nomine camerę. per texr. in cap. si quis presbyterorum. de reb. eccles. non alien. vbi
14 Abb. Sicul. & per Doctor. in l. iubemus. la secunda. vers. Iconomus. C. de sac. san. eccles. contra quemcumque detentorem, & seu possessorem rerum ecclesię, quia possessor est semper conueniendus, licet exhibeat auctorem suum per glo. cap. quicūque. 12. quęst. 2. quam vide, quę distinguit an res sit mobilis, vel immobilis, & an possideat nomine suo, an alieno, pro quo vide etiam glo. in cap. si quis, de reb. eccles. non alien. in glos. fin.

Et hæc pro nunc sufficiant, pro eo quod mihi occurrit dicere in hac materia spoliorum, prouenientium ratione fructuum ecclesię, vel occa-
15 sione ecclesię. Ad illa vero spolia, quę non veniunt causa ecclesię, sed occasione illicitarum negociationum, vel alias contra sacros canones acquisitorum, quę itidem sunt effecta, & declarata spolia, per bullam Sanctissimi Pij Quarti ędita sub Anno 1560. Anno sui Pontificatus primo. quę est inserta in quęstione, quę negocia sint permissa, aut interdicta clericis Credo quod possit parimodo dici, quod competant actiones illę, quę competunt pro spolijs ecclesiasticis, quia parimodo sunt spolia, & parimodo applicata, & incorporata camerę

parique modo committitur illorum exactio, veluti fit aliorum spoliorum vel saltim posset dici, quod ad illa competat conditio, ex lege, ex noua obligatione, quæ datur, si non caueatur de nomine actionis, l. idem. §. primo. ff. naut. caupo. stab. in glo. §. namque. in ver deficiente instit. de actio. pignor.

Vlterius est facta constitutio per Paulum Quartum contra occupatores bonorum cameræ apostolicæ, debitoresque illius & c. ædita anno 1556. 8. Kal. Nouembris. in qua renouata bulla Gregorij xij. & pœnis in ea contentis, contra inuasores, & occupatores talium bonorum, ac constitutionibus aliorum prædecessorum pontificum, sententijsque Reuerendissimorum cameræ apostolicæ clericorum, de super latis, ac protestationem Alexandri Palanterij cameræ apostolicæ procuratoris fiscalis, de nouo statuit, & mandat, quod pro recuperatione talium bonorum, contra detentores, & occupatores procedat. & procedi possit ad varias atroces pœnas: cuius constitutionis vigore poterit procedi contra occupatores, & detentores spoliorum ad pœnas in d. constitutione contentas, modo, & forma in eadem constitutione traditis, & expressis, cuius tenor est in fine descriptus.

SVMMARIVM.

1 *Contra agentem datur conuento exceptio.*
2 *Exceptiones sunt comparatæ gratia reorum defendendorum.*
3 *In causis spoliorum, proceditur ex forma rescriptorum,*
4 *Quid importet verbum sine strepitu.*
5 *Iustitia perdit cultum suum, per turbam obstrepentium.*
6 *Quid importet clausula, sola facti veritate inspecta.*
7 *In causis spoliorum, admittuntur exceptiones releuantes.*
8 *Exceptiones sunt de iure naturali.*
9 *Exceptio habuit ortum in paradiso ab Adam peccante.*
10 *Defensio, nec per rescriptum, nec per statutum tolli potest.*
11 *Princeps non potest tollere illa, quæ sunt de iure naturali, vel gentium.*
12 *Iudex non potest aliquid immutare; vbi ius est alteri quæsitum.*
13 *Exceptio peremptoria non tollitur, per rescriptum de certa scientia.*
14 *Ius præscriptionis, fuit inductum auctoritate Principis.*
15 *Durum est coram suspecto litigare.*
Et lites habent procedere sine suspitione.
16 *Ex leui causa remouetur iudex suspectus.*
17 *Delegatus à Principe suspectus recusatur de iure ciuili, & canonico.*
18 *Iudex delegatus impetratus a procuratore non recusatur a domino.*

19 Exce-

De exceptionibus in causis spoliorum opponendis, & de praescriptione.

QVAESTIO. XIII.

T IN causis, & litibus aliarum rerum euenire solet, quod licet actio intentata in sui substantia sit efficax, puta quae intentatur contra ciuiliter, & naturaliter obligatum, qui prima facie videtur condemnandus, sed tamen non est efficax quantum ad opem exactionis, saepe enim accidit, vt licet ipsa prosecutio, qua actor experitur iusta sit, tamen iniqua sit aduersus eum, cum quo agitur, ideoque contra agentem datur conuento exceptio. §. primo an-

mo instit. de exceptio. ita pari modo credo, quod in causis spoliorum
1 accidere solet, ut actio intentata per Cameram contra hęredes defun
cti, seu spoliorum detentorem, aut alium obligatum, clypeo exceptio
nis oppositæ submoueatur, & inefficax reddatur, quia exceptiones
sunt comparatæ gratia defendendorum eorum, cum quibus agitur,
2 instit. eo. in principio, unde meo iudicio non erit factum sine aliqua
ratione, si hic subnectam, an, & quæ, & quando competant, uel op-
poni possint exceptiones in causis spoliorum a reis conuentis, ad im-
pugandam actionem contra eos intentatam, & more solito per con-
traria procedendo, quomodo magis elicitur, & habetur ueritas. l.
munerum. §. mixta. ff. de mun. & honor. & Bartoli ingenium illu-
strauit procedere per contraria por. Lud. Gom. q. secunda procem. ij.
in reg. Cancellariæ. Dico, quod in causis spoliorum non uidentur ad
mitti debere, nec posse aliquæ exceptiones, uel dilatoriæ, uel perem
ptoriæ, uel subreptionis, aut nullitatis contra rescriptum, uel recusa-
tionis contra iudicem, aut alias cuiuslibet generis exceptiones: quia
in causis huiusmodi non proceditur, nec procedi habet, nisi ex for-
ma rescriptorum, a Romanis Pontificibus desuper æditorum, secun-
3 dum quorum formam, propter causas in eis appositas, & maxime pro
pter clausulam, sine strepitu, & figura iudicij, proceditur semotis
omnibus exceptionibus, per tex. & ibi glo. in clem. sæpe. de uerb. si-
gnif. quia uerbum, sine strepitu, importat, quod procedatur reiectis
exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quæ frustratorie, & ad
4 differendum iudicis processum malitiose opponuntur: talia enim per
quendam conuocum clamorem, & tumultum solent examen obstre-
pere, & ueritati habendæ obstaculum præbere, unde dicitur, quod
cultum suum iustitia perdit, quando silentia iudicij obstrepentium
turba perfunduntur, sexta q. iiij. in loco. glo. in dicta clem. sæpe. in
5 uerbo exceptiones. quia, inquit Innocen. in capit. olim. de accusa. quod
exceptio excommunicationis contra impetrantem inquisitionem, uel
ob aliam causam opposita, propter quam repelletur a prosecutione
inquisitionis, non admittitur, quia nihilominus habet procedi ad
testium receptionem, & ad sententiandum, quia potest iudex magis
refrænare testium multitudinem, & reprobationem, & in omnibus
alijs, tam partium, quam aduocatorum probationes, exceptiones, &
allegationes compescere: item postponere ferias indictas, non in ho-
norem Dei, etiam partibus reclamantibus, uel contradicentibus, &
aliàs, ut ibi per eum: Item per clausulam sola facti ueritate inspecta,
adiuncta clausula, sine figura in rescriptis apposita, proceditur in cau-
6 sis spoliorum, sine apicibus iuris, & ut uult iudex, quia talis clausula

æqui-

ęquipollet clausulę secundum meram voluntatem, & per Io. de Imo. in cap. dilecti, de iudi. & per tales clausulas tollitur ordo iuris, per Areti. consf. 84. col. 3. per quæ, & per ea, quę deducimus in quęst. de modo proceden. in causa spoliorum, vbi diximus de clausulis, & de virtute clausularum, in rescriptis super spolijs, & materia spoliorum factis appositarum, videtur, quod nullę exceptiones in causis huiusmodi admitti debeant, imo quod quibusuis exceptionibus remotis, & reiectis, procedere habeat iudex ad expeditionem, & seu terminationem causarum.

Verum his non obstan. ego credo, quod exceptiones, maxime quę sint releuantes, & quę non calumniose, & maliiose ad differendum, &
7 quę frustratorie non opponantur, admitti debeant, nec possit in causis spoliorum reijci per iudicem, aut submoueri: quia exceptiones proueniunt a iure naturali, per Abb. in rub. de except. extra, cum exceptio-
8 nes sint defensiones. l. siquidem. l. defensiones. C. de exceptio. capitulo dilecti. ex. eod. tit. sed defensio est de iure naturali. l. prima §. arietes. ff. si quad. paup. fec. dic. l. vt vim. ff. de iust. & iu. & dicit Abb. in rub. de exceptio. quod exceptio habuit ortum in paradiso, Adam excipiente, quod deceptus ab Eua peccauerat, per Spec. in
9 §. sane. in procemio, subdens Abb. ego credo, quod processit ab ipsa natura, quia exceptio est quędam defensio, quę est de iure naturali, quę defensio nec per rescriptum, nec per statutum tolli potest, per
10 Bal. in d. l. vt vim. merito exceptiones tales non possunt non admitti, & per Fel. in capitulo causam quæ. de rescrip. extra, vers. similiter dicit Card. vbi dicit, quod statutum tollens exceptionem, intelligitur de iniusta exceptione, non de iusta, quia illa quæ sunt de iure naturali, vel gentium, princeps non potest tollere, nisi subsistente causa, iu-
11 sta, & rationabili. glos. & Doctor. in l. fi. C. si contra ius, vel vtil. publi. imo quæcunque clausula ponatur in commissione, sub quacumque verborum forma, numquam prætextu talis amplę commissionis poterit iudex reijcere exceptionem acquisitam parti, quantuncunque sit talis exceptio, de rigore iuris inducta, veluti est dare exemplum in exceptione pręscriptionis, quia in his, quę ipse iudex habet facere, verum est, quod non tenetur sequi regulas iuris, sed in his, quę iam facta sunt, ex quibus est ius alteri quæsitum, iudex non potest aliquid
12 immutare, sed tantum illud sequi. l. bona fides. ff. depos. alias esset auferre ius alterius, quod est contra naturalem equitatem, per Bar. solemniter in extrauag. ad reprimen. in vers. videtur. in fin. id, quod dicit Ias. semper est cordi tenendum, & nunquam obliuioni mandandum, vt per eum in, l. si sit legatum in principio. de leg. primo, col. 6.

mihi

mihi num. 29. & dicit idem Ias. in l. si quis iniquum. §. si is pena. 2. col. ff. quod quisque iur. quod exceptio peremptoria, non tollitur licet in rescripto adsit clausula, de certa scientia, & clausula non obstan. nisi expresse sit dictum, & expresse facta mentio quia nisi de eo fieret mentio, princeps nullo modo intelligeretur peremptoriam exceptionem tollere, cum sit nimis grauis præiudicij. not. Anton. de Butr. in capitulo. ex parte. de for. compet. primo not. per Innocen. in capitulo. super litteris. de rescript. & quod princeps si expresse dicat, possit tollere exceptionem peremptoriam tertio competentem, credo quod sit intelligendum de exceptione, quæ sit acquisita tertio iure positiuo, & iure supra quod est princeps, puta si mihi competat exceptio acquisita iure præscriptionis, quod est ius inductum auctoritate principis, in quo
14 princeps potest mihi suo modo præiudicare, etiam sine causa. l. digna vox. C. de leg. secus si alio iure, puta iure naturali sit mihi acquisita illa exceptio, quia cum non possit tollere princeps iura naturalia, ego credo, quod non possit præiudicare in inductis, & mihi acquisitis a iure naturali, vt dixi supra.

Nec obstant in aliquo in contratium supra adducta, & primo illud, quod clausula sine strepitu &c. in resciptis, importat quod procedatur rejectis exceptionibus, & appellationibus dilatorijs, quia intelligitur de exceptionibus, quæ frustratorie etiam ad differendum iudicis processum malitiose opponuntur, non autem, quando vere, & cum causa opponuntur, vt per glos. d. clem. sæpe. loco. supra allegato. Item non obstat, quod vigore clausulæ, sola facti veritate inspecta, importetur, quod iudex possit procedere sine ordine iudiciario, & sine apicibus iuris, & vt vult, quia per hoc non intelligitur, quod habeat procedere, demptis substantialibus, tam pro parte rei, quam pro parte actoris, nec quod per hoc auferatur, vel ablata intelligatur facultas alicui ex partibus faciendi suas defensiones, quæ per istam clausulam non tolluntur, per dominos de Rota decis. 33. in nouis. per Bal. in l. nemo. C. de senten. & in. l. iustitia. de iusti. & iur. & in capit. fin. de no. fori fidel. vnde merito possit dici, quod in causis spoliorum possunt admitti exceptiones, quæ in alijs causis venirent admittendæ, quia illud quod expresse non reperiatur prohibitum, regulariter in omnibus permissum esse intelligitur, vulgatis iuribus, qualiter posset dici de exceptione suspitionis, vel recusationis iudicis suspecti, quæ ex multis causis potest coram quolibet iudice, tam ordinario, quam delegato opponi, nec nullo modo videtur posse reijci, vel non admitti, quia lites habent procedere sine suspitione, quia
15 durum est litigare coram iudice suspecto, & a quo quis non sperat

posse

posse consequi iustitiæ complementum 3. quæstione 5. suspecti.& l.apertissimi.C.de iudic.glos.in capit.accedens.il secundo.vt lite non con-
16 testa. imo ex leui causa remouetur iudex suspectus per d.glos.in capitulo accedens il secundo vt lit.non contes.& per glos.in capitulo postremo de appelat.& ego possum attestari esse de stilo signaturæ,& Romanæ curiæ,quòd præstito solum per partem iuramento perhorrescentiæ, causę auocantur, & alteri comittuntur, prout seruari vidi, & practicaui, maxime si sit Iudex delegatus,& ad instantiam partis procuratus,quem in curia iudicem affectatum vocant: Quia iudex delegatus etiam a principe de iure ciuili, vt suspectus recusatur,& multo fortius de iure canonico, non tamen ab illa parte, ad cuius instantiam esset de-
17 legatus, ex quo semel in eum consensit: authen. offeratur. C. de litis contesta. per Ias. in. l. apertissimi. C. de iud. imo si procurator in specie delegatum impetrat, non potest dominus eum recusare, per glos. quæ est notabilis. in capitulo cum olim. in glo. 2. de caus. possess.
18 & propriet. quod tamen intelligitur, nisi noua causa superuenerit per Ias. dicto loco, quia exceptio suspectionis, tollitur per consensum procuratoris in iudicem. per Bal. in additione ad Spec. in tit. de rescrip.
19 presenta. vers. consensus. si vero esset delegatus ad instantiam partium, & de consensu vtriusque partis, puta data lista confidentium, & suspectorum, vel viua voce eum partes elegissent, tunc a neutro
20 posset vt suspectus recusari,quia recusatio tunc esset temeraria propter interuentum consensus ab vtraque parte,& licet de iure ciuili posset fieri, tamen eo casu non fit, nisi cum iusta causa per not. per Angel. in. l. quia poteram.ff. ad trebel.

Iudex etiam ordinarius potest allegari suspectus, & recusari de iure canonico capitulo cum speciali. vbi glos. & Doctor. de appella. capit. si quis contra.de for.compet. cap. suspitionis. de off.delega. & de iure canonico eliguntur arbitri iuris,qui de causis suspitionis cognoscunt.capit.se-
21 cundo requiris.§. fin. de appella.& capit. causam quæ. de off. deleg. de iure vero ciuili. an ordinarius possit vt suspectus recusari,disputat glos. secunda. in l. apertissime. C. de iud. idem facit in l. quia poteram. ff. ad trebel. sed tamen communis conclusio Doctorum videtur esse, quod de iure ciuili non possit recusari, vt remoueatur, tamquam suspectus a causa, sed si est suspectus,potest peti sibi dari aliquem adiunctum, cũ quo procedat in causa authen. si vero contigerit.C.de iud.per Ias.in pre allegata.l.apertissimi.prima col. vers.nunquid. fallit tamen in casibus enumeratis per eundem Ias. ibi.

Et in casu nostro, cum causæ spoliorum sint causæ camerales Cameræ Apostolicæ,& causæ ecclesiasticæ, videtur quod in eis habeat seruari dispo-

dispositio iuris canonici, non ciuilis, tamquam magis propitia, & magis fauorabilis glos. iij. in capit. fin. de consuet. not. in cap. illud. de præscrip. & in capit. sanctorum. eo. Cardin. Flo. in dict. cap. fin. de consuet. capit. lege. cap. si in adiutorium. x. dist. refert Alex. cons. 5. 5. vol. 5. col. rep. in Clem. prima. de offic. ordin. & est argumento a minori ad maius, quia si secundum Bartol. in .l. quia poterat. ff. ad trebel. in terris imperij seruatur, & seruari habet ius ciuile indistincte, in terris uero ecclesiæ ius canonicum, multo fortius id videtur dicendum in causis, vt scilicet in causis ecclesiasticis seruetur dictamen canonum potiusquam censura legum ciuilium glos. 3. cap. fin. de consuet. not. in cap. illud. cap. sanctorum. de præscription.

Et qui iudicem recusare intendit, debet causam iustæ recusationis alle-
22 gare coram ipso, & taliter causam alleget, quæ si esset probata deberet legitima reputari. cap. cum speciali. de appella. & cap. ut debitus. & ista recusatio, siue suspecti allegatio, non est oretenus facienda, sed est danda in scriptis. cap. quoniam. de probatio. & semel quod fuit proposita ista exceptio, impedit procedi in causa, quousque sit probata, per glos. in capit. quoniam. de probation. in uer. recusationis. & in
23 glo. sequenti. quia est exceptio dilatoria. iij. quęst. ii. afferatur. & probari debet coram arbitris a partibus electis. c. suspitionis. de off. deleg. qua probata supersedere habet iudex, nec in causa habet se aliquo modo intromittere, qnia apparet ipsum non habere iurisdictionem, post pronunciationem arbitrorum: si uero non sit probata, delegatus in causa procedit.

Item habet proponi ante litem contestatam, ut exceptio dilatoria capit. intra monasterium. de re iud. l. apertissimi. C. de iudi. & iij. q. iij. afferatur, aut saltem infra terminum statutum a lege ad proponendas dilatorias, capit. pastoralis. extra de exceptio. & post litem contestatam non opponitur, nisi ex noua causa capit. insinuante. de off. delega. non tamen opponitur, si supetueniat post conclusum in causa per Io. And. in capit. dilect. de ordin. cogni. per tex. in capit. de auditis. de procura. quia iudex in notorijs non allegatur suspectus, & conclusio in causa
24 facit notorium. per glos. in capit. significauerunt. de testi. Ludo. in singu. uers. exceptio dilatoria.

Secundum tamen leges habent proponi usque ad uiginti dies d. §. afferatur. & authen. conseq. C. de sent. & interlocutorijs. per glo. in. cap. secundo requiris. in uerbo coram eo. de appella.

De causis uero suspitionis, quæ allegari possint contra iudicem, uide per glo. in capit. causam quæ. de off. deleg. ubi multas enumerat, puta si iudex sit uassallus aduersarij: si suffraganeus impetrantis: si consanguineus,

guineus: si extitit aduocatus in eadem causa: si habet consimilem casum in causa propria, vbi ponit versum, Quatuor ista, timor, odium dilectio census: Sæpe solent hominum rectos peruertere sensus. & glos. in capitulo super, eodem tit. allegat alias causas, puta quia habet litem, vel causam cum suo monasterio, quia illum redeuntem à Romana curia non admisit ad osculum pacis, item quia ei dixit, quod si posset, ei noceret in illa causa.

Item maxima amicitia aduersarij cum iudice, non enim omnis amicitia est causa suspitionis. l. late. §. amicos. de verb. signif. per glos. in capit. accedens. el secundo vt lit. non contest. vide causas istas numeratas ad longum per Dec. in capitulo postremo. de appella. Item per Spec. in tit. de iud. delegat. in. §. superest videre, & per Io. And. & alios in capit. legitima. de appellat. in 6. per Abb. in cap. secundo. vt lit. non contest. per Iaso. d. l. apertissimi. C. de iud. vbi late, sed vltra omnes vide Card. Alex. in d. capit. postremo. de appellat. vbi in causa suspicionis enumerat
25 septuaginta casus,

Sed quequæ sint, & quot causæ suspitionum, quæ contra iudicem allegari possint, non videntur posse allegari, neque contra generalem Collectorem, nec cõtra eius subdelegatos commissarios in causis spoliorum, quia tam collector generalis, quam substituti, seu ab eo subdelegati commissarij, sunt delegati regulariter ad vniuersitatem causarum: subdelegantur enim commissarij ad omnes, & singulas causas quoruncunque spoliorum occursorum, & occurrendorum in diœcesibus, in quibus deputantur, & subdeleganturr, quia delegatus ad vniuersitatem causarum dicitur, quando fit delegatio sub nomine territorij, puta delego omnes causas talis castri. glos. est in l. prima. & ibi Bart. Bald. Saly. ff. quis & a quo. per Ias. in l. a iudice. 2. col. C. de iudic. vnde contra eos non videtur quod possit allegari suspitio, quia deputati, & delegati ad vniuersitatem
26 causarum de iure ciuili non possunt recusari, per glo. quæ singulariter dicit. in l. fin. in glos. prima. C. de iudic. quia delegatus ad vniuersitatem causarum, æquiparatur ordinario, per ea, quæ dicit Ias. in. l. a iudice. C. de iudic. quia regula, quod potest iudex delegatus allegari suspectus, intelligitur si sit delegatus in causa particulari, per d. glos. sed d. glos. vti non bonam, nec approbatam reprobant Iac. Butr. Bal. Saly. & Rapha. Fulgo. vnde fosan posset dici, quod talis exceptio posset admitti contra commissarios Cameræ, aliqua iusta, & legitima causa suspicionis subsistente, licet videãtur & sint delegati ad vniuersitatem causarum, vt per d. Doctores, quia lites, & causæ habent procedere sine suspicione, per glos. in capitulo accedens. el secondo vt lit. non contesta. & cum non re-

petian-

periantur expresse exclusæ in causis spoliorum, merito in illis quoque, prout in alijs tales exceptiones admitti debent, quia illud, quod non reperitur prohibitum, permissum regulariter, & concessum uidetur, & illud, quod non est immutatum stare semper non prohibetur .l. conficiuntur .C. de codicil.

Item uidetur, quod possit opponi quæcunque exceptio, quæ est indu-
27 cta, ut sit finis litium, qualis est exceptio litis finitæ, quæ est scilicet iuramenti, transactionis, rei iudicatæ, & etiam præscriptionis .l. j. & ij. vbi Bar. ff. de iureiur. l. fi. C. de exceptionibus. enumerantur, per Barto. in. l. fratris. C. de transac. quæ impediunt litis contesta. & processum, ut per Bar. d. l. fratris. & per Bal. in. l. postquam liti. C. de pact. si tamen non requirat exceptio, quæ opponitur altiorem indaginem, quia tunc non impedit, sed reseruatur post litem contestatam discutienda. not. in. l. nam, & postea. ubi Alex. & Doctor. ff. de iureiur. & dicit Bar. in dicta. l. fratris. de exceptione transactionis probatur ibi. de exceptione iuris iurandi probatur. in. l. prima. de iureiur. de exceptione rei iudicatæ probatur. l. fin. ff. de re iud. & de præscriptione probatur in. l. si pro suo de prescrip. long. tempo. Quia omnis controuersia dirimitur, & finitur iuramento per tex. in capit. si Christus. de iureiur. quia
28 (in quit ibi glo. in uer. omnis controuersia) post iuramentum delatum, & præstitum nihil amplius est quærendum .l. non erit. §. delatum. ff. de iureiur. & iuramentum parem habet auctoritate cum transactione, & maiorem quam habeat res iudicata .l. secunda .ff. de iureiur. quod est uerum de iuramento delato a parte parti, istud enim
29 retractari non potest .l. admonendi. ff. eo. tit. debet etiam esse delatum cum approbatione iudicis, per Bar. in l. manifeste. ff. eo. & dicit Abb. d. cap. & si Christus. secunda col. uers. nota. quarto. quod licite iuratur ut recedatur a lite, & infertur ex hoc, quod exceptio ista, quod causa fuit iuramento finita, impedit litis contestationem, sicut quælibet aliqua exceptio litis finitæ, cum iuramentum debeat esse finis controuersiæ glos. in capit. primo de lit. contest. lib. 6. ut per eundem Abb. d. loco. Et parimodo per transactionem sequntam inter partes, uidetur finitum, & terminatum litigium super re, superqua fuit transactum, unde si semel fuit super spolijs facta concordatio, uel transactio, Cameræ apostolicæ de nouo agenti, habet obstare transactionis
30 exceptio, quia pactis, & conuentionibus est standum .l. ait prætor. ff. de pact. quia per transactionem quælibet pars uidetur a lite recessisse, quia transigere est ab actione transire, & a lite recedere .l. eius
31 vj ff. de rei uend. Bar. in. l. prima. ff. de transac. quia transactio licite facta, impedit sequens iudicium per Specul. in tit. de rescripti. præsen-

ſenta. .§.4. uerſ. item ſi quid. & ſi ſit facta tranſactio poſt ſententiam, impedit ſententiæ exequutionem. idem Specu. de exequu. ſenten .§. poſtremo. uerſ. 12. ſi obijcitur. uide tamen Bar. in .l. eleganter .ff. de condi. indeb. ubi dicit, quod non poteſt fieri tranſactio poſt ſententiam, ubi rationem aſſignat, uidelicet quod tranſactio fit ſuper re dubia, & lite incerta, ſed poſtquam eſt iudicatum, non eſt dubia, ergo. ſed ego intelligo iudicatum, ideſt in caſu rei iudicatæ, quoniam poteſt uere dici res iudicata, non quando eſt ſententiatum, ut per eundem Bar. in .l. litigatoribus .C. de appella. ubi ponit differentiam inter ſententiam, & rem iudicatam, quia cum res iudicata pro ueritate habeatur, tunc non poteſt dici res dubia, imo exceptio tranſactionis impedit fieri accuſationem de crimine, de quo non potuit tranſigi. per Alex. in .l. ſi maritus .§. ſi negauerit ad .l. iuli. de adul. per Bal. in l. ſi accuſationis .C. de accuſa. & exceptio tranſactionis impedit petitionem reſidui .l. poſt deciſionem. ubi Bal. in principio .C. de fur. imo tranſactio, maxime ſi ſit facta cauſa a lite recedendi, non poteſt reſcindi etiam ex capite, uel prætextu enormis læſionis. per Alex. in conſ. 42. col. quarta lib. primo. quia magnum commodum ſentit, qui a lite recedit. Lud. Gomeſ. in reg. de annali quæſt. 2. mihi num. 4. & pactum de non petendo, quod eſt in tranſactione, parit duas exceptiones, ſcilicet declinatoriam, & peremptoriam Bal. in margarita. uerſ. pactum uerſ. primo. & debet allegari talis pacti exceptio, quia non repellit
32 agentem, niſi per reum allegetur. Bar. in l. ſi unus .§. pactus 6. col. ff. de pact. exceptio pacti de non petendo, eſt de iure naturali, uel gentium .l. prima .ff. de pac. & exceptio tranſactionis, admittitur etiam poſt litem conteſta. in Specul. de exceptio .§. 3. uerſ. ſed pone quod in cauſa appella. & uerſ. ſequen. & per Bart. in l. eleganter .§. ſi quis poſt .ff. de condition. indeb. ubi dicit quod iſta exceptio poteſt opponi in quacunque parte iudicij, ubi uide pro iſta materia.

Item rei iudicatæ exceptio opponitur contra agentem in cauſis ſpoliorum, quę tunc competit, quando non fuit appellatum infra decennium, quo caſu fecit ſententia tranſitum in iudicatum, aut quando appella-
33 tio non fuit legitime proſequuta, uel quando ſunt latæ tres ſententiæ conformes, quia tunc eſt res iudicata, per Abb. extra. de ſenten. & re iudic. in rubrica. & per Bar. in l. litigatoribus .C. de appella. & per eundem in .l. prima .ff. de re iud. q. prima. & per Paul. de Caſt. in conſ. 38. quod incip. in caſu preſenti. quæ exceptio poteſt opponi etiam ſtante ſtatuto, quod nullæ exceptiones opponantur, ut per Docto. in .l. prima .ff. de re iud. & impedit litis conteſta. per eundem Bar. in .l. fratris .C. de tranſac. & per eundem in .l. eleganter .§. ſi quis .ff.

de condi. indeb.

Item potest opponi exceptio rei concessæ, gratiæ factæ, & seu spoliorum condonatorum. puta quando a sede, uel camera apostolica esset facta gratia concessionis, seu condonationis spoliorum alicui, qualiter quotidie, quæ est eius benignitas, & liberalitas solet facere Sanctiss. Pius Quintus, quia talis exceptio opposita excludit agentem, ut per glo. in capit. causam, in uerbo detinere. de præscriptio. in fin. glo.

Item quando esset per alia tempora solutum, & satisfactum cameræ pro spolijs, tunc etiam potest opponi exceptio solutionis, quæ de sui natura actionem elidit. per Bal. in l. iusiurandi .ff. de iureiuran. Paul.
34 de Cast. cons. 405. quia solutione illius quod debetur, tollitur omnis actio. instit. quib. mod. tol. oblig. ubi glo. siue re, siue uerbis, siue consensu sit obligatio: Item siue ex delicto, uel quasi, Item siue ex ciuili, siue naturali, ut ibi per eam, quia exceptio solutionis dicitur exceptio litis finitæ, de qua si constet in actis, licet de ea non oppona-
35 tur iudex potest supplere pro reo non opponente exceptionem, quando sibi maxime constat ex actis, actorem actione carere, per ea quæ dicit Bar. in .l. si unus .§. pactus 6. col. & ibi Bal. ff. de pac. & exceptiones solutionis, præscriptionis, iuramenti, & rei iudicatæ æquiparantur ad effectum liberationis per glo. in .l. ubicunque, in principio .ff. de fideiuss.

Item si ex alia causa liquida quis esset creditor cameræ apostolicæ, qui pro spolijs tenetur, si petat compensationem admitti pro suo credito, ego credo, quod liquidato pariter spolio, eo casu posset admitti exceptio compensationis contra cameram agentem, quæ regulariter admitti solet de liquido ad liquidum. per Fel. in capit. cum Io. eremita extra de fide instrum. quia exceptio conpensationis tollit obligationem naturalem, & ciuilem, per Bal. in .l. rei iudicatæ. §. hæredi .ff. sol.
36 mat. & quia exceptio compensationis, est exceptio peremptoria, quæ non uenit ad impugnandum sententiam, sed uenit ad limitandum, uel moderandum exequutionem, si non fuit opposita ante sententiam, potest nihilominus opponi post ad impediendum exequutionem, quia se compatitur cum sententia .l. secunda. & ibi Bald. C. de compensa. per Ias. in .l. prima .C. de iur. & fac. ignor. secunda col. per Felin. in capit. Io. eremita. de fid. instru. ubi dicit, quod etiam post sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam potest opponi talis exceptio, &
37 fieri possent positiones de compensatione, & teneturpars respondere, non obstante iudicato, quia secundum Bal. in .l. Iulianus .ff. de condi. & demonst. exceptio compensationis dicitur ficte exceptio solutionis, & sic uides, quod potest opponi exceptio compensationis, sed

possent

posset instari de uno contrario, quòd non possit opponi talis exceptio in spolijs, quemadmodum non potest admitti, uel opponi in decimis, & in tributo, per Abb. in capit. tua nos. secunda col. de decimis. num. 50. in fin. quod dicit ibi tenere omnes doctor. Sed potest responderi, quod illud est speciale in decimis, quæ habent semper solui sub præcepto integræ ecclesiæ sine diminutione, & sunt portandæ usque in horreum ecclesiæ a debentibus illas soluere.

Item sumptibus soluentis per Abb. in capit. ex parte. & capit. peruenit. de
38 decimis. & capit. tua nos. ubi dicit, quod debentur decimæ non facta deductione seminis, & sumptuum.

Item si quis haberet priuilegium, aut concessionem exemptionis a spolijs a sede apostolica, propter quod non posset pro spolijs conueniri per cameram, qualiter ego uidi per aliquos exemptos prætendi, ego pari modo in isto casu puto debere admitti exceptionem exemptionis, uel priuilegij concessi, & per istam impediri actionem per cameram intentatam, quia licet constitutiones, & extrauagantes in materia spoliorum editæ sint generales, & generaliter formatæ, adeo quod comprehendant, & comprehendere intelligantur clericos cuiusuis status & conditionis existentes .l. de pretio. de public. in rem actio. tamen per illas non arctantur exemptæ personæ; quin saltem exceptionis clypeo a generalitate legis non se defendant, quia exempti non ue-
39 niunt in generali sermone comprehensi, per Bal. in .l. prima. pen. col. C. de furt. per .l. legatorum .§. qui plures. de leg. ij. quia exempti non tenentur ad collectas, pro quibus exigendis missus est per prouinciam Collector Papę, Angel. in .l. fin. C. sine cons. uel rel. sed exemptio allegata debet probari ante omnia, ueluti quando excommunicatus allegat se exemptum per Innocen. in capit. solet. de senten. excommun. in sexto.

Item quando fuisset mandatum Collectori, seu Commissarijs subdelegatis per superiores, quod in exactione supersederetur, prout meis temporibus fuit de ordine Sanctiss. Pij quarti iniunctum domino meo generali collectori, ut in certis ciuitatibus & diœcesibus regni Neapolis supersederet pro tunc in exactione certorum spoliorum, propter deuastationes, & seu direptiones locorum in dictis diœcesibus ab infidelibus per annos antea factas, a quibus magnas plagas homines prę dictorum locorum receperant. Ego & in isto casu exceptionem quoque competere, & admitti debere puto, ad instar pacti de non petendo, uel pacti prærogatiui in uim dilatorię ad impediendum processum, & pacto durante ad impediendum sententiam, instit. de exceptio .§. perpetuæ, & glo. ibi & per Bal. in .l. lecta .ff. si cer. pet. per Ias. in .l.

creditori tuo.C. de pactis, ubi dicit, quod tale pactum est ad impediendum litis ingressum, quod potest opponi etiam post litem contestatam etiam per iudicem, si sibi de eo constet ante: per Innoce. in cap. praeterea, de dilatio. extra Angel. in l. fi. de pet. her. Bar. d. l. lecta: Ioan. And. in nouell. in capit. exceptiones. ij. col. de for. compet.

Sed quid dicendum in casu, quando mortuo praelato per multos annos, haeredes, ad quos spolia peruenerunt abliguriarunt, & consumpserunt omnia bona, tam spoliorum, quam sua; & sunt in effectu pauperes, an clypeo exceptionis paupertatis se defendant a Camera, contra eos actionem spoliorum intentantem, & uidetur quod sic, quia debitori pauperi, datur exceptio, ne teneatur ultra quam facere pos-
41 sit glo. & Abb. in capit. cum tu. de usur. id quod procedit secundum Abb. ibi in foro contentioso si debitor cessit bonis, quia tunc habetur ratio, ne egeat, quia per Abb. in capit. cum. extra de decimis, ad inopiam debitoris non habetur respectus, nisi post cessionem, dixi, inquit, in capit. ij. de pigno. Immo per paupertatem redditur inanis actio, quae intentatur contra pauperem, quia inanis est actio quam
42 inopia excludit debitoris capit. olim el secundo. de restit. spolia .l. nam is .ff. deposit. glos. in capit. ea nescitur. in uers. iuxta. extra de sent. excom. glo. in capit. cum tu. in uer. euidenter extra. de usur. Item pauperes in foro conscientiae absoluuntur ab excommunicatione, non facta satisfactione, ob paupertatem. capit. a nobis el secundo. de sent. excom. extra. & in clem. prima .§. uerum. & clem. ij. §. primo. de haeret. pro hoc facit, quod dicit Abb. in capit. cum homines. de decim. ubi dicit, quod si quis tanto tempore non soluerit decimas ecclesiae, quod si uellet integre satisfacere, oporteret uendere omnia bona sua, quod licet teneatur hoc facere, ecclesia tamen debet sibi remittere, unde possit uiuere, subdens ibi: credo etiam, quod ubi esset tanta inopia, quod fame periret, si decimam solueret, quod non teneatur ad solutionem, quia in tali necessitate omnia sunt communia, unde licite sine uitio furti potest subtrahere de bonis alterius, ut not. in capit. sicut. 47. distit. & in capit. si quis per necessitatem. de fur. id quod tanto magis uidetur facere in casu nostro, quia decimae sunt debitae de iure diuino, ut per Abb. in capit. parochianos. de decim. facit, quia pauperes non tenentur ad solutionem collectarum .l. indictiones. C. de annuis tribu. lib. decimo .l. fin. C. de his qui num. fil. imo in casu
43 paupertatis administrator reipub. potest remittere impositam collectam pauperi, & illum a collecta liberare, per Bar. in .l. omnes .C. de ann. tribu. lib. x. refert & sequitur Fel. in capit. significantibus. de off. deleg. Item dicit Angel. in .l. non facile .ff. si cui plusquam per .l. falci.

quod

quod pauperi propter paupertatem, remittitur onus cautionis præstandæ, & dicit Bal. in capit. sedes. de rescr. quòd per clausulam, quosdam alios, non possunt conueniri pauperes, & si pauper propter paupertatem non prosequitur causam appellationis, est iusta causa dandi sibi biennium, per Bar. in l. 2. §. si quis. in ff. si quis cautio. id quod dixit Innoce. in capitulo ex ratione. de appellat. ex. per Fel. in capit. significantibus, de off. deleg. vbi enumerat sex priuilegia paupertatis. facit, quia debitor pauper non potest excommunicari, nec interdici: sed carcerari, nisi cedat bonis, per Innocen. in ca. P. & G. de off. deleg. de hac materia vide Abb. in cap. Odoardus. extra. de fideiuss. ver. in glo. quæ est in verbo non valente, & pauperes non tenentur ad solutionẽ collectæ, & debent cancellari de libro æstimi. per Bal. in authen. defun. tertia col. ad Tertulian. ibi: ad quam præstandam non tenentur pauperes, quorum opera vix sufficiat alimentis, & si tales scripti sunt in æstimo, debent cancellari de ipso per habentes officium ad hoc eis supplicatione porrecta, &c. & exceptio, ne quis conueniatur vltra quam facere possit, videtur dilatoria, & perem-
44 ptoria secundum quod not. glo. & Alb. in l. prima. C. de iur. & fac. ignoran. vbi vide Ias. col. quarta. qui tenet, quòd si tãtum dilatoria per glo. in §. appellant. instit. de exceptio. quæ id dicit & Ias. mouetur per rationes adductas a dicta glos.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione præscriptionis, tollitur ciuilis, & illiditur naturalis obligatio.*
2 *Tutus præscriptione 30. Annorum, soluens repetit.*
3 *Tempus non est causa entis, nec priuationis.*
4 *Præscriptio operatur vti decretum.*
5 *Præscriptio est similis solutioni.*
6 *Præscriptio prodest fideiussori.*
7 *Præscriptione firmatur, quod alias est inualidum.*
8 *Vsucapio, & præscriptio sunt inductæ in fauorem publicum.*
9 *An spolia possint præscribi.*
10 *Spolia sunt bona temporalia.*
11 *Contra Rom. Ecclesiam præscribitur centum annis.*
12 *Quæ, & quot requiruntur ad substantiam præscriptionis.*
13 *Quid sunt spolia.*
14 *Spolia non sint res sacræ, nec sacris annexæ.*
15 *Fructus ecclesiæ non sunt spiritualitati anexi.*
16 *Rector ecclesiæ rem patiens præscribi, tenetur ecclesiæ de damno.*

17 *Res ecclesiæ, vel principaliter, vel secundario ad Papam spectantes, omnes præscribuntur.*
18 *Spolia sunt de pertinentibus ad Papam principaliter, non secundario.*
19 *Verbum spectare importat principaliter.*
20 *Ecclesia inferior, præscribit contra Papam.*
21 *Res fisci, tam vacantes, quàm denuntiatæ præscribuntur.*
22 *Illa quæ sunt pro vsu publico nunquam præscribuntur.*
23 *Præscribuntur etiam patrimonialia Cæsaris.*
24 *Etiam dos ecclesiæ potest præscribi:*
25 *Spiritualibus annexa præscribuntur.*
26 *Rei ecclesiæ possessio nunquam vacat, nec etiam per mortem prælati.*
27 *Christus, & ecclesia semper possidet res ecclesiæ.*
28 *Relictum Ecclesiæ, Deo relictum censetur.*
29 *Oblata Ecclesiæ, Deo sunt oblata.*
30 *Parietes ecclesiæ, mortuo Prælato possident vendicant &c.*
31 *Dominis non currit præscriptio.*
32 *Vnius rei possessio, penes duos insolidum esse non potest.*
33 *Tempus non est modus perdendæ possessionis.*
34 *Verbum pertinere, & spectare est vnius significati.*
35 *Verbum pertinere, importat dominium, & possessionem.*
36 *Item, in libello, positum importat petitorium, & possessorium.*
37 *Prohibitum alienari, est prohibitum vsucapi.*
38 *Verbum alienationis, continet vsucapionem.*
39 *Detentores spoliorum, sunt excommunicati.*
40 *In illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit præscriptio.*
41 *Semel Deo dicatum, non reuertitur, ad vsus prophanos.*
42 *Ignoranti, & absenti non currit præscriptio.*
43 *Ignorantiæ est subueniendum.*
44 *Nulla antiqua possessio iuuat mala fide possidentem.*
45 *In inuasis non currit præscriptio.*
46 *Quæ actiones competant contra inuadentem spolia.*
47 *Quod non est ex fide, peccatum est.*
48 *Quomodo intelligatur bona fides.*
49 *Bona fides semper præsumitur.*
50 *Semper præsumitur ignorantia: nisi probetur scientia.*
51 *Res ecclesiæ non possunt præscribi sine titulo, & bona fide.*
52 *Successor vniuersalis non præscribit mala fide sui auctoris*
53 *Persona hæredis censetur vna cum persona defuncti.*
54 *Spolia bene possunt præscribi.*
55 *Requiritur centenaria in rebus vicariorum Rom. Ecclesiæ.*

56 In

De exceptione præscriptionis.

QVÆSTIO. XIIII.

TSI cum bona fide, ac iusto titulo per tempus a iure statutum sint possessæ res spoliorum ab aliquo, interuenientibus alijs concomitantijs a iure expressis, adeo qđ incurrerit præscriptio, eo casu debitorē tempore liberatū esse puto, taliter, qđ si Camera, aut ecclesia cōtra eum pro spolijs agat, qđ sit prescriptione tutus, & contra actionē intentatam, possit per eum opponi de exceptione præscriptionis, p quā tollitur obligatio ciuilis, & illiditur naturalis, quæ tolli non
1 potest tempore. l. fi. §. primo. & ibi glos. in verbo conditio ff. rem rat. haberi, vbi glo. & Bar. quod tutus præscriptione triginta annorum, si soluat repetere potest arg. l. si pupillus. de administra. tuto. vbi dicit, qđ præscribens est similis soluenti, & licet liberatus tempore, adhuc remaneat
2 obligatus naturaliter, quia tēpore non tollitur naturalis obligatio, quia tempus solum, cum nō sit causa entis, non potest esse causa priuationis,
3 tamen tollitur omnis eius effectus, vbi p eudē Bar. & per Bal. in authen. ad hec. vers. Item dubitatur. C. de vsur. per Abb. in c. ad aures de præscriptio. ver. not. vltimo. vbi p Fel. pulchre, imo prescriptio etiā cū mala fide, acquirit præscribenti istam exceptionē, licet non dominium, vt dicere text. in l. quis emptionis. §. quid si quis. in fin. C. de præscriptio. 30. vel
4 40. an. & præscriptio operatur vti decretum, & habet vim decreti in illis, quæ non possunt alienari, nisi sub certa forma, puta cum decreto. l. post mortem. ff. de adoptio. & l. prima. C. qui admitti idem per Bar. in.

l. fin. C. in quibus causis in integ. rest. non est necess. col. fin. ibi quod rei minoris, non est prohibita simpliciter alienatio, sed est permissa cum decreto, merito præscribi potest, &c. videtur dicere text. in .l. cum de in rem verso. ff. de vsur. secundum Barbat. in additio. ad Bal. in l. prima. C. de seruis fugit. vbi dicit, idem in consuetudine, tantoque magis videtur posse excipi de ista exceptione præscriptionis, quia præscriptio, est similis solutioni, & qui præscripsit, videtur soluisse, per verba Bal. in. l. tam mandatori. C. de non numer. pecu. col. 3. ibi item dubitatur, an præscriptio rei prosit fideiussori, & videtur quod sic, quia præscriptionis exceptio est rei cohærens, ergo
6 transit ad fideiussores, & quòd sit rei cohærens, patet, quia est similis solutioni. l. si pupilli. ff. de administratione tutorum. & præscriptio, & absolutio procedunt a pari, vnde qui præscripsit, videtur satisfecisse, & debitam satisfactionem impendisse, per text. in. l. sed si vnus. §. si autem. in fine. ff. de iniur. & quod alias esset ipso iure irritum, & non validum, per præscriptionem, firmatur per Bal. in l. prima. C. ne de stat. defun. &c. imo exceptio præscriptionis non potest per par-
7 tes pacto renunciari, quia vsucapio, & præscriptio sunt inductæ in fauorem publicum, ne dominia sint incerta per Bar. in l. nemo potest, de leg. primo. Abb. in rub. extra de præscript. ergo de necessitate ex-
8 ceptio præscriptionis debet admitti, quia finem litibus imponit, & punit negligentes, prout per eundem Abb. ibidem dicitur in diffinitione præscriptionis.

Sed an spolia præscribantur, vel præscribi possint, videamus, pro quo videtur esse respondendum affirmatiue, quia considerato verbo, spolia, quod importet bona acquisita de fructibus ecclesiæ, aut occasione ec-
9 clesiæ relicta per clericum, vel fructibus ecclesiæ, vel bona acquisita ex negociationibus, & illicitis factis, per clericum sua vita durante, prout dicimus supra in prima quæstione, vbi de diffinitione spoliorum dici-
10 mus, spolia omnino videntur esse bona temporalia ecclesiæ, vel ecclesiæ debita, in quibus si sint mobilia non sacra, præscriptio currit trium annorum. glos. in §. res fisci. vers. non potest. instit. de vsucapio. & long. temp. præscrip. Abb. in capitulo placuit. de præscriptio. & etiam triennio vsucapitur res Romanæ Ecclesiæ. per Ang. in authen. vt ecclesia Romana. in principio. Abb. in capitulo primo de restit. in integ. tertia col. si immobilia corporalia, veluti fundus, ager, domus, aut incorporalia, veluti sunt iura, actiones & huiusmodi spatio annorum quadraginta præscribuntur, per text. in authen. de eccles. tit. §. pro temporalibus autem, text. glos. & Abb. in capitulo de quarta. de præscriptio. extra glos. in d. §. res fisci, quia tanto tempore bona immobilia

iura & actiones præscribuntur, nisi tamen contra Romanam ecclesiam,
11 contra quam non præscribitur, nisi spatio centum annorum. l. fin. & authen. quas actiones. C. de sac. sanc. eccles. per glos. in. l. vniuersus. C. ne rei dom. vel templo. Item per Dynum in reg. possessor. de reg. iur. vers. in præscriptione autem. usque ad uers. Item nunquid. vbi dicit, quod in præscriptione quadraginta annorum in rebus ecclesię requiritur titulus, & bona fides, aut saltim bona fides, secundum distinctionem, quam ipse dicit rationabilem de iure nouissimo, in illis rebus ecclesiasticis, quę de iure communi possunt possideri, nec pręsumptio est contra possessores, in quibus sufficit bonam fidem habere, sed in his rebus ecclesiasticis, quę de iure communi nequeunt possideri, uel contra possessorem est pręsumptio, non sufficit bona fides, sed est necessarium etiam habere ultra bonam fidem titulum, qui possessori causam tribuat pręscribendi, nisi tanti temporis allegetur pręscriptio, cuius contrarij memoria non existat; ut idem per eundem Dynum; idem habetur ad literam in text. in capit. primo. & ibi glos. de pręscrip. in sexto. bona glos. in capitulo cum ecclesia Sutrina. de caus. pos. extra in glo. antepen. pro quo uide, quę dicit Abb. in capitulo illud. extra. de pręscrip. col. secunda, uers. ad cuius. ubi dicit, quod ad substantiam pręscriptionis, quandoque requiruntur tria, quandoque duo, quandoque, unum dum-
12 taxat: secundum naturam pręscriptionis tria requiruntur, quando pręscriptio est talis, quę desiderat titulum, bonam fidem, & possessionẽ, ut in pręscriptione contra ius commune, ut cap. primo. eo. lib. sexto, uel in pręscriptione decem, uel uiginti annorum: contra pręlatum duo requiruntur, ubi non est titulus necessarius, ut regulariter contingit in pręscrip. xl. annorum iure comuni non refragante, ut d. cap. illud. & cap. de quarta. scilicet possessio, & bona fides: unum requiritur in pręscriptione, inducta in odium negligentis, ut in actionibus pręscribendis, scilicet cursus tẽporis, ut. l. si quis emptionis. C. de præscrip. 30. an. subdens ibidem, quod ubi alterum de requisitis perit, naturaliter pręscriptio interrumpitur, quia deficiente altero substantialiter requisito ad confectionem actus, naturaliter deficit actus. c. fi. de cond. appos. & cap. cum super Abbatiam, de off. deleg.

Per quæ uidetur, quod res ecclesię, & ad ecclesiam pertinentes, uel sint mobiles, uel immobiles, uel incorporales possunt in pręscriptione, uel usucaptione amitti, uel acquiri respectiue, per quemlibet, & appellatione istorum bonorum, ueniunt omnia bona, quę sunt in mundo l. bonorum. ff. de uerb. signif. unde etiam & spolia, quia spolia, uel sunt bona mobilia, se mouentia, uel immobilia, uel iura, uel actio-

nes

nes de fructibus ecclesiæ, uel occasione ecclesiæ, uel de illicitis negociationibus prouenientia, uel fructus ipsius ecclesiæ percepti, uel percipiendi. ut dicimus in prima q. & sunt insertæ bullæ extrauagantes, a Pontificibus Roman. factæ in materia spoliorum in fine, unde spolia, uel consideres ea quatenus fructus, uel quatenus de fructibus acquisita, uel sint ab illicitis negociationibus descendentia, sunt res
14 temporales, non sacræ, nec rei sacræ aliquam adhærentiam habentes imo res prophanæ, & in mera temporalitate cosistentes, contractabiles per cuiuuis nominis contractum, per tex. in capit. fin. ne prælati uices suas. ubi fructus beneficiorum, & ecclesiarum precio uenduntur ad septennium, clem. prima.§.fin. & ibi glo. in uerb. ut tempus. de reb. ecclesiæ non alienan. per Feder. de Sen. con. 123. incip. quæritur an constitutio. Item fructus ecclesiastici, nedum uenduntur pretio ad septennium, ut in d. capit. fin. sed. & pro toto tempore uitæ beneficiati uenduntur, etiam absque simonia, per Præposit. in capit. sed adhuc.j.q. prima. & nedum fructus percepti, & in aliquam acquisitionē conuersi, qualia sunt spolia acquisita de fructibus, sed etiā fructus percipiendi. id quod uidetur plus in casu nostro. ut per Præpositum d.loco. dicit enim, quod percipiendos fructus etiam ex præbenda, & beneficio emere licet, quia non sunt sacris adiuncti officijs, cum etiam a laicis haberi possint, quia fructus beneficij, aut ecclesiæ non sunt, nec possunt dici spiritualitati annexi, ut per Archid. in capit. sed adhuc.
15 prima.q. prima. unde si fructus emi, uel contractari possunt, ergo multo magis spolia de fructibus acquisita, & a fructibus prouenientia, quia sunt temporalia, & emere, uel contractare temporalia, non est de genere prohibitorum, ut de se patet, secundum Hier. Gig qui ita refert in suo tracta. de pensio.q.87. per totum. facit quod dicit Bar. in.l. Paulus .ff. de acquir. hęred. in fi. uerb. quod si res ecclesiæ transeunt ad priuatum, perdunt priuilegium, & efficiuntur usucapibiles.

Facit quia, si Rector ecclesiæ ob negligentiam suam patiatur res eccle-
16 siasticas præscribi, tenetur de suo proprio patrimonio satisfacere ecclesiæ. per glo. in capit. placuit. el secundo 16.q.3. in uer. pertineant, per Abbat. in capit. ex præsentium. de pignor. uer. not.3. ibi nam per istum tex. dicit, quod hæres suus potest compelli ad satisfactionem faciendam, per Abb. in capit. auditis. de præsumptio. col.x.num.34. ibi, taciturnitas prælati nocet ecclesiæ in præscribendo, tenetur tamen prælatus de suo satisfacere ecclesiæ, in quo læsit ecclesiam, permittendo præscriptionem contra eam currere, &c. & quod spolia possint præscribi, uidetur esse ex eo solum manifestum, quia spolia spectant ad cameram apostolicam Papæ, & ad Papam ipsum principaliter, per

extrauag.

extrauag. de quibus in.j.q. & secunda, quę inseruntur in fine pręsentis tractatus, & illa quæ spectant ad Papam principaliter, uel secundario omnia præscribuntur, & præscribi possunt, per ea, quæ dicit Abb. in
17 capit. audientiam extra. de præscriptio. in 3. col. uers. quæro, quare: ubi distinguit Abb. inter illa, quæ spectant principaliter, & illa quæ spectant secundario, illa enim, quę principaliter spectant, inquit requirunt centenariam præscriptionem; quæ uero secundario, xl. an. tantum præscribuntur, ut ibi per eum, & quod spolia sint de pertinentibus ad Papam principaliter, non secundario, id ex eo apparet, quia
18 in bullis, uel in constitutionibus æditis in materia spoliorum, dum Papa declarat, quod spolia ad se spectant, uel ad eius Cameram apostolicam, utitur uerbo spectare, pertinere, spectasse, uel pertinuisse, ut est uidere, in bulla Pauli tertij in principio, quæ est inserta, quod uerbum de sui natura importat principaliter, non secundario.l. non solum .§. quæritur .ff. de procur .l. qui liberis .§. hæc uerba .C. de uulgar. & pupill. per Bal. in l. licet .C. de pact. ubi dicit, quod uerbum pertinet, est uerbum directum.

Item facit, quia in rebus incorporatis ecclesiæ Romanæ, qualia sunt spolia, currit præscriptio centum annorum, in delatis uero rebus, currit tantum quadraginta annorum, in rebus uero aliarum ecclesiarum, uel sint delatæ, uel sint incorporatæ spatio quadraginta annorum pręscribuntur, per Abb. in capit. cum nobis 3. col. uers.& ex hoc pone. de
19 præscriptio. ubi dicit pone unum singulare dictum, quod licet in iuribus principis, seu fisci fiat distinctio in casu præscriptionis, inter bona fisco incorporata, & bona delata, non dum incorporata, tamen respectu ecclesiæ non uidetur differentia fienda, sed semper uniformis est prescriptio, requirit enim tempus quadraginta annorum, ut probatur in d. capit. secundo. quatenus loquatur de ecclesijs citra Romanam ecclesiam, sed in ecclesia Roman. est differentia, saltim quoad illum casum, quia in incorporatis requiritur cursus centum annorum, in delatis uero sufficit tempus quadraginta annorum, sicut in alijs ecclesijs.

Item facit, quia ecclesia inferior potest præscribere bona, & iura ad Pa-
20 pam spectantia not. Abb. per illum tex. in capit. si diligenti. de præscriptio. 3. col. uers. ex prędictis, & col. secunda, ibidem, quod contra Romanam ecclesiam potest pręscribi, de rebus, de ciuitatibus, & regnis, ad eam pleno iure pertinentibus, sed requiritur pręscriptio, non minor centenaria.

Facit quia res fisci, tam uacantes, quam initiatę, seu denunciatę, & incorporatę pręscribuntur, instit. de usucap. §. res fisci, quia si sint

bona

21 bona vacantia, prȩſcribuntur viginti ann. ante denuntiationem fiſcô factam, ſed poſt quadriennio, gloſ. in l. penult. C. communia. de vſucap. vbi dicit, quod res fiſci vacantes, vſucapiuntur omni titulo iure communi & ſine titulo tunc. 20. ann. computandis a tempore, quo cęperunt bona eſſe vacantia, ſi vero vellet computare ab eo tempore, quo fuit initiatum, tunc ſufficit quadriennium. idem gloſ. in. l. prima. C. de quadrien. prȩſcrip. ſed melius per Bal. ibi, vbi dicit, quòd illa, quę ſunt in vſu publico, nunquam prȩſcribuntur. l. viam pu-
22 blicam. ff. de via pub. alia vero, ſi ſunt incorporata in fiſcum, non vſucapiuntur, niſi ann. quadraginta. l. omnes. de præſcrip. 30. anno. ſi vero non ſunt incorporata, titulo & bona fide vſucapiuntur, quia mobiles triennio, immobiles longo tempore. 10. an. &c. per. Bal. in. l. iam pridem. C. communia. de vſucap. vbi dicit etiam, quod res Cęſaris prȩſcribuntur, & quod ad illorum prȩſcriptionem, hodie requiritur ſpatium centum annorum.

Item prȩſcribuntur patrimonialia Cęſaris, vel Principis. l. prima. C.
23 ne rei dom. vel templo. Bal. in d. l. iampridem. C. communia de vſucap.

Item præſcribuntur res ciuitatum, vel caſtri. l. fin. C. de ſac. ſan. eccleſ. gloſ. in d. §. res fiſci. quia dicit gloſ. quam ſequitur Abb. ibi in capitulo cum nobis. extra de prȩſcriptio. quod contra eccleſiam Roman. reſpectu prȩlationis, & ſupremę poteſtatis non currit prȩſcriptio, ſed in rebus, & poſſeſſionibus, & iuribus, eccleſię ipſius bene currit Abb. prima col. ibi.

Facit argumen. a maiori ad minus, quia contra eccleſiam prȩſcribuntur etiam iura ſpiritualia capit. ad aures. extra de prȩſcriptio. vbi Abb. primo nota. quod iura ſpiritualia ſunt prȩſcriptibilia &c. & ibidem Fely. in
24 principio, vbi dicit, quod etiam dos eccleſię poteſt prȩſcribi, vt per Bal. Nouel, quem allegat in tractatu dotis primo fol. Item, & ſpiri-
25 tualibus annexa prȩſcribuntur, veluti eſt ius patronatus, quod eſt ſpirituali annexum prȩſcribitur, venditur, donatur, ad hȩredes tranſmittitur, per Fel. in capit. quanto. de iudi. propter quod multo magis videtur dicendum, quod prȩſcribi poſſunt ſpolia, quę ſunt temporalia, nec ſunt de genere prohibitorum prȩſcribi, per Gigantem quęſt. 87. per totum in tract. de penſio. argumento a maiori ad minus, quod in iure eſt validum. glo. in clem. prima. in verb. profecto. de reliquijs, & vene. ſancto. authen. multo magis. C. de ſac. ſan. eccleſ.

In contrariũ multa faciunt, per quę uidetur, ꝙ ſpolia cũ ſint res eccleſię, & templorum, dicimus ſupra in q. j. ad longum, non poſſint aliqua vſu capione, aut ſpatio tẽporis prȩſcribi, quia id vſ prohibere titulus qui vſ in ma-

in materia factus. C. ne rei dominicæ, vel templorum vendicatio, temporis exceptione submoueatur; per quam inscriptionem res ecclesiasticæ videntur esse tutæ, & defensæ, a cuiuslibet temporis curriculo, & voracitate: semper enim videntur, & a quocunque detentore posse vendicari, temporis lapsu non obstante. Item facit contrarium vnum, quod vrgere videtur, quia spolia, quatenus bona acquisita de fructibus ecclesiæ, vel ecclesiæ occasione relicta, per clericum defunctum, de quo supra in diffinitione spoliorum in prima quæstione sunt, & possunt dici res ecclesiæ, quarum possessio nunquam dicitur vacare, nec etiam, per mor-
26 tem Prælati, quia vniuersalis ecclesia, vel melius Christus habet illarum dominium, & possessionem, & semper Christus, & ecclesia illas possidet per Bar. in l. sicut. §. fin. ff. quod cuiusque vniuer. per eundem in l. prima.
27 §. municipes. ff. de acquir. poss. vbi Paul. de Cast. dicit, quod quicquid relinquitur ecclesiæ, Deo relictum censetur, in authen. de eccles. tit. §. si
28 quis innominatus. colla. 9. late per Abb. in reper. capit. cum esses. de testam. & licet Rector ecclesiæ mortuus sit, possessio tamen non perditur, sed remanet apud ecclesiam, idest apud Deum, & apostilla ad eundem Paulum ibidem dicit, quod Rota voluit in decis. ibidem adductis, quod Prælatus confirmatus, qui nondum est adeptus possessionem suæ dignitatis, potest agere interdicto vnde vi, quia licet vacet dignitas, non vacat possessio bonorum ecclesiæ, & ecclesia est in anima viuentis, quod secus est in hæreditate iacenti, de quo per Oldradum cons. 172. vt per dictam apostillam, quia dicit Inno. quem dicti Doctores adducunt in capitulo cum super de causa poss. & propriet. prope finem, quod non prælatus, sed ecclesia, & Christus dominium, & possesionem rerum ecclesiæ habet. vnde quæcunque homines offerunt ecclesijs, dicuntur
29 esse oblata Deo, & si aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata, esse episcoporum, vel prælatorum, vel capitulorum, dic, inquit, esse eorum, quoad gubernationem: propter quod dicimus, quod quantumcunque moriatur Prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas & possessio remanet penes Christum, qui viuit in æternum, vel penes vniuersalem, vel singularem ecclesiam, quæ nunquam moritur, nec est vnquam nulla, & etiam si spolietur ecclesia aliquibus rebus, antequam earum possessio obtineatur, veluti posset dici, quando hæredes prælati, vel alij mortuo prælato immiscent sese in spolijs, ac bonis illius de beneficijs acquisitis, in quorum possessione est ecclesia, vel Christus, vti erat prælatus ante, ita hodie Camera, quæ locum prælati obtinet, habet interdictum vnde vi. sicut tutor nomine pupilli, vel quilibet administrator nomine ecclesię, per iura per eundem Inno. ibidem adducta.

Immo parietes ipsius ecclesiæ, vel ipsa ecclesia parietibus circundata, & consecrata, & hodie Camera Apostolica in spolijs loco ecclesiæ, vel præ-
30 lati suffecta, & subrogata, videtur ius habere, & possidere, & vendicare etiam mortuo prælato, vel collegio secundum opinionem Moysis Archiep. quem refert glos. in fin. in d.l.sicut. ff. quod cuiusque vniuersitatis nomine.

Facit id, quod habetur per eundem Inno.in capit.ex parte.de arbitr.prima col.& per eundem capitulo in præsentia.ex.de probatio. vbi dicit, quod licet præbendæ ius vacet, res tamen, & iura pertinentia ad præbendam non vacant, imo possidentur ab ecclesia, etiam dum viuit præbẽdarius: quia possidet illa nomine ecclesiæ, vt not.in capitulo ex litteris. de probatio. facit Bald. in Margarita. in ver. mortuo. idem Bald. in.l. minus. ff. de hæredibus instit. sequitur Abb. d. capitulo cum esses. vers. quarto principaliter. de testam. idem Abba. in capitulo cum super. de cau. poss. & proprie. quarta col. quia dominis non currit præscriptio, tex.
31 cum glos. in. l. male agitur. C. de præscriptio. 30. anno. in glos.ibi est autem ratio prædictorum, quare non præscribitur a dominis, quia ipsi habent possessionem, & possidenti non currit præscriptio, per Abb. in capitulo vigilanti. prima col.ibi addo tamen ad prædicta notabile dictum extra de præscriptio.

Vnde si possessio rerum ecclesiæ, & spoliorum, vt vides per mortem clerici, vel prælati non vacat, quia semper est penes Christum, penes ecclesiam, penes parietes ecclesiæ, & hodie penes Cameram, non possunt ab aliquo præscribi, quia non possunt ab aliquo possideri, quia vnius rei possessio, nec ciuilis, nec naturalis penes duos insoli-
32 dum esse potest. l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. possess. Dynus in reg. sine possessione. de reg. iur. vers. præterea autem. & in fin. vbi pulchre. l. si vt certo. §. si duobus. ff. commoda. cum glos. ibi in ver. dominium. Spec. in tit. de resti. spoliat. §. primo. vers. item circa. & quia tempus non est modus perdendæ possessionis. l. si mulieri. ff.
33 quibus mo. vsufruct.

Vnde, nec præscribi possunt, quia sine possessione non procedit præscriptio capitulo siue de reg. iur. in 6. quia possessio est substantia præscriptionis, qua deficiente deficit actus præscriptionis. per Abb. capitulo illud. secunda col. vers. ad cuius declarationem. in fin. ex. de præscriptio.

Item, quia quando Papa declarat, bona relicta per clericum, acquisita de beneficijs, esse spolia, & esse, ac fuisse Cameræ Apostolicæ, vtitur modo verbo spectasse, vel spectare, modo pertinuisse, vel pertinere, vt videre est in Bulla Pauli Tertij ædita super spolijs Anno 1541. nonis Ianuarij

ibi

ibi, spectasse, & spectare, illaque tanquam ad ipsam Cameram spectantia, &c. & in Breui Pij iiij. sub Dat. Romæ die tertio Iulij 1560. ibi; ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere, decreuit & declarauit, & paulo post, ibidem, ad ipsam Cameram pertinentium, & in bulla eiusdem Pij Quarti ædita anno 1560. nonis Februarij, quæ incipit Bulla confirmationis, & innouationis priuilegiorum, &c. ibi ad eandem Cameram, & non alios spectasse, & spectare, ac sub nomine spoliorum venire, illaque tamquam spolia ad eandem Cameram pertinentia, &c. quæ Bullæ sunt in fine huius laboris insertæ. item in Bulla eiusdem Pij Quarti ædita super declaratione spoliorum anno 1563. nonis Nouembris, quæ est inserta in secunda quæstione. quæ verba pertinere, & spectare vnius, & eiusdem significati, & promiscue, vnum pro
34 altero ponitur, vt videre est in Bullis, & affirmat Marius Nizola locutionum latinarum Ciceronis magnus enucleator, in suo repertorio in verbo specto, vbi delarando significatum verbi spectat, exponit idest pertinet, attingit &c. quibus verbis vtendo Papa, denotat & intendit, quod spolia spectent, & pertineant ad Cameram Apostolicam pleno iure, tam quoad proprietatem, & dominium, quam quoad possessionem, quod Camera in illis habeat dominium, & possessionem, quia id vi-
35 detur importare verbum pertinere, de sui natura, quod latissimum est, & importat, tam illa quę sunt nostri dominij, quam illa, quę alio aliquo iure possidemus. l. verbum pertinere. ff. de verb. sig. per Inno in cap. cum ecclesia Sutrina. de caus. possess. & proprie. vbi dicit, quod per verbum pertinere, positum in commissione, vel in libello, censetur, & intelligitur deductum omne ius in iudicio, tam quoad proprietatem, quam quoad possessionem, quam etiam alias quouismodo parti competens, & intentatum iudicium, tam quoad petitorium quam quoad possessorium. per tex. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iud. & ibi glo. per Abb. in capit. primo. de sequest. poss. & fruct. tertia col. vers. sed circa. idem Abb. capit. cum contingat. ex. de decim. primo not. sequitur Alex. in cons. 42. 4. vol. vbi dicit, quod tale verbum positum in libello, importet petitorium, &
36 possessorium secundum Feder. de Senis. cons. 283. incip. consilium latum. in glo. & Abb. in cap. inter dilectos. de fide instru. Rota decis. 396. in nouis incip. si committatur causa. vbi propter verbum pertinere positum in commissione, inclinat Rota, quod intelligatur commissa causa tam quoad proprietatem, quam quoad possessionem, & tam in possessorio, quam in petitorio, vnde si spolia spectant ad cameram, tam quoad dominium, quam quoad possessionem, & si dominium, & possessio est Camerę Apostolicę, non videtur quod in illis procedat pręscriptio, quia pręscribens non habet in illis dominium, titulum, vel posses-
sionem

sionem, quæ sunt penes alium, vnde penes eum esse non possunt, quia dominium,& possessio insolidum non est reperiri penes plures, sed penes vnum tantum.l.si vt certo.§.si duobus.& ibi gl.in verbo dominium ff. commoda. & quod nostrum est ad alios siue facto nostro transferri non potest.l.id quod nostrum de reg.iur.

Item potest dici alia ratione, & alio fundamento, quod spolia non possunt per quenquam præscribi, quia negari non potest, quin spolia, quatenus a fructibus beneficiorum, non ab illicitis negociationibus prouenientia non sint bona ecclesiastica de fructibus ecclesiæ, vel occasione ecclesiæ, acquisita, quæ debent ecclesiæ, vel in ea successoribus reseruari capitulo præsenti. de off. ordin. in sexto. quæ nullo modo possunt alienari, vel sunt alienari prohibita. 12. quæstione secunda. sine exceptione. & tota illa cau.& quæst.& toto tit. de rebus ecclesiæ non alien.ac d. cap. præsenti. & res prohibita alienari, est prohibita vsucapi, & præscribi. not.gl.in.l. vbi lex: de vsucap. tex. in. l. alienationis verbum, de verb.
37 significa. vbi dicitur, quod alienationis verbum cõtinet vsucap. merito
38 spolia non vsucapiuntur, aut præscribuntur, quia qui contra iura mercatur, bonã fidem præsumitur non habere capit.qui contra.de reg.iur.in 6.& l.qui ius.de reg.iur.

Item, & alia ratione, quia detentores spoliorum, vel occupatores sunt occupatores, & detentores rerum Cameræ, & sedis apostolicæ, quia spolia sunt applicata cameræ, vt per extrauagantes per Pontifices factas in materia spoliorum, & detentores huiusmodi sunt excommunicati etiam excommunicatione maiori, capitulo si quis.de rebus ecclesię non
39 alien. cap. indignum. 12.q.2.& prout in annuali processu, vel Bulla in cœna Domini nuncupata in singulo anno in hebdomada sancta coram Papa legi solita, & in Bulla Pauli Quarti contra occupatores bonorũ Cameræ Apostolicæ sub Datum Romæ 1556. Kal. Nouembris Anno secundo. vnde in huiusmodi tractatur de periculo animæ,& in illis in quibus tractatur de animæ periculo, non currit aliqua pręscriptio, per
40 Spec. in tit.de sent.§.2.vers.& not. merito per aliquem spolia pręscribi non possunt, quouis temporis spatio interueniente.

Item, & alia ratione, quia spolia ecclesiastica sunt de prouentibus bonorum ecclesię, & Deo dicatorum acquisita, vt de se patet, & semel dicata Deo, nec in totum, nec in parte ad vsus humanos, aut prophanos reuerti possunt, reg. semel Deo dicatum. de reg. iur. in sesto. me-
41 rito, nec etiam per viam pręscriptionis, quia illud quod vna via, & directo prohibetur, non debet alia via censeri permissum, per regulas iuris.

Item Camera Apostolica: ad quam hodie spectant spolia relicta per clericos

cos decedentes, respectu clericorum decedentium in quibuscunque locis remotis, longinquis in qualibet mundi parte, de quorum obitu nullam habet notitiam, vel habere potest, dicitur ignorans & absens, & ignoranti & absenti, qui habet dominium & possessionem in re, veluti habet Camera Apostolica in spolijs, quæ succedit hodie loco eccle
42 siæ, prout dicimus supra, non currit præscriptio aliqua, per text. in l. male agit. C. de præscrip. xxx. anno. & glo. ibi in ver. possidentibus. per Abb. in cap. vigilanti. de præscriptio. ibi addo tamen notabile dictum quod præscriptio currit contra absentem, & ignorantem, nisi absens, & ignorans possideat ciuiliter, quia si possidet ciuiliter, non currit contra eum præscriptio. dicta. l. male agitur, &c. glos. est notab. in. §. sed aliquando instit. de vsucap. in verb seruum, & ignorantiæ, si sit iusta & probabilis, licet non impediat præscriptionem, regulariter est subueniendum, argumen. cap. cum illorum. de sent. excommunicationis. ver. circa. per Abb. d. loco.

Merito potest dici, quod Cameræ Apostolicæ in spolijs non currat præscriptio, ex quo in illis semper retinet dominium, & possessionem, & in isto casu propter impedimentum ignorātiæ, æquiparatur, ac æquiparari potest non valenti agere, cui non currit præscriptio. l. sed & si per Prætorem. ff. ex quibus cau. maior. late per Abb. vbi disputat regulam in capitulo ex transmissa. extra. de præscriptio.

Stantibus tot contrarijs in hac materia, quæ est multum difficilis, puto distinguendum esse, an videlicet spolia possideantur ab aliquo, qui sciat illa esse spolia ecclesiastica, & ad Cameram Apostolicam, vel ecclesiam spectare, & pertinere, puta ad hæredes clerici defuncti, vel alio eius immediato successore, aut ab alio, qui id nesciat, sed bona fide accipiat, putans tradentem dominium esse, & qui de mala fide, etiam ex post superueniente redargui non possit.

Et primo casu puto dicendum, quod spolia non possunt vllo, quantumuis longissimo tempore ab illo vsucapi, vel præscribi, attento eius animo & mala fide, cum qua fuit ingressus, & cum qua detinet possessionem rei alienæ, quoniam nulla antiqua dierum possessio iuuat mala fide possidentem: capitulo vigilanti. extra. de præscriptio, quia
44 mala fides illius, indistincte vitiat præscriptionem, vbi præscriptio causatur facto possidentis. per Abb. ibidem vers. an autem. secunda col. quia dicit Bal. in. l. res creditoris. C. de pignor. actio. secunda quæstione, quod præscriptio impeditur per scientiam rei alienæ, quam habet etiam bonę fidei possessor, exemplum dat in creditore possidente pignus, qui habet bonam fidem, cum habeat pignus a domino, idest a debitore, tamen, quia scit pignus alienum, nullo tempore præscri-

bit ipse, nec hæres, quia in d.primo casu, talis hæres successor, vel occupator, potest dici inuasor rerum ecclesiæ, & inuasis non currit præscri
45 ptio. notatur, & summatur in capitulo nihil. de præsciptio. vbi Abb. vers. venio ad glos. per text. in capitulo licet. in reg. 16. quæstione 3. & 93. dist. illud. glos. d. capitulo nihil. & contra talem scienter inuadentem spolia, & bona ad ecclesiam, vel Cameram spectantia, competunt
46 Cameræ interdictum vnde vi, actio furti, remedium legis si quis in tan tam, & alia, de quibus per Innocen. in capitulo cum in off. de testam. quia mala fides, tam a principio, quam post superueniens, semper impedit præscriptionem. d. capitulo vigilanti. capitulo si diligenti. capitulo fin. extra de præscriptio. vbi glos. in ver. tam canonica. dicit secundum vnum intellectum ad illum text, quod omnia iura ciuilia, quæ tractant de præscriptione triginta, vel quadraginta annorum, quæ procedunt etiam cum mala fide, in odium rei suæ negligentis, in male fidei possessoribus non tenent hodie, per illum tex. attenta causa peccati, quia
47 quod non est ex fide, peccatum est, d. cap. fin. & per glos. d. capitulo si diligenti ext. eod. in vers. bona fides. quæ dicit illud generaliter verum est, quod secundum canones bona fides præscribentis necessaria est: siue de re spirituali, siue ciuili: subdens ibidem, & fides bona intelligitur, cum accipiens credit tradentem esse dominum, vel habere ius distra-
48 hendi, licet erret in facto. l. bona fides. ff. de verb. signif. & hæc bona fides semper præsumitur, nisi probetur contrarium, cum lex dicat præ
49 sumi ignorantiam, nisi probetur scientia. ff. de probatio. verius, & alias vt ibi per eandem glos. nec etiam iste talis successor habet titulum,
50 qui pari modo, de iure ciuili in præscriptione rerum ecclesiæ requiritur, & est necessarius, quia non possunt præscribi res ecclesiæ sine titulo, & bona fide, etiam in præscriptiptio. 40. an. & etiam de iure canonico
51 veteri, vt per Dyn. in reg. possessor. de reg. iur.

Secundo vero casu, quando accipit bona fide, putans tradentem dominum esse, & habere ius distrahendi: qui rei veritate non fuerit dominus: sed fuerit in mala fide, ego puto subdistinguendum esse, quod, vel ille est successor singularis, vel vniuersalis: quia si succedit in rem singularem, vsucapit, & præscribit, etiam cum mala fide sui auctoris. quæ ei in nihilo nocet. glos. est notab. in. §. furtiuæ. instit. de vsucapio. in vers. competat per Abb. in capitulo nihil. secunda col. de præscrip. ibi, secus in præscrip. longissimi temporis 30. vel 40. annorum: nam illa procedit etiam in inuasis, & violentis, si successor sit singularis, & fuit bonæ fidei possessor, & velit a se incipere præscriptionem, vt not. glos. d. §. furtiuæ quoque res. pro hoc facit text. in l. sicut. & l. omnes. C. de præscriptio. 30. annorum, ad quam glos. est additio in fine, sed hodie vitium

tium personæ nocet singulari successori. per authen. malæ fidei. C. de præscrip.long.temp. propter quam additionem videtur peruerti sensus omnium, quæ superius glos. dicit: sed illa authen. loquitur, & intelligitur in præscrip. 10. vel. 20. an. vt Felin. in cap. si diligenti. quinta col. in fi. vers. dum glos. bona fides.

Si vero non sit singularis successor, sed vniuersalis in omnibus spolijs, dicit Dyn. in reg. possessor. circa fin. quod talis successor, si habuit bonam fidem præscribit, non obstante quod eis actor, & defunctus malam fidem habuerit, si tamen vellit a seipso præscriptionem incoare de æquitate canonica: sed imo videtur contrarium verius, quod si iste vniuersalis successor habuit auctorem malæ fidei, eius mala fides ei noceat, qui successor vniuersalis non præscribit de iure ciuili, si
52 defunctus habuit malam fidem, etiam sine violentia. l. cum hæres. ff. de diuers. & tempo. præscrip. quia censetur eadem persona cum defuncto, vt in authen. de iureiur. a morien. præst. per ea quæ dicit Abb. in capitulo nihil de præscrip. tertia col. vbi respondendo ad iura adducta per Dyn. reprobat talem illius opinionem, & tenet indistincte, quod hęres vniuersalis non potest pręscribere cum mala fide sui authoris defuncti, quia hæres, cum ius suum causat a defuncto, cense-
53 tur eadem persona cum defuncto, idem Abb. in d. capit. si diligenti. & ibi Felyn. col. quinta vers. contra opinionem famosam Dyni. vbi recitat, qui teneant opinionem Dyni, & qui teneant opinionem contrariam Dyno: affirmat tamen, quod opinio contraria est magis communis, vt ibi per totam vnam col. ubi dicit saluando, & declarando Dynum, quod oportet, quod mala fides fuerit authoris immediati, non autem mediati. secundum Alex. in. l. Pomponius. ff. de acqui. possess. Item quod opinio Dyni habet locum in terris ecclesiæ, ubi seruatur ius canonicum, non in terris Imperij, ubi seruatur ius ciuile, per Angel. in. l. si ego. §. si pactus. ff. de publi. in rem actio. Item opinio Dyni habet locum in terris Imperij, si hæres non uult uti adminiculo defuncti, quia tunc præscribit cum bona fide, non obstante, quod probetur mala fides defuncti. per Marian. in rub. de cau. possess. & proprie. Item saluatur opinio Dyni in hærede, qui adiuit hæreditatem cum beneficio inuentarij, quia non tenetur restituere illam, quam cum bona fide præscripsit, cum eam habeat ex alia causa, quam hæreditaria, nec uult uti titulo defuncti, neque quoad dominium, neque quoad possessionem, per Alex. in d. l. Pomponius. Item saluatur etiam Dynus, quando defunctus non fuisset in mala fide uera, sed præsumpta. puta causata ab errore iuris, quia illa non nocet hæredi, per Paul. de Cast. in. l. nunquam. ff. de usucap. per glos. quam

ad hoc extollit in. l. tutor rerum, in glos. magna. in fine. ff. de administr. tuto.

Sed si non adsit mala fides ab aliqua parte, si adsint, concomitantiæ iuris,
54 & canonum requisita, ego puto quòd spolia, & res spoliorum possint bene præscribi, quia mobilia, immobilia, iura, & actiones, castra, ciuitates, & regna, etiam spectantia ad Papam, & Romanam ecclesiam spatio temporis præscribuntur, per Abb. in capitulo si diligenti. & glo. & Abb. in capitulo cum nobis de præscriptio. per Felin. in capitulo ad audientiam. col. nona. de præscriptio. ibi per illum text. habes, quod requiritur præscriptio centenaria ad præscribendum bona, & iura vicariorum Ro
55 manæ Ecclesiæ, adduximus supra in contrarijs, quia iudicio meo, licet spolia sint, & possint dici res ecclesiæ, & ecclesiastica, tamen sunt res ecclesiæ, quæ possunt possideri iure communi, nec in illis præsumptio contra possessores habetur, vnde sola bona fides, etiam sine titulo sufficit in illorum præscriptione, vt per text. & ibi glos. in capitulo primo. de præscriptio. lib. sexto. vbi secundum Dynum in reg. possessor. de reg. iuris. rationabiliter distinguitur, quia in rebus ecclesiasticis, quæ possunt possi-
56 deri iure communi, nec præsumptio habetur contra possessores ad præscribendum, sola bona fides sufficit, etiam sine titulo: secus est in illis, quæ de iure cōmuni nequeunt possideri, vel est præsumptio contra possessorem, quia tunc nō sufficit bona fides, sed est necessarius titulus, qui possessori causam tribuat præscribēdi, nisi tanti temporis allegetur præscriptio, cuius, contrarij memoria non existat, vt etiam per Abba. in capitulo si diligenti. de præscriptio. extra, exemplum ego darem in rebus sacris, vel spiritualibus, quę non possunt possideri a laicis, merito etiam nec pręscribi nisi cum titulo, velut dicit glos. in capitulo ad decimas. de restit. spol. quod licet persona sit capax iuris decimarum, tamen non potest decimas præscribere, nisi mediante titulo, nec etiam possidere, quod plus est, nisi cum titulo, & titulus legitimus poterit esse donatio Episcopi de consensu capituli, vel legitima pręscriptio, ꝑ xl. an. tam de iure ciuili, quā de iure canonico, de iure ciuili per tex. in authen. quas actiones. C. de sac. sanc. eccl. de iure canonico in cap. de quarta. de pręscrip. & ideo dicit glo. quod laicus, quantocunque tempore percipit decimas in aliqua ecclesia parochiali, si rector illius ecclesiæ spoliauerit illum, non
57 potest laicus contra rectorem inteṫare interdictum vnde vi, nisi allegat titulum, idest infeudationem ante concilium Lateranen. non autem ante auditur, si allegat prescriptionem: quia non potest prescribere, cum non possit possidere, cum si possideat, possideat contra formam iuris, subdens Dynus paulo post ibidem, quęro vtrum bona fides requiratur

tempo-

tempore contractus,& tempore traditionis,& tempore continuatæ possessionis, dicens, quod de iure ciuili in titulo emptionis, & venditionis requiritur bona fides, vel probabilis error: qui bonæ fidei præsumptionem inducat tempore contractus, & tempore traditionis, in cæteris vero requiritur tempore traditionis tantum. ff. de vsucap. si his qui pro tempore.§.fin.sed de iure canonico non requiretur tempore cõtractus in his,quæ de iure communi possunt possideri, cum sine titulo præscribuntur,sed tempore traditionis,& continuatæ possessionis, vsque in finem completæ præscriptionis, sed in his, quæ de iure communi non possunt possideri: in quibus præscribendis,requiritur titulus: est dicendum, quod bona fides non requiritur tempore contractus, & tempore traditionis,& tempore continuatæ possessionis,secus in cæteris,nisi post tempus contractus mala fide celebrati error facti probabilis interueniat qui male fidei præcedentis suspicionẽ remoueat, vt ibi per eum: vbi vide,quando fuit erratum in iure,& quando in facto,etiam quando in iure, & in facto, quæ fides bona, ne,an mala fides arguatur &c. vbi magistraliter per eum.

Nec valet, quod posset allegari, quod spolia vti res ecclesiæ non possunt possideri iure communi, quia res ecclesiæ, iure commui in tertiam personam alienari prohibentur, vnde videntur non posse possideri regu-
58 lariter de iure communi, stante iuris communis prohibitione, super alienatione, totis titulis de reb. eccles. alienand. Quia responderi potest, quod non est verum obiectum, quod res ecclesiæ sint prohibitæ a iure communi alienari, sed bene sunt prohibitæ sine solemnitate, & sine causa, quia cum causa,& seruata solemnitate a iure tradita, quotidie alienantur, & alienari possunt, totis dictis titulis de rebus ecclesiasticis alienan. vnde illæ possidentur, & possideri possunt de iure communi, vt per Abb. in cap. cum non liceat. de præscriptio. col. 3. vers. & circa. vbi dicit, quod res ecclesie non prohibentur alienari simpliciter, & indistincte, sed bene prohibentur sine certa solemnitate: & data bona fide, & excluso iuris errore, in illis procedit præscriptio, si habet concomitantiam suam, vnde ego puto per supradicta, quod spolia præscribantur, & præscribi possint in præiudicium ecclesiæ, & cameræ Apostolicæ.

Sed ego credo, quod spolia, dato quod præscribantur, non præscribuntur, nec præscribi possunt, nisi centenaria præscriptione, quia sunt
59 applicata Cameræ Apostolicæ, & Papæ, vt bona Papę, & Camerę, & vti bona ad Papam, & Cameram Apostolicam spectantia, vt per Bullas, & maxime per extrauagantem Pauli Tertij. in materia ędit*a*s: in quibus Papa vtitur verbo spectasse, & spectare, pertinuisse, & per-

 tinere

tinere, quod verbum de sui natura importat principaliter, non secundario per text. in l. non solum. §. quæritur. ff. de procurat. facit l. qui liberis. §. hæc verba ff. de vulgar. & pupill. & per Baldum in l. licet. C. de pact. vnde si spolia sunt principaliter applicata Cameræ, & Papæ, & principaliter ad Papam spectant, succedit illud; quod regulariter dicit Abb. in cap. ad audientiam. extra de præscriptio. quod in spectantibus
61 principaliter ad Papam non currit præscriptio: nisi centum annorum, quia tanti temporis, & non minoris currit præscriptio contra Papam, & Romanam ecclesiam. cap. ad audientiam. cap. cum nobis. extra de præscriptionibus.

Nec valet illud, quod posset obijci, quod cum camera Apostolica capiat spolia per obitum Prælatorum quarumcunque ecclesiarum de mundo, in quarum locum est suffecta, & subrogata Camera apostolica in spolijs, Rota decis. 855. in antiquis. incipit. cum Camera. quod propterea iure, & priuilegio illarum ecclesiarum, in quarum iuribus succedit, vti debeat, non suo, & sic gaudere præscriptione xl. annorum, non centum, prout quælibet ecclesia gaudet: Quia respondetur, quod immo Papa, licet succedat in loco, & iure priuati, tamen debet habere suum priuilegium, & habet vti etiam in illa re suo priuilegio, saltim in futurum, & à tempore quo succedit, quia si præscriptio inci-
62 pit contra priuatum, & ecclesia illi succedit, præscriptione pendente, præscriptio habet compleri, tanquam contra ecclesiam, non tanquam contra priuatum; licet in priuati iuribus succedat ecclesia, quia ecclesia vtetur iure sui priuilegij. per gloss. in authent. quas actiones. C. de sacrosanct. eccles. vbi Bald. secunda col. versic. 7. & vltimo quæritur. vbi posita quæstio, an priuilegiatus, qui succedit non priuilegiato, vtatur suo priuilegio quantum ad præscriptionem. & tenet quod à tempore, quo succedit in futurum, & pro tempore futuro, priuilegiatus habere debeat suum priuilegium, etiam in re priuati, in qua succedit. Idem tenet Abb. in cap. de quarta. 6. col. vers. sed quæritur. vbi dicit, quod glos. in d. authent. tangit q. sed non firmat pedem. Idem dicit Ioann. And. in cap. primo. de iure patronat. And. de Isern. in constit. regni. in titulo de purgatio. præscript. circa principium. Idem tenet Abb. in cap. ad aures. extra de præscript. Idem Bar. in d. authen. quas actiones. vbi ponit & disputat, an priuilegiatus vtatur priuilegio suo contra priuilegiatum, licet videatur de iure regulariter contrarium, cum ille, qui in ius succedit alterius, eo iure vti debet, quo ille, cui succedit, cap. is qui. de reg. iur. in 6 & subrogatus sapere debet naturam, & conditionem subrogantis in re subrogata. §. fuerat. institu. de actio. & cessionarius plus iuris in re cessa, &c. sed Papa debet habere à die obitus

Prælati

Prælati suum priuilegium centenariæ præscriptionis, quia statim, quod moritur clericus, rector, vel Prælatus, spolia decedentis sunt ap plicata Cameræ, vt per extrauagantes in materia ęditas, & maxime in extrauagan. Pauli Tertij. vbi declarat spolia a die mortis semper spectasse, & pertinuisse ad Cameram Apostolicam, vtendo uerbo spectasse quod est finiti, & perfecti temporis, quod importat canonem latæ, non ferendæ sententię, per ea quę late adducimus, in quęstione de priuile-
63 gijs Cameræ &c. primo priuilegio. ante vero obitũ Prętati, & in eius vita si quis incipit pręscribere pro illo tempore, vsque ad diem mortis, nõ currit pręscriptio Camerę ad rationem centenarię pręscriptionis, sed ad rationem pręscriptionis xl. annorum cuilibet ecclesię currentis, ut per glos. Bal. Abb. Io. Andr. in dictis locis, Vnde uidetur concludendum, quod spolia, ex quo sunt de spectantibus ad Papam principaliter, non pręscribuntur in centenaria pręscriptione Papæ, & Romanę ecclesiæ concessa, quia etiam tanto tempore pręscribitur usus fructus ciuitati relictus per glos. in capit. nemo 16. quęst. 3. que dicit, quod hec pre-
64 scriptio centum annorum habebat locum olim in qualibet ecclesia, sed hodie tãtum Romanę ecclesię est appropriata, istud etiam habet locum in ecclesia Nonantulana: glos. in authen. quas actiones. C. de sac. san. eccles. & in omnibus ecclesijs, que sunt de patrimonio Roma. ecclesiæ, Felin. in cap. ad audientiam. de rescriptis.

Sed quomodo ista præscriptio centenaria probetur, uide per Bal. in l. fi. C. de sac. san. ecclesijs. per Abb. in cap. si diligenti. de præscrip. cap. cum vobis 2. col. vers. 2. principaliter eo. vbi ponit multos modos, primo per in-
65 strumenta, & viam constituti, & secundum Bal. quod in præscriptione centenaria sufficiat probatio per præsumptiones, quia directa probatio est difficilis, & per Feli. d. cap. cum nobis. præallegato.

Et ad responsionem, seu concordationem contrariorum deuenio: & primo non obstat illud, quod adduxi in contrarium de titulo, ne rei domini. vel templo. quia tempus indefinitum illius rubricæ, per quod videbatur excludi omnis præscriptio, fuit per subsequentia tempora determinatum, & generalitas illius declarata, & limitata per titulos subsequentes, quia post illam rubricam factus est titulus de præscriptione. 30. vel 40. annorum, per quem videtur exclusa, & adempta facultas vendicandi cuique rem præscriptam, vel potest dici, quod illa rubrica loquatur de præscriptione. 10. & 20. annorum. non de alijs præscriptionibus 30. 40. & centum annorum, quæ currunt in rebus ecclesiæ, etiam de iure ciuili. l. fin. & authen. quas actiones. C. de sac. sanc. eccles. quia tali rubrica non obstante, præscribuntur res ecclesiæ, & templorum, vt dictis iuribus, vel quod generalitas illius rubricæ, intelligatur genera-

liter loqui in casibus in nigro contentis.

Nec obstat parimodo illud; quod rerum ecclesię possessio, & dominium nunquam uacet, nec etiam per mortem prȩlati, quia illarum possessio, & dominium est penes Christum, & ecclesiam uniuersalem, uel particularem, uel quod parietes ecclesię, uel ecclesia ipsa consecrata semper possideat, uendicet, & ius habeat, & quod spolia per uerbum pertinere positum in bullis, spectent, tam quoad dominium, quam quoad possessionem ad Cameram apostolicam, unde cum sint in possessione, & dominio Camerę, non uidentur posse ab aliquo possideri, ne sequatur absurdum quod insolidum duo possideant, & duo præscribant, unde nec etiam prȩscribi. Quia respondetur, quod etiam illa, quę sunt in dominio, & possessione alterius, concurrentibus, & concomitantibus concomitantijs prȩscribi possunt, & prȩscribuntur, & per præscribentem rei prȩscriptę uel usucaptę acquiritur dominium, & possessio, & etiam dominium, nedum utile, sed & directum, per tex. in .l.3.ff. de usucapio. ubi diffiniendo usucapionem dicit, quod usucapio est acquisitio dominij per continuationem possessionis temporis lege diffiniti. Idem uidetur dicere tex. in .l. traditionibus .C. de pact. id quod intelligi debet, etiam de directo dominio, per Dyn. in reg. possessor. de reg. iur. quia appellatione dominij intelligitur de directo .l. prima. & secunda .ff. si ager uectigal. uel emphiteo. & hec in usucapione fauore possidentis, in prescriptione uero x. & xx. anno. acquiritur utile dominium possidenti bona fide, propter bonam fidem, quam habet: in prȩscriptione uero longissimi temporis 30. uel 40. ann. quando cum bona fide, uel contra ecclesiam, uel contra priuatum, sine titulo, quod utile dominium acquiritur, sicut in prȩscriptione longi temporis, & etiam directum per glo. in .l. si quis emptionis .C. de prescriptio. 30. ann. per Io. Andre. in regu. possessor. uer. quartum prȩponebatur, ubi concludit, quod quoad modum utendi, præscribens acquirit omne dominium, quia potest illa re uti ut uult, & sicut potest quilibet dominus disponere de re sua, & per Innocen. in capit. cæterum. de iudic. extra quod per prescriptionem acquiritur directum, & utile dominum. Idem dicit glo. in authen nisi .C. de bon. mater. per Archid. in capit. i. de prȩscrip. lib. 6. per Abb. in capit. ad aures. uer. item facit. ubi dicit, quod ille tex. Facit pro eo, quod per præscriptionem de iure canonico acquiritur dominium utile & directum, &c. & per eundem in rubrica extra de prȩscrip.

Et per prȩscriptionem perditur, & acquiritur respectiue possessio rerum, quia licet contra ciuiliter possidentem non currat prȩscriptio .l. male

agi.C.

C.de præscriptio.30.annorum.tamē,si scio possessionem meam natura lem vacantem, ab alio esse occupatam,perdita est naturalis possessio,& si negligo per modicum tempus illam recuperare,perdo etiam ciuilem quia videor suspicari me posse repelli.l. clam possidere. in fin.cum.l.sequenti.ff.de acquir.posseſſ. vbi si volo ad fundum reuerti,quia vim ma iorem timeo,amitto ciuilem possessionem,non ex facto illius possidentis,sed ex voluntate mea,fac.l.3.§.si quis nūciat.eo.tit.si vbi ego audiēs domum meam a latronibus occupatam timore conterritus nolui accedere,amitto ciuilem, etiam si timor esset falsus, vt ibi in glos.per Bar.& Angel.in l.si de eo.§.1.eo.tit.

Item perditur ciuilis possessio, quando ignoro rem meam ab alio occupatam, & negligo tanta negligentia, quod res quasi perijt. per Bar. d.l.si de eo. §. 1. de acqnir. possessione. Item quando ignoro rem meam ab alio occupatam, nec perijt, tunc perditur ciuilis tanto tempore, quo præsumor de ea oblitus, vt per Bar. d.loco per Abb. in capitulo vigilanti. vbi Fel.enumerat casus, quibus perditur ciuilis possessio extra. de præscriptio quia. dicit Dynus in reg. possessor. circa finem, quod licet tempus non sit modus perdendę possessionis, & contra ciuiliter possidentem præscribi non possit, tamen iure cauetur, quod tempus est modus inducendi obliuionem, & obliuio est modus inducendi dispositionem animi, & dispositio animi est modus perdendi possessionem, vt legitur & not. in l. furtum. §. fundi. C. de vsucapi. subdens idem Dynus, & propterea dico, quod si ciuiliter possidens neglexerit naturalem possessionem per decem annos, vel vltra, quod illa negligentia circa possessionem naturalem, priuat eundem possessione ciuili, sicut alias cauetur in iure, quod negligentia commissa in adipiscenda, vel recuperanda possessione naturali, inducit amissionem ciuilis.l.si ideo.§.si forte.ff.de acquir.posseſſ.& alias, vt ibi per eum vnde per hæc non videntur obstare argumenta in contrarium adducta quia ad illa, vt vides respondetur.

Nec obstat parimodo illud, quod ex quo spolia, vt res ecclesiæ sunt prohibitæ alienari, quod non possunt etiam præscribi, vel vsucapi, quia quod prohibetur alienari, & præscribi, & vsucapi prohibetur, quia non est verum, quod res ecclesiæ prohibeantur alienari indistincte, sed bene non seruata solemnitate, & sine causa, per Abb. in capitulo cum non liceat. de præscrip. col. 3. vers. & circa præscriptionē &c. & quod dicit glos. in l. vt lex. ff. de vsucap. quod no potest alienari, non potest vsucapi, vel præscribi, intelligitur verum in terminis, quibus loquitur: quia si res minorum, durante minoritate, non possunt alienari, nec etiam possunt præscribi, quia præscriptio venit appellatione, &

ne, & vocabulo alienationis. &c. vnde contrarium non obstat.
Ad illud etiam: quod adducebamus pro contrario, quòd detentores, & occupatores rerum sedis, vel Cameræ Apostolicæ sunt excommunicati Bulla in Cœna Domini, & alijs iuribus, respondetur, quia Bulla cum iuribus loquitur in scienter occupante, & scienter detinente res Cameræ, & talem etiam dicimus supra, quod attenta eius mala fide non præscribit.
Nec minus facit, contra quod semel dicata Deo non possunt ad prophanos vsus remeare, ergo non possunt præscribi, quia res ecclesiæ, & etiam spiritualia de iure canonico, & ciuili præscribuntur, totis titulis. de præscriptio. & regula quod semel, debet intelligi in illis, quæ omnino sunt prohibita, vel prȩterquam per uiam a iure permissam, & concessam.
Nec facit contra illud, quod vltimo adducimus, quod Camera Apostolica, cum non habeat notitiam de morte clericorum, qui in qualibet parte mundi decedunt, æquiparatur ignoranti, & absenti, cui si retinet ciuilem possessionem, non currit prȩscriptio, & æquiparatur parimodo non valenti agere, qui prȩscriptione rem non amittit: quia respondetur per Dynum in reg. possessor. in fin. quod quandiu absens retinet possessionem ciuilem, nunquam inchoatur prȩscriptio contra illum duplici ratione: primo quia contra possidentem ciuiliter non præscribitur. l. 2. C. de præscriptio. secundo quia, qui possidet ciuiliter præscribit, ergo alius non præscribt eodem tempore, ne plures insimul insolidum quærerent, sed si scio possessionem meam naturalem vacantem, ab alio esse occupatam, si eam negligo per modicum tempus recuperare, perdita est naturalis, & perditur ciuilis, quia videor suspicari posse me repelli. l. clam possidere. in fin. cum. l. sequen. ff. de acquir. possess. & alias, vt dixi paulo ante. per quod est etiam responsum ad regulam non valenti agere, pro qua vide Abb. in cap. ex transmissa. de præscrip. vbi illam regulam disputat, declarat, limitat, & ampliat multis modis.
Item potest responderi etiam alio modo, quia videtur, quod ignorantia, vel absentia Cameræ Apostolicæ, non sit modo aliquo in spolijs considerabilis, etiam in quacunque mundi parte decædant clerici, quia ecclesi. Roman. ad quam spectant spolia, vel Camera Apostolica habet suum Fiscum, per Felin. in capitulo ad audientiam. de præscrip. & per text. in clem. secunda. §. 1. de hæret. vbi Card. not. & fiscus regu-
66 lariter vbique esse præsumitur, & semper, & vbique præsens glos. not. in. l. 1. C. de quadrien. prescrip. vnde non potest dici absens, merito non obstat obiectum. Has exceptiones, puto posse opponi & admitti in

ti in

ti in causis spoliorum per reos conuentos, contra actionem aduersus eos intentatam, Item puto posse opponi omnes alias exceptiones, vel sint dilatoriæ, vel sint peremptoriæ, aut cuiusuis generis ad differendum impediendum processum, litis contestationem, sententiam executionem, limitandum, moderandum, seu quouismodo impugnandum, & maxime, quæ non cauillose, calumniose, malitiose, & frustratorie opponantur, prout diximus supra in principio quæstionis: si non reperiantur expresse prohibitæ. Et ex his pro nunc sit absolutum, quod volumus dicere in præsenti quæstione ad laudem omnipotentis Dei, & eius Gloriosissimæ Virginis Matris.

SVMMARIVM.

1 *Duobus modis Camera facit spolia.*
2 *Acquisita tempore episcopatus, vel beneficij præsumuntur ecclesiæ.*
3 *Prælatus tenetur acquirere ecclesiæ,*
4 *Acquisita post beneficium adeptum, ecclesiæ acquisita præsumuntur.*
5 *In dubio prælatus præsumitur acquirere ecclesiæ.*
6 *Immobilia acquisita per clericum, præsumuntur ecclesiæ acquisita. Nec prodest alteri possessio.*
7 *Quilibet ordinari debet ad beneficium.*
8 *Est bona similitudo de vxore ad ecclesiam.*
9 *Negociator Clericus, vt pestis vitandus.*
10 *Spoliorum, & rerũ acquisitarum de ecclesia, possessio est penes ecclesiã.*
11 *Prælatus habet interdictum vnde vi ad bona ecclesiæ occupata.*
12 *Præbendarius possidet bona nomine ecclesiæ.*
13 *Hæredes habent probare, sit ecclesia sit in possessione. Et econtra.*
14 *Clerici simplices, non præsumuntur acquirere nisi intuitu personæ.*
15 *Clerici in minoribus, possunt exercere quælibet negocia licita.*
16 *Præsumere negocium in clerico est præsumere delictum in eo.*
17 *Etiam clericus in minoribus prohibetur hodie negociari.*
18 *Sacerdos factus præsumitur beneficiatus.*
19 *Quodlibet beneficium præsumitur habere redditum pro victu duorum.*
20 *Aliquando quis ordinatur ad titulum patrimonij.*
21 *Acquisita ob seruitia sunt clerici propria.*
22 *Distinctio Doctorum pro præsumptionibus faciendis circa spolia.*
23 *Industria æquiparatur patrimonio clerici.*
24 *Administrator perpetuus præsumitur acquisisse ex administratione.*
25 *Spolia capiuntur a Camera legitime, & per actus solemnes.*

26 *An*

26 *An Camera scienter occupans bona hæredis, incidat in constitutio. l. si quis in tantam.*
27 *Prælatus non præiudicat ecclesiæ, si possessionem rei ecclesiæ legat alteri, vel dimittat.*
28 *Non est præsumendum hæredem velle alio modo possidere, quam vt defunctus.*
29 *Cautela pro hærede sese immiscente in bonis clerici defuncti.*
30 *In illicite per clericum acqisitis, non est præsumptio pro Camera.*
31 *Acquisita per Clericum, numquam præsumuntur ex negociatione.*
32 *Negocia sunt prohibita tantum beneficiatis.*
33 *Probet Camera, si prętendat acquisita esse ex negociatione.*

De probationibus & seu præsumptionibus pro capienda possessione Spoliorum faciendis.

QVÆSTIO XV.

ORTVO clerico, vel prępato, hęredes omnia bona illius, vti ꝓpria simpliciter, & temere nulla habita distintione occupāt, illorūq̄ possessionē indistinctè in damnū ecclesię, & hodie Camerę apostolicę, quę illius loco succedit inuadunt, & in illa se confouent, allegantes vel defuncti omnia bona, sibi fuisse in testamēto a defuncto relicta, vel illa clerico ex patrimonio, vel alio modo obuenisse, vt ĩ illius successionē ab intestato ēt de iure habeāt, ita & taliter, q̄d si ecclesia, vel Camera Apostolica contrariū prętēdat, illorū ob temeratiā occupationē, inuasiomem, seu detentionē necesse habeat probare de suis iuribus, cōtra iuris debitum. Et quia ĩ tali causa sępę suboriūtur dubia, Camerę ne an vero hęredib⁹ incūbat probatio, tā impetitorio, q̄ in possessorio, merito mihi visū fuit, non esse extra propositū hanc de p̄sumptionibus, & probationibus faciēdis in causis spoliorū quęstionem ponere, vt cōstito pro qua parte sit p̄sūptio, & Camerę ne, ā vero hęredi onus ꝓbādi incūbat, & vter bona clerici, vel illorū possessionē illo defuncto, licite capere, vel apprehēdere possint, abstinere habeāt hęredes ab occupādo, vel vsurpādo res, q̄ ad eos nō spectāt, & bona clerici defuncti detētādo, ad onus supfluę ꝓbationis Cameram Reuerendam indebite non astringant.

Et cum duobus modis hodie Camera faciat spolia, per viam videlicet acquisitorum

1 quifitorum de beneficijs ecclefiafticis,& per viã negociationum,& alias illicite acquifitorũ, prout diximus in prima quæftione præfentis materię: primo loco attingendo relicta per clericos, acquifita de ecclefijs, & bonis beneficiorum. Vř,quod quocumque relicta, vel remãfa poft mortem clerici,acquifita per eũ,fint &,effe intelligantur ecclefiæ,& ecclefiæ vel Camerę acquifita.per text. qui dicit ad litterãin cap. primo.12.queftione 3. vbi habetur,quod Epifcopi,Prefbyteri,Diaconi,vel quicunque clerici, quęcunque comparauerint, vel acquifierint poft adeptum ordinem, vel tempore fui epifcopatus, prefbyteratus, vel clericatus, debent ecclefię conferre,alioquin tenentur crimine,tamquam inuafores re
2 rum dominicarum.

Et in capitulo quicunque feq. quæft. habetur, quod clericus, vel facerdos
3 tenetur acquirere fuę ecclefię, quia fi Pręlatus negligit acquirere ecclefiæ,& maluit fibi quam ecclefiæ, imputatur ei, & de hoc tenetur ad inftar tutoris, quia non debet pręponerę vtilitatem fuam, vtilitati ecclefię vt per text. & glof. ibidem.

Idem videtur dicere Abb.in capitulo prefbyter. de pecul.cler.in finalibus verbis & in capitulo facerdotes.ead.12.queftione.4.habetur.quod fi clericus aliquid emit de pecunijs fuis,& ecclefię,quod de eo debet conficere inftrumentum,vt fciat quantum de fuo impedit, & quantum de rebus ecclefię, quia aliter prefumitur de rebus ecclefię, & pro ecclefia, vt ibi. facit quod habetur in text. capitulo Pontifices. 12.queftione.3.vbi datum Pontifici,datum ecclefię cenfetur, vnde illud Pontifices computabunt inter res, & bona ecclefię facit.text.in capitulo prefbyter. d.queftione.4.vbi prefbyter, qui diocefim tenet, de omnibus que comparat ad ecclefię nomen fcripturam facere debet, alias remouetur,ab ecclefię adminiftratione. eft bonus text.in capitulo primo. de pecul.cler.vbi acquifita per prefbyterum poft prefbyteratus ordinem adeptum, iuris ecclefiæ cenfentur.

Et acquifita per clericum poft clericatum,de quibus ex fui natura,& qualitate in vita poterat difponere, & ordinare, fi decedat non difpofito, vel ordinato de illis, vadunt illa ad ecclefiam, cui pręfuit, vel vbi fuit clericus, aut minifter text. eft in capitulo quicunque. 12. quæftione. 3.facit quod habetur in authen.de ecclefiaft.tit.§.interdicimus.vbi interdicitur epifcopis,& perfonis ecclefiafticis fimpliciter difponere in cognatos,vel alio modo, de bonis poft epifcopatum, vel ordinem adeptum, quouifmodo acquifitis, quia funt & intelliguntur effe ecclefiæ, & ecclefiæ per eum acquifita.

Hoc idem dicit Io.and.per dicta iura in capitulo cum in officijs.de teftam. ibi: de his quæ acquifiuit poft clericatum, præfumitur quod.intuitu

ecclefiæ

4 ecclesiæ, & de redditibus ecclesiæ acquisierit, hoc autem licet præsumatur in singulis clericis, vt in prællegatis iuribus, in prælatis tamen maxime præsumitur, subdens quod intantum valet ista præsumptio, & in tantum est standum hic præsumptioni, quod per eam sententia fertur pro ecclesia, nisi exaduerso probetur, vel præsumatur de contrario, vt in prælleg. §. interdicimus. prælleg. authentico. Idem dicit Inno. & Hostien. per eadem verba d. capitulo cum in officijs, quos sequitur Cardinalis Zabarella ibidem, idem videtur dicere Bal. in l. cum ipse. C. de contrahen. emptio. & vend. ibi, tertio casu scilicet quando dubitatur, quod in dubio videtur emisse nomine ecclesiæ. & est ratio, quia tenetur acquirere ecclesiæ, & ideo præsumitur pro ecclesia, quando dubitatur vtrum clericus, vel prælatus, quo nomine emerit, ecclesiæ ne, an vero suo proprio, quia præsumitur fecisse illud, quod facere debuit, & illud,
5 ad quod tenebatur. Idem Bal. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. ibi, secunda ratio est, quia ex quo prælatus reperitur in possessione, præsumitur possidere nomine ecclesiæ, quia ad officium suum pertinet acquirere ecclesiæ, &c.

Quia prælatus in dubio videtur emisse, & comparasse rem nomine ecclesiæ, merito in casu isto pro ecclesia, & Camera est præsumendum, quia dicit Hostien. d. capitulo cum in officijs. quod ex quo clericus debet inire contractum nomine ecclesiæ. 12. quæstione. 4. episcopus. & capitulo presbyter. de pecul. cler. in dubio debeo magis præsumere, quod contractum inierit nomine ecclesiæ, quod est secundum ius, quam nomine suo, quod est contra ius.

Idem videtur dicere Hostien. in capitulo primo. §. hortamur. de testam. vbi dicit, quod in aquisitis per clericum est præsumptio pro ecclesia, saltem quoad bona immobilia, ibi, & sic patet quod quoad bona immo-
6 bilia est præsumptio pro ecclesia, nec prodest alteri possessio, nisi aliud probet.

Facit, quia nemo ordinari debeat, nisi habeat beneficium, alioquin vi-
7 detur quod episcopus ei teneatur supplere de victu, capitulo non liceat extra de præben. & dignita. facit quia sponsa & vxor quicquid acquirit matrimonio, constante matrimonio acquirit, & de illius bonis acquirere præsumitur. l. etiam. C. de donat. inter vir. & vxor. & . ff. eo. quintus. Abb. in capitulo primo, de pecul. cler. per Hostien. Io. Andr. & Inno. & alios d. capitulo cum in officijs. de testam. quia bene infertur
8 de vxore ad ecclesiam, & est bona similitudo, prout dicit Bal. in l. cum ipse. C. de contrahen. emptio. quia inquit prælatus dicitur sponsus, & ecclesia dicitur sponsa. l. vxor marito. ff. de donat. inter virum & vxorem.

Idem

Idem dicit Hostien. in capitulo primo. §. quicquid. de testam. vbi reddendo rationem talis præsumptionis, ideo est, quod sponsa, & vxor præsumitur acquirere de rebus mariti, & marito, quia vix de alijs mercimonijs se intromittunt mulieres, quam de rebus mariti; & si hoc faciunt, faciunt de rebus mariti, vnde bene est, quod sit præsumptio pro marito: & hac etiam ratione præsumitur pro sponsa spirituali, idest ecclesia, vt videlicet clericus, vel Prælatus præsumatur de rebus ecclesiæ acquirere, Quia videlicet omnia mercimonia sunt illicita sponsis spiritualibus; & si exerceant ipsa, turpis est quæstus, quia negociator clericus, est vt pestis vitandus. 85. distinc. negociatorem. sed si talis negociator hoc consueuit facere de rebus ecclesiæ, ergo bene est, vt
9 eadem ratione pro sponsa spirituali contra sponsum spiritualem præsumatur, quamuis in multis differat, vt per Doct. ibidem. vnde per hæc videtur quod præsumptio est pro ecclesia, & in tantum valet ista præsumptio, quod pro ecclesia sententia est ferenda, nisi aliud ex aduerso probatur, vel præsumatur, vt supra fuit dictum. Imo Santissim. D. N. Pius Papa Quartus per suam, quam edidit constitutionem sub Datum Romæ Anno 1560. die 26. Maij qua ordinat, quod de rebus ecclesiasticis, vel occasione ecclesiæ acquisitis non possit fieri donatio, vel dispositio, vult, quod rerum donatarum huiusmodi, contra dictam constitutionem relictarum capi possit possessio per Cameram, sine vitio spolij.

Et spoliorum, ac rerum per clericum relictarum, acquisitarum de ecclesia, possessio semper est penes ecclesiam, & penes Christum per Inno.
10 capitulo cum supra. de caus. possess. & propriet. vbi dicit, quod quantuncunque moriatur prælatus, & omnes clerici, tamen proprietas, & possessio remanet penes Christum, & ecclesiam, quæ nunquam moritur, & non est unquam nulla, per Archid. capitulo hoc consultissimo. de reb. eccles. in 6. in vers. ipsarum. ad hoc 16. quæstione 3. inter mem. leg. & not. 12. quæstione secunda expedit. & capitulo causa. de verb. sig. late Ruin. cons. 156. incip. primo videndum. vol. quarto. Et si spolietur ecclesia aliquibus bonis, antequam illius possessio apprehen-
11 datur, Prælatus successor habet interdictum vnde vi, vt per Bar. l. prima. §. municipes. de acquir. possessio. vbi Paul. de Castro, quod licet rector ecclesiæ mortuus sit, possessio tamen non perditur, sed remanet apud ecclesiam. i. apud Deum, & Apostilla ibidem ad eundem Paulum, quod Prælatus confirmatus, qui nondum est adeptus possessionem suæ dignitatis, potest agere interdicto vnde vi. Quia licet vacet dignitas, non vacat possessio bonorum ecclesiæ, & ecclesia est in anima viuentis, & per Bart. in. l. sicut. §. fin. ff. quod cuiusque vniuersitatis no-

tis nomine.

Merito videtur semper præsumendum pro ecclesia, & agentes Cameræ possunt capere possessionem relictorum per clericum, quia non videntur alienam possessionem capere, sed suam continuare, quia clericus etiam viuens illa possidet, nomine ecclesiæ, non suo, vt per Innocen.in capitulo in præsentia.extra de probatio.vbi dicit,quod licet ius præbendæ vacet, non tamen vacant res, & iura pertinentia ad præbendam, i.
12 mo etiam possidentur ab ecclesia,etiam dum viuit præbendarius,quia possidet illa nomine ecclesiæ not. in capitulo ex literis.de probatio. tex. ad literam in capit.sine exceptione. 12.quęst.secunda. vbi habet, quod clericus utitur rebus ecclesię, non uti proprijs, sed uti sibi commendatis: ergo in istis taliter per clericum, acquisitis, probabit hęres, si de contrario prætendet, vnde sese non intromitet possessionem, vel proprietatem præoccupando, vel inuadendo, stante præsumptione, quousque de meliori iure suo contra Cameram non docuerit, quia dicit Hostien.in cap.vnico.vt ecclesia beneficia.&c.quem refert ibi Io.de Imo. quod quando ecclesia petit bona, quæ clericus tempore mortis possidebat,videtur quod hæres conuentus habet probare,quod non sunt bona ecclesiæ, &c.

Sed videtur, quod non præsumatur, neque pro ecclesia,neque pro hærede in bonis per clericum, vel prælatum acquisitis, & post mortem relictis sed pro eo qui est, vel reperitur in possessibone onorum, vel sit hæres, vel ecclesia,vnde nón possidenti, vel extra possessioné existenti incunbit probatio, est bona glo. in capitulo quicunque. 12. quæstione 3. vbi ha
13 betur, quod si ecclesia sit in possessione, hæredes habent probare. sed si hæredes essent in possessione,oporteret ecclesiam probare de iure suo ead. cau. quæstione 5.cap. primo.in fin.& eadem cau.quæstione prima sint manifesti.ibi, Vel dic,quod si post mortem episcopi ecclesia inueniretur esse in possessione rerum per clericum relictarum,hæredibus incumbit onus probandi, sed si hæredes sunt in possessione,tunc ecclesia probabit 12. quæst. 5. in fin.

Idem sentit glos.in cap.primo 12.quæst.5.in glos.fin.ibi ideo episcopo incumbit onus probationis, quia illa erat in possessione, & ibi in margine allegatur Bal.in authen. ex testamento.7.col.11.vers.C.de collat. ,& quod notat Bart.in.l.si inter. ff.de rebus dub.Io. And. in addit.ad Specul. tit.de act.§.primo.ver. sed quid si dubitatur. moderni legistæ.in.l. cum fundus.§.seruum. in fin.ff.si cer.pet.

Sed pro intelligentia materiæ, & pro concordatione contrariorum istorum, ego puto dicendum, quòd aut defunctus fuit clericus simplex, nudum officium habens, vel beneficium, aut fuit beneficiatus præ-

sumptiue

sumptiue, veluti si in sacris, aut ad sacerdotalem ordinem promotus: aut beneficiatus apparenter, veluti prælatus: & primo casu videtur quod in bonis relictis, sit præsumendum, & sit præsumptio facienda pro hæredibus, quia iste cum non fuerit Prælatus, sed clericus simpliciter, creditur acquirere intuitu personæ, non ecclesiæ, quando ad hoc quærendum, scilicet nomine ecclesiæ nullum habuit officium, ideo suo nomine quærere videtur, si aliunde habet bona, quam de ecclesia: vnde eius hæres legitimus, licite post eius mortem bona relicta occupabit, dicunt Io. And. Innocen. & Hostien. d. capitulo cum in officijs. de testam. secundum aliquorum opinionem, quam omnes attestantur esse non malam, & eam sequuntur: clerici.n.iuquiunt simplices, qui nullum in ecclesia habent certum officium, siue dignitatem
14 non præsumuntur acquirere intuitu ecclesiæ, sed personæ, vnde & hæres suus legitimus succcedit eis ab intestato, argumen. capitulo requisisti. §. fin. de testam. ex. quia clerici in minoribus constituti non be-
15 neficiati, minime prohibentur exercere quælibet negocia secularia, alias licita, vt per Abb. in capitulo primo, ne cler. vel monac. vnde ob hoc posset dici, quod pro tali clerico esset præsumendum, quod potuisset acquirere ex negoc ationibus, & ex negociando, si negociari potest quod videtur contra regulam, quam facit Abb. in capitulo primo. de pecul. cler. & capitulo cum esses de testam. 11. col. num. 26. vbi dicit, quod clericis est in distincte prohibitũ negociari, & præsumere quod clericus acquisierit ex negociationibus, est præsumere in eo crimen, &
16 delictum, sed intellige pro concordatione de alio clerico, quam de simplici, puta de in sacris constituto, de ministro altaris, & de beneficiato, vt per eundem Abb. ibidem.

Et potest clericus in minoribus impune redire ad seculum, & laicare, quia apostasia in eo non consideratur, quia impune potest seculariter viuere, & renunciare in totum ordini clericali, & si non verbo, saltem
17 facto exercendo actum omnino contrarium, vt docetur per Abb. in capitulo tuæ. de aposta. ex. Sed negociari, & negocia secularia exercere, prohibetur clericus toto tit. ne cler. vel monac. & etiam tacito mo lo constitutione Pi, Quarti. de qua diximus ad longum in quæstione, quæ negocia sint præmissa, ant interdicta clericis. vbi inseritur copia dictæ constitutionis. Sed de præsumptione in clericos, quoad negociationes, dicemus infra in præsenti quæstione.

Si vero sit beneficiatus præsumptiue, puta, quia defunctus fuerit in sacris ordinibus, vel ad sacerdotium promotus, videtur quod circa acquisita relicta per eum, sit præsumendum pro ecclesia, & Camera, & quod si hæredes aliquid prætendant ipsi de eorum iuribus probare

habeant, vnde nec bona occupare, nec in illis se intromittere debent, quia talis defunctus, ex quo fuit ad sacros ordines promotus, vel sacerdos factus, fuit præsumptiue beneficiatus, & illum habuisse
18 beneficia præsumitur, quia ad tales ordines regulariter, & de iure ordinario promoueri non debet, nec potest sine titulo beneficij, de quo necessaria vitæ percipiat, per text. ad literam in d. capitulo episcopus. idem dicit text. in capitulo cum secundum Apostolum. §. licet autem. capitulo de monac. capitulo suis quæstionibus. extra. de præben.
19 capitulo accipimus. de ætat. & qualitat. & beneficium præsumitur habere redditum saltim pro vita duorum. capitulo vt quisquis. de vit. & honest. cler. Card. in cons. decimo & Card. in capitulo fin. col. 2. de præsumpt. Felin. in capitulo constitutus. col. j. vers. & subdit. Hier. Gig. in tract. de pensio. quæstione 9. in fine. Sed quia non semper intitulatur ad beneficium ecclesiasticum d. capitulo accepimus. cum similibus quia etiam aliquando promouetur ad ordines sacros sine titulo beneficij, puta quando ordinatus habet in bonis suis patrimonialibus subsidium vitæ. vt per text. in capitulo episcopus. de præben. vbi notat glo. in verb. subsidium, quod potest ordinari ad titulum patrimonij. Et quia etiam si non habet ex patrimonio, vnde viuat, debent ei, de suo necessaria victui subministrari per episcopum, vel per eum, qui ordinauit eum, quousque ei in aliqua ecclesia conuenientia stipendia militiæ clericalis assignet, capitulo non licet, & d. capitulo episcopus. de præben. & d. capitulo cum secundum Apostolum. §. licet. vbi glo. in verb. donec. d. capitulo accepimus de ætat. & qualitat. & melior glo. in cap. tuis quæstionibus. eo. in verb patrimoniabus. vbi dicit, quod si patrimonium, ad cuius titulum fuit clericus promotus periret casu fortuito, vel alluuione, quod episcopus ei tenetur prouidere de beneficio ecclesiastico, quia cũ iste ad seculum redire non possit, redundaret in opprobrium ordinis clericalis arg. 93. dist. Diaconi. & capitulo Ioannes. de cler. coniugat. habetur in glos. in capitulo si quis ex. de simonia. in verb. per triennium. Istis attentis, non videtur quod præsumptio circa bona relicta per talem promotum sit talis, quod non possit admitti probatio in contrarium, & quod hæredes si ista probare intendant non debeant audiri, & illorum probationes admitti. imo stante, quod non semper ad titulum beneficij, sed etiam quotidie fit promotio ad titulum patrimonij, non videtur præsumendum pro ecclesia, & Camera, cum non probat hoc esse, quod hoc contingit abesse. l. quod attinet. C. de probatio. Et maxime, quia etiam ratione clericalis dignitatis, prout talis sacerdos multa sibi acquirere, puta, vt cum pro missis dicendis fuerint sibi legata centum, vel ducenta contemplatione sui ipsius, non autem ecclesiæ,
iuxta

iuxta distintionem quam facit Abb. in hoc articulo in capitulo cum in off. de testa. vel cum fuerit capellanus alicuius Principis, qui & ex hoc multa acquisisset, vt per eund. Abb. in capit. cum esses. in repet. de testam. col. xj §. sed contra. ver. quid autē in acquisitis. quia de taliter acquisitis, quia sunt sibi data in recompensationem laboris, & sui seruitij, & sunt sibi proprie acquisita, potest pro libito in vita, & testamento disponere, & in illis etiam ab intestato decedente, suos hæredes succedere. vt per Abba. d. locis, facit decisio. Rotæ in antiquis 263. incip. nota, quod qui rubricatur clericus qualiter probetur &c. Vbi secundum Io. Andr. in capitulo licet. de sent. excom. lib. sexto. habetur quod licet possessio clericatus, sine alia probatione tituli, inducat præsumptionem, tamen in beneficialibus præsumptio non est sufficiens ad adiudicandum beneficium, nisi verus titulus probaretur, super quo cogita pro hoc membro distinctionis.

Sed si fuit beneficiatus apparenter, puta episcopus, vel Prælatus. Abb. in capitulo vt vnus de pecul. cler. vbi ponit & disputat, an bona, quæ emit beneficiatus nomine proprio, intelligantur acquisita hæredibus, an vero ecclesiæ, & in capitulo cum esses. in repet. de testam. col. 10. vers. vnde, complectendo omnia &c. bonis rationibus reprobata distinctionem, quam in hoc casu faciunt Io. Andr. & Hostien. ipse sic distinguit: quod aut constat prælatum habuisse patrimonium: aut non constat: aut dubitatur, & si dubitatur subdistinguit: quod aut dubitatur an habuerit vnde potuerit acquirere illa bona, de quibus est lis & contentio: aut nō habuit illa bona de quibus est contentio, tempore suæ promotionis ad
21 Prælaturam vel beneficium.

Et quoad primum membrum distinctionis præsentis scilicet quando certum est, quod habuit patrimonium tempore promotionis ad prælaturam: & tunc potest cōstare, ex quibus redditibus illa bona acquisierit, de quibus est contentio: aut non potest vel dubitatur.

Et primo casu, si potest, bona erunt illius, ex quibus redditibus erunt acquisita 12. quæstione 3. capitulo quicunque. capitulo inquirendum. extra de pecul. cler. capitulo sint manifestæ. 12. quæstione. prima. si non potest, quia dubitatur, ex eo quia sacerdos, aut prælatus fuit permixtim, & promiscue vsus patrimonio, & rebus ecclesiæ, quod facere non debuit, quia debuit res suas tenere segregatas a rebus ecclesiæ, & de eis singulariter inuentarium facere: capitulo sint manifestæ. debet primo deduci, quantum verisimiliter prælatus potuit expendere in victu suo, & suorum, & pro ecclesia, deinde præsumptio est, quod illa bona sint acquisita, tam ex redditibus proprijs, quàm ex redditibus ecclesiæ: & ideo cum debeant in rei veritate inter hæredem, & ecclesiam æqualiter

diuidi, ita etiam pari modo pro vtroque erit in casu isto presumendum. Vnde vterque poterit sine aliquo periculo occupare, cum tam pro Camera, quam pro hærede, tunc præsumatur, & hæc possunt intelligi habere locum quando facultas patrimonij, & beneficij bonorum illam acquisitionem patiebatur æqualiter, iuxta not. Inno. in capitulo cum in officijs. de testam. & facit quod in simili not. glo. in l. cum oportet. C. de bon. quæ lib.

Et dico æqualiter, quia vnum in hoc non debet prænalere alteri, ad hoc, vt sit æqualis præsumptio, quia si patrimonium sit sufficiens ad acquirendum illa bona in totũ, vel in partẽ, ecclesia vero non, nec in totũ, vel in partem, tunc est præsumptio pro hærede, & ecclesia vel Camera habet tunc probare, quia cessat præsumptio capit. primo. de pecul. cler. & cap. primo. 12. quæstione 4.

Vel est contrarium, quia ecclesia erat opulenta, & sufficiens ad acquirendum, patrimonium vero vel industria personæ erat tenue, & tunc est præsumendum pro ecclesia, & habet locum præsumptio. capitulo primo præallegato. quia tunc si prætendat aliquid hæres, probare habet, quia omnis præsumptio est pro ecclesia, & Camera: facienda, si vero vterque erat sufficiens, puta ecclesia, & patrimonium, & industria personæ, quæ hoc casu æquiparatur patrimonio, & est vt patri-
23 monium, & succedit in locum patrimonij: & tunc secundum plus & minus erit facienda diuisionis, ponderationis, & præsumptionis consideratio: & diuisio, & præsumptio fiet secundum qualitatem vtriusque. secundum qualitatem patrimonij, vel industriæ, & rerum ecclesiæ: & patrimonij, & industriæ, & rerum ecclesiæ, si omnia ista insimul concurrerint, & ponit exemplum Abb. ecclesia habebat in redditibus trecentum, patrimonium ducentum, potest addi ex industria ducentum lucrabatur, Prælatus, detrahatur de redditibus tantum, quantum potuit expendere pro suo victu, & suorum defunctus. Sed non facias expensas, nimis delicatas, quia de redditibus ecclesiæ habet expendere clericus pro suo victu, & patrimonium, & alia sua præseruare, pro vt late fuit dictum supra in quæstione ex quibus præsumatur cler. acquisisse, & pone quod istæ expensæ ascendant ad centum, præsumptio, tunc insurgit, quod de bonis ecclesiæ in acquisitione impenderit ducenta, de patrimonio alia ducenta de industria, alia ducenta, sic fiet æqualis præsumptio, & æqualis diuisio, & si minus percepisset de patrimonio, minus de industria, minorem partem de acquisitis haberet, & minus etiam præsumetur.

Et hoc, inquit, intelligo in casu, quo Prælatus emisset, vel acquisisset, nomine suo, quia non est sibi credendum, ex quo facultates ecclesię exu-

berant, & non apparet, in quem vsum sint conuersæ, sed si non habet, neque patrimonium, nec industriam, præsumitur tunc pro ecclesia, vt per Cyn. in authen. licentiam. C. de episcopis & cler. vbi idem sentit in administratoribus rerum secularium, nam dicit quod si administrator erat perpetuus, & nihil habebat, ex administratione acquisisse præsumitur: si vero temporalis erat & reddebat computum ad-
24 ministrationis, tunc non præsumitur acquisisse ex administratione, sed potius ex sua industria: secundo casu principali, scilicet, quando non constat, & certum est, quod nihil in patrimonio habebat: & eo casu est videndum, an habuerit aliquod artificium, vel scientiam, vel doctrinam, ex quibus potuisset acquirere, & tunc idem dicendũ, prout diximus de patrimonio: quia per omnia idem est dicendum de industria in isto casu, quod dictum fuit de patrimonio. vt per Abb. d. capitulo vt vnus. de pecul. cler. Aut non habebat industriam, siue doctrinam, vel artificium aliquod, & tunc fit omnis præsumptio pro ecclesia, secundum dispositionem capituli primi. de pecul. cler. & capituli primi 12. quæstione 3. Aut dubitatur, an aliquid habebat defunctus, tẽpore quo fuit promotus, & sumus in tertio membro principali: & tunc, aut dubitatur, vtrum habuerit aliqua bona, ex quibus potuit ista acquisita comparare, & præsumitur pro ecclesia: vel dubitantur, an acquisierit ista bona, de quibus est contentio, antequam promoueretur, vel post promotionem, & tunc pro nemine est præsumendum, sed ille, qui erit in possessione, erit tuendus, & defendendus quousque per alium de contrario probetur, hæc Abb. d. repetit. in capitulo cum esses. de testam. & c. vt vnus de pecul. cler. subdens paulo post Abb. in d. repetit. ex istis tales elicio conclusiones: prima est bona per clericum beneficiatum, & patrimonium habentem acquisita, in dubio acquisita præsumuntur, tam de redditibus proprijs, quam de ecclesiæ bonis. Alia conclusio est, si dubitatur, an bona clerico decedente dimissa, sint acquisita ante promotionem ad beneficium, vel post, hæres clerici in possessione defendatur, quousque de iure ecclesiæ constiterit, vel Cameræ. Idem dicitur de ecclesia, vel Camera, si sit in possessione, quia ex quo parimodo est pro ea, vel esse potest præsumptio, in eadem possessione venit tuenda, & manutenenda, quia verba Abbatis, quod hæres est defẽdendus in possessione, intelligũtur si hæres in possessione reperiatur, & ideo ita præsumẽdũ in istis casibus esse dicit Abb. ne fiat captiosa præsumptio, iam contra hæredem, quam contra ecclesiam, aut Cameram in hac materia: si opponatur, quod beneficium fuit tenue, vel quod fructus sunt diminuti, debet opponens hoc probare, quia præsumitur de contrario, per text. in authen. de æqualitate dot. §. sin autem fortuita. per Ang. in conf. 270. incip. Bonifacius.

nifacius. in vltima col. Calder. in tit. de probatio. conſ. 10. Card. in capitulo fin. de præſumptio. in 2. col. per Andre. Mocenigum in additio. ad Felin. in capitulo propoſuiſti. de probatio. ſed quia hodie hominum laicorum & ſecularium multum excreuit malitia, & temeritas, qui etiá vſq; ab antiquis téporibus ſemper clericis infeſti, & moleſti fuerunt cap. clericis. de eccleſ. immunitat. qui non habito reſpectu, quem debent ad religionem, & ſanctimoniam, nullo iure res eccleſiæ occupant, inuadunt modis quibus poſſunt, eccleſiam, & Cameram defraudantes, & quia etiam quidam clerici contra canonuum diſpoſitionem, & eorum conſcientiam, quotidie eccleſiam defraudantes res illius cognati, & conſanguineis ſuis applicant, & appropriant, facientes cantare inſtrumenta, & contractus emptionum factarum de rebus eccleſię, in perſonam patris, fratris, vel conſanguineorum, vt per Cardinalem Zabarellam in capitulo final. de pecul. cleric. circa fin. videtur ob hoc eſſet melius, & æquius in cauſis dubijs dictæ diſtinctionis, præſumere ſemper pro eccleſia, & Camera tantum, non autem pro hærede.

Et eccleſiam vel Camerã apprehendere debere poſſeſſionem ſpoliorum, & in illa manuteneri potius, quam hæredem, vt per gloſ. in capitulo ſecundo. de ſucceſſ. ab inteſta. in verſ. morientium. vbi tenet, quod in rebus acquiſitis intuitu perſonæ, ſi ſint diſtinctæ, ſuccedunt conſanguinei decedentis clerici ab inteſtato, ſi vero ſint permiſtæ cum rebus eccleſiæ diſtinguit, quod aut dubitatur, an habuit proprium, vel certum eſt, quod habuit ſi dubitatur ſemper pro eccleſia eſt præſumendum, & totum ſemper vendicabit eccleſia, &c. & per doctrinam, vel regulam generalem Innoc. in capitulo cum in officijs. de teſtam. vbi in fine primæ col. dicit, quod relicta per clericum, de quibus poteſt dubitari ſint ne hæredum, vel eccleſiæ, debent occupari ab eccleſia, quia pro illa præſumitur. Quæ doctrina, & illius verba, videntur generalia, quoquomodo dubitetur. vel dubitari poſſit, vnde videntur etiam poſſe extendi ad caſus diſtinctionis Abbatis, & etiam doctrinam Ioan. Andr. & Hoſtien. d. loco Dicunt enim ibi Innoc. Io. Andre. & Hoſtien. generaliter, quod ſi clericus inteſtatus decedat, bona relicta occupantur hoc modo, videlicet, bona eccleſiæ occupat eccleſia, illa de quibus eſt certum quod fuerunt teſtatoris occupat hæres, ea de quibus dubitari poteſt, cum pro eccleſia præſumatur occupabit eccleſia. Id quod ſentire, & ſequi videtur Bal. in l. cum ipſe. C. de contrahend. emptio. vbi dicit, quod clericus, aut emit nomine eccleſiæ, aut nomine ſuo, aut dubitatur: primo caſu acquirit eccleſiæ poſſeſſionem,

& pro-

& proprietatem: ſecundo caſu acquirit ſibi, & hæredibus ſuis, tamen ſi de bonis eccleſiæ emit, debet eccleſia conſeruari idemnis, alioquin in ſubſidium vendicat rem emptam de pecunia ſua, in quacunque perſona cautet inſtrumentum. Tertio caſu, ſcilicet, quando dubitatur, dicit Innocentius, inquit idem Bal. valde eleganter, quod in dubio videtur emiſſe nomine eccleſiæ, & eſt ratio, quia tenetur acquirere eccleſiæ, & ideo in dubio præſumitur feciſſe, quod debuit facere, intelligendo maxime de Prælaio cuius ad hoc eſt officium, dicimus. in quæſtione ex quib. præſum. & ſi bona aut pecuniæ de quibus agitur, tempore mortis epiſcopi, vel Prælati erant intra domus epiſcopatus, in quibus habitat epiſcopus, quamuis poſt mortem fuerint aſportatæ, præſumendæ ſunt eccleſiæ. Ruin. conſ. 156. primo videndum lib. 4.

Quia per eundem Innoc. & alios, eccleſia Prælato mortuo, ſi occupat bona, ipſius Prælati nomine empta ignoranter, non incidit in pœnā conſtit. l. ſi quis intantam. C. vnde vi. quia iuſtam cauſam habet ignorantiæ, & contrariæ præſumptionis, cum enim præſumantur, inquit, idem omnia acquiſita de bonis eccleſiæ. Item cum quicquid emit Prælatus præſumatur emiſſe nomine eccleſiæ, vel nomine eccleſiæ emere debeat, ſi aliud non appareat, debeo potius præſumere feciſſe illud, quod ius pręcipit quam contra ius, ſcilicet quod emerit, & poſſederit nomine eccleſiæ.

Id quod non eſt dicendum in hærede clerici defuncti, qui occupando incidit in pœnam. d. l. ſi quis. qui occupans non excuſaretur, vti eccleſia, quia pro eo non facit præſumptio, ſicut facit pro eccleſia, de cuius bonis ſemper præſumitur Prælatus acquirere; vide per gloſ. in l. etiam. in verbo merito crediderint. C. de donat. inter vir. & vxor. & in authen. licentiam. in ver. probatum. C. de epiſcopis & cler. in Spec. de ſtat. monac. cum alijs ſimilibus. & dicit D. Quintilianus Mandoſius vir Doctiſſimus, & rerum Romanæ Curiæ peritiſſimus, in ſua praxi ſignaturæ gratiæ, in rubrica, licentia teſtandi & ſpoliorum conceſſio: quod in cauſis ſpoliorum, commiſſarius Apoſtolicus poſſeſſionem bonorum mobilium, & immobilium aſſequi ſolet non expectata declaratione, an defunctus teſtamentum condiderit, & an illud facere potuerit, vel ſuper quibus bonis facere potuerit, & conſanguineos, ſiue clerici defuncti hæredes, ſi quid prętendunt contra Cameram agere, ſeu experiri neceſſe eſt, eius opinio mihi placet per ſupradicta.

Pro quo cogita, quia eccleſia, & Camera legalius, & magis legitime ſe
25 intromittit in rebus ſpoliorum, quam faciant hæredes mortui, quia
Camera apprehendit ſpolia auctoritate iudicis commiſſarij deſcriben-

Cc 4 do in

do inuentario particulariter omnia bona, & per eam conseruantur, percipiuntur itidem fructus, redditus, & prouentus eorum, & pari modo conseruantur omnia legaliter manu notarij publici cum solemnitatibus in forma requisitis faciendo. Vnde magis, quod suum est potest consequi hæres, & integrius obtinere a Camera Apostolica, quàm possit Camera ab hæredibus, qui de facto nullo ordine iuris, vel solemnitate seruata, pauca cum religione, & reuerentia, vt ita dicam, sese intrudunt in bonis, & spolijs, occupando, inuadendo, occultando, assumendo, & defraudando, vt vidi sæpe fieri postquam causas spoliorum audio: sed tamen, quando hæres occupando bona, & spolia per clericum relicta incidat in pœnam, d. l. si quis in tantam. ex cuius dispositione est, quod violenter inuadens possessionem rei suæ apud alium constitutæ, illam tenetur restituere, & dominio eius priuatur, & vbi res sit aliena illam restituet, & in eius extimationem condemnatur, omnino vide per eosdem Innocen. Hostien. Ioan. Andream vbi dicunt, quod tunc demum incurrit hæres dictæ constitutionis pœnam, quando rem, quam quoquomodo ecclesia incæpit possidere, scienter, & violenter occupat, vltraque etiam tenetur interdicto vnde vi, puta, quia esset empta per clericum nomine ecclesiæ, vel alias nomine ecclesiæ per clericum possessa, imo nedum scienter & violenter, sed & si clandestine: est decisio Rotæ quæ. l. si quis. ita interpretatur decis. putei. 33. incip. dispositio. de restitut. spoliat. in manuscriptis.

Si vero clericus testator hæredi relinquat rem, quam emisset, non nomine ecclesiæ, sed suo: vel si alij dictæ rei possessionem tradidisset, vel ipse, vel alius inuitus de illa fuisset expulsus, tunc hæres ab eo institutus, cum possessio fuerit penes clericum testatorem, non nomine ecclesiæ, sed suo, rem illam occupando, non incurrit pœnam. d. constitutionis, quia tunc bene potest occupare absque aliqua suspitione pœnæ.

Idem quoque videretur dicendũ de ecclesia, vel hodie de Camera Apostolica, quod si Prælatus emit rem suo nomine, si successor, ecclesia, vel Camera ipsam scienter occupat, quod tenetur pœna. d. constitutionis, si
26 leges seculares Cameram ligare possent Apostolicam, vel conditione ex illo canone 16. quæst. 6 placuit.

Si vero ignoranter, non quia iustam causam habet ignorantiæ, & contrariæ præsumptionis, tum quia clericus quicquid acquirit, prima facie ecclesiæ acquirere præsumitur, tum quia nomine ecclesiæ debet prælatus inire contractum, & in dubio debeo potius præsumere, quòd inierit contractum nomine ecclesiæ quod est secundum ius, quam nomine

nomine suo, quod est contra ius.

Si vero Prælatus dimittat rem ecclesiæ, inter alias res suas proprias, esto q; post mortem suam inter eas inueniatur, nihilominus ecclesia eiusdem rei ciuilem possessionem retinet, cum ipsam Prælatus nomine suo, non
27 nomine ecclesiæ possederit: vnde non præiudicat ecclesiæ si illius possessionem dimittat, vel eam alteri leget.

Vnde ecclesia, vel Camera bene illa occupare poterit, & e contra si illam occupat hæres, incidet in constitutionem, & tenebitur vnde vi, quia ad hoc sufficit, quod ecclesia quoquomodo possidere incipiat, & hoc verum est, quando prælatus relinquit, vel dimittit res, quas constat esse ecclesiæ.

Si vero relinquat illa, de quibus potest esse dubium, tunc bene ratione dubij, poterit illam occupare hæres, absque periculo incursionis alicuius in pœnam, puta quando illam acquisiuit prælatus post suam promotionem, cum in optione sua fuerit, quando acquisiuit, vtrum illam nomine suo receperit, an vero nomine ecclesiæ, quia quamuis male faceret, si ius ecclesiæ peruerteret, non tamen hoc est præsumendum arg. j. quæstione 7. sancimus.

Facit etiam, quia ad hæredem veniunt, & per eundem occupari possunt, non solum ea omnia, quæ possedit testator, sed etiam ea, quæ non possedit, puta commendata, depositata, dummodo in hæreditate inueniantur.

Ideoque non incidit occupando illa in pœnam aliquam, vel etiam dictæ
28 constitutionis, cum non debeat præsumi ipsum hæredem aliter ea velle possidere, quam testator possederit, & per consequens, nec proprietate, nec possessione ecclesiam spoliat.

Sed si vult esse tutus hæres in huiusmodi se immiscendo vel illa occupando, faciat protestationem ante actum occupationis, vel in ipso actu,
29 quod talia occupat, vel apprehendit saluo iure ecclesiæ, tam in proprietate, quàm in possessione, vt ibi per eosdem Hostien. Io. Andr. & Innocen. vbi etiam ponunt, quæ actio competat hæredi contra ecclesiã occupantem, vel detinentem res Prælati defuncti, & e contra, quę competat ecclesię contra hęredem, vel alium detentorem, vbi videre, & recurrere semper potes.

Ita materia intellecta, & distincta, non habet, vt videmus difficultatem, quia tam primo, quàm secundo loco adducta in contrarium sunt conciliata per distinctionem Abb. d. capitulo vt vnus, pręallegato, intelligendo prout ipse intelligit, & per eundem d. capitulo cum esses. col. 10. in repetit. vnde remanet sine aliqua repugnantia, vel difficultate, circa quorum concordationem non insisto, quia esset labor sine fructu aliquo,

quo, & penitus inanis: & illa sufficiant pro nunc quantum ad præsumptionem circa spolia prouenientia ab ecclesia, vel a beneficijs ecclesiasticis.

Quia quantum ad illa spolia, quæ facit clericus illicite negotiando, & ex
30 illicitis negociationibus descendentia, ego credo, quod nulla possit esse vel fieri præsumptio pro Camera contra clericum defunctum, imo quod si Camera aliqua spolia ex huiusmodi prætendat, quod probare ipsa habeat, quia negociari, vel quod quis negocietur, est quod facti, quod regulariter non præsumitur, quia facta non præsmuntur per Doctor. in l. sciendum. ff. de verb. obliga. imo clericis est penitus interdicta, & prohibita negociatio capitulo fornicari. 88. distinc. vbi antequam quis sit ecclesiasticus, negociari licet, facto autem iam eccclesiastico non licet, quia id dicunt Apostolica verba, nemo militans Deo, implicat se negocijs sæcularibus, & cantat psalmista Dauid, quoniam non cognoui negociationem, introibo in potentias Domini.

Et clericum negociatorem veluti quasi pestem fuge, diximus late supra in quæstione illa quæ negocia sint permissa, aut interdicta clericis. in secūda parte disputationis. §. vtrum contrarium. imo nullo modo debet fieri præsumptio, quod clericus ex negocijs acquisierit, quia dicit Abb. in capit. cum esses. de testam. in rep. col. 11. num. 26. quod acquisita per clericum numquam præsumuntur acquisita ex negociationibus, quia
31 clerico non est licitum aliquo modo negociari. capitulo fin. ne cler. vel monac. & plene 24. quęstione 3. in summa. & ideo inquit est præsumendum, quod acquisita per eum sint acquisita ex redditibus beneficiorum non ex negociationibus: quia si ex negociationibus, pręsumeretur crimen in clerico, quod esse non debet, vt ibi per eum.

Idem Abb. in capitulo primo. de pecul. cler. vbi dicit, quod Prelatus non pręsumitur acquisisse ex negociatione, quia si pręsumeremus in eo negōciationem, præsumeremus delictum, id quod non est fiendum. Idem ꝑ Lud. Rom. cons. 159. vbi dicit, quod quęsisse pręsumitur clericus ex fructibus beneficiorum, ne alias dicendo pręsumeremus in eo crimen cōmisisse negociationis, vt ibi per eum.

Id, quod non est intelligendum simpliciter, & indistinctę, quia non
32 omnibus clericis est interdictum negociari, & negociationem facere: sed beneficiatis tantum, & ministris altaris, quos iura prohibent exercere negocia secularia, quia in clerico in minoribus constituto est secus, quia ei non est interdictum negociari, vel negocia secularia exercere, secundum ius commune per doct. Abb. in capitulo. primo, ne cler. vel monac. in finalibus verbis. Vnde in clerico in minoribus constituto, cessat ratio pręsumptionis ex prohibitione, vel interdictione, quia

ne, quia ex dispositione iuris, potest quæuis negocia facere, quamu s secus sit ex dispositione Bullæ Pij Quarti, quæ generaliter loquendo cō plectitur, & comprehendit clericos cuiusuis generis, de qua in quæstione, quæ neg. sint permissa & interdicta clericis. Sed qualitercunque sit, ego credo pro nunc, quod si Camera prætendat relicta, & per cle-
33 ricum fuisse ex negociatione acquisita, quia negociari est facti, quod non præsumitur pro ipsa, imo, quod probare habeat intentionem suam & sibi incumbentia.

SVMMARIVM.

1 *Intereſt Cameræ, quod quis potius præsumatur sacerdos, quam clericus,*
2 *Sacerdos ordinatur ad titulum ecclesiasticum.*
3 *Quis esse præsumitur talis qualem esse requirit beneficij qualitas.*
4 *Regulariter currit annus ad faciendum se promoueri.*
5 *Quilibet præsumitur esse talis, qualem habitum portat.*
6 *Habitus non facit monachum.*
7 *Maius bonum est in sacerdotio, quam in alijs ordinibus.*
8 *Bonum est obiectum uoluntatis,*
9 *Magis lucrosa, magis desiderabilia.*
10 *Effici sacerdotem est quid facti.*
11 *Illud, quod facti est, non præsumitur.*
12 *Seruitus est contraria naturæ.*
13 *In Sacerdotio plura requiruntur.*
14 *In beneficialibus præsumptio non est sufficiens ad iudicandum.*
15 *Arcta est uia, quæ ducit ad uitam æternam, & lata est uia, quæ ducit ad perditionem.*
16 *Cogitatio cordis prona ad malum.*

An quis præsumatur potius sacerdos, quam clericus.

QVÆSTIO. XVI.

His volo annectere quæ mihi sucurrerunt tunc, & quę respondi ad quæstionem mihi propositam de quodam clerico defuncto, an esset præsumendum, quod esset clericus tantum, an sacerdos.

Quæ etiam ad materiam præsumptionum in causis spoliorum faciunt, quia multum intereſt pro Camera, quod potius presbyter & in sacerdotali ordinē

quis.

quis fuisse præsumatur, quam simplex clericus, quia si presbyter, aut sacerdos, erit dicendum semper, quod fuit beneficiatus, vel apparenter, vel
1 præsumptiue, prout dicimus supra, cum sacerdos non promoueatur, nisi ad titulum ecclesiasticum de iure ordinario, vnde circa bona per eum
2 relicta, erit præsumptio pro Camera.

Et pro solutione istius quæstionis quærebam ego, an talis clericus fuisset Prælatus, vel alias apparenter beneficiatus, & etiam quærebam de qualitate prælature, vel beneficij, quia si beneficium, dignitas, vel prælatura illius fuisset talis, quòd de sui natura requireret altaris administrationem, & ordinis sacerdotalis exequutionem, & quòd non posset consistere in persona, quæ non esset presbyter, vel quæ non haberet ordinis sacerdotalis gradum, puta beneficium curatum, parrochiam, & huiusmodi.

Quia tunc indistinctè tenendum putabam, esse præsumendum, quòd ille fuisset presbyter, & talis qualem esse requirebat beneficij qualitas, ca-
3 pitulo præterea. & capitulo eam te. de ætat. & qualit. capitulo extirpande §. qui vero. de præben. si tamen a die quo beneficium obtinuit, cucurre-
4 rit annus datus ad faciendum se promoueri capitul. cum ex eo. de electio. in sexto.

Item quærebam de alio an ne incederet talis in habitu sacerdotali, vel incedere visus fuerit, quo casu stante, quòd quilibet debet præsumi esse illius ordinis, status, & professionis, cuius habitum gerit, & esse talis qualem
5 habitum portat, l. moueor. & ibi Bar. C. si serui expori. veni. videretur pro sacerdotio præsumendum, quamuis propter multa, & frequentem facti contigentiam, in contrarium de hoc est valde dubitãdum, quia quotidie videmus canonicos cathedralium, & aliarum ecclesiarum, & etiam clericos, incedere in habitu sacerdotali vestes vsque ad talos protensas portantes.

Item in monasterijs videmus regulares indistinctè habitum ferre, nulla facta differentia inter sacerdotes, & non sacerdotes, pariformiter vnum, & eundem habitum gestantes monachalem, quia habitus non facit Monachum. glos. in capitulo ex parte. de conuers. con-
6 iugato.

Item quia Mathæi 6. legitur: cauete a fermẽto pharisæorum, quod est hypocrisis, qui veniunt ad vos in vestimentis, ouiũ intrinsecus autem sunt lupi rapaces, & diuus Paulus: Sathanas se transfigurauit in Angelum lucis: & lucifer in formam serpentis, Euamque decepit, vnde meo iudicio non est in hoc vis aliqua facienda.

Et pro præsumptione sacerdotij, recordor, quòd respondendo utebar istis argumentis, quòd videlicet vita sacerdotis, & status vitæ sacerdotalis, est

lis, est vita qualitatis magis perfectę, & gradus, seu conditionis me-
7 lioris, quia maius bonum in sacerdotio est, quam in alijs ordinibus, habetur in capitulo clerus. 21. distinct. & ibi per Doct. ad cuius officium spectat Sacramentum Corporis, & Sanguinis Domini conficere, orationes dicere, & Dei dona benedicere. capitulo perlectis. 25. dist. ergo vita magis appetibilis, magisque desiderabilis propter sui perfectionem, & bonitatem, cum quilibet magis appetere debeat illud, quod est magis bonum, quam illud, quod est minus, sic Luc. quinto Christus magis laudauit vitam contemplatiuam Magdalenę, quam vitam Marthę, quia est vita nobilior ratione finis, & ratione obiecti, vt habetur Arist. in secundo Meth. 4. & primo. de anima. probat. Sanctus Bonauentura in primo senten. dist. prima, viens hoc argumento bonum est amabile, magis bonum magis amabile, ergo summum bonum, summum amabile, quia bonum est obiectum voluntatis, & hę
8 rationes fuerunt Platonis in libello de pulchro, & huius sententię est S. Thomas in prima parte summæ ergo magis inesse, & adesse in appetente pręsumitur, vel pręsumi debet, maxime, si appetens fuit ętatis habilis ad sacerdotium.

Item illa, quę maius lucrum, & maiorem commoditatem afferunt, ex quo sunt magis appetibilia, & magis desiderabilia hominibus, pari-
9 modo magis in homine inesse pręsumi debent, quale est sacerdotium, & Pręsbyteratus, quę in ecclesia debent habere de iure commoda propensius, & largiori manu propinata, quam clerici, diaconi, & alij ordines inferiores per text. in capitulo consuluit, quod est capit. vltimum 79. dist.

Quia ad similitudinem, & exemplum gradum, & dignitatum sęcularium, singulis maioribus gradibus ecclesiasticis, maiores dignitates, & maiora pręmia debentur. tex. & glo. in cap. si officia. 59. distinct.

Quia inter alios ordines ordini sacerdolali maxime datur beneficium, vel titulus quia ad illum regulariter iure ordinario promoueri nemo debet nisi titulum habeat, vel beneficium, vt supra diximus. ergo &c. Hęc recordor, quod adduxi pro pręsumptione sacerdotis.

Sed rem sese aiter habere, de iure tenui: quia imo non pro sacerdotio, sed pro clerico, & clericatu tantum est pręsumendum, quia cum effici sacer-
10 dotem sit quid facti, vti de se patet, & quod facti est nunquam pręsumitur. per Doct. in l. sciendum. ff. de verb. oblig. merito non potest dici, quod sit pro sacerdotio pręsumendum.

Item quanto magis est facti in aliquo negocio, tanto minus pręsumitur,
11 & si minus facti negocium habet, magis pręsumitur, nam aucto subiecto, augetur qualitas, & diminuto diminuitur qualitas, vt per Doct.

Doct. in capit. similiter. §. de manso. si de inuest. feud. fuer. & in l. 4. ff. de cond. & demonast. Sed magis, & plus facti habet sacerdotalis ordo, quã clericatus, nam sacerdotalis præsupponit alios præcedentes per Specul. in tit. de ætat. & qualitat. ergo &c.

Item natura fecit homines magis procliues appetentes, & inclinatos ad statum liberum, quàm ad obligatum, magis ad vitam liberam, & laxiorem
12 quam ad vitam strictam facit. l. arianus. ff. de actio. & oblig. quia vita subiecta, est contraria naturæ, quia seruitus est contra naturam. §. ius autẽ inst. de iur. nat. gen. & ciuil.

Merito non videtur præsumendum pro sacerdotio, quod requirit ordinarie vitam multis regulis & ordinationibus subiectam, quod repugnat naturæ, quæ regulariter libertatem appetit, & subiectionem abhorret.

Item ex eo etiam non est præsumendum pro sacerdotio, quia ad illud obti
13 nendum plura requiruntur, quæ de facili non reperiuntur in homine: idoneitas videlicet in ætate, in moribus, in scientia literarum capit. eam te. & toto tit. de ætat. & qualitat. per quæ putauit quod non esset in dubio præsumendum pro sacerdotio, imo quod quis potius esset præsumendus clericus, quam sacerdos.

Pro quo in hac materia facit Decisio Rotę 263. in antiquis que est rubrica clericus qualiter probetur. vbi habetur quod Rotæ opinio est, vbi clericus fuit in possessione per aliqua tempora, & vixit vt clericus, sufficit probare possessionem clericatus, licet alias per literas, & testes non probetur titulus: contrarium videtur in decis. eiusdem Rotæ in antiquis 864. in cap. mortuo. de testam. vbi clericatus habet plene probari, sed intellige hoc, vt in fine dictę decisionis.

Et licet possessio clericatus secũdum Io. Andr. ibi allegatum, sine alia probatione tituli, inducat præsumptionem, tamen in beneficialibus præsumptio non est sufficiens ad iudicandum beneficium, nisi verus titu-
14 lus probaretur. Nec obstat illud: quod vita magis perfecta, est magis appetibilis, & magis desiderari debeat, secundum dogmata religionis christianæ: quia non valet consequentia, est appetibilis, vel magis appeti debet, ergo inesse magis præsumitur. Quia imo videtur contrariũ quia ex quo est magis perfecta, magis difficilis videtur, per illud Matthęi 7. arcta est via quæ ducit ad vitam æternam, & pauci sunt, qui ingrediũtur per eam, lata est, que ducit ad perditionem, & multi sunt, qui ingrediuntur per eam. ergo minus inesse in homine præsumitur, quia septies in die cadit iustus.

Et multò difficilius inueniuntur homines sancti, & vitæ sanctæ, quam peccatores, quia homines magis ad malum, quam ad bonum natura inclinat,

inclinat, sensus. n. & humani cordis cogitatio, in malum prona sunt ab 16 adolescentia, 8.gen.& in authen.de monac.§.si vero.ibi humana n. natura labitur quodammodo ad delicta, merito dici potest quod contrarium non obstat. Nec minus obstat illud, quod secundo loco adduxi, quod ex quo gradus sacerdotalis magis honoribus, & premijs honoratur quam cęteri ordines, magis desiderari, vel appeti debet: quia ex hoc non infertur pari modo, ergo magis in homine inesse pręsumitur: quia multa bene desiderãtur, quę tamen a desiderantibus, vel appetẽtibus nõ obtinentur, vel habentur, diuitię, honores, dignitates non habentur, quãdoque tamen cum difficultate obtinẽtur, nisi alicui sit prospera fortuna. Quia ad obtinendum sacerdotiũ non requiritur solum, quod quis velit fieri sacerdos, sed multa alia, de quibus supra. Quę regulariter in quolibet homine non reperiuntur, aut inesse pręsumuntur, quia cum illis homo non nascitur, puta morum, literarum & ætatis idoneitas, quod sit legitimus: item aliorum præcedentium ordinum in eo existentia, merito illud in aliquo non contrariatur.

SVMMARIVM.

1 *Spolia sunt res ecclesiæ.*
2 *Camera Apostolica subrogata est in spolijs, loco ecclesiæ.*
3 *Ecclesia habet fiscum.*
4 *Fiscus Papæ est Camera Apostolica.*
5 *Verbum spectaße importat canonem latæ sententiæ.*
6 *Lex promulgata per tempus præteritum importat canonem latæ.*
7 *Verbum præsentis temporis in dubio est canon. latæ.*
8 *Spolia sunt applicata Cameræ ipso iure.*
9 *In causis spoliorum non requiritur sententia diffinitiua; sed declaratoria.*
10 *In causis spoliorum, admittitur appellatio facto deposito.*
11 *Fructus percepti de rebus spoliorum, sunt Cameræ a die vacationis.*
12 *Casus in quo adhuc non declaratus delinquens, non facit fructus suos.*
13 *Dominium spoliorum, transit in Cameram sine traditione.*
14 *Dominium, & possessio spoliorum est penes Christum, & ecclesiam.*
15 *Acquisita per clericos: illicite sunt spolia.*
16 *Non est necessaria sententia declaratoria; quando est notorium, spolia prouenire ex beneficijs, vel ex illicite negociatis.*
17 *In spolijs non currit præscriptio nisi vt contra ecclesiam.*
18 *Præscriptio contra Ecclesiam, currit spatio 40. annorum.*
19 *In rebus mobilibus ecclesia nullum habet priuilegium.*

20 *Pos-*

20 Possessor tenetur ad omnia spolia, & ad annexa.
21 Spolia ante sententiam non possunt alienari.
22 In spolijs occultus possessor afficitur.
23 Debitores spoliorum, non debent soluere possessori, sed cameræ.
24 Confessio circa spolia facta, non potest reuocari.
25 Vbi sententia est lata a lege, non potest reuocari confessio.
26 Spolijs alienatis non agitur rescissoria: sed rei vendicatione.
27 Debitor spoliorum, non potest purgare moram.
28 Cum debitore spoliorum confesso, non agitur mitius.
29 Vide, quando confessus, & conuictus purificentur.
30 Spolia possunt peti, etiam si constitutio spolioru͂ abierit in desuetudinem.
31 In causis spoliorum potest quis allegare de iure tertij: quia conuentus potest dicere, quod res spectat ad Cameram.
32 In sententia excõmunicationis, regulariter factum hominis requiritur.
33 Dictio ex tunc importat canonem latæ.
34 Verbum incurrat, importat pœnam ipso iure.
35 Camera apostolica potest cedere iura potentiori, causa iudicij mutandi.
36 In causis spolioru͂, etiam mulier potest esse testis, procuratrix, & arbitrix.
37 Vbi tractatur de salute animarum, non disputatur de apicibus iuris.
38 Emens spolia, non tenetur soluere aliqua vectigalia.
39 Obligatus exigere spolia, si deficit tenetur de suo.
40 Spolia possunt exigi, etiam conditione in specifica forma non adimpleta.
41 Respectu ecclesiæ, & Cameræ attenditur leuior conditio.
42 Regulariter non est recedendum a verbis testatoris.
43 Conditio apposita in spolijs resoluitur in modum.
44 Confessio in spolijs, absente parte facta pro Camera valet.
45 Confessio Prælati præiudicialis Cameræ, non valet.
46 Confessio in vltima voluntate non valet; nisi sit iurata.
47 Confessio in testamento, etiam non iurata, in fauorem Cameræ valet.
48 Camera gaudet suis priuilegiis, in bonis, & in creditis.
49 Camera contra confessionem, petit restitutionem in integrum.
50 Valet consuetudo; per quam ecclesia acquirit rerum dominium.
51 Dominium trãsfertur in Camerã, ex solo contractu absque traditione:
52 Valet in fauorem Cameræ contractus factus calore iracundię.
53 Merita, & seruitia debent probari, respectu Cameræ.
54 Pro Camera valet promissio: sine stipulatione, siue causa.
55 In debitis Cameræ non valet regula, de liquido ad liquidum debet fieri compensatio.
56 Camera non tenetur de deposito facto penes Prælatum.
57 Camera potest agere contra illum, qui accepit ecclesiam, non animo se promouendi

mouendi sed fraudandi.

58 *Occupantes spolia sunt suspensi.*

59 *Camera in soluendo debita habet prauentionem.*

60 *Rei empta de pecunia, ecclesiæ acquiritur Cameræ nedum dominium: sed actio personalis.*

61 *Licet contractus, factus ecclesia vacante, super rebus ecclesiæ est ipso iure nullus, tamen potest ratum haberi si sit vtilis.*

62 *Camera potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ semper, & omni tempore.*

63 *Camera potest vti pro libito legibus ciuilibus.*

64 *Solum cedit ædificio facto de pecunia Cameræ.*

65 *In causis spoliorun, potest procedi etiam ferijs indictis in honorem Dei.*

66 *Mulier obligata pro spolijs, non iuuat se beneficio velleiano.*

67 *Camera agit hypothecaria contra tertium possessorem, non discusso principali, & contra fideiussorem non discusso principali.*

68 *Camera vtitur priuilegijs minoris.*

69 *Camera petit restitutionem in integ. ex duplici capite.*

70 *Contra Cameram iustus titulus non excusat.*

71 *Camera non potest renunciare restitutioni in integ.*

72 *Camera læsa restituitur ante sententiam.*

73 *Cameræ reus tenetur exhibere etiam ad fundãdam eius intentionem contra se ipsum.*

74 *Quilibet admittitur ad intentandum interdictum, pro rebus Cameræ recuperandis.*

75 *Quilibet agit pro iniuria illata Cameræ:*

76 *Quilibet potest agere pro Camera, etiam sine mandato.*

77 *Cameræ habet regressum contra male administrantes res suas.*

78 *Camera potest exigere debitum ante diem, soluto interusurio.*

79 *Camera creditrix, vel debitrix non tenetur cauere.*

80 *Verba in iudicijs interpretantur in fauorem Cameræ.*

81 *In dubio pronunciatur in fauorem Cameræ.*

82 *Camera agit de euictione ante rem euictam. i. ad intereße.*

83 *Camera eligens vnam viam, illa omissa diuertit ad aliam.*

84 *Inuadens spolia est sacrilegus.*

85 *Prædia acquisita de spolijs, sunt exempta.*

86 *Pro rebus Cameræ agi potest ex officio; & iudex supplet in his, quæ sunt facti.*

87 *Pactum, vt quis ingrediatur propria auctoritate, non ligat Cameram.*

88 *Quilibet potest stipulari pro Camera.*

89 *Pro Camera agitur ex sola pollicitatione.*

De priuilegijs Cameræ Apostolicæ circa spolia.

QVÆSTIO XVII.

VIA multum facere ad propositum duxi ad causas spoliorum, & illarum expeditionem scire, quæ, & qualia priuilegia, vel singularia habeant, vel habere possint spolia: Ideo hanc de spoliorum priuilegijs, quæstionem facere volui, quia vltra specialia, etiam illa omnia priuilegia, & singularia spolijs, & spoliorum causis cōpetere videntur, quæ rebus ecclesiæ competunt, quia spolia re-
1 licta per clericum defunctum acquisita de fructibus, & emolumentis ecclesiæ, sunt res ecclesiæ. est text. in terminis in capitulo relatum. el secundo. de testam. ibi, ijs ea bona, sicut & alia in dei timore dispenset, &c. Et paulo post ibi, licet autem mobilia, &c. & denique facit totus ille text. & de iure nouo, & antiquo, vti res ecclesiæ, & res ad ecclesiam spectantes conseruabantur, & custodiebantur ecclesiæ, vel in ecclesia, seu in prælatura successori, per text. in capitulo quia sępe. de electio. in sexto. vbi determinatur, quod, tam bona dimissa per Prælatum, quam obuenientia tempore vacationis, & tempore mortis Prælati, nō vsurpentur modo aliquo per capitulum, conuentum, collegia, vel singulares personas eorundem, sed reseruentur.

Item per text. in capitulo præsenti. de off. ordin. in sexto. vbi bona rectorum, vel ministrorum ecclesiæ inuenta post eorum mortem, siue

ecclesiarum vacationis tempore obuenientia, quæ in vtilitatem ecclesiarum expendi debent, vel successoribus in ecclesia fideliter reseruari, &c. & ante ius nouum hoc fuerat, & per iura antiqua statutum per text. in capitulo illud. & capitulo non liceat 12. quæstio. 2. cum ibi glos. vbi habetur, quod bona episcoporum, & Prælatorum decedentium, debent sub custodia fideliter reseruari. vbi glo. tradit quomodo, & per quos debeant custodiri: faciunt hic quæ adduco in quæstione de potestate cler. vel præla. ver. in acquisitis. vbi multa deduco, quod acquisita de fructibus, & occasione ecclesiæ, vti res ecclesiæ conseruantur, & custodiuntur, & non alienantur, vel distrahuntur nisi vt res ecclesiæ, & de eis mandatur, & statuitur vti de rebus ecclesiæ.

Item est præsupponendum, & præmittendum vnum aliud, quod in locum
2 talis ecclesiæ, aut successoris, hodie subrogata succedit in huiusmodi bonis dimissis pleno iure, Reuerenda Camera Apostolica, prout per constitutiones extrauagantes in materia spoliorum editas per Romanos Pontifices, vt per Rot. Decis. 855. incip. cum Camera Apostolica. in antiquis. in rubrica de probatio.

Item est etiam præmittendum, quod ecclesia habet fiscum per Bal. in au-
3 then. bona damnatorum. C. de bon. damna. & glos. singu. in capitulo quia diuersitatem. in verbo præter. de concess. præben. vbi Butr. & Imo. Abb. Anan. Marian. in ca. excommunicamus. de hæreticis. Card. in clem. volentes. de hæret. §. j. Oldra. in cons. 302. Alberic. de Rosa. in suo dictio. in verbo fiscus, & quamuis aliqui Doctores dubitent si episcopi fiscum habeant, vt Bal. in authen. bona damnatorum. C. de bon. damnat. & Angel. in authen. vt null. iud. §. vt autem. tamen nemine discrepante in hoc conueniunt, ecclesiam Romanam habere fiscum, vt in locis allegatis, qui fiscus Papæ, est Camera Apostolica, vt elicitur ex
4 capitulo secundo. §. eo tamen prouiso. & ibi glos. Doct. de elect. in clementinis.

Istis ita præsuppositis, & præmissis, est videndum, quia in bulla, seu constitutione Pauli Tertij facta in materia spoliorum, sub Dat. Romæ tertio nonas Ianuarij Anno 1541. Anno Pontificatus Octauo, adsunt illa
5 verba videlicet, Declaramus spectasse & spectare, quæ important canonem latæ, non ferendæ sententiæ: quia quando lex promulgatur per participium, vel per verbum temporis præteriti, regulariter est latæ sententiæ. glos. est in capit. quicunque. de hæret. lib. sexto. facit tex.
6 in capitulo secundo. de testi. cogen. & per alia iura, quia dicit Abb. in capitulo si diligenti. extra de for. compe. & ista sunt verba declaratoria, quæ important canonem latæ, vt per Abb. ibi, si dicat decernimus, &c. imo verbum, aut participium, etiam præsentis temporis, in dubio

7 est canon latæ sententiæ, dicit glos. in l. si quis maior in. §. infamia. C. de transac. & ibi eam sequuntur Doct. Bar. Bal. Saly. & expressius glos. in l. 1. §. afficerentur. C. ne lic. pot. & in l. sicut, in verbo minime. C. de test. milit. & in l. si quis in tantam. in glos. magna. vers. 4. quæro. & ibi Bar. & Angel. C. vnde vi. Bar. in l. iubemus nulli. §. sane si hoc. C. de sacrosan. ecclesi. col. vltima. & ibi Alex. & authentico. qui semel. ante. fin. C. quomodo & quan. Archid. in capitulo inclita. col. prima ad fi. 11. quęstione prima. Bal. in l. secunda. in addit. in 3. quæstio. & ibi Saly. C. de iure emphit. Sed dubium est, si lex habeat verbum, spectare, quod est infinitum præsentis temporis, & potest trahi ad omnia tempora. glos. Bar. in l. 2. §. stipulatio. in vers. datur. ff. de verb. oblig. Io. And. in procemio libri sexti. Saly. in l. vt proponis. paulo ante fin. C. de condi. ob cau. tamen in dubio potius ferendæ est, qeam latæ glos. in. §. 1. in ver. imminere. in authen. de incest. nup. & in capitulo primo. in ver. sustinere. secunda quæstione 3. Card. Alex. in capitulo primo in prin. quibus mo. feu. amit. Sed hoc dicendum est in dubio: secus in casu nostro, vbi verba sunt prolata temporis præsentis expresse, vbi expresse verba sunt declaratoria. Itē in cōstitutione Pij Quarti sub Dat. Die 7. Decembris 1560. sui Pontificatus Anno primo, sunt ista verba, videlicet incorporamus, & appropriamus, applicamus, illaque applicata, incorporata, appropriataque fore, & esse decernimus, & statuimus, ideo speculemur, an etiam per dicta verba Camera Apostolica ipso iure an vero per sententiam habeat spolia, & certe, cum ponatur verbū sint, cum dictionibus illis incorporata, appropriata, &c.
8 constitutio importat vim, quod ipso iure sint Cameræ Apostolicæ, per ea, quæ dicit Alex. in additio. ad lecturam Bar. in l. Imperator. ff. de iure fis. vbi dicit, quod vbi ponitur verbum sit, vel erit, cum istis dictionibus excommunicatus, priuatus, & similibus, importat actum ipso iure, nec opus est sententia, allegat text. in capitulo a vobis. de sententia excommu. & capitulo fin. in fine. de tempo. ordin. in sexto. & capitulo quia in omnibus. de vsu. Bal. in l. 1. C. de rit. nup. & hoc ipse pro regula ponit, additque aliquas fallentias, quæ sunt extra nostrum casum ad Bar. in. l. 1. ff. ad. l. Iul. de vi. priua. apostillam Barba. ad lecturam Bal. in. l. iubemus. §. sane. C. de sac. sanc. eccles. in verbo. Item nisi dicatur sit bannitus. Felyn. in capitulo Rodulphus in vers. publicata sint. de rescript. tamen ista intelliguntur cum modificatione, nam quamuis non requiratur sententia diffinitiua, tamen requiretur declaratoria, Ita Marian. Socin. in capitulo Iudęi. de iudę. & Cardinalis cons. 128. incip. habui talem punctum, a quodam Cardinali. & in cons. 132. incip. l. presbyter. & Alex. in dicta apostilla ad Bar. in l. Imperator. ff. de iure fisci. & Bal. in l. iubemus d. §. sane. C. de sac. sanc. eccles. Barba. in allegata

allegata apostilla. & Fel. d. capitulo Rodulfus circa fin. qui multum copiose allegat.

Et hoc erit primum priuilegium Cameræ Apostolicæ circa spolia, scilicet
9 quod non requiratur diffinitiua sententia, sed solũ declaratoria, ad quam tamen debet procedi rite, cum ordine, iuris, & ab illa appellatur, vt dicunt Doctor. in dictis locis allegatis, sed appellatio hodie non admittitur, nisi facto actuali deposito condemnationis, vt per breue sanc-
10 tissimi Pij Quarti directum suo generali Thesaurario quod est in fine præsentis tractatus descriptum.

Secundum priuilegium est: respectu fructuum rerum spoliorum, nam cum sit facta applicatio spoliorum ipso iure, nec requiratur sententia diffinitiua, fructus ex dicta causa a die vacationis sunt Cameræ Apo
11 stolicæ, nec requiritur sententia, vel diffinitiua, vel declaratoria per ea, quæ dicit Dominic. in capit. felicis. de penis. lib. 6. vbi dicit post Io. And. quod constitutio imponens pœnam ipso iure, per hoc est bona, nam
12 quamuis aliquis non sit declaratus delinquens, tamen interim non facit fructus suos, idem Socin. in cap. iudęo. de iudęis. & Fel. cap. j. de constit. vbi Abb. per Bar. in l. post contractum. ff. de dona. latius Abb. in cap. dilecti. de arbi.

Tertium priuilegium est, nam in causis spoliorum proceditur summarie, de plano, sine forma, & figura iudicij. sed sola facti veritate inspecta, quæ clausulæ quomodo intelligantur, ad nauseam Doct. in clem. sæpe de verb. sign. explanant, & Bar. in extrauag. ad rep. & specul. in tit. de summa. cogni. Par. de Puteo in tract. de sindi. in verbo sententia. Bar. in l cum filius familias. ff. de donat. dicimus supra in quæstione de modo procedendi &c.

Quartum priuilegium, est nam dominium rerum sub spolio contentarum, transit in Cameram sine traditione, & hoc ita probatur, nam in
13 iudicijs vniuersalibus ex sola sententia transit dominium. Bar. & Angel. in l. & ideo. ff. de cond. furti. & Bal. in l. 2. & 3. ff. de publ. & in l. traditionibus. C. de pactis. & in l. j. C. commun. vtri iud. & Alex. in additione ad Bar. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iur. in verbo dictio. & etiam Bart. ibidem. sed iudicium spoliorum potest dici iudicium vniuersale, cum in eo contineantur actiones iura, & corpora, per ea quæ tradunt Doct. de dote in rubrica. ff. solu. mat. quod sit iudicium vniuersale, & in rub. ff. de acqui. hære. vbi diffiniunt hæreditatem esse ius vniuersale, & in l. hæreditas. ff. de verb. signi. & in l. pecu. neque potest dici, quod sententia absit, & ideo non transferatur dominium, nam adest sententia legis, quę ipso iure transfert per Abb. & Fel. in cap. 1. de const. Felin. in. d. cap. Rodul. de rescrip. nec opus est aliqua sententia dif-

finitiua, vt dicunt Doct. in dictis locis, ergo requiritur necessario, quod dominium transferatur sine traditione: sed dico melius, quod domi-
14 nium, & possessio rerum spoliorum, est semper penes ecclesiam, per Innocen. in c. cum super. de caus. poss. & propriet. dicimus supra in quæstione de probatio. & seu præsumptio: & sic penes Cameram.

Quintum priuilegium est, nam quoad bona acquisita intuitu ecclesiæ, Camera nanciscitur possessionem illius rei, quæ acquiritur sine aliqua apprehensione, quod hoc modo iure probatur: de iure antiquo, hæc acquisita intuitu ecclesiæ, dabantur successori in beneficio, habetur in c. relatum. c. quia nos. cap. ad hæc. c. cum in officijs. c. filius noster. de testa. cap. quia sepe. de electio. in 6. c. illud & c. non liceat. cum ibi glo. 12. q. 2. sed per extrauagantes constitutiones postea promulgatas, in istis acquisitis Camera Apostolica succedit. est decis. Rotæ 855. in antiquis. incip. cum Camera apostolica. vnde cum sit subrogata loco ecclesiarum, iure illarum vti debet, vt dicunt Doct. in l. fi. in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccle. & in l. cũ filiusfamilias. §. in hac. ff. de verb. oblig. & in l. pola. C. de his qui. vt indignis. tex. & Doct. in l. fiscus. ff. de iure fis. Bal. in rub. C. de priuil. fis. sed in prælatum, nomine ecclesiæ, de iure Canonum transit possessio. Bar. & Doct. in l. j. in fi. ff. eodem titulo. ergo eodem modo in Cameram, quæ subrogatur loco ecclesiæ: sed istud quintum priuilegiũ, posset dici, quod locum obtinet in spolijs acquisitis intuitu beneficiorum, in quibus succedebat ecclesia, cuius persona Camera fungitur, nõ in bonis acquisitis, respectu negociorum illicitorum, quibus non succedebat ecclesia: sed cum per extrauagantem Pij IIII. editam super illicitis negociationibus, quæ est inserta in secunda quæst. præsentis tracta-
15 tus, hodie sint ista pari modo spolia, parique modo Cameræ incorporata, non deberent diuerso iure censeri: quia vbi eadem ratio, idem ibi ius statui debet, vulgatis iuribus.

Sextum priuilegium est, nam neque est necessaria sententia declaratoria,
16 quando est notorium, quòd bona fuerunt acquisita respectu beneficiorum, vel negociorum illicitorum contemplatione, per ea, quæ dicit Abb. in cap. cum non ab homine. vers. sed certe si subtiliter, de iudic. vbi dicit substantialiter, quod per clausulam ipso iure, vel æquipollentem, quando est notorium id super quo lex disposuit, non est opus sententia, nec etiam declaratoria, quia in incertis, non certis opus est coniecturis. cap. 2. de regu. iuris. lib. 6. vnde tex. in cap. cum non ab homine. non dicit aliquid de declaratoria sententia præmittenda, traditioni curiæ seculari, quia videbatur notoria incorrigibilitas. in d. cap. facit quod dicit Alber. de Rosa. in 3. par. statu. quæst. 93. nam cum statutum factum esset, vt vulneratus cum armis ad effusionem sanguinis, ipso fa-

cto est in banno, & aliud statutum permittebat impunem occidi bannitum, modo quidam interfecit illum, qui vulnerauerat cum armis, antequam per declaratoriam poneretur in banno, quærebatur, an gauderet beneficio statuti ille interfector, & dixit, quod sic: nec obstabat, quod non præcesserat declaratoria, quia factum erat notorium: quia tantum operabatur sententia legis, quantum hominis. l. cum quasi. §. si plures. ff. de fideicom. lib. Idem dicit Abb. in clem. præsenti. de censib. & in cap. peruenit. el primo. de appell. & ibi Philip. Franc. & ita etiam intelliguntur verba Bal. in l. iubemus. la secunda. in §. sane. ad fi. vers. sic. additio tamen. C. de sac. eccle. & ita etiam intelligitur glo. in cap. commissa. in vers. iusto impedimento. de elect. lib. 6. dicens, quod in casu cap. licet canon. eodem tit. potest collator conferre beneficium ipso iure vacans, absque alia pronunciatione, super priuatione incursa, est enim notorie incursa illa pęna priuationis. & idem dicit Domi. Lap. allega. 127. & Domi. in d. cap. commissa. §. 1. in fin. allegat in simili Ioan. And. in duobus locis, de quibus ibi, facit etiam glos. fi. in cap. pro humani. de homic. in 6. vbi dicit quod beneficia illorum conferuntur, non vocato possessore: similis casus in cap. vbi periculum. §. praeterea. vers. ipsos de elect. lib. 6. vt ibi Domin. in vlt. notab. & sic per omnia dicta istud sextū priuilegium manet firmum.

Septimum priuilegium est, nam quoad bona intuitu beneficiorum acquisita, non currit præscriptio, nisi eo modo, quo currit contra eccle-
17 siam, ad quam de iure antiquo pertinebant illa bona, quod ita faciliter probatur. Canones dictabant, quod bona acquisita intuitu beneficiorum, peruenirent ad ecclesiam, cuius contemplatione erant acquisita, vt vnanimiter Doct. in cap. relatum. & cap. cum in officijs. de testam. dicunt cum similibus: nunc per extrauagantes, & bullas postea emanatas, fiscus ecclesiæ Roman. qui dicitur Camera apostolica succedit in illis bonis, ergo, cum hodie sit subrogata Camera loco & vice ecclesiarum, priuilegijs, & prærogatiuis illarum vtitur quoad tempus decursum, quoad decurrendum vero iure proprio, vt Bart. Bald. Sali. dicunt in l. fi. & authen. quas actiones. C. de sac. sanct. eccle. & Doct. in l. cum filius familias. §. in hac. ff. de verbo. obligat. cum similibus. sed con-
18 tra ecclesiam non præscribitur nisi spatio quadraginta annorum, vt habetur in auth. quas actiones. & ibi Ias. & Doct. C. de sacrosa. eccle. & in authen. de eccle. titu. §. pro temporalibus. 9. collat. & text. & Docto. in c. de quarta decimæ. & cap. sanctorum patrum. & cap. ad aures. de præscrip. ergo eodem tempore vtitur Camera apostolica, ad excludendam præscriptionem, cum loco illarum ecclesiarum quondam succedentium sit subrogata, vt supra probatum est: sed hoc priuilegium limita-

tur primo, solum procedere, tempus quoad decursum, non quoad tempus decurrendum. vt dicunt Bart. & Bal. in dicta auth. quas actiones. C. de sac. eccle. & in l. cum filius familias. & de hoc dic, vt dixi in quæst. de exceptionibus, & præscriptione, vbi abunde.

Secundò limita procedere, quoad res immobiles tantum, non quoad res mobiles: nam priuilegium procedens ex dicta auth. habet locum solum in illis rebus, in quibus de iure communi præscribitur contra laicos spacio decem, vel viginti, vel triginta annorum, in illis casibus ecclesia habet priuilegium quadraginta annorum, vt loquuntur Ias. & Doct. in de authen. & Doct. in d. c. de quartadecimæ. & sic in rebus im-
19 mobilibus tantum, in rebus verò mobilibus, nullum priuilegium habet ecclesia, ergo nec Camera, cum immobilibus, ita præscribatur contra ecclesiam triennio, sicut contra laicum Ias. in allegata auth. Bal. in l. 2. in prima lect. C. ne rei dom. vel templ. Dyn. in regula possessor. de reg. iu. lib. 6. & amplius in omnibus annalibus exceptionibus, seu præscriptionibus, vel semestribus, vt sunt regulariter prætoriæ actiones, vt actio de dolo. l. fin. C. de dol. & actio quanto minoris, & redhibitoria. l. cum sex. ff. de ædil. edict. ita præscribitur contra ecclesiam, sicut contra priuatum, istudq; ampliat Panor. in cap. cum causa. de emp. & vend. dicitq; : quod est notandum pro intellectu tituli de præscrip. & ita etiam in præscriptione quadriennij, quæ ita currit contra ecclesiam, sicut contra priuatum, quamuis hoc sit de iure ciuili, vt in d. authen. quas actiones. per Ias. ibi in 3. nota. tamen per ius canonicum est sublatum, text. in cap. quicunque militum. & ibi glo. 12. quæstione 2. & Doct. in c. 2. de reb. eccles. non alien.

Tertio hoc priuilegium posset limitari in rebus, non prouenientibus ex fructibus beneficiorum sed ex negocijs illicitis, nam in illis cum Camera non subrogetur loco ecclesiæ, non obtinet dictum priuilegium, &c. sed dixi supra, quod prouenientia ex illicitis negociationibus sunt declarata esse spolia, & parimodo applicata Cameræ vnde non debent diuerso iure censeri.

Octauum priuilegium est, nam propter applicationem, quæ fit ipso iure, statim possessor in foro conscientiæ tenetur ad omnia spolia, & eorum
20 annexa Panor. in cap. 1. col. 3. & ibi feli. qui hoc admodum confirmat. col. 13. vers. incip. enim illa glos. de consti. & idem Panor. in capit. extirpandæ. §. quia vero. in rep. col. 8. vers. ex his dico. & iterum col. sequenti vers. & ex prædictis. de præb. & in cap. dilecti col. 3. vers. si in glo. fin. de arbit. Barba. in rep. c. Raynaldus. in col. 45. & iterum col. 161. de testamen. Card. Alex. cap. fraternitatis. col. penul. vers. noto. & glo. de testibus. Felin. in capitulo cum nobis. col. vlt. de rescrip. Thom. Parpalia in repet.

l. siquis

l.si quis maior, in 9.quæstione extra gl.C.de transac.Carol.Rui.consi.4. proponitur in Themate col.3.nu.2. lib.5.Corse.in suis singula.in verbo pęna.& iterum in eodem verbo pęna in singula.in foro conscientiæ. Matth.Afflict.in consti.regni.violentias.col.3.quæst.2. vbi reprehendit Ysern. dicentem contrarium: verum ex theologorum sententia condemnatus ad penam, eam debet in foro conscientiæ, vt per diuum Tho 2.quæst.62.artic.3.& voluit Bal. in l. id quod pauperibus. in 9. q. vers. sed pone testator.C.de episc.& cleri.Petr.Anchar. in cap. possessor male fidei.col.25.vers.3.quæro.de reg.iur.lib.6.& Feli.in d.cap.1.col. 14. vers.limitatur.2.extra de constit.

Nonum priuilegium est: nam cum spolia, sint ipso iure applicata Came-
21 ræ, & confiscata, nullo modo ante sententiam alienari possunt: si autem non essent confiscata: ipso iure, tunc ante sententiam alienarentur, sed propter fraudem reuocarentur: sed ante reuocationem remaneret firmus contractus. Cyn. & Bal.in authen.incęstas nuptias. C. de incenup.& Archid.Zenz.Io.And. Pet. Anch.Domin.& Phili.Franc.in cap.cum secundum, post principium.de hære. lib. 6.Bart. in l. post contractum. col.4.vers.secundum tempus.& ibi Paul.a Monte Pico in rep. colum.28.ver. circa secundum tempus.& iterum colum.2.vers.3. principaliter.ff.de dona.Angel.in l.si quis post hac.in col.2.vers.2.limita.C. de bon. præscript. Ancha.in cap. 2.in 6.notab.de præscrip.lib.6.& in c. felicis.col.penul.vers.quæro.post Ioan.And.& ibi etiam Philip.Franc.in §.nullus.de pen.lib.6.

Decimum priuilegium est.nam ecclesia de occultis nō iudicat, c.sicut tuis. extra de symo.tamen propter applicationem ipso iure, occultus posses-
22 sor afficitur, per ea, quæ dicit glos. in clem. 1.§. verum. in verbo eo ipso.& ibi Card.tum in xij.not.tum in 7.q.de hæret.vbi dicit, quod pęna quæ imponitur ipso iure, affligit occultum delinquentem, & Panor.in c.vlt.in 2.not.& ibi etiam Ioan.Anani.& Fel.de hæret.& idem Panor.in c.ad falsariorum.col.2.& ibi Ioan.Anan.col.5.extra de crim. falsi.in cap. perpetuo.col.2.vers.super dubio gl.de elect.lib.6.

Vndecimum priuilegium est propter prædicta: quod debitores in spolijs contenti, non debent soluere possessori spoliorum, quia non liberantur:
23 sed debent soluere Cameræ apostolicæ, per ea, quæ dicit tex. in l.3.C.ad l.iul.de vi.publ.& c. felicis,&c.vbi facta applicatione fisco ipso iure, debent debitores soluere fisco, quod vtrum ante sententiam declaratoriā procedat, vide Anchar.vbi supra,& vide Card.Flor.in clemen.pastoralis.§.verum ad finem.de sententia & re iud.

Duodecimum priuilegium est.nam propter applicationem, quæ ipso iu-
24 re fit, interueniens confessio circa spolia, non potest reuocari, si est fa-

cta,

cta,vel præsumpta,propter errorem allegatum, per ea, quæ dicunt Doctio.in l.qui.ff.de his qui not.infa.& l.si tutor.C.de interdi. mat. vbi habetur,quod vbi sententia est prolata a lege,non potest confessio, tanquā erronea reuocari,licet alias reuocari possit.l. diui.ff.de pęn.& in §. si ve-
25 ro.auth.de exhi.rei.hæc etiam Bal.in l.error.paulo ante finem.C.de iur. & fact.igno.

Tertiumdecimum priuilegium est: nam cum sit facta incorporatio Cameræ de spolijs ipso iure, & sic transierit in eam dominium spoliorum ex prouisione legis,vt supra probatum est, si hæres, vel possessor spolio-
26 rum alienet aliquid de spolijs, non valet alienatio, nec opus est agere reuocatoria ad rescindendum alienationem, sed statim potest intentare rei vendicationem contra possessorem, per ea, quæ habentur in l. 1. §. sed res.tit.per quos fiat inuest.secus si non esset ipso iure. eod. tit.qual. ol.feu.alien.poterat & mar.& Card.in c. Titius.tit.si de feu. defunc.mili.fue.cont.

Quartumdecimum priuilegium est: nam debitor spoliorum nullo mo-
27 do potest purgare moram,propter clausulam ipso iure, per ea, quæ dicit Bar. in l.si is cui. de lega. 2. ff. & in l. qui ob rem non defensam. & ibidem Bar. Bal.Sali.& recentiores.ff.de condi.indebi. voluit glos. in c. vlt.quam ita intelligit & sequitur Bal.ibi.colum. 2. vers. Bernar.tractat hic.de elect.& voluit glo.in cap.licet.in glo.vlt.& ibi Ant.colum. 1.vers. nota quod collatio.& iterum colum. 2.vers.oppono quod hic mora. de suppl.negl.præl.& glos.in cap. vlt. in glos. vlt. & ibi item Ant.in 2. not. eodem tit.& glos.in cap.cupientes.§.quod si per viginti.in vers.expectari.& ibi Io.Mona.Io. And.Archid.de elect. lib. 6. & glos.in cap.licet canon.§.is.& in verbo priuatus in prin.& ibi Io.Mona.colum.2.paulo ante finem.& Pet.Anchar.colum. 1. vers. item nota in textu. col. vlt. vers. 4.quæro.

Quintumdecimum priuilegium est: nam licet debitor spoliorum, debe-
28 ret mitius condemnari confessus,quam conuictus,per regulas,& communes doctrinas: tamen propter clausulam ipso iure, est contrarium per dictū Bar. in l. si id quod seruo. §. 1. vbi & Alex. in addi.ipsius, vbi
29 hoc reputat singulare.ff.de pęn. lega. vbi dicunt, quod quando infligitur aliquid ipso iure,aut ius condemnet, tunc idem est si sit conuictus, & si sit confessus, & idem Bar. in l. qui ob causam. ff. de rit.nup. & voluit Bal.in l.ea quæ.in 2.quæst.C.de condi.indeb.vbi hoc vocat notabile,& in l.peculium.§.sed & si.ff.de pecu.Pet.Anch.in cap. perpetuo. circa medium.de elect.lib.6.& in cap.1.colum. vlt.de homi.lib.6.Flor.vbi id dicit menti tenendum in l.aquilia.quæ est secunda.circa medium. ff. ad l.aquiliam.

Sextum-

Sextumdecimum priuilegium eſt: nam quando pœna, & confiſcatio fit ipſo iure vt noſtro caſu, etiam ſi conſtitutio, vel bulla non fuiſſet recepta, vel
30 iret in deſuetudinem, tamen bona ſpoliorum poſſunt peti per camerã apoſtolicam, argumento cap. veſtra. de loca. & cap. 2. de conſtit. lib. 6. & cap. catholica. xj. diſtin. ita voluit Math. in procemio clem. in §. vniuerſitati. de quo vide Card. Floren. ibi. & Io. And. & Ant. in cap. 1. de treg. & pac. Pet. Anch. in repet. cap. 1. in xij. q. in prin. verſ. ſed hic quæro reperitur extra. de conſti. & Cæpol. conſ. xiij. incipiente ſtante ſtatuto. colum. 3. verſ. & licet dictus.

Septimumdecimum priuilegium eſt: nam cum quis ipſo iure non priuatur, ſed expectatur ſententia, non impeditur interim agere, & proſequi ius ſuum: ſecus in ſpolijs, nam cum ſint applicata ipſo iure per bullam, hæres clerici, qui tenetur ad dandum ſpolia Cameræ apoſtolicæ, nõ poteſt, vel ante ſententiam, vel poſt aliquo modo agere, vel contra cohæredes, vel contra debitores in ſpoliis exigendis, vt diſtinguit glo. in l. his conſequenter. §. 1. in verbo non pertinere. per tex. ibi, ad alios quos allegat, & ibi Bar. qui monet hoc eſſe multum notabile. Bal. & Flor. qui id reputat multum ſingulare. ff. fami. her. vbi dicunt, quod cum hæreditas auferatur ab indigno ipſo iure, nõ poteſt aliquo modo, vel ante, vel poſt ſententiam agere contra cohæredes: ita dicendum in ſpolijs, nam cum ſint ablata ipſo iure ab hærede clerici, & applicata Cameræ, non põt ille hæres exercere iura in ſpolijs contenta, & Bal. in l. 1. in fi. C. qui. in cau. in integ. reſt. non eſt neceſſ.

Decimumoctauum priuilegium eſt: nam regulariter de iure tertij non poſſumus opponere, vbi ſententia requiritur ad priuationem, & incorporationem bonorum fiſco: ſecus eſt in ſpolijs, nam cum ipſo iure incorporentur, poteſt litigator, qui litigat cum hærede prælati mortui di-
31 ctum hæredem excludere, dicendo, quod bona non ſunt hæredis, ſed Cameræ, & ſic poteſt opponere de iure tertij contra iuris regulas communes, per ea, quæ dicit Bal. in l. his conſequenter. §. 1. & in l. cum ſeruũ. col. 2. & ibi Cyn. & late Franc. Aret. C. de ſeru. fugit. vbi dicunt, quod cum bona applicantur fiſco ipſo iure, tunc poſſeſſor illorum bonorum agens contra aliquem, poteſt ille conuentus excludere poſſeſſorem opponendo, quod bona non ſunt ſua, ſed fiſci, & ſic opponit de iure tertij. ita etiam dicendum in camera de ſpoliis, nam camera fiſcus ſummi Pontificis eſt, vt certi iuris eſt, & ſupra probaui. idem Bal. in l. cum mulier. col. 10. verſ. de tertio dubito. ff. ſolu. ma. & in l. 2. poſt principium. C. quibus res iudicata non nocet. not. in l. indebiti. §. vlt. ff. de condi. inde. & in additione. Speculatoris tit. de loca. §. nunc aliqua, in 46. quæſt. & ipſe Specu. in eo. §. 47. q. & iterum in 66. q.

Decimum

Decimumnonum priuilegium est: nam regulariter a sententiis appellatur, vt patet per totum ius ciuile, & canonicum, exceptis quibusdam casibus, de quibus. C. quorum app. rec. vel non. per totum. tamen in causis spoliorum non appellatur, nisi prius facto deposito, & hoc per bullas summorum Pontificum, dixi supra in q. de modo procedendi in causis spoliorum. & talis dispositio bullæ, quomodo per commune ius interpretetur, & patiatur interpretationem passiuam, possunt considerari dicta Bar. & Doct. in l. 1. §. interdum. ff. a quibus appell. non lic. & Doct. in c. 1. de rescr. & in c. pastoralis. & c. vt debitus. de appel.

Vigesimum priuilegium est: nam in sententia excommunicationis, regu-
32 lariter requiritur factum hominis, vt per Innocen. Ioan. And. Host. in rub. de sententia excommuni. exceptis aliquibus casibus, de quibus dicunt ijdem Doct. in d. rub. & in cap. 1. eodem tit. & Hostien. in sua summa. & Ioan. And. in cap. eos. de senten. excommu. lib. 6. & in clem. 1. eod. tit. & forte inter istos casus exceptuatos, possumus connumerare excommunicationem, quæ contra detinentes res Cameræ datur, & incurritur, vt possumus notare ex bullis summorum Pontificum, contra detinentes res Cameræ apostolicæ prolatis, & possumus specialiter hoc elicere ex bulla Pauli IIII. Incipienti. incũbentia nobis. sub rub. contra occupatores bonorum Cameræ apostolicæ. nam ibi ponitur dictio, extunc, quæ dictio denotat canonem latæ sententiæ Franc. Aret. in cap. si diligẽti. colum. 3. vers. in glos. posita super verbo causam. de for. comp. & text.
33 in c. cupientes. §. cæterum. ibi extunc inchoandum volumus fore suspẽsos. de elect. lib. 6. & Corn. in consi. 104. licet in hac consultatione. col. 2. vers. licet ergo non fuerit. lib. 1. & tex. in cap. excommunicamus. §. credentes. ibi extunc ipso iure sit factus infamis. & capitulo cum ex eo. in fi. de elect. lib. 6. & alia ratione hoc probatur, nam in dicta bulla ponitur verbum incurrant, quod verbum ita positum, infert penam ipso iu-
34 re non expectata sententia diffinitiua, sed solum debet interuenire sententia declaratoria, per illa, quæ habentur per glos. in cap. vlt. vers. pars vero. in verbo incurrat. de officio delegati. lib. 6. vbi dicit, quod verbum incurrat, importat penam ipso iure, & gloss. in cap. eos. de senten. excom. dum inter casus latæ sententiæ excommunicationis, ponit cap. 1. de religio. domi. & cap. 1. de iniuriis. lib. 6. quæ cap. eodem verbo vtuntur, nec aliud addunt, quod significat latam sententiam & in clem. 1. in verbo incurrant, & ibi Pau. Lau. Imo. Card. Flo. in 27. quæst. de vsuris. & rursum glos. in clem. 1. in verbo excommunicationis. de sentent. excom. dum inter canones latæ sententiæ allegat clem. 1. de deci. & clem. 1. de vsur. quæ eo verbo vtuntur, sine adiectione dictionis latæ sententiæ, & voluit etiam nuncupatim Corne. cons. 89. viso subscripto. colum.

penult.

penult. verſ. poteſt etiam lib. tertio. nec obſtat quod multi textus huic verbo, incurrat, addunt clauſulam, ipſo iure, ipſo facto, eo ipſo, & ſic videntur innuere, quod ſine illis clauſulis ſolum verbum incurrat, non importet ipſo iure pœnam, ſed per ſententiam, vt ſunt textus in auth. agri in fin. C. quę res obl. non poſſ. & capitulo vltimo extra, ne cler. vel monac. & capitulo vbi periculum. §. nulli. & rurſum, §. quod ſi permiſſa. de elect. lib. ſexto. & in capitulo fundamenta. eodem tit. & lib. & in capitulo cum ex eod. in fin. eod. tit. & lib. & in capitulo indemnitatibus. §. porro. verſ. ſed procuratores eo. tit. & lib. & in capit. ſecundo de iud. eo. lib. & in cap. vlt. in fine de rebus eccleſ. non alien. eo. lib. & in capit. quāquam in fi. de cenſib. eo. lib. ſed prima eſt cōmunis Doct. conſentientium authoritati gloſ. dicentis, quod importat exequutionem ipſo iure, neque ſententia diffinitiua eſt neceſſaria: non obſtant textus allegati in contrarium, nam vnica reſpōſione tolluntur, ſilicet quod ideo verbo incurrat adiūgitur clauſula, ipſo iure, vt magis declarêt, & exaggeret voluntatem Pontificis, non vt diſponant, & ſic non ſunt neceſſaria ſed potius declaratoria.

Vigeſimum primum priuilegium eſt: quia licet regulariter, nemo cedere poſſit ſua iura in potentiorem, cauſa iudicij mutandi l. prima. ſecunda.
35 & quaſi per totum, C. de alienan. iud. mut. cauſ. fac. tamen ſi Camera non valeat ſpolia recuperare a manibus potentis, poteſt cedere ſua iura alteri potentiori, vt ipſe recuperet, & recognoſcat, prout dicitur de eccleſia, quę non valens recuperare feudum a manibus potentis, cedit iura ſua alteri potenti, vt ipſe recuperet, & feudum recognoſcat ab eccleſia per text. quem ibi ad hoc ponderat Barba. in capit. ſecundo. de feud.

Vigeſimum ſecundum, eſt priuilegium: quia in cauſis ſpoliorum non appellatur, quia cum cauſa Camerę Apoſtolicæ eſt cauſa eccleſię, in cuius locum ſuffecta eſt Camera, & eſt cauſa pia, & debitum fiſcale, in quibus non datur appellatio, arg. eorum quę notantur per Bar. in l. Ancilla. de alim. & cib. lega. & l. fin. de acq. poſſ. Idem in cauſis decimarum quibus debitum fiſcale ęquiparatur capitulo fin. Epiſcopi 2. quęſt. 5. & l. abſtinendum. C. quę app. non recip. & ibi Bal. & capitulo tua de decim. ſed de appellatione in cauſis huiuſmodi, dic vt per nos dicitur in quęſtione de modo procedendi in cauſa ſpoliorum. & ſupra decimonono priuilegio.

Vigeſimum tertium item habet priuilegium Camerę in cauſis ſpoliorum: quia ſi vult petere reductionem ad arbitrium boni viri a laudo per laicum, vel clericum, poteſt hoc facere coram iudice eccleſiaſtico per doctor. in capitu. cum ſit. de for. compet. iuncto capitulo 2. de arb. Item habent

36 habent priuilegiũ ſpolia, quia in eorum cauſis etiam mulier poteſt eſſe procuratrix, & arbitrix, & quia in huiuſmodi cauſis tractatur de ſalute animarum, prout in cauſis eccleſiæ, & decimarum per Archid. in cap. reſcriptum.in 6, quæſt.3. quia vbicunque de ſalute animarum tractatur, nunquam diſputatur de apicibus iuris cap. duæ ſunt 19.q.2.& iſta exce

37 ptio, tu non es procurator, eſt de apicibus iuris l. ſi fideiuſſor. §. cum quædam.ff. mandati.

Vigeſimum quartum, item poteſt dici eſſe priuilegium. quod ſi quis emat

38 ſpolia a Camera Apoſtolica, quod non teneatur ad ſolutionem aliquorum vectigalium, maxime ordinariorum. per ea, quæ dicit Bar. in l. licitatio. §. licitatio mercatores. ff. de publican. licet quilibet emens a priuato teneatur l. j. & per totum. ff. de vectigal.

Vigeſimum quintum. Item eſt priuilegium Cameræ circa ſpolia. quod qui tenetur exigere ſpolia vel res ſpoliorum pro Camera, ſi ſui culpa non exi

39 git, tenetur reficere de ſuo reſeruata ſibi actione contra eum, qui tenebatur per Bar. in l. niſi. de exact. tribut.

Vigeſimum ſextum. Item eſt priuilegium Cameræ circa ſpolia: quia ſi ſit legatum cum condtione factum, quod veniat exigendum a Camera, ratione ſpoliorum, is ab alio non poteſt exigi, niſi conditione in ſpecifica

40 forma adimpleta, poſſet tamen exigi a Camera, per ea quæ dicit Lud. Rom. in l. ita ſtipulatus a te. de verb oblig. per text. in l. pau. §. grauis. ff. de liberali cauſa.

Vigeſimum ſeptimum. Item licet pluribus conditionibus in legato appoſitis, vltima conditio pro exequutione legati ſit adimplenda. l. quod tradit

41 ff. de condi. & demonſt. tamen reſpectu eccle. & Cameræ attenditur leuior conditio tantum. l. quinta, & l. vulgo. de manu miſſ. teſta.

Vigeſimum octauum, Item eſt priuilegium. quia fauore eccleſiæ, & Cameræ etiam tempus interpellatum cõtra teſtatorẽ coniungitur. l. paulus. §. Gaio. de lib. lega. alias eſt l. ſi fidei cõmiſſa libertas. §. fi. de fid. lib. & ſic ſi relictum ſit ſub conditione, ſi continuis annis quid fecerit, nam nihilominus tale legatum conſequitur Camera, ſi ex pluribus temporibus ad vicem coniunctis reſultaret tempus perfectum, poſito, quod non continuaret, & regulariter non eſt recedendum a verbis teſtatoris. l. non aliter. de legatis 3.

Vigeſimum nonum eſt priuilegium, quia donatio ſub modo, quæ alias modo non adimpleto reuocaretur, per condict. ob cau. vel quia poſſet agi admodum implendum actione præſcrip. verbis, id, quod eſt in electione agentis l. ſi proponas. C. de condi. ob cau. & l. j. C. de condi. ſub certo modo, non adimpleto non agitur fauore Cameræ & eccleſiæ ad illam reuocandam, niſi in donatione id expreſſe ſit dictum,

quod

quod modo non adimpleto donatio sit nulla.text.in capitulo verum.de dona.& de multis alijs priuilegijs, vide per Bal.in l.j.C.de sac.sanc.eccl. per canonistas in capitulo cum esses.de testam.Bal.in tracta.de dote priuilegio 50.

Trigesimo Item fauore ecclesiæ,& Cameræ,conditio apposita reijcitur,& resoluitur in modum,sicut dicitur de libertate,quæ æquiparatur l. me-
43 nia.de manum.testam.per.Barba.in capitulo Raynaldus de testam.16. carta.& vide de effectu modi, & conditionis, in capitulo verum.de condi.apposit. extra.& ego dixi aliquid in meo tracta.de simonia, in simonia conuentionali.in quæstione an sententia committatur per modum : sicut per conditionem vbi vide.

Trigesimo primo, Item priuilegium est Cameræ Apostolicæ & ecclesiæ: quod confessio debitoris Cameræ, facta absente parte, quæ alias non
44 valeret, valet,& probat per d.Anto. de Butr.in capitulo si constituerit, de accusus.

Trigesimo secundo. Item quia si clericus, aut prælatus fecit confessionem. alias ecclesiæ,& Cameræ præiudicialem, illa confessio non afficit eccle
45 siam, vel Cameram. per Io.And. in capitulo fin.de solu.nisi tamen in illis quæ sunt sibi permissa,secundum d.Anto.in capitulo primo de po sit. extra.

Trigesimo tertio. Item est priuilegium, quia licet regulariter confessio in vltima voluntate non inducat probationem, nisi sit iurata, ex quo
46 tunc, quis non præsumitur immemor suæ salutis l. Aurelius. §. fin. de lib. lega. l. Lutius. §. j. de lega. tertio. tamen si quis in testamento confiteatur se teneri Prælato ecclesiæ, vel Cameræ, vel piæ causæ
47 valet & tenet talis confessio, vt ibi not. per Bal. in cons. incip. cæcus petroli. quia optima est ratio, quæ pro religione facit l. sunt personæ. de religio.

Trigesimo quarto. Item ecclesia, & Camera habet priuilegium, quod non solum gaudet priuilegijs suis in bonis, quæ habet in dominio.
48 sed in illis etiam, ad quæ quis confitetur sese teneri ecclesiæ, vel Cameræ dummodo confessio non sit facta in fraudem, argumento eorum, quæ not. in l.in contractibus, & in l. fin. C.de dot.caut.non numerat.

Trigesimum quintum, est priuilegium. quod si ecclesia, vel Camera confiteatur aliquid in sui præiudicium, contra talem confessionem, potest
49 petere restitutionem in integrum infra quadriennium not. in capitulo secundo. de in integ. rest.

Trigesimum sextum est priuilegium, quod contra ecclesiam, & Cameram,nunquam præscribitur crimen falsi,dicit Spec.in tit.de sent.§.quo-

niam

niã licet. alias tale crimen regulariter præscribatur spatio 10.ann.l.qui relam. C. de fal.

Trigesimum septimum.priuilegium Cameræ,& ecclesiæ est:quod valet cõsuetudo, per quam ecclesia,vel Camera,quæ in spolijs etiam succedit,
50 acquirit rerum dominium, & possess.sine solemnitate legali.c.secundo. extra de consuet. Item consuetudo inferens grauamen non valet capit. primo. eod.

Trigesimum octauum. est priuilegium,quod quando debetur aliquid ecclesiæ, Cameræ Apostolicæ,& similibus locis,dominium transfertur ex solo contractu absque aliqua traditione l.fi.C.de sac. san.eccl.licet sit se-
51 cus in contractibus aliorũ:vbi ita demum transfertur dominium,si sequatur traditio l.traditionibus.C.de pact.l.si ego C.de rei.vend.Anton. de Butr.in capit. fin.de caus. pos.& prop. 20.col.not.in capitulo in præsentia.de præben. vnde effectus est maximus, quia statim agit Camera rei vendicatione.

Trigesimum nonum. est priuilegium,quod contractus, factus calore iracundiæ,qui alias regulariter de iure non tenet, quod valeat,& teneat fauore ecclesiæ,& Cameræ.capit.sunt qui opes.17. quæst.4.vnde contrahentes cum ecclesia, vel Camera, non videntur habere exceptionem,
52 quod iracũdia, & calore contraxerit.per Corsetum in suis not.incip.in testium. Alex.cons.181. quinto vol.

Quadragesimum.est priuilegium spoliorum:quia si clericus,vel beneficiatus donauit aliqua alicui benemerito in recompensationem accepti seruitij, id quod facit Prælatus per text. in capitulo relatum.el secundo.de testa.dixi ego late supra in quæstione de potestate clerici,&c. & in quæ-
53 stio. de licentia testandi.tamen fauore Cameræ illa merita debent probari. quia non in hoc statur confessioni Prælati. per text.d.cap.relatum. credo per illa verba in text.iuxta seruitij meritũ, &c. per d.Ant.de Butr. in capitulo primo. de caus. poss. ex quo tractatur de damno ecclesiæ & Cameræ.Bal.in l. si donatio.de collatio, nisi tamẽ donatarius stetisset domini in possessione rei donatæ, vt ibi not. & in capitulo noscitur.de his quæ fiunt a Prælat.

Quadragesimum primum.Item est priuilegium, quia alias promissio sine stipulatione non valet, si causa, quia saltim tollitur ope exceptionis per
54 text. in l. secunda. §. circa.de dol. excep. tamen valet fauore Cameræ, & ecclesiæ, sicut dicitur in dote: vnde multo fortius in rebus Cameralibus, & ecclesiæ, cum maius sit vinculum spirituale, quam carnale l. sancimus.C.de sac.sanct.eccles. videtur dicere Bal.in suo tracta.de dot. priuilegio 114.

Quadragesimum secundum est priuilegium: qd temporalia collata ecclesiæ,

siæ, vel Cameræ censentur pleno iure collata,licet regulariter contra per not.in c.meminimus.de accus.per Fel.ibi.2.col.vers.not.3.

Quadragesimum tertium est priuilegium : quia cum regulariter de liqui-
55 do ad liquidum fieri debet compensatio.l.fi.C.de compensa. tamen fallir in debitis Cameræ apostolicæ,fauore ipsius ecclesiæ,per glo. in c.decimæ.16 q.1.exemplificat,& loquitur in casu decimarum, per Roma.in singulari incip.an sacerdoti.

Quadragesimum quartum est priuilegium:quod fauor Cameræ, & ecclesię est iusta causa abbreuiandi terminum peremptorium.l. nonnunquã. in fi.ibi pro conditione ecclesiæ. C. de iud. licet regulariter contrarium sit verum.l.ad peremptorium eo.tit.

Quadragesimum quintum est priuilegium: quod Camera, vel ecclesia nõ
56 tenetur de deposito facto apud clericum,vel beneficiatum, nisi in vtilitate ecclesiæ probetur versum.c.1.de depos.

Quadragesimum sextum Item est Priuilegium Cameræ : quod illa potest agere,vel ecclesia ad fructus perceptos,ab illo,qui non animo se promo
57 uendi:sed fraudulenter fructus percipiendi,parochialem ecclesiam accepit.tex.in c.commissa.de electio. lib.6.

Quadragesimnm septimum priuilegium est in causis spoliorum:quod illi, qui occupant bona dimissa a prelato, vel bona vacationis tempore obuenientia,quæ itidem dicimus spolia, vigore extrauagantium Pij iiij. & aliorum canonum,vt dicimus supra in 1.q.tales occupatores sunt su-
58 spensi, vsque quo fecerint condignam satisfactionem. cap.quia sæpe.de electio.lib.6.& c.generali.eo.

Quadragesimum octauum priuilegium est in causis spoliorum: quod bona acquisita de fructibus beneficij, vel ecclesiæ debent ad Cameram, & ecclesiam reuerti.opt.glo.in c.apostolicos.12.q.2.& cap. fixum.ij.q.6.& hoc siue empta sint nomine ecclesiæ,siue nomine alieno. c. 1. c. inquiren.de pecul.cler.extra.

Quadragesimum nonum est priuilegium: quod res empta de pecunia ecclesiæ,non nomine ecclesiæ,sed alieno, est effecta ecclesiæ : & sic est hodie cameræ per Doct.in c. inquiren.de pecul.cler.licet regulariter secus. l.si dominus suo.C.de rei vend.

Quinquagesimum est priuilegium cameræ,& ecclesiæ:quod si camera vẽdat spolia diuersis temporibus duobus,quo casu ille præferri habet, cui primo fit traditio,licet sit posterior emptor.l.quoties.de re. vend.& primus agit ad interesse contra vendentem: præfertur ille,qui primo emit, per Doct.in c.continebatur.de his quæ fi.a maio.par.c. quia in rebus ecclesiasticis elusio maxime reprobatur.

Quinquagesimum primum est priuilegium Cameræ,& ecclesiæ. quod cũ

in personalibus actionibus, non habeat locum præuentio. l. priuilegia. de priuileg. creditorum. tamen Camera, vel ecclesia, habens debi-
59 torem, primo potest deducere suum per Ioan. And. in c. eam. de ætat. & qualitat.

Quinquagesimum secundum priuilegium est: quod res acquisita de pecunia ecclesiæ, licet alterius nomine sit acquisita, eius fauore contra regulas communes, efficitur ipsius ecclesiæ, vel Cameræ per tex. & Doct. d. c. inquiren. de pecul. cler. tamen hoc est intelligendum, quando contrahens non existit soluendo, vt per Lud. Rom. conf. 9. incip. super eo quo quæritur, an permutatio pecuniarum montis martij, &c.

Quinquagesimum tertium est priuilegium: quod non solum acquiritur dominium rei emptæ de pecunia ecclesiæ, sed etiam acquiritur actio
60 personalis ex contractu per alium celebrato super re ipsius ecclesiæ, vel Cameræ: quod intellige, vt dixi supra verum esse, si ille qui contraxit non sit soluendo, alias secus not. Bald. in l. si vt proponis. C. de re. vend.

Quinquagesimum quartum est priuilegium: quod contractus gestus super rebus ecclesiæ, ecclesia vacante, est nullus ipso iure. c. si qua de reb. 12. q. 2. quo tempore dicimus supra in q. j. quod dimissa per cler. & obuenientia tempore vacationis, spectant ad Cameram: tamen talis con-
61 tractus, si sit in vtilitatem, potest per Cameram, vel successorem ratum haberi. glo. est in c. j. ne sede vacan.

Quinquagesimum quintum est priuilegium: quod Camera, vel ecclesia potest opponere semper, & omni tempore exceptionem non numera-
62 tæ pecuniæ per Bal. in authen. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. quia non sufficit sola confessio, sed expedit quod probetur versum in vtilitatem ecclesiæ. c. fi. de solu. quod est contra regulam, quia dicta exceptio non opponitur regulariter. nisi intra biennium instit. de literarum oblig. per totum. & in l. in contractibus. C. de non numer. pecu. per Docto. d. cap. fi.

Quinquagesimum sextum est priuilegium: quod ecclesia, siue Camera apostolica, vti potest pro libito ll. ciuilibus, quæ pro se faciant, & econtra potest nolle illis stare, quando contra se faciant per Innocen. in cap. nonnit extra. de iud. Imol. c. fi. de solu. vbi exceptio non numeratæ pecuniæ, opponitur etiam vltra biennium.

Quinquagesimum septimum est priuilegium: quod contra ministrum Cameræ, vel ecclesiæ opponentem pro defensione iuris Cameræ, & ecclesiæ exceptionem excommunicationis, non potest fieri replicatio exceptionis excommunicationis. c. dilect. extra de exceptio.

Quinquagesimum octauum est priuilegium: quod si ædificas ædificiū in solo

solo modo pecunia Cameræ, vel ecclesiæ, ad quā spectat pecunia, solum cedit ædificio. glo. est singularis. in c. apostolicos. 12. q. 2. & c. consequenter 17. q. 7. Spec. in tit. de emphi. §. tertio loco. vers. quod si clerici. quod est contra regulam iuris, quia ædificium cedit solo, refecta ædificatione
64 instit. §. cum in suo. de rer. diuis.

Quinquagesimum nonum est priuilegium: quod in causis spoliorum, potest procedi diebus feriatis introductis in honorem Dei. cap. fi. de fer. l.
65 dies festos. C. eo. id quod nota vltra illa quæ adduxi. in q. de modo procedendi in causa spoliorum.

Sexagesimum, item est priuilegium: quod si mulier in causa spoliorum se obligat, & fideiubet pro alio, non potest iuuare sese beneficio velleiani
66 Senat. consulti. l. penul. C. de velleia. vbi per Doct.

Sexagesimum primum est priuilegium Cameræ: quod potest agi hypothecaria contra tertium possessorem, non discusso principali, & contra fide
67 iussorem, non discusso principali, sicut est in fisco & republica, quibus ecclesia comparatur. l. fi. C. de sac. san. eccle. not. in l. moschis. de iure fis. l. j. C. de decurio. lib. 10. in l. libertas. § j. ad municip. in l. cum filius. de verb. oblig. & præsupposuimus. in principio quæstionis, quod ecclesia habet fiscum.

Sexagesimum secundum est priuilegium: quod ecclesia, & Camera vtitur
68 iure minoris, & reip. ita quod omnia priuilegia concessa minori, & reip. quæ sunt infinita, intelliguntur concessa ipsi ecclesiæ, vel Cameræ in locum ecclesiæ subrogatæ. cap. auditis. iuncta glos. & cap. j. de in integrum rest. dummodo tamen ipsi ecclesiæ, vel Cameræ talia priuilegia conueniant, nam bona ecclesiastica dicuntur bona publica. cap. quid ergo. 24. q. 4. & bona ecclesiarum sunt bona reip. Feli. in c. nonnulli. col. 21. de rescrip.

Sexagesimum tertium priuilegium est: quòd Camera potest petere restitutionem in integrum contra præscriptionem, duplici capite. 1. ex iure
69 speciali, quo ecclesia vtitur, vt per omnes in clem. j. de in integrum restitutione. Item ex capite probabilis ignorantiæ per Alex. cons. 168. Dec. cons. 29. 4. col.

Sexagesimum quartum priuilegium est: quia Camera, & ecclesia non solū petit restitutionem in integrum, vbi est læsa, & vbi non habet aliud remedium. Doct. in c. j. de in integrum rest. sed etiam petit d. restitutionem, vbi etiam competit aliud remedium, de iure communi per Abb. in c. dilecti. de empt. & vend. 2. col. licet sit secus regulariter.

Sexagesimum quintum priuilegium est: quia Cameræ datur restitutio in integrum ad appellandum, etiam aduersus præscriptiones iudiciales, idest aduersus terminos exclusiuos probationis faciēdæ, vel exceptionis

proponendæ per tex.in clem.j,cum ibi glo.de rest. in integ.cap. coram. c.auditis.eo.tit.Abb.in c.cum inter.de re.iudi.

Sexagesimum sextum est priuilegium Cameræ: quod contra illam, iustus 70 titulus non excusat tertium possessorem a fructibus,qui percipi potuerunt.l.fiendum.C.de rei vend.

Sexagesimum septimum:si ecclesia carens rectore recipiat mutuum,& deinde Camera,vel ecclesia petat rest. in integ. non habet probare lęsionē, quia præsumitur consumpsisse,nisi aduersarius probet contrarium: argumento,& exemplo minoris carentis curatore l.j.C.si aduersus credit. iuncto.cap.j.de rest.in integr.

Sexagesimum octauum priuilegium est; quod Camera,vel ecclesia non po-71 test renūciare beneficio rest.in integ.nisi in casibus,de quibus per Abb. 5.col.de for.compet c.si diligenti.

Sexagesimum nonum priuilegium est: quia Camera, vel ecclesia probata læsione, admittitur contra sententiam, ex causa rationabili etiam post quadriennium per tex.& ibi glo.in c.j.de rest. in integ. in sexto. etiam si fuisset sententia Papæ.c. tum ex literis. extra.eo.

Septuagesimum Item priuilegium est: quod licet non detur Cameræ, vel ecclesiæ restitutio post peremptorium, datur tamen per beneficium restitutionis in integ.c.coram.de in integ.rest.& si sibi denegatur, restituitur ad appellandum a sententia denegationis. c.fi.eo.tit.

Septuagesimum primum Item est priuilegium ecclesiæ & Cameræ: quia restituitur aduersum lęsionem ante sententiam, puta aduersus proba-72 tiones obmissas,etiam non probata lęsione per Spec.in tit. de rest.in integ.§.ij.vers. illud.

Septuagesimum secundum.Item priuilegium est:quod in iudicio, vbi Camera,vel ecclesia est actrix, licet regulariter reus non teneatur exhibere, 73 & edere iura,ad fundandam intentionem actoris.l.fi. C. de edendo. tenetur tamen edere Cameræ actrici Anto. de Butr. in c.j.de præben.arguendo de fisco ad ecclesiam,& fortius argumento c.vt gentes.de hæreti.in sexto. similiter in fauorem fisci.l. ne quisquam. de eden. & in casu nostro dicimus supra in prin.quod ecclesia habet fiscum.

Septuagesimum tertium priuilegium est:quod Camera, vel ecclesia potest ipsa agere interdicto recuperandæ, & similibus interdictis: & quilibet laicus in fauorem Cameræ, & ecclesiæ admittitur ad intentandum hu-74 iusmodi interdicta l.j.§.2.l.interdictorum.ff.de interdict. glo. in l.j.de iust.& iur.

Septuagesimum quartum priuilegium est:quia,si fuit illata iniuria Cameræ, vel ecclesiæ, quilibet de populo potest pro illata iniuria Cameræ, 75 vel ecclesiæ comparere, per ea, quæ dicunt gloss. & Doct. in l.j.§. in sa-

cris

cris. ff. de iust. & iur.

Septuagesimum quintum priuilegium est: quod quilibet potest agere pro Camera, vel ecclesia, etiam sine mandato cap. dilecti. & ibi gloss.
76 extra de maiori. & obedien. cap. cum olim. cum ibi gloss. & Docto. de testi.

Septuagesimum sextum priuilegium est; quia ecclesia, vel Camera habet regressum contra male administrantes bona sua: & ideo si instantia sit
77 perempta, aduersum quam non restituatur, recurrit contra administratores, quando tamen sunt soluẽdo: tex. in l. properan. §. fi. & ibi doct. ff. de iud. Card. in clem. j. decima q. de restit. in integ.

Septuagesimum septimum est priuilegium: quòd licet aliquis non possit exigere suum debitorem in diem, ante diem, & ante tempus completum, not. in l. cedere diem. de ver. signi. tamen ipsa Camera, & ecclesia
78 exigit, dummodo deducatur interusurium medij tẽporis: Guilielmus. de Cun. in authen. hoc ius. C. de sac. san. eccles.

Septuagesimum octauum est priuilegium: quod si Camera agat contra laicum, & laicus opponat de præscriptione, vel de consuetudine. in tali præscrip. & consuetudine, attenditur dispositio iuris canonici. tanquam magis propitia, & magis fauorabilis Cameræ, & ecclesiæ gloss. 3. in cap. fi. de consuet. not. cap. illud cap. sanctorum. de præscrip. Alex. in secundo cons. sexto vol. repet. in clemen. prima. de off. ordin. Alex. cons. secundo. primo vol.

Septuagesimum nonum priuilegium est: quod vbi Camera, vel ecclesia conuenitur, vel est debitrix in aliquo, non tenetur ad cauendum, nec
79 de iudicio sisti, nec dare fideiussores Abb. cap. primo. de fideiusso. & cap. secundo. de solut. quod notet fiscalis reuerendæ Cameræ Apostolicæ Neapolitanæ, pro causis Cameræ, quando magna curia vicaria Neapolis pro pecunijs, ibi per debitores Cameræ depositatis, vult illum astringere ad fideiubendum, quod non tenetur, alij tamen bene tenentur ipsi Cameræ satisdare, & si sit vitiose satisdatum etiam ex integro ad satisdandum cogi possunt. per Angelum, & Doct. in l. quoties, qui satisdare coga.

Octuagesimum priuilegium est: quod in iudicijs verba prolata contra eius intentionem, interpretantur in fauorem Cameræ, & ecclesiæ. per glos. in ver. dubium. cap. in præsentia. extra de probatio. licet verba du-
80 bia in iudicijs, interpretentur in fauorem proferẽtis l. solemus. l. si quis intentione ambigua. de iud. & quando sumus in dubio in iure, vel in fa-
81 cto, tunc fauore ecclesiæ, & Cameræ est iudicandum pro ipsa, quia optima ratio est, & melior, quæ pro religione facit Arg. l. sunt personæ. ff. de religio. Bar. in l. j. C. de iure fisci.

Octuagesimum primum est priuilegium: quod licet regulariter non agatur de euictione nisi re euicta, l. habere licere. ff. de euictio. tamen est
82 secus fauore Cameræ, vel ecclesiæ, quæ ante potest agere ad interesse particulare not. in l. creditor. §. prædium. eod. tit. & cap. fin. de emptio. & vendi.

Octuagesimum secundum priuilegium est: quia licet alias regulariter,
83 quis eligens vnam viam, non potest illa omissa ad aliam diuertere, vel redire l. tertia. ff. de actio. tritic. tamen ipsa Camera, aut ecclesia id bene potest cap. cum olim el secundo, & ibi Docto. de priuil. & excess. priuilegiat.

Octuagesimum tertium priuilegium est: quia defraudator Cameræ, vel ecclesiæ, Christo iudice homicida iudicatur, & sacrilegus cap. non liceat. iuncto cap. qui Christi 12. q. 2.

Octuagesimum quartum priuilegium est: quia inuadens rem, vel bona Ca
84 meræ est sacrilegus, & tanquam sacrilegus puniri debet cap. secundo. & ibi Docto. de rebus ecclesiæ non alien.

Octuagesimum quintum priuilegium est: quia dominium, & possessio spoliorum, & rerum ecclesiarum est penes Christum per Abb. in cap. cum esses. in repet. de testam. Ideo caueant seculares, & alij ab illicitis occupationibus, & inuasionibus spoliorum, aliarumque rerum ecclesiasticarum, quia Dei sunt, quoad proprietatem, & possessionem, qui proculdubio in talibus offenditur. glo. in cap. cum ex eo. de electio. in sexto. Innocen. in cap. tum super. de causa possessionis & proprie. Archid. in c. 2, de rebus eccl. alien. lib. sexto. vbi dicunt quod Christus habet dominium bonorum ecclesiæ, sed vide, quæ dico. in quæst. de potestate clerici &c. in q. de licentia testandi.

Octuagesimum sextum est priuilegium: quod bona, & spolia ecclesiastica,
85 possessiones, etiam prędia acquisita de pecunijs ecclesiæ, sunt exempta a quibusuis collectis, & a quibusuis exactionibus: & hoc, siue in acquisitis, siue in acquirendis glos. notabilis in c. primo. de immunit. ecclesiæ lib. sexto. in vers. bonorum.

Octuagesimum septimum priuilegium est Cameræ, vel ecclesiæ Roman. cuius sunt omnia spolia ecclesiastica de mundo, vt dixi supra in quæst. de præscrip. quia si qui sint qui notorie bona mobilia, & stabilia, etiam oppida, & ciuitates illius teneant, contra detentores deuenitur ad sententiam latam, & factam contra Romandiolas, notorie detinentes quasdam ciuitates ecclesiæ Roman. & sedis apostolicæ, vt per Bald. in procœ. feu.

Octuagesimum octauum priuilegium est: quia licet non procedatur in causis ex officio, & iudex non impartiatur officium suum, nisi pe-

tenti

tenti l.quarta.§.hoc dictum.ff.de dam. infec. tamen fauore Cameræ, &
86 ecclesiæ potest procedi ex officio pro bonis, ipsi Cameræ, & ecclesiæ recuperandis, & acquirendis Bart. in l. si quis rem. de custo. & exhiben.reis.

Octuagesimum nonum priuilegium est: quod licet iudex regulariter non suppleat in facto,nec in his,quæ sunt facti, per tex. in l. secunda. vt quæ desunt aduoca. par. iud.in causis tamen Cameræ, & ecclesiæ iudex potest supplere not.in l.si dotem.§.eo autem tempore. ibi:iudicis officium. ff.soluto mat.

Nonagesimum priuilegium est: quod creditor paciscens cum Camera, vel ecclesia debitrice, vt possit propria auctoritate intrare,possessionem
87 rerum obligatarum, non potest intrare possessionem rerum Cameræ, vel ecclesiæ,nec valet talis conuentio cum Camera,vel ecclesia c. nulli liceat 12.q.2.& c.licet. de foro compet. licet regulariter cum alia persona tale pactum valeret l.creditores.C.de pigno.

Nonagesimum primum priuilegium est Cameræ,vel ecclesiæ: quod quilibet potest pro illa, & illi stipulari glo.in cap.cordis oculus.1.q.7.l.illud.
88 C.de sac.san.eccles.licet quis regulariter alteri stipulari non possit l. stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.oblig.

Nonagesimum secundum priuilegium est: quia pro Camera, vel ecclesia agitur ex pollicitatione,sicut agitur pro rep.l.j.§.j.de pollicit. cum a pa-
89 ri procedant respub.& ecclesia l.fin.C.de sac.sanct.eccle.

Nonagesimum tertium priuiuilegium est: quod omnes contractus Cameræ, & ecclesiæ in spolijs, & alijs rebus ecclesiæ, sunt contractus bonæ fidei per Bald. in cap. 1.de plus peti. in fin.& in stipulatione interposita
90 pro ecclesia, & Camera, quæ est bonæ fidei, veniunt omnia, quæ veniunt in actione bonæ fidei. Ias. in §. action. de actio. instit. vbi ad longum.

Nonagesimum quartum priuilegium est: quod licet hæres promittentis aliquid ob causam finalem,& decedentis causa non impleta, non teneatur,etiam si sit pro parte aduersarij postea impletum, tamen, si sit promissum ecclesiæ,est secus,quia hæres tenetur post mortem ecclesia, vel Camera adimplente not. in l. si ego.§.j. de iure dot. iuncto textu in cap. ius publicum.prima distin.

Nonagesimum quintum priuilegium est, quia licet impossibilitas ex parte promittentis regulariter vitiat stipulationem, not.in l.stipulatio ista.
91 §.si quis ita stipulatus.de verb.oblig.tamen est secus ex parte promittẽtis aliquid ecclesiæ.vt ibidem.

Nonagesimum sextum est priuilegium Cameræ, vel ecclesiæ: quia illi etiam per alternatiuam stipulationem acquiritur, not. in l. Gaius. ibi:

matri,&.ibi per modernos,iuncta l.sunt personæ. ff.de religio. licet al-
92 ternatiua stipulatio inter personas quibus acquiritur sit inutilis. l.item si seruus.§.si.conseq.ff.de stip.seruorum.

Nonagesimum septimum est priuilegium Cameræ,& ecclesiæ: quod si faciat contractum,per quem sit lęsa,aut male alienasse rem suam dicatur, potest venire contra contractum a se factum,& contra factum suum,& eandem alienationem repetere, sicut dicimus in marito alienante rem dotalem.l.j.§.cum lex.C.de rei vxor.actio.licet regulariter,nemo veniat
93 contra factum suum l.fundum ff.de seru.vrb.pręd.

Nonagesimum octauum priuilegium est: quia Camera habet intentionem fundatam super omnibus bonis possessis à prælato defuncto,vnde omnia bona præsumuntur esse ecclesiæ, nisi exttaordinarie probetur illa esse patrimonialia. Doct.in cap. 1. de testa. per moder. cap.primo.& cap. tertio. de pecul. cler. dico supra in quæst. ex quibus præsum. cler. acquisi.

Nonagesimum nonum priuilegium est Cameræ, vel ecclesiæ: quod si reperiuntur plura instrumenta, omnia vno die celebrata.in dubio instrumentum Cameræ, & ecclesiæ præsumitur ante factum, quia in
94 dubio, pro religione iudicamus l. quod fauore, & quod ibi not. ff. de religio.

Centesimum priuilegium est: quod si Camera, vel ecclesia non habet instrumenta suarum possessionum, terrarum, vel prædiorum, sufficit quod habeat famam, & communem opinionem: sicut dicitur in ipso imperio, cui ecclesia, vel Camera æquiparatur gloss. est in cap. auditis. de in integ. restit. Bal. in l.conuenticulam.C.de episcopis & cler.& in l. proprietatis.de probat.& in l.cum super. ff.de rei vend. per Innocen.in cap.veniens.de verb. sign.& si in aliqua domo. vel fundo sunt affixa ar-
95 ma,& insignia ecclesiæ,vel Cameræ,apostolicæ, illa domus, & fundus esse præsumuntur de dominio ipsius ecclesiæ, vel Cameræ.per Io. And. in cap.eos.de immun.eccle.lib. sexto. Bald.in l.iubemus.C.de sac.sanct. eccle.

Centesimum primum est ptiuilegium ecclesiæ, vel Cameræ: quia licet alias inutilis contractus transferat dominium, & minus iustus titulus dedit causam præscribendi prout not. in cap. si diligenti. de præsctip. ex.l. eleganter. ff.de dolo. fallit tamen fauore ecclesiæ, vel Cameræ, per gloss. in cap. secundo. vers. præscribendi. de rebus ecclesiasticis alien. lib. sexto.

Centesimum secundum item priuilegium est: quia distinctio Io. And.in cap.2.de pecul.cler. quòd si clericus habebat tempore promotionis, ille,qui agit contra possidentem habet probare, si non habebat, præsumitur,

tur, quod intuitu ecclesiæ nunc habeat. in dubio habet locum, etiam & intelligitur in promissis ipsi clerico: vt si tempore promotionis nihil ha bebat, Camera possit agere ad illa promissa post mortem clerici, & etiã sic in alijs casibus Lap.decis. 113.

Centesimum tertium priuilegium est: quia ecclesia, vel Camera volẽs agere hypothecaria, non habet probare rem hypothecatam, sicut est in fisco, cui Camera apostolica, & ecclesia comparatur Bar. in l. j. C. de iur. fis. licet quilibet agens hypothecaria, probare habeat hypothecam l. de reb. C, de dona. ante nup. & si quis concurrat in hypotheca cum Came-
96 ra eodem tempore pro hypotheca Cameræ præsumitur not. in l. j. circa fin. C. de his qui se. de se.

Centesimum quartum est priuilegium: quod licet reficiens domum alterius, præferatur creditori habenti expressam hypothecam l. interdum. & quod ibi not. ff. qui pot. in pig. hab. tamen est secus quando Camera, vel ecclesia haberet priorem hypothecam. §. his consequens. in fi. in authen. de æqualit. dot.

Centesimum quintum est priuilegium: quod licet qualibet res subiaceat pignori prætorio, & conuentionali, tamen est secus in re ecclesiæ, & Cameræ, quæ non potest pignorari indistinctè, notat. in l. quinque legibus. de bon. damnat.

Centesimum sextũ priuilegium est: quia quilibet laicus potest agere actione rei vend. pro rebus Cameræ prædictis, vel male alienatis, cap. presbyterorum. vbi Abb. de reb. ecclesiæ non alienan. gl. & Doct. in l. iubemus. la secunda. §. æconomus de sac. san. eccle.

Centesimum septimum priuilegium est: quod Camera, vel ecclesia non cogitur admittere retentionem expensarum, in rebus suis factarum, sicuti dicitur in dote a fortiori l. vnica. §. taceat vers. sed nec ob impensas. C. de re. vx. actio. sed ecclesia bene retinet suas impensas Bar. l. fin. C. de pig. actio. licet regulariter admittatur pro quolibet retentio, ob impensas factas not. in l. fin. C. de compensatio.

Centesimum octauum priuilegium est: quod licet res inter alios acta nemini noceat, vel prosit, prodest tamen Cameræ, vel ecclesiæ sicut dici-
97 mus in fisco: quæ a pari procedunt per canonistas in c. pen. de re iud. & per ciuilistas in l. 2. de com. rer. alien.

Centesimum nonum est priuilegium: quod licet non posset ferri sentẽtia pro reo, nisi petatur l. ad peremptorium. & l. post edictum. de iud. hoc
96 tamen fallit in ecclesia rea, vel Camera sicut dicimus in republica & fisco, quibus ecclesia comparatur l. fi. C. de sac. sanc. eccle. l. ij. §. Senatus consult. de iur. fis.

Centesimum decimum est priuilegium. quod in dubio semper debet

ferri

ferri ſententia pro eccleſia,& pro Camera,not.in c.in præſentia. de probatio. & Fel. in cap. fi.de iud. & ſententia lata contra eccleſiam ex falſa cauſa,vel obreptitia,eſt nulla ipſo iure,Innocen.in cap. in præſentia. de renunciat.eſt tex.in l.j.de ſent.aduer.fiſ.lat.lib.10.

Centeſimum vndecimum priuilegium eſt Cameræ,& eccleſiæ: quod Camera poteſt exigere ſuum debitorem ante diem,& ante tempus, maxi-
99 me inſtante neceſſitate Cameræ,vel eccleſiæ,vel ſtante dubio, quod debitor efficiatur non ſoluendo Bald. Cyn.in l.prima §. exactio. C. de rei. vxor.actio.

Centeſimum duodecimum eſt priuilegium eccleſiæ, vel Cameræ: quod debitum ſemel ſolutum Cameræ,vel eccleſiæ non repetitur, etiam ſi ex
100 falſa cauſa ſit ſolutum,Bal.in l.mandatum.C. mand. per l.ſi pater. de manum.vind.in l.ſicut.de actio.& oblig.refert & ſequitur Bal. nouell.in tracta.de dote 45.priuilegio.

Centeſimum decimumtertium priuilegium eſt:quod Camera poteſt delegare ſuum debitorem, etiam inuitum alteri, ſicut dicitur fauore dotis, & reip.cui eccleſia,& Camera æquiparantur l.fin. de ſac. ſanc. eccleſ. licet regulariter hoc fieri non poſſit l.j.C.de nouat.

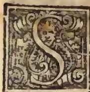
Centeſimum decimumquartum priuilegium eſt: quia licet alias regulariter proniores debeamus eſſe ad ſoluendum, quam ad condemnandum l. Arrianus.de actio.& oblig. & canoniſtæ in cap. ex litteris. de præben. fallit tamen fauore Cameræ,& eccleſiæ: quia ſi ſint teſtes idonei,fertur ſententia in fauorem ipſius eccleſiæ,vel Cameræ actricis. not. in d.cap. ex litteris.& cap.fi.de re iud.

Centeſimum decimumquintum eſt priuilegium: quia ſententia lata in fauorem Cameræ, & eccleſiæ ſine certa quantitate tenet, Bart. in l.fin.de ſent.quæ ſine certa quantitate fer.Item ſententia poteſt ferri in fauorem eccleſiæ, & Cameræ etiam de nocte, & tenet,gloſ.in c.ſi imperator. 96. diſt.iuncto cap.ius publicum.id.

Centeſimum decimum ſextum eſt priuilegium: quod ſcienter occupantes bona eccleſiarum vacantium,vt eſt in ſpolijs, ipſo facto ſunt excommunicati per Domin. in cap. generali. de electio. lib. ſexto cap. primo. de ſchiſma.

De

De regalibus, contractibus, & decretis collectoris, & subcollectorum.

Olet Reuerenda Camera apostolica pro curis, solicitudinibus,& labore,quem adhibet Reuerendiss. Collector in colligendis spolijs,& circa illorum exactionē, & recuperationem, persoluere illi pro regalibus (ita.n. appellant.) x.pro omni num.centenario, quem ex spolijs redigit,imbursat,& incamerat, ex quibus idē Collector duo, Illustrissimo & Reuerendissimo Cardinali Camerario de more antiquo,& inueterato respondet.

Quæ decem recipit de omni spolio ad summam centum ascendente, vel plus,si transcendit,vel minus,si non ascendit, semper ad ratam, & pro rata incameratæ quantitatis: modicum profectò emolumētum, & leuis admodum recompensatio ad immensos, & importabiles sumptus, ac labores quos pro Camera, & sede Apostolica substinet Reuerēdissimus Nuntius,& Collector Neapolis.

Verum, quia accidit vt plurimum, quod clericus prælatus, vel beneficiatus decedens, facultate testandi obtenta, testatur, & disponit de bonis suis, & spolijs, suum condendo testamentum, & suam vltimam ordinando voluntatem: vel absque speciali facultate sibi concessa testatur, & disponit in fauorem, vel venerabilis Hospitalis beatæ Mariæ Annunciatæ, vel Hospitalis incurabilium Neapolis, vel Hospitalis sancti Iacobi incurabilium de vrbe, aut alterius loci indultum, & priuilegium a sede apostolica habentis, recipiendi spolia sibi in testamento, aut alia via per prælatos, vel beneficiatos relicta, vel relinquenda: qualia priuilegia ego temporibus meis vidi dictis locis concessa: vel accidit,quod Papa spolium, & spolia donat, qualiter sæpe vidi donari a Sanctissimo Domino Nostro Domino Pio Papa Quinto diuersis pauperibus episcopis, quæ est eius immensa liberalitas: in istis casibus, ego vidi seruari, & audiui seruatum, quod si spolia sint recollecta opera, medio, & diligentia, aut labore Subcollectoris, vel alterius ministri Collectoris, integre in totum, vel in partem, quod regalia præfatorum x. pro centenario ab hæredibus debentur in totum, vel pro rata exactorum, & recollectorum Reuerendiss. Collectori ad instar spoliorum: quæ pro Camera colligit: in quibus, quia est eadem ratio, idem ius statui debere videtur rationabile, vulgatis iuribus, & quando res est cum hæredibus, vel ministris locorum, quibus relinquitur discretis, & rationabilibus ciuiliter, ac vrbaniter agentibus, vidi rem semper peragi, absque discrepantia, & differentia aliqua. Si

vero

vero ſequuta morte, re integra, antequam Collector, vel Subcollector ſeſe in ſpolijs immiſceat, comparet hæres, vel hoſpitalium miniſter, qui in promptu Collectori, vel ſubcollectori de licentia, aut priuilegio teſtandi, ac de teſtamento, aut diſpoſitione doceat, ſimulque ſe offerat in ſpolio agere vices ſubcollectoris, & propterea inſtat per Reuerendiſſimum d. Collectorem, vel ſubcollectorem in cauſa per eum, & eius miniſtros nihil fieri, aut innouari, attento quod ipſe de per ſe cauſam, rem, ac negocium ſuum peragere intendit, ſine opera auxilio, vel medio collectoriæ: licet forſan de ſtricto iure, regalia tunc Collectori ſecundum aliquorum opinionem non debeantur, tamen pro authoritate, & facultate, quam exhibet Collector in deputando ſubcollectorem, pro parte hæredis, vel hæredum nominatorum, pro ſubſtitutione, & commiſſione, quam facit iuxta ſuas ordinarias facultates in formam ampliſſimam, cum omnibus clauſulis, & ſolemnitatibus extenſa: vt cum omni facilitate ſpolia recolligere, & negocium ſine labore peragere poſſit, attento labore in perſpiciendis, perſcrutandis, & diſcutiendis licentia, teſtamento, ſcripturis, & iuribus productis, & exhibitis: impartiendo ſuum nomen, & ſuam authoritatem interponendo, circa exactionem, recuperationem, & recollectionem rerum ſpoliorum, tam circa nomina debitorum, quam quaſcunque alias perſonas detinentes, occupantes, vſurpantes, occultantes, ac quomodolibet obligatos, a quibus ſine Nuntij, & Collectoris auctoritate, nomina, & auxilio vix exigi, & recuperari poſſent: attento quod ipſe Collector, qui eſt iudex ordinarius rerum, & cauſarum huiuſmodi, ius, & iuſtitiam contra perſonas præfatas miniſtrat, & miniſtrare habet, & aliis attentis, quæ in cauſis huiuſmodi diuerſimode occurrit agere, nominare, & auctoritate Collectoris. Ego vidi, & obſeruaui, licet non nomine regalium, vel pro ordinarijs regalibus, per tales hæredes, vel miniſtros in recognitionem officiorum, & ſeruitiorum præfatorum ſibi, vel locis pijs prædictis impenſorum, ſic honorifice perſolui honoraria Collectori, quæ ſufficerent pro integra ordinariorum regalium ſolutione, ſeu ſatisfactione.

Quando vero Papa ſpolia donat, ego vidi quod de taliter donatis ſpolijs, Collector ſua ſemper percipit regalia ad rationem x. pro centenario, & vidi ita ſeruari, & ſeruatum ſemper audiui. Idque merito duplici ratione: Primo, quia ſpolia ſunt auctoritate ſua, & ſuorum miniſtrorum, ac ſubcollectorum opera, diligentia, & labore recollecta, & in tuto poſita. Secundo, quia Papa donando ſpolia, fuit ſemper præſumptus intelligi, quod donet illa, quæ ad ſeipſum ſpectant, &

illa:

illa, quæ in eius Cameram apostolicam intrarent, deductis regalibus Collectoris, & subcollectoris, ac expensis factis pro illis recolligendis, quæ expensæ in primis, & ante omnia debent refici, quia fructus, intelliguntur, deductis expensis, recollectoris, exactionis, & repositionis, Specul. de expen. §. j. vers. & hæ expensę, Nec Papa in dubio donando intelligitur, nisi de eo, quod ad seipsum spectat, nec præsumitur tollere ius tertij per Sarnen. in reg. de non tollen. iur. quæsit.

Subcollectori vidi semper solui expensas, quas fecisset vtiles, & necessarias circa spolia, illorumque exactionem, & pro laboribus; & diligentia sua, vidi solui regalia videlicet 4. pro num. cuiuslibet centenarij pecuniæ: quam redigit de spolijs, & incamerat, & plus, & minus iuxta quantitatem redactam, & ad ratam summæ incameratæ ratam regalium dictorum 4. Et hoc si Commissarius colligit in sua patria, & non exeundo extra patriam. Quia si exit extra patriam, vel per collectorem sit destinatus ad spolium, tunc quia indiget equis, famulis, & notario, siue actuario quos secum ducit, vnde multas expensas substinet, res se aliter habet: Quia tunc vidi, & obseruaui, esse solitum solui dietas, ad rationem vnius, vel duorum ducatorum pro qualibet die, secundum qualitatem, conditionem, & dignitatem personæ subcollectoris arbitrio Reuerendissimi domini Collectoris, aut regalia ducatorum 4. si spolium esset notabilis valoris, ad electionem dicti subcollectoris: in vrbe vero vidi & obseruaui, quod soluitur commissario in primis expensa victus, deinde scutum vnum ad minus singulo die pro salario suo, & medium scuti pro notarij sui salario, cum expensis victus, & alias arbitrio collectoris, secundum qualitatem personæ, & negotij super huiusmodi. & de huiusmodi non vidi bullas statutum, vel constitutionem apostolicam, vel Cameræ aliquam ordinationem, sed vidi obseruari; audiui obseruatum semper, & esse hodie in viridi obseruantia.

Solet, vt plurimum imo fere semper Reuerendissimus Collector, habita informatione capta per subcollectorem super spolijs, cum hæredibus clerici defuncti vel eius consanguineis concordare, vel transigere, transactionemque cum eis nomine Cameræ facere, relinquendo, & dimittendo eis omnes res, & bona cuiusnis generis, cedendo, & transferendo, eis omnia iura Cameræ Apostolicæ competentia, eosque in ius ac locum Cameræ ponendo pro summa, & quantitate per eosdem soluta, vel soluenda conuenta pactis, modis conditionibus, & temporibus eidem beneuisis, qui est contractus frequens imo ordinarius in causis spoliorum, vsque ab antiquo celebrari solitus. In

qui-

quibus concordijs,& transactionibus faciendis obseruaui, quod collectores mei temporis procedebant cum omni circumspectione, vrbanitate, & charitate, benignissime hæredes, vel consanguineos defuncti pertractando, semper eosdem quibuscunque personis, etiam aliquanto plus offerentibus, ac aliquanto meliorem conditionem Cameræ offerentibus, præferendo: & inter alia vidi, & obseruaui spolia, & spoliorum negocia bene, pie cum charitate, ac diligentia tractari tempore Sanctissimi Domini Nostri Pij Papæ Quinti in regno Neapolis, per Reuerendissimum d. meum. d. Ciprianum Pallauicinum Prothonotarium prælibati Sanctissimi domini nostri & sedis eius apostolicæ in ciuitate, & Regno Neapolis Nuntium, & Collectorem, nunc merito Archiepiscopum Genuæ virum vti nobilitate, ita etiam animi bonitate, probitate, ingenio, prudentia, scientia, & moribus præditum, ac in negocijs, & rebus gerendis, miræ dexteritatis: Ita, vt non facile dignoscas in eo, maior ne sit diligentia, & dexteritas pro rebus Cameræ, an charitas, & pietas erga defuncti hæredes, & consanguineos. Modus profecto procedendi conueniens Nuntio sic Pij, & Sancti Pontificis. Solet etiam al quando Collector nolentibus super spolijs hæredibus, vel consanguineis concordare, conuenire cum tertio extraneo, illique pro pretio conuento spolia, & spoliorum iura cedere, & vendere, sed a talibus solet Collector cauere, quia, vt ego vidi, & obseruaui tales contractus non transeunt cum pace, & quiete, nec bonum sortiuntur effectum, sed ex talibus conuentionibus cum extraneo, exclusis hæredibus, aut consanguineis celebratis, oriri solent litigia, clamores, & sæpe etiam scandala, ideo abstinere vidi.

Et nolentibus hæredibus concordare imo ad causam suam, & iura sua defendendum comparentibus, dato termino fisco Cameræ, & parti ad docendum, ac probandum de sibi incumbentibus, deductis, ac probatis hinc inde, seruatis de iure, stylo, ac in causis spoliorum seruari solitis, solet Reuerendissimus Collector ad determinationem causæ pro iustitia deuenire, condemnando, vel absoluendo; condemnando videlicet applicando, & incorporando fisco Cameræ apostolicæ vel declarando esse spolia, & bona Camere relicta per defunctum: absoluendo vero, si bona relicta non fuerint spolia, vel si fuerint, tantum æs alienum soluendum insurgat, quod relicta absorbeat.

Item vidi obseruatum, quod Reuerendissimus Collector, visa causa coram se, & introducta, & vertente, vel visa informatione capta in partibus per subcollectorem super spolijs alicuius defuncti, ex qua constat, vel ius non competere aliquod Cameræ super bonis inuentariatis, vel sequestratis, vel relictis, vel quod hæredes contra quos agitur sunt pau-

peres,

peres, egentes potius vt sibi detur, quam quod eis aliquid auferatur, solet ex eisdem actis, & ex eadem informatione capta, etiam nullo termino iudiciario seruato, mandare quòd ab impetitis per fiscum Cameræ apostolicæ absoluantur hæredes, decretum absolutorium ad pedes processus causæ, vel dictæ captæ informationis interponendo, & describendo, perpetuum desuper procuratori fiscali silentium imponendo: vel per litteras suas ad subcollectorem in partibus ordinare, quòd præfatos hæredes, vel absoluat, vel eos molestare desistat, idque facere potest attenta auctoritate procedendi amplissima, sibi in causis spoliorum per Bullas, breuia, ac alias constitutiones in causis spoliorum factas concessa, quorum vigore potest procedi simpliciter, de plano, sine strepitu, & figura iudicij, vt in quæstione de modo procedendi diximus.

Detegentibus etiam personis, & reuelantibus spolia, bona, ac iura Cameræ occulta, solet Reuerendissimus Collector promittere, ac promissionem facere quartæ partis retractus faciendi, rerum reuelatarum; modo sint res, de quibus neque Collector, neque ministri Collectoris notitiam habeant, & modo sint spolia antiqua, cum istis clausulis modificatis: ego vidi breue Pij IIII. R.D. Paulo Odescalco Nuntio, & Collectori directo, emanatum in principio sui Pontificatus.

Et ex his sit absolutus iste libellus ad laudem omnipotentis Dei: in quo si fuerit aliquid bene dictum, honor sit eius diuinæ maiestati: si secus sit vel aliquis sit per quod aliquo modo aures catholicæ offendi possint, sit semper correctioni Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectus, cuius censuræ & iudicio dicta in quacunque parte libelli subiaceant, & remissa esse omni tempore intelligantur. Ad laudem domini nostri IESV Christi, Amen.

MOTVS

MOTVS PROPRII BVLLAE ET BREVIA SANCTISSIMORVM ROM. PONTIFICVM IN MATERIAM SPOLIORVM ECCLESIASTICORVM EMANATA.

MOTVS PROPRIVS. S.D.N. PII PAPÆ QVARTI.

Quo declaratur, quod singula Testamenta, Donationes, & quæcunque aliæ dispositiones per personas ecclesiasticas, facultatem a sede apostolica non habentes, etiam in fauorem Piorum locorum facta, de rebus ecclesiasticis, nulla sint, & deputatur modernus spoliorum collector generalis ad illas exigendum, priuilegijs dictorum piorum locorum, cæterisque contrarijs non obstantibus.

Dilecto filio Francisco Odescalco Cameræ nostræ apostolicæ præsidenti, ac spoliorum quorumcunque in vniuersa Italia Collectori nostro generali. Pius PP. IIII.

DILECTE fili Salutem, & apost. benedictionem. Graue nobis, & molestum accidere solet, cum de personarũ ecclesiasticarum actionibus, quæ integritatis exemplo cæteris præstare debent, ea nobis deferuntur, quæ & eorum famæ sinceritatem denigrare, & Cameræ nostræ apostolicæ incommodum, detrimentum afferre videntur. Vnde nos vt malitiosorum prauis intentionibus occurrere valeamus, debita postmodum remedia in medium afferre, & perniciosis fraudibus, prout ex vniuersalis nostræ Curiæ solicitudine tenemur, obuiare cogimur. Cum itaque (sicut ex proborum, & fidedignorum hominum relatione nuper accepimus) quamplures prælati, presbyteri, & aliæ ecclesiasticæ personæ diuersarum prouinciarum locorum, & dominiorum, & præsertim Regni Neapolis nulla a nobis, seu sede apostolica facultate testandi suffulti, vel muniti, sed temeritate propria, & forsan ad suorum importunam suggestionem impulsi in eorum vltimis voluntatibus testamenta sua condendo, ac donationes, seu legata, aut codicillos faciendo, de bonis suis diuersimode, licet id facere nullo modo possint, neque debeant, disponere audeant, ipsaque bona sub diuersis confictis prætestibus & coloribus hospitalibus, ac pijs locis & forsan cum promissionibus clandestinis, quod eorum consanguineis,

neis, vel affinibus, aut alijs personis ab eisdem testatoribus nominatis, post illorum obitũ ab ipsis hospitalibus,& locis de certa,seu quota portione bonorum huiusmodi subueniatur,testari,relinquere,legare,codicillari,non erubescant,in dictæ Cameræ nostræ graue damnum, & præiudicium maximũ: dictæ Cameræ indemnitati opportune consulere,& inconuenientibus huiusmodi pro officij nostri debito,congruum remedium adhibere volẽtes. motu proprio,& ex certa scientia,ac matura deliberatione nostra,nõ ad tuã, vel alterius pro te nobis super hoc oblatæ petitionis instantiã, auctoritate apostolica tenore præsentium decernimus,& declaramus omnia,& singula testamenta,donationes in illis, vel mortis causa factas,codicillos,legata & quæcunq; alia in vltimis voluntatibus per quoscunq; ecclesiarũ prælatos,etiã si Patriarchali, Archiepiscopali,vel Episcopali pręfulgeãt dignitate,ac quorumuis monasteriorũ cuiuscunq; ordinis Abbates,seu cõmẽdatarios,ac presbyteros,& alias quaslibet ecclesiasticas personas prædictas, & quascunque alias,quæ ex bonis,& redditibus ecclesiasticis,& beneficiorũ fructus percipiunt,absque nostra, seu eiusdẽ sedis speciali licentia, & facultate quomodolibet quæ in futurũ ab illis quocũq; prætextu,aut quæsito colore,etiã in fauorẽ hospitalium,& aliorũ piorum locorũ huiusmodi de dictis redditibus fieri,condi,& testari,seu relinqui,aut quouis vltimę voluntatis titulo disponi contigerit,nulla,irrita,inania,inualida,ac nullius prorsus roboris, vel momenti fore,& esse,ac nemini,neq; etiam hospitalibus & pijs locis præfatis cum ad Cameram ipsam solum fraudandum, prout ex multis fraudibus desuper cõmissis,& repertis nobis constitit, præmissa fieri clare appareat vllatenus deinceps suffragari,neque subsistere,aut testamentis suis huiusmodi quemque iuuare, aut tueri, nec effectum aliquẽ vlla ratione habere,vel sortiri. Quinimo te,de cuius probitate, & fide specialem in domino fiduciam obtinemus, bona quæcunq; posthac in dictis testamentis relicta, tamquã spolia ad nos, & eandem Camerã spectãtia, & deuoluta per te,vel subcollectores tuos deputatos,iam,vel deputãdos libere exigere, & recuperare, illorumq; possessionẽ absq; vitio spolij apprehendere, ingredi, ac retinere posse, & debere, necnon pro tollendis omnino fraudibus prædictis quæcunq; testamenta,donationes,codicillos,legata,& alias,quascunque vltimas voluntates, vt præfertur imposterum faciendas,& facienda,atq; in eis contenta,& inde sequuta quæcunque,etiã quoad subsecutas dictorũ bonorum possessiones,& illorum apprehensiones huiusmodi Motu, scientia, & deliberatione prædictis exnunc,prout extũc,reuocamus,irritamus,cassamus,& annullamus, ac viribus prorsus euacuamus,pro reuocatisque,irritatis,cassatis, annullatis, & penitus viribus oĩbus euacuatis vbicunque,tam in iudicio, quã extra ab oĩbus haberi debere volumus,decernimus, atq; mãdamus, sicq; per

 quoscun-

quoscunque etiam S.R.E. Camerariū,& alios Cardinales,ac clericos,& præsidentes eiusdē Cameræ cæterosq; iudices, & cōmissarios, ac alios tā ecclesiasticos,quā sæculares quauis dignitate,& auctoritate, etiam Marchionali,Ducali,& Regali fulgentes in quibusuis causis, & instātijs, sub lata,& eorū cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi,ac decidēdi facultate & auctoritate iudicari interpretari,atq; decidi debere : irritū quoquā,& inane,si secus sup his a quoquā quauis auctoritate,sciēter, vel ignoranter cōtigerit attentari decernimus: nō obstan.pręmiss.ac cōstitutionibus,& ordinationibus apostolicis, necnon prouinciarū locorū dominiorū regni Neapolis,& quorūcunq; aliorum regnorū,ac hospitaliū , & præsertim pauperū incurabiliū , & aliorū piorū locorū cuiusuis ciuitatis,etiā Neapol.iuramēto,confirmatione apostolica,vel quauis firmitate alia roboratis,statutis,& cōsuetudinibus,priuilegijs, quoque, & indultis,& litteris apostolicis illis,& quibuscunq; alijs personis,& locis etiā actu hospitalitatē exercētibus sub quibuscūq; tenoribus , & formis, ac cum quibusuis etiā derogatoriarū derogatorijs,alijsq; efficacioribus, & insolitis clausulis irritātibusq;,& alijs decretis, etiā motu proprio, & ex certa scientia per Rom.Pontifices prædecessores nostros,ac sedē Apostolicā,aut alias etiā,per nos quomodolibet concessis,confirmatis, & innouatis: etiā si in illis expresse caueatur,quod testamēta clericorū, presbyterorū,vel etiā prælatorū facultatē testandi,a dicta sede minime habētium in fauorē hospitalium, aut aliorū piorum locorū huiusmodi quomodolibet facta valeant,plenamque roboris firmitatē obtineāt, & executioni demandare debeant. Quibus omnibus,etiā si pro illorū sufficienti derogatione de illis,eorūq; totis tenoribus,specialis,specifica expressa, & indiuidua,ac de verbo ad verbū, non autē per clausulas generales idē importantes mentio,seu quæuis alia expressio habēda,aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruāda foret,tenores huiusmodi pręsentibus pro sufficiēter expressis,& totaliter insertis habētes, illis alias in suo robore permansuris,hac vice dūtaxat harū serie specialiter, & expresse derogamus,illáq; aduersus præmissa nullatenus suffragari posse,vel debere decernimus.cæterisq; cōtrarijs quibuscūque. Dat.Romæ apud S.Petrum sub Annulo Piscatoris die 26. Maij M.D.LX.Pont.nostri anno Primo.

S. D. N. D. PAVLI DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ III.

BVLLA EXTRAVAGANS SVPER SPOLIIS.

Paulus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ROMAN. Pont. prouidēria circūspecta dubia quæ litiū dispendia afferre possent,in suæ declarationis arbitrio tollit, ac desuper statuit & ordinat

ordinat, prout rerũ qualitate pensata, cõspicit in domino salubriter expedire. Cũ itaque, sicut accepimus, a nõnullis nimium curiosis, qui iura Cameræ apostolicæ vsurpare, ac Camerã præfatam illis defraudare vellent in dubiũ redigatur, an res, & bona, spolia nuncupata prælatorum, ẽt Pontificali, vel alia maiori dignitate fulgentium, cęterarũq; personarum ecclesiasticarũ seculariũ, & regularium, tẽpore obitus ipsorum remanentia, ex eo ꝙ Rom. Pont. pro tẽpore existenti, & Cameræ præfatæ reseruata fore, aliqua generali apostolica constitutione, forsan non caueatur, ad Cameram prædictam, iure legitimo spectare, & pertinere debeant. Nos, etsi satis euidẽter constet, & appareat, prędecessorum nostrorum Rom. Pont. & nostram indubiã intẽtionem, & voluntatẽ semper fuisse, vt spolia huiusmodi, ad dictam Camerã & non ad alios, spectarent, & pertinerent, & quod pro eadem Camera exigerentur, & recuperarentur. Cũ prędecessores præfati, diuersos dictorũ spoliorũ, vt ad Camerã prædictam spectan. & pertinentium collectores, & exactores, in varijs prouincijs & locis deputauerint, & cõstituerint, & nos deputauerimus & constituerimus, variæq; literæ ab eisdem prædecessoribus, & a nobis super exactione, aliquorum eorundẽ spoliorũ, in quibus spolia huiusmodi, ad præfatã Camerã spectare expresse continebatur, emanauerint, ac semper de illis, dicti prædecessores, per plerasque alias literas, tanquã de rebus ad Camerã prædictã pertinen. donando vel transigendo, aut alias diuersimode disposuerint, & nos disposuerimus: necnon ea ab antiquissimo tempore citra dictæ Cameræ nostræ nomine exacta, & inter iura ipsius cameræ cõnumerata fuerint. Ne tamen præmissorum veritas deprimi, & mendacium desuper in præfatæ Cameræ præiudicium, locum sibi vẽdicare, valeant. Attendentes quod iniquum esset, si ex apostolicæ sedis benignitate vel alia rationabili causa, ad singula quæque loca, collectores non destinantur, iura ipsius Camerę propterea depereant, dubiũ huiusmodi enucleare, ac in præmissis opportune prouidere volentes: Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine Declaramus res, & bona huiusmodi, spolia, vt præfertur, nuncupata, in quibusuis regnis, ac dominijs, tam citra quàm vltra mõtes & maria, consistentia, quæ pro tempore post obitus prælatorum, & personarũ prędictarum, quantumcunq; etiã, vt præfertur, vel alias quomodolibet qualificatatum, etiam Cardinalatus honore fulgentiũ, qui vel nullo condito testamento, vel absque sufficienti facultate, aut vltra quantitatẽ, de qua facultatem habuerint condito, decesserunt, & decedent, remanserunt, remanent, & remanebunt, etiam ꝙ ad illa recuperandum, aliqui collectores deputati non fuerint, ad Cameram Apostolicam, & nõ ad alios, etiã in quibusuis Cathedralibus, etiam Metropolitan. & Collegiatis, ac alijs ecclesijs, monasterijs, cæterisque beneficijs ecclesiasticis, cũ cura, & sine

cura, fecularibus, & quorumuis ordinum regularibus, qualitercunque qualificatis, succe ssores, illa in titulum, commendam, administrationem, & alias quomodolibet pro tempore obtinen. etiam si ad illa vigore prio ris tituli, ius regrediendi seu accedendi, vel ingrediendi, concessum fue rit, spectasse, & spectare. Illaque, tanquam ad ipsam Catheram spectantia, perpetuo colligi, & recuperari potuisse & posse, atque debere, ac ita, vt præfertur, eorundẽ, prædecessorum, & nostrã intentionẽ & voluntatẽ, semper fuisse, fidem facimus, & attestamur per præsentes. Decernentes sic, & non aliter per quoscunque, tam ordinaria, quàm delegata, & mixta auctoritatibus fungentes iudices, & personas, vbique in quacunque instantia, iudicari, diffiniri, & decidi debere. Sublata eis & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, interpretandi, & decidendi facultate. Necnõ irritũ & inane, quicquid secus super his a quoquam, quauis auctoritate, sciẽter, vel ignoranter, cõtigerit attẽtari. Quocirca dilecto filio Guidoni Ascanio Sfortiæ, S. Eustachij Diacono Cardinali, & in Camerariatus officio successoribus, committimus & mandamus, quatenus exactio ni & recuperationi spoliorum huiusmodi incumbant, & illa ad Camerã Apostolicam peruenire, ac præmissa ab omnibus inuiolabiliter obseruari faciant, nec permittant Cameram ipsam, vel eius agentes desuper mo do aliquo, molestari, impediri, vel inquietari. Contradictores &c. compe scendo: inuocato etiam ad hoc si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, & quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus & synodalibus concilijs, editis generalibus, vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, necnon quarumcunque ecclesiarum & monasteriorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus; priuilegijs quoque indultis, & literis apostolicis quomodolibet concessis, confirmatis & inno uatis. Quibus illorum tenores, præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur pro sufficienter expressis habentes, hac vice dũtaxat, illis alias in suo robore permãsuris, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus communiter vel diuisim ab apostolica sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas apostolicas non facientes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem, quod præsentes literæ, in Cancellaria apostolica, & Camera prædicta, publicentur, & inter constitutiones extrauagantes, ad perpetuam rei memoriam, valituræ conscribantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, attestationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, &c. Siquis &c. Dat. Romæ apud S. Petrum, Anno &c. M. D. XLI. Tertio Non. Ianuarij. Pont. nostri. Anno octauo. F. Galeanus. Collationata. Michaelangelus.

Breue

BREVE DEPVTATIONIS DONATI MATTHÆI Minalis Thesaurarij generalis in Collectorem generalem spoliorum ecclesiasticorum ad Cameram Apostolicam pertinentium in tota Italia.

PIVS PAPA IIII.

Dilecto Filio Donato Matthæo Minali de Bellano Laico Mediolanen. Dioc. Thesaurario nostro generali.

Dilecte fili salutem & Apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus nonnulli res, & bona, mobilia, & immobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum Ecclesiasticorum acquisita, per obitum Prelatorum, & aliarum quarumcũque personarum ecclesiasticarũ secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc almam Vrbem decesserunt, remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia aliàs fel. rec. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, necnon fructus, redditus, & prouentus mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum in tota Italia consistentium, & per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebitè occupare, & spolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant, in animarum suarũ periculum, ipsiusq; Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, talium personarum ausus temerarios reprimere, & ne spolia ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur opportune prouidere volentes, ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quascunque dictorum spoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet etiam per nos, seu de mãdato nostro deputatos Collectores, & Subcollectores etiam si Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & Camerarius fuerint, primum & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper attributam auctoritatem, & potestatem abdicantes, Te, qui cõiugatus existis, & de cuius, fide, integritate, & diligentia plurimum in domino confidimus, nostrum & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium, nec non fructuum, reddituum & prouentuum mensarum huiusmodi Collectorem generalem auctoritate Apostolica tenore præsentium quoad vixeris, & quandiu Thesaurariatus nostri generalis officium obtinueris, constituimus, & deputamus. Dantes tibi plenam & omnimodam potestatem, & auctoritatẽ omnes & singulas res & bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac

se mouentia spolia nuncupata huiusmodi, & etiam illa, quæ ex fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis empta, reædificata refecta & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, redditibus, & prouentibus quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium beneficia non simplicia, sed administrationem habentia, obtinentium, & quoad beneficia simplicia nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta in loco vigente testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium, in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem pro tempore decedentium, remansura, & relicta, cuiuscunque qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, & alia preciosa, & pecuniarum summas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus mensarum huiusmodi, a die Ecclesiarum, & Monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, ac prouisionis, seu commendæ de illis faciendis, quos omnes & singulos fructus, redditus, & prouentus ad nos & dictam Cameram spectare & pertinere volumus, & decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, nostro & præfatæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, & recuperandi, ac tam super illis, quàm alijs quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remanserunt, & indebite vsurpantur, omnibus vijs, & modis inquirendi, & inuestigandi. Et pro faciliori inquisitione quascunque personas cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores ad coram te, vel alio, seu alijs a te deputandis, comparendum, necnon de administratis, exactis, & receptis per eos computum, & rationem reddendum. Illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subijciendum, ac spoliorum, necnon fructuum, redditnum, & prouentuum huiusmodi occupatores, & detentores ad spolia, fructus, redditus, & prouentus eadem relaxandum, & tibi consignandum, & soluendum sub censuris, & pœnis ecclesiasticis per personam ecclesiasticam a te eligendam infligendis, ac etiam pecuniarijs tuo arbitrio moderandis, & applicandis monendi, & compellendi: Ac contradictores quoslibet, & rebelles, ac renitentes censuras & pœnas prædictas incurrisse declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum apponendi, Auxiliumque brachij secularis ad hoc si opus fuerit, inuocandi. Et super ijsdem spolijs ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro dicta Camera, prout tibi videbitur componendi, & concordandi, Soluentesque de compositis ac solutis per

eos,

eos, & receptis absoluendi, & liberandi: necnon ad cor reuersos, si id humiliter petierint, a censuris & pœnis, si quas inciderint, per personam ecclesiasticam a te eligendam, præuia satisfactione absoluendi, & liberandi. Ac in præmissis omnibus & singulis summarie, simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta procedendi. Vnum quoque vel plures loco tui Subcollectores, cum simili aut limitata potestate deputandi & subdelegandi. Illosque quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraque omnia & singula faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint seu quomodolibet opportuna. Et insuper vt exactio spoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum huiusmodi celerius, & facilius fiat: quòd de cætero omnes, & singulæ lites, causæ, & controuersiæ super quibusuis ipsorum spoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio quàm a te, seu altero super dictis spolijs ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus, aut particularibus delegatis cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per nostras literas committi, aut delegari possint. Et citato moderno, & pro tempore existente dictæ Cameræ Apostolicæ Commissario generali, quòdque citationes, inhibitiones vel mandata, quæ alias, quàm ex commissionibus, vt præfertur manu nostra signatis, eodemque Commissario citato, vel literis nostris emanauerint, quoad earundem causarum introductionem, & litis pendentiam, seu suorum ministrorum, per se ad id deputandorum iurisdictionis, & processuum impedimentum, vel retardationem, nullius sint roboris vel momenti. Quodque a sententijs per te, seu tuos ministros præfatos super præmissis pro tempore latis, nullatenus appellari, seu earum executio differri, aut suspendi nullatenus possit aut debeat, Nisi facto prius per condemnatos rerum de quibus condemnati fuerint in tuis, seu ministrorum prædictorum manibus actuali deposito, dicta auctoritate per easdem præsentes statuimus, & ordinamus, Ac quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & ordinum prædictorum etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apostolicis Ecclesijs, Monasterijs, & ordinibus prædictis, eorumque superioribus, Prælatis, & personis, ac quibusuis alijs sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam de-

rogatoriarum derogatorijs,alijsque efficacioribus,& insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis, etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis,quibus omnibus,etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, indiuidua, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret,tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat,ad effectum præsentium,specialiter,& expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque: aut si aliquibus communiter vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum,quod interdici,suspendi,vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Dat.Romæ apud S.Petrũ sub Annulo Piscatoris Die xxx.Iulij.M.D.LX. Pontificatus nostri Anno primo.

Cæ.Glorierius.

PIVS PAPA QVARTVS.

AD futuram rei memoriam. Cupientes malitijs nonnullorum qui fructus monasteriorum, & aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, dispositioni apostolicæ reseruatorum vsurpare non verentur occurrere, & Cameræ nostræ Apostolicæ indemnitati quantum cum Deo possumus consulere: Motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine omnes, & singulos fructus redditus, & prouentus, ac iura, obuentiones, & emolumenta quæcunque, quomodolibet, & qualitercunque nuncupata omnium, & singulorum beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium, & monasteriorum, etiam consistorialium nobis, & sedi Apostolicæ, tam per constitutiones apostolicas, quam cancellariæ Apostolicæ regulas editas, & edendas, seu alias quomodolibet, & ex quauis causa generaliter, vel specialiter reseruatorum seu affectorum in Regno Neapolis, & quibusuis illius prouincijs, ciuitatibus, terris, oppidis, & locis consistentium per obitum, & alias quouis modo præterquam per cessum illa obtinentium pro tempore vacantium, a die ipsorum beneficiorum,& monasteriorum vacationis,pro rata temporis,vsque ad diem quo prouisi per nos de eisdem beneficiis, & monasterijs vigore literarum nostrarum sub plumbo, illorum possessionem de manu dilecti filij Magistri Pauli Odelcalchi notarij, & in dicto Regno nuntij, & collectoris

lectoris nostri quem per alias nostras litteras commissarium ad capiendum possessionem beneficiorum, & monasteriorum huiusmodi deputauimus, habuerint, & acceperint, & aliter capta possessio nullius sit roboris, vel momenti, ac prouisis ipsis nullum ius per eam acquiri, neque eis vllatenus suffragari possit, eidem Cameræ apostolicæ, authoritate apostolica tenore præsentium applicamus, incorporamus, & appropriamus, illaque appiicata, incorporata, & appropriata esse, & fore, & ad illam spectare, & pertinere nullumque præter nos, & dictam Cameram, aut ipsum Paulum Nuncium, & Collectorem, aut ab ipsis deputatos Subcollectores, ea percipere, exigere, aut alias se in illis intromittere posse, aut debere statuimus, & ordinamus: & nihilominus, ne aliquod impedimentum huic nostræ ordinationi occurrat, quibusuis Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub suspensionis a diuinis, & interdicti ingressus ecclesiæ quo ad Archiepiscopos, & Episcopos, quo vero ad alios inferiores, etiam sub excommunicationis, & alijs arbitrij nostri, & quo ad omnes sub priuationis facultatis conferendi beneficia in eorum mensibus pro tempore vacantia, pęnis districte præcipimus, & inhibemus, ne beneficia dispositioni apostolicæ reseruata, seu affecta prædicta quouis prætextu, causa, aut quæsito colore, cuiquam conferre, seu de illis prouidere quoquomodo audeant, vel præsumant: sicque in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque quauis authoritate fungentes iudices commissarios, & personas, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam quauis authoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus: ac mandantes eidem Paulo, Nuncio, & Collectori, vt nostro, & dictæ Cameræ nomine fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta huiusmodi exigat, percipiat, & leuet sibique consignari, & tradi ab omnibus, ad quorum manus peruenerit, pro rata prædicta per censuras, & penas ecclesiasticas, & alia opportuna iuris, & facti remedia quacunque appellatione postposita faciat, & curet: inuocato, etiam si opus fuerit auxilio brachij secularis: super quibus omnibus, & singulis plenam, & liberam illi per pręsentes concedimus facultatem, & potestatem: non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac monasteriorum, & illorum ordinum, ac beneficiorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis illis, & quibusuis alijs personis sub quibus-

cunque

cunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacibus, efficacissimis, & insolitis clausulis irritantibusque, & alijs decretis, etiam motu, & scientia similibus concessis, confirmatis, & innouatis: quibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & induidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, & expresse derogamus, illaque aduersus præmissa nullatenus suffragari posse, siue debere decernimus cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem quod præsentium manu notarij publici subscriptis transumptis, & sigillo personę in dignitate ecclesiastica constitutæ, seu curiæ ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die septima Decembris M. D. LX. Pontificatus nostri Anno Primo.

BREVE DEPVTATIONIS REVEREN. PATRIS Domini Hieronymi Fuscari Episcopi Torcellan. Camerę Apostolicæ Thesaurarij generalis in collectorem generalem Spoliorum ad dictam Cameram pertinentium in tota Italia.

PAVLVS PAPA IIII.

VENERABILIS frater salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum (sicut accepimus) nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac se mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum acquisita, per obitum Prælatorum, & aliarum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra Romanam curiam decesserunt remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia alias fel. rec. Paulus Papa III. prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, & declarauit, indebite occupare, & spolijs huiusmodi dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant, in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non modicum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, volentes temerarios talium personarum ausus comprimere, & ne in futurum spolia prædicta dissipentur opportune prouidere,

Motu

Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes & quoscunque dictorum spoliorum per totam Italiam hactenus quomodolibet etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos, etiam si Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & Camerarius fuerit, Collectores, & Subcollectores primitus, & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper attributam auctoritatem, & potestatem abdicantes. Te de cuius fide, probitate, & diligentia plurimum in domino confidimus, nostrum & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium huiusmodi, Collectorem generalem auctoritate Apostolica tenore præsentium ad beneplacitum nostrum constituimus, & deputamus: dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, & auctoritatem omnia, & singula, res, bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac se mouentia, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, beneficia non simplicia, sed administrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico eis concesso, seu ex consuetudine legitime præscripta, in loco vigenti testari valentium, & quorumuis ordinum regularium, quauis etiam pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia, extra tamen hanc almam Vrbem, pro tempore decedentium remanentia, & relicta, cuiuscunque qualitatis, generis, & speciei fuerint, etiam gemmas, & præciosa, ac pecuniarum summas, nostro, & prædictæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, & recuperandi, & tam super illis, quàm alijs quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum remanserunt, & indebite vsurpantur, omnibus vijs, & modis inuestigandi, & inquirendi, ac pro faciliori inquisitione huiusmodi, quascunque personas, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores, ac alias personas ad coram te comparendum, necnon de administratis, & acceptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subijciendum, ac spoliorum huiusmodi occupatores, & detentores ad ipsa spolia relaxandum, & tibi consignandum, & soluendo sub censuris, & pœnis ecclesiasticis fulminandis, ac etiam pecuniarijs arbitrio tuo moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, contradictoresque, & retinentes censuras, & pœnas prædictas incurrisse declarandi, & illas aggrauandi, & reaggrauandi, Interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum apponendi, & auxilium brachij secularis adhoc, si opus fuerit inuocandi, & super eisdem spolijs, pro dicta Camera componendi, & concordandi, necnon soluentes, de per eos solutis,

Iuris, & receptis quietandi, & absoluendi, & ad cor reuersos, si id a
humiliter petierint, a censuris, & pœnis quas incurrerint satisfactis, al
soluendi, & liberandi cæteraque omnia, & singula faciendi, gerendi,
exequendiq; in præmissis, & circa ea necessaria fuerint (seu quom
dolibet opportuna. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus,
ordinationibus apostolicis statutis quoque, & consuetudinibus, etia
iuramento roboratis cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum R
mæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die viij. Februa
M.D.LVI. Pontificatus nostri Anno primo.

PAVLVS PAPA IIII.

AD futuram rei memoriam. Vt exactio spoliorum, tam status Sa
ctæ Romanæ Ecclesiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius,
facilius fiat, nec ministrorum multitudine confundatur: Mo
proprio, & ex certa nostra scientia omnes, & singulas lites, caus
& controuersias, quæ coram quocunque iudice ordinario, vel de
gato, præterquam Dilecto filio Christophoro Cincio Thesaurario n
stro generali, & eorumdem spoliorum in tota Italia Collectore ge
rali per nos deputato, & illius ministris, ac substitutis super quibus
ipsorum spoliorum negocijs, In Italia huiusmodi indecisæ p
dent, earum status, & merita, ac nomina, & cognomina iudicu
& collitigantium, præsentibus pro expressis habentes, ad nos har
serie aduocamus, illasque, ac ipsa negocia in statu, ac terminis,
quibus reperiuntur, eidem Christophoro Cincio per se, vel eius
nistros, iuxta tenores suarum facultatum cognoscendas, & fine de
terminandas, apostolica authoritate, tenore præsentium remittim
& quatenus oporteat, de nouo committimus: & quod de cæter
tes, & causæ huiusmodi, a nullo alio, quam eodem Christophoro,
ab eo super dictis spolijs pro tempore deputatis collectoribus, cog
sci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, vel
eiusdem Christophori Cincij literas committi, vel delegari possi
& citato dilecto Filio Sigismundo Martignone nostro, & Cam
Apost. Commissario generali: quodque citationes, inhibitiones,
mandata, quæ aliter quam ex commissionibus, vt præfertur, m
nostra signatis, eodemque commissario citato, vel literis eiusd
Christophori emanauerint, quo ad earum causarum introduc
nem, & litis pendētiam seu iurisdictionis, ac processuum prædicti C
stophori, & eius ministrorum impedimentum, vel retardation
nullius sint roboris, vel momenti, dicta authoritate per easdem

sent

sentes statuimus,& ordinamus. Decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiusuis auctoritatis & praeeminentiae, & quacunque etiam legationis de latere, vel alia dignitate, ac potestate fungente, quomodolibet contigerit attentari, non obstantibus constitutionibus& ordinationibus apostolicis, caeterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romae apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die xxi. Octobris. M. D. LVII. Pont. nostri anno tertio.

Io. Barengus.

Die xij. Nouembris 1557. admiss. ex decreto Camerae & registrat. libro signaturarum Sanctiss. D. N. Papae apud me notarium folio. 163. Hie. de Tarano.

BVLLA CONFIRMATIONIS ET INNOVATIONIS Priuilegiorum Incolarum,& Curialium Vrbis super libera facultate disponendi de bonis suis, Necnon declarationis literarum super bonis ex illicita negociatione acquisitis editarum.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,
Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVS Pont. ex sua circunspecta prouidentia attendens suam Almam Vrbem Apostolorum Petri,& Pauli glorioso Martyrij cruore Domino nostro IESV Christo consecratam, Caput Orbis existere, & altissimum in ea sacerdotij principatum, Christianaeque Religionis caput instituisse, & ad illam tamquam communem omnium Christi fidelium patriam, de vniuersis mundi partibus Christi fideles ipsos in copioso numero confluere: Vt illa eo amplioribus praerogatiuis decoretur, quo est omnium aliarum mater, cunctorumque ad eam vndequaq; accedentium benigna receptrix, & alumna, ac illius Incolae & habitatores, ac Roman. Curiam sequentes, eo quietius & tranquillius in ea degant, quo se amplioribus fauoribus & gratijs nouerint communitos. Nonnunquam a suis praedecessoribus in illorum fauorem concessa, pro illorum subsistentia firmiori, non solum approbat, sed etiam innouat, & quae postmodum ab eo emanarunt litterae Apostolicae, ne defectu incertitudinis aliquid, quòd a mente sua alienum sit, oriri contingat, illas ita suae declarationis adminiculo dilucidat, vt nulli haesitationis & dubitationis scrupulus relinquatur, & alias desuper disponit, prout rerum & temporum qualitate pensata, conspicit in domino salubriter expedire.

dire. Nuper siquidem postquam fel. recor. Iulius Papa III. prædecessor noster, cupiens Vrbis decori, & Curiæ prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & Curiam huiusmodi insequentium, indemnitati consulere. Motu suo proprio quod perpetuis futuris temporibus omnes & singuli Vrbis Incolæ, seu Curiam huiusmodi sequentes, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existerent, etiam si Cardinalatus, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgerent, si eos in dicta Curia seu eius districtu decedere contingeret, de omnibus & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum cum cura, & sine Secularium, & quorumuis ordinum Regularium quomodocunque & qualitercunque qualificatorum, per eos etiam ex quibusuis concessionibus, & dispensationibus apostolicis in titulum vel commendam, aut administrationem seu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquisitis cuiuscunque dignitatis, quantitatis, qualitatis, summæ valoris, & pretij seu conditionis existerent, etiam si talia essent, quæ sub generali bonorum expressione non comprehenderentur, sed speciali nota digna essent, tam donatione inter viuos, & causa mortis, quàm testamento codicillis, fideicommissis, legatis, & quauis alia vltima voluntate in fauorem consanguineorum, & affinium suorum, ac quarumuis aliarum personarum, etiam penitus extranearum, ac de iure incapacium seu alias prohibitarum, etiam diuitum & potentum, ac nothorum suorum illegitimorum, seu spuriorum, ac Collegiorum, & vniuersitatum Ecclesiarum, & piorum, & non piorum locorum disponere, ac in eis consanguineos affines, & quasuis alias personas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon Collegia, vniuersitates, ecclesias, & loca, hæredes, particulares, & vniuersales pro libito eorum voluntatis instituere, libere & licite valerent. Quòdque Vrbis Incolæ, & Curiam huiusmodi sequentes, si ab intestato decederent, eorum bona, pecuniæ, iocalia, iura, actiones, & res huiusmodi non ad pro tempore existentem Rom. Pont. aut Cameram Apostolicam, sed ad ipsorum decedentium proximiores agnatos & alios, qui eis nisi beneficiati fuissent, de iure succedere deberent, alias iuxta iuris communis dispositionem libere deuoluerentur, nec per Cameram præfatam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quòd hæredes præfati in Curia tunc non existerent, aut quòd aliqui eisdem defunctis sanguine coniuncti, in eadem Vrbe

non

non reperirentur, vel alias temeræ dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium; & rerum huiusmodi occupari, aut inuentariari possent, sed si hæredes præfati in Curia non forent, aut aliqui eisdem pro tempore defunctis sanguine coniuncti in Vrbe non reperirentur, tunc & eo casu pecuniæ, & alia bona huiusmodi, per ad id pro tempore deputatos singularum nationum, quarum ipsi defuncti essent, apprehenderentur, & iuxta iuris formam inuentariarentur, & sub fideli custodia pro eiusdem hæredibus conseruarentur, per quasdam suas statuerat & ordinauerat, districtius inhibendo pro tempore existentibus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerario, ac eiusdem Cameræ præsidentibus & clericis, necnon alijs Vrbis, & Curiæ prædictarum officialibus, ac ecclesiarum, Monasteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis; capitulis, Conuentibus, Rectoribus, & illa pro tempore obtinentibus quocunque nomine nuncuparentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus per prælatos & alios supradictos pro tempore decedentes in dicta Vrbe, & infra eius districtum, vt præfertur relictis, se intromittere, aut illa petere seu vendicare, vel hæredes, & successores decedentium personarum huiusmodi, illorum occasione impedire, seu alias quomodolibet molestare præsumerent. Nos ex certis tunc expressis causis Motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de apostolicæ potestatis plenitudine, per alias nostras litteras Sub dat. videlicet non. Nouem. Pont. nostri anno primo, decreuimus, & declarauimus, omnia & singula, res, & bona cuiuscunque qualitatis, & quantitatis existentia, ac in quibusuis rebus, ac regnis & dominijs, tam vltra, quam citra montes; & maria consistentia per quosuis clericos tam seculares, quàm regulares, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, vel alia maiori dignitate præfulgerent, ex negociatione illicita, aut alias contra sacros canones, quomodolibet acquisita, quæ pro tempore post obitum eorum, qui etiam ex facultate quam habuerant testandi, condito testamento vbiuis locorum decederent, aut quibus illos etiam viuentes priuari, & eis destitui contingeret eatenus remanserant, & imposterum remanerent ad eandem Cameram, & non alios spectasse & spectare, ac sub nomine spoliorum venire: illaque tanquam spolia ad eandem Cameram pertinentia perpetuo colligi, & recuperari potuisse, ac posse & debere, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem sicut nobis innotuit a nonnullis hæsitetur, ne ex his litteris nostris statuto & ordinatione Iulij prædecessoris huiusmodi, præiudicium aliquod generatum sit, aut dici seu censeri possit. Nos qui vrbis decorem, & venustatem, ac illius Incolarum prædictorum prosperum, & felicem successum synceris exoptamus affectibus. quique illam non minoribus

noribus, fauoribus quam dicti prædeceſſores proſecuti ſunt proſequi intendimus? ne propter noſtræ declarationis defectum, & veritatis ſuppreſſione, contra mentem, & voluntatem noſtras, cuiquam præiudicium generetur, quantum in nobis eſt prouidere volentes, ac dictarum noſtrarum litterarum veriorem tenorem præſentibus pro ſufficienter expreſſo habentes, necnon Motu, & ſcientia ſimilibus, litteras noſtras prædictas Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam vbiuis locorum decedentes, ac eorum bona vbique exiſtentia nullo pacto, ac Vrbem, & Curiam præfatas, necnon prælatos, Officiales, ac alios ſeculares, & cuiuſuis ordinis regulares Clericos, cæteroſque tam in Vrbe, & Curia præfatis pro tempore exiſtentes, & in ea ſeu eius diſtrictu decedentes, quam alias alibi vbiuis locorum, etiam vltra montes, & maria exiſtentes, teſtandi tamen, codicillandi, & alias de bonis ſuis quibuſcunque quomodolibet diſponendi facultatem, ſeu etiam, quòd eis ab inteſtato decedentibus, eorum bona ad ipſorum proximiores, & qui niſi beneficiati eſſent ſuccedere deberent, deuoluantur & debeant ſpecialem ab Apoſtolica ſede, vel officiorum ſuorum ratione priuilegiorum, aut ex alio quouis titulo pro tempore habentes, cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ perſonas minime ſe extendere, neque illos, aut eorum aliquem comprehendere: ſed ab eis penitus exceptos fuiſſe fore & eſſe, ac dici & cenſeri, & alias eaſdem noſtras literas etiam abſque verbis, aut alias contra ſacros canones, in illis appoſitis, in omnibus & per omnia, ac ſi illa in eis appoſita non fuiſſent, ſeu illæ ſine eis emanaſſent ſtare, & in ſuis robore, & efficacia permanſiſſe & permanere debuiſſe & debere. Declarantes eiſdem Motu, & ſcientia tam Iulij ſtatutum, & ordinationem huiuſmodi, quam per Sixtum IIII. & Alexandrum VI. Leonem X. & alios Romanos Pontifices, etiam prædeceſſores noſtros, ac etiam nos, etiam in Conclaui in quo diuina diſponente Clementia ad ſummi Apoſtolatus apicem aſſumpti fuimus, etiam in ipſius Vrbis, & eius ædificiorum Romanæque Curiæ, & eius officialium, ac aliarum perſonarum prædictarum, etiam extra Vrbem, & in quibuſuis prouincijs, etiam vltra mõtes, & maria vt præfertur, in genere vel in ſpecie, circa teſtandi & ſuccedendi huiuſmodi facultatem, quomodolibet conceſſa priuilegia, & indulta, ac cum inhibitionum decretorum, & in eis contentis clauſulis Iulij prædictas. ac aliorum prædeceſſorum prædictorum, ſingulas deſuper confectas litteras; & inde ſecuta quæcunque, quorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, etiam ad hoc vt omnes, & ſinguli ſupradicti, de omnibus, & ſingulis eorum rebus & bonis, etiam nulla quantitatis & acquiſitionis

tionis ipsorum bonorum distinctione, habita, libere disponere valeant, ac si dictæ nostræ litteræ non emanassent, aut aliæ imposterum emanarent, dicta auctoritate apostolica, tenore præsentium approbamus, confirmamus, & innouamus, necnon illis perpetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus. Et nihilominus pro potiori cautela, illa omnia, & singula eiusdem modis, & formis quibus per dictos prædecessores concessa fuerunt, de nouo eisdem auctoritate, & tenore, ac Motu, & scientia statuimus, ordinamus, & concedimus, necnon illa valida, & efficacia existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & inuiolabiliter obseruari, ac singulis supradictis suffragari, sicque in præmissis omnibus, & singulis per Camerarium, præsidentes, & clericos præfatos, ac quoscunque alios Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & ipsius Eccl. Rom. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari & diffiniri debere, ac quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit irritum, & inane decernimus: non obstantibus præmissis, ac quibusuis constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, necnon Cameræ, & ecclesiarum, ac monasteriorum, & ordinum prædictorum; & quibusuis alijs etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, necnon priuilegijs, indultis, & litteris apostolicis, illis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, etiam Motu, & scientia similibus concessis, & approbatis, ac innouatis: quibus omnibus illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ac omnibus illis quæ Iulius, & alij prædecessores præfati, in dictis suis litteris voluerunt non obstare, cæterisque contrarijs quibuscunque. Et quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quod earum transumptis, seu copijs, etiam impressis, manu notarij publici subscriptis, & alicuius Prælati sigillo munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra vbique adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostrarum declarationum, decretorum, approbationis, confirmationis, innouationis, adiectionis, statuti, ordinationis, concessionis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipo-

tentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo: Nonis Februarij Pontificatus nostri Anno secundo.

Fed. Card. Cæsius.

Cæ. Glorierius.

Barengus.

Anno à natiuitate Domini Millesimo Quingētesimo Sexagesimo primo, inditione quarta: die vero decimaquinta Mensis Februari, Pont. Sanctiss. in Christo patris, & Domini nostri Domini Pij diuina prouidentia Papæ Quarti, Anno secundo, Retroscriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt in Acie campi Floræ, & Valuis Cancellariæ Apostolicæ per nos Iacobum Carra, & Antonium Clerici Cursores.

Franciscus Rogerius Magister Cursorum.

BVLLA GRATIOSA S. D. N. IVLII III. PONT. MAX.

Reuocationis, & cassationis Gabellarum Farinæ, & contractuum, ac liberationis ab illarum solutione, necnon amplissimi priuilegij Incolarum, & Curialium Vrbis super libere disponēdi de rebus suis, facultate, cū decreto quod Fiscus, & Camera Apost. super eorum bonis, etiam ab intestato decedentium se non intromittant, sed illa reseruentur ipsorum hæredibus.

IVLIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

CVPIENTES, vt Alma Vrbs nostra, in qua beatus Petrus Apostolorum princeps sibi, & suis in Christi Vicariatu successoribus sedem constituit, & ad quam veluti communem ciuium fidelium patriam, frequens est hominum accessus, specialibus fauoribus, & prærogatiuis decoretur, & qui illam pro tempore incolunt, seu Ro. Curiam sequuntur, tam in his quæ ad victum hominis pertinent, quam in suorum dispositione bonorum, & post eorum obitum hæredes sui in eorumdem bonorum assecutione plena libertate fruantur, & Vrbis decori, ac Curię prædictarum frequentiæ, necnon Vrbem incolentium, & curiam huiusmodi insequentium indemnitati consulatur. Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de mera liberalitate, & certa scientia nostris, plurium Romanorum Pontifi-

cum

eum prædecessorum nostrorum, qui eandē Vrbem diuersis gratijs, & priuilegijs decorarunt vestigijs inhærendo, Gabellarum Farinæ, quæ dudum per fel. recor. Clementem VII. imposita, & per Paulum Tertium Ro. Pontifices, etiam prædecessores nostros, aucta fuit, ac innouationem, seu nouam impositionem Gabellæ contractuum, per eundem Paulum prædecessorem, cum adiectione certarum pœnarum in illam soluere differentes, & mandato, vt ab omnibus rigorosissime exponerētur factam, & quascunque super illis ab eisdem Clemente, & prędecessoribus emanatas litteras apostolicas, aut alias desuper confectas scripturas, auctoritate apostolica tenore præsentium, ex certa scientia reuocamus, cassamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, cassis, irritis, & nullis haberi volumus: ac de cætero Farinæ nullatenus, contractuum vero Gabellas, huiusmodi solum his modo, & forma quibus ante dictum Paulum prædecessorem exigi solebat, exigi posse volumus, ipsasque Gabellas imposterum per nos, aut successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes innouari, vel de nouo imponi, seu ampliari non posse, & si innouentur, vel de nouo imponantur, aut amplientur, earum innouationes, vel de nouo impositiones, aut ampliationes, nullas, irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fore, & illis non obstantibus Gabellas prædictas nullatenus, vltra quam, vt præfertur exigi posse decernimus. Et insuper auctoritate, & tenore prædictis statuimus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, omnes, & singuli Vrbis incolę, seu curiam huiusmodi sequentes, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, præeminentiæ, vel conditionis existant, etiam si Cardinalatus honore, aut Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel quauis alia ecclesiastica, seu mundana dignitate præfulgeant, si eos in dicta curia, seu eius districtu decedere contigerit, de omnibus, & singulis eorum immobilibus, mobilibus, & se mouentibus bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus alijs in dicta Vrbe, & eius districtu pro tempore consistentibus, & per eos etiam ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiarum, monasteriorum, & beneficiorum ecclesiasticorum, cum cura, & sine cura secularium, & quorumuis ordinum regularium, quomodocunque, & qualitercumque qualificatorum, per eos etiam quibusuis concessionibus, & dispensationibus apostolicis in titulum, vel commendam, aut administrationem, seu alias quomodolibet obtentorum, aut alias licite tamen acquisitis, cuiuscunque quantitatis, qualitatis, summę, valoris, & precij, seu conditionis existant, etiam si talia sint, quæ sub generali verborum expressione non comprehendātur, sed speciali nota digna sint, tam donatione inter viuos, & cau

ſa mortis, quam teſtamento, codicillis, fideicommiſſis, Legatis, quauis alia vltima voluntate in fauorem conſanguineorum, & affinium ſuorum, ac quarumuis aliarum perſonarum, etiam penitus extranearum, ac de iure incapacium, ſeu alias prohibitarum, etiam diuitum, & potentium, ac natorum ſuorum illegitimorum, ſeu ſpuriorum, ac collegiorum, vniuerſitatum, eccleſiarum, & locorum piorum, & non piorum diſponere, illaque eis donare, concedere, relinquere, & erogare, ac in eis conſanguineos, affines, & quaſuis alias perſonas, ac natos etiam, vt præfertur procreatos, necnon collegia, vniuerſitates eccleſias, & loca, hæredes particulares, & vniuerſales pro libito eorum voluntatis inſtituere libere, & licite valeant. Quodque ſi vrbis incolę, aut curiam huiuſmodi ſequentes, ab inteſtato deceſſerint, eorum bona, pecunia, iocalia, iura, actiones, & res huiuſmod, non ad nos, & pro tempore exiſtentem Rom. Pontificem, aut Cameram Apoſtolicam, ſed ad ipſorum pro tempore decedentium proximiores agnatos, & alios qui eis niſi beneficiati eſſent, de iure ſuccedere deberent, alias iuxta iuris communis diſpoſitionem, libere deuoluantur, nec per Cameram prædictam, aut pro ea agentes, etiam prætextu quod hæredes præfati in curia non exiſtant, aut quod aliqui eiſdem defunctis ſanguine coniuncti in eadem vrbe, non reperiantur, vel alias timore dilapidationis bonorum, pecuniarum, iocalium, & rerum huiuſmodi occupari, aut inuentariari poſſint, ſed ſi hæredes præfati in curia, non fuerint, aut aliqui eiſdem pro defunctis ſanguine coniuncti in Vrbe non reperiantur, tunc & eo caſu bona, & pecuniæ, ac alia huiuſmodi, per ad id pro tempore deputatos ſingularum nationum, quarum ipſi defuncti fuerint, apprehendantur, & iuxta iuris formam inuentarientur, & ſub fideli cuſtodia, & eiſdem hæredibus conſeruentur: diſtrictius inhibentes dilectis filijs moderno, & pro tempore exiſtenti Camerario noſtro, & clericis eiuſdem Cameræ, Præſidentibus, ac alijs, noſtris, & vrbis, ac curiæ prædictarum officialibus, necnon eccleſiarum, monaſteriorum, & beneficiorum prædictorum Prælatis, Capitulis, conuentibus, & Rectoribus, ac illa pro tempore obtinentibus quocunque nomine nuncupentur, ne de bonis, pecunijs, iocalibus, iuribus, actionibus, & rebus per ipſos pro tempore decedentes in dicta vrbe, vel infra eius diſtrictum, vt præfertur, pro tempore relictis ſe intromittere, aut illa petere, ſeu vendicare, vel hæredes, & ſucceſſores decedentium perſonarum huiuſmodi illorum occaſione impetere, ſeu alias quomodolibet moleſtare præſumant. Ac decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus

conſti-

constitutionibus,& ordinationibus apostolicis,ac Cameræ, necnon ecclesiarum,& monasteriorum,etiam in quibus beneficia huiusmodi fuerint, etiam iuramento confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus,priuilegijs quoque indultis, & litteris apostolicis eisdem Cameræ ecclesijs, monasterijs, & beneficijs,ac quibusuis alijs,sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis,irritantibusque,& alijs decretis in genere,vel in specie quomodolibet, etiam Motu proprio concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione,de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica,expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda,aut alia exquisita forma ad hoc seruanda esset, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & formam in illis tradita, obseruata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus,& sufficienter derogatum esse decernimus,cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ reuocationis, cassationis, annullationis, voluntatis, decreti, statuti, ordinationis, inhibitionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Quadragesimo Nono, Sexto Idus Martij. Pontificatus nostri Anno Primo.

ADVOCATIO CAVSARVM SPOLIORVM pendentium coram alijs, quam Thesaurario Sanctitatis suę,& illius ministris, & substitutis, & illarum commissio, eidem Thesaurario cum statuto,quod de cætero alteri cōmitti non possint nisi propria manu eiusdem Sanctitatis suæ.

IVLIVS PAPA III.

AD futuram rei memoriam. Vt exactio spoliorum, tam status Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quam aliarum partium Italiæ celerius, & facilius fiat, nec ministrorum multitudine confundatur, Mo-

tu proprio, & ex certa nostra scientia omnes, & singulas lites causas, & controuersias, quæ coram quocunque Iudice ordinario, vel delegato, præterquam dilecto filio Magistro Francisco de Aspra Thesaurario nostro Generali, eorundem spoliorum in tota Italia Collectore Generali per nos deputato, & illius ministris, ac substitutis super quibusuis ipsorum spoliorum negocijs indecisæ pendent, earum status, & merita, ac nomina, & cognomina Iudicum, collitigantium præsentibus pro expressis habentes, quatenus instructæ non sint, ad nos harum serie aduocamus, illasque, ac ipsa negocia in statu, & terminis in quibus reperiuntur, eidem Francisco Thesaurario, per se, vel eius ministros, iuxta tenorẽ suarum facultatum cognoscendas, & fine debito terminandas Apostolica auctoritate tenore præsentium remittimus, & quatenus oporteat, de nouo committimus: & quod de cetero lites, & causæ huiusmodi, a nullo alio, quam ab eodem Francisco Thesaurario, seu ab eo super dictis spolijs pro tempore deputatis collectoribus cognosci, nec alteri nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per dicti Francisci Thesaurarij litteras committi, vel delegari possint: quodque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ aliter quam ex commissionibus, vt præfertur, manu nostra signatis, vel litteris præfati Francisci Thesaurarij emanauerint, quo ad earum causarum introductionem, & litis pendentiã, seu iurisdictionis, ac processuum prędicti Francisci Thesaurarij, & eius ministrorum impedimentum, vel retardationem, nullius sint roboris, vel momenti, dicta auctoritate per easdem præsentes statuimus, & ordinamus: decernentes ex nunc irritum, & inane quicquid aliter a quoquam cuiusuis auctoritatis, & præeminentiæ, & quacunque etiam legationis de latere, vel alias dignitate, ac potestate fungente, quomodolibet contigerit attentari. Non obstan. constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris Die X. Ianuarij. M. D. LIII. Pontificatus nostri anno Tertio.

BREVE DEPVTATIONIS REVERENDI D. Francisci Odescalchi in Collectorem generalem spoliorum ad Cameram Apost. pertinentium in tota Italia.

Dilecto Filio Francisco Odescalcho Cameræ nostræ Apostolicæ Præsidẽti.

PIVS PAPA IIII.

DILECTE Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum sicut accepimus, nonnulli res, & bona mobilia, & immobilia, ac se mouentia

mouentia ex fructibus beneficiorum ecclesiasticorum acquisita, per obitum Prælatorum, & aliarum quarumcunque personarum Ecclesiasticarum, secularium, & quorumuis ordinum regularium, quæ extra hanc Almam Vrbem decesserunt remanentia, & relicta, quæ tanquam spolia alias fel. rec. Paulus Papa Tertius prædecessor noster ad Cameram Apostolicam spectare, & pertinere decreuit, ac declarauit: necnon fructus, redditus, & prouentus mensarum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum Cathedralium ecclesiarum, & Monasteriorum in tota Italia consistentium, per obitum illorum Prælatorum vacantium, indebite occupare, & spolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi, dictam Cameram defraudare præsumpserint, & præsumant, in animarum suarum periculum, ipsiusque Cameræ præiudicium non paruum. Nos pro nostri pastoralis officij debito, talium personarum ausus temerarios reprimere, & ne spolia, ac fructus huiusmodi in posterum dissipentur, opportune prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & quoscunque dictorum spoliorum, & fructuum per totam Italiam ad hunc vsque diem quomodolibet, etiam per nos, seu de mandato nostro deputatos Collectores, & Subcollectores, etiam si Sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinales, aut Camerarius fuerint, primum, & ante omnia reuocantes, omnemque illis desuper tributam auctoritatem, & potestatem adimentes. te de cuius fide, integritate, & diligentia plurimum in Domino confidimus, nostrum, & dictæ Cameræ in vniuersa Italia spoliorum ad ipsam Cameram pertinentium, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum mensarum huiusmodi Collectorem generalem auctoritate apostolica tenore præsentium ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum constituimus, & deputamus: Dantes tibi plenam, & omnimodam potestatem, ac auctoritatem omnes, & singulas res, & bona quæcunque mobilia & immobilia, ac se mouentia, & etiam illa quæ ex fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis empta, edificata, refecta, & restaurata fuerint, seu alias ex eisdem fructibus, redditibus, & prouentibus, quomodolibet prouenerint, per obitum quarumcunque personarum ecclesiasticarum secularium, beneficia etiam simplicia, sed administrationem habentia obtinentium, & quo ad beneficia simplicia, nisi ex priuilegio Apostolico, seu ex consuetudine legitime præscripta in loco vigente, testari valentium, ac quorumuis ordinum regularium, quauis etiam Pontificali dignitate fulgentium in vniuersa Italia, extra tamen dictam Vrbem, pro tempore decedentium, remansura, & relicta cuiuscunque qualitatis generis,

& speciei fuerint etiam gemmas, & pretiosa, ac pecuniarum summas, necnon etiam fructus, redditus, & prouentus mensarum huiusmodi a die ecclesiarum, & monasteriorum vacationis huiusmodi, vsque ad diem præfectionis, & prouisionis, seu commendæ de illis faciendis, quos omnes, & singulos fructus, redditus, & prouentus, ad nos, & dictam Cameram spectare & pertinere volumus, atque decernimus, ac eidem Cameræ applicamus, & appropriamus, nostro, & præfatæ Cameræ Apostolicæ nomine colligendi, percipiendi, exigendi, & recuperandi, ac tam super illis, quam alijs quibuscunque spolijs, quæ hactenus in ipsa Italia per similium personarum obitum, aut alias remanserunt, & indebite vsurpantur, omnibus modis, & vijs inquirendi, & inuestigandi, & pro faciliori inquisitione, quascunque personas, cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, & præeminentiæ fuerint, etiam exemptas, ac præteritos Collectores, & Subcollectores ad coram te comparendum, necnon de administratis, exactis, & receptis per eos computum, & rationem tibi reddendum, illosque quorum testimonio te indigere cognoueris, ad se examini subijciendum, ac spoliorum, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum huiusmodi occupatores, & detentores ad spolia, fructus, redditus, & prouentus eadem, relaxandum, & tibi consignandum, & soluendum sub censuris, & pęnis ecclesiasticis, ac etiam pecuniarijs, tuo arbitrio moderandis, & applicandis, monendi, & compellendi, ac contradictores quoslibet, & rebelles, ac renitentes, censuras, & pęnas præfatas incurrisse declarandi, ac illas aggrauandi, & reaggrauandi, interdictumque ecclesiasticum inuiolabiliter obseruandum, apponendi, auxiliumque brachij secularis ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & super ijsdem spolijs, ac fructibus, & prouentibus prædicta Camera, prout tibi videbitur, componendi, & concordandi, soluentesque, de solutis per eos, & receptis absoluendi, & liberandi, necnon ad corre uersos si id humiliter, a te petierint a censuris & pęnis, si quas inciderint per te, seu aliam personam ecclesiasticam prævia satisfactione absoluendi, & liberandi: ac in præmissis omnibus, & singulis summarie simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta procedendi, Vnumquoque, vel plures loco tui Subcollectores cum simili, aut limitata potestate substituendi, & subdelegandi, illosque quoties tibi videbitur reuocandi, cæteraque omnia, & singula faciendi, gerendi, & exequendi, quæ in præmissis, & circa ea necessaria fuerint, seu quomodolibet opportuna. Et insuper vt exactio spoliorum, ac fructuum, reddituum, & prouentuum, huiusmodi celerius, & facilius fiat, quod de cætero omnes, & singu-

lę lites,

læ lites, causæ, & controuersiæ super quibusuis ipsorum spoliorum, ac fructuum, redditiuum, & prouentuum negocijs, nunc & pro tempore pendentes, a nullo alio quàm te, seu abs te super dictis spolijs, ac fructibus, redditibus, & prouentibus pro tempore deputatis Collectoribus, aut Subcollectoribus cognosci, nec alteri, nisi per commissionem manu nostra signatam, vel per tuas literas committi, aut delegari possint, & citato moderno, ac pro tempore existente dictæ Cameræ Apostolicæ Commissario generali, quòdque citationes, inhibitiones, vel mandata, quæ alias, quàm ex commissionibus, vt præfertur, manu nostra signatis, eodemque Commissario citato, vel litteris tuis emanauerint, quo ad earundem causarum introductionem, & litis pendentiam, seu tuorum ministrorum per te ad id deputandorum iurisdictionis, & processuum impedimentum, vel retardationem nullius sint roboris vel momenti. Quòdque a sententijs per te, seu tuos ministros præfatos, super præmissis pro tempore latis, nullatenus appellari, seu earum exequutio differri, aut suspendi nullatenus possit, aut debeat, nisi facto prius per condemnatos rerum, de quibus condemnati fuerint, in tuis seu ministrorum prædictorum manibus, actuali deposito, dicta auctoritate, per easdem præsentes statuimus, & ordinamus, ac quicquid secus super ijs a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter cõtigerit attentari, irritum & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, & ordinum prædictorum etiam iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis, ecclesijs, Monasterijs, & ordinibus prædictis, eorumque superioribus, Prælatis, & personis, ac quibusuis alijs sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, quibus omnibus etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica, indiuidua, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, &

expressam,

expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Volumus autem quòd earundem præsentium transumptis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu Curiæ Ecclesiasticæ munitis; eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris. Die 6. Martij. M. D. LX. Pontificatus nostri anno primo.

Franciscus Aragonius.

BVLLA S. D. N. D. PII PAPÆ IIII. SVPER REDVctione facultatis testandi vsque ad quamcunque summam, alias Episcopis, Archiepiscopis, & Patriarchis vigore scriptoriæ Apostolicæ per Iulium Papã III. concessę, iuxta tenorem literarum Pauli Papæ III.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei momoriam.

DECET Roman. Pont. in supremo Iustitiæ solio constitutum, in his per quæ ius suum vnicuique conseruetur, ac quorumlibet præsertim Cameræ Apostolicæ indemnitati consulatur, ministerij sui partes fauorabiliter interponere: ac aliquando gesta pes eius prædecessores, ex rationabilibus causis moderari, ac alias desuper disponere, prout rerum, & temporum qualitate pensata conspicit in Domino salubriter expedire. Dudum siquidem fęl. rec. Paulus Papa III. prædecessor noster, ex certis tunc expressis causis, tunc & pro tempore existentibus litterarum Apost. Scriptoribus inter alia, vt vltra patrimonia, & alia bona de quibus de iure communi, ac iuxta priuilegia, & indulta, Dilectis filijs Populo Rom. & Curialibus concessa testari, codicillari, erogare, & disponere poterant, de alijs quibuscunque bonis mobilibus, & immobilibus, necnon fructibus, redditibus, prouentibus, & emolumẽtis Ecclesiarum etiam Cathedralium, & Metropolitan. ac Patriarchalium, & Monasteriorum, ac aliorum beneficiorum ecclesiasticorum per eos pro tempore obtentorum, ac alias per eos quomodolibet acquisitis, ac pensionibus annuis sibi super quibusuis fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiasticis Apost. auctoritate pro tempore reseruatis, vsque ad summam Sex millium ducatorum auri de Camera dumtaxat, libere testari, & alias disponere valerent dicta auctoritate facultatem concessit. Et deinde

de piæ memoriæ Iulius Papa etiam III. etiam prædecessor noster, ex similibus causis facultatem huiusmodi, vsque ad quamcunque summam dicta auctoritate extendit, & ampliauit prout in eorum litteris desuper confectis, quarum veriores tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Cum autem sicut nobis innotuit, quamplures prælati ecclesias etiam pingues, & magni redditus obtinentibus, ex præfati Iulij prædecessoris extensione, occasionem Camera Apost. de eorum spolijs, alias ad eam deuoluendis, fraudandi arripientes, Officia Scriptoriæ huiusmodi pro modico eorum precio, de facili quotidie acquirere studeant, ita quod præter ipsius Iulij prædecessoris intentionem, ex extensione & ampliatione huiusmodi quoad Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas Officia Scriptoriæ litterarum earundem pro tempore obtinentes, qui etiam inter alia de fructibus, redditibus, & prouentibus Ecclesiarum, quibus præsunt, tam iuxta priorem facultatem, quàm illius extensionem, & ampliationem, vsque ad quamcunque etiam notabilem summam disponere possunt, & disponunt, graue & intolerabile præiudicium dictæ Cameræ inferatur. Nos attendenres Cameram ipsam propter grauia onera, quæ continuo supportare habet, in magnis dispendijs versari, ac ad illa perferenda eius facultates nullatenus suppetere, ac pro huiusmodi onerum faciliori supportatione Spolia personarum ecclesiasticarum, ad id dudum per prædecessores nostros reseruata, & destinata fuisse, necnon extensionem, & ampliationem huiusmodi quoad ipsos Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas excessiuas esse, ac Cameram Aposto. nimium fraudandi apertissimam occasionem, vt præfertur præbere. Idcirco Motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione, & certa scientia extensionem, & ampliationem, ac desuper confectas literas, quoad eosdem Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, auctoritate Apostolica, tenore præsentium reuocamus, cassamus, & annullamus, ac pro reuocatis, cassis, & annullatis haberi volumus, illasque ad priorem facultatem testandi pro summa sex millium ducatorum limitata huiusmodi in omnibus & per omnia, ac si illę non emanassent reducimus & reductas esse, dictosque Episcopos, Archiepiscopos, & Patriarchas, iuxta prioris facultatis, ac secundum illam illiusque tenorem tantum, de eorum bonis disponere posse, & ita per quoscunque Iudices in quauis causa, & instantia sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari & diffiniri debere, necnon si secus super his a quoquam quauis aucto-

rita:e

ritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attemptari irritum & inane decernimus. Non obſtan. præmiſſis, ac quibuſuis alijs conſtitutionibus, & ordinationibus apoſto. ac omnibus illis, quæ dicti prædeceſſores in ſuis literis voluerunt non obſtare, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reuocationis, caſſationis, annullationis voluntatis, reductionis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Dat. Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo, Idus Martij. Pont. noſtri anno ſecundo.

Fed. Card. Cæſius.

BVLLA S. D. N. D. PII DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IIII. Contra quoſcunque Eccleſias, & beneficia eccleſiaſtica quæcunque in confidentiam retinentes, ſeu recipientes.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVM Pontificem in excelſa militantis Eccleſiæ ſpecula conſtitutum vigiles mentis oculos, non ſolum in abſentium extendere, ſed potiſſimum in præſentium domeſticorumque fratrum, & filiorum ſuorum mores diligenter perſcrutandos, aliquando reflectere, ac eos præſertim quos in apoſtolicæ ſolicitudinis partem euocauit altiſſimus, ne dum ab omni pactionis illicitæ contagione, verum etiam ab eius omnimoda ſuſpicione, vacuos & immunes conſeruare decet, Vt qui cæteros illuſtris officij ſublimitate antecellunt, eoſdem priſca etiam illa morum integritate præſtare dignoſcantur. Sanè licet dudum, cum certam ſimoniacæ prauitatis ſpeciem, quam beneficiorum confidentiam vocant, etiam Romanæ Curiæ, atque adeo in ſacrum ven. fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium collegium quaſi per cuniculos irrepſiſſe, ac nonnullos ex ipſis fratribus, nimia quadam facilitate, ſeu potius importunis amicorum familiariumque precibus adductos, beneficia Eccleſiaſtica in confidentiam huiuſmodi recepiſſe, & frequenter recipere intelleximus, hanc illicitam beneficentiæ exercendæ, ſeu amicitiæ colendæ viam, a tanto ſaltem Collegio prorſus eliminare cupientes, eoſdem fratres in Conſiſtorio noſtro ſecreto, non ſemel admonuerimus, huic aliena beneficia cuſtodiendi modo

ne

ne assuescerent, ne vt illa hoc pacto reciperent, vtque sic recepta dimitterent. Nihilominus nuper ad aures nostras peruenit, eorum aliquos, monitionis nostræ, imo potius suimet obligatos, ea, quæ custodienda receperant, beneficia, nondum tamen dimisisse. Et insuper illos, & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam Cameræ Apostolicæ Clericos, Ecclesias, Monasteria, dignitates, & alia beneficia huiusmodi, in sui fauorem resignata, cessa, vel alias dimissa, acceptasse, aut de illis, per obitum, vel alias vacantibus, a nobis, & prædecessoribus nostris, seu etiam ab ordinarijs, & aliis inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præsentationem, ad alterius commodum, sibi prouideri obtinuisse, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, sibi in titulum, commendam, vel administrationem, aut alias dicta auctoritate concessa, quandoque in resignantium, vel cedentium, seu etiam aliorum fauorum cessisse, vel alias dimisisse, Ac sibi propterea pensiones annuas, ac fructus, redditus, & prouentus Ecclesiarum, Monasteriorum, Dignitatum, & aliorum beneficiorum huiusmodi, in toto, vel in parte, etiam aliquando cum facultate illas, & illos transferendi, ac etiam collationem, prouisionem, præsentationem, & aliam dispositionem beneficiorum ecclesiasticorum ad eorundem ecclesiarum, monasteriorum, & dignitatum Prælatos pro tempore existentes, ac alios huiusmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, necnon regressus, siue accessus, & ingressus ad ecclesias, etiam Cathedrales, monasteria, ac alia diuersa beneficia ecclesiastica, sibi reseruari procurasse, & obtinuisse, ad hoc videlicet, vt confidentes sic decimarum apostolicarum, vel communis dicti Collegij, & annatæ, aliorumque iurium dictæ Cameræ debitorum, solutionem eludant, integrisque beneficiorum, etiam in mensibus Apostolicis vacantium, aut alias dispositioni sedis Apostolicæ generaliter reseruatorum, collationibus, ac interdum, vt beneficia ipsa, tempore procedente, in aliquorum, tunc forsan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc natorum, fauorem, cedantur, seu resignentur, vel vt personæ inhabiles, & incapaces huiusmodi, etiam laici, pensionibus, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ecclesiasticis fruantur, & gaudeant, seu potius illis, & facultate transferendi prædicta abutantur, in animarum suarum periculum, & perniciosum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorundem, in monitionibus nostris parendo incuriam, & tam illorum, quam cæterorum Prælatorum, etiam clericorum, ac aliorum quorumcunque indignam fallaciam, conniuentibus oculis, diutius minime dissimulandam, sed huic errori, ne radices altius agat, occurrendum tandem esse censentes,

Et

Et quoniam hanc ipsorum, qui monitioni nostræ non parentes, beneficia huiusmodi in confidentiam, vt præfertur retinuerunt, & fructus ex eis indebite, vel percipiendo, vel per alios nomine suo, etiam per simulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias, ac donationes, & remissiones percipi sinendo, grauiter excesserunt Cardinalium metam, potius ex immoderata erga suos indulgentia, quam aliquo præceptorum nostrorum spretu, processisse facile reputamus: Idcirco omnes, & singulas Ecclesias, etiam metropolitanas, & alias cathedrales, ac monasteria, etiam consistorialia, prioratus, præposituras, præpositatus, dignitates etiam maiores, & principales, etiam conuentuales, personatus, administrationes, & officia, cæteraque, beneficia ecclesiastica, cum cura, & sine cura, secularia, & quorumuis ordinum regularia, etiam de iurepatronatus, etiam laicorum, etiam nobilium, & illustrium, etiam ex fundatione, & dotatione existentia, per eiusdem Romanæ Ecclesiæ etiam Episcopos Cardinales, & quoscunque alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam eiusdẽ Cameræ Clericos, in titulum, commendam, vel administrationem, aut alias, in huiusmodi confidentiam iure prohibitam, cuiusuis personæ, vt præfertur, contemplatione, vel intuitu, quouismodo recepta, illorum liberam collationem, & dispositionem, nobis, & sedi Apostolicæ, harum serie reseruantes, ipso iure a die receptionis eorundem, vacauisse, & vacare, Ac fructuum, & pensionum reseruationes, ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum concessiones, eis, vt præmittitur factas, ac regressus, siue accessus, & ingressus concessos huiusmodi, cessasse, & cessare, ac extinctos esse: Et eosdem Cardinales, seu quosuis alios, a prima die receptionis beneficiorum huiusmodi citra, fructus, redditus, & prouentus eorundem ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum, ac pensiones prædictas, indebite percipere, suosque facere non potuisse, neque debuisse, sed illos omnes, & singulos ad Cameram eandem deuolutos fuisse, & esse, illique deberi, ac ipsos Cardinales, & alios, ad quorum manus quomodolibet peruenerunt, & eorum hæredes, ad integram illorum restitutionem, in vtroque foro teneri, & ad id opportunis iuris remedijs compelli debere, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, decernimus, & declaramus: & insuper vniuersis, & singulis, tam eiusdem Rom. Ecclesiæ Cardinalibus etiam episcopis, quam Prælatis, & clericis, & alijs prædictis, præsentibus, & futuris, ne deinceps vllo vnquam tempore, aliquas ecclesias, monasteria, dignitates, vel alia beneficia, etiam, de dicto iure patronatus vti præfertur existentia, aut fructus, vel pensiones, aut regressus, accessus, in confidentiam prædi-
ctam

etiam aut ad effectum reseruationum huiusmodi, sibi postmodum cedentibus procurandarum, recipere præsumant, Cardinalibus videlicet, & alijs Prælatis huiusmodi, in virtute sanctæ obedientiæ, sub interdicti ingressus ecclesiæ, reliquis vero sub maioris excommunicationis latæ sententiæ, pœna, per contrafacientes eo ipso incurrenda, a qua, nisi a nobis, aut Ro. Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolui nequeant, districtius inhibemus. Ac quascunque collationes, prouisiones, præfectiones, commendas, reseruationes, facultates, etiam transferendi, ac regrediendi, siue accedendi, & ingrediendi, ac alias dispositiones de ecclesijs, monasterijs, dignitatibus, & alijs bæneficijs eorumque fructibus, & beneficiorum collationibus per nos, & alios Rom. Pontifices successores nostros, etiam motu proprio, seu consistorialiter, aut etiam per ordinarios, & alios inferiores collatores, etiam ad patronorum eorundem præsentationem; & alias quomodolibet cum interuentu confidentiæ huiusmodi expresse, siue occulte; ac de iure præsumpta; & alias contra præmissa, pro tempore factas, nullas, & inualidas, nulliusque roboris, vel momenti fore, neque cuiquam suffragari, Sed ecclesias, monasteria, dignitates, ac alia beneficia huiusmodi, ipso iure vacare, ac nostræ, & Sedis Apostolicæ dispositioni reseruata, fructusque, & pensiones Cameræ Apostolicæ applicatos vt præfertur esse, & censeri. sicque in præmissis omnibus, & singulis, per quoscunque Iudices, & Commissarios, etiam ipsius ecclesiæ Rom. Cardinales, sublata eis quauis aliter interpretandi & iudicandi facultate, etiam per præsumptiones, & coniecturas legitimas, & eorum arbitrio (cum alias confidentias huiusmodi, in lucem erui, & probari non posse constet) procedendo, iudicari, & diffiniri debere. Ac quicquid secus super his a quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attemptari contigerit, irritum, & inane similiter decernimus. Non obstantibus fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, de vna, & concilij generalis de duabus dietis, ac alijs constitutionibus apostolicis, necnon collegij præfati, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrarijs quibuscunque. Aut si aliquibus, communiter vel diuisim, ab eadem sit sede indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Et ne quisquam vllo vnquam tempore præsentium ignorantiam prætendere possit, Volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsę præsentes litteræ ad Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe Valuas, per aliquem ex Cursoribus nostris,

liter iuris & facti remedijs & opportunis, cogendi, compellendi, & legitime puniendi: nec non subcollectoribus tuis, si tibi visum fuerit, facultatem huiusmodi impartiendi: cæteraque omnia, & singula in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, mandandi, & exequendi, alias iuxta dictarum literarum formam, & tenorem, plenam & liberam auctoritate Apostolica, tenore præsentium facultatem concedimus. Non obstantibus fœlicis recordationis Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis, de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas aliquis auctoritate præsentium præterquam ad Romanam Curiam ad iudicium non trahatur, & quibusuis alijs cõstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus illis, quæ in dictis nostris litteris voluimus non obstare, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem quod præsentium litterarum transumptis manu Notarij publici subscriptis, & Sigillo tuo munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris Die xx. Aprilis M. D. LXI. Pontificatus nostri Anno Secundo.

Cæ. Glorierius.

BVLLA SANCTISS. D. N. D. PII DIVINA prouidentia Papæ Quinti super spolijs.

PIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI. Ad perpetuam rei memoriam.

ROMANI Pontificis prouidentia circumspecta, ad ea solicitudinis suæ partes potissimum conuertit, per quæ singulis ecclesijs debita obsequia, & opportuna subuentionis auxilia, minime subtrahantur. Cum itaque, sicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, & Abbates, seu Commendatarij, ac alij beneficia Ecclesiastica obtinentes, proprij honoris, & salutis, immemores, etiam prætextu facultatum testandi eis per sedem Apostolicam concessarum, in eorum vltimis voluntatibus res sacras, ac vasa, ornamenta, & paramenta Ecclesiastica, aliaque cultui diuino dicata, quandoque ex fructibus Ecclesiasticis per eos acquisita, non ecclesijs, & Monasterijs, ac beneficijs, quibus præfuerunt, seu a quibus prouentus Ecclesiasticos, & stipendia acceperunt, prout rationi, & honestati consentaneum foret, sed alijs locis, etiam aliquando non pijs, ac interdum eorum consanguineis, & affinibus relinquere,

voluntates, seu spolia desuper contra præsentis constitutionis nostræ tenorem quomodolibet pro tempore facta, quo ad præmissa, nulla, & inualida nulliusque roboris, & momenti existant: & personis, etiam ecclesiasticis, seu locis etiam pijs; aut ecclesiasticis alijs quibuscunque, in quarum, seu quorum fauore, pro tempore facta fuerint minime suffragentur, nec per ea eisdem personis, seu locis, vel alijs Ecclesijs huiusmodi, aliquod ius in rebus prædictis, vel ad illas acquiri possit. Quinimo res sacras, ac alia bona prædicta, quocunque nomine, vel titulo pro tempore detinentes, ad illa Ecclesijs, & Monasterijs, ac beneficijs per defunctos quomodolibet acquisitis, vt præfertur, iuxta præsentium tenorem realiter, & cum effectu restituendum, & consignandum, quibuscunque dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino teneantur, & ad id per censuras, & pęnas, etiam furti, & sacrilegij, ac alia iuris, & facti remedia opportuna cogi, & compelli possint, & debeant. Et insuper ne deinceps contingat, insolentia spoliorum Cameræ Apostolicæ Collectorum, vel Subcollectorum, aliquas Ecclesias, nec hominum quemquam damno, & iniuria affici, nec cuiquam de cętero vertatur in dubium, quæ res habendæ sint nomine spolij, simili modo statuimus, decernimus, & declaramus: quod quæcunque scamna, cathedræ, arcæ, & etiam ligneæ, vel lapideæ, etiam marmoreæ mensæ, & tabulæ, ac quæcunque dolia, seu vasa vinaria vacua, & alia similia supellectilia domestica, per quosuis pręsbyteros, seu clericos ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus in ecclesijs, seu eorum domibus ecclesiarum earumdem, vel alibi vbiuis locorum relicta, etiam si ex fructibus, & prouentibus beneficiorum, quæ dum viuerent obtinebant, acquisita fuerint, sub spoliorum appellatione minime veniant, nec pro spolijs vllo modo reputari possint, præterea, quod nullum spolium Cameræ præfatæ, fieri, nec quicquam a quibusuis spoliorum Cameræ huiusmodi Collectoribus, vel Subcollectoribus exigi possit, per obitum illius qui dum viueret, vnum vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit, cuius, vel quorum infimul fructus, redditus, & prouentus, Triginta ducatorum auri de Camera, secundum communem æstimationem valorem annuum nō excesserunt, aut qui pensiones annuas super quibusuis fructibus ecclesiasticis, vsque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is se ab omni illicita negociatione, & a sacris Canonibus prohibita abstinuerit. Ita quod si quis dictorum Collectorum aliquid ex bonis quorumuis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, prætextu spoliorum eiusdem Cameræ percipere, aut alias contra præsentes nostras litteras attentare præsumpserit, ad totalem bonorum per eum per

 ceptorum

ceptorum rectitu ionem teneantur, ac ad id via iuris, etiam, per similes censuras, & pœnas, cogi, & compelli possit & debeat. Districtius inhibentes quibusuis Cameræ præfatæ spoliorum Collectoribus nunc, & pro tempore existentibus, ne sub indignationis nostræ, & priuationis eorum officiorum pœna, in ornamentis, & paramentis, ac vasis, & libris præfato cultui diuino dicatis, ac alijs rebus sacris, necnon supellectilibus præfatis, quomodolibet se intromittant, nec in eorum Inuentarijs tamquam spolia redigant, seu describant: sed ornamenta, & paramenta, necnon vasa, & libros, aliaque diuino cultui dicata huiusmodi Ecclesijs, Monasterijs, Capellis, & alijs beneficijs huiusmodi, eorumque Rectoribus, & alijs præfatis libere dimittant, & consignent, ac consignari faciant, cum effectu. Ac supellectilia prædicta in locis vbi constiterint relinquant. Ac decernentes, sic in præmissis omnibus, & singulis per quoscunque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, quicquid secus super ijs a quoquam, quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filijs Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ generali Auditori, & singulis locorum ordinarijs, ac maiorem dignitatem, post Pontificalem in vniuersis Ecclesijs Cathedralibus, & Metropolitan. pro tempore obtinentibus, per Apostolica scripta, Motu simili mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut vnus eorum, præsentes, litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac quotiens pro parte quorumcunque in præmissis interesse habentium, ut præfertur fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præsentes litteras, & in eis contenta, quæcunque, firmiter obseruari. Ac singulos quos litteræ ipsæ concernũt, illis pacifice gaudere. Non permittentes eos desuper quomodolibet indebite molestari. Contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus Apostolicis, ac in prouincialibus, & Synodalibus Concilijs æditis Generalibus, vel specialibus, constitutionibus, & ordinationibus, necnon ecclesiarum, monasteriorum huiusmodi, Iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, facultatibus testandi, alijsque priuilegijs, indultis, & litteris Apostolicis, quibusuis concessis, approbatis, & innouatis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, & expressa mentio facienda esset, illorum tenores pro sufficienter expressis habentes, illis in reliquis, in suo robore permanentibus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem, quod si aliquis ex Patriarchis,

chis Episcopis, Abbatibus, seu Cõmendatariis, & aliis beneficiatis, præfans, pluribus Ecclesijs, seu Monasterijs, pro tempore, simul, vel successiue præfuerit, seu plura beneficia obtinuerit, ornamenta, & paramenta, ac res, & bona prædicta, ad illa omnia, habita ratione fructuum, & temporis quo eadem beneficia possedit omnino pertineant, & proportionabiliter inter ea diuidantur, quodq; præsentes litteræ in Cãcellaria nostra Apostolica, & Acie Cãpi Floræ, de more publicentur, & inter Constitutiones perpetuo valituras describantur. Et quia difficile foret præsentes ad singula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus earum Transumptis, etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, vel alterius personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ sigillatis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, decreti, declarationis, inhibitionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo septimo. Tertio kal. Septembris. Pontificatus nostri Anno secundo.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Pro Dominico Summista Ludouicus Ripa.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

omittat. Neque reticulum, aut subbirretum, nisi valetudinis necessitas postulet, idque sine redimiculis, Nec annulos, nisi id honoris gradus, aut officij munus requirat.

Preciosioribus pellibus, vnguentis, & alijs odorum suauitatibus abstineant.

Ab omni mulæ, & æqui instrumento, & ornamento, aurum, argentum, villutum, & omnino sericum amoueant.

Vestium colorem tantũmodo nigrum, nisi alium magistratus, aut honoris ratio postulet adhibeant.

Vestes holosericas, aut serico ornatas, domi, aut foris ne habeant.

Arma ne ferant, neue personati incedant.

In omni denique vestitu nouitatem, & tam elegantiæ, & concinnitatis, quã negligentiæ, ac sordium suspitionem vitent.

Qui in aliquo horum deliquerit, præter vestium, aliarumue rerum amissionem, viginti quinque aureis mulctetur, locis pijs arbitrio nostro attribuendis, carcere etiam, ac beneficiorum priuatione, maioribusue pęnis, pro delicti, & personarum genere arbitrio nostro puniatur.

Quoniam vero qui habitant in tabernaculis Domini, non solum omnem impudicitię causam, sed etiam occasionem, & suspicionem a se remouere debent: ideo præter ea, quæ de contubernio, & consuetudine mulierum suspectarum, a Sacro Concilio statuta sunt, eadem auctoritate edicimus, ne in ædibus ad domicilium, & vsum Canonicorum, aliorumue ministrorum ecclesiæ ædificatis, fęminæ, etiam cum illis quouis sanguinis vinculo coniunctæ, vllo modo commorentur, in alijs vero Canonicali, aut Clericali vsui non attributis, nisi ex causa tantum iudicio nostro probata.

Item, ne ædes Ecclesiæ, aut earum partes, in quibus ipsi habitant, vel habitare debeant, laicis locent, nisi nobis locationis necessitas comprobetur. Quæ vero ab Ecclesijs seiunctæ, etiam si iuris Ecclesiæ non sint, eas nemini, nisi is bonæ existimationis sit, locare audeant.

Clerici, quos propter Christum spectaculum fieri oportet mundo, Angelis, & hominibus, maxime debent ab ijs spectaculis, quæ Christum non sapiunt, abstinere. Itaque decernimus, ne comœdias, fabulas, choreas, hastiludia, aut ludicrum, & profanum vllum spectaculi genus agant, vel spectent.

Ne talis, tesseris, pagellis pictis, & omnino ales, aut vllo præterea vetito, aut indecoro ludi genere ludant, neue huiusmodi ludi spectatores sint.

Non canes, accipitres, aut aliud venaticũ animal alant, vllumue genus venationis aduersus sacros canones obeant.

Ne comessationibus, aut minus honestis conuiuijs intersint, cauponasque,

tiatis, si Clericalibus vestibus vti voluerint, vt tonsuram quoque gerant, & reliqua, quæ præscripta sunt, proposito eodem pœnæ periculo, obseruent.

Laicis vero, qui Clericali habitu vti consueuerunt, vt in posterum birreti saltem forma, a Clericis, sub eadem pœna, internoscantur.

Quia autem difficile est propter multitudinem eorum, qui in Vrbem ex diuersis orbis terræ partibus conuenire solent, Clericos a Laicis internoscere, ideo iubemus omnes, & singulos Clericos, in sacris ordinibus constituros, aliosque Beneficia Ecclesiastica, etiam simplicia obtinentes, qui in Romana Curia commorantur, ad decem dies, ab harum literarum promulgatione, eos autem, qui posthac in Vrbem venturi sunt, a die eorum aduentus numerandos, se in curia nostra sistere, & nomen, cognomen, patriam, ordines, & beneficia profiteri, & literas (vt vocant) dimissorias ostendere.

Qui autem aliquem eo gradu, & conditione, qua diximus, vel hospitij, vel famulatus, aliaue causa, domi habent, aut in futurum sint habituri, illo de hac nostra lege præmonito, ad præstitutum tempus ad curiam nostram deferre.

Qui contra fecerit, vigintiquinque aureis, & carcere, aliaue pœna, iudicio nostro irroganda, punietur.

Volumus autem, & decernimus, vt his litteris, in locis solitis publicatis, & affixis, ita earum quoscunque arctet executio, perinde, ac si personaliter vnicuique intimatæ fuissent. In quorum fidem &c. Datum Romæ in ædibus nostris die. xxx. Mensis Octobris Millesimo Quingentesimo Sexagesimo sexto, Pontificatus autem Sanctiss. D. N. Pij diuina prouidentia Papæ Quinti anno primo.

Alphonsus Binarinus Vicegerens.

Triphon Victorellus Notarius.

INDEX
ALIQVORVM NOTABILIVM
EX TRACTATV DE SPOLIIS ECCLESIASTICIS, EXCELLENTISS. I. V. D. GVLIELMI RODOANI.

In quo primus numerus fol. vel paginam, secundus numerum in margine appositum, tertius quæstionem demonstrat: ac præter cæteras vtilitates magnum adfert adiumentum ad correctionem summariorum quarundam quæstionum, vbi nonnulli. §§. sunt postpositi, & vitio exemplaris in hac postrema editione exciderunt.

Acquisita

Clericis

Clericus

Cleri

Clericus

DIFFI

Duobus

E

Fructus

Frater

G

HODIE

In causis

In dubio

M

Negotia

Papa

Papa

Quando

Quilibet

Rector

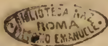
Si res

Spolia

verba

Vsus

XISTVS

x

REGISTRVM

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S V V X Y Z.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk.

Omnes sunt quaterniones, præter † B C D E duerniones.

ROMÆ, Ex Typographia Vincentij Accolti.
M. D. LXXXV.